કિતાબ : **શાને નુઝૂલે આયાતે કુરઆન**

તરતીબ, પ્રુફ રીડીંગ વ ઝેરે નિગરાં : ખલીફએ શૈખુલ ઈસ્લામ

હાજી ઈબ્રાહીમ ભાઈ વડીયાવાલા (અહમદાબાદ)

ટાઈપ-સેટીંગ : જનાબ તૌફીક અહમદ અશરફી (બળૌદા)

M : 9033168086, 7383761217

તા'દાદ : 3000

કીમત :

સિને ઈશાઅત : મે-૨૦૨૦

નાશિર : મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન હેડ ઓફિસ

2 / B કીર્તિકુંજ સોસાયટી શાહે આલમ ટોલનાકા

અહમદાબાદ-380028

-: મિલને કા પતા :-

મક્તબએ શૈખુલ ઈસ્લામ, અલિફ કિરાના કે સામને,

રસૂલાબાદ, શાહે આલમ અહમદાબાદ-380028

ઔર મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન કી તમામ બ્રાન્ચેં

કોન્ટેકટ : 9624221212

ફેહરિસ્ત

જન્નત કા ખઝાના

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન કૈસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા બયાન હૈ કે મુઝ સે હુઝૂરે અક્દસ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે ક્યા મૈં તેરી રહનુમાઈ ઐસે કલ્મે પર ન કરૂં જો જન્નત કે ખઝાનોં મેં સે હૈ મૈં ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ! વોહ કૌન સા કલ્મા હૈ તો ઈરશાદ ફરમાયા કે વોહ કલ્મા **લા-હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ** હૈ. (બ હવાલા મુસ્લિમ શરીફ, અશરફી પન્જ શૂરા)

અભિપ્રાય

نَحْمَدُهٗ وَنُصَلِّیْ وَنُسَلِّمُ عَلٰی رَسُوْلِهِ النَّبِیِّ الْکَرِیْم

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ عَزَّوَجَلَّ આજ ખલીફએ શૈખુલ ઈસ્લામ, ખાદિમે કૌમો મિલ્લત, સદરે મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન ગુજરાત પ્રદેશ, આલી જનાબ હાજી ઈબ્રાહીમ ભાઈ વડીયાવાલા સાહિબ મેરે ઘર રૂપાલ તશરીફ લાએ ઔર સાથ મેં ઉન્હીં કી તરતીબ શુદા કિતાબ **''શાને નુઝૂલે આયાતે કુરઆન''** કા મુસવ્વદા લેતે આએ ઔર ઈસ કિતાબ પર મુઝે અપની રાએ (અભિપ્રાય) પેશ કરને કો કહા મેરે લિએ યેહ બાઈસ ફખ્ર ઔર મસર્રત કી બાત હૈ.

જનાબ હાજી ઈબ્રાહીમ ભાઈ ને ઈસ કિતાબ મેં ચુન ચુન કર કુરઆને પાક કી કુછ આયતોં કા તર્જમા ઔર શાને નુઝૂલ પેશ કર કે મુઝ જૈસે ઈલ્મ કે પ્યાસે કો કુરઆન શરીફ કી અસ્લ હકીકત કે દરિયા સે એક છલકતા હુવા જામ પેશ કિયા હૈ જિસ મેં કોઈ શક નહીં.

આજ કલ લોકોં કી આદત યેહ દેખી જાતી હૈ કે સિર્ફ સવાબ કી નિય્યત સે કુરઆન પઢ તો લેતે હૈ. અચ્છી બાત હૈ મગર બહુત કમ લોગ ઐસે હૈ જો **કુરઆન કા તર્જમા વ તફસીર** પઢને કા વક્ત નિકાલતે હો ? ઈસ દૌર કે મુસલમાન કો ઈસ્લામ ક્યા હૈ ? ઉસે ખુદ કો ખબર નહીં ઈસ લિએ ઉસે ખુદ કો કુરઆન સમઝને કી ઝરૂરત હૈ યેહ ટેકનોલોજી કા દૌર ઉરૂજ પર હૈ ઈલ્મ હાસિલ કરના આસાન હો રહા હૈ ફિર ભી બળી શર્મ કી બાત હૈ કે મુસલમાન ઈલ્મે દીન હાસિલ કરને મેં બળા બે પરવાહ નઝર આતા હૈ યેહ બદ નસીબી નહીં તો ઔર ક્યા હૈ ? આજ તક અચ્છી સે અચ્છી કિતાબેં શાએઅ હો રહી હૈ, મુસન્નિફ હઝરાત બળી મેહનત કર કે વક્ત કી કુરબાની દે કર દીની કિતાબ તેહરીર ફરમાતે હૈ શાએ કરને વાલે ઈદારે (કમીટીયાં) લાખોં રૂપિયોં કા

ખર્ચ કર કે મુફ્ત તક્સીમ કરતે હૈ. મગર હાએ અફસોસ ! કે મુસલમાન ભાઈયોં કે પાસ ઐસી અનમોલ, નાયાબ કિતાબ પઢને કા વક્ત નહીં હૈ કિતની શર્મ કી, અફસોસ કી, દુખ કી બાત તો યેહ હૈં કે હમારી કૌમે મુસ્લિમ કો ટીવી સિરિયલ, ફિલ્મ દેખને કે લિએ તીન તીન ઘંટે કા વક્ત મિલતા હૈ હમારે નવજવાનો કો ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ મેં ખેલને કા વક્ત મિલતા હૈ પાન કે ગલ્લે ચાય કી લારી પર, દુન્યા ભર કી કામ કી યા બે કામ કી બાતોં કા વક્ત મિલતા હૈ હાએ બદ કિસ્મતી ઈસ કૌમ કી ? અપને હી દીન (મઝહબ) કે બારે મેં જાનને કી, દીની કિતાબ પઢને કી ફુરસત નહીં હૈ અબ ઈસ દૌર મેં ઈલ્મ હાસિલ કરના આસાન હોતા જા રહા હૈ તબ હમ જાનબુઝ કર ઈરાદતન જાહિલ રહના ચાહતે હૈ જાન લો ‘‘**જાહિલ મુર્દા કે બરાબર હોતા હૈ**’’ યેહ ફરમાન હુજ્જતુલ ઈસ્લામ ઈમામ મુહમ્મદ ગઝાલી رَحۡمَۃُاللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہ કા હૈ.

દીગર મઝહબ કે લોકોં કા હાલ દેખો વોહ અપને મઝહબ (ધર્મ) કી મા’લૂમાત કિસ કદર રખતે હૈ ઔર મુસલમાન કા હાલ દેખ કર રોના આતા હૈ.

ઐસે દૌર મેં ભી કૌમ કી ફિક્ર રખને વાલે હઝરાત પૂરી કોશિશ કર રહે હૈ કે કૌમે મુસ્લિમ દીને ઈસ્લામ કો સમઝે ઐસી હી ફિક્ર કા એક નતીજા યેહ કિતાબ હૈ જો આપ કે હાથોં કી ઝીનત બની હુઈ હૈ યા’ની ‘‘**શાને નુઝૂલે આયાતે કુરઆન**’’ سُبۡحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ વાકેઈ વક્ત કી ઝરૂરત પૂરી કરને વાલી કિતાબ હૈ ઈસે લિખ કર **જનાબ હાજી ઈબ્રાહીમ ભાઈ વડીયાવાલા સાહિબ** ને એક અઝીમ ખિદમત અંજામ દી હૈ. **હઝારો નહીં લાખો મુબારક બાદ** કે વોહ હકદાર હૈ.

આજ કલ મુખાલિફોં કી જાનીબ સે હમારે આકા હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી શાન મેં, દીને ઈસ્લામ કી શાન મેં, કુરઆન શરીફ કી શાન મેં ગુસ્તાખિયાં હો રહી હૈ તરહ તરહ કે સુવાલ

કાફિરોં ઔર મુશ્રિકોં કી તરફ સે હો રહે હૈ ઔર હમારા યેહ હાલ હૈ કી હમ ખામોશ હૈ ઈસ લિએ કે જવાબ તો હૈ મગર જવાબ દેને કે લિએ ઈલ્મ નહીં હૈ.

લિહાઝા મૈં મેરે ઈસ્લામી ભાઈયોં, બહનોં સે ગુઝારિશ કરતા હૂં કે આપ મુસલમાન હોને કા દા'વા કરતે હો તો અપને 24 ઘંટોં મેં સે સિર્ફ એક ઘંટા દીની કિતાબેં પઢને કે લિએ નિકાલે જો હમારા ફર્ઝ હૈ.

હમારે આકા સરવરે કાએનાત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમેં ગુમરાહી સે બચાને કે લિએ અપને પીછે ઉમ્મત કે લિએ દો વઝ્નદાર ચીઝેં છોળ ગએ હૈ અગર હમ ને વોહ દોનોં કા દામન સહીહ મા'નોં મેં મઝબૂતી સે પકળ લિયા તો હમેં કોઈ ગુમરાહ કર નહીં સકતા. એક હૈ **અલ્લાહ કી કિતાબ (કુરઆને મજીદ) ઔર દૂસરી હૈ હમારે આકા કી ઈતરત (યા'ની આપ કે અહલે બૈત).**

મૌલા કરીમ કી બારગાહ મેં દુઆ હૈ કે હમેં સચ્ચી ઔર અચ્છી બાત સમઝને કી તૌફીક અતા કરે. ઈસ કિતાબ કો સબ કે લિએ ફૈઝ બખ્શ બનાએ, લિખને વાલે કો, છપાને વાલે કો, પઢને વાલે કો ઈસ કા પૂરા પૂરા અજ્ર અતા કરે આમીન બહક્કે તાહા વ યાસીન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ખાદિમે કૌમ

સય્યિદ દાદામિયાં એસ. કાદિરી

તા. 28/01/2020

મું. રૂપાલ

તા. બાવલા

જિ . અહમદાબાદ

અર્ઝે નાશિર

હક ઔર બાતિલ કે બીચ મેં લળાઈ હઝરતે સય્યિદુના આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કી પૈદાઈશ કે વક્ત સે જારી હૈ અલ્લાહ તઆલા કે હુકમ કે બા વુજૂદ શૈતાન કા હઝરતે આદમ કો સજદે સે ઈન્કાર ઔર ઉસ લઈન કા યેહ કહના કે "**અના ખૈરુમ મિન્હુ**" યેહ ઉસ કી દલીલ હૈ ઔર ઉસ કે બા'દ જન્નત મેં શૈતાન કા હઝરતે માં હવ્વા ઔર હઝરતે આદમ عَلَيْهِمَا السَّلَام કો લગ્ઝિશ દેના ઔર બિલ આખિર જન્નત સે નિકાલના યેહ હમ ઈન્સાનોં કે લિયે ઈબ્રત લેને કા ઔર **સમઝને કા મકામ હૈ.**

દુન્યા મેં આને કે બા'દ પહલા કત્લ હઝરતે આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કે દો ફરઝન્દ હાબિલ ઔર કાબિલ કે બીચ હસદ કી વજહ સે હુવા. ઈસ કે બા'દ હઝરતે સય્યિદુના નૂહ عَلَيْهِ السَّلَام કી 950 નવ સૌ પચાસ સાલ કી તબ્લીગ કે બા વુજૂદ કૌમ કા ઈમાન ન લાના ઔર નૂહ عَلَيْهِ السَّلَام કી બીબી ઔર બેટે કા પાની મેં ગર્ક હો જાના, લૂત عَلَيْهِ السَّلَام કી બીબી, હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام કે ચચા આઝર ઔર હમારે આકા રહમતુલ્લિલ આલમીન કે સગે ચચા અબૂ લહબ યેહ સારી મિસાલેં ઈસ્લામ કા ઈન્કાર, નબી કી દુશ્મની ઔર આસ્માની કિતાબોં કો માનને સે ઈન્કાર કી શૈતાની દલીલેં હૈં.

અગર મૌજૂદા દૌર કી બાત કરેં તો ઈરાક પર અમરીકી ચઢાઈ, અફઘાનિસ્તાન કી ખાના ખરાબી, કશ્મીર, બર્મા, ચાઈના ઔર શામ વગૈરા મેં ઝુલ્મો સિતમ ઔર હમેશા હમારે મુલ્ક મેં મુસલમાનોં પર મઝાલિમ યેહ કુછ છુપી બાતેં નહીં હૈં. હમેશા મુશ્રિકીન, કુફ્ફાર, યહૂદી, ઈસાઈ એક જૂથ હો કર મુસલમાન ઔર ઈસ્લામ કે ખિલાફ આતે રહે. યેહ સારે કુફ્ફાર આપસ મેં ભલે કિતને હી અલગ હોં મગર ઈસ્લામ દુશ્મની મેં હમેશા એક હૈં. "**અલ કુફ્રુ મિલ્લતુન વાહિદ**"

યેહ તો હુઈ તલ્વાર કી જંગ ઈસ કે ઈલાવા એક ઔર લળાઈ મુસલમાનોં કે ખિલાફ લળી જા રહી હૈ. એક ઐસી લળાઈ જો અખ્બારોં, ટીવી ઔર સોશ્યલ મીડિયા કી તરફ સે ચલી આ રહી હૈ. જૈસે કે "**ઇસ્લામ દેહશત ગર્દી કી તા'લીમ દેતા હૈ**" ઈસ્લામ મેં ઔરતોં પર ઝુલ્મ હોતે હૈં યા યેહ એક બાત ઐસી ફૈલાતે હૈં કે કુરઆન મેં હુક્મ હૈ કે ગૈર મુસલમાનોં કો કાટ દો ઔર અફસોસ તો યેહ કે મુસલમાનોં કે પાસ જૈસે કે યેહ ગલત ઈલ્ઝામાત કા જવાબ હી નહીં હૈ.

જવાબ ઈસ લિયે નહીં હૈ કે અવામ કા બળા તબકા જાહિલ હૈ, યેહ દીન જાનતા હી નહીં, જાનને કી કોશિશ ભી નહીં કરતે કુરઆન સમઝ કર પઢતે નહીં ઔર ઉલમા કા એક બળા તબકા રદ્દે વહાબિયત મેં હી અપની તાકત સર્ફ કર રહા હૈ. ઈન કા રદ કરના ભી ઝરૂરી હૈ લેકિન સાથ મેં કુફ્ફારો મુશ્રિકીન કે ગલત પ્રચાર કા જવાબ દેના ભી ઝરૂરી હૈ ઉલમા કો ચાહિયે કે કૌમ પર લગ રહે ગલત ઈલ્ઝામાત કા દલીલોં કે સાથ જવાબ દેં.

એક અર્સે સે દુશ્મન કૌમ કે લીડરાન કુરઆને કરીમ કી આયતેં પઢ કર કે ઉસ કી વીડીયો ક્લિપ બના કર પ્રચાર કરતે હૈ કે દેખો ઈસ્લામ કિતના બુરા મઝહબ હૈ ! યાદ રહે મુસલમાન અચ્છા ભી હો સકતા હૈ ઔર બુરા ભી હો સકતા હૈ લેકિન ઈસ્લામ કભી બુરા નહીં હો સકતા.

કુફ્ફાર કે ઈલ્ઝામાત કા જવાબ દેને કા કામ તો ઉલમાએ દીન કા હૈ, મુઝ જૈસે નાચીઝ કા યેહ કામ નહીં હૈ, હૈસિયત ભી નહીં હૈ લેકિન કમ સે કમ કૌમ યેહ બાત તો જાને કે કુરઆને કરીમ કી જો જો આયતેં નાઝિલ હુઈ ઉસ કા નુઝૂલ ક્યૂં હુવા ? વોહ આયતે કુરઆનિયા જબ નાઝિલ હુઈ ઉસ વક્ત કા પસ મન્ઝર ક્યા થા ? ઔર જબ યેહ આયતેં સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો પઢ કર સુનાઈ તો સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને ઉસ પર કૈસે અમલ કિયા ? **ઈસ પર ગૌર કરેં.**

ઔર જબ રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને કૌમ કો બુત પરસ્તી (મુર્તિ પૂજા) છોળ કર એક અલ્લાહ કી ઈબાદત કી દા'વત દી તો નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર કૈસે કૈસે મઝાલિમ ઢાએ ગએ ? કિતના સતાયા ગયા ? ઔર સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ઔર બા'દ વાલે મુસલમાનોં પર કિતને ઝુલ્મ કિયે ગએ ઉસ કી તસ્વીર ઈસ કિતાબ મેં ખીંચી ગઈ હૈ ઔર યેહ ઈસ લિયે કે કોઈ મુસલમાન કાફિરોં કે ગલત પ્રચાર મેં આ કર ઈસ્લામ કો ખરાબ ન કહે.

હક ઔર બાતિલ કી જંગ તો કિયામત તક જારી હી રહને વાલી હૈ. અલ્લાહ તુમ્હેં આઝમાએગા, બસ હમ સિર્ફ ઈતના હી કરેં કે યહૂદી, ઈસાઈ, કુફ્ફાર ઔર મુશ્રિક મિલ કર નબિયે કરીમ કી જો બુરાઈ કરતે હૈં ઔર કુરઆન કો દેહશત ગર્દી ફૈલાને વાલી કિતાબ કહતે હૈં ઉસે સચ ન માનેં ઔર ઉસ કો આઈના દિખાએં.

ઈસ્લામ અમ્નો શાંતિ કા મઝહબ હૈ. કુરઆન રહમત વ શિફા હૈ. નબી સિર્ફ રહમત હૈં, ઈસ બાત કો દિલ કી ગહરાઈ સે હમ માનેં ઔર ડંકે કી ચોટ પર અલલ એ'લાન કુફ્ફાર સે કહેં અગર હમ ઈતના કહેંગે તો ઈસ કિતાબ કો શાએઅ કરને કા હમારા મક્સદ બર આએગા.

અલ્લાહ કા શુક્ર હૈ, ઉસ ને હમેં મોમિન મુસલમાન બનાયા ઔર રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ઉમ્મત મેં પૈદા કિયા, બસ અલ્લાહ કે ઈસ અઝીમ એહસાન કા શુક્ર અદા કરતે રહેં. ઈસ બાત મેં કોઈ શક નહીં હૈ કે બિગૈર તાઈદે ઈલાહી કોઈ દીની ખિદમત કર હી નહીં સકતા ઔર ઐસે હી હુઝૂરે પાક કે વસીલે બિગૈર ન તો દુન્યા મેં કામયાબી હૈ ઔર ન આખિરત મેં, તો ઈન્સાન પર ઝરૂરી હૈ કે જબ કોઈ હમારે આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી શાન મેં બદ કલામી કરે તો ઉસ કા રદ કરે ઔર અપને ઈમાન કા સુબૂત દે.

અલ્લાહ પાક કૌમ કો સમઝ અતા કરે ઔર કુરઆન કો સમઝ કર પઢને કી તૌફીકે રફીક અતા ફરમાએ. **(આમીન)**

પારહ : 1 સૂરએ બકરહ

(1) આયત નં. 6-7 ઈમાન નહીં લાને વાલે

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٦ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝٧

તર્જમા : બેશક ! વોહ જિન કી કિસ્મત મેં કુફ્ર હૈ, ઉન કે લિયે બરાબર હૈ ચાહે તુમ ઉન્હેં ડરાઓ યા ન ડરાઓ વોહ ઈમાન નહીં લાએંગે. અલ્લાહ ને ઉન કે દિલોં પર ઔર ઉન કે કાનોં પર ઔર ઉન કી આંખોં પર મુહર લગા દી હૈ ઔર ઉન પર બળા અઝાબ હોને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બેશક ! મદીને કે યહૂદિયોં મેં સે કા'બ ઇબ્ને અશરફ ઔર જદ ઇબ્ને અખ્તબ ઔર યહ્યા ઇબ્ને અખ્તબ ઔર મક્કા કે મુશ્રિક કુરૈશી બુત પરસ્તોં મેં સે ઉત્બા, શૈબા, વલીદ, અબૂ જહલ, અબૂ લહબ વગૈરા ઉન જૈસે દૂસરે કુફ્ફાર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જો લોગ ઇલ્મે ઇલાહી મેં હક વ ઈમાન સે મહરૂમ રહને વાલે થે, યેહ ઇસ લિયે કે ઉન્હેં અલ્લાહ કી મુખાલિફત સે ડરાયા જાએ યા ન ડરાયા જાએ દોનોં બરાબર થા ઉન કો ફાઇદા નહીં હોને વાલા.

લેકિન હુઝૂર કી સઈ (કોશિશ) બેકાર નહીં હૈ, ક્યૂંકે જો ઉન કે ઝિમ્મે થા, કે રિસાલત કા પૈગામ પહુંચાના, ઉસે વોહ અદા કર ચુકે ઔર હુજ્જત કાઇમ કર ચુકે. આપ કો તબ્લીગ કા સવાબ મિલેગા યહાં તક કે હુઝૂર કે નાઇબીન, ઔલિયાઅલ્લાહ જો કૌમ કો દા'વતે ઇસ્લામ દેતે હૈ. અગર કૌમ ઈમાન ન લાએ તબ ભી હાદી કો હિદાયત કા સવાબ મિલેગા.

(2) આયત નં. 8-9 દૌરે રિસાલત કે મુનાફિક

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝۸ يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۚ وَمَا يَخْدَعُوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝۹

તર્જમા : કુછ લોગ હૈં જો કહતે હૈં કે હમ અલ્લાહ પર ઔર પિછલે દિન (યા'ની કિયામત) પર ઈમાન લે આએ ઔર હકીકતન વોહ ઈમાન વાલે નહીં હૈ વોહ અલ્લાહ કો ઔર ઈમાન વાલોં કો ધોકા દેના ચાહતે હૈં, હકીકતન તો વોહ સિવા અપની ઝાત કે ઔર કિસી કો ધોકા નહીં દેતે મગર ઉન્હેં શુઊર (સમઝ) નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : આમ કુફ્ફાર ઔર જાહિલોં મેં સે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય રઈસુલ મુનાફિકીન ઔર જદ બિન કૈસ, મો'તબહ બિન કુશૈર વગૈરા બકતે રહતે હૈં ઔર ઝબાન સે ઈઝહારે ઈસ્લામ કરતે રહતે હૈં કે વોહ લોગ અલ્લાહ ઔર કિયામત પર ઈમાન લા ચુકે. જબ કે વોહ દિલ મેં અપના કુફ્ર ઔર ઈમાન વાલોં કી દુશ્મની છુપાએ હુએ હૈં.

સાબિત યેહ હુવા કે સિર્ફ ઝબાની દા'વા ઈમાન કે લિયે કાફી નહીં હૈ ઐસે લોગોં કે લિયે ફરમાયા : "**મા-હુમ બિ મુઅમિનીન**" યેહ લોગ મોમિન નહીં હૈં.

ઈસ દૌર મેં ભી કઈ ઐસે ફિર્કે હૈં, જો નામ હી કે મુસલમાન હૈં ઔર વાકેઈ મેં કાફિરોં કે દોસ્ત ઔર ઈસ્લામ કે દુશ્મન હૈં જો અલ્લાહ કા હુક્મ નહીં માનતે, નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે બુગ્ઝ રખતે હૈં ઔર દા'વએ ઈમાની ભી કરતે હૈં ઉન્હેં જાન કર પહચાન કર દૂરી અપનાઈ જાએ.

(3) આયત નં. 14 રઈસુલ મુનાફિકીન (મુનાફિકોં) કા સરદાર ઔર ઉસ કા ગિરોહ

وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۚۖ وَاِذَا خَلَوْا اِلٰى شَيٰطِيْنِهِمْ ۙ قَالُوْٓا اِنَّا مَعَكُمْ ۙ اِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۱۴﴾

તર્જમા : ઔર જબ વોહ મુસલમાનોં, ઈમાન વાલોં સે મિલેં તો કહેં "**હમ ઈમાન લા ચુકે**" ઔર જબ અપને શૈતાનોં સે અકેલે મેં મિલેં તો કહેં કે "બેશક ! હમ તો તુમ્હારે સાથ હૈં, હમ તો બસ મઝાક કરતે થે."

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબી ઉબય કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, એક રોઝ વોહ અપને સાથી કા'બ ઈબ્ને અશરફ, અબૂ બુરૈદા અસ્લમી, ઈબ્નુસ્સવાદ શામી, અબ્દુદ્દાર જહમી ઔર ઔફ ઈબ્ને આમિર વગૈરા કે સાથ ખળા થા.

ઉસ રોઝ ઉસ ને સહાબએ કિરામ કી એક જમાઅત કો આતે દેખા તો વોહ અપને યારોં સે કહને લગા કે "દેખોં મૈં ઈન કો કૈસા બનાતા હૂં ?" જબ વોહ લોગ કરીબ પહુંચે તો ઈબ્ને ઉબય ને હઝરતે સિદ્દીકે અકબર કા દસ્તે મુબારક થામા ઔર હાથ મેં લે કર ઉન કી તા'રીફ કી ઔર કહને લગા : "આપ તો સિદ્દીક હૈં. પૈગમ્બરે ઈસ્લામ કે યારેગાર, બળી શાન વાલે હો" ઔર ફિર કહા : "ક્યા કહના ઉમર કા ! ફારૂક હૈં કુફ્ર ઔર કુફ્ફાર સે બેઝાર હો" ફિર કહા : "અલ્લાહ, અલ્લાહ અલી શેરે ખુદા હો, હૈદરે કર્રાર હો.

અલિય્યે મુર્તઝા كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ને ઉસ★ સે કહા કે "તુમ ભી વાકેઈ મેં મુસલમાન બન જાઓ" તો વોહ બોલે હમ તો

★..અલી رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ફરમાયા : ઐ ઈબ્ને ઉબય ખુદા સે ડર, નિફાક છોળ દે કે મુનાફિક હોના બદતરીન ખુલ્ક હૈ.

સચ્ચાઈ કે સાથ ઈમાન લા ચુકે હૈં ઔર હમારે ઔર તુમ્હારે ઈમાન મેં કુછ ફર્ક નહીં.

જબ વોહી મુનાફિકીન તન્હાઈ મેં અપને શૈતાનોં (ગુરૂ ઘન્ટાલોં) સે અકેલે હુએ તો કહને લગે : "હમારી યેહ બાતોં સે તુમ અસર ન લો ઔર ફિક્રમન્દ ન હોં, મુસલમાનોં સે જો બાતેં હુઈ, વોહ તો હમારી હમેશા કી જો આદત હૈ, વૈસે હી હમ ઉન કા મઝાક ઉડા રહે હૈં".

ઈસ સે મા'લૂમ હુવા સહાબએ કિરામ ઔર દીની પેશ્વાઓં કા યા દીન કા મઝાક ઉડાના કુફ્ર હૈ, ઈતના હી નહીં યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે સાલિહીન (નેક લોગોં) કો બુરા ભલા કહના અહલે બાતિલ કા પુરાના તરીકા રહા હૈ, આજ કલ કે બાતિલ ફિર્કે, જૈસે વહાબી, અહલે હદીસ વગૈરા ભી પિછલે બુઝુર્ગોં કો બુરા બુરા કહતે હૈં.

યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે "શયાતીનલ જિન્ન" કી તરહ શયાતીનલ ઈન્સ ભી હોતે હૈ ઔર બાતિલ ફિર્કોં કે સરદારોં કો શૈતાન કહ સકતે હૈં.

(4) આયત નં. 23-24 ક્યા કુરઆન મેં શક હૈ ?

وَاِنۡ كُنۡتُمۡ فِىۡ رَيۡبٍ مِّمَّا نَزَّلۡنَا عَلٰى عَبۡدِنَا فَاۡتُوۡا بِسُوۡرَةٍ مِّنۡ مِّثۡلِهٖ ۖ وَادۡعُوۡا شُهَدَآءَكُمۡ مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ اِنۡ كُنۡتُمۡ صٰدِقِيۡنَ ۝ فَاِنۡ لَّمۡ تَفۡعَلُوۡا وَلَنۡ تَفۡعَلُوۡا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِىۡ وَقُوۡدُهَا النَّاسُ وَالۡحِجَارَةُ ۖۚ اُعِدَّتۡ لِلۡكٰفِرِيۡنَ ۝

તર્જમા : ઔર અગર તુમ્હેં કુછ શક હો ઈસ (કુરઆન) પર જિસે હમ ને અપને ખાસ બન્દે (મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ) પર નાઝિલ ફરમાયા. તો લે આઓ ઈસ જૈસી એક હી સૂરહ ઔર બુલાલો

તુમ્હારે ખુદ સાખ્તા તમામ મદદગારોં કો અપની મદદ મેં. અગર તુમ અકેલે ન કર સકો, અગર તુમ સચ્ચે હો.

ઔર અગર તુમ યેહ ન કર સકો ઔર તુમ હરગિઝ ન કર સકોગે તો ઉસ આગ સે ડરો જિસ કા ઈંધન (ફ્યુલ) ઈન્સાન હૈં ઔર પથ્થર (મૂર્તિયાં) કી જો કાફિરોં કે લિયે તય્યાર હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : દૌરે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે કુફ્ફાર સરકાર કો કભી શાયર કહતે થે ઔર કભી જાદૂગર કહતે થે ઔર કહતે થે કે યેહ કુરઆન હુઝૂર ને ખુદ ગઢ લિયા હૈ, યા કભી કહતે થે કોઈ અજમી ગુલામ હૈ, વોહ હુઝૂર કો કુરઆન સિખાતા હૈ.

અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને ઉસ કી યેહ બકવાસ કા જવાબ દેતે હુએ યેહ ચેલેન્જ કિયા કે ઐ દુશ્મનાને રસૂલ ! અગર તુમ સચ કહતે હો કે યેહ કુરઆન કિસી બન્દે કા કલામ હૈ, તો તુમ ખુદ ભી તો બન્દે હો ઔર તુમ્હારી ફસાહત વ બલાગત તો મશ્હૂર હૈં, તો તુમ ભી કુછ ઈસ જૈસા બના કે દિખા દો ઔર ફિર પૂરા કુરઆન નહીં બલ્કે સિર્ફ એક સૂરત તો લાકે દિખા દો જો ફસાહત વ બલાગત (આસાન ઔર મીઠી બોલી) હિક્મત વ રૂહાનિયત, પાકીઝગી ઔર ગૈબ કી ખબર દેને મેં ઈસ કુરઆન કી મિસ્લ હો.

ઔર અગર તુમ સે તન્હા ન હો સકે તો પૂરી દુન્યા મિલ કર, તુમ્હારે સારે મદદગાર ભી તુમ્હારી મદદ મેં ચલે આએં ઔર ચાહે જિતના વક્ત લે લો ઔર બના કર દિખા દો ઔર અગર તુમ યેહ ન કર સકો ઔર કભી ન કર સકોગે તો જહન્નમ કી આગ સે ડરો, ખુદ કી હડ્ડિયોં ઔર બોટિયોં પર રહમ ખાઓ, વોહ આગ જો ભળક રહી હૈ ઔર કાફિરોં કો જિસ મેં હમેશા રહના હૈ.

(5) આયત નં. 50 ઈદે મીલાદુન્નબી મનાને કી દલીલ

وَاِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَاَنْجَيْنٰكُمْ وَاَغْرَقْنَاۤ اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَنْتُمْ تَنْظُرُوْنَ۝

તર્જમા : ઔર જબ હમ ને તુમ્હારે લિયે દરિયા કો ફાળા તો હમ ને તુમ્હેં બચા લિયા ઔર ફિરઔનિયોં કો તુમ્હારી નઝર કે સામને ડુબો દિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام મિસ્ર સે હિજરત કર કે બની ઈસરાઈલ કો લેકર નિકલે ઔર ફિરઔનિયોં ને ઉન કા પીછા કિયા ઔર જબ રસ્તે મેં ‘‘દરિયાએ કુલઝુમ વ દરિયાએ અસાફ’’ પળા ઔર જબ બની ઈસરાઈલ ડર રહે થે કે પીછે ફિરઔનિયોં કી બહુત બળી ફૌજ હૈ, તબ હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام ને અલ્લાહ કે હુક્મ સે અપના અસા પાની પર ડાલા તો દરિયા મેં ખુશ્ક રાસ્તેં બન ગએ ઔર કૌમે બની ઈસરાઈલ આરામ સે ઉસ રાસ્તોં સે ગુઝર ગઈ ઔર તમામ ફિરઔની અપને સરદારાન ઔર ઘોળે ઔર સાઝો સામાન સમેત ડૂબ ગએ.

યેહ વાકિઆ મુહર્રમુલ હરામ કી દસવીં તારીખ કો પેશ આયા ઔર હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام ઔર મુસલમાનોં ને ઉસ દિન શુક્રાને કા રોઝા રખા ઔર સય્યિદે આલમ કે ઝમાને તક ઔર સરકાર કી તશરીફ આવરી કે બા'દ ભી યહૂદ ઉસ દિન કા રોઝા રખતે થે. હુઝૂર ને ભી ઉસ દિન (યા'ની 10 મુહર્રમ) કા રોઝા રખા ઔર ફરમાયા કે હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કી ફત્હ કી ખુશી મનાને કે હમ યહૂદ સે ઝિયાદા હકદાર હૈં, ઈસ બાત સે સાબિત હુવા કે ‘‘યૌમે આશૂરા’’ કા રોઝા રખના સુન્નત હૈ.

યેહ ભી સાબિત હુવા કે અમ્બિયાએ કિરામ પર જો જો ભી ઈન્આમાત નાઝિલ હુએ ઉન કી યાદગાર મનાના ઔર ખુશી કા ઈઝહાર કરના ઔર શુક્ર કરના યેહ સુન્નતે રસૂલ, સુન્નતે સહાબા ઔર સુન્નતે સાલિહીન હૈ તો યેહ બાત સમઝ મેં આ ગઈ કે ઈદે મીલાદુન્નબી મનાના યા શબે મે'રાજ મનાના જાઈઝ હૈ.

યેહ ભી સાબિત હુવા કે **કિસી કો રાસ્તા નહીં બચાતા લેકિન રહબર બચાતા હૈ** દરિયાએ કુલઝુમ મેં બને હુએ ખુશ્ક

(સૂખે) રાસ્તે પર, બની ઈસરાઈલ કે રહબર સય્યિદુના મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام થે, વોહ અલ્લાહ કે ફઝ્લ સે અપની કૌમ કે સાથ બ આસાની પાર (પસાર) હો ગએ ઔર કિબ્તિયોં કા રહબર મલઊન ફિરઔન થા, તો ઉસ કી કૌમ દરિયા મેં ગર્ક હો ગઈ ઔર ઇતના હી નહીં વોહ અપની કૌમ કો જહન્નમ મેં લે ઉતરેગા.

ઈસ લિયે લોગોં કો ચાહિયે કે અમ્બિયા, સિદ્દીકીન, શુહદા ઔર સાલિહીન (નેક લોગોં) કે તરીકે પર ચલેં ઔર બદ અકીદા ગુમરાહ થાનવી, કાંધેલવી યા કાદિયાનિયોં કે તરીકોં સે દૂર રહે વરના જો હશ્ર ઉન કા હોગા, વોહી ઉન કે મુત્તબેઈન કા હોગા.

(6) આયત નં. 62 વોહ લોગ જો અલ્લાહ કો માન ગએ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝٦٢

તર્જમા : બેશક ! મુસલમાન કૌમ ઔર યહૂદી કૌમ ઔર ઈસાઈ કૌમ ઔર સાબી (સિતારે, ગ્રહોં કો પૂજને વાલોં) મેં સે વોહ જો અબ વાકેઈ અલ્લાહ ઔર પિછલે દિન (કિયામત) કો માન જાએ (ઈમાન લે આએ) ઔર અચ્છે અમલ કરે તો ઉન્હી કે લિયે ઉન કે રબ કે પાસ ઉન કા સવાબ હૈ ઔર ન કોઈ ખૌફ ઉન પર ઔર ન કોઈ રન્જ ઉન કે લિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઇબ્ને જરીર ઔર ઇબ્ને અબી હાતિમ ને સદી સે રિવાયત કી હૈ કે યેહ આયત સલમાન ફારસી رَضِيَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ઔર ઉન કે અસ્હાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ.

જિન લોગોં ને પૈગમ્બરે ઇસ્લામ કા ઝાહિરી ઝમાના પાયા ઔર આપ સે મુલાકાત ભી કી ઔર ઈમાન લે આએ, ઉન કા મકામ ઔર ઉન કા મર્તબા ઔર ખુશ નસીબી તો ઝાહિર હી હૈ,

લેકિન જિસ ને હુઝૂર કા ઝમાના ન પાયા ઔર મર ગયા મગર વોહ હક કા મુતલાશી થા ઔર વોહ ઈસ નતીજે તક પહુંચા કે અલ્લાહ તઆલા પર ઈમાન લે આયા ઔર કિયામત કો માન ગયા ચાહે વોહ કિસી પૈગમ્બર સે બા ખબર ન હો સકા જૈસે હબીબ નજ્જાર, કૈસ ઈબ્ને સાઈદા, વરકઅ બિન નૌફલ, બુહૈરા રાહિબ વગૈરા, જો લોગ હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام ઔર સય્યિદુલ અમ્બિયા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તક કે તકરીબન છે સૌ (600) સાલ કે અન્દર થે જબ કે વહી કા નુઝૂલ બન્દ થા તો અબ વોહ જિસ હદ તક ભી પહુંચે તો નજાત કા દરવાઝા ઉન કે લિયે બન્દ નહીં હૈ.

(7) આયત નં. 89 યહૂદ ભી હુઝૂરે પાક કે વસીલે સે દુઆ માંગતે થે

وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتٰبٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ ۙ وَكَانُوْا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُوْنَ عَلَى الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚۖ فَلَمَّا جَآءَهُمْ مَّا عَرَفُوْا كَفَرُوْا بِهٖ ۫ فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿۸۹﴾

તર્જમા : ઔર જબ ઉન કે પાસ અલ્લાહ કી તરફ સે વોહ કિતાબ આ ગઈ જો ઉન કે પાસ વાલી કિતાબ કો સચ બતાતી હૈ ઔર વોહ પહલે સે હી કાફિરોં પર ફત્હ કી દુઆએં માંગા કરતે થે ઈસી નબી કે વસીલે સે, વોહ નબી આ ગયા, જિસ કો પહચાન ભી ચુકે થે ઔર ઉન કા ઈન્કાર કર દિયા તો ઈન્કાર કરને વાલોં પર અલ્લાહ કી લા'નત હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સરવરે આલમ, સય્યિદુલ અમ્બિયા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તશરીફ આવરી ઔર નુઝૂલે કુરઆન સે પહલે યહૂદ અપની હાજાત ઔર કાફિરોં કે સાથ લળાઈ કે વક્ત ફત્હ કે લિયે ઈસ તરહ દુઆએં કિયા કરતે થે, **"અલ્લાહુમ્મફ-તહ અલૈના વન્સુરના બિન્નબિય્યિલ ઉમ્મી"** યા રબ ! હમેં નબિયે ઉમ્મી કે સદકે મેં ફત્હ વ નુસરત અતા ફરમા.

મા'લૂમ હુવા કે મકબૂલાને હક કે વસીલે સે દુઆ કબૂલ હોતી હૈ ઔર યેહ ભી મા'લૂમ હુવા કે હુઝૂર કી દુન્યા મેં તશરીફ આવરી સે પહલે ભી હુઝૂર કી શોહરત થી.

(8) આયત નં. 94 મૌત કી આરઝૂ

قُلْ اِنْ كَانَتْ لَكُمُ الدَّارُ الْاٰخِرَةُ عِنْدَ اللّٰهِ خَالِصَةً مِّنْ دُوْنِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ﴿۹۴﴾

તર્જમા : ફરમાઓ કે અગર આખિરત સબ કો છોળ કર અલ્લાહ કે નઝદીક સિર્ફ તુમ્હારે હી લિયે હૈ તો મરને કી આરઝૂ કરો અગર તુમ સચ્ચે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદિયોં કે ઝૂટે દા'વોં મેં સે એક ઝૂટા દા'વા યેહ ભી થા કે જન્નત સિર્ફ ઉન્હીં કે લિયે હૈ ઔર ઈસાઈ ભી કુછ ઈસ તરહ કા દા'વા કરતે થે કે ઉન કે પૈગમ્બર જિન કો વોહ ખુદા કા બેટા કહતે હૈં ઉસ ને સૂલી પર ચઢ કર અપની જાન દે દી તો ઉન કા વોહ અમલ ઈસાઈયોં કે ગુનાહ કા કફ્ફારા બન ગયા અબ ઉન કો કોઈ સઝા નહીં હોને વાલી વૈસે હી હિન્દૂ, મુશ્રિકોં કા માનના હૈ કે સ્વર્ગ (યા'ની બૈકુંઠ) વોહ ઉન્હી કે લિયે હૈ.

અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ કર કે જન્નત કે ઝૂટે દા'વેદારોં કો યેહ કહા કે અગર તુમ અપને કૌલ મેં સચ્ચે હો તો યેહ દુન્યા કી આફાતો મસાઈબ ક્યૂં સહન કરતે હો, ઔર મૌત ક્યૂં નહીં માંગ લેતે ? કે ઈધર મરે ઉધર જન્નત ઔર યેહ ભી કહ દિયા ગયા કે વોહ કભી મૌત કી આરઝૂ નહીં કરેંગે.

મૌત કી મહબ્બત ઔર અપને પરવર દિગાર કી મુલાકાત કા શૌક અલ્લાહ તઆલા કે મકબૂલ બન્દોં કા તરીકા હૈ. હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ હર નમાઝ કે બા'દ યેહ દુઆ ફરમાતે :

"અલ્લાહુ-મ્મર્ઝુકની શહા-દતન ફી સબીલિ-ક વ વફાતન બી

બ-લ-દી રસૂલિ-ક" યા રબ ! મુઝે અપની રાહ મેં શહાદત ઔર અપને રસૂલ કે શહર મેં વફાત નસીબ ફરમા.

તમામ સહાબા ઔર ખાસ કર કે શુહદાએ બદ્ર વ ઉહુદ ઔર બૈઅતે રિઝવાન વાલે મૌત ફી સબીલિલ્લાહ કી મહબ્બત રખતે થે. હઝરતે સા'દ બિન અબી વક્કાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને કાફિરોં કે લશ્કર કે સરદાર રુસ્તમ કો જો ખત લિખા ઉસ મેં લિખા કે મેરે સાથ એક ઐસી કૌમ હૈ જો મૌત કો ઈતના મહબૂબ રખતી હૈ જિતના તુમ અજમી શરાબ કો.

અહલે ઈમાન મૌત કો મહબૂબ સે મુલાકાત કા ઝરીઆ સમઝ કર પસન્દ કરતે હૈં ઔર અગર વોહ લમ્બી ઉમ્ર ભી ચાહતે હૈં તો ઈસ લિયે કે નેકિયાં કરને કો કુછ ઝિયાદા વક્ત મિલ જાએ, જિસ સે તૌશએ આખિરત જમ્અ કર લેં યા દીન કી કુછ ખિદમત ઝિયાદા કર લેં યા અપની પિછલી ઝિન્દગી મેં કુછ ગલતિયાં યા ગુનાહ હુએ હોં તો ઉસ સે તૌબા કર લેં.

(9) આયત નં. 97-98 **યહૂદિયોં કી હઝરતે જિબ્રઈલ સે દુશ્મની**

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِیْلَ فَاِنَّهٗ نَزَّلَهٗ عَلٰى قَلْبِكَ بِاِذْنِ اللّٰهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَیْنَ یَدَیْهِ وَ هُدًى وَّ بُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِیْنَ۝۹۷ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّلّٰهِ وَ مَلٰٓىٕكَتِهٖ وَ رُسُلِهٖ وَ جِبْرِیْلَ وَ مِیْكٰىلَ فَاِنَّ اللّٰهَ عَدُوٌّ لِّلْكٰفِرِیْنَ۝۹۸

તર્જમા : તુમ ફરમાદો કે કૌન હૈ દુશ્મન જિબ્રઈલ કા ? કે બેશક ! ઉસ ને તો ઉતારા ઈસ (કુરઆન) કો તુમ્હારે દિલ પર અલ્લાહ કે હુક્મ સે જો ઉસ સે અગલી કિતાબોં કા તસ્દીક કરને વાલા હૈ ઔર હિદાયત ઔર ખુશ ખબરી હૈ ઈમાન વાલોં કે લિયે.

જો હુવા દુશ્મન અલ્લાહ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્તોં ઔર ઉસ કે રસૂલોં ઔર જિબ્રઈલ ઔર મિકાઈલ કા તો બેશક ! અલ્લાહ દુશ્મન હૈ બે ઈમાનોં કા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત યહૂદી અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સૂરિયા ઔર ઉસ કે સાથી અસ્હાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સૂરિયા ને સરકારે દો આલમ સે દરયાફ્ત કિયા કે "આપ કે પાસ આસ્માન સે કૌન સા ફિરિશ્તા આતા હૈ ? ફરમાયા : જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام ઈબ્ને સૂરિયા ને કહા : વોહ તો હમારા દુશ્મન હૈ, અઝાબે શદીદ ઔર ખસ્ફ (સૂરતેં બદલ દેના) ઉતારતા હૈ, કઈ મરતબા હમ સે અદાવત કર ચુકા હૈ અગર આપ કે પાસ મિકાઈલ આતા તો હમ આપ પર ઈમાન લે આતે.

યહૂદિયોં ને અપને નબી સે સુન લિયા થા કે બૈતુલ મુકદ્દસ કી ફુલાં કૌમ મેં એક શખ્સ પૈદા હોગા જો યહૂદિયોં કો લૂટ લેગા ઔર યહૂદિયોં કા કત્લે આમ કરેગા ઉસ કા નામ બખ્તે નસર થા યહૂદિયોં ને ચાહા કે ઉસ કો બચપન હી મેં માર ડાલેં જબ સારે યહૂદી કત્લ કે ઈરાદે સે ઉસ કે પાસ પહુંચે તો જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام ને ઉસ કો બચા લિયા આખિર ઉસ હી કે ઝુલ્મ સે યહૂદ તબાહો બરબાદ હુએ.

એક મર્તબા સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ અપની મિલકત કી દેખ ભાલ કે લિયે હસ્બે આદત જા રહે થે તો રાસ્તેં મેં યહૂદ કે મદ્રસે મેં થોળા રુકે, યહૂદ ને જબ હઝરત કો દેખા તો કહને લગે કે મુસલમાનોં મેં તુમ હમારે સબ સે ઝિયાદા મહબૂબ હો, હમ ચાહતે હૈં કે તુમ યહૂદી બન જાઓ.

જવાબ મેં ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ફરમાયા કે મૈં તુમ્હારે પાસ રુકા ઈસ કા યેહ મત્લબ નહીં કે મુઝે તુમ સે કુછ મહબ્બત હૈ યા યેહ મત સમઝના કે મુઝ કો ઈસ્લામ મેં કુછ શક હૈ મૈં તો તુમ્હારે પાસ સિર્ફ ઈસ લિયે રુકતા હૂં કે તુમ્હારી કિતાબ મેં હમારે નબી કા જો ઝિક્ર હૈ ઉસે સુનૂં.

યહૂદ ને કહા : હમ કો કુરઆન સે કુછ બહસ નહીં હૈ, હમ તો જિબ્રઈલ કે લાએ હુએ પૈગામ કો સુનના હી નહીં ચાહતે વોહ હમારા દુશ્મન હૈ. ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઉન લોગોં કો ફરમાયા કે જો કોઈ દુશ્મન હો જિબ્રઈલ કા વોહ અલ્લાહ ઔર તમામ અલ્લાહ વાલોં ઔર મિકાઈલ કા ભી દુશ્મન હૈ તો ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે કૌલ કી સચ્ચાઈ કે લિયે આયત નાઝિલ હુઈ.

સાબિત હુવા કે દૌરે રિસાલત કે યહૂદો નસારા ભી નબિયે કરીમ ઔર કુરઆન કો બરહક જાનતે થે લેકિન દુશ્મની ઔર ઝિદ કી વજહ સે ઈમાન સે મહરૂમ રહે ઔર ગુમરાહ હુએ ઔર ખુદ કી કૌમ કો ગુમરાહ કિયા.

(10) આયત નં. 99 કુરઆન કા મુન્કિર ફાસિક હૈ

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَاۤ اِلَیْكَ اٰیٰتٍۭ بَیِّنٰتٍۚ وَمَا یَكْفُرُ بِهَاۤ اِلَّا الْفٰسِقُوْنَ۝۹۹

તર્જમા : ઔર યકીનન હમ ને તુમ્હારી તરફ રોશન આયાત નાઝિલ કીં ઔર ઉસ કા ઈન્કાર સિવાએ ફાસિક (નાફરમાન) કે કોઈ નહીં કરતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત યહૂદી આલિમ ઈબ્ને સૂરિયા કે જવાબ મેં નાઝિલ હુઈ. જિસ ને હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા થા : "એ મુહમ્મદ ! આપ હમારે પાસ કોઈ ઐસી ચીઝ ન લાએ જિસે હમ પહચાનતે ઔર ન-હી આપ કે પાસ કોઈ વાઝેહ આયત નાઝિલ હુઈ જિસ કા હમ ઈત્તિબાઅ કરતે.

(11) આયત નં. 100 અહદ તોળને વાલે

اَوَ كُلَّمَا عٰهَدُوْا عَهْدًا نَّبَذَهٗ فَرِیْقٌ مِّنْهُمْؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ۝۱۰۰

તર્જમા : હોતા યેહ હૈ કે જબ ઉન મેં કા એક ગિરોહ કોઈ અહદ કરતા હૈ તો દૂસરા એક ગિરૌહ ઉસે ફેંક દેતા હૈ ઔર ઉન મેં સે બહુત કો તો ઈમાન હી નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત માલિક ઈબ્ને સૈફ યહૂદી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જબ હુઝૂર ને યહૂદ કો અલ્લાહ તઆલા કે વોહ અહદ યાદ દિલાએ, જો ઉન કી કિતાબોં મેં હુઝૂર પર ઈમાન લાને વાલે કે મુતઅલ્લિક થે, તો ઈબ્ને સૈફ ને અહદ હી સે ઈન્કાર કર દિયા ઔર વોહ બેશર્મ કહ પળા કે હમારે પાસ પૈગમ્બરે આખિરુઝ્ઝમાં કે મુતઅલ્લિક કોઈ અહદ યા મુઆહદા (વા'દા ઔર કરાર) હૈ હી નહીં.

(12) આયત નં. 104 હુઝૂર કી બારગાહ કા અદબ છૂટને ન પાએ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقُوْلُوْا رَاعِنَا وَقُوْلُوا انْظُرْنَا وَاسْمَعُوْا ؕ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! તુમ રાઈના મત કહો ઔર અર્ઝ કરો "હમેં દેખિયે" ઔર ગૌર સે સુનો ઔર કાફિરોં કે લિયે દુખ વાલા અઝાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મજલિસે નબવી મેં જબ હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કુછ તા'લીમ વ તલ્કીન ફરમાતે ઔર અગર કોઈ લફ્ઝ સુનને સમઝને સે રહ જાતા, તો કભી કભી દરમિયાન મેં અર્ઝ કિયા કરતે "રાઈના યા રસૂલુલ્લાહ !" યા'ની યા રસૂલલ્લાહ હમારે હાલ કી રિઆયત ફરમાઈયે યા'ની હમ કો અચ્છી તરહ સમઝને કા મૌકઅ દીજિયે. સહાબએ કિરામ તો ઈસ લફ્ઝ "રાઈના" કો અદબ ઔર નેક નિય્યતી સે બોલતે થે.

યહૂદિયોં કી લુગત (ગ્રામર) મેં યેહ લફ્ઝ બે અદબી કા મા'ના રખતા થા, ઉન્હોં ને ઈસ નિય્યત સે બોલના શુરૂઅ કર દિયા. હઝરતે સા'દ ઈબ્ને મુઆઝ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه યહૂદિયોં કી લુગત કે જાનને વાલે, સમઝને વાલે થે. આપ ને એક રોઝ યેહ કલ્મા ઉન લોગોં કી ઝબાન સે સુન કર ફરમાયા : "ઐ દુશ્મનાને ખુદા !" તુમ પર અલ્લાહ કી લા'નત હો, અબ અગર આજ કે બા'દ યેહ

કલ્મા કિસી કી ઝબાન સે સુના તો કત્લ કર દૂંગા. યહૂદ ને જવાબ મેં કહા : આપ હમ પર ગુસ્સા હોતે હો મુસલમાન ભી તો યેહી કહતે હૈં. ઈસ પર આપ રન્જીદા હો કર સરકાર કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ કે યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ જિસ મેં રાઈના કહને કી મુમાનઅત ફરમા દી ગઈ.

મા'લૂમ હુવા કે અમ્બિયાએ કિરામ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام કી બારગાહ મેં તા'ઝીમ ઔર અદબ ઝરૂરી હૈ ઔર ઐસા કોઈ ભી લફ્ઝ જિસ મેં તર્કે અદબ કા શક ભી હો તો વૈસા લફ્ઝ ઝબાન પર લાના મન્અ હૈ. ઈસ પર સે આજ કલ કે વહાબિયોં ઔર અહલે હદીસ કુછ ઈબ્રત લેં ઔર યાદ રખેં કે નબી કી શાન મેં અદના સી ભી બે અદબી કુફ્ર હૈ, ઔર કાફિરોં કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ, કહીં ઐસા ન હો કે ઈમાન નિકલ જાએ ઔર પતા ભી ન ચલે.

(13) આયત નં. 105 કાફિર ઔર યહૂદો નસારા મહબ્બત કે ઝૂટે દા'વે કરતે હૈં

مَا يَوَدُّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يُّنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِّنْ خَيْرٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهٖ مَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿۱۰۵﴾

તર્જમા : વોહ જો કાફિર હૈં યા કિતાબી, મુશ્રિક વોહ નહીં ચાહતે કે તુમ પર કોઈ ભલાઈ ઉતરે તુમ્હારે પરવર દિગાર કી તરફ સે ઔર અલ્લાહ અપની રહમત સે ખાસ કર લેતા હૈ જિસે ચાહે ઔર અલ્લાહ બળે ફઝ્લ વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : દૌરે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મેં યહૂદ કી એક જમાઅત મુસલમાનોં સે ખૈર ખ્વાહી કા ઈઝહાર કરતી થી, યેહ ઉન કી ઝબાની બક બક થી,

ઉન કે દિલ કીનોં સે લબરેઝ થે, ઉન કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહ દિયા ગયા કે ચાહે કા'બ ઇબ્ને અશરફ કી પાર્ટી હો, ચાહે અબૂ જહલ કી પાર્ટી, યેહ કોઈ મુસલમાનોં કે ખૈર ખ્વાહ નહીં.

આજ ભી યેહ ચીઝ નઝર આ હી રહી હૈ જો શામ, ફિલ્સિતીન મેં હો રહા હૈ યા જો કશ્મીર વગૈરા મેં હો રહા હૈ, વોહ વોહી હૈં જો અલ્લાહ ને ઇસ આયત મેં ફરમા દિયા હૈ, મોમિનીન હમેશા ચૌકન્ને રહેં ઔર કભી ઇન કો અપના દિલી દોસ્ત ન સમઝેં યેહ યા તો તુમ્હારે ખુલે દુશ્મન હૈં યા યેહ છુપે દુશ્મન. યેહ ઇસ તરહ કે વોહ ઝબાન સે તો ઇઝહારે મહબ્બત કરતે હૈં ઔર બળે બળે દોસ્તી કે દા'વે કરતે હૈં લેકિન ઉન કે દિલ બિચ્છુઓ સે લબરેઝ ઔર ઝહર સે ભરે હુએ હૈં. **અલ્લાહ ઇન કે શર સે બચાએ.**

(14) આયત નં. 106 **મન્સૂખ ઔર નાસિખ કા ફલસફા**

مَا نَنْسَخْ مِنْ اٰيَةٍ اَوْ نُنْسِهَا نَاْتِ بِخَيْرٍ مِّنْهَآ اَوْ مِثْلِهَا ؕ اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ

اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ ﴿۱۰۶﴾

તર્જમા : જબ હમ કોઈ આયત મન્સૂખ કરાર દેં યા ઉસે ભુલા દેં તો હમ ઉસ સે બેહતર યા ઉસ કે જૈસી લે આએં ક્યા તુમ નહીં જાનતે કે બેશક ! અલ્લાહ જો ચાહે વોહ કરને પર કુદરત રખતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરઆને કરીમ ને જબ અગલી શરીઅતોં કો રદ ફરમાયા તો દુશ્મનોં કો બળા તઅજ્જુબ હુવા ઔર ઉસ પર કલિમેં કસે, ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે મન્સૂખ (રદ) ભી અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ ઔર નાસિખ ભી અલ્લાહ હી કી તરફ સે હૈ ઔર દોનોં મેં કઈ કઈ હિકમતેં હોતી હૈં, જો લોગ અલ્લાહ કી કુદરત પર યકીન રખતે હૈં ઉન કો તો ઇસ મેં કુછ બુરાઈ નઝર નહીં આતી ઔર

નાસિખ કભી કભી મન્સૂખ સે ઝિયાદા બેહતર હોતી હૈ ઔર અલ્લાહ જો ચાહે કરે, ઈસ મેં બન્દે કો ક્યા હક હૈ કે વોહ ઝબાન દરાઝી કરે ?

અલ્લાહ તઆલા કા કારખાનએ કુદરત તબ્દીલિયોં સે ભરા પળા હૈ, વોહ રાત કો દિન સે ઔર દિન કો રાત સે અદલતા બદલતા રહતા હૈ વૈસે હી સરદી, ગર્મી યા જૈસે બાગોં મેં બહાર ઔર પતઝળ યા ઈન્સાનોં મેં બીમારી, તન્દુરુસ્તી જૈસે ફેર બદલ હોતે રહતે હૈં, વોહ ધૂપ, છાંવ બદલતા રહતા હૈ.

એક રસૂલ કા દુન્યા સે તશરીફ લે જાના ઔર દૂસરે રસૂલ કા તશરીફ લાના યેહ સબ અલ્લાહ તઆલા કે ચાહને સે હી હૈ, જબ રસૂલ આતે રહે તો કાનૂન બદલતે રહે, અલ્લાહ તઆલા અપને રસૂલોં કે ઝરીએ શરીઅતેં ભેજતા રહા, વોહ લોગ સઆદત મન્દ રહે જિન્હોં ને રસૂલ કા હુક્મ માના.

મસ્અલા : નસ્ખ (મન્સૂખ હોના) કભી સિર્ફ તિલાવત કા હોતા હૈ, કભી સિર્ફ હુક્મ કા ઔર કભી તિલાવત વ હુક્મ દોનોં કા હોતા હૈ જૈસે હુઝૂર સે કુછ સુવાલ કરને કા હુક્મ તો વોહ આયત તો તિલાવત મેં બાકી રહી લેકિન વોહ હુક્મ રદ હો ગયા.

બૈહકી ને અબૂ ઉમામા સે રિવાયત કી હૈ કે એક અન્સારી સહાબી રાત કો તહજ્જુદ કે લિયે ઉઠે ઔર સૂરએ ફાતિહા કે બા'દ જો સૂરત હમેશા પઢા કરતે થે ઉન કો પઢના ચાહા લેકિન વોહ બિલ્કુલ યાદ ન આઈ ઔર સિવાએ બિસ્મિલ્લાહ કે કુછ ન પઢ સકે, સુબ્હ દૂસરે સહાબા સે ઈસ બાત કા ઝિક્ર કિયા તો ઉન લોગોં ને ફરમાયા કે હમારા ભી યેહી હાલ હૈ. વોહ સૂરત હમેં ભી યાદ થી ઔર અબ હમારે હાફિઝે સે ભી નિકલ ગઈ, જબ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં વાકિઆ અર્ઝ કિયા તો હુઝૂર ને ફરમાયા : આજ શબ વોહ સૂરત ઉઠા લી ગઈ, ઉસ કા હુક્મ વ ઉસ કી તિલાવત દોનોં મન્સૂખ હુએ, જિન કાગઝોં પર

વોહ લિખી થી ઉન પર ઉસ કા નક્શ તક બાકી ન રહા ઔર યેહ સૂરએ અહઝાબ કી કઈ આયતેં થીં.

ઈસ તરહ કી તબ્દીલિયોં સે દુન્યા કાઈમ હૈ ઔર ઐસા કરના અલ્લાહ તઆલા કી મશિય્યત ઔર ઉસ કી કુદરત કા ઈઝહાર હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા જો ચાહે કરે, બન્દે કો સિર્ફ સરે તસ્લીમ ખમ કરના હૈં.

(15) આયત નં. 109 શાને સહાબા

وَدَّ كَثِيْرٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّوْنَكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِكُمْ كُفَّارًا ۖۚ حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ اَنْفُسِهِمْ مِّنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۚ فَاعْفُوْا وَاصْفَحُوْا حَتّٰى يَاْتِيَ اللّٰهُ بِاَمْرِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿۱۰۹﴾

તર્જમા : બહુત સે કિતાબી કાફિરોં ને ચાહા કે તુમ્હારે ઈમાન લાને કે બા'દ અપને દિલ કી જલન ઔર હસદ સે તુમ્હેં કુફ્ર કી તરફ ફેર દે, તો ઉન કો છોળો ઔર દર ગુઝર કરો, યહાં તક કે અલ્લાહ અપના હુક્મ લાએ ઔર અલ્લાહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે ઉહુદ કે બા'દ યહૂદ કી એક જમાઅત ને હઝરતે હુઝૈફા બિન યમાન ઔર હઝરતે અમ્માર ઈબ્ને યાસર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે કહા : અગર તુમ હક પર હોતે તો તુમ્હેં શિકસ્ત ન મિલતી, તુમ્હારી શિકસ્ત ઈસ લિયે હુઈ કે તુમ હક પર નહીં, લિહાઝા તુમ હમારે દીન કી તરફ વાપસ પલટ આઓ.

હઝરતે અમ્માર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા કે તુમ્હારે નઝદીક અહદ શિકની (વચન ભંગ, વા'દા ખિલાફી) કૈસી હૈ ? યહૂદ ને કહા : નિહાયત બુરી, હઝરતે અમ્માર ને ફરમાયા કે મૈં ને અહદ લિયા હૈ કે ઝિન્દગી કે આખરી સાંસ તક સય્યિદે આલમ

صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા સાથ દૂંગા ઔર ઉસ સે ન ફિરૂંગા ઔર કુફ્ર ન પસન્દ કરૂંગા.

ઔર સય્યિદુના હઝરતે હુઝૈફા رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને ફરમાયા કે મૈં રાઝી હુવા અલ્લાહ કે રબ હોને ઔર મુહમ્મદ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે રસૂલ હોને ઔર ઈસ્લામ કે દીન હોને ઔર કુરઆન કે ઈમામ હોને, કા'બે કો કિબ્લા હોને ઔર મોમિનીન કે ભાઈ હોને પર.

ફિર યેહ દોનોં સહાબી હુઝૂરે અકદસ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ ઔર ઈસ વાકિએ કી ખબર દી, હુઝૂર ને ફરમાયા : "તુમ ને બેહતર કિયા" ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

જાનને મિલા કે વક્તી તક્લીફ યા મુસીબત આને કે વક્ત ઈમાન મેં કમઝોરી ન આની ચાહિયે ઔર નફઅ નુક્સાન, હાર યા જીત (ફત્હ યા શિકસ્ત) તન્દુરુસ્તી યા બીમારી, માલદારી યા ગરીબી સબ કુછ ખુદાએ તઆલા હી કી તરફ સે હૈ.

(16) આયત નં. 113 યહૂદો નસારા કે આપસ મેં ઝગળે

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ لَيْسَتِ النَّصٰرٰى عَلٰى شَيْءٍ ۖ وَّقَالَتِ النَّصٰرٰى لَيْسَتِ الْيَهُوْدُ عَلٰى شَيْءٍ ۙ وَّهُمْ يَتْلُوْنَ الْكِتٰبَ ؕ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿۱۱۳﴾

તર્જમા : ઔર યહૂદી બોલે કે નસારા કુછ નહીં ઔર નસરાની બોલે, યહૂદી કુછ નહીં હૈં, હાલાંકે વોહ કિતાબ પઢતે હૈં ઔર ઈસી તરહ વોહ ભી બોલ પળે જો કુછ ઈલ્મ નહીં રખતે, તો અલ્લાહ કિયામત કે દિન ઉન કે ઈખ્તિલાફ કા ફૈસલા ફરમાએગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નજરાન કે નસારા કા ડેલીગેશન સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આયા.

ખબર હુઈ તો યહૂદ કે ઉલમા આ ગએ ઔર દોનોં મેં મુનાઝિરા શુરૂઅ હો ગયા, આવાઝ બુલન્દ હુઈ, શૌર મચા, યહૂદી બોલે કે ઈસાઈયોં કા દીન કુછ ભી નહીં ઔર ઉન્હોં ને હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો નબી ઔર ઇન્જીલ કો આસ્માની કિતાબ માનને સે ઇન્કાર કિયા.

વૈસે હી ઈસાઈયોં ને કહા કે યહૂદિયોં કા દીન કુછ નહીં ઔર ઉલમાએ અહલે કિતાબ કી તરહ જાહિલ, જો ન ઇલ્મ રખતે થે ન કિતાબ, જૈસે કે બુત પરસ્ત મુશ્રિક યા આતશ પરસ્ત મજૂસી યા સિતારા પરસ્ત, ઉન્હોં ને ભી ઝુટલાના શુરૂઅ કિયા.

યેહ આપસ મેં બળે ઇખ્તિલાફ રખને વાલે ઉન કે દીની ઝગળે યા સરહદી, ઝમીની ઝગળે ઔર દુશ્મની કે બાવુજૂદ યેહ ઈસ્લામ દુશ્મની મેં એક હૈં, બિલ્કુલ મુત્તહિદ હૈં.

(17) આયત નં. 115 સારી જહતેં (દિશાએઁ) ઔર સબ કુછ અલ્લાહ હી કા હૈ

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿۱۱۵﴾

તર્જમા : પૂરબ, પચ્છિમ સબ અલ્લાહ હી કા હૈ તો તુમ જિધર મુંહ કરો ઉધર વજહુલ્લાહ હૈ. બેશક ! અલ્લાહ વુસ્અત વાલા ઇલ્મ વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સહાબએ કિરામ, રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સાથ એક અન્ધેરી રાત સફર મેં થે, કિબ્લા કી સમ્ત મા'લૂમ ન હો સકી, હર એક શખ્સ ને જિસ તરફ ઉસ કા દિલ જમા, ઉધર રુખ કર કે નમાઝ પઢી. સુબ્હ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર હાલ અર્ઝ કિયા તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઈસ સે મા'લૂમ હુવા કે કિબ્લે કી સમ્ત અગર મા'લૂમ ન હો સકે તો જિસ તરફ તુમ્હારી દિલ જમઈ હો ઉસ તરફ રુખ કર કે નમાઝ

પઢે. ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં દૂસરા કૌલ યેહ હૈ કે યેહ ઉસ મુસાફિર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો સવારી પર નફ્લ અદા કરે તો ઉસ કી સવારી જિસ તરફ મુતવજ્જેહ હો જાએ ઉસ કી નમાઝ દુરુસ્ત હૈ.

એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે જબ તહવીલે કિબ્લા કા હુક્મ આયા ઔર મુસલમાનોં ને બૈતુલ મુકદ્દસ કી તરફ સે અપના રુખ કા'બતુલ્લાહ કી તરફ કર લિયા તો યહૂદ ને મુસલમાનોં કો તા'નાઝની કી, ઉન કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે યેહ આયત દુઆ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ હુઝૂર સે સુવાલ પૂછા ગયા કે કિસ તરફ મુંહ કર કે દુઆ કિયા કરેં ? ઉસ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. બતાયા ગયા કે મગરિબ-મશ્રિક સબ અલ્લાહ હી કા હૈ.

(18) આયત નં. 116 અલ્લાહ કો ઔલાદ નહીં હૈ

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا ۙ سُبْحٰنَهٗ ؕ بَلْ لَّهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ؕ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿۱۱۶﴾

તર્જમા : ઔર બોલ પળે કે અલ્લાહ કો ઔલાદ હૈ. પાક હૈ અલ્લાહ ઉન કી બક્વાસ સે, બલ્કે જો કુછ ભી આસ્માન ઔર ઝમીન મેં હૈ સબ ઉસ કી મિલ્કિયત હૈ, સબ ઉસ કે હુઝૂર ગર્દન ડાલે હુએ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ ને હઝરતે ઉઝૈર عَلَيْهِ السَّلَام ઔર નસારા ને હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો અલ્લાહ કા બેટા કહા. મુશ્રિકીને અરબ ને ફિરિશ્તોં કો અલ્લાહ કી બેટિયાં કહા ઔર આજ કે દૌર કે હિન્દૂ ભી ઉન કે માને હુએ ભગવાન કો બીબી, બચ્ચે, માં-બાપ સબ સાબિત કરતે હૈં, ઐસોં કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ફરમાયા ગયા "સુબ્હાનહૂ" વોહ પાક હૈ ઈસ સે કે ઉસ કી ઔલાદ હો, ઉસ કી તરફ ઔલાદ કી નિસ્બત કરના યેહ ઉસ પર

ઐબ લગાના હૈ ઔર બળી બે અદબી હૈ, હદીસ શરીફ મેં હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે ઈબ્ને આદમ ને મુઝે ગાલી દી ઔર મેરે લિયે ઔલાદ બનાઈ, મૈં ઔલાદ ઔર બીવી સે પાક હૂં.

કાફિરોં કે નઝદીક તો ઉન કે મા'બૂદ ઐસે લાચાર ઔર મઝબૂર હૈં કે વોહ બીમાર પળતે હૈ, રોતે હૈ, યહાં તક કે ઉન કી બીબી કો કોઈ ઉઠા કર લે જાતા હૈ, તો ખુદ કો ખબર ભી નહીં હોતી કે મેરી ઔરત કહાં હૈ ? مَعَاذَاللّٰه અલ્લાહ પાક હૈ, યેહ સબ બાતોં સે.

(19) આયત નં. 118 **દૌરે રિસાલત કે કાફિરોં કે ગલત મુતાલબે**

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللّٰهُ اَوْ تَاْتِيْنَآ اٰيَةٌ ؕ كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ؕ تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ ؕ قَدْ بَيَّنَّا الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يُّوْقِنُوْنَ ﴿۱۱۸﴾

તર્જમા : ઔર જાહિલ બોલે, અલ્લાહ હમ સે બાત ક્યૂં નહીં કરતા ? યા હમ કો કોઈ નિશાની મિલે, ઉન સે અગલોં ને ભી ઐસી હી બાત કહી થી, ઉન કે દિલ એક જૈસે હી હૈં. બેશક ! હમ ને યકીન વાલોં કે લિયે નિશાનિયાં ખોલ દીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રાફેઅ ઈબ્ને ખુઝૈમા ને હુઝૂરે અકરમ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સે કહા : "અગર આપ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં, તો અલ્લાહ સે ફરમાઈયે કે વોહ હમ સે બાત કરે ઔર હમ ખુદ સુનેં.

યેહ ઉન કા કમાલે તકબ્બુર થા, ઉન્હોં ને અપને આપ કો અમ્બિયા કે બરાબર સમઝા ઔર વોહ કહતે થે કે.

ખુદા હમ સે બેવાસ્તા ખુદ કલામ ક્યૂં નહીં ફરમાતા જૈસા કે મલાઈકા ઔર અમ્બિયા સે ફરમાતા હૈ.

(20) આયત નં. 130 ઇસ્લામ કો નહીં માનને વાલે બેવુકૂફ હૈ

وَمَنْ يَّرْغَبُ عَنْ مِّلَّةِ اِبْرٰهٖمَ اِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهٗ ؕ وَلَقَدِ اصْطَفَيْنٰهُ فِى الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهٗ فِى الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ۝

તર્જમા : ઔર કૌન હૈ ? જો મુંહ ફેરે દીને ઈબ્રાહીમ સે ? સિવાએ ઉસ કે જિસ ને અપને આપ કો બેવુકૂફ બના લિયા ઔર બેશક ! હમ ને ઉન કો દુન્યા મેં ચુન લિયા ઔર બેશક ! વોહ આખિરત મેં કુર્બે ખાસ કે લાઈક હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઉલમાએ યહૂદ મેં સે જબ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઈસ્લામ લે આએ તો અપને દોનોં ભતીજોં મુહાજિર ઔર સલમહ કો ઈસ્લામ કી દા'વત દી ઔર ઉન સે ફરમાયા કે "તુમ કો મા'લૂમ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ને તૌરૈત મેં ફરમાયા હૈ કે મૈં ઔલાદે ઈસ્માઈલ સે એક નબી પૈદા કરૂંગા, જિસ કા નામ અહમદ હોગા. જો ઉસ પર ઈમાન લાએગા વોહ રાહ પા લેગા ઔર જો ઉન સે મુંહ ફેરેગા ઔર ઈમાન ન લાએગા વોહ મલઊન હૈ, યેહ સુન કર સલમહ તો ઈમાન લે આએ ઔર મુહાજિર ને ઈસ્લામ લાને સે ઈન્કાર કર દિયા, ઈસ પર અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

(21) આયત નં. 135 અહલે કિતાબ યહૂદો નસારા કી બક્વાસ

وَقَالُوْا كُوْنُوْا هُوْدًا اَوْ نَصٰرٰى تَهْتَدُوْا ؕ قُلْ بَلْ مِلَّةَ اِبْرٰهٖمَ حَنِيْفًا ؕ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝

તર્જમા : ઔર કિતાબી બોલે, યહૂદી યા નસરાની બન જાઓ તો રાહ પા લોગે, તુમ ફરમાઓ, બલ્કે હમ તો દીને ઈબ્રાહીમ પર હૈં, જો હર બાતિલ સે અલગ થે ઔર મુશ્રિક ન થે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદી મેં સે કા'બ ઈબ્ને અશરફ, માલિક ઈબ્ને સૈફ, વહબ ઈબ્ને યહૂદા ઔફ અબૂ યાસર

ઈબ્ને અખ્તબ ઔર ઈસાઈયોં મેં સે સૈદ ઈબ્ને આકિબ બોલ પળે કે હમારે દીન મેં આ જાઓ, તુમ કામયાબ હો જાઓગે.

અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કે તુમ ઉન કો જવાબ દે દો કે યહૂદી હઝરતે ઈસા عَلَیْہِ السَّلَام કો નહીં માનતે ઔર ઈસાઈ હઝરતે મૂસા عَلَیْہِ السَّلَام કો નહીં માનતે ઔર ફિર હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَیْہِ السَّلَام કો દોનોં માનતે હો.

હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَیْہِ السَّلَام પક્કે તૌહીદ વાલે થે ઔર મુશ્રિક યા'ની બુત પરસ્ત ન થે, બલ્કે બુતોં કો તોળને વાલે થે, તો ભલાઈ ઈસી મેં હૈં કે દીને ઈબ્રાહીમી અપનાઓ જો મુહમ્મદ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા લાયા હુવા દીન હૈ. દીને ઈસ્લામ જો હક હૈ, સચ હૈ.

પારહ 2 સૂરએ બકરહ

(22) આયત નં. 144 મકામે મહબૂબ

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۠ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ؕ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ شَطْرَهٗ ؕ وَاِنَّ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ؕ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۴۴﴾

તર્જમા : એ મહબૂબ ! હમ દેખ રહે હૈં તુમ્હારે ચેહરે કા બાર બાર આસ્માન કી તરફ ઉઠના તો ઝરૂર હમ તુમ્હેં તુમ્હારે પસન્દીદા કિબ્લે કી તરફ ફેર દેંગે, તો અબ અપના રુખ મસ્જિદે હરામ કી તરફ ફેર દો ઔર તુમ લોગ જહાં કહીં ભી હો અપના રુખ ઉસી કી તરફ કર લો ઔર બેશક ! જિન કો પહલે સે કિતાબ દી ગઈ હૈં વોહ ઝરૂર જાનતે હૈ, કે યેહ ઉન કે રબ કી તરફ સે હક હૈ ઔર અલ્લાહ ઉન કે બુરે આ'માલ સે ગાફિલ નહીં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ઈબ્તિદાઈ (શુરૂઆતી) દૌર મેં મક્કા કે કયામ કે દરમિયાન નમાઝ ફર્ઝ હોને કે બા'દ અલ્લાહ કે હુક્મ સે અપને જદ્દે કરીમ હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام કે કિબ્લે કી તરફ રુખ કર કે નમાઝ અદા કરતે રહે ઔર વોહ ભી ઈસ ખૂબી કે સાથ કે બૈતુલ મુકદ્દસ ભી સામને હો જાતા ઔર કા'બા શરીફ અપને ઔર બૈતુલ મુકદ્દસ કે બીચ મેં આ જાતા.

હિજરત શરીફ કે બા'દ અલ્લાહ તઆલા ને યહૂદિયોં કી દિલજૂઈ કે લિયે બૈતુલ મુકદ્દસ કો કિબ્લા બના દિયા, ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલા કે હુક્મ સે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બૈતુલ મુકદ્દસ કી તરફ રુખ કર કે નમાઝ અદા કરતે રહે, લેકિન આપ કી દિલી ખ્વાહિશ હમેશા યેહ રહી કે કા'બતુલ્લાહ કો મુસલમાનોં કા કિબ્લા કરાર દિયા જાએ. ઈસ મેં અરબ કી ઈઝ્ઝત કે સાથ સાથ યહૂદિયત સે ઈખ્તિલાફ (વિરોધ) ભી થા.

દિલ મેં કા'બતુલ્લાહ શરીફ કો કિબ્લા બનાને કી ખ્વાહિશ રખના બાર બાર આસ્માન કી તરફ દેખના ઔર ઝબાન સે કુછ અર્ઝ ન કરના, યેહ અદા અલ્લાહ તઆલા કો બહુત પસન્દ આઈ તો બિલ આખિર તહવીલે કિબ્લા કા હુક્મ આ હી ગયા.

જૈસા કે માહે રજબુલ મુરજ્જબ હિજરી સન દો(2) મેં પીર કે દિન જબ આપ મસ્જિદે બનૂ સલમા મેં નમાઝે ઝોહર અદા કર રહે થે તો અલ્લાહ તઆલા કે હુક્મ સે સય્યિદુના જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام તશરીફ લે આએ. જબ યેહ આયત કા નુઝૂલ હુવા, આપ દો રકઅત અદા કર ચુકે થે. નુઝૂલે આયત શરીફ કે બા'દ આપ ફૌરન બૈતુલ મુકદ્દસ સે ફિર ગએ ઔર આપ કા'બતુલ્લાહ કી તરફ મુતવજ્જેહ હો ગએ ઔર સારે કે સારે નમાઝી ભી આપ કી ઈક્તિદા મેં ઉસ તરફ ફિર ગએ ઔર ઉસી રોઝ સે ઉસ મસ્જિદ કા નામ ભી **"મસ્જિદે કિબ્લતૈન"** હો ગયા ઔર પહલે કી આસ્માની

કિતાબોં કી વોહ બાત ભી ખુલ કર સામને આ ગઈ કે આખિરી નબી કી એક ખાસ પહચાન યેહ હોગી કે વોહ દો કિબ્લોં કે ઈમામ હોંગે.

વૈસે હી ઉસ રોઝ ઉસ વક્ત જો દૂસરે લોગ અલગ અલગ મસ્જિદોં મેં નમાઝ અદા કર રહે થે, વોહ ભી યેહ ખબર મિલતે હી કા'બતુલ્લાહ કી તરફ ફિર ગએ. અલ્લાહ તઆલા ને હુઝૂર રહમતુલ્લિલ આલમીન કી ખુશી કી ખાતિર કિબ્લા તબ્દીલ કર દિયા, ઈસી બાત પર આ'લા હઝરત رَحْمَةُاللّٰهِ تَعَالٰی عَلَيْه ફરમાતે હૈં :

"ખુદા કી રિઝા ચાહતે હૈં દો આલમ"

"ખુદા ચાહતા હૈ રિઝાએ મુહમ્મદ"

(23) આયત નં. 146 દૌરે રિસાલત કે મોમિનીન ઔર હુઝૂરે પાક

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا يَعْرِفُوْنَ اَبْنَآءَهُمْ ؕ وَاِنَّ فَرِيْقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُوْنَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ۟

તર્જમા : જિન કો હમ ને પહલે સે કિતાબ અતા ફરમાઈ, વોહ નબી કો ઐસા જાનતે હૈં જૈસા આદમી અપને બેટે કો પહચાનતા હૈ ઔર બેશક ! ઉન મેં કા એક ગિરૌહ જાન બૂઝ કર હક છુપાતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મત્લબ સાફ સાફ યેહ હૈ કે પહલે કી આસ્માની કિતાબેં તૌરૈત, ઝબૂર, ઈન્જીલ વગૈરા મેં હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા હુલિયા મુબારક ઔર આપ કે ઔસાફ ઈસ તરહ બયાન ફરમાએ ગએ થે કે અહલે કિતાબ કે લિયે આપ કે નબી હોને મેં કુછ શક હી ન થા.

ઉલમાએ યહૂદ મેં સે જબ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ઈસ્લામ લે આએ, ઈમાન કબૂલ કિયા તો એક મરતબા સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને ઉન સે સુવાલ કિયા કે આયએ **"યઅરિફૂનહૂ"** મેં જો મઆરિફત બયાન હુઈ ઉસ કી ક્યા શાન હૈ ? તો હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ને ફરમાયા કે "એ ઉમર ! મૈં ને જબ નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો દેખા તો

કિસી ભી શક બિગૈર મુઝે આપ કી પહચાન હો ગઈ ઔર મેરા હુઝૂર કો પહચાનના, ખુદ કે બેટે કી પહચાન સે ભી ઝિયાદા ઝાહિર હૈ, ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને પૂછા : "વોહ કૈસે ?" આપ ને ફરમાયા કે મૈં ગવાહી દેતા હૂં હુઝૂર અલ્લાહ કી તરફ સે રસૂલ હૈં ઔર ઉન કે કમાલાત, ઉન કા વસ્ફ હમારી કિતાબોં મેં મૌજૂદ હૈ.

હઝરત ને ફરમાયા કે બેટે કે મુતઅલ્લિક તો કભી યેહ શક ભી હો સકતા હૈ શાયદ ઉસ કી માં સે કોઈ ખિયાનત વાકેઅ હુઈ હો ક્યૂંકે ઔરતોં કે હાલ સે તો તુમ અચ્છી તરહ વાકિફ હો, ઈસ પર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઉન સે મુઆનકા કિયા (બગલગીર હુએ) ઔર ઉન કી પેશાની પર બોસા દિયા.

ઈસ બાત કો ઈસ તરીકે સે ભી સમઝ સકતે હૈં કે જૈસે એક તાબિલે ઈલ્મ (સ્ટૂડન્ટ) ને અપને ઉસ્તાદ (ટીચર) સે સુવાલ કિયા કે હઝરત ! હકીકત ઔર માન લેને મેં ક્યા ફર્ક હૈ ? તો જવાબ મેં ઉસ્તાદ ને કહા કે, બેટે ! તૂ અપને બાપ કા ફરઝન્દ હૈ, વોહ માન લેના હૈ ઔર તૂ અપની માં કા બેટા હૈ, વોહ હકીકત હૈ.

મા'લૂમ હુવા કે દુશ્મનાને ખુદા વ રસૂલ અહલે કિતાબ કાફિર ભી અપની કિતાબ કે હવાલે સે અચ્છી તરહ જાનતે થે કે હુઝૂર પૈગમ્બરે બરહક હૈ, ફિર ભી ઉન કા ઈમાન ન લાના ઔર સચ્ચાઈ કો ઝુટલાના વોહ સિર્ફ દુશ્મની કી બુન્યાદ પર થા ઔર કુફ્ફાર ભી દલાઈલ વ મો'જિઝાત કી કસરત કી વજહ સે આપ કો પહચાન ચુકે થે, લેકિન બુતોં (મૂર્તિયોં) કી મહબ્બત ને ઉન કો ઈસ્લામ સે દૂર રખા.

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે કબૂલે ઈસ્લામ કા મુખ્તસર વાકિઆ યેહ હૈ કે આપ યહૂદ કે બહુત બળે ઉલમા મેં સે થે, તફસીર કી કિતાબોં મેં હૈ કે હદીસ શરીફ મેં હૈ કે, એક મરતબા ઉન્હોં ને ઉલમાએ યહૂદ સે કહા કે, મૈં યેહ ચાહતા હૂં કે મૈં અપને બાપ હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَیْہِ السَّلَام કી મસ્જિદ મેં જા કર

ઈદ મનાઊં, આપ ગએ ઔર ઉસ વક્ત હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ભી મક્કે મેં તશરીફ ફરમા થે.

જબ હજ સે ફારિગ હુએ તો આપ કી સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે મુલાકાત હુઈ હુઝૂર ને પૂછા : "ક્યા આપ હી અબ્દુલ્લાહ હો ?" અર્ઝ કી : "હાં" સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : આપ કરીબ આ જાઓ, વોહ કરીબ હુએ, હુઝૂર ને સુવાલ કિયા : "ક્યા મેરા ઝિક્ર તૌરૈત શરીફ મેં હૈ ? અબ્દુલ્લાહ ને કહા : "હા" ઔર ફિર કહા : મુઝે અલ્લાહ તઆલા કે બારે મેં બતાઓ, આપ વહાં પર ઈમાન લે આએ લેકિન અપને ઈસ્લામ કો છુપાયા, ઝાહિર ન ફરમાયા.

હિજરત શરીફ કે બા'દ જબ સરકાર મદીનએ મુનવ્વરા મેં તશરીફ ફરમા થે તો વોહ મુલાકાત કે લિયે આએ. સરકાર લોગોં કો નસીહત ફરમા રહે થે, ઐ લોગો ! ભૂકે કો, મેહમાનોં કો ખાના ખિલાઓ, સલામ કો આમ કરો, સિલએ રહમી કરો, રાત કો નમાઝ અદા કરો, તુમ જન્નત મેં પહુંચ જાઓગે.

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ને હુઝૂર સે કહા : યા રસૂલુલ્લાહ ! મેરા ઈસ્લામ લાના અભી છુપાયે રહો ઔર મુઝે ભી અન્દર કહીં છુપાઓ ઔર મેરી કૌમ સે મેરે મુતઅલ્લિક સુવાલ કરો કે મેરે બારે મેં ઉન કા ક્યા ખયાલ હૈ ? કૌમ ને જવાબ દિયા "અબ્દુલ્લાહ હમારી કૌમ મેં બહુત બળે આલિમ હૈં સરદાર કા બેટા હૈં ખુદ સરદાર હૈં સરદાર કા બેટા હૈં ઔર બળે આલિમ કા બેટા હૈં, હુઝૂર ને ફરમાયા કે અગર વોહ ઈસ્લામ લે આએ તો ? કહને લગે, વોહ કભી ઐસા નહીં કરેગે.

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બાહર આએ ઔર અપને ઈમાન કા ઈઝહાર કિયા, ઉન કી કૌમ ને કહના શુરૂઅ કર દિયા, અબ્દુલ્લાહ હમારી કૌમ સે સબ સે બુરા શખ્સ હૈ ઔર બુરે શખ્સ કા બેટા હૈ. હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ને કહા : ઐ મેરી કૌમ ! અલ્લાહ સે ડરો ઔર

ઈમાન લે આઓ, તુમ જાનતે હો યેહ રસૂલે બરહક હૈ, લેકિન કૌમ ને શૌર મચાના શુરૂઅ કિયા ઔર નિકલ ગએ.

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ બળી શાન વાલે સહાબી ગુઝરે, આપ કો સરકાર ને દુન્યા હી મેં જન્નત કી બશારત સુનાઈ.

(24) આયત નં. 155-156 આઝમાઇશ (કસોટી) બલા મુસીબત

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ۗ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ﴿١٥٥﴾ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

તર્જમા : ઝરૂર હમ તુમ્હારી કુછ ડર ઔર ભૂક ઔર કુછ માલો જાન ઔર ફલોં કે નુક્સાન સે આઝમાઇશ કરેંગે ઔર સબ્ર કરને વાલોં કો ખુશ ખબરી સુના દો કે ઉન કો જબ મુસીબત પહુંચે તો કહતે હૈં બેશક ! હમ અલ્લાહ કે હૈં ઔર બેશક ! હમેં ઉસી કી તરફ હી લૌટના હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : આઝમાઈશ સે નાફરમાન ઔર ફરમાં બરદાર કા હાલ મા'લૂમ હો જાતા હૈ. ઈમામ શાફેઈ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ઈસ આયત કી તફસીર મેં ફરમાતે હૈં કે ખૌફ સે અલ્લાહ કા ડર, ભૂક સે રમઝાન કે રોઝે, માલ કી કમી સે ઝકાત ઔર સદકાત, જાન કી કમી સે બીમારી વગૈરા સે મૌત ઔર ફલોં કી કમી સે ઝમીની પૈદાવાર ઔર દિલ કી દુઆઓં કા ફલ યા'ની ઔલાદ મુરાદ હૈ.

આઝમાઈશ કે જિતને ભી તરીકે હૈં ઉસ મેં સે કિસી ભી એક તરીકે સે ભી આઝમાઇશ હો સકતી હૈ, યેહ ઝરૂરી નહીં કે હર ઈન્સાન કી હર એક તરીકે સે આઝમાઇશ કી જાએ. અબ કિસ કો કિસ તરીકે સે આઝમાના ઉસ કા ફૈસલા અલ્લાહ હી કે કબ્ઝે વ કન્ટ્રોલ મેં હૈ, વોહ જિસે ચાહે જો ચાહે કરે, ઉસી કે ચાહને સે સબ કુછ હોતા હૈ વોહી હમ સબ કા માલિક હૈ.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જબ કિસી ઈન્સાન કી ઔલાદ મર જાતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ફિરિશ્તોં સે ફરમાતા હૈ : તુમ ને મેરે બન્દે કે બચ્ચે કી રૂહ કબ્ઝ કી ? વોહ અર્ઝ કરતે હૈં : હાં યા રબ ! ફિર ફરમાતા હૈ : તુમ ને મેરે બન્દે કે દિલ કા ફલ લે લિયા ? અર્ઝ કરતે હૈં : હાં યા રબ ! ફરમાતા હૈ : ઈસ પર ઉસ ને ક્યા કિયા ? ફિરિશ્તે અર્ઝ કરતે હૈં : ઉસ ને તેરી હમ્દ કી ઔર પઢા : "اِنَّالِلّٰهِ وَاِنَّاۤ اِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ." અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : ઉસ કે લિયે જન્નત મેં એક મહલ બનાઓ ઔર ઉસ કા નામ રખો : "બૈતુલ હમ્દ".

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે મુસીબતો બલા કે આને કે વક્ત "اِنَّالِلّٰهِ وَاِنَّاۤ اِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ." પઢના વોહ રહમતે ઈલાહી કા સબબ હૈ ઔર યેહ ભી હદીસે મુબારકા મેં હૈ કે મોમિન કી તક્લીફ ઉસ કે ગુનાહોં કા કફ્ફારા બન જાતા હૈં.

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈ : જિસ ને ભી કિસી મુસીબત કે આને પર યેહ કલ્મા પઢ લિયા તો અલ્લાહ તઆલા અપને ફઝ્લો કરમ સે ઉસ કી આખિરત કો શાનદાર બના દેતા હૈ ઔર ઉસે ઐસા ને'મલ બદલ અતા ફરમાતા હૈ કે વોહ ખુશ હો જાએ.

اِنَّالِلّٰهِ وَاِنَّاۤ اِلَيْهِ رَاجِعُوْنَ. યેહ એક ઐસા મુબારક કલ્મા હૈ કે જો યેહ ઉમ્મત, ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા કે ઈલાવા કિસી ઔર કો નસીબ ન હુવા.

(25) આયત નં. 158 બુતોં કી ગન્દગી ઔર સફા, મરવા કા અલ્લાહ કી નિશાની હોના

اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَآىِٕرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَّطَّوَّفَ بِهِمَا ؕ

તર્જમા : બેશક ! સફા ઔર મરવા અલ્લાહ કી નિશાનિયોં સે હૈં તો જિસ ને ઈસ પાક ઘર કા હજ કિયા યા ઉમરહ કરે તો ઉન પર કોઈ ગુનાહ નહીં કે સફા મરવા કા ચક્કર કાટે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઝમાનએ જાહિલિયત મેં ઈસ્લામ કે ગલ્બે કે કબ્લ (પહલે) તક સફા ઔર મરવા પહાળી પર દો બુત (મૂર્તિયાં) રખે હુએ થે. સફા પર જો બુત થા ઉસ કા નામ અસાફ ઔર મરવા પર જો બુત થા ઉસ કા નામ નાઈલા થા, કુફ્ફાર જબ સફા મરવા પર સઈ કરતે તો ઉન મૂર્તિયોં પર તા'ઝીમન હાથ ફેરતે થે.

કબ્લ ઈસ્લામ ભી લોગ સફા મરવા કી સઈ કરતે થે. ઝમાનએ જાહિલિયત મેં યમન કે કુછ લોગ કા'બે કી ઝિયારત કે લિયે આએ. ઉસ દૌર મેં લોગ બરહના (નગ્ન) હો કર તવાફ કરતે થે. અસાફ ઔર નાઈલા ને વહાં પર ઝિના કિયા, અલ્લાહ તઆલા ને સઝા કે તૌર પર ઉન દોનોં કો પથ્થર બના દિયા. શુરૂઆત મેં લોગ ઉસે ઈબ્રત કે તૌર પર દેખતે રહે, સઈ કરતે વક્ત ઉસ કો જૂતે સે મારતે થે, ધીરે ધીરે બિલ આખિર લોગોં ને ઉસ કી પૂજા શુરૂઅ કર દી.

ઈસ્લામ આને સે વોહ મૂર્તિયાં તોળ દી ગઈ લેકિન જૈસા કે પહલે લોગ વહાં પૂજા કરતે થે, તો મુસલમાનોં કા વહાં સઈ કરના તક્લીફ દેહ લગા તો ઉન કો ફરમા દિયા ગયા કે તુમ્હારી નિય્યત ખાલિસ ઈબાદતે ઈલાહી કી હૈ તો ઈત્મીનાન રખો કે તુમ પર કોઈ ગુનાહ નહીં, જિસ તરહ કા'બતુલ્લાહ કે અન્દર ઔર ઉસ કે ઈર્દ ગિર્દ 360 મૂર્તિયાં થીં, વોહ તોળ દી ગઈ ઔર કા'બે કા તવાફ દુરુસ્ત રહા, બિલ્કુલ વૈસે હી યહાં સે મૂર્તિયાં હટ ગઈ ઔર ઈસ મકામ કી પાકીઝગી બર કરાર રહી.

અસ્લ મેં સફા મરવા કી સઈ અલ્લાહ કી એક મકબૂલ બન્દી હઝરતે હાજરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا કી યાદગાર હૈ, જો સય્યિદુના ઈસ્માઈલ عَلَیْہِ السَّلَام કે લિયે પાની કી તલાશ મેં દૌળી થીં. અલ્લાહ

તઆલા કો ઉન કા યેહ અમલ ઈતના પસન્દ આયા કે કિયામત તક કે હાજિયોં કે લિયે ઉન કી નક્લ કરના વાજિબ કરાર દે દિયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ

સાબિત હુવા કે મક્બૂલાને બારગાહ કે આ'માલ કી નક્લ ભી અલ્લાહ કો મહબૂબ હૈ ઔર યેહ ભી સાબિત હુવા કે કોઈ મુકદ્દસ મકામ પર કભી કોઈ નહૂસત આ જાએ તો ઉસ મકામ કી પાકીઝગી પે કોઈ અસર નહીં હોતા, નાપાકી દૂર કર લી જાએ. જો અલ્લાહ કી તરફ સે મુકદ્દસ હૈ વોહ હમેશા મુકદ્દસ હૈ.

(26) આયત નં. 163 અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં

وَاِلٰـهُكُمْ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿۱۶۳﴾

તર્જમા : ઔર તુમ્હારા મા'બૂદ (સિર્ફ) એક હી મા'બૂદ હૈ, ઉસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, બળી હી રહમત વાલા મહેરબાન.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મક્કા કે કાફિરોં ને રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહા કે અપને રબ કી શાનો સિફત બયાન ફરમાઈયે. ઈસ પર યેહ મુબારક આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન્હેં બતા દિયા ગયા કે મા'બૂદે બરહક સિર્ફ એક હૈ.

ઉસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ યા'ની ખુદા હો હી નહીં સકતા જો ઈબાદત યા'ની બન્દગી (પૂજા) કે લાઈક હો. ઉસ કે સિવા કોઈ પૂજ્ય હો હી નહીં સકતા, વોહ અપની શાન મેં, અપની ઝાત મેં અહદિયત (એકશ્વર વાદ) રખતા હૈ, જો વાહિદ યા'ની અકેલા હૈ, ન ઉસ કા કોઈ બાપ ન ઉસ કી કોઈ બીવી યા બચ્ચે હૈં ન ઉસ કી કોઈ મિસ્લ હૈ, ઉસ કે જૈસા ન કોઈ હૈ ન થા ઔર ન કભી કહીં હો સકતા હૈ. ઉસ અકેલે કો છોળ કર જિસ કો લોગ પૂજતે હૈં સબ બાતિલ હૈં.

(27) આયત નં. 164 અલ્લાહ તઆલા કી વહદાનિયત કી દલીલેં

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ ۪ وَّتَصْرِيفِ الرِّيٰحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿۱۶۴﴾

તર્જમા : બેશક ! આસ્માનો ઝમીન કી પૈદાઈશ ઔર રાત દિન કા બદલતે આના ઔર કશ્તી કે લોગોં કે નફએ કે લિયે પાની મેં લેકર ચલતી હૈ ઔર વોહ જો અલ્લાહ ને આસ્માન સે પાની ઉતાર કર મુર્દા (વીરાન, બન્જર) ઝમીન કો (હરિયાલી બના કર) ઝિન્દગી દે દી ઔર ઝમીન પર હર કિસ્મ કે જાનદાર ફૈલાએ ઔર હવાઓં કી મુખ્તલિફ ચાલ (કભી તેઝ કભી નર્મ કભી ઠંડી કભી ગર્મ) ઔર વોહ બાદલ જો આસ્માનો ઝમીન કે દરમિયાન ઉસ કે હુક્મ સે મુઅલ્લક હૈ, ઉન સબ મેં અક્લ વાલોં કે લિયે અલ્લાહ કી વહદાનિયત કી નિશાનિયાં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કા'બતુલ્લાહ શરીફ કે આસ પાસ કાફિરોં કે તીન સૌ સાઠ બુત થે. કોઈ છોટા, કોઈ બળા, કોઈ પથ્થર કા, કોઈ લકળી કા, કોઈ તાંબે કા, હર કબીલે કા અલગ બુત, હર કૌમ કે લિયે અલગ બુત, કોઈ મર્દ કી શક્લ મેં, કોઈ ઔરત કી શક્લ મેં, કોઈ જાનવર કી શક્લ મેં, જિન્હેં વોહ મા'બૂદ (ઈબાદત કે લાઇક, પૂજ્ય) માનતે થે, ઉન કો યેહ સુન કર બળી હૈરત હુઈ કે મા'બૂદ સિર્ફ એક હૈ. (આયત નં.163) ઈસ લિયે ઉન્હોં ને નૂરે મુજસ્સમ, રહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે એક ઐસી આયત તલબ કી, જો અલ્લાહ

સુબ્હાનહૂ વ તઆલા કી વહદાનિયત પર દલાલત કરતી હો તો ઉન કે બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઉન્હેં બતાયા ગયા કે આસ્માન, તંબૂ યા ખૈમેં કી તરહ બિગૈર કિસી પિલ્લર કે ફઝાઓં મેં કાઈમ હૈ ઔર ઝમીન કા બિછૌના, ઉસ પર પહાળ, નદિયાં, ખાણેં જિસ સે લોહા, કોઈલા, ઓઈલ વગૈરા નિકલતા હૈ ઔર રાત કે બા'દ દિન, દિન કે બા'દ રાત કા આના, સમુન્દર મેં પાની કા ચઢના, ઉતરના ઔર ભારી બોઝ ઔર સામાન લેકર કશ્તિયાં, સ્ટિમર વગૈરા કા પાની પર તૈરના ઔર ઝમીની પૈદાવાર ઔર જાનવર ઔર પરિન્દોં કા હવાઓં મેં તૈરના ઔર સેંકળોં હઝારોં લાખોં ટન પાની અપને અન્દર સમાએ હુએ બાદલોં કા આસ્માનો ઝમીન કે દરમિયાન મુઅલ્લક રહના ઔર ફિર હુક્મે ઈલાહી પા કર બરસ જાના ઔર ઉસી પાની સે મુર્દા બન્જર વીરાન ઝમીન કો તાઝગી સે ભર દેના, ઉસ કો ઝિન્દગી અતા કરના યેહ સબ ઉસ વહદહૂ લાશરીક, કાદિરે મુત્લક હમેશા ઝિન્દા એક અકેલે રબ કી વહદાનિયત કી દલીલેં હૈં, જો અક્લ વાલોં સે છુપી નહીં હૈં.

(28) આયત નં. 168 **હલાલ વ હરામ કા ફલ્સફા**

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ كُلُوْا مِمَّا فِى الْاَرْضِ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ وَّلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿١٦٨﴾

તર્જમા : એ લોગો ! જો કુછ ઝમીન મેં હલાલ ઔર પાકીઝા હૈ વોહ ખાઓ ઔર શૈતાન કે નકશે કદમ પર ન ચલો, બેશક ! વોહ તુમ્હારા ખુલા દુશ્મન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉન લોગોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જિન્હોં ને બિજાર (ઢોરઢાંખર, ગાય-ભેંસ) વગૈરા કો હરામ કર રખા થા. ઝમાનએ જાહિલિયત મેં કુફ્ફાર ઊંટ, ભેળ, બકરિયાં, ગાય વગૈરા મેં સે અપને બુતોં કે નામ કર

દેતે થે, ફિર ન ઉસ જાનવર કા ગોશ્ત વગૈરા અપને ઊપર હલાલ સમઝતે થે ન ઉન પર સવારી કો ઔર ન ઉસ સે કોઈ ફાઈદા ઉઠાના જાઈઝ સમઝતે થે, યેહ ઉન કા અલ્લાહ પર ઈફ્તિરા થા કે અલ્લાહ ને ઉસે હરામ કરાર નહીં દિયા થા.

ઈસ આયત સે મા'લૂમ હુવા કે અલ્લાહ તઆલા કી હલાલ કી હુઈ ચીઝ કો સિર્ફ અપને ફાસિદ ખયાલોં કી બુન્યાદ પર હરામ કર દેના યેહ ઉસ કી રઝ્ઝાકિયત સે બગાવત હૈ.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જો માલ મૈં અપને બન્દોં કો અતા ફરમાતા હૂં ઔર વોહ જો અપને બન્દોં પર હલાલ હૈ, ફિર ઉન કે પાસ શયાતીન આએ ઔર શૈતાન ને ઉન કો બેહકાયા ઔર જો મૈં ને હલાલ ઠહરાયા થા ઉસ કો હરામ ઠહરાયા, જૈસા કે આજકલ કે વહાબિયા અલ્લાહ કી દી હુઈ પાક રોઝી જિસે અલ્લાહ ને હરામ નહીં ઠહરાયા ઉસે હરામ ઠહરાતે હૈં. જૈસે નિયાઝ, ફાતિહા, શીરીની, શબે બરાઅત કા હલ્વા વગૈરા, યેહ અલ્લાહ પર ઝૂટ બાંધના હૈ.

લોગોં કો બિલ્કુલ ઈજાઝત હૈ કે ઝમીની પૈદાવાર મેં સે જો કુછ ખાને કે લાઈક હૈ ઉસે ખાએં લેકિન ઈસ બાત કા ભી ખયાલ રખેં કે વોહ ખાને સે અલ્લાહ તઆલા ને રોકા ન હો, યા'ની કે જિસ ખૂરાક કો અલ્લાહ ને હરામ કિયા હૈ વોહ ન ખાએં. ખાને કે બાબ મેં યેહ બાત ઝરૂરી હૈ કે જો ખાયા જાએ વોહ હલાલ ભી હો ઔર પાકીઝા ભી હો.

હકીકી તૌર પર પાકીઝા ખાને સે ઉસ કા બાતિન પાક રહેગા ઔર હરામ ખાને સે ઉસ કા બાતિન ગન્દા હો જાએગા, ઈસ લિયે હરામ સે બચના ચાહિયે, ચાહે વોહ હરામ જાનવર હો યા મુર્દાર હો ઔર વૈસે હી શરાબ વગૈરા સે ભી બચેં.

ઔર યેહ ભી ન ખાએં, ચાહે જાનવર તો હલાલ હો લેકિન હરામ તરીકે સે કમાઈ હુઈ રોઝી સે ખરીદા હુવા હો, જૈસે

ઝૂટ બોલ કર, ચોરી કર કે, સૂદ કમા કર, રિશ્વત લેકર યા જુઆ ખેલ કર યા કિસી કા હક માર કર કમાઈ કી જાએ ઔર વોહ રિઝ્ક પેટ મેં ડાલા જાએ, તો વોહ ભી હરામ હૈ.

ઔર યેહ ભી યાદ રહે કે હલાલ વોહ હૈ, જિસે ખુદા ને હલાલ કિયા ઔર હરામ વોહ હૈ જિસે ખુદા ને હરામ ઠહરાયા, જો લોગ ખુદ અપની તરફ સે હલાલ યા હરામ ઠહરા લેતે હૈં, વોહ ભી ગુનહગાર હૈં.

એક હદીસ મેં હૈ કે હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈ કે જબ મૈં ને યેહ આયત સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સામને તિલાવત કી તો સા'દ ઈબ્ને અબી વક્કાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ખળે હો કર સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કી, યા રસૂલુલ્લાહ! દુઆ ફરમાઈયે કે અલ્લાહ મુઝે **"મુસ્તજાબુદ્દા'વાત"** બના દે યા'ની મેરી હર દુઆ કબૂલ હો જાએ. સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જવાબ મેં ફરમાયા : "ઐ સા'દ ! અપની ખૂરાક પાક કરો, કસમ હૈ ઉસ ઝાત કી જિસ કે કબ્ઝે મેં મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી જાન હૈ, આદમી અપને શિકમ મેં હરામ કા એક લુક્મા ડાલતા હૈ તો ચાલીસ(40) દિન તક દુઆ કી કબૂલિયત સે મહરૂમ હો જાતા હૈ."

ઔર એક રિવાયત મેં હૈ કે હરામ કમાઈ સે હાસિલ કિયે હુએ માલ સે આદમી હજ યા ઉમરા કરે તો વોહ આ'માલ ભી કબૂલ નહીં હૈં. સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : જો ગોશ્ત હરામ માલ સે બના ઉસ કા ઠિકાના જહન્નમ હૈ. તો ચાહિયે કે ઈન્સાન શૈતાન કે નક્શે કદમ પર ન ચલે.

(29) આયત નં. 170 જાહિલ ગુમરાહ બાપ-દાદા કી પૈરવી

وَاِذَا قِیْلَ لَهُمُ اتَّبِعُوْا مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا بَلْ نَتَّبِـعُ مَاۤ اَلْفَیْنَا عَلَیْهِ
اٰبَآءَنَاؕ اَوَلَوْ كَانَ اٰبَآؤُهُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ شَیْــٴًـا وَّلَا یَهْتَدُوْنَ۝

તર્જમા : ઔર જબ ઉન સે કહા ગયા કે જો અલ્લાહ ને ઉતારા હૈ ઉસ કી પૈરવી કરો, તો બોલે, હમ તો ઉસી કી પૈરવી કરતે હૈં જિસ પર હમ ને અપને બાપ-દાદા કો પાયા, ચાહે ઉન કે બાપ-દાદા ન કુછ અક્લ રખતે હોં ન હિદાયત રખતે હોં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અરબ કે મુશ્રિકીન વ અહલે કિતાબ જિન કો ભી યેહ દા'વત દી ગઈ કે હલાલ વ હરામ કે તઅલ્લુક સે કુરઆન કી હિદાયત પર ચલો ઔર નબિયે કરીમ કી બાત માનો તો વોહ મુઆનીદીન ઔર ખાસ કર કે બનૂ અસદ અબ્દુદ્દાર કબીલે વાલે બોલ પળે કે હમ કુરઆન પર અમલ કરને વાલે નહીં બલ્કે હમ તો હમારે મેં રસ્મોં રિવાજ આગે સે ચલે આતે હૈં ઉન્હીં કો માનેંગે.

અગર યેહ બાત વોહ લોગ કહતે જો ઈમાન વાલે હોં યા જિન કે બાપ-દાદે નેક હોં તો બાત અલગ થી, યેહ તો વોહ લોગ હૈં જિન કે બાપ-દાદે ન અક્લ રખતે હૈં ન સમઝ ન હિદાયત.

બિલ્કુલ ઈસી તરહ કી બોલી આજકલ કે કુફ્ફાર વ મુશ્રિકીન બકતે હૈં ઔર જાહિલ અનપઢ મુસલમાન યહૂદિયોં કે જૈસી રવિશ ઔર કાફિરોં કી સોહબત મેં આ કર ઉન જૈસે રિવાજ અપના લેતે હૈં. **અલ્લાહ કી પનાહ.**

અલ્લાહ તઆલા સૂરએ અહઝાબ મેં ફરમાતા હૈ :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْ رَسُوْلِ اللّٰهِ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ યા'ની તુમ્હારે લિયે રસૂલુલ્લાહ કી પૈરવી બેહતર હૈ.

અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનોં કો સમઝ અતા ફરમાએ.

(30) આયત નં. 186 **અલ્લાહ ફરમાતા હૈ : મુઝ સે માંગો, મૈં અતા કરૂંગા**

وَاِذَا سَاَلَكَ عِبَادِيْ عَنِّيْ فَاِنِّيْ قَرِيْبٌ ؕ اُجِيْبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ اِذَا دَعَانِ ۙ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لِيْ وَلْيُؤْمِنُوْا بِيْ لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُوْنَ ﴿۱۸۶﴾

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! જબ તુમ સે મેરે બન્દે મેરે બારે મેં પૂછે તો કહો, મૈં નઝદીક હી હૂં, પુકારને વાલે જબ મુઝે પુકારેં તો પુકારને વાલે કી દુઆ કબૂલ કરતા હૂં, ઉન કા કામ યેહ હૈ કે મેરા હુક્મ માનેં ઔર મુઝ પર ઈમાન લાએં કે નેક બન જાએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક જમાઅતે સહાબા ને ઈશ્કે ઈલાહી કે જઝ્બે મેં હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે સુવાલ કિયા કે હમારા રબ કહાં હૈ ? ઔર જૈસે કે એક આ'રાબી કી તરહ કોઈ પૂછે કે હમારા રબ હમ સે કરીબ હૈ કે દૂર હૈ ? કરીબ હોને કી સૂરત મેં હમ ઉસ સે રાઝદારાના અન્દાઝ મેં (આહિસ્તા આહિસ્તા ધીમી આવાઝ મેં) મુનાજાત કરેં ઔર અગર હમ સે દૂર હો તો હમ બુલન્દ આવાઝ સે મુનાજાત કરેં. દુઆ કરેં, દરખ્વાસ્ત કરેં, સુવાલ કરેં.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : ઈલ્મ ઔર કુદરત ઔર કબૂલિયત કે એ'તિબાર સે મૈં અપને બન્દોં કે બિલ્કુલ કરીબ હૂં, કોઈ ભી કહીં સે ભી મુઝે પુકારે, દુઆ કરે, મૈં હર એક પુકારને વાલે કી પુકાર કો સુનતા હૂં ઔર ઉસ કી દુઆ કો કબૂલ ભી કરતા હૂં.

અલ્લાહ તઆલા મકાન સે પાક હૈ, જો ચીઝ કિસી સે ભી મકાની કુર્બ રખતી હૈ, વોહ ઉસ સે દૂર વાલે સે ઝરૂર દૂર હોતી હૈ.

દુઆ અર્ઝે હાજત હૈ, પરવર દિગાર બન્દે કી દુઆ પર લબ્બૈક યા અબદી ! ફરમાતા હૈ, મુરાદ અતા ફરમાના દૂસરી ચીઝ હૈ, વોહ દુઆ ઝરૂર કબૂલ ફરમાતા હૈ, ચાહે બન્દે ને જો માંગા વોહી અતા ફરમા કર, યા ચાહે ઉસ કા ને'મલ બદલ ઉસ કે બદલે દૂસરા બેહતરીન બદલા અતા ફરમા કર, ચાહે ઉસ દુઆ કો બન્દે કે હક મેં તૌશએ આખિરત બના કર કે કિયામત કે રોઝ મુશ્કિલ ઘળી મેં કામ આએ, યા ચાહે દુન્યા મેં ઉસ કે ઉપર આને વાલી બલા દૂર ફરમા કર, અલગર્ઝ, દુઆ કિસી હાલ મેં ભી ઝાએઅ યા'ની બરબાદ નહીં હોતી, તો બન્દે કી ભી યેહ ઝિમ્મેદારી

હૈ કે વોહ અલ્લાહ વ રસૂલ કા હુક્મ માને, દિલ કી ગહરાઈ સે, સચ્ચાઈ કે સાથ માને.

ઔર કભી નાજાઈઝ અમ્ર કે લિયે દુઆ ન કરે ઔર દુઆ કે આદાબ મેં સે યેહ ભી હૈ કે હુઝૂરે કલ્બ કે સાથ કબૂલિયત કા યકીન રખતે હુએ દુઆ કરે ઔર શિકાયત ન કરે કે મેરી દુઆ કબૂલ ન હુઈ.

તિર્મિઝી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે નમાઝ કે બા'દ હમ્દો સના કે સાથ દુરૂદ શરીફ પઢે, ફિર દુઆ કરે ઔર દુઆ કે બા'દ ભી દુરૂદ શરીફ પઢે.

(31) આયત નં. 187 રમઝાન (રોઝોં) કી રાતોં મેં બીવી સે સોહબત ઔર ખાના પીના હલાલ હુવા

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ ۚ هُنَّ لِبَاسٌ لَّكُمْ وَأَنتُمْ لِبَاسٌ لَّهُنَّ ۗ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنكُمْ ۖ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ ۚ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ۖ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ ۚ

તર્જમા : રોઝોં કી રાતોં મેં અપની ઔરતોં કે પાસ જાના તુમ્હારે લિયે હલાલ હુવા, વોહ તુમ્હારી લિબાસ હૈં ઔર તુમ ઉન કે લિબાસ હો, અલ્લાહ ને જાન લિયા કે તુમ સે ખિયાનત હુઈ તો ઉસ ને તુમ્હારી તૌબા કબૂલ કી ઔર તુમ્હેં મુઆફ ફરમાયા તો અબ ઉન સે સોહબત (હમબિસ્તરી) કરો ઔર તલબ કરો (વોહ ઔલાદ) જો તુમ્હારી કિસ્મત મેં અલ્લાહ ને લિખ રખી હૈ ઔર ખાઓ ઔર પિયો, યહાં તક કે તુમ્હારે લિયે પોહ ફટને સે સિયાહી કે (કાલે ડોરે) સે સફેદી કા ડોરા ઝાહિર હો જાએ, ફિર રાત હોને તક રોઝા પૂરા કરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : શરીઅત મેં શુરૂઆત કે દૌર મેં ઈફ્તાર કે બા'દ નમાઝે ઈશા તક ખાના પીના ઔર બીવિયોં સે સોહબત હલાલ થી. બા'દ નમાઝે ઈશા યેહ સબ ચીઝેં રાત મેં ભી હરામ થી, યેહ હુક્મ ઝમાનએ અક્દસ તક બાકી થા, બા'ઝ સહાબા સે રમઝાન કી રાતોં મેં ઈશા કે બા'દ હમબિસ્તરી હુઈ, ઉન મેં હઝરતે ઉમર ભી થે ઔર બા'ઝ દૂસરે સહાબા ભી થે, ઈસ પર વોહ હઝરાત નાદિમ હુએ ઔર બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝે હાલ કિયા. અલ્લાહ તઆલા ને મુઆફ ફરમાયા ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે રમઝાન કી રાતોં મેં મગરિબ સે લે કર ફજ્ર તુલૂઅ તક યેહ સબ હલાલ હૈ તો અપની બીબિયોં સે સોહબત કરો ઔર તલબ કરો, જો અલ્લાહ ને તુમ્હારી કિસ્મત મેં લિખ દિયા હૈ ઔર બારગાહે ખુદાવન્દી મેં યૂં અર્ઝ કરો **"અલ્લાહુમ્મર ઝુક્ના મા કત્બત લના"** યા'ની ઐ અલ્લાહ ! તૂને અપને કરમ સે હમારે મુકદ્દર મેં જો લિખ દિયા હૈ વોહ હમેં અતા ફરમા.

અબ અગર તુમ્હારે મુકદ્દર મેં ઔલાદ નહીં હૈ તો ઐસી સૂરત મેં ભી અલ્લાહ તઆલા કી રહમત સે ઉમ્મીદ લગાયે રખો, વોહ ઈસ દુઆ કી બરકત સે તુમ્હેં ઈસ કા ને'મલ બદલ અતા ફરમાએગા, યા ઈસ દુઆ કો તુમ્હારે લિયે તૌશએ આખિરત બના દેગા ઔર અચ્છી તરહ સે યાદ રખો કે જિસ તરહ રોઝે કી રાત મેં અપની બીબિયોં સે સોહબત કરના તુમ્હારે લિયે મુબાહ કર દિયા ગયા, ઉસી તરહ અપને કરમ સે અલ્લાહ પાક ને તુમ્હેં ખાને પીને કી ભી ઈજાઝત (છૂટ) દે દી.

એક રિવાયત કે મુતાબિક યેહ આયત સુર્મા બિન કૈસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. આપ મેહનતી આદમી થે. એક દિન રોઝે કી હાલત મેં દિન ભર અપની ઝમીન મેં કામ કર કે થકે હારે ઘર આએ. બીવી સે ખાના માંગા, વોહ પકાને મેં મસરૂફ હુઈ. યેહ ઝિયાદા થકે હુએ થે તો આંખ લગ ગઈ, જબ ખાના તય્યાર કર કે

ઉન કો આવાઝ દી તો ઉન્હોં ને ખાને સે ઈન્કાર કર દિયા ક્યૂંકે ઉસ ઝમાને મેં સો જાને કે બા'દ રોઝાદાર પર ખાના પીના મન્અ થા ઔર ઈસી હાલત મેં દૂસરા રોઝા રખ લિયા, કમઝોરી હદ સે બઢ ગઈ ઔર દોપહર કો ગશ ખા કર બેહોશ હો ગએ, ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર રમઝાન કી રાતોં મેં ઉન કે સબબ સે ખાના પીના મુબાહ ફરમાયા ગયા. જૈસે કે હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે સબબ સે કુર્બત મુબાહ હુઈ.

હકીકત તો બસ યેહી હૈ કે અલ્લાહ અપને તમામ બન્દોં પર ઔર ખાસ કર કે મોમિનોં પર બહુત ઝિયાદા મેહરબાન હૈ ઔર વોહ અપને બન્દોં કે હક મેં આસાની ચાહતા હૈ ઔર દુશ્વારી નહીં ચાહતા. બસ લોગ હી હૈં કે વોહ અલ્લાહ તઆલા કી અતાકર્દા ને'મતોં કા શુક્ર નહીં કરતે, બાકી ઈસ્લામ કે જિતને ભી કાનૂન હૈં સબ ઐને હિક્મત હૈં.

(32) આયત નં. 189 ચાંદ કે બારે મેં સુવાલ

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِؕ قُلْ هِیَ مَوَاقِیْتُ لِلنَّاسِ وَ الْحَجِّؕ

તર્જમા : તુમ સે ચાંદ કી મુખ્તલિફ શક્લોં કે બારે મેં પૂછતે હૈં તુમ ફરમા દો યેહ લોગોં કે લિયે ઔર હજ કે લિયે વકત કી અલામતેં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે મુઆઝ બિન જબલ ઔર સા'લબા બિન ગનમ અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا કે જવાબ મેં નાઝિલ હુઈ, ઈન દોનોં ને દરયાફ્ત કિયા થા કે યા રસૂલલ્લાહ ! ચાંદ કા ક્યા હાલ હૈ કે ઈબ્તિદા મેં બહુત બારીક નિકલતા હૈ, ફિર રોઝ બરોઝ બઢતા હૈ, યહાં તક કે પૂરા રોશન હો જાતા હૈ, ફિર ઘટને લગતા હૈ, યહાં તક કે પહલે કી તરહ બિલ્કુલ બારીક હો જાતા હૈ, એક હાલ પર નહીં રહતા. ઈસ સુવાલ સે ઉન કા મકસદ ઈસ અમ્ર કી હિક્મત જાનના થા.

ચાંદ કે ઘટને બઢને કે ફાઈદે બયાન ફરમાએ ગએ કે યેહ વક્ત કી અલામતેં હૈં ઔર ઈસ મેં આદમિયોં કે કઈ દીની વ દુન્યવી કામ ઈસ કે મુતઅલ્લિક હૈં. જૈસે ખેતીબાળી, તિજારત, ઈદ વગૈરા કે અય્યામ, હૈઝ, તલાક વગૈરા કે ઔકાત ઔરતોં કી ઈદ્દતેં, હજ વગૈરા કે ઔકાત કી પહચાન ઈસ સે જૂળી હૈં.

(33) આયત નં. 197 સબ સે બેહતર તૌશા પરહેઝગારી હૈ

فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا
فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ ۗ
وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ ۚ

તર્જમા : જો હજ કી નિય્યત કરે તો ન ઔરતોં કે સાથ સોહબત કા તઝકિરા કરે ન કોઈ ગુનાહ, હજ કે વક્ત ન કિસી સે ઝગળે ઔર તુમ જો ભલાઈ કરો અલ્લાહ ઉસે જાનતા હૈ ઔર તૌશા સાથ મેં લો કે સબ સે બેહતર તૌશા પરહેઝગારી (તકવા) હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બા'ઝ યમની લોગ હજ કે લિયે બે સામાની કે સાથ રવાના હોતે થે ઔર અપને આપ કો મુતવક્કિલ કહતે થે ઔર મક્કએ મુકર્રમા પહુંચ કર લોગોં સે માંગના શુરૂઅ કરતે થે ઔર કભી કભી ખિયાનત ભી કર બૈઠતે થે. ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર હુક્મ હુવા કે તૌશા (સફર ખર્ચ યા ખાને પીને કા સામાન) સાથ લે કર ચલો ઔર લોગોં પર બોઝ ન બનો, સુવાલ ન કરો કે બેહતર તૌશા પરહેઝગારી હૈ. એક કૌલ યેહ હૈ કે તકવા કા તૌશા સાથ લો કે સફરે આખિરત કે લિયે પરહેઝગારી કા તૌશા લાઝિમ હૈ.

યેહ ભી કહા ગયા કે તૌશા સાથ રખો લેકિન ભરોસા તૌશા પર નહીં, અલ્લાહ પર હો ઔર અપને સફર ખર્ચ તૌશા સે ઔરોં કો ફાઈદે પહુંચાને કી નિય્યત કરો.

(34) આયત નં. 198 **હજ કે અય્યામ મેં ભી અપને રબ કા ફઝ્લ તલાશ કરો કે યેહ ગુનાહ નહીં**

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوْا فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكُمْ ؕ فَاِذَآ اَفَضْتُمْ مِّنْ عَرَفٰتٍ

તર્જમા : તુમ પર કોઈ ગુનાહ નહીં હૈ કે જબ તુમ અરફાત સે પલટો તો અપને રબ કા ફઝ્લ તલાશ કરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બા'ઝ મુસલમાનોં ને યેહ ખયાલ કિયા કે હજ કે અય્યામ મેં યા હજ કે સફર મેં જિસ ને તિજારત કી યા ઊંટ વગૈરા કિરાએ પર ચલાએ, ઉસ કા હજ હી ક્યા ? ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે ઈસ મેં કોઈ ગુનાહ નહીં હૈ જબ તક તિજારત સે યા'ની ખરીદો ફરોખ્ત કરને સે હજ કી અદાએગી મેં કોઈ ફર્ક ન આએ, ઉસ વક્ત તક તિજારત મુબાહ હૈ, રોકા તો ગયા હૈ લળાઈ ઝગળે સે.

(35) આયત નં. 200-201 **કાફિર ઔર મોમિન કી દુઆઓં મેં ફર્ક**

فَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ۝ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝

તર્જમા : કોઈ આદમી યૂં કહતા હૈ કે ઐ હમારે રબ ! હમેં દુન્યા મેં દે દે ઔર આખિરત મેં ઉસ કા કુછ હિસ્સા નહીં ઔર કોઈ યૂં કહતા હૈ કે ઐ હમારે રબ ! હમેં દુન્યા મેં ભલાઈ દે ઔર આખિરત મેં ભલાઈ દે ઔર હમેં જહન્નમ કે અઝાબ સે બચા લે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : આમિયોં ઔર જાહિલોં કા ઔર ખાસ કર કે કાફિરોં કા અજીબ હાલ હૈ કે વોહ રબ તઆલા સે સિર્ફ દુન્યા હી ચાહતે હૈં, વોહ ખુદા સે ઊંટ, બકરી, બારિશ યા જૈસા કે મકાન, દુકાન તલબ કરતે હૈં ઔર ખુદા તઆલા

ઉસે દુન્યા મેં દેતા ભી હૈ ક્યૂંકે દુન્યા ઉસ કે લિયે જન્નત હૈ, અબ અગર માંગને વાલા કાફિર હૈ, તો વોહ ઉસ જહાં કી ને'મતોં સે મહરૂમ હૈ ઔર અગર વોહ દુન્યા તલબ કરને વાલા મોમિન હૈ તો મોમિનોં કી તરહ ઉસ કા હિસ્સા નહીં.

ઔર સાહિબે ફહમ વ ફિરાસત સમઝદાર ઇન્સાન ભલાઈ ઔર નેકી કા ચાહને વાલા યૂં કહતા હૈ કે મુઝે યહાં ભી ભલાઈ ઔર વહાં ભી ભલાઈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસે આફિયત, નેક બીવી, ઇલ્મ, ઇબાદત, પાકીઝા રિઝ્ક, નેક ઔલાદ, સિહતો તન્દુરુસ્તી, દુશ્મનોં પર ફત્હ, નેક લોગોં કા કુર્બ, ઇસ્લામ પર સાબિત કદમી ઔર ઈમાન પર ખાતિમા અતા ફરમાતા હૈ.

ઔર કબ્ર કે સુવાલ જવાબ મેં આસાની, કિયામત મેં આસાન હિસાબ કિતાબ ઔર પુલ સિરાત પર સે ગુઝર ઔર જન્નત કી ને'મતેં અતા ફરમાતા હૈ ઔર જહન્નમ કે અઝાબ સે ખલાસી યા'ની રિહાઈ અતા ફરમાતા હૈ. **સુબ્હાન અલ્લાહ !**

(36) આયત નં. 204 દૌરે રિસાલત કે મુનાફિક

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّعْجِبُكَ قَوْلُهٗ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللّٰهَ عَلٰى مَا فِيْ قَلْبِهٖ ۙ وَهُوَ اَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿۲۰۴﴾

તર્જમા : ઔર બા'ઝ લોગ ઐસે હૈં કે દુન્યવી ઝિન્દગી મેં ઉન કી બાત ચીત તુમ્હેં અચ્છી લગે ઔર વોહ અપને દિલ કી છુપી બાત પર અલ્લાહ કો ગવાહ બનાએં, હાલાંકે વોહ સબ સે બળા ઝગળાલૂ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અખ્નસ બિન શરીક મુનાફિક કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જો હુઝૂરે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર બળી મીઠી મીઠી બાતેં કરતા થા ઔર ઇસ્લામ ઔર હુઝૂર સે મહબ્બત કા બળા દા'વા કરતા થા, કસ્મેં ખાતા રહતા થા ઔર પીઠ કે પીછે ફિત્ને

ખળે કરતા રહતા થા. એક રોઝ વાપસ જાતે વક્ત વોહ મુસલમાનોં કે મવેશી હાંક કે લે ગયા ઔર ઉન કી ખેતી મેં આગ લગાતા ગયા.

યેહ ઔર ઈસ જૈસે વાકિએ મેં હમારે લિયે ઈબ્રત વ નસીહત યેહ હૈ કે ગૈરોં કી ઈસ્લામ દુશ્મની કોઈ નઈ બાત નહીં હૈ બાતિલ પરસ્ત કૌમેં હમેશા ઈસ્લામ વ મુસલમાનોં કી દુશ્મની મેં સરગર્મ રહીં, હમેં હમેશા ઈન દુશ્મનોં સે ચૌકન્ના રહના ચાહિયે.

(37) આયત નં. 207 શાને સહાબા

હઝરતે સુહૈબ ઇબ્ને સિનાન રૂમી કી કુરબાની

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْرِيْ نَفْسَهُ ابْتِغَآءَ مَرْضَاتِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ رَءُوْفٌۢ بِالْعِبَادِ ۝

તર્જમા : ઔર કોઈ આદમી હૈ કે અપની જાન બેચતા હૈ અલ્લાહ તઆલા કી ખુશી ચાહને મેં ઔર અલ્લાહ બન્દોં પર મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે સુહૈબ ઈબ્ને સિનાન રૂમી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ મક્કએ મુકર્રમા મેં માલદાર ઔર બહાદુર શખ્સ થે, મક્કે સે હિજરત કર કે મદીનએ તય્યિબા કી જાનિબ હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી તરફ રવાના હુએ, મક્કા કે મુશ્રિકોં કી એક જમાઅત ને આપ કા પીછા કિયા તો આપ સવારી સે ઉતર કર તરકશ સે તીર નિકાલ કર કહને લગે કે "એ કુરૈશ ! તુમ મેં સે કોઈ મેરે કરીબ ભી નહીં આ સકતા જબ તક મૈં તુમ કો તીર મારતે મારતે યેહ તરકશ ખાલી ન કર દૂં ઔર ફિર જબ તક તલવાર મેરે હાથ મેં રહે મૈં ઈસ સે મારૂં, તો તુમ્હારી લાશોં કા ઢેર હો જાએ."

અગર તુમ મેરા માલ ચાહો તો મૈં ઉસ કા પતા (એડ્રેસ) તુમ કો બતા દૂં. જો મક્કે મેં મૈં ને દફન કિયા હૈ, ઈસ શર્ત પર કે તુમ મેરા પીછા ન કરો, વોહ ઈસ પર રાઝી હો ગએ. આપ ને અપને તમામ માલ કા પતા બતા દિયા.

જબ આપ મદીનએ તય્યિબા તશરીફ લે ગએ ઔર સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં પહુંચે તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. હુઝૂર ને તિલાવત ફરમાઈ ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા : તુમ્હારી યેહ જાન ફરોશી (જાન બેચના) બહુત નફઅ બખ્શ તિજારત હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ

(38) આયત નં. 208 શાને સહાબા

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને સલામ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا ادْخُلُوْا فِى السِّلْمِ كَآفَّةً ۪ وَّلَا تَتَّبِعُوْا خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ۝

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! ઈસ્લામ મેં પૂરે પૂરે દાખિલ હો જાઓ ઔર શૈતાન કે કદમોં પર ન ચલો. બેશક ! વોહ તુમ્હારા ખુલા દુશ્મન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અહલે કિતાબ યહૂદી ઉલમા મેં સે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ઔર ઉન કે અસ્હાબ ઈમાન લે આએ. ઈસ કે બા'દ ભી શરીઅતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કે બા'ઝ અહકામ પર કાઈમ રહે. જૈસા કે શનીચર કી તા'ઝીમ કરતે, ઊંટ કા દૂધ, ગોશ્ત વગૈરા ઈસ્તિ'માલ ન કરતે ઔર યેહ ખયાલ કરતે કે યેહ ચીઝ ઈસ્લામ મેં મુબાહ હૈ, ઉન કા કરના ઝરૂરી નહીં હૈ તો ઈસ તરહ શરીઅતે મુહમ્મદી પર અમલ ભી હોતા હૈ ઔર શરીઅતે મૂસવી પર ભી અમલ હોતા હૈ તો ઉન કે બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે ઈસ્લામ કે અન્દર પૂરે પૂરે દાખિલ હો જાઓ ઔર જો શરીઅત મન્સૂખ (યા'ની રદ) હો ચુકી હૈ અબ ઉસ કા ખયાલ ન કરો ઔર શૈતાન કી ચાલ સે બચો.

ઔર યેહ ઈસ તરહ કે ઈસ્લામ કો અપની ઝિન્દગી મેં પૂરે પૂરા દાખિલ કર લો ઐસા ન હો કે શરીઅત કે કુછ કાનૂન કો તો માને ઔર કુછ છોળ દેં. યાદ રહે, ઈસ્લામ એક **"મુકમ્મલ દસ્તૂરે ઝિન્દગી"** (યા'ની હમારા બંધારન) હૈ, જિસ મેં હમારે લિયે કાનૂન હૈ, હિદાયત

હૈ ઔર ન માનને વાલોં પર સઝા કે તૌર તરીકે હૈં. ઉસ કી બરકતેં તભી ફાઈદા પહુંચાતી હૈં જબ ઉસ પર અમલ કિયા જાએ, જિસ તરહ બીમાર ઈન્સાન દવાઈ યા ગોલી ટેબ્લેટ યા સીરપ યા ઈન્જેક્શન હાથ મેં લેકર ખૂબ તા'રીફ કરે ઔર પીયે નહીં તો તા'રીફ કરને સે સિહત નહીં મિલતી ઔર ઈસી તરહ દવાઈ તો પીયે મગર પરહેઝ ન કરે તો ભી સિહતો તન્દુરુસ્તી નહીં મિલતી.

તો ઈસ્લામી કાનૂન દવાઈ કા કામ કરતા હૈ લેકિન અગર યહૂદિયત યા ઈસાઈયત યા હિન્દુઓં કે તરીકે ભી અપનાએ તો યેહ પરહેઝ નહીં કરને કે બરાબર હૈ, જબ તક ગૈરોં કો ન છોળેંગે ઉન કે તરીકે ન છોળેંગે તો હમેં મુકમ્મલ ફાઈદા નહીં પહુંચેગા ઔર અગર સિર્ફ અપનાના નહીં બલ્કે ઉન રસ્મોં રિવાજ સે મહબ્બત કરોગે તો યેહ શૈતાન કી ચાલ હૈ, યેહ તુમ્હેં ઈસ્લામ સે નિકાલ કર કુફ્ર તક ભી પહુંચા સકતી હૈ.

આજ કૌમ મેં યેહ દેખા જાતા હૈ કે લોગ કુફ્ર કી તા'રીફ કરતે કરતે કુફ્ર અપના ભી લેતે હૈં, મોડર્ન બનને કી લાલચ મેં લોગ કાફિર બન જાતે હૈં. **અલ્લાહ કી પનાહ**

(39) આયત નં. 212 દૌરે રિસાલત કે માલદાર કુફ્ફાર ઔર સહાબા કા મકામ

زُيِّنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُوْنَ مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا ۘ وَالَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۲۱۲﴾

તર્જમા : કાફિરોં કી નિગાહ મેં દુન્યા કી ઝિન્દગી આરાસ્તા કર દી ગઈ ઔર મુસલમાનોં કી મઝાક ઉળાતે હૈં ઔર મુત્તકી પરહેઝગાર લોગ કિયામત કે દિન ઉન સે ઉપર હોંગે ઔર ખુદા જિસે ચાહે બે હિસાબ અતા ફરમાએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કાફિરોં કી નિગાહ મેં દુન્યા હી સબ કુછ હૈ ઔર ઉસી પર વોહ મરતે હૈં ઔર મુસલમાનોં

મેં જો ગરીબ હૈં, ઉન કી મઝાક ઉળાતે હૈં ઔર દુન્યવી સાઝો સામાન કી તરફ઼ મુસલમાનોં કી બે રગ્બતી દેખ કર ઉન કો ઝલીલ સમઝતે હૈં ઔર દૌલતે દુન્યા કે ગુરૂર મેં અપને આપ કો ઊંચા સમઝતે હૈં.

કુરૈશ કે અમીર લોગ ગરીબ સહાબા જૈસે હઝરતે બિલાલ ઔર હઝરતે અમ્માર વગૈરા પર હંસતે ઔર કહતે થે, ક્યા યેહ લોગ હૈં જિન કે ઝરીએ સે દુન્યા કા કામ સંવર જાએ ઔર અરબ કે શરીફ઼ોં કી ઈઝ્ઝત ઉખળ જાએ ઔર વોહ મગરૂર (ઘમન્ડી) લોગ યેહ ભી કહતે થે કે અગર મુહમ્મદે અરબી (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) અગર અપને દા'વએ નુબુવ્વત મેં હક હોતે તો અરબ કે સરદાર ઔર કબીલોં કે લીડર પહલે ઈસ્લામ લે આએ હોતે, ઉન લોગોં કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

અલગર્ઝ દુન્યવી દૌલત યેહ હકીકી ઈઝ્ઝત કી દલીલ નહીં, લેકિન યેહ અક્લ કે અન્ધોં કો ક્યા મા'લૂમ ? કે ઉન કે લિયે ભળકતી આગ તય્યાર હૈ ઔર યેહ ગરીબ સહાબા યા કમઝોર મુસલમાન ઉસ રોઝ જન્નત કે મહલ્લાત પાએંગે.

(40) આયત નં. 214 કબ આએગી અલ્લાહ કી મદદ ?

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ؕ مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ ؕ اَلَاۤ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ ﴿۲۱۴﴾

તર્જમા : ક્યા તુમ ને યેહ ગુમાન કર લિયા હૈ કે જન્નત મેં દાખિલ હો જાઓગે ઔર અભી તક તુમ પર વોહ હાલત ન આઈ ઉન પર સખ્તી ઔર તંગી ઔર ઈસ કદર મુસીબત પહુંચી કે હિલા ડાલે ગએ યહાં તક કે ખુદ ઉન કે રસૂલ કહ પળે ઔર ઉન કે માનને વાલે કે કબ હોગી અલ્લાહ કી મદદ ? સુન લો કે બેશક ! અલ્લાહ કી મદદ કરીબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ગઝવએ અહઝાબ (જંગે ખન્દક) કે મુતઅલ્લિક નાઝિલ હુઈ, જહાં મુસલમાનોં કો સર્દી, ભૂક વગૈરા કી તકાલીફ પહુંચી, ઈસ આયત સે ઉન્હેં સબ્ર કી તલ્કીન ફરમાઈ ગઈ ઔર બતાયા ગયા કે અલ્લાહ કી રાહ મેં તક્લીફેં બરદાશ્ત કરના પુરાને ઝમાને સે અલ્લાહ કે ખાસ બન્દોં કા તરીકા રહા ઔર યેહ ભી કહા ગયા કે અભી તો તુમ પર ઉસ જૈસી તક્લીફેં પહુંચી ભી નહીં.

બુખારી શરીફ મેં હૈ કે હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા'બતુલ્લાહ શરીફ કે સાયએ મુબારક મેં અપની ચાદર મુબારક કા તકિયા લગા કર તશરીફ ફરમા થે, હમ ને હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કી, હુઝૂર હમારે લિયે દુઆ ક્યૂં નહીં ફરમાતે ? હમારી મદદ ક્યૂં નહીં કરતે ? તો ફરમાયા : તુમ સે પહલે લોગ ગિરિફ્તાર કિયે જાતે થે, ઝમીન મેં ગઢ્ઢા ખોદ કર ઉસ મેં દબાએ જાતે થે, આરી સે ચીર કર દો ટૂકળે કિયે જાતે થે ઔર લોહે કી કંઘીયોં સે ઉન કે ગોશ્ત નોચે જાતે થે, ઉન મેં સે કોઈ મુસીબત ભી ઉન કો દીન સે ન રોક સકતી થી.

(41) આયત નં. 215 ક્યા ખર્ચ કરેં ? ઔર કિસ કે પીછે ખર્ચ કરેં ?

يَسْـَٔلُوْنَكَ مَاذَا يُنْفِقُوْنَ ؕ قُلْ مَاۤ اَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ؕ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ۝

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ સે પૂછતે હૈં. ક્યા ખર્ચ કરેં ? તુમ ફરમાઓ કે જો કુછ માલ કારે ખૈર મેં લગાના તુમ ને ચાહા તો વોહ માં-બાપ, રિશ્તેદારોં ઔર યતીમોં ઔર મિસ્કીનોં ઔર મુસાફિરોં કે લિયે હૈ ઔર તુમ જો નેકી કરો તો બેશક ! અલ્લાહ ઉસે જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે એક ચાહને વાલે હઝરતે અમ્ર બિન જુમુહ કે સુવાલ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ, જો એક બુઢ્ઢે ઔર બળે માલદાર થે, ઉન્હોં ને હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે સુવાલ કિયા થા કે ક્યા ખર્ચ કરેં ?

ઈસ આયત મેં બતાયા ગયા કે માલ ચાહે થોળા હો યા ઝિયાદા, ઉસ કા સવાબ મિલેગા ઔર ઉસ કે હકદાર કૌન કૌન હૈં ?

ઈસ મકામ પર યેહ બાત ઝહેન નશીન રહે કે જો કુછ કરો વોહ ખૈર કે દાઈરે સે બાહર ન હો, યા'ની જો કુછ દો વોહ હલાલ વ પાકીઝા યા'ની તય્યિબ હો, હરામ ઝરાએ સે કમાયા હુવા ન હો ઔર હરામ ભી ન હો.

(42) આયત નં. 216 તુમ્હેં ક્યા પતા કે તુમ્હારી ભલાઈ કિસ ચીઝ મેં હૈ ?

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰۤى اَنْ تَكْرَهُوْا شَيْـًٔا وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰۤى اَنْ تُحِبُّوْا شَيْـًٔا وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ؕ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿۲۱۶﴾

તર્જમા : ક્યા અજબ કે તુમ નાપસન્દ કરો કિસી ચીઝ કો હાલાંકે વોહ તુમ્હારે હક મેં બેહતર હો ઔર કરીબ હૈ કે કોઈ ચીઝ તુમ પસન્દ કરો ઔર વોહ તુમ્હારે હક મેં બુરી હો ઔર અલ્લાહ (સબ કુછ) જાનતા હૈ ઔર તુમ (કુછ ભી) નહીં જાનતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત જિહાદ કે મુતઅલ્લિક નાઝિલ કી ગઈ કે જિહાદ ફર્ઝે કિફાયા હૈ ઔર મુસલમાનોં કો જિહાદ સે કરાહત નહીં હોની ચાહિયે લેકિન ઈન્સાની ફિતરત કા તકાઝા હૈ કે આદમી અપને માલ કે કમ હો જાને કો ઔર જાન કે હલાક હોને કો નાપસન્દ કરતા હૈ તો બતાયા ગયા કે તુમ્હારી ભલાઈ કિસ કામ મેં હૈ ? યેહ બાત અલ્લાહ તઆલા તુમ સે ઝિયાદા જાનતા હૈ.

ઔર કુફ્ફાર કે સાથ મૈદાને જંગ મેં તલવાર સે લળના ભી જિહાદ હૈ ઔર એક ઔર જિહાદ જો આદમી અપને નફ્સ સે લળતા હૈ, જિસે જિહાદે અક્બર કહા જાતા હૈ.

અચ્છા ખાના, અચ્છા પહનના, ખૂબ સોના ઔર દુન્યવી ને'મતેં કિસ કો અચ્છી નહીં લગતીં, અગર ઈન સબ કો અલ્લાહ તઆલા કી રિઝા કે લિયે છોળના પળ જાએ તો યેહ ભી બહુત બળા જિહાદ હૈ, યેહ અલગ હૈ કે ઈન્સાન ઈસ કો પસન્દ નહીં કરતા જબ કે ઈસ મેં બહુત બળા સવાબ હૈ.

(43) આયત નં. 219 શરાબ ઔર જૂએ કે બારે મેં હુક્મ ઔર શાને સહાબા

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ؕ قُلْ فِيْهِمَآ اِثْمٌ كَبِيْرٌ وَّمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ۫ وَاِثْمُهُمَآ اَكْبَرُ مِنْ نَّفْعِهِمَا ؕ

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ સે શરાબ ઔર જૂએ કે બારે મેં પૂછતે હૈં. તુમ ફરમા દો કે દોનોં મેં બળા ગુનાહ હૈ ઔર લોગોં કે લિયે ઈસ મેં થોળા ફાઈદા ભી હૈ, લેકિન ઉસ કા ગુનાહ ઉસ કે ફાઈદે સે બળા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : શરાબ હિજરી સન 6 મેં ગઝવએ અહઝાબ કે ચન્દ રોઝ પહલે હરામ હુઈ, ઈસ સે પહલે બતાયા ગયા થા કે નશે કી હાલત મેં નમાઝ ન પઢોં. એક મરતબા સય્યિદુના અબ્દુર્રહમાન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે ઘર મેહમાની મેં શરાબ પરોસી ગઈ ઔર નશે કી હાલત મેં ઈમામ સે કુલ યા અય્યુહલ કાફિરૂન કી તિલાવત મેં, "લા" તર્ક હો ગયા ઔર "લા" કે તર્ક હોને સે મા'ના ફાસિદ હો જાતા હૈ, તબ સે નમાઝ કે ઔકાત મેં શરાબ પીને સે રોકા ગયા.

વૈસે ભી શરાબ નોશી કી આદત આદમી કો બે હૌસલા બના દેતી હૈ, ઈસ કે ઈલાવા બેહોશી તારી હોના, ઈબાદત સે

ગફલત, અક્લ કા ઝાઈલ હોના, લોગોં મેં બે ઈઝ્ઝતી, માલ કા નુક્સાન વગૈરા કઈ નુક્સાન હૈ. ઈસ લિયે શરાબ કો "ઉમ્મુલ ખબાઈસ" તમામ બુરાઈયોં કી માં કહા ગયા હૈ.

વૈસે હી જૂએ મેં કઈ તરહ કે નુક્સાનાત હૈં, અલ મુખ્તસર શરાબ નોશી ઔર કિમાર બાઝી (જુઆ, જુગાર) મેં રૂહાની ઔર જિસ્માની, દુન્યવી વ ઉખ્રવી દોનોં તરફ કી કઈ બીમારિયાં હૈં, તો ઉસ સે દૂરી હી મેં ભલાઈ હૈ.

હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ફરમાયા કે અગર શરાબ કા એક કતરા કૂએ મેં ગિર જાએ ઔર અગર વહાં મિનારા બનાયા જાએ તો મેં ઉસ મિનારે પર ચઢ કર અઝાન ન દૂં ઔર અગર દરિયા મેં શરાબ કા કતરા પળે, ફિર અગર દરિયા સૂખ કર મૈદાન બન જાએ ઔર અગર વહાં ઘાસ ઉગે તો મૈં અપને જાનવર વહાં ન ચરાઊં. **સુબ્હાન અલ્લાહ** દેખો કે ગુનાહ સે કિસ કદર નફરત હૈ !

એક રિવાયત મેં હૈ કે હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام ને હુઝૂરે પુરનૂર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે ફરમાયા કે અલ્લાહ તબારક વ તઆલા કો હઝરતે જા'ફરે તય્યાર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી ચાર ખસ્લતેં પસન્દ હૈં. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને હઝરતે જા'ફર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે દરયાફત ફરમાયા : તો ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા કે એક તો યેહ કે મૈં ને કભી શરાબ ન પી યા'ની શરાબ કે હરામ હોને કા હુક્મ આને સે પહલે ભી કભી શરાબ ન પી, ઈસ લિયે કે મૈં જાનતા થા કે ઉસ સે અક્લ ઝાઈલ હોતી હૈ ઔર મૈં યેહ ચાહતા હૂં કે મેરી અકલ ઔર તેઝ હો.

દૂસરા યેહ કે ઝમાનએ જાહિલિયત મેં ભી મૈં ને કભી બુત કી પૂજા (મૂર્તિ પૂજા) નહીં કી ક્યૂંકે મૈં જાનતા હૂં કે યેહ બેજાન (નિર્જીવ) પથ્થર ન નફઅ દેવે ન નુક્સાન પહુંચાએ.

તીસરી આદત યેહ કે મૈં ને કભી ઝિના (બદકારી) નહીં કી કે મૈં ઉસ કો બે ગૈરતી (બેહયાઈ, બેશર્મી) સમઝતા રહા ઔર ચૌથી ખસ્લત યેહ કે મૈં ને કભી ઝૂટ નહીં બોલા કે યેહ કમીનાપન હૈ.

ઔર યેહ ભી મશ્હૂર હૈ ઔર સચ્ચાઈ હૈ કે હારૂત ઔર મારૂત દો ફ઼િરિશ્તોં ને ભી જબ તક શરાબ નોશી નહીં કી થી તબ તક વોહ દૂસરે ગુનાહ સે બચે હુએ થે ઔર શરાબ નોશ કરને કે બા'દ કત્લ ભી કિયા, બુત પૂજા ભી કી ઔર ઝિના ભી કિયા ઔર નતીજતન અબ ભી શહરે બાબિલ મેં કૂંએ મેં ઔંધે લટકે હુએ હૈં, તો શરાબ ફ઼િરિશ્તોં કો ભી નુક્સાન પહુંચા સકે તો ઈન્સાન કબ તક બચ સકતા હૈ ?

(44) આયત નં. 221 : કાફિર મર્દોં ઔર ઔરતોં કો નિકાહ મેં ન લાઓ

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكٰتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ ؕ وَلَاَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَّلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ ۚ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَتّٰى يُؤْمِنُوْا ؕ وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكُمْ ؕ اُولٰٓئِكَ يَدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ۖۚ وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِاِذْنِهٖ ۚ وَيُبَيِّنُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٢١﴾

તર્જમા : ઔર મત નિકાહ કરો શિર્ક વાલિયોં સે યહાં તક કે વોહ ઈમાન લે આએં ઔર યકીનન ઈમાન વાલી લૌંડી બેહતર હૈ શિર્ક વાલી સે, ચાહે શિર્ક વાલી તુમ્હેં અચ્છી લગે.

ઔર અપની લળકિયોં કો મુશ્રિકીન કે નિકાહ મેં ન દો, યહાં તક કે વોહ ઈમાન કબૂલ કરેં ઔર બિલા શુબ્હા મુસલમાન ગુલામ મુશ્રિકોં સે બેહતર હૈ, ચાહે વોહ તુમ્હેં અચ્છે લગેં વોહ લોગ તુમ્હેં જહન્નમ કી તરફ઼ બુલાતે હૈં.

ઔર અલ્લાહ તુમ્હેં અપને હુક્મ સે જન્નત ઔર બખ્શિશ કી તરફ બુલાતા હૈ ઔર લોગોં કે લિયે અપની આયતેં સાફ સાફ બયાન ફરમાતા હૈ કે લોગ નસીહત માનેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે મરસદ ગનવી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. આપ એક બહાદુર શખ્સ થે. હઝરત રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન કો મક્કએ મુકર્રમા રવાના કિયા તાકે વહાં સે તદબીર કે સાથ મુસલમાનોં કો નિકાલ લાએં. વહાં ઉનાક નામી એક મુશ્રિકા ઔરત થી જો ઝમાનએ જાહિલિયત મેં ઉન સે મહબ્બત રખતી થી, વોહ ખૂબ સૂરત ભી થી ઔર માલદાર ભી થી. જબ ઉસે હઝરત કે આને કી ખબર હુઈ તો વોહ આપ કે પાસ આઈ ઔર તાલિબે વિસાલ હુઈ, આપ ખૌફે ખુદા કે સબબ ઉસ સે દૂર હટ ગએ, ફરમાયા કે "**હમારા ઈસ્લામ ઈસ કી ઈજાઝત નહીં દેતા**" તબ ઉસ ઔરત ને નિકાહ કી ખ્વાહિશ પેશ કી. આપ ને ફરમાયા કે "યેહ ભી રસૂલે કરીમ કી ઈજાઝત પર મૌકૂફ હૈ" અપને કામ સે ફરાગત પા કર જબ આપ સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે અકદસ મેં હાઝિર હુએ ઔર હાલ અર્ઝ કિયા ઔર નિકાહ કે બાબ મેં જાનના ચાહા તો યેહ ઉપર વાલી આયત નાઝિલ હુઈ.

ઈસ બાબ મેં એક રિવાયત યેહ ભી હૈ કે એક રોઝ સય્યિદુના અબ્દુલ્લાહ બિન રવાહા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને કિસી ગલ્તી પર અપની બાંદી કો તમાચા મારા, ફિર સરકાર કી ખિદમત મેં હાઝિર આ કર ઉસ કા ઝિક્ર કિયા. સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને બાંદી કા હાલ જાનના ચાહા તો અર્ઝ કી કે વોહ અલ્લાહ તઆલા કી વહદાનિયત ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી રિસાલત કી ગવાહી દેતી હૈ, રમઝાન કે રોઝે રખતી હૈ, ખૂબ અચ્છી તરહ સે વુઝૂ કરતી હૈ ઔર નમાઝ અદા કરતી હૈ, સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે વોહ મોમિના હૈ.

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા કે મુઝે ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ ને આપ કો સચ્ચા નબી બના કર ભેજા હૈ. મૈં ઉસ કો આઝાદ કર કે ઉસી કે સાથ નિકાહ કરૂંગા ઔર આપ ને વૈસા હી કિયા. ઈસ બાત પર કુછ લોગોં ને ઉન કો તા'ન દિયે ઔર કહા કે તૂને એક કાલી ઔર ગુલામ ઔરત સે નિકાહ કિયા જબ કે ફુલાં આઝાદ ઔરત જો મુશ્રિક હૈ મગર ખૂબ સૂરત ભી હૈ ઔર માલદાર ભી હૈ ઔર વોહ તેરે સાથ શાદી કરને કો તય્યાર ભી હૈ, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(45) આયત નં. : 222 હૈઝ કે બારે મેં હુક્મ

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْمَحِيْضِ ۭ قُلْ هُوَ اَذًى ۙ فَاعْتَزِلُوا النِّسَاۗءَ فِي الْمَحِيْضِ ۙ وَلَا تَقْرَبُوْهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ ۚ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَاْتُوْهُنَّ مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِيْنَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِيْنَ ۝

તર્જમા : તુમ સે પૂછતે હૈં હૈઝ કે બારે મેં, કહ દો વોહ ગન્દગી હૈ તો હૈઝ કે દિનોં મેં ઔરતોં સે દૂર રહો, ઉન સે હમબિસ્તરી ન કરો યહાં તક કે પાક હો જાએં. ફિર જબ વોહ પાક હો જાએ તો ઉન કે પાસ જાઓ ઉસ મકામ સે જહાં સે અલ્લાહ ને તુમ કો હુક્મ દિયા હૈ. બેશક ! અલ્લાહ તૌબા કરને વાલોં કો ઔર પાક સાફ રહને વાલોં કો પસન્દ ફરમાતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અરબ કે લોગ યહૂદ ઔર મજૂસી (અગ્નિ પૂજક પારસી) લોગોં કી તરહ હાઈઝા ઔરતોં સે બેહદ નફરત રખતે થે, સાથ મેં ખાના પીના ગવારા ન કરતે થે યહાં તક કે ઉન કી તરફ દેખના ઔર ઉન સે બાત ચીત કરના ભી હરામ સમઝતે થે. હમારે યહાં કી હિન્દૂ કમ્યૂનીટી ભી કુછ સાલ પહલે તક વૈસા હી કરતી થી.

ઉસ કે બિલ્કુલ બર અક્સ ઈસાઈ કૌમ હૈઝ કે અય્યામ મેં ઔરતોં કે સાથ બળી મહબ્બત સે પેશ આતે થે ઔર સોહબત મેં

બહુત મુબાલગા કરતે થે. મુસલમાનોં ને હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે હૈઝ કા હુક્મ દરયાફ્ત કિયા, ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઈફરાત વ તફરીત કી રાહેં છોળ કર એ'તિદાલ કી તા'લીમ ફરમાઈ ગઈ ઔર બતાયા યેહ ગયા કે હૈઝ કે દિનોં મેં ઔરતોં સે સોહબત મન્અ હૈ ઔર ઉસ કે સાથ અચ્છે તરીકે સે રહો.

યહાં તક કે જબ ઔરત પાક હો જાએ તો ઉસ કે સાથ હમબિસ્તરી કરો લેકિન વહાં સે જહાં સે હુક્મ હૈ, યા'ની ઉસ કે આગે કે મકામ સે ઔર યેહ ભી નિય્યત કરો કે હરામ સે બચને કી નિય્યત હો, નેક ઔલાદ કી ખ્વાહિશ હો, દૂસરે કા હક અદા કરને કી નિય્યત હો ઔર અપની મન્કૂહા યા શરઈ બાંદી કે સિવા ન હો.

(46) આયત નં. 224-225 **કસમ કે મુતઅલ્લિક હુક્મ**

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِّاَيْمَانِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْا وَتَتَّقُوْا وَتُصْلِحُوْا بَيْنَ النَّاسِ ۭ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٢٤﴾ لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيْٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُّؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوْبُكُمْ ۭ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٢٢٥﴾

તર્જમા : ઔર કસમ ખા કર અલ્લાહ કો નિશાના ન બનાઓ કે એહસાન ઔર પરહેઝગારી ઔર લોગોં મેં સુલ્હ કરાને કે બારે મેં કસમ ખા લો ઔર અલ્લાહ સુનતા જાનતા હૈ. અલ્લાહ તુમ્હેં નહીં પકળતા તુમ્હારી ઉન કસમોં પર જો બે ઈરાદા ઝબાન સે નિકલ જાએ લેકિન હાં પકળ કરતા હૈ તુમ્હારી ઉસ કસમ કી જો તુમ્હારે દિલોં ને કમાયા હૈ ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા હિલ્મ વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને અપને બહનોઈ નો'માન બિન બશીર કે ઘર જાને ઔર ઉન સે કલામ કરને ઔર ઉન કે મિયાં-બીવી કે દરમિયાન ઝગળે મેં સુલ્હ કરાને કે બારે મેં કસમ ખા લી થી ઔર જબ ઉન સે ઉન કે મુતઅલ્લિક કહા જાતા થા તો વોહ કહ દેતે થે કે મૈં કસમ ખા

ચુકા હૂં તો યેહ કામ મૈં નહીં કર સકતા હૂં, તો ઈસ બારે મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બતાયા ગયા કે અવ્વલ તો નેક કામ ન કરને કે બારે મેં કસમ હી ન ખાએ. અબ અગર બિલફર્ઝ તુમ ને કોઈ નેક કામ ન કરને કે બારે મેં કસમ ખા ભી લી હૈ તો ઉસ કામ કો ન છોળે કસમ તોળે નેક કામ કરેં ઔર કસમ ખાને કા કફ્ફારા અદા કરેં યા'ની દસ મિસ્કીનોં કો ખાના ખિલા દો યા કપળે દે દો યા ફિર તીન રોઝે રખ લેં.

મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે રસૂલે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે જિસ કિસી ભી શખ્સ ને કિસી અમ્ર (કામ) કે બારે મેં કસમ ખા લી, ફિર મા'લૂમ હુવા કે ખૈર ઔર બેહતરી ઉસ કે ખિલાફ મેં હૈ તો ચાહિયે કે નેક કામ કરે ઔર કસમ કા કફ્ફારા અદા કરે.

પારહ 3 : સૂરએ બકરહ

(47) આયત નં. 261-262 : શાને સહાબા
શાને સખાવત ઔર અજ્રે અઝીમ

مَثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ
سَنَابِلَ فِيْ كُلِّ سُنْۢبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ؕ وَاللّٰهُ يُضٰعِفُ لِمَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٦١﴾ اَلَّذِيْنَ
يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُوْنَ مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَآ اَذًى ۙ لَّهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ ۚ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٦٢﴾

તર્જમા : મિસાલ ઉન કી જો અપના માલ રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરતે હૈં, ઉસ દાને કી તરહ જિસ ને ઉગાઈ સાત બાલી, હર બાલી મેં સૌ દાને ઔર અલ્લાહ જિસ કે લિયે ચાહે ઉસ કે લિયે ઉસ સે ભી ઝિયાદા બઢાએ ઔર અલ્લાહ વુસ્અત વાલા ઈલ્મ વાલા હૈ.

વોહ લોગ જો અપના માલ રાહે મૌલા મેં ખર્ચ કરતે હૈં ઔર દેને કે બા'દ ન એહસાન જતાએં ન કુછ તક્લીફ પહુંચાએં તો ઉસ કા બદલા ઉન કે રબ કે પાસ હૈ ઔર ઉન્હેં ન કુછ ખૌફ ઔર ન કુછ ગમ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત સય્યિદુના ઉસ્માને ગની ઔર સય્યિદુના અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا વગૈરા કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ કા ફાઈદા આમ હૈ કે યેહ બશારત તમામ મોમિનીન કે લિયે હૈ કે રાહે ખુદા મેં અપના પાકીઝા માલ ખુશ દિલી સે ખર્ચ કરને વાલે કો બેહતરીન અજ્ર મિલેગા, દુન્યા મેં ભી ઔર આખિરત મેં ભી.

હઝરતે ઉસ્માન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ગઝવએ તબૂક કે મૌકઅ પર એક હઝાર (1000) ઊંટ મઅ સાઝો સામાન લે કર હાઝિર હુએ ઔર સય્યિદુના અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ચાર હઝાર દિરહમ લે કર બારગાહે રિસાલત મઆબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા : યા રસૂલુલ્લાહ ! મેરે પાસ કુલ આઠ હઝાર દિરહમ થે જિસ કે આધે મૈં ને અપને અહલો અયાલ કે લિયે રખે ઔર આધે (યા'ની ચાર હઝાર) લેકર રાહે ખુદા મેં હાઝિર આયા. સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તુમ જો લે કર આએ ઔર તુમ ને જો રખ છોળા દોનોં મેં અલ્લાહ બરકત દે.

ઔર યેહ દુઆ કી અસર યેહ થી કે આપ કે પાસ ઈતની દૌલત થી કે આપ કે વિસાલ શરીફ કે બા'દ આપ ને જો છોળા થા વોહ સોના વારિસોં મેં ફાવડે સે તક્સીમ હુવા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ

ખાલિસતન લિ વજહિલ્લાહ સદકે ઔર ખૈરાત કરને વાલો કી ફીરોઝ બખ્તી (યા'ની ખુશ કિસ્મતી) દેખની હો તો અલ્લાહ તઆલા કે ઈસ ઈરશાદ મેં ગૌરો ફિક્ર કરને કી ઝરૂરત હૈ. રાહે મૌલા મેં ખુશી ખુશી ખર્ચ કિયે હુએ માલ કી મિસાલ જૈસે એક દાના જો ઝમીન મેં બોયા ગયા ઔર અલ્લાહ તઆલા ને ઉસે બઢાયા યહાં તક કે એક કે દસ યા સત્તર(70) યા સાત સૌ યા સાત હઝાર કર દે યા ઈસ સે ભી ઝિયાદા બઢા દે, યેહ ઈસ લિયે કે રબ તઆલા કી અતા કી કોઈ લિમીટ નહીં હૈ.

રાહે મૌલા મેં ખર્ચ ચાહે વાજિબ ઝકાત હો યા ચાહે નફલ સદકાત હો, ચાહે કિસી મરીઝ કો દવાઈ કે લિયે મદદ કરે, ચાહે તાલિબે ઈલ્મ કો દીની દુન્યવી તા'લીમ કે લિયે દિયા જાએ, ચાહે કિસી કો કપળા, કિસી કો ખાના, ચાહે મસ્જિદ, મદ્રસા તા'મીર કરે, ચાહે કિસી કર્ઝદાર કા કર્ઝ અદા કરે, ચાહે કિસી બે રોઝગાર કો રોઝી કા સામાન મયસ્સર કરાએ, જો ભી ખર્ચ કરે યેહ સબ કારે ખૈર હૈં ઔર ઈસ મેં કોઈ દુન્યવી ગરઝ ન હો, ન એહસાન જતાએ ન તક્લીફ પહુંચાએ.

ઔર સવાબ મેં કમ યા ઝિયાદા હોના યેહ સદકા દેને વાલે કી નિય્યત પર હૈ. જૈસા કે રાહે ખુદા મેં હિસાબ સે ગિન ગિન કર દેને વાલે કો અજ ભી હિસાબ સે મિલતા હૈ ઔર બે હિસાબ ખર્ચ કરને વાલે કો અજ ભી બે હિસાબ મિલતા હૈ.

દૂસરી વજહ હૈસિયત પર હૈ, કોઈ કરોળપતી કિસી ગરીબ કો સૌ રૂપિયે દે ઔર કોઈ ગરીબ કિસી ગરીબ કો સૌ રૂપિયે દે તો દોનોં બરાબર સવાબ કે હકદાર નહીં બનતે, જો આદમી ખુદ ઝરૂરત હોતે હુએ ભી તક્લીફ ઉઠા કર યા ભૂકા રહ કર યા અપની દીગર ઝરૂરતોં પર કન્ટ્રોલ કર કે દૂસરે કો થોળા દેતા હૈ, વોહ યકીનન માલદાર કે સવાબ સે ઝિયાદા સવાબ કા હકદાર હૈ.

વૈસે હી અચાનક કોઈ નાગહાની આફત આ જાને પર યા નુક્સાન પહુંચને પર સબ્ર કરને વાલા ઔર અપની ઝબાન પર શિક્વા શિકાયત ન લાને વાલા ભી ઝિયાદા સવાબ કા હક્દાર હૈ.

વૈસે હી દૂસરોં કી મદદ કરને વાલા, લોગોં પર એહસાન ન જતાએ. બલ્કે ખુદ અલ્લાહ કા શુક્ર અદા કરે કે ઉસ ઝાત ને ઉસે દેને વાલા બનાયા, માલ દિયા, ખર્ચ ખૈરાત કરને કી તૌફીક દી ઔર ખુદા હી કા દિયા હુવા માલ ખુદા કે હુક્મ સે ખૈરાત કરને પર અજ કા વા'દા કિયા જો દુન્યા મેં ઈઝ્ઝત ઔર હલાલ રિઝ્ક ઔર આખિરત મેં જન્નત કી શક્લ મેં અતા ફરમાએગા ઔર અઝાબ સે બચા લેગા.

અલ્લાહ પાક હમેં સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કે તરીકોં પર અમલ કરને કી તૌફીકે રફીક અતા ફરમાએ. **(આમીન)**

(48) આયત નં. 267 રાહે મૌલા મેં ખરાબ માલ ન દો

يٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْفِقُوْا مِنْ طَیِّبٰتِ مَا كَسَبْتُمْ وَ مِمَّاۤ اَخْرَجْنَا لَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ۪ وَ لَا تَیَمَّمُوا الْخَبِیْثَ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! અપની પાક કમાઈ મેં સે કુછ દો ઔર ઉસ મેં સે જો હમને તુમ્હારે લિયે ઝમીન સે નિકાલા ઔર ખરાબ ચીઝ દેને કા ઈરાદા ન કરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : દિલ કી પાકી ઔર અલ્લાહ કી રિઝા કે હુસૂલ કે લિયે રાહે મૌલા મેં અપના પાકીઝા માલ ઔર અચ્છી અશ્યા ખર્ચ કરની ચાહિયે. બા'ઝ લોગ ઈસ કે બરઅક્સ સદકે મેં રદ્દી ખરાબ માલ દેતે થે. ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન કો રોકા ગયા ઔર હિદાયત કી ગઈ.

(49) આયત નં. 274 શાને સહાબા, શાને સિદ્દીકે અકબર વ મૌલા અલી

اَلَّذِیْنَ یُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ بِالَّیْلِ وَ النَّهَارِ سِرًّا وَّ عَلَانِیَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْۚ وَ لَا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لَا هُمْ یَحْزَنُوْنَ۝

તર્જમા : જો અપના માલ ખૈરાત કરતે હૈં રાત મેં ઔર દિન મેં, છુપે ઔર ઝાહિર, ઉન કે લિયે ઉસ કા અજ્ર હૈ ઉન કે રબ કે પાસ ઔર ન ઉન પર કોઈ ખૌફ ઔર ન વોહ રન્જિદા હોં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત મેં ઐસે લોગોં કા ઝિક્ર હૈ જો હર હાલ મેં ખર્ચ કરતે હી રહતે હૈં. યેહ આયત મૌલાએ કાએનાત મૌલા અલી ઔર સય્યિદુના સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ. હુવા યૂં કે એક મૌકઅ પર જબ સય્યિદુના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કે પાસ સિર્ફ ચાર દિરહમ મૌજૂદ થે, આપ ને ઉસ મેં સે એક દિરહમ રાત

મેં સદકા કિયા ઔર એક દિન મેં, એક ખુફિયા ઔર એક ઐલાનિયા સદકા કિયા. સરકારે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જબ ઉન સે ઈસ અમલ કી હિક્મત જાનના ચાહી તો ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા કી, ઐ અલ્લાહ કે રસૂલ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સદકા દેને કા તરીકા ઈન ચાર સૂરતોં કે ઈલાવા મુઝે નઝર હી ન આયા. તો મૈં ને ચારોં સૂરતોં કો લાઝિમ પકળા ઈસ ઉમ્મીદ પર કે ઈન્હીં મેં સે કમ સે કમ એક તો કબૂલ હો કર મહલ્લે રિઝા મેં પહુંચ જાએ.

યૂંહી હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને ભી એક બાર અપને ચાલીસ હઝાર દીનાર મેં સે દસ હઝાર છુપા કર ઔર દસ હઝાર ઐલાનિયા, દસ હઝાર દિન મેં ઔર દસ હઝાર રાત મેં ખર્ચ કિયે, તો યેહ દોનોં હઝરાત ઔર ઉન કે સિવા સારે ખુદા કે મુખ્લિસ બન્દે રાહે હક મેં અપને માલ કો ખર્ચ કરતે રહતે હૈં, ઉન સબ કે લિયે હમેશા રહને વાલી જન્નત ઔર કભી ન ખત્મ હોને વાલી ને'મત હૈ. (سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ)

(50) આયત નં. 275-276 **સૂદ ખાને કા છોળ દો**

اَلَّذِيْنَ يَاْكُلُوْنَ الرِّبٰوا لَا يَقُوْمُوْنَ اِلَّا كَمَا يَقُوْمُ الَّذِيْ يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطٰنُ مِنَ الْمَسِّ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَالُوْۤا اِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا ۘ وَاَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا ؕ فَمَنْ جَآءَهٗ مَوْعِظَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ فَانْتَهٰى فَلَهٗ مَا سَلَفَ ؕ وَاَمْرُهٗۤ اِلَى اللّٰهِ ؕ وَمَنْ عَادَ فَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝ يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقٰتِ ؕ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ اَثِيْمٍ ۝

તર્જમા : જો લોગ સૂદ (બ્યાઝ) ખાતે હૈં, કિયામત કે દિન ઐસે ખળે હોંગે જૈસા કે ઉસ કો આસેબ ને છૂ લિયા હો. યેહ ઈસ લિયે કે વોહ કહતે હૈં કે બિઝનેસ ભી સૂદ હી કી તરહ હૈ, જબ કે અલ્લાહ ને હલાલ ફરમાયા કારોબાર કો ઔર હરામ ફરમાયા સૂદ કો, તો જિસ કે પાસ ઉસ કે રબ કી તરફ સે નસીહત કા પૈગામ

આ ગયા ઔર વોહ અગર અબ છોળ દે તો જો પહલે લે ચુકા વોહ હલાલ હૈ ઔર ઉસ કા મુઆમલા અલ્લાહ કે હવાલે હૈ ઔર જિસ ને ફિર ભી લિયા તો વોહ જહન્નમી હૈ, વોહ ઉસ મેં મુદ્દતોં રહેગા.

અલ્લાહ સૂદ કો હલાક કરતા (મિટાતા) હૈ ઔર ખૈરાત કો બઢાતા હૈ ઔર અલ્લાહ કિસી નાશુક્રે ગુનહગાર કો પસન્દ નહીં ફરમાતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉન અસ્હાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો સૂદ કી હુરમત નાઝિલ હોને સે કબ્લ સૂદી લૈન દૈન કરતે થે ઔર ઉન કી ભારી બળી રકમ લોગોં કે પાસ બાકી થી, ઈસ મેં હુક્મ દિયા ગયા હૈ કે સૂદ કે હરામ હોને કી આયત નાઝિલ હોને કે બા'દ પુરાની લૈન દૈન ભી અબ લેના જાઇઝ નહીં હૈ.

મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સૂદ ખાને વાલે, ઉસ કા વહીવટ કરને વાલે, ઉસ કા હિસાબ લિખને વાલે ઔર ઉસ કે ગવાહોં પર, લા'નત કી ઔર ફરમાયા કે ગુનાહ મેં સબ બરાબર હૈં.

સૂદ ગુનાહે કબીરા મેં સે હૈ ઔર સૂદ ખોર અગર તૌબા કરે તો ઉસ કી તૌબા કબૂલ હૈ જબ કે વોહ છોળ દે ઔર જો સૂદ કો હલાલ જાને વોહ કાફિર હૈ. હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા ન સૂદ ખોર કા સદકા કબૂલ કરે ન હજ ન જિહાદ કબૂલ કરે.

(51) આયત નં. 278- 279 **સૂદ ખાને વાલે સે અલ્લાહ વ રસૂલ સે લળાઈ કા એ'લાન**

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوْا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰۤوا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ۞ فَاِنْ لَّمْ تَفْعَلُوْا فَاْذَنُوْا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ۚ وَاِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوْسُ اَمْوَالِكُمْ ۚ لَا تَظْلِمُوْنَ وَلَا تُظْلَمُوْنَ ۞

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ સે ડરો ઔર જો સૂદ લેના બાકી રહ ગયા હૈ ઉસે છોળ દો, અગર તુમ મુસલમાન હો, ફિર અગર ઐસા ન કરો તો અલ્લાહ ઔર રસૂલ સે લળાઈ કે લિયે તય્યાર હો જાઓ ઔર અગર તુમ તૌબા કરો તો તુમ્હારે લિયે તુમ્હારી અસ્લ રકમ હૈ, ન તુમ ઝુલ્મ કરો ન તુમ પર ઝુલ્મ કિયા જાએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ્લામ કબૂલ કર લેને કે બા'દ મગર સૂદ કી હુરમત કી આયત નાઝિલ હોને સે પહલે કબીલએ બનૂ અમ્ર ઔર કબીલએ સકીફ વાલોં કી બળી રકમ કબીલએ બની મુગીરા મખ્ઝૂમી ઔર દૂસરે કુરૈશિયોં કે પાસ બાકી થી ઔર દીગર ઉસ ટાઈપ કી લૈન દૈને કરને વાલે જિસ ને ભી સૂદી કારોબાર અપના રખા થા, ઉન સે કહા ગયા કે આપ અપની અસ્લ રકમ તો લે સકતે હો ઔર સૂદ કી રકમ છોળ દો ઔર હરામ સે બચો ઔર અગર તુમ ને ઐસા નહીં કિયા ઔર સૂદ વુસૂલ કિયા તો અબ તુમ્હારી લળાઈ અલ્લાહ વ રસૂલ સે હૈ.

ઔર જૈસા કે બની અમ્ર ઔર કબીલએ સકીફ વાલોં ને તૌબા કી ઔર બોલ પળે કે હમ મેં અલ્લાહ વ રસૂલ સે જંગ કરને કી તાકત નહીં હૈ.

(52) આયત નં. 280 કર્ઝદાર કો મોહલત દો

وَاِنْ كَانَ ذُوْ عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ اِلٰى مَيْسَرَةٍ ؕ وَاَنْ تَصَدَّقُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿۲۸۰﴾

તર્જમા : ઔર અગર કર્ઝદાર તંગદસ્ત હો તો ઉસે આસાની સે અદા કર સકને તક મોહલત દો ઔર અગર કર્ઝ મુઆફ કર દો તો ઝિયાદા બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે અગર સમઝદારી સે કામ લો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બનૂ સકીફ કે સાથ જબ યેહ મુઆમલા પેશ આયા કે ઉન્હોં ને અપની અસ્લ રકમ કા જબ બનૂ મુગીરા સે મુતાલબા કિયા તો બનૂ મુગીરા ને અપની તંગદસ્તી

કી શિકાયત કી ઔર કહા કે હમારે પાસ ઈસ વક્ત કુછ માલ નહીં હૈ ઔર કહા જિસ વક્ત હમારે ફલ ઉતરેંગે ઉસ વક્ત હમ અદા કર દેંગે.

કર્ઝદાર અગર તંગદસ્ત યા નાદાર હો તો ઉસ કો મોહલત દેના યા કર્ઝ કા થોળા યા કુલ મુઆફ કર દેના યેહ અજ્રે અઝીમ કા સબબ હૈ. મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "જિસ ને તંગદસ્ત કો મોહલત દી યા ઉસ કા કર્ઝ મુઆફ કર દિયા, અલ્લાહ તઆલા ઉસ કો અપના સાયએ રહમત અતા ફરમાએગા ઉસ દિન જિસ દિન ઉસ કે સાએ કે સિવા કોઈ સાયા ન હોગા.

(53) આયત નં. 281 કુરઆન કી આખિરી આયત અલ્લાહ સે ડરો

وَاتَّقُوْا يَوْمًا تُرْجَعُوْنَ فِيْهِ اِلَى اللّٰهِ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ۠

તર્જમા : ઔર ઉસ દિન સે ડરો કે જિસ મેં અલ્લાહ કી તરફ લૌટાએ જાઓગે ઔર હર જાન કો ઉસ કી કમાઈ પૂરી પૂરી દી જાએગી ઔર ઉન પર ઝુલ્મ ન હોગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે યેહ સબ સે આખિરી આયત હૈ, જો હુઝૂર પર નાઝિલ હુઈ, ઈસ કે બા'દ હુઝૂર ઈક્કીસ રોઝ ઈસ દુન્યા મેં રહે ઔર એક કૌલ મેં નવ ઔર એક કૌલ મેં સાત શબ ભી હૈં. એક રિવાયત યેહ હૈ કે સબ સે આખિરી આયત "આયતે રિબા" સૂદ કી હુરમત વાલી આયત હૈ.

ઐ ઈમાન વાલો ! સૂદ કી આયત મેં મઝકૂર હિદાયત કે બા'દ ઈસ નસીહત કો ભી સુન લો કે જિસ દિન અલ્લાહ કી બારગાહ મેં પેશ હોના હૈ. વહાં તુમ્હારે બુરે આ'માલ સામને લાએ જાએંગે જો તુમ કો હલાક કર દેંગે ઔર તુમ્હેં લોગોં કે સામને શર્મિન્દા હોના પળેગા. તો ચાહિયે કે યહાં સે તય્યારી કી જાએ. ગુનાહોં કી તૌબા કી જાએ ઔર નેક આ'માલ અન્જામ દિયે જાએં.

સૂરએ આલે ઇમરાન

(54) આયત નં. 2 સે 4 હુઝૂર કા ઈસાઇયોં સે મુનાઝરા

اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۙ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ ؕ نَزَّلَ عَلَیْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَیْنَ یَدَیْهِ وَ اَنْزَلَ التَّوْرٰىةَ وَ الْاِنْجِیْلَ ۙ مِنْ قَبْلُ
هُدًى لِّلنَّاسِ وَ اَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ؕ اِنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِاٰیٰتِ اللّٰهِ لَهُمْ
عَذَابٌ شَدِیْدٌ ؕ وَ اللّٰهُ عَزِیْزٌ ذُو انْتِقَامٍ

તર્જમા : અલ્લાહ, ઉસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં હૈ, હમેશા ઝિન્દા ઔર સબ કો કાઈમ રખને વાલા, ઉસ ને તુમ પર હક્કે સાથ કિતાબ ઉતારી જો અગલી કિતાબોં કી સચ્ચાઈ બયાન કરને વાલી હૈ. ઔર ઈસ કે પહલે તૌરૈત ઔર ઈન્જીલ નાઝિલ ફરમાઈ, લોગોં કી હિદાયત કે લિયે હક ઔર બાતિલ કા ફર્ક ઉતારા. બેશક ! જો લોગ અલ્લાહ કી આયતોં કા ઈન્કાર કરને વાલે હુએ, ઉન કે લિયે સખ્ત અઝાબ હૈ ઔર અલ્લાહ ગલ્બે વાલા બદલા લેને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુફસ્સિરીને કિરામ ફરમાતે હૈં કે યેહ આયત નઝરાન કે નસારા કે વફ્દ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. એક મરતબા નઝરાન કે ઈસાઈયોં કે દિલ મેં યેહ ખયાલ પૈદા હુવા કે મદીના આ કર હુઝૂર સે મુનાઝરા યા'ની બહસો મુબાહસા કિયા જાએ. વોહ લોગ આએ ઔર ઉન કી તા'દાદ 60 થી જિસ મેં 14 ઉન કે સરદાર થે, ઉન મેં ઉન કા એક અમીરે કૌમ જિસ કા નામ અબ્દુલ મસીહ, દૂસરા બહુત બળા માલદાર જિસ કા નામ ઐહમ ઔર એક કૌમે નસારા કા બહુત બળા આલિમ ઔર પાદરિયોં કા પેશ્વા જિસ કા નામ અબૂ હારિસા થા, યેહ વોહ લોગ થે કે રૂમ કી સલ્તનત કે બાદશાહ ભી ઉન કી દીની અઝમત ઔર ઉન કે ઇલ્મ કી વજહ સે ઉન કી તા'ઝીમ કરતે થે.

યેહ સારે કે સારે લોગ બળા હી કીમતી લિબાસ ઝૈબે તન કિયે હુએ બળી શાનો શૌકત કે સાથ હુઝૂર આયએ રહમત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સાથ મુનાઝરા કરને કે લિયે મસ્જિદે નબવી મેં દાખિલ હુએ.

હુઝૂરે અકદસ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસ વક્ત નમાઝે અસ્ર અદા કર રહે થે. ઉન લોગોં કી નમાઝ કા ભી વક્ત હો ગયા. તો ઉન લોગોં ને ભી મસ્જિદે નબવી મેં એક તરફ ઉન કે અન્દાઝ મેં જહાં ઉન કા કિબ્લા થા ઉસ તરફ તવજ્જોહ કર કે નમાઝ શુરૂઅ કર દી ઔર નમાઝ સે ફરાગત પા કર હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન સે ગુફ્તગૂ શુરૂઅ કી.

હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન સે ફરમાયા કે "તુમ ઈસ્લામ લે આઓ તો ઉન્હોંને જવાબ દિયા કે હમ તો તુમ્હારે પહલે ઈસ્લામ લા ચુકે. સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : યેહ ઝૂટ હૈ, તુમ્હારા દા'વા ગલત હૈ, તુમ કો ઈસ્લામ સે તુમ્હારા યેહ દા'વા રોકતા હૈ કે અલ્લાહ કો ઔલાદ હૈ ઔર તુમ્હારી ક્રોસ કી પૂજા તુમ કો ઈસ્લામ સે રોકતી હૈ ઔર તુમ્હારા ખિન્ઝીર (સુવ્વર) ખાના રોકતા હૈ. અબ ઉન લોગોં ને હુઝૂર સે કહા કે બતાઓ કે અગર ઈસા ખુદા કા બેટા નહીં હૈં તો ક્યા હૈં ?

હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને બળે હી આસાન અન્દાઝ મેં ઉન કે સુવાલોં કા ઐસા સહીહ જવાબ દિયા કે વોહ ખામોશ હો ગએ ઔર મજલિસ સે ખળે હો ગએ.

સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન લોગોં સે કહા કે ક્યા તુમ નહીં જાનતે કે હમારા રબ હય્યુ લા યમુત (હમેશા સે ઝિન્દા ઔર જિસ કો કભી મરના નહીં) હૈ, જિસ કે લિયે કભી મૌત નહીં. કહા : હાં. આપ ને પૂછા કે ક્યા તુમ્હારે મઝહબ મેં ખુદા કે લિયે મૌત હૈ ? તો ઉન્હોં ને કહા : નહીં હૈ, અલ્લાહ હમેશા બાકી રહેગા.

આપ ને ફિર પૂછા : તુમ્હારા હઝરતે ઈસા (عَلَيْهِ السَّلَام) કે બારે મેં ક્યા ખયાલ હૈ ? ક્યા ઉન પર મૌત તારી હોગી ? તો ઉન્હોં ને કહા : હાં, ઉન કે લિયે મૌત આને વાલી હૈ.

ફિર આપ ને પૂછા : તુમ નહીં જાનતે કે અલ્લાહ તઆલા પર આસ્માનો ઝમીન સે કોઈ ચીઝ છુપી નહીં હૈ ? ઉન્હોં ને ઈકરાર કિયા કે, હાં. ફૌરન હુઝૂર ને પૂછા, ક્યા તુમ્હારા હઝરતે ઈસા કે બારે મેં ભી ઐસા હી ખયાલ હૈ ? ક્યા હઝરતે ઈસા (عَلَيْهِ السَّلَام) બિગૈર ખુદા કે બતાએ કુછ જાનતે હૈં ? તો ઉન્હોં ને કહા : નહીં.

ફિર આપ ને ફરમાયા : ક્યા તુમ નહીં જાનતે કે હઝરતે ઈસા હમલ મેં રહે, પૈદા હોને વાલોં કી તરહ પૈદા હુએ. બચ્ચોં કી તરહ ખાના ખાયા કરતે થે પીતે થે. ઉન્હોં ને ઈસ બાત પર ભી હાં કહા, તો આપ ને ફરમાયા : ફિર વોહ કિસ તરહ ખુદા હો સકતે હૈં ? પૂછા, ક્યા તુમ્હારા યેહ અકીદા નહીં હૈ કે ખુદા યેહ તમામ ચીઝોં સે પાક હૈ ? તો ઉન લોગોં ને ઈસ અકીદે કો ભી સહીહ માના.

ઈસ ગુફતગૂ કે બા'દ ઉન કે લિયે ઈસ બાત કો તસ્લીમ કરને કે સિવા કોઈ ચારા ન થા કે હઝરતે ઈસા કિસી તરહ ભી ખુદા યા ખુદા કે બેટે નહીં હો સકતે. સૂરએ આલે ઈમરાન કી યેહ આયાત ઔર ઈબ્તિદાઈ (શુરૂઆત) કી 89 આયતેં ખાસ કર કે ઈસી બાબ મેં ઔર ઉન્હીં કે લિયે નાઝિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને અગલી ઉમ્મતોં પર ભી કિતાબેં ભેજી ઔર કુરઆન નાઝિલ કિયા. અબ જો લોગ યેહ કિતાબોં કે મુન્કિર હુએ ઉન કે લિયે અલ્લાહ તઆલા ને બહુત બળા અઝાબ તય્યાર કર રખા હૈ.

અલ્લાહ કી પનાહ

(55) આયત નં. 6 પૈદાઇશે ઇન્સાન

هُوَ الَّذِیْ یُصَوِّرُكُمْ فِی الْاَرْحَامِ كَیْفَ یَشَآءُ ؕ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ۝

તર્જમા : વોહી અલ્લાહ હૈ જો માંઓં કે પેટ મેં તુમ્હારી તસ્વીર બનાતા હૈ જૈસી વોહ ચાહે, ઉસ કે સિવા કિસી કી ઈબાદત નહીં, વોહી હૈ ગલ્બે વાલા હિક્મત વાલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત મેં ભી નસારા કા રદ હૈ જો હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો ખુદા ઔર ખુદા કા બેટા કહતે થે ઔર હઝરત કી ઈબાદત કરતે થે, હાલાંકે વોહ એ'તિરાફ ભી કરતે થે કે હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કી સૂરત ઉન કી મહેરબાન માં કે શિકમે મુબારક મેં બની થી ઔર ઝાહિર હૈ કે જિસ કી સૂરત બને વોહ ખુદ તો અપની સૂરત બનાને વાલા નહીં હો સકતા. વોહ મખ્લૂક હૈ જિસ કો પૈદા હોના હૈ, મરના હૈ, મરને કે બા'દ દોબારા ઉઠના હૈ.

ઔર હમારા ખુદા તો વોહ હૈ જો હમેશા સે હૈ, ઝિન્દા હૈ, પૈદા કરને વાલા હૈ, જિસ કે લિયે મૌત નહીં, વોહ તો વોહ હૈ જો માંઓં કે પેટ મેં બન્દે કો અપની મર્ઝી કે મુતાબિક પૈદા કરતા હૈ. જૈસે મર્દ, ઔરત, કાલા, ગોરા, કામિલ, નાકિસ, લમ્બા,નાટા, ખૂબ સૂરત, બદ સૂરત વગૈરા વગૈરા.

મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે તુમ્હારા માદ્દએ પૈદાઈશ (નુત્ફા, કતરા, મની) માં કે પેટ મેં ચાલીસ રોઝ જમ્અ હોતા હૈ, ફિર ઈતને હી દિન અલ્કહ (યા'ની ખુન) કી ફટક કી શક્લ મેં હોતા હૈ, ફિર ઉસ સે ગોશ્ત બનતા હૈ ઔર ઈતને હી દિન (40 દિન) રહતા હૈ, ફિર અલ્લાહ તઆલા એક ફરિશ્તા ભેજતા હૈ જો ઉસ બન્દે કા રિઝ્ક, ઉસ કી ઉમ્ર, ઉસ કે આ'માલ, ઉસ કા અન્જામ યા'ની વોહ સઈદ હૈ યા શકી હૈ, વોહ લિખતા હૈ, ફિર ઉસ મેં રૂહ ડાલતા હૈ, તો ઉસ ઝાત કી કસમ, જિસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, આદમી જન્નતિયોં જૈસે અમલ કરતા હૈ, યહાં તક કે ઉસ મેં ઔર જન્નત મેં બહુત કમ દૂરી રહ જાતી હૈ, તો કિતાબ સબ્કત કરતી હૈ ઔર વોહ દોઝખિયોં જૈસે અમલ કરને લગતા હૈ, ઉસી પર ઉસ કો મૌત આતી હૈ ઔર વોહ દાખિલે જહન્નમ હો જાતા હૈ.

ઔર કોઈ ઐસા ભી હોતા હૈ કે વોહ દોઝખિયોં જૈસે અમલ કરતા રહતા હૈ, યહાં તક કે વોહ દોઝખ સે બહુત કમ દૂર

રહ જાતા હૈ. ફિર કિતાબ સબ્કત કરતી હૈ ઔર ઉસ કી ઝિન્દગી કા નકશા બદલ જાતા હૈ ઔર વોહ જન્નતિયોં જૈસે અમલ કરને લગતા હૈ, ઉસી પર ઉસ કા ખાતિમા હોતા હૈ ઔર દાખિલે જન્નત હો જાતા હૈ.

જો ઈન્સાન માં કે પેટ મેં રહે, પૈદા હુએ, ખાએ પિયે મરે, વોહ ખુદા કૈસે હો સકતા હૈ ? હિન્દૂઓં કે ખુદ સે બન બૈઠે ગોડ યા બનાએ હુએ, તરાશે હુએ ગોડ ઈસી કી મિસાલ હૈં. જો બળે લાચાર મઝબૂર બેખબર બે તાકત હૈં. **અલ્લાહ કી પનાહ**

એક બાત ઔર ગૌર કરને કે કાબિલ યેહ હૈ કે પૈદાઈશે ઈન્સાન કે જો મરહલે કુરઆન ને 1500 સાલ પહલે બતાએ, બિલ્કુલ ઈસી તરહ આજ સાઈન્સ સે સાબિત હૈ, યેહ ઈસ બાત કી દલીલ હૈ કે કુરઆન અલ્લાહ કા નાઝિલ કિયા હુવા હૈ ઔર મુહમ્મદ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જો ભી બતાયા સચ બતાયા ઔર આપ અલ્લાહ કે પૈગમ્બર હૈં. ઈસ આયત મેં નસારા કા રદ તો હૈ હી મગર યેહ હમારે લિયે ભી હુજ્જત હૈ ઔર દલીલ હૈ ઔર ઈસ્લામ કી સચ્ચાઈ કી સનદ હૈ. سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ

(56) આયત નં. 7 શાને સહાબા "રાસીખિન ફિલ ઇલ્મ" કૌન ?

هُوَ الَّذِيْٓ اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ مِنْهُ اٰيٰتٌ مُّحْكَمٰتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتٰبِ وَاُخَرُ مُتَشٰبِهٰتٌ ؕ فَاَمَّا الَّذِيْنَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُوْنَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَآءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَآءَ تَاْوِيْلِهٖ ۚ وَمَا يَعْلَمُ تَاْوِيْلَهٗٓ اِلَّا اللّٰهُ ؔ وَالرّٰسِخُوْنَ فِي الْعِلْمِ يَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِهٖ ۙ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ رَبِّنَا ۚ وَمَا يَذَّكَّرُ اِلَّآ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝

તર્જમા : વોહી હૈ જિસ ને તુમ પર યેહ કિતાબ ઉતારી જિસ કી કુછ આયતેં સાફ મઆની રખતી હૈ. વોહ કિતાબ કી બુન્યાદ હૈં ઔર દૂસરી વોહ હૈં જો કઈ મા'ના રખને વાલી હૈં તો

વોહ જિન કે દિલોં મેં કજી હૈં. વોહ કઈ માને વાલી આયતોં કે પીછે લગ જાતે હૈં. ગુમરાહી ચાહને કો ઔર ફિત્નોં કે શૌક સે. હાલાંકે ઈસ કે અસલ મત્લબ કો અલ્લાહ કે સિવા કોઈ નહીં જાનતા જબ કે **"રાસિખુલ ફિલ ઈલ્મ"** યા'ની પુખ્તા ઈલ્મ વાલે કહતે હૈં, હમ ઈસ પર ઈમાન લે આએ. સબ કુછ હમારે પરવર દિગાર કે પાસ સે હૈ. ઔર નસીહત સિર્ફ અક્લ વાલે હી માનતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નઝરાન કે ઈસાઈ ઔર હુયૈય બિન અખ્તબ ઔર ઉસ કે યાર (દોસ્ત) જૈસે યહૂદી ઉલમા અલગર્ઝ હર વોહ ફિર્કે વાલા જિસ કે દિલ મેં કજી હૈ ઔર જો રાહે હક સે મુંહ મોળ કર અપને નફ્સ કી ખ્વાહિશોં કે પીછે લગ ગએ વોહ ઈશ્તિબાહ વાલી યા'ની કઈ મા'ને વાલી આયતોં કે પીછે ઈસ તરહ લગ જાતે થે ઔર બાતિલ તાવીલેં કરને લગતે થે.

નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જિન જિન લોગોં કે હક મેં દીન કા ફિકહ ઔર તાવીલ કે ઈલ્મ કી દુઆ ફરમાઈ. વોહ ઉમ્મત કે સુલ્હા, અલ્લાહ કી અતા સે મુતશાબેહાત મેં સે કુછ ઈલ્મ જાનતે હૈં, ઈન આયતોં સે અલ્લાહ કા અસ્લ મત્લબ ક્યા હૈ ? વોહ તો ઉસ કા નાઝિલ કરને વાલા અલ્લાહ જાને. યા અલ્લાહ કે બતાને સે જિસ ઝાત પર યેહ આયાતેં નાઝિલ હુઈ વોહ અલ્લાહ કે મહબૂબ રસૂલે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જાનેં મગર થોળા બહુત તો અપની ઈસ્તિ'તાઅત કે મુવાફિક વોહ લોગ ભી જાનતે હૈ, જિન કે લિયે રસૂલ કી દુઆએં હો ગઈ.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં મૈં રાસીખિન ફિલ ઈલ્મ સે હૂં. ઔર મુજાહિદ સે રિવાયત હૈ કે મૈં ઉન લોગોં મેં સે હૂં જો મુતશાબેહ કી તાવીલ જાનતે હૈં.

હઝરતે અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ફરમાતે હૈં કે "રાસીખિન ફિલ ઈલ્મ" વોહ બા અમલ લોગ હૈં જો અપને ઈલ્મ કે તાબેઅ હૈં યા'ની ઈલ્મ પર આમિલ હૈં. મુફસ્સિરીન કા એક

કૌલ યેહ હૈ કે જિન મેં યેહ ચાર સિફાત હોં (1) તક્વા અલ્લાહ સે (2) તવાઝોઅ લોગોં સે (3) ઝોહદ દુન્યા સે ઔર (4) મુજાહિદા નફ્સ સે. વોહ રાસીખિન ફિલ ઇલ્મ હૈં.

યેહ તો હુવા ઈમાન વાલોં કા હાલ અબ રહ ગએ વોહ જિન કે દિલોં મેં કજી યા'ની ટેઢાપન હૈ તો વોહ હલાક યા'ની તબાહો બરબાદ હોંગે.

(57) આયત નં. 12 કાફિરોં કા અન્જામ બુરા હૈ

قُلْ لِّلَّذِیْنَ كَفَرُوْا سَتُغْلَبُوْنَ وَ تُحْشَرُوْنَ اِلٰى جَهَنَّمَؕ وَ بِئْسَ الْمِهَادُ ﴿۱۲﴾

તર્જમા : કહ દો ઉન કો જિન્હોં ને કુફ્ર કિયા કે બહુત જલ્દી તુમ મગ્લૂબ હોંગે ઔર હાંકે જાઓગે જહન્નમ કી તરફ ઔર વોહ બેહદ બુરા ઠિકાના હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મદીના શરીફ કે યહૂદિયોં ને જબ બદ્ર કે રોઝ કુફ્ફાર ઔર મુશ્રિકીન પર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ગલ્બા દેખા તો કહને લગે "અલ્લાહ તઆલા કી કસમ યેહ વોહી નબી હૈ જિસ કી ખુશ ખબરી હઝરતે મૂસા عَلَیْهِ السَّلَام ને સુનાઈ ઔર તૌરૈત મેં જિન કી તા'રીફ મૌજૂદ હૈ યેહ સુન કર બહુત સે યહૂદી આપ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તાબે'દારી પર આમાદા હો ગએ. મગર બા'ઝ શર પસન્દોં ને કહા, ઉજલત સે કામ ન લો. ઉન કે તઅલ્લુક સે દૂસરી નિશાનિયાં ભી દેખ લી જાએં.

હઝરતે ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે જબ બદ્ર મેં કુફ્ફાર કો શિકસ્ત દે કર સરકાર صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મદીનએ તય્યિબા વાપસ તશરીફ લાએ તો હુઝૂર ને યહૂદ કો જમ્અ ફરમાયા ઔર કહા કે તુમ અલ્લાહ સે ડરો ઔર ઇસ સે પહલે ઈમાન લાઓ કે તુમ પર ઐસી મુસીબત નાઝિલ હો, જૈસી કુફ્ફારે કુરૈશ પર હુઈ, તુમ જાન ચુકે હો કે મૈં નબિયે મુર્સલ હૂં. તુમ અપની કિતાબોં મેં યેહ લિખા હુવા પાતે હો, ઉસ પર ઉન્હોં ને કહા, કુરૈશ તો

લળાઈ કે ફન સે નાવાકિફ હૈં, હમ સે મુકાબલા હુવા તો પતા ચલ જાએગા કે લળને વાલે ઐસે હોતે હૈં.

ફિર ગઝવએ ઉહુદ મેં જબ અહલે ઈસ્લામ કી શિકસ્ત હુઈ તો ઉન યહૂદિયોં ને આપ કી નુબુવ્વત મેં શક કિયા ઔર સોચા કે અગર આપ નબી હોતે તો શિકસ્ત ન હોતી, બલ્કે ઉન્હોં ને યહાં તક કિયા કે જો મુઆહદા પહલે કિયા થા ઉસે ભી તોળ ડાલા ઔર યહૂદિયોં કા સરદાર કા'બ બિન અશરફ તો 60 સુવારોં કો લે કર અહલે મક્કા સે મિલા ઔર સબ ને મિલ કર મુસલમાનોં સે જંગ કરને કા ઈત્તિફાક કિયા તો અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા :

ઐ મહબૂબ ! ઉન સે કહ દો કે બહુત જલ્દ તુમ હાર કા મુંહ દેખોગે ઔર હુવા ઐસા હી કે બનૂ કુરૈઝા મારે ગએ, બનૂ નુઝૈર જિલા વતન હુએ, ખૈબર ફત્હ હુવા ઔર દૂસરે અહલે કિતાબ પર જિઝયા મુકર્રર હુવા.

ઔર યેહ તો દુન્યા કા હાલ હૈ, આખિરત કા અઝાબ સબ સે ઝિયાદા સખ્ત હૈ.

(58) આયત નં. 14 દુન્યા સે મહબ્બત

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوٰتِ مِنَ النِّسَآءِ وَالْبَنِيْنَ وَالْقَنَاطِيْرِ الْمُقَنْطَرَةِ
مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْاَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ؕ ذٰلِكَ
مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗ حُسْنُ الْمَاٰبِ ﴿۱۴﴾

તર્જમા : લોગોં કે લિયે નઝર કા ધોકા બના દી ગઈ દુન્યા કી મહબ્બત યા'ની ઔરતેં ઔર બેટે ઔર સોના ચાંદી કે ઢેર ઔર નિશાન કે લિયે ઘોળે ઔર મવેશી ઔર ખેતીબાળી વગૈરા ઔર યેહ સબ કા સબ ઈસ દુન્યા કી પુંજી હૈ ઔર અલ્લાહ, ઉસી કે પાસ હૈ અચ્છા ઠિકાના.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઔરત સે ધોકા ઈસ તરહ કે શૈતાન ઉન્હીં કે ઝરીએ મર્દો કો બહુત જલ્દી ફંસાતા હૈ ઔર બેટે વોહ હૈં જિન કે લિયે આદમી માલો દૌલત જમ્અ કરતા હૈ ઔર ઐસા લાલચી હો જાતા હૈ કે માલ જમ્અ કરને મેં હલાલો હરામ કી તમીઝ ભી નહીં રહ જાતી. ઈન્હીં કી વજહ સે અલ્લાહ તઆલા કી મન્અ કી હુઈ ચીઝેં ઔર કામ ભી બન્દા અપના લેતા હૈ, માલ ઔર ઔલાદ દોનોં એક અઝીમ ફિત્ના હૈં, ઈન્સાન જો માલ જમ્અ કરતા હૈ બિલ આખિર ઉસે ઈસી દુન્યા મેં છોળ કર મર જાતા હૈ ઉસ ને જો જમ્અ કિયા ઉસે ખાએગા ઔર કોઈ, ઔર હિસાબ ઔર અઝાબ ઉસ પર હોગા, ક્યૂંકે **હલાલ પર હિસાબ હૈ ઔર હરામ પર અઝાબ હૈ.**

વૈસે હી ઘોળે યા મવેશી, ખેતીબાળી વગૈરા ઔર સોના ચાંદી યેહ સબ દુન્યાવી ઝિન્દગી કા સિંગાર હૈં ઔર પૂરી દુન્યા ધોકા (યા'ની ફરેબ) હૈ ઔર ફના હોને વાલી ચીઝ હૈ, ઈસ કે બા વુજૂદ અબૂ હારિસા નસરાની જૈસે બેવુકૂફ ઔર ગલત સોચ રખને વાલે ભી હૈં જિસ ને એક બાર કહા કે યા રસૂલલ્લાહ ! મૈં જાનતા હૂં કે આપ રસૂલે બરહક હૈં આપ કા દીન સચ્ચા હૈ. લેકિન વોહ ઈમાન નહીં લાયા ઔર બોલ પળા કે અગર મૈં ઈમાન લાઊંગા તો રૂમ કા બાદશાહ મુઝ સે ખફા હો જાએગા ઔર જો કુછ માલો દૌલત મુઝે દે રખા હૈ વોહ સબ મુઝ સે વાપસ લે લેગા.

ઈસ કે જૈસી હી નાકિસ સોચ રખને વાલે કુછ ઔર ભી થે જો મક્કે મેં થે. રસૂલે બરહક કો હક જાનતે થે, લેકિન ઈમાન નહીં લાએ કે અગર હમ ઈસ્લામ કબૂલ કરેંગે તો મક્કા કે લોગ હમેં ઈસ શહર સે નિકાલ દેંગે.

ઔર જો લોગ ઈમાન લે આએ ઔર તક્વા અપનાયા ઉન લોગોં કે લિયે ઉન કે રબ કે પાસ બેહતરીન અજ્ર હૈ, દુન્યા મેં ઈઝ્ઝત ઔર બા વકાર રહના ઔર આખિરત મેં જન્નત કી બહારેં હૈં.

(59) આયત નં. 18 અલ્લાહ કી ગવાહી ઔર લોગોં કા ઈમાન લાના ઔર બુતોં કા ગિર કર ટૂટ જાના

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَۙ وَ الْمَلٰٓىٕكَةُ وَ اُولُوا الْعِلْمِ قَآىٕمًۢا بِالْقِسْطِؕ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُؕ

તર્જમા : અલ્લાહ ને ગવાહી દી કે ઉસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ (પૂજને કે લાઇક) નહીં હૈ ઔર ફરિશ્તોં ને ઔર ઉલમા ને ઇન્સાફ પર કાઇમ હોતે હુએ ગવાહી દી કે ઉસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, ઇઝ્ઝત વાલા હિક્મત વાલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અહબારે શામ મેં સે દો શખ્સ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર આએ, જબ ઉન્હોં ને મદીનએ તય્યિબા દેખા તો એક દૂસરે સે કહને લગે, નબિયે આખિરુઝ્ઝમાં કે શહર કી યેહી સિફત હૈ જો ઇસ શહર મેં નઝર આતી હૈ, જબ આસ્તાનએ અકદસ પે હાઝિર હુએ તો ઉન્હોં ને હુઝૂર કી શક્લો શમાઇલ (આદતેં) તૌરૈત કે મુતાબિક પાઈ તો હુઝૂર કો પહચાન લિયા.

ઔર અર્ઝ કિયા : ક્યા આપ મુહમ્મદ હૈં ? ફરમાયા : હાં. ફિર અર્ઝ કિયા : ક્યા આપ અહમદ હૈં ? ફરમાયા : હાં. ફિર અર્ઝ કિયા, હમ આપ સે એક સુવાલ કરતે હૈં, અગર આપ ને સહીહ જવાબ દિયા તો હમ આપ પર ઈમાન લે આએંગે. હુઝૂર ને ફરમાયા : સુવાલ કરો. ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : "કિતાબુલ્લાહ મેં સબ સે બળી શહાદત કૌન સી હૈ ? ઇસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર ઉસ કો સુન કર વોહ દોનોં આલિમ મુસલમાન હો ગએ.

હઝરતે સઈદ બિન ઝુબૈર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه સે રિવાયત હૈ કે મદીનએ મુનવ્વરા મેં જબ યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ તો કા'બે કે અન્દર ઔર આસ પાસ જિતને ભી બુત થે જો 360 બુત થે સબ કે સબ સજદે મેં ગિર ગએ.

(60) આયત નં. 23 અલ્લાહ કી કિતાબ કા ઇન્કાર કરને વાલે યહૂદ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

તર્જમા : ક્યા તુમ ને ઉન્હેં નહીં દેખા જિન કો કિતાબ કા એક હિસ્સા દિયા ગયા, જબ ઉન કો અલ્લાહ કી કિતાબ કી તરફ બુલાયા જાતા હૈ કે વોહ ઉન કા ફૈસલા કરે તો ઉન મેં કા એક ગિરોહ બેરુખી કે સાથ પલટ જાતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે રિવાયત હૈ કે એક મરતબા સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم યહૂદિયોં કે મદ્રસે મેં ગએ ઔર ઉન કો ઈસ્લામ કી દા'વત દી. નુએમ ઈબ્ને અમ્ર ઔર હારિસ ઈબ્ને ઝૈદ ને કહા કે યા મુહમ્મદ ! આપ કિસ દીન પર હો ? ફરમાયા : મિલ્લતે ઈબ્રાહીમી પર, વોહ કહને લગે કે ઈબ્રાહીમ તો યહૂદી થે. સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : તૌરૈત લાઓ, અભી ફૈસલા હો જાએગા, વોહ લોગ તય્યાર ન હુએ ઔર ઈન્કાર કર દિયા, ઉસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

આપ હી સે એક રિવાયત યેહ ભી મરવી હૈ કે ખૈબર કે યહૂદ મેં સે એક શખ્સ ને એક ઔરત કે સાથ ઝિના કિયા થા ઔર તૌરૈત મેં ઐસે ગુનાહ કી સઝા પથ્થર માર કર હલાક કર દેને કી થી, લેકિન યેહ લોગ યહૂદ કે ઊંચે ખાનદાન સે થે, ઈસ લિયે ઉન્હોં ને ઉન કો સંગસાર કરના ગવારા ન કિયા ઔર ઈસ મુઆમલે કો સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં ઈસ લિયે લાએ કે શાયદ આપ સંગસાર કા હુક્મ ન દેં, મગર હુઝૂર ને યેહી હુક્મ ફરમાયા. ઈસ પર વોહ લોગ તૈશ મેં આ ગએ ઔર કહને લગે કે ઈસ ગુનાહ કી યેહ સઝા નહીં હૈ. આપ ને ઝુલ્મ કિયા. હુઝૂર ને ફરમાયા : ફૈસલા તૌરૈત પર રખો. વોહ કહને લગે, યેહ

ઈન્સાફ કી બાત હુઈ. તૌરૈત મંગવાઈ ગઈ ઔર યહૂદ કે બળે આલિમ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સુર્યા ને ઉસ કો પઢા જબ આયતે રજમ આઈ જિસ મેં સંગસાર કરને કા હુક્મ થા તો ઉસ પર હાથ રખ દિયા ઔર ન પઢા છોળ દિયા. હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઉન કા હાથ હટા કર આયત પઢ દી, યહૂદી ઝલીલ હુએ ઔર વોહ યહૂદી મર્દ ઔર ઔરત જિન્હોં ને ઝિના કિયા થા, ઉન કો સંગસાર કિયા ગયા. ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

યહૂદિયોં કા યેહ તરીકા થા કે અગર કોઈ ગરીબ કોઈ ગુનાહ કરે તો કિતાબુલ્લાહ ઔર શરીઅત કે મુતાબિક ઉસ કો સઝા હોતી ઔર અગર કોઈ માલદાર કોઈ ગુનાહ કરે તો ઉન કે સાથ નર્મી બરતતે યા તો સઝા ન હોતી યા કમ હોતી. આજ કે સઊદી ભી વોહી કામ કરતે હૈ, કોઈ ગૈર સઊદી ગુનાહ કરે તો સઝા દી જાતી હૈ ઔર કોઈ વહાબી નજદી સઊદી ગુનાહ કરે તો વોહ આઝાદ ફિરતે હૈં ઔર યૂંહી આજ કી સઊદી હુકૂમત ભી બિલ્કુલ યહૂદો નસારા કે ઈશારે ઔર તરીકે પર હૈ.

(61) આયત નં. 26 અલ્લાહ જિસે ચાહે ઇઝ્ઝત દે, જિસે ચાહે ઝિલ્લત દે

قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِی الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَ تَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ٘ وَ تُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَ تُذِلُّ مَنْ تَشَآءُؕ بِیَدِكَ الْخَیْرُؕ اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرٌ۝۲۶

તર્જમા : યૂં અર્ઝ કરો કે એ અલ્લાહ ! મુલ્ક કે માલિક, તૂ જિસે ચાહે સલ્તનત દે ઔર જિસ સે ચાહે છીન લે ઔર જિસે ચાહે ઇઝ્ઝત દે ઔર જિસે ચાહે ઝિલ્લત દે સારી ભલાઈ તેરે હી હાથ મેં હૈ. બેશક ! તૂ સબ કુછ કર સકતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ફત્હે મક્કા કે વક્ત સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અપની ઉમ્મત કો ફારસ ઔર રૂમ કી સલ્તનત કા વા'દા કિયા તો યહૂદી ઔર મુનાફિક લોગોં ને

ઉસ કો બઈદ (ના મુમકિન, ઈમ્પોસિબલ) સમઝા ઔર બકને લગે કે કહાં મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم) ઔર કહાં ફારસ ઔર રૂમ કી સલ્તનત ! વોહ તો બળે ઝબરદસ્ત ઔર એકદમ મહફૂઝ હૈં. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર હુઝૂર કા વા'દા પૂરા હો કર રહા.

(62) આયત નં. 28 કાફિરોં કો દોસ્ત ન બનાઓ

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُوْنَ الْكٰفِرِيْنَ اَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۚ وَمَنْ يَّفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللّٰهِ فِيْ شَيْءٍ اِلَّآ اَنْ تَتَّقُوْا مِنْهُمْ تُقٰىةً ؕ وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهٗ ؕ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿۲۸﴾

તર્જમા : ન બનાએં મુસલમાન કાફિરોં કો અપના દોસ્ત મુસલમાનોં કો છોળ કર ઔર અગર કોઈ ઐસા કરેગા તો અલ્લાહ કા ઉસ સે કોઈ ઈલાકા ન રહા સિવા યેહ કે તુમ ઉન સે કુછ ડરો ઔર અલ્લાહ તુમ્હેં અપને ગઝબ સે ડરાતા હૈ ઔર તુમ્હેં અલ્લાહ હી કી તરફ લૌટ કર આના હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ મકામ પર યેહ બાત સમઝ લેના ઝરૂરી હૈ કે **જબ અલ્લાહ તઆલા હી તમામ ઝમીનોં કા માલિક, સબ કા ખાલિક, સબ કા રોઝી રસાં હૈ સબ સે ઝિયાદા કુદરત વાલા હૈ ઔર ઈઝ્ઝતો ઝિલ્લત સબ ઉસી કે હાથ મેં હૈ તો ફિર ઉસ કે દુશ્મનોં સે દોસ્તી ક્યૂં ?** ઈન્સાન ઔર ખાસ કર કે મોમિન કો તો યેહી ઝેબ હૈ કે વોહ સિર્ફ ઈમાન વાલોં હી કો અપના દોસ્ત સમઝે ઔર ગૈરોં સે અપને તઅલ્લુક તોળ દે.

હાં ! કાફિર કો અપના નૌકર બનાના જાઈઝ હૈ ઔર અગર ઉન મેં અપની જાન યા માલ કા કોઈ ખતરા હો તો ઉસ કે સાથ ખાલી ઉપરી તઅલ્લુક રખ સકતે હૈં, લેકિન ઉસે અપના દિલી દોસ્ત યા રાઝદાર બનાના યા મહબ્બત કરના નાજાઈઝ હૈ.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં હૈ કે હઝરતે ઉબાદા બિન સામિત رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને જંગે અહઝાબ કે રોઝ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم સે

અર્ઝ કિયા કે મેરે સાથ પાંચ સૌ યહૂદી હૈં જો મેરે સાથ કૌલ કરાર સે બન્ધે હુએ હૈં, મેરે હલીફ હૈં અગર હુઝૂર ચાહેં તો દુશ્મનોં કે મુકાબલે મેં ઉન સે મદદ લી જાએ, ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કાફિરોં કો દોસ્ત યા મદદગાર બનાને સે રોકા ગયા.

ઈસ વાકિએ સે એક બાત ગૌરો ફિક્ર કે લાઈક હૈ કે દુશ્મનોં સે મુકાબલે કે વક્ત સખ્ત ઝરૂરત હોને પર ભી મદદ લેને સે રોકા ગયા તો ઉન કો મદદ કરને કી મનાઈ કિસ હદ તક હો સકતી હૈ ? ઔર આજ કે વહાબી સઊદી મુસલમાનોં કી કત્લે આમ પર યહૂદિયોં કી મદદ કરતે હૈં જૈસા કે ઈરાક પર બમ્બ ફેંકને કે લિયે સઊદી અરબ અમરીકા કી મદદ કરતા હૈ ઔર અમરીકા સે અસ્લહે લે કર યમન કો તબાહ કરતા હૈ ઔર પેલેસ્ટાઈન ઔર શામ કે મુસલમાનોં પર ખામોશ બૈઠા હૈ ઔર યહૂદ ઔર નસારા કો અપના દોસ્ત વ મદદગાર બના રહા હૈ, મદદ લે રહા હૈ, મદદ કર રહા હૈ, અલ્લાહ ઐસે દીન કે દુશ્મનોં કો હલાક કરે.

(63) આયત નં. 31 અગર તુમ ચાહતે હો કે અલ્લાહ તુમ સે મહબ્બત કરે

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّوْنَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُوْنِیْ یُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَ یَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْؕ وَ اللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِیْمٌ۝۳۱

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! તુમ ફરમા દો કે ઐ લોગો ! અગર તુમ અલ્લાહ કો મહબૂબ રખતે હો તો મેરી પૈરવી કરો, અલ્લાહ તુમ્હેં અપના મહબૂબ બના લેગા ઔર તુમ્હારે ગુનાહ મુઆફ કર દેગા ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા રહમત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ તઆલા સે દા'વએ મહબ્બત કરને વાલા ચાહે કોઈ ભી હો, જબ તક વોહ હુઝૂર કી ઈત્તિબાઅ ન કરે ઔર હુક્મ ન માને, વોહ અપને મહબ્બત કે દા'વે મેં ઝૂટા હૈ સચ્ચા વોહી હૈ જો હુઝૂર કી બાત માને, ઈમાન લાવે, ઈત્તિબાઅ કરે.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂરે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કુરૈશ કે પાસ રુકે જિન્હોં ને કા'બતુલ્લાહ કે અન્દર ઔર ઈર્દ ગિર્દ બુત રખે થે ઔર ઉન બુતોં કો બના-સંવાર કર ઉસ કો સજદા કરતે થે, જિસ તરહ હમારે યહાં જૈન ઔર દૂસરે બુતોં કી પૂજા કરને વાલે કરતે હૈં ઔર કપળે ગહને વગૈરા પહનાતે હૈં હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન સે ફરમાયા :

ઐ ગિરોહે કુરૈશ ! તુમ ને અપને આબાઓ અજદાદ હઝરતે ઈબ્રાહીમ ઔર હઝરતે ઈસ્માઈલ عَلَیْہِمَا السَّلَام કા દીન છોળ દિયા તો જવાબ મેં કુરૈશ ને કહા : "હમ તો બુતોં કો અલ્લાહ કી મહબ્બત મેં પૂજતે હૈં તાકે યેહ હમેં અલ્લાહ સે કરીબ કર દેં. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે અલ્લાહ કી મહબ્બત કા દા'વા બિગૈર ઈત્તિબાએ રસૂલ કે દુરુસ્ત નહીં હૈ.

યહૂદ ને કહા થા કે હમ હઝરતે ઈબ્રાહીમ ઔર હઝરતે ઈસ્હાક વ યા'કૂબ عَلَیْہِمُ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કી ઔલાદ સે હૈં ઔર ઉન્હીં કે દીન પર હૈં ઔર યહૂદો નસારા કા કૌલ થા કે **"નહનૂ અબ્નાઉલ્લાહ વ અહિબ્બાઅહુ"** યા'ની હમ અલ્લાહ કે બેટે ઔર ચહીતે હૈં, હમ કો આગ ન છુએગી. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

સાબિત હુવા :

"મુહમ્મદ કી મહબ્બત દીને હક કી શર્તે અવ્વલ હૈ"
હૈ ઈસી મેં અગર ખામી તો સબ કુછ ના મુકમ્મલ હૈ.

નબી સે હટ કર કભી કિસી કો ખુદા મિલા હૈ ન મિલ સકેગા
ખુદા કે બન્દે નબી કા હો કર ખુદા ખુદા કર ખુદા ખુદા કર

યેહ બાત યાદ રહે કે નબી કી રિસાલત કો ન માન કર અલ્લાહ તઆલા કી વહદાનિયત કો માનને વાલા મુવહ્હિદ તો બનતા હૈ લેકિન મોમિન નહીં બનતા ઔર જબ બન્દા રસૂલુલ્લાહ કી પૈરવી કરતા હૈ તો પૂરી કાએનાત ઉસ સે મહબ્બત કરતી હૈ ઔર ખુદ ખાલિકે કાએનાત ઉસ બન્દે સે મહબ્બત કરતા હૈ. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(64) આયત નં. 61 નસારા કો મુબાહિલા કા ચેલેન્જ

فَمَنْ حَآجَّكَ فِيْهِ مِنْۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ اَبْنَآءَنَا وَاَبْنَآءَكُمْ وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ وَاَنْفُسَنَا وَاَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَّعْنَتَ اللّٰهِ عَلَى الْكٰذِبِيْنَ۝۶۱

તર્જમા : એ મહબૂબ ! બા'દ ઈસ કે, કે તુમ્હેં ઈલ્મ આ ચુકા, ઈસ કે બા વુજૂદ જો તુમ સે ઈસા કે બારે મેં હુજ્જત કરેં તો તુમ ફરમાઓ, આઓ હમ બુલાએં અપને બેટે ઔર તુમ્હારે બેટે ઔર અપની ઔરતેં ઔર તુમ્હારી ઔરતેં ઔર અપની જાને ઔર તુમ્હારી જાનેં, ફિર મુબાહિલા કરેં તો ઝૂટોં પર અલ્લાહ કી લા'નત ડાલેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નઝરાન કે ઈસાઈયોં કા એક ડેલીગેશન સરકાર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આયા ઔર વોહ કહને લગે કે ક્યા તુમ હઝરતે ઈસા કો અલ્લાહ કા બન્દા માનતે હો ? હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ''હાં'' અલ્લાહ કે રસૂલ ઔર ઉસ કે બન્દે ઔર કલ્મા જો કુંવારી મરયમ કી તરફ ઈલ્કા કિયા ગયા હૈ. નસારા યેહ સુન કર બહુત ગુસ્સે મેં આ ગએ ઔર કહને લગે કે ''યા મુહમ્મદ ! ક્યા તુમ ને કોઈ બિગૈર બાપ કા બેટા દેખા હૈ ? ઈસ બાત સે ઉન કા મત્લબ યેહ થા કે ઈસા અલ્લાહ કે બેટે હૈં. ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે :

હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કી મિસાલ અલ્લાહ કે નઝદીક હઝરતે આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કી તરહ હૈ, જહાં ન માં હૈ ન બાપ હૈ, તો અલ્લાહ અગર ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો બિગૈર બાપ કે પૈદા ફરમાના ચાહે તો ઉસ કે લિયે ક્યા મુશ્કિલ ?

જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને નસારા કો મુબાહિલા કી દા'વત દી તો કહને લગે કે હમ સોચ કર કલ જવાબ દેંગે ઔર દૂસરે દિન જબ હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુબાહિલા કે મૈદાન કી તરફ ઈસ શાન સે નિકલે કે ઈમામે હુસૈન رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه

આપ કી ગોદ મેં, ઈમામે હસન આપ કા હાથ પકળ કર, હઝરતે ફાતિમતુઝ્ઝહરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہَا આપ કે પીછે ઔર મૌલાએ કાએનાત સય્યિદુના મૌલા અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ઉન કે પીછે ઔર આપ ને સબ કો હિદાયત કર રખી થી કે જબ મૈં દુઆ કરૂં તો તુમ સબ આમીન કહના.

જબ યેહ નૂરાની ચેહરે વાલોં પર નસરાનિયોં કે સરદાર કી નઝર પળી તો વોહ ચિલ્લા ઉઠા કે ઐ લોગો ! ઈન બુઝુર્ગ લોગોં કી દુઆએ હલાકત સે બચો. મૈં દેખ રહા હૂં કે અગર યેહ લોગ અલ્લાહ, અપને રબ સે ચાહેં કે પહાળ કો ભી અપની જગહ સે હટા દે ઔર મૈં યકીન સે કહતા હૂં કે અગર તુમ ને ઈન કે સાથ મિલ કર દુઆએં હલાકત કી તો પૂરી રૂએ ઝમીન પર એક ભી નસારા ઝિન્દા નહીં રહેગા.

ઉન કા સરદાર ઔર આલિમ ઔર સાહિબે રાએ શખ્સ અબ્દુલ મસીહ બોલ ઉઠા કે તુમ જાન ચુકે હો કે યેહ નબિયે બરહક હૈં, અગર તુમ નસરાનિયત પર કાઈમ રહના ચાહતે હો તો વાપસ ચલો. બિલ આખિર ઉન લોગોં ને જિઝયા દેના માન લિયા ઔર મુબાહિલા કે લિયે તય્યાર ન હુએ.

સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે અગર વોહ મુબાહિલા કે લિયે તય્યાર હો જાતે તો ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ કે કબ્ઝે મેં મેરી જાન હૈ, નઝરાન કે નસારા પર અઝાબ કરીબ આ હી ચુકા થા, ઉન કે ચેહરે બન્દર ઔર સુવ્વર જૈસે હો જાતે ઔર જંગલ આગ સે ભળક ઉઠતા ઔર ઉસ મેં રહને વાલે ચરિન્દે પરિન્દે ભી હલાક હો જાતે ઔર એક સાલ કે અન્દર તમામ નસારા ખત્મ હો જાતે.

(65) આયત નં. 65 હઝરતે ઇબ્રાહીમ عَلَیۡہِ السَّلَام કે બારે મેં

يٰۤاَهۡلَ الۡكِتٰبِ لِمَ تُحَآجُّوۡنَ فِىۡۤ اِبۡرٰهِيۡمَ وَمَاۤ اُنۡزِلَتِ التَّوۡرٰٮةُ وَالۡاِنۡجِيۡلُ

اِلَّا مِنۡۢ بَعۡدِهٖ‌ؕ اَفَلَا تَعۡقِلُوۡنَ ۝٦٥

તર્જમા : એ અહલે કિતાબ ! ઈબ્રાહીમ કે બારે મેં ક્યૂં ઝગળા કરતે હો ? હાલાંકે તૌરૈત વ ઈન્જીલ તો ઉન કે બા'દ મેં નાઝિલ હુઈ તો ક્યા તુમ મેં અક્લ નહીં હૈ ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નઝરાન કે નસારા ઔર યહૂદ કે અહબાર મેં બહસ છિળ ગઈ. યહૂદિયોં કા દા'વા થા કે હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام યહૂદી થે ઔર નસરાનિયોં કા દા'વા થા કે આપ નસરાની થે, યેહ ઝગળા બહુત બઢા તો દોનોં ગિરોહ ને સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો હકમ (જજ) ઠહરાયા ઔર આપ સે ફૈસલા ચાહા. ઈસ બાત પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર તૌરૈત વ ઈન્જીલ કે ઉલમા પર ઉન કા જહ્લ (અજ્ઞાન) ઝાહિર કર દિયા ગયા કે ઉન કા દા'વા બિલ્કુલ જાહિલાના હૈ.

તૌરૈત હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام કે ઝાહિરી ઝમાને કે 1000 સાલ બા'દ નાઝિલ હુઈ જો હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام પર નાઝિલ હુઈ ઔર ઈન્જીલ હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કે ઝમાને કે 2000 સાલ બા'દ હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام પર નાઝિલ હુઈ. અગર વોહ થોળી ભી અક્લ સે કામ લેતે તો સમઝ લેતે કે હઝરતે સય્યિદુના ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ عَلَيْهِ السَّلَام કા યહૂદી વ ઈસાઈ હોના કૈસે સાબિત હો ?

અસ્લ મેં ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام મુખ્લિસ મોમિન થે યા'ની દીને ઈસ્લામ પર થે, ન તો વોહ બુત પરસ્ત થે ન મુશ્રિક થે જબ કે યહૂદ હઝરતે ઉઝૈર عَلَيْهِ السَّلَام કો ખુદા કા બેટા ઔર નસારા હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો ખુદા કા બેટા માન કર ઔર કહ કર કાફિર હો ચુકે.

(66) આયત નં. 69 અહલે કિતાબ કી મુસલમાનોં કો ગુમરાહ કરને કી કોશિશ

وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يُضِلُّوْنَكُمْ ؕ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّاۤ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿۶۹﴾

તર્જમા : કિતાબિયોં કા એક ગિરોહ ચાહતા હૈ કે વોહ કિસી તરહ તુમ કો ગુમરાહ કર દે ઔર વોહ અપને હી આપ કો ગુમરાહ કરતે હૈં ઔર ઉન્હેં શુઊર નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે મુઆઝ બિન જબલ ઔર હુઝૈફા બિન યમાન ઔર અમ્માર બિન યાસર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُم કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે જિન કો યહૂદ અપને દીન મેં દાખિલ કરને કી કોશિશ કરતે થે ઔર યહૂદિયત કી દા'વત દેતે થે. ઈસ મેં બતાયા ગયા કે યેહ ઉન કી હવસે ખામ હૈ, વોહ ઉન કો ગુમરાહ ન કર સકેં.

(67) આયત નં. 72 યહૂદિયોં કી ઇસ્લામ દુશ્મની

وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ مِّنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اٰمِنُوْا بِالَّذِیْۤ اُنْزِلَ عَلَى الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَجْهَ النَّهَارِ وَاكْفُرُوْۤا اٰخِرَهٗ لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُوْنَ

તર્જમા : ઔર કિતાબિયોં કા એક ગિરોહ બોલા કે વોહ જો ઈમાન વાલોં પર ઉતરા હૈ (કુરઆન) સુબ્હ કો ઉસ પર ઈમાન લાઓ ઔર શામ કો મુન્કિર હો જાઓ, શાયદ વોહ ફિર જાએં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ મુસલમાનોં કે ખિલાફ રાત દિન નએ નએ મક્ર કરા કરતે થે. ખૈબર કે ઉલમા યહૂદ કે બારહ શખ્સોં ને સોચા કે ઉન કી એક જમાઅત સુબ્હ કો ઈસ્લામ લે આએ ઔર શામ કો મુર્તદ હો જાએ ઔર લોગોં સે કહે કે હમ ને અપની કિતાબોં મેં જો દેખા તો સાબિત હુવા કે મુહમ્મદ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم વોહ નબી નહીં હૈં જિન કી હમારી કિતાબોં મેં ખબર હૈ, તાકે હમારી ઈસ હરકત સે મુસલમાનોં કે દિલોં મેં શકો શુબ્હા પૈદા હો જાએ.

લેકિન અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમા કર ઉન કા યેહ રાઝ ફાશ કર દિયા ઔર ઉન કા યેહ ફરેબ ચલ ન સકા ઔર મુસલમાન પહલે સે ખબરદાર હો ગએ.

(68) આયત નં. 75 અમાનત વાલે ઔર ખિયાનત વાલે

وَمِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُّؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ ۚ وَمِنْهُمْ مَّنْ اِنْ تَاْمَنْهُ بِدِيْنَارٍ لَّا يُؤَدِّهٖٓ اِلَيْكَ اِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ؕ

તર્જમા : ઔર કિતાબિયોં મેં સે કુછ વોહ હૈં કે તૂ અગર ઉન કે પાસ ઢેર સારી અમાનત રખે તો વોહ તુઝ કો અદા કર દેગા ઔર કોઈ વોહ હૈ કે તૂ અગર એક અશરફી ઉસ કે પાસ અમાનત રખે તો વોહ તુઝે ન વાપસ કરેગા, જબ તક તૂ ઉસ કે સર પર ખળા રહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અહલે કિતાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ મેં ઝાહિર ફરમાયા ગયા કે ઉન મેં 2 કિસ્મ કે લોગ હૈં અમીન ઔર ખાઈન. બા'ઝ તો ઐસે હૈં કે કસીર માલ ઉન કે પાસ અમાનત રખા જાએ તો વોહ માંગને પર ફૌરન અદા કર દેં જૈસે અબ્દુલ્લાહ બિન સલામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે જિન કે પાસ એક કુરૈશી ને 1200 ઔકિયા સોના અમાનત રખા થા. આપ ને ઉન કો વૈસે હી અદા કર દિયા ઔર બા'ઝ અહલે કિતાબ ઈતની હદ તક બદ દિયાનત હૈં કે થોળે પર ભી ઉન કી નિય્યત બદલ જાતી હૈ. જૈસે ફખ્ખાસ બિન આઝુરા કે જિસ કે પાસ કિસી ને એક અશરફી અમાનત રખી થી તો માંગતે વક્ત દેને સે ઈન્કાર કર દિયા ઔર મુકર ગયા.

(69) આયત નં. 90 તૌબા કરને વાલે

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوْا كُفْرًا لَّنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الضَّآلُّوْنَ ۝۹۰

તર્જમા : બેશક ! વોહ લોગ જો ઈમાન લા કર કાફિર હુએ, ઔર કુફ્ર મેં બઢે ઉન કી તૌબા હરગિઝ કબૂલ ન હોગી ઔર વોહી હૈં જો બહક ગએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હારિસ બિન સુવૈદ અન્સારી ઈસ્લામ લાને કે બા'દ કુફ્ફાર કે સાથ જા મિલે. બા'દ મેં આપ શર્મિન્દા હુએ તો ઉન્હોં ને અપની કૌમ કે પાસ પૈગામ ભેજા કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે દરયાફ્ત કરેં કે ક્યા મેરી તૌબા કબૂલ હો સકતી હૈ ? ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. તબ વોહ તાઈબ હો કર મદીને મેં હાઝિર આએ ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કી તૌબા કબૂલ કી.

પારહ 4 સૂરએ આલે ઇમરાન

(70) આયત નં. 92 રાહે મૌલા મેં અચ્છી ચીઝ દેની ચાહિયે

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتّٰى تُنْفِقُوْا مِمَّا تُحِبُّوْنَ ۬ؕ وَمَا تُنْفِقُوْا مِنْ شَیْءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِیْمٌ ﴿۹۲﴾

તર્જમા : તુમ હરગિઝ નેકી કો ન પા સકોગે જબ તક કે ઉસ ચીઝ કો ન ખર્ચ કરો જો તુમ્હેં પસન્દ હો ઔર તુમ જો કુછ ખર્ચ કરો અલ્લાહ ઉસ કા જાનને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બન્દા જબ તક અપની પસન્દીદા ચીઝ રાહે મૌલા મેં ખર્ચ નહીં કરતા, તબ તક વોહ નેકી કી હકીકત કો નહીં પા સકતા, યા'ની રાહે મૌલા મેં અપની મહબૂબ ચીઝ ખર્ચ કી જાએ, તાકે આખિરત કી ને'મતેં ઔર રિઝાએ ઈલાહી પા સકો.

જૈસા કે ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ શકર કી બોરિયાં ખરીદ કર કે સદકા દેતે રહતે થે. જબ આપ સે કહા ગયા, આપ ઉસ કી કીમત ક્યૂં નહીં દે દેતે ? તો આપ ને ફરમાયા : શકર મેરી પસન્દીદા ચીઝ હૈ ઔર મૈં ચાહતા હૂં કે મૈં રાહે ખુદા મેં વોહ ચીઝ ખર્ચ કરૂં જો મુઝે પસન્દ હો.

બુખારી વ મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે અબૂ તલ્હા અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ મદીને મેં બહુત માલદાર શખ્સ થે, ઉન કો અપની મિલ્કત મેં સે "બીરહા" નામ કા જો બાગ થા વોહ બહુત પસન્દ થા. જબ યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ તો આપ ને બારગાહે રિસાલત મઆબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેં ખળે હો કર અર્ઝ કિયા : "યા રસૂલલ્લાહ ! મુઝે અપના યેહ બાગ બહુત પસન્દ હૈ, મૈં ઈસ કો રાહે ખુદા મેં સદકા કરતા હૂં. હુઝૂર ને ઈસ બાત પર ખુશી કા ઈઝહાર કિયા ઔર ઉસ કો હકદારોં મેં સદકા કર દિયા.

હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને હઝરતે અબૂ મૂસા અશ્અરી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો એક ખત લિખા ઔર કહા કે મેરે લિયે એક કનીઝ ખરીદ કર ભેજો. જબ વોહ આઈ તો આપ કો બહુત પસન્દ આઈ તો આપ ને યેહી આયત પઢ કર ઉસે આઝાદ કર દિયા.

યાદ રહે કે રાહે ખુદા મેં બાસી, ખરાબ, બિગળી હુઈ નિકમ્મી ચીઝેં નહીં દેની ચાહિયેં હોના તો યેહ ચાહિયે કે આદમી દુન્યા મેં અપની મરગુબ ચીઝેં ખર્ચ કર દે તાકે આખિરત મેં અપની મત્લૂબા ચીઝ પા સકે ઔર અગર હો સકે તો દુન્યા વ આખિરત દોનોં કો છોળ દિયા જાએ તાકે હઝરતે મૌલા કા કુર્બો રિઝા હાસિલ હો સકે.

(71) આયત નં. 93 યહૂદ કા હઝરતે ઇબ્રાહીમ عَلَیْہِ السَّلَام પર ઝૂટ

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِّبَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ اِلَّا مَا حَرَّمَ اِسْرَآءِیْلُ عَلٰی نَفْسِهٖ مِنْ قَبْلِ اَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرٰىةُ ؕ قُلْ فَاْتُوْا بِالتَّوْرٰىةِ فَاتْلُوْهَاۤ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ ﴿۹۳﴾

તર્જમા : સારે ખાને બની ઈસરાઈલ પર હલાલ થે સિવા ઉસ કે જો હઝરતે યાકૂબ عَلَیْہِ السَّلَام ને નુઝૂલે તૌરૈત સે પહલે હરામ કર લિયા થા તુમ ફરમાઓ અગર તુમ સચ્ચે હો તો તૌરૈત લાઓ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ ઈરશાદે ખુદાવન્દી હુવા કે યહૂદ કે ઝુલ્મ વ મા'સિયત કી વજહ સે બા'ઝ પાક ઔર

હલાલ ખાને જૈસે મછલિયોં કા ગોશ્ત ઔર ગાય બકરી કી ચરબી વગૈરા ઉન પર હરામ કર દી. યેહ સુન કર યહૂદ બહુત ખફા ઔર નારાઝ હુએ ઔર દા'વા કર બૈઠે કે યેહ ચીઝે તો હમેશા સે હરામ ચલી આ રહી હૈં હક તઆલા ને ઉન કે ઈસ કૌલ કી તક્ઝીબ ફરમાઈ.

યહૂદિયોં કા યેહ કહના ગલત હૈ કે ઊંટ કા ગોશ્ત વ દૂધ કી હુર્મત (હરામ હોના) પહલે હી સે ચલા આ રહા હૈ ઔર યહૂદ ને કહા કે એ મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ! આપ અપને આપ કો મિલ્લતે ઈબ્રાહીમી પર ખયાલ કરતે હો ઔર બાત યેહ હૈ કે હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام ઊંટ કા ગોશ્ત ઔર દૂધ ખાતે ન થે ઔર આપ ખાતે હો તો આપ કૈસે દીને ઈબ્રાહીમી પર હો ?

હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે યેહ ચીઝેં હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام પર હલાલ થીં યહૂદ ને કહા : યેહ ચીઝેં હઝરતે ઈબ્રાહીમ વ હઝરતે નૂહ عَلَيْهِمَا السَّلَام પર ભી હરામ રહી ઔર યેહ હુર્મત હમ તક ચલી આતી હૈ ઈસ પર અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ ઔર કહા ગયા કે યેહ સારી ચીઝેં હઝરતે ઈબ્રાહીમ ઔર હઝરતે ઈસ્માઈલ ઔર હઝરતે ઈસ્હાક વ યા'કૂબ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام સબ પર હલાલ થી.

અલ્લાહ તઆલા ને અપની કિતાબ મેં ઉસ કો હરામ ન કિયા બલ્કે એક મરતબા જબ યા'કૂબ عَلَيْهِ السَّلَام બહુત બીમાર હુએ તો આપ ને મન્નત માની કે અગર અલ્લાહ તઆલા મુઝે યેહ બીમારી સે નજાત દેગા તો ન મૈં ઊંટ કા ગોશ્ત ખાઊંગા ન ઉસ કા દૂધ નોશ કરૂંગા ઔર અલ્લાહ તઆલા ને જબ ઉન કો બીમારી સે નજાત દી તો આપ ને ઉસ કા ઈસ્તિ'માલ છોળ દિયા તો યહૂદ કા યેહ કહના કે યેહ હુર્મત આગે સે ચલી આતી હૈ યેહ બાત ગલત હૈ.

અબ હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે અગર તુમ અપને દા'વે મેં સચ્ચે હો તો અલ્લાહ કી કિતાબ તૌરૈત

લાઓ, અભી તુમ્હારા દા'વા ઔર ઝૂટ સામને આ જાએગા. ઈસ પર વોહ શર્મિન્દા હુએ.

(72) આયત નં. 96 કા' બા અફઝલ હૈ

اِنَّ اَوَّلَ بَیۡتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِیۡ بِبَکَّۃَ مُبٰرَکًا وَّہُدًی لِّلۡعٰلَمِیۡنَ ﴿ۚ۹۶﴾

તર્જમા : બેશક ! સબ સે પહલા ઘર જો લોગોં કી ઈબાદત કે લિયે બનાયા ગયા, વોહ વોહ હૈ જો મક્કા મેં હૈ, બહુત બરકત વાલા હૈ ઔર તમામ જહાં કા રહનુમા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ ને મુસલમાનોં સે કહા કે બૈતુલ મુકદ્દસ હમારા કિબ્લા હૈ, કા'બે સે અફઝલ હૈ ઔર કા'બે સે પહલા હૈ, અમ્બિયા કી હિજરત ગાહ ઔર ઈબાદત કા કિબ્લા હૈ, મુસલમાનોં ને કહા કે કા'બા અફઝલ હૈ, ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

કા'બા બૈતુલ મુકદ્દસ સે ચાલીસ સાલ પહલે બનાયા ગયા. દોનોં કી તા'મીર પહલે પહલ હઝરતે આદમ عَلَیۡہِ السَّلَام ને કી. આપ ને કા'બતુલ્લાહ કી તા'મીર કે ચાલીસ સાલ બા'દ બૈતુલ મુકદ્દસ કી તા'મીર કી. કા'બે કો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને નમાઝ કા કિબ્લા બનાયા, હજ ઔર તવાફ કા મર્કઝ બનાયા. આસ્માન પર ફિરિશ્તોં કે તવાફ કે લિયે જો કિબ્લા હૈ "બૈતુલ મા'મૂર" બિલ્કુલ ઉસ કે નીચે કા'બા હૈ. જહાં પર લોગોં કી ઈબાદત કા સવાબ અલ્લાહ ને બઢા દિયા.

(73) આયત નં. 100 મુસલમાનોં કો આપસ મેં લળાને કી યહૂદિયોં કી કોશિશ

یٰۤاَیُّہَا الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡۤا اِنۡ تُطِیۡعُوۡا فَرِیۡقًا مِّنَ الَّذِیۡنَ اُوۡتُوا الۡکِتٰبَ یَرُدُّوۡکُمۡ بَعۡدَ اِیۡمَانِکُمۡ کٰفِرِیۡنَ ﴿۱۰۰﴾

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અગર તુમ કુછ કિતાબિયોં કે કહને પર ચલે તો વોહ તુમ્હારે ઈમાન કે બા'દ તુમ્હેં કાફિર બના કર છોળેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કબીલએ ઔસ ઔર ખજરજ કે દરમિયાન પહલે બહુત દુશ્મની થી ઔર બરસો સે ઉન મેં લળાઈ ચલી આ રહી થી. યહૂદિયોં કે કબીલે એક દૂસરે કે હલીફ બન કર ઉન કો આપસ મેં લળાતે રહે. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે ઔર વસીલે મેં વોહ દોનોં કબીલે કે લોગ ઈમાન લે આએ. દુશ્મની ખત્મ હુઈ ઔર આપસ મેં દૂધ ઔર શકર કી તરહ મિલ ગએ. અલ્લાહ ને ઉન મેં મહબ્બત પૈદા કી.

એક મરતબા એક મજલિસ મેં બૈઠ કર વોહ લોગ આપસ મેં પ્યાર મહબ્બત કી બાતેં કરતે થે કે શાશ બિન કૈસ યહૂદી જો બહુત બૂઢા ઔર કટ્ટર કાફિર વ દુશ્મને ઈસ્લામ થા. વહાં સે ઉસ કા ગુઝર હુવા ઔર મુસલમાનોં કી આપસી મહબ્બત દેખ કર હસદ મેં જલ ભૂન ગયા ઔર કહને લગા કે અગર યેહ લોગ બાહમ એક હો ગએ તો હમારા ક્યા ઠિકાના હૈ ?

ઉસ ને એક જવાન કો મુકર્રર કિયા કે વહાં બૈઠ કર ઉન કે સામને પુરાને વાકિઆત છેળ દે જો વોહ લળાઈ જંગે બુઅસ દોનોં કબીલોં કે બીચ મેં હુઈ થી ઔર જિસ મેં ઔસ કામયાબ હુએ થે વોહ પઢના શુરૂઅ કિયા, ઉસ ને બુઝી હુઈ આગ મેં સે ચિંગારિયાં ઢૂંડ કર આગ દોબારા ભળકા દી ઔર ઔસ ઔર ખજરજ એક દૂસરે કે ખિલાફ બોલને લગે, ગુસ્સે મેં આ કર હથિયાર ઉઠા લિયે. ઐસા લગતા થા કે ખૂન કી નદિયાં બહને લગેંગી. દોનોં ફરીકૈન કે લોગોં ને અપને અપને મદદગાર ભી બુલા લિયે થે કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તક ખબર પહુંચી.

આપ મુહાજિરોં કી એક જમાઅત કે સાથ તશરીફ લાએ. આપ ને ફરમાયા : એ મુસલમાનો ! અલ્લાહ સે ડરો, યેહ ક્યા તુમ

પુરાને જાહિલિયત કે ઝમાને કી તરહ આવાઝેં કસ્તે હો ? જબ કે તુમ્હારી તરફ અલ્લાહ કી હિદાયત આ ચુકી. અલ્લાહ ને તુમ કો ઈમાન કી દૌલત અતા કી. તુમ કો કુફ્ર સે નજાત દી, તુમ્હેં એક દૂસરે કા ભાઈ બનાયા. યેહ સુન કર ઉન કો ખયાલ આયા કે યેહ સબ શૈતાન કી તરફ સે હૈ, વોહ રોએ, અફસોસ કિયા ઔર એક દૂસરે સે ગલે મિલે.

યહૂદિયોં કો યેહ તરીકા શુરૂઅ સે રહા, વોહ મુસલમાનોં કે કટ્ટર દુશ્મન રહે. દૌરે રિસાલત સે લે કર આજ તક વોહ યેહી કર રહે હૈં ઔર આજ અરબ મુમાલિક કે મુસલમાનોં કો આપસ મેં લળા રહે હૈં, ઈસ્લામી મુલ્કોં મેં સે એક કો તોળને કે લિયે દૂસરે કી મદદ કર રહે હૈં ઔર આજ કે નજદી વહાબી હુક્મરાન ઉન કે હાથ કે ખિલૌને હૈં.

(74) આયત નં. 110 તુમ બેહતરીન ઉમ્મત હો

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَاْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ ؕ

તર્જમા : તુમ બેહતર ઉમ્મત હો, તમામ ઉમ્મતોં મેં જો ઝાહિર હુઈ, ભલાઈ કા હુક્મ દેતે હો ઔર બુરાઈ સે રોકતે હો ઔર અલ્લાહ પર ઈમાન રખતે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ મેં સે માલિક બિન સૈફ ઔર વહબ ઈબ્ને યહૂદા ને હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ સહાબિએ રસૂલ સે કહા કે હમ તુમ સે અફઝલ હૈં ઔર હમારા દીન તુમ્હારે દીન સે બેહતર હૈ જિસ પર તુમ હમ કો બુલાતે હો, ઉસ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે ઉમ્મતે મુહમ્મદી પહલે કી તમામ ઉમ્મતોં સે અફઝલ હૈ.

સય્યિદુલ અમ્બિયા, ખત્મુલ મુર્સલીન, રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સદકે ઔર આપ કી નિસ્બત ને ઈસ

ઉમ્મત કો **ખૈરુલ ઉમમ** બના દિયા ઔર ઈસ દીન કો **"ખૈરુલ અદયાન"** (સબ સે બેહતર દીન) બના દિયા ઔર તુમ પર નાઝિલ શુદા કિતાબ કુરઆને કરીમ કો **"ખૈરુલ કુતુબ"** (સબ સે બેહતર કિતાબ) બના દિયા, તુમ્હારે ઝમાને કો **"ખૈરુલ કુરૂન"** (સબ સે બેહતર ઝમાના) બના દિયા તો યાદ રહે કે તુમ્હારા **"ખૈરુલ ઉમમ"** હોના સિર્ફ ઈસી વજહ સે હૈ કે તુમ **"ખૈરુલ અમ્બિયા"** કી ઉમ્મત સે હો.

ઔર તુમ કો યેહ એ'જાઝ ઈસ લિયે મિલા કે તુમ લોગોં કો ભલાઈ કી તરફ બુલાતે હો ઔર બુરાઈ સે રોકતે હો. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(75) આયત નં. 111 **કાફિર તુમ્હારા કુછ નહીં બિગાળ સકતે**

لَنْ یَّضُرُّوْكُمْ اِلَّاۤ اَذًىؕ وَ اِنْ یُّقَاتِلُوْكُمْ یُوَلُّوْكُمُ الْاَدْبَارَ۫ ثُمَّ لَا یُنْصَرُوْنَ(۱۱۱)

તર્જમા : વોહ તુમ્હારા કુછ નહીં બિગાળ સકતે સિવા યેહ કે કુછ સતાના ઔર અગર તુમ સે લળેંગે તો પીઠ ફેર કર ભાગ જાએંગે ઔર ઉન કી મદદ ન કી જાએગી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ મેં સે જો લોગ ઈમાન લે આએ થે જૈસે કે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઔર ઉન કે અસ્હાબ તો યહૂદ કા માલદાર તબ્કા ઔર ઉલમા ઉન કે દુશ્મન બન ગએ ઔર ઉન કો ઈઝાએં પહુંચાને કી કોશિશ મેં લગ ગએ. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને ઈમાન વાલોં કો ઈત્મીનાન દે દિયા કે વોહ લોગ સિર્ફ ઝબાની બક બક કે સિવા કુછ નહીં કર સકેંગે. આખિર મેં ગલ્બા મુસલમાનોં હી કા હૈ ઔર દુશ્મનોં કે લિયે તબાહી, ઝિલ્લત વ બરબાદી હૈ.

આજ ભી કુફ્ફાર મુસલમાનોં કો સતાતે હૈં, યા તો વોહ બળા જથ્થા લે કર ગિરોહ મેં આતે હૈં ઔર પીઠ કે પીછે સે વાર કરતે હૈં સામને આ કર મુકાબલા કરને સે બચતે હૈં, હુકૂમત કી મદદ સે લળતે હૈં ઔર મુસલમાનોં કા ખૌફ ઉન કે દિલોં મેં લગા

હી રહતા હૈં યેહ ખુદા કા ખાસ કરમ હૈ કે કૌમે કુફ્ફાર કે દિલોં મેં મુસલમાનોં કા રો’બ ડાલ દિયા હૈ.

(76) આયત નં. 113 અહલે કિતાબ મેં ભી કુછ અલ્લાહ વાલે હૈં

لَيْسُوْا سَوَآءً ؕ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ اُمَّةٌ قَآئِمَةٌ يَّتْلُوْنَ اٰيٰتِ اللّٰهِ اٰنَآءَ الَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُوْنَ ﴿۱۱۳﴾

તર્જમા : અહલે કિતાબ મેં સે સબ બરાબર નહીં હૈં બલ્કે ઉન લોગોં મેં એક જમાઅત ઐસી ભી હૈ જો રાત કી ઘળિયોં મેં અલ્લાહ તઆલા કી આયતોં કી તિલાવત કરતી હૈ ઔર નમાઝ ભી પઢતી હૈ.

મત્લબો મા’ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઔર કુછ ઉન કે સાથ વાલે ઈમાન લે આએ તો યહૂદ બકને લગે કે મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર જો લોગ ઈમાન લે આએ, વોહ હમ મેં સે બુરે લોગ હૈં અગર વોહ બુરે ન હોતે તો અપના આબાઈ દીન ન છોળતે, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

અતા કા કૌલ હૈ કે **“મિન અહલિલ કિતાબિ ઉમ્મતુન કાઇમહ”** સે મુરાદ અહલે નજરાન કે ચાલીસ મર્દ, અહલે હબ્શા કે બત્તીસ ઔર રૂમ કે આઠ લોગ મુરાદ હૈં, જો પહલે હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કે દીન પર થે ઔર હુઝૂર સય્યિદુલ અમ્બિયા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર ઈમાન લે આએ.

યેહ વોહ આબિદ થે જો ઈખ્લાસ કે સાથ ઈમાન લાએ કિયામત કા દિન, હિસાબ-કિતાબ, અઝાબ-સવાબ કો હક માના. બુરાઈયોં ઔર ઝિદ છોળી, નેક આ’માલ કિયે ઔર અચ્છે બન કર રહે. ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(77) આયત નં. 116 માલદારી કા નુક્સાન માલ કિસી કો અઝાબ સે બચા ન સકેગા

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَآ اَوْلَادُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ وَاُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿۱۱۶﴾

તર્જમા : બેશક ! વોહ જો કાફિર હુએ, ન ઉન કા માલ, ન ઉન કી ઔલાદ, ઉન કો અલ્લાહ સે બચા પાએગા. વોહ જહન્નમી હૈં ઔર હમેશા ઉસ મેં રહેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત યહૂદિયોં કે કબીલએ બનૂ કુરૈઝા ઔર બનૂ નુઝૈર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. યહૂદ મેં સે કા'બ ઈબ્ને અશરફ ઔર ઉન કે યાર લોગ માલ કી લાલચ ઔર હુકૂમત કે શૌક મેં ઈમાન ન લાએ ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો હક જાનતે હુએ ભી ઈમાન ન લાએ ઔર દુશ્મન હી બન કર રહ ગએ, અબ ન ઉન કો ઉન કા માલ કુછ કામ આએ ન ઉન કી ઔલાદ.

એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે યેહ આયત કુરૈશ કે મુશ્રિકોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ અબૂ જહલ અપને માલ પર બહુત મગરૂર થા ઔર ઉસ ને જંગે બદ્ર ઔર જંગે ઉહુદ મેં ઈસ્લામ દુશ્મની મેં લશ્કરે કુફ્ફાર પર બહુત ખર્ચ કિયા.

ઔર એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે યેહ આયત તમામ કાફિરોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન કો યા'ની કિયામત તક આને વાલે તમામ કુફ્ફાર કો યેહ કહ દિયા ગયા કે તુમ્હારા માલ યા તુમ્હારી ઔલાદ તુમ્હેં અલ્લાહ કે ઈતાબ વ ગઝબ સે નહીં બચા સકતી.

(78) આયત નં. 118 કાફિરોં કો અપના રાઝદાર ન બનાઓ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا بِطَانَةً مِّنْ دُوْنِكُمْ لَا يَاْلُوْنَكُمْ خَبَالًا ؕ وَدُّوْا مَا عَنِتُّمْ ۚ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَآءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ ۖۚ وَمَا تُخْفِیْ صُدُوْرُهُمْ اَكْبَرُ ؕ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! ગૈરોં કો અપના રાઝદાર ન બનાઓ, વોહ તો તુમ્હારી બુરાઈ મેં કુછ ભી કમી નહીં કરતે. દુશ્મની તો ઉન કી બાતોં સે ઝલક ઉઠી ઔર વોહ જો સીનોં મેં છુપાએ હૈં. વોહ તો ઈસ સે ભી બળા હૈ.

શાને નુઝૂલ : બા'ઝ મુસલમાન યહૂદ સે કરાબત ઔર દોસ્તી ઔર પળોસ વગૈરાહ મેં હોને કી વજહ સે મેલ-જોલ રખતે થે ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે ઉન સે દોસ્તી ન રખો, મહબ્બત કા તઅલ્લુક ન રખો, વોહ કાબિલે એ'તિમાદ નહીં હૈં કે ઐસે કાફિરોં સે દોસ્તી વ મેલ-જોલ (ઝુકાવ) રખના નાજાઈઝ વ મમ્નૂઅ હૈ.

સિર્ફ હુસ્ને ઝન કી બુનિયાદ પર યા ઉન કી મીઠી બોલી કી વજહ સે ધોકા ન ખાઓ કે વોહ દુશ્મન હી હૈ યહાં તક કે કાફિરોં કો આપસ મેં ચાહે કિતની ભી દુશ્મની હો લેકિન જબ ઈસ્લામ દુશ્મની યા મુસલમાન દુશ્મની કી બાત આતી હૈ તો વોહ સબ એક હૈ **"અલ કુફ્રુ મિલ્લતુન વાહિદ"** સારે કાફિર એક હી મિલ્લત હૈ. ઔર મુસલમાનોં કો રન્જ પહુંચાને ઉન સે લળને મેં સબ એક હૈ ઔર સબ ખુશ હૈ, તુમ્હેં કુછ ભલાઈ પહુંચે તો ઉન કો દુખ હો.

(79) આયત નં. 121-122 જંગે ઉહુદ કે બારે મેં

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۙ﴿۱۲۱﴾ اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتٰنِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا ۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿۱۲۲﴾

તર્જમા : ઔર યાદ કરો એ મહબૂબ ! જબ તુમ સુબ્હ કો અપને ઘર સે નિકલે મુસલમાનોં કો લળાઈ કે મોરચે પર બિઠાને કો ઔર અલ્લાહ સુનતા જાનતા હૈ ઔર તુમ્હારે મેં સે દો ગિરોહ ને ઈરાદા કિયા કે બુઝદિલી કર જાએ ઔર અલ્લાહ ઉન કા મદદગાર હૈ ઔર મુસલમાનોં કો અલ્લાહ હી પર ભરોસા ચાહિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુફસ્સિરીને કિરામ કે નઝદીક યેહ બયાન જંગે ઉહુદ કા હૈ. બાત યૂં હુઈ કે જંગે બદ્ર મેં હાર કા સામના કરના પળા થા ઈસ કી વજહ સે કુફ્ફારે કુરૈશ કો બેહદ રન્જો ગમ વ શર્મિન્દગી થી, અબૂ સુફયાન કે જો ઉસ વક્ત તક

ઈમાન ન લાએ થે. હુઝૂર કો ઉન કે મુતઅલ્લિક પક્કી ઔર યકીની ખબર મિલ ચુકી થી કે વોહ મદીનએ મુનવ્વરા પર હમ્લા કરને કે લિયે તીન હઝાર(3000) કા બળા લશ્કર લે કર રવાના હો ચુકે હૈં. જિસ મેં ઉન કે સાથ સાત સૌ અફરાદ જિર્હ પોશ ઔર દો સૌ ઘુળ સુવાર થે ઔર વોહ મૈદાને ઉહુદ તક આ ચુકા હૈ ઔર ખૈમે ગાળ દિયે હૈં.

જબ સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો પતા ચલા કે કુરૈશિયોં કા લશ્કર આ ચુકા હૈ તો હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને અપને અસ્હાબ સે મશ્વરા કિયા ઔર યેહ મશ્વરે મેં અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય બિન અબી સલૂલ કે જો મુનાફિકોં કા સરદાર થા ઉસે ભી બુલાયા. જિસ કો ઈસ સે પહલે કભી નહીં બુલાયા થા. અક્સર અન્સાર ઔર અબ્દુલ્લાહ કી રાએ યેહ થી કે મદીને હી મેં રહા જાએ ઔર જબ લશ્કરે કુફ્ફાર શહર મેં આએ તો મુકાબલા કિયા જાએ. ઈબ્તિદાઅન હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ભી યેહી સોચા કે મદીને હી મેં રહા જાએ ઔર જબ દુશ્મન શહર મેં આએ તબ હી મુકાબલા કિયા જાએ.

લેકિન વોહ બહાદુર સહાબા જો જંગે બદ્ર મેં શામિલ ન હો સકે થે ઉન લોગોં ને શહર સે બાહર નિકલ કર મુકાબલા કરને પર ઈસરાર કિયા. જબ હુઝૂર આયએ રહમત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કા જોશ, જઝ્બા ઔર ઈસરાર દેખા તો તૈ કર લિયા કે શહર કે બાહર જા કર હી મુકાબલા કિયા જાએ. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હુજરા મુબારક મેં તશરીફ લે ગએ ઔર હથિયાર ઝૈબે તન કર કે બાહર તશરીફ લાએ. અબ યેહ દેખ કર સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان શર્મિન્દા હુએ ઔર અર્ઝ કી, કે હુઝૂર કો સલાહ દેના યા શહર હી મેં રહ કર લળને પર ઈસરાર કરના યેહ હમારી ભૂલ થી. હમેં મુઆફ કરેં ઔર જો આપ કી મરઝી હો વોહ હમ કરેં.

હુઝૂર ને ફરમાયા : કિસી નબી કો યેહ ઝૈબ નહીં કે હથિયાર બાંધ કર લળાઈ કે પહલે ઉસે ઉતાર દે, મુશ્રિક ઉહુદ મેં બુધ ઔર જુમે'રાત કો પહુંચે થે ઔર હુઝૂરે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જુમુઆ

કે દિન એક અન્સારી સહાબી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી નમાઝે જનાઝા પઢા કર રવાના હુએ ઔર 15 શવ્વાલુલ મુકર્રમ ઈતવાર કો ઉહુદ પહુંચે ઔર પહાળ કી એક તરફ કે જો ઈસ્લામી લશ્કર કે પીછે થા, વહાં કિયામ ફરમાયા ઔર સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉસ પહાળ પર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઝુબૈર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઔર 50 તીર ચલાને વાલે મુકર્રર કિયે કે કુફ્ફાર પીછે સે આ કર હમ્લા ન કર સકે ઔર આપ ને તાકીદ કી કે ચાહે હમેં ફત્હ મિલે ચાહે શિકસ્ત હો, કિસી હાલ મેં ભી યહાં સે ન હટેં.

સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને સહીહ (પર્ફેક્ટ) મોર્ચા બન્દી કી, વોહ ઈસ તરહ કે બાઈં તરફ ઝુબૈર ઈબ્ને અલ અવ્વામ ઔર દાઈં તરફ મિક્દાદ બિન અસ્વદ ઔર કલ્બ મેં (સેન્ટર મેં) હઝરતે હમઝા બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ કો મુકર્રર કિયા ઔર સય્યિદુના મૌલા અલી કો અપને સાથ રખા. رِضْوَانُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہِمْ اَجْمَعِیْن

અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય મુનાફિક જિસ ને મદીના હી મેં રહ કર લળને કા મશ્વરા દિયા થા વોહ ઉસ કે મશ્વરે કે ખિલાફ હોતા દેખ કર ખળા હો ગયા ઔર બકને લગા કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ને કમ ઉમ્ર કે લળકોં કા કહા તો માના લેકિન મેરા નહીં માના, ઉસ મુનાફિક કે સાથ 300 આદમી થે, ઉસ ને કહા કે જબ મુસલમાનોં કે મુકાબલે મેં દુશ્મન લશ્કર આ જાએ ઐન ઉસ વક્ત ભાગ ખળે હો જાના. જિસ કી વજહ સે મુસલમાન લશ્કર કે હૌસલે પસ્ત હો જાએં ઔર વોહ ભી ભાગ ખળે હો ઔર મુસલમાન લશ્કર કો શિકસ્ત મિલે, ઉસ વક્ત દુશ્મન લશ્કર કી તા'દાદ 3000 થી ઔર ઈસ્લામી લશ્કર મેં 1000 ફૌજી થે જિસ મેં સે 300 મુનાફિકોં ને ભાગના પસન્દ કિયા. અબ સિર્ફ 700 લળાકૂ બચે, હુઝૂરે પાક ને ઉન કો સાબિત રખા.

એક વાકિઆ યેહ ભી પેશ આયા કે જબ મુનાફિક ભાગે તો કબીલએ ઔસ કે બનૂ હારિસા ઔર કબીલએ ખજરજ કે બનૂ સલમા ને ભી કમ હિમ્મતી કા મુઝાહરા કિયા ઔર ભાગને કા

સોચને લગે, ઉન કો ઐસી સોચ ભી નહીં આની ચાહિયે થી, અલ્લાહ તઆલા ને કરમ ફરમાયા ઔર ઉન કો સાબિત કદમ રખા, યહાં તક કે મુશ્રિક લશ્કરને હાર કા મુંહ દેખા.

સહાબએ કિરામ عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان ને ભાગને વાલે મુશ્રિકોં કા પીછા કિયા ઔર હુઝૂર ને અપની જગહ સે ન હટને કા જો ફરમાન કિયા થા વહાં કાઈમ ન રહે. જો લોગ હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઝુબૈર કે હમરાહ થે વોહ ભી હટ ગએ ઔર માલે ગનીમત લૂટને મેં શામિલ હુએ. જૈસા કે જંગે બદ્ર મેં અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને સહાબએ કિરામ કો હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ફરમાં બરદારી કી વજહ સે ફત્હ અતા ફરમાઈ થી, અબ યહાં હુઝૂર કી બાત ન માનને કે નતીજે મેં કાફિરોં કે દિલોં મેં મુસલમાનોં કા જો રો'બ ઔર ખૌફ થા વોહ નિકાલ દિયા ઔર મુસલમાનોં ને જીતી હુઈ બાઝી ખો દી. કુફ્ફાર ને પીછે સે હમ્લા કિયા. ઈસ જંગ મેં મુસલમાન શહીદ હુએ ઔર હુઝૂર કે દન્દાન મુબારક શહીદ હુએ.

ઈસ જંગ મેં ઔર ઈસ વાકિએ મેં મુસલમાનોં કો બહુત બળી નસીહત વ ઈબ્રત હૈ. જિસ મેં ખાસ તો યેહ કે મુનાફિકીન જો સિર્ફ નામ કે મુસલમાન હૈં વોહ નાકાબિલે એ'તિબાર હૈ ઉન કા ભરોસા કભી ન કિયા જાએ. આજ ભી કૌમ મેં બહુત સારે ફિર્કે હૈં જો કલ્મા તો પઢતે હૈ, લેકિન ઈમાન સે કોરે હૈં ઔર ઉન કે દિલ દુશ્મની સે લબરેઝ હૈં.

દૂસરા યેહ કે કામયાબી રસૂલ કી બાત માનને મેં હૈ. ઉસ કે ખિલાફ મેં નહીં હૈ. કભી ભી અપની અક્લ, સમઝ, તા'દાદ, ઈલ્મ, માલ યા કુવ્વત પર ભરોસા ન કિયા જાએ. જો હુઝૂર કી બાત માને ઔર અલ્લાહ, અપને રબ પર તવક્કુલ કરે વોહ ઈસ દુન્યા મેં ભી કામયાબ હૈ ઔર આખિરત મેં ભી કામયાબ હૈ, ચાહે કિતની ભી બળી આફત યા બલા, મુસીબત આએ, મોમિન સિર્ફ અલ્લાહ સે ડરે, ઉસી સે ઉમ્મીદ રખે, ઉસી કી મદદ ચાહે.

યહાં હુવા યેહ કે જબ લશ્કરે ઈસ્લામ સફેં બના કર જંગ મેં કિતાલ કે લિયે તય્યાર હુવા તો કુરૈશ કી હાર હુઈ. મદીને વાલે ઉન ભાગને વાલોં કે તમ્બૂ વગૈરા મેં દાખિલ હુએ ઔર લૂટ શુરૂઅ હુઈ તો તીર અન્દાઝોં કી વોહ ટુકળી જો અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઝુબૈર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે હમરાહ થી ઔર જિસ કો પહાળ પર સે હટને કા હુઝૂર ને મન્અ કિયા થા વોહ લોગ વહાં સે હટ ગએ. અબ્દુલ્લાહ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઉન કો રોકતે રહે, સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા હુક્મ સુનાતે રહે. લેકિન સિવાએ થોળોં કે સબ વહાં સે હટ ગએ.

નબિયે કરીમ કે હુક્મ કે ખિલાફ કરને કા નતીજા યેહ હુવા કે ખાલિદ બિન વલીદ ઔર ઈકરમા ઈબ્ને અબૂ જહલ જો ભાગના ચાહતે થે વોહ દોબારા હમ્લા કર બૈઠે ઔર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઝુબૈર ઔર આપ કે સાથી શહીદ હો ગએ, ઉન્હોં ને મુસલમાનોં કો ઘેર લિયા, નતીજતન સય્યિદુના અમીર હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ શહીદ હુએ ઔર સરકાર આકાએ કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દન્દાન (દાંત મુબારક) શહીદ હુએ.

તો યેહ નતીજા આયા સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બાત ન માનને કા. અલ્લાહ તઆલા મોમિનોં પર હમેશા મહેરબાન રહા. ઈતના હોને કે બાવુજૂદ અલ્લાહ કરીમ ને મુસલમાનોં કો મુઆફ કિયા, સિર્ફ ઈતના હી નહીં.

હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો જબ અપને ચચા સય્યિદુના અમીર હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી શહાદત કા પતા ચલા તો આપ કે કલ્બ મુબારક મેં ખયાલ આયા કે કાફિરોં ઔર ગુમરાહોં પર લા'નત ભેજેં ઔર ઉન કી તબાહી ઔર બરબાદી કે લિયે "દુઆએ હલાકત" (બદ દુઆ) કરેં તો અલ્લાહ પાક ને ફરમાયા :

યા'ની કે ઉસ ગિરોહ કો તબાહો બરબાદ કર દેના યા ઉન કો રાહે રાસ્ત યા'ની ભલાઈ કી તરફ બુલાના યેહ દોનોં બાતેં અલ્લાહ હી કે ઈખ્તિયાર મેં હૈં. અગર વોહ અપને કુફ્ર પર અળે રહે

તો અગર અલ્લાહ ચાહે તો ઉન પર અઝાબ કરે યા ઉન મેં સે જિસે ચાહે ઉન કો તૌબા કી તૌફીક દે કર ઈસ્લામ કે દામન મેં લે આએ, યેહ દોનોં શક્લ મેં ગલ્બા ઈસ્લામ હી કા હૈ.

ઔર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને કુફ્ફારે કુરૈશ કે સરદારોં મેં સે અબૂ સુફયાન, હઝરતે ખાલિદ બિન વલીદ, હઝરતે ઈકરમા ઈબ્ને અબૂ જહલ ઔર દૂસરોં કો ઈસ્લામ સે મુશર્રફ કિયા, યહાં તક કે વહશી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ જો અમીર હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે કાતિલ થે, ઉન કો ભી ઈસ્લામ વ ઈમાન ઔર શરફે સહાબિયત અતા ફરમાયા. اَلْحَمْدُ لِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(80) આયત નં. 133 જન્નત કા બયાન

وَسَارِعُوْۤا اِلٰى مَغْفِرَةٍ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُۙ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِیْنَۙ۝۱۳۳

તર્જમા : ઔર દૌળો અપને રબ કી બખ્શિશ ઔર ઐસી જન્નત કી તરફ જિસ કી ચૌળાઈ મેં તમામ ઝમીન ઔર સારે આસ્માન સમા જાએં જો તય્યાર રખી ગઈ હૈ અલ્લાહ સે ડરને વાલોં કે લિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહાં યેહ કહા ગયા કે ઐસે અમલ કરો કે જો તુમ્હેં ઈસ લાઈક બના દે કે તુમ્હારી મગ્ફિરત હો ઔર તુમ જન્નત મેં જા સકો, યા'ની ઈમાન ઔર નેક અમલ પર સાબિત કદમ રહો.

હિરકલ બાદશાહ ને હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે ખત લિખ કર પૂછા કે જબ જન્નત કી ઈતની ગુન્જાઈશ હૈ કે તમામ આસ્માનો ઝમીન ઉસ મેં સમાજાએં તો ફિર જહન્નમ કહાં હૈ ? હુઝૂરે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જવાબ મેં ફરમાયા કે سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ! જબ દિન આતા હૈ તો રાત કહાં જાતી હૈ ?

યહૂદ ને યેહ સુવાલ હઝરતે ઉમર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે પૂછા થા તો આપ ને ભી યેહી જવાબ દિયા, ઉન્હોં ને કહા કે તૌરૈત મેં ભી ઈસી તરહ સમઝાયા ગયા હૈ. મત્લબ યેહ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા કી કુદરત સે કુછ ભી ઈમ્પોસીબલ નહીં હૈ.

હઝરતે અનસ બિન માલિક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે ભી પૂછા ગયા કે જન્નત આસ્માન મેં હૈ યા ઝમીન મેં હૈ ? ફરમાયા : કૌન સી ઝમીન ? યા કૌન સા આસ્માન ? જિસ મેં જન્નત સમા સકે ? અર્ઝ કી ગઈ કે તો ફિર કહાં હૈ ? જવાબ દિયા, આસ્માન સે ઊપર ઔર અર્શ કે નીચે.

જન્નત કી તરફ દૌળો. કહને સે મુરાદ યેહ હૈ ઈમાન લે આઓ ઔર નેકિયાં કરો. નાફરમાની વ કુફ્ર સે બચો. યાદ રહે જન્નત કો દુન્યા કી ચીઝોં સે મિસાલ દે કર સમઝાના નામુમ્કિન હૈ, ક્યૂંકે આખિરત કી કોઈ ચીઝ દુન્યા કી મિસ્લ હૈ હી નહીં. જન્નત કી ને'મતેં ઐસી હૈં કે ન કિસી આંખ ને દેખી ન કિસી દિલ મેં ઉસ કા ખયાલ ગુઝરા. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(81) આયત નં. 135 તૌબા કરો, અલ્લાહ સબ ગુનાહ મુઆફ કર દેગા

وَالَّذِیْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْۤا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوْا لِذُنُوْبِهِمْ ۪ وَمَنْ یَّغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ ۪۫ وَلَمْ یُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَهُمْ یَعْلَمُوْنَ ﴿۱۳۵﴾

તર્જમા : ઔર જબ કોઈ બેહયાઈ યા અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કર બૈઠે ઔર અલ્લાહ કો યાદ કર કે અપને ગુનાહ કી મુઆફી ચાહે, ઔર ગુનાહ કૌન મુઆફ કરે ? સિવા અલ્લાહ કે, ઔર જાનબૂઝ કર અપને કિયે પર અળે ન રહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહાં ઉન લોગોં કા બયાન વ ઉન કી તા'રીફ હૈ જિન સે ગુનાહ સરઝદ હુએ લેકિન ફૌરન

તૌબા કર લી, ગુનાહ છોળ દિયે. ઈતના હી નહીં લેકિન આઈન્દા ગુનાહ ન કરને કા ઔર બચતે રહને કા પક્કા ઈરાદા ભી કિયા, તો અલ્લાહ ઉસે મુઆફ કર દેગા ઔર જન્નત કા ઈન્આમ દેગા.

મદીનએ મુનવ્વરા મેં તિહાન નામ કા એક ખુર્મા ફરોશ (ખજૂર બેચને વાલા) થા, ઉસ કે પાસ એક ખૂબ સૂરત જવાન ઔરત ખજૂરેં ખરીદને આઈ. ઉસ ને કહા : યેહ ખજૂરેં તો અચ્છી નહીં હૈં, અચ્છી ખજૂરેં અન્દર હૈં, ઈસ બહાને સે વોહ ઉસે અન્દર લે ગયા ઔર કસ કર પકળલી ઔર મુંહ ચુમ લિયા. ઔરત ને કહા કે **"ખુદા સે ડર"** યેહ સુનતે હી ઉસે છોળ દિયા ઔર હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે અન્સારી ઔર એક સકફી ગહરે દોસ્ત થે ઔર આપસ મેં મહબ્બત થી, દોનોં ને એક દૂસરે કો ભાઈ બનાયા થા. સકફી જિહાદ મેં ગયા ઔર અપને મકાન કી દેખ ભાલ કી ઝિમ્મેદારી અપને અન્સારી ભાઈ કો સોંપી. એક દિન અન્સારી ગોશ્ત લે કર આયા, સકફી કી ઔરત ને ગોશ્ત લેને કે લિયે હાથ લમ્બા કિયા તો અન્સારી ને ઉસ કે હાથ કો બોસા દિયા. બોસા દેતે હી ઉસે બહુત રન્જ (અફસોસ) હુવા ઔર જંગલ મેં ચલા ગયા. ઉસ ને અપને સર પર મિટ્ટી ડાલી, ચહરે પર તમાચે મારે ઔર અફસોસ કરતા રહા, જબ સકફી જિહાદ સે વાપસ આયા તો ઉસ ને અપની બીવી સે અન્સારી કા હાલ જાનના ચાહા તો વોહ બોલી **"ખુદા ઐસા ભાઈ કિસી કો ન દે"** ઔર ઉસ ને વાકિઆ બયાન કિયા.

અન્સારી પહાળોં મેં ઔર સહરા મેં રોતા ઔર તૌબા ઈસ્તિગફાર કરતા ફિરતા થા. સકફી ને ઉસ કો ઢૂંડા ઔર સરકાર કી બારગાહ મેં લે આયા ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર તૌબા કરને વાલોં કો મુઆફી કી ખુશ ખબરી સુનાઈ ગઈ.

ઈસ મકામ પર યેહ ભી ખયાલ રહે કે સિર્ફ ઝબાની ઈસ્તિગફાર કા કોઈ અસર નહીં પળતા ઔર ન હી ઈસ સે ગુનાહ ખત્મ હોતે હૈં વોહ તો સિર્ફ ઝબાન કી લઝ્ઝત કે લિયે હોતે હૈં ઉસ કો "કઝ્ઝાબોં કી તૌબા" કહા જાતા હૈ. લિહાઝા જો તૌબા અલ્લાહ રબ્બે કરીમ કે ફઝ્લો કરમ કા મુસ્તહિક બનાતી હૈ વોહ **તૌબા વોહી હૈ જો દિલ કી સચ્ચાઈ કે સાથ હો, જિસ મેં ગુનાહ કા એ'તિરાફ હો, અપને ગુનાહ પર નદામત (યા'ની શર્મિન્દગી) હો, ઔર આઈન્દા કભી ગુનાહ ન કરને કા પક્કા ઈરાદા હો, યેહ તૌબા કબૂલ હોતી હૈ.**

(82) આયત નં. 142 આઝમાઇશ તો ઝરૂર હોગી

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللّٰهُ الَّذِيْنَ جٰهَدُوْا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصّٰبِرِيْنَ ۝

તર્જમા : ક્યા તુમ ને યેહ સમઝ લિયા હૈ કે (બ આસાની) જન્નત મેં ચલે જાઓગે ? ઔર અભી તો અલ્લાહ ને તુમ્હારે ગાઝિયોં કો ન આઝમાયા ઔર ન સબ્ર કરને વાલોં કો આઝમાયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ બદ્ર કે શુહદાઓં કે દરજે ઔર ઉન કે મકામો મર્તબે ઔર ઉન પર અલ્લાહ કે ઈન્આમાત કા બયાન ફરમાયા ગયા તો જો મુસલમાન બદ્ર મેં ન જા સકે થે ઉન કો હસરત હુઈ ઔર ઉન્હોં ને ચાહત ઝાહિર કી કે ઉન્હેં ભી જિહાદ મેં હાઝિરી નસીબ હો ઔર શહાદત મિલે ઔર યેહ વોહી લોગ થે જિન્હોં ને ઉહુદ કી જંગ કે લિયે શહર સે બાહર જા કર લળને કા ઈસરાર કિયા થા, ઉન લોગોં કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે તુમ્હારી આઝમાઈશ હોગી.

(83) આયત નં. 144 મુહમ્મદ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُوْلٌ ۚ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ؕ أَفَإِنْ مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلٰى أَعْقَابِكُمْ ؕ وَمَنْ يَّنْقَلِبْ عَلٰى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَّضُرَّ اللّٰهَ شَيْـًٔا ؕ وَسَيَجْزِي اللّٰهُ الشّٰكِرِيْنَ ۝

તર્જમા : ઔર મુહમ્મદ તો (રસૂલોં મેં સે) એક રસૂલ હૈં ઔર ઉન સે પહલે ઔર રસૂલ હો ચુકે, તો ક્યા અગર વોહ ઈન્તિકાલ ફરમાએં યા શહીદ હો જાએં તો તુમ ઉલ્ટે પૈર લૌટ જાઓગે ? ઔર અગર કોઈ ઉલ્ટા કદમ લૌટ જાએ તો વોહ અલ્લાહ કા કુછ નુક્સાન ન કર સકેગા ઔર અલ્લાહ બહુત જલ્દ શુક્ર વાલોં કો સિલા અતા ફરમાએગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે ઉહુદ કે રોઝ જબ કાફિરોં ને પુકારા કે હુઝૂરે પાક (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) શહીદ હો ગએ ઔર શૈતાન ને યેહ અફ્વાહ ખૂબ ફૈલાઈ તો સહાબા બહુત બેચૈન હો ગએ ઔર ઉન મેં સે બા'ઝ ભાગ નિકલે ઔર ફિર જબ દોબારા એ'લાન હુવા કે નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم બા હયાત હૈં તો વોહ વાપસ આએ, હુઝૂર ને ઉન કે ઈસ અમલ પર અફસોસ કિયા, તો વોહ ભાગ નિકલને વાલે સહાબા ને અર્ઝ કી :

હમારે માં-બાપ આપ પર કુરબાન યા રસૂલલ્લાહ ! આપ કી શહાદત કી ખબર સુન કર હમારે દિલ ટૂટ ગએ ઔર હમ રહ ન સકે, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે અમ્બિયા عَلَیْہِمُ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَام કે ઈસ ફાની દુન્યા સે કૂચ કર જાને કે બા'દ ભી ઉન કી ઈત્તિબાઅ (પૈરવી) બાકી રહતી હૈ ઔર દીન કાઈમ રહતા હૈ.

હુઝૂર સે પહલે ભી કઈ રસૂલ આ ચુકે ઔર રસૂલોં કે વિસાલ શરીફ કે બા'દ ભી ઉન કા લાયા હુવા દીન બાકી રહા. ઉન કા પૈગામ કાઈમ રહા ઔર ઉસ પર અમલ **"વાજિબુલ કબૂલ"** ઔર **"લાઝિમુલ અમલ"** રહા તો અગર્ચે મુહમ્મદ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم વિસાલ ફરમાએં તબ ભી યેહ દીન બાકી રહેગા ઔર ઉન કી શરીઅત વ સુન્નત હમેશા કે લિયે અપની જગહ કાઈમ રહેગી.

(84) આયત નં. 151 કાફિરોં કે દિલોં મેં મુસલમાનોં કા રો'બ

سَنُلْقِیْ فِیْ قُلُوْبِ الَّذِیْنَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَاۤ اَشْرَكُوْا بِاللّٰهِ مَا لَمْ یُنَزِّلْ بِهٖ

سُلْطٰنًاۚ وَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُؕ وَ بِئْسَ مَثْوَى الظّٰلِمِیْنَ(۱۵۱)

તર્જમા : વોહ લોગ જો કાફિર હૈં, બહુત જલ્દ હી હમ ઉન કે દિલોં મેં રો'બ ડાલ દેંગે. યેહ ઈસ લિયે કે ઉન્હોં ને અલ્લાહ કા શરીક ઠહરાયા, જિસ કી અલ્લાહ ને કોઈ સનદ નહીં ઉતારી ઔર ઉન કા ઠિકાના જહન્નમ હૈ ઔર ઝાલિમોં કા ઠિકાના કિતના બુરા હૈ !

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે ઉહુદ કી વાપસી કે વક્ત જબ અબૂ સુફયાન અપને લશ્કર કે સાથ મક્કે કી તરફ લૌટે તો ઉન કો અફસોસ હુવા કે હમ ને મુસલમાનોં કા બિલ્કુલ્લિયા ખાતિમા ક્યૂં ન કર દિયા ? જબ યેહ ઈરાદા મઝબૂત હુવા તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને ઉન કે દિલોં મેં ખૌફ ડાલ દિયા. વોહ ડર ગએ ઔર વાપસ મદીના આને કા ઈરાદા તર્ક કર કે મક્કે હી કી તરફ લૌટ ચલે.

ચૂંકે વાકિઆ તો વોહ ખાસ થા, લેકિન રો'બ તમામ કાફિરોં કે દિલ મેં ડાલ દિયા ગયા કે દુન્યા ભર કે કુફ્ફાર મુસલમાનોં સે ડરતે હૈં ઔર દીને ઈસ્લામ તમામ અદયાન પર ગાલિબ હૈ ઔર યેહ ખૌફ ઈસ લિયે કે વોહ મુશ્રિક હૈં ખુદા કે ગૈર કો ખુદા કે બરાબર સમઝતે હૈં ઔર યેહ ખૌફ ઈતની હદ તક હૈ કે વોહ કભી ભી મુસલમાનોં કા સામના અકેલે નહીં કરતે, હમેશા જૂથ બના કર ગ્રુપ મેં લળતે હૈં ઔર પીઠ પીછે વાર કરતે હૈં.

(85) આયત નં. 154 કિસી ભી તદબીર સે મૌત નહીં ટલતી

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِّنْۢ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُّعَاسًا يَّغْشٰى طَآئِفَةً مِّنْكُمْ ۙ
وَطَآئِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ يَظُنُّوْنَ بِاللّٰهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ
الْجَاهِلِيَّةِ ؕ يَقُوْلُوْنَ هَلْ لَّنَا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَيْءٍ ؕ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ كُلَّهٗ
لِلّٰهِ ؕ يُخْفُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ مَّا لَا يُبْدُوْنَ لَكَ ؕ يَقُوْلُوْنَ لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ
الْاَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هٰهُنَا ؕ قُلْ لَّوْ كُنْتُمْ فِيْ بُيُوْتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِيْنَ كُتِبَ
عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ اِلٰى مَضَاجِعِهِمْ ۚ وَلِيَبْتَلِيَ اللّٰهُ مَا فِيْ صُدُوْرِكُمْ
وَلِيُمَحِّصَ مَا فِيْ قُلُوْبِكُمْ ؕ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿۱۵۴﴾

તર્જમા : ફિર ઉતારા તુમ્હારે પર ગમ કે બા'દ ચૈન કી નીંદ જો તુમ્હારી એક ટુકળી પર છા રહી થી ઔર એક ગિરૌહ કો અપની જાન કી પળી થી. વોહ અલ્લાહ કે બારે મેં બેજા ગુમાન કર રહે થે. ઝમાનએ જાહિલિયત જૈસે ગુમાન. કહતે હૈ કે ક્યા હમારા ભી કુછ ઈખ્તિયાર હૈ ? તુમ ફરમા દો કે ઈખ્તિયાર તો બસ અલ્લાહ હી કા હૈ, વોહ છુપા રહે હૈં જો ઉન કે દિલોં મેં હૈ ઔર ઝાહિર નહીં કરતે, કહ રહે હૈં કે અગર હમારે બસ મેં કુછ હોતા તો હમ યહાં ન મરતે. તુમ ફરમા દો, જિન કા મરના તૈ હો ચુકા હૈ, વોહ અગર અપને ઘરોં મેં હોતે તો ભી અપની કત્લગાહ મેં આ હી જાતે, યેહ ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તુમ્હારે દિલોં મેં છુપી બાત કો ઝાહિર કર દે ઔર અલ્લાહ દિલોં કે રાઝ કો જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત જંગે ઉહુદ કે મુતઅલ્લિક નાઝિલ હુઈ. મુનાફિક અપને કુફ્ર કો છુપાતે થે, અલ્લાહ કે વા'દે પર ઉન કો યકીન ન થા ઔર મુસલમાનોં કે સાથ જંગ કે લિયે નિકલને પર અફસોસ કરતે થે. જંગ મેં મુસલમાનોં કો ફત્હ કે બા'દ શિકસ્ત મિલી ઔર સહાબા શહીદ હુએ. ઉન સે ઉન કી રિશ્તેદારિયાં થીં ઔર યેહ કૌલ કે અગર હમ મુસલમાનોં કે સાથ ન નિકલતે તો હમ મારે ન જાતે, યેહ કૌલ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય કા થા ઔર મુનાફિક મુત્તઅબ ઈબ્ને કુશૈર કહતા થા કે અગર હમ મેં સમઝ હોતી તો હમ ન નિકલતે, તો હમારે સરદાર મૌત સે બચ જાતે.

ઔર અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કે ઉન લોગોં કા ઘર મેં બૈઠ રહના ઉન કો ફાઈદા ન પહુંચાતા, યેહ ઈસ લિયે કે મૌત કા વક્ત ઔર જગહ લિખી હુઈ હૈ, ન ઉસ સે પહલે હો સકતી હૈ ન બા'દ મેં, ઉસ મેં તબ્દીલી હો હી નહીં સકતી. જિન કી કિસ્મત મેં મૌત હૈ વોહ વાકેઅ હો કર હી રહતી હૈ ઔર સચ તો યેહ હૈ કે જિહાદ મેં મરના યેહ ઘર મેં મરને સે અફઝલ વ બેહતર હૈ.

ઔર એક રિવાયત મેં હૈ કે જિસ દિન મુનાફિકોં ને યેહ બાત કહી, ઉસી રોઝ મદીનએ મુનવ્વરા મેં સત્તર(70) મુનાફિક મર ગએ.

(86) આયત નં. 161 જો ખિયાનત કરેગા વોહ કિયામત મેં સઝા પાએગા

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّغُلَّ ؕ وَمَنْ يَّغْلُلْ يَاْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۚ ثُمَّ تُوَفّٰى كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿۱۶۱﴾

તર્જમા : કિસી નબી કે લિયે યેહ મુમ્કિન હી નહીં કે વોહ કુછ દબા બૈઠે, ઔર જો શખ્સ કુછ દબા બૈઠે વોહ લાએગા ઉસે કિયામત કે દિન, જિસે દબાયા થા. ફિર હર એક કો જો કમાઈ કી હૈ ઉસ કા બદલ ભરપૂર દિયા જાએગા ઔર ઉન પર ઝુલ્મ ન કિયા જાએગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ગઝવએ બદ્ર કે મૌકઅ પર એક સુર્ખ રંગ કી ચાદર ગુમ હો જાને પર મુનાફિકોં કા યેહ સોચના કે ઉસે નબિયે કરીમ (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ને લે લિયા હોગા. યેહ કિતની ગલત સોચ થી ઔર ગઝવએ ઉહુદ મેં બા'ઝ મુસલમાનોં કા માલે ગનીમત લૂટને કે લિયે નિકલ પળના કે શાયદ હમેં હિસ્સા ન મિલે, યેહ કિતની અજીબ સોચ થી, કોઈ નબી કિસી ભી હકદાર કા હક ન દે યા કમ ઝિયાદા દે, યેહ મુમ્કિન હી નહીં હૈ, સય્યિદુલ અમ્બિયા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હી નહીં, કભી ભી કિસી ભી નબી સે ખિયાનત સરઝદ હો હી નહીં સકતી.

ચુનાન્ચે, એક શખ્સ ને ગનીમત તક્સીમ હોને સે પહલે એક પુરાની રસ્સી ઉઠા લી થી ઔર જબ ગનીમત તક્સીમ હો ચુકને કે બા'દ વોહ રસ્સી લે કર હાઝિર આયા તો હઝરત ને ઉસ રસ્સી કો કબૂલ ન ફરમાયા ઔર ઈરશાદ ફરમાયા કે "રખ છોળ તાકે કિયામત મેં તૂ ઈસે લાએ."

અબ ઈસ દૌર મેં જો કૌમ કી મિલ્કતેં હૈં જૈસે મસ્જિદ, મદ્રસા, કબ્રિસ્તાન ટ્રસ્ટ, યતીમ ખાને કી મિલ્કત યેહ સબ કૌમ કી મિલ્કતેં હૈં. બૈતુલ માલ કી મિલ્કત મેં જો ખિયાનતેં હો રહી હૈં, ટ્રસ્ટી હઝરાત જિસ તરહ સે કામ (વહીવટ) કરતે હૈં, વોહ કુછ સબક હાસિલ કરેં કે યેહ ઉન કે પાસ અમાનતેં હૈં ઔર બિગૈર કિસી ખૌફ સે લોગ ઉસ સે નાજાઈઝ ફાઈદે ઉઠાતે હૈં.

(87) આયત નં. 167 મૈદાને જંગ સે મુનાફિકોં કા ફરાર હો જાના

وَلِيَعْلَمَ الَّذِيْنَ نَافَقُوْا ۖۚ وَقِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَوِ ادْفَعُوْا ۭ قَالُوْا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّا اتَّبَعْنٰكُمْ ۭ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَىِٕذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ ۚ يَقُوْلُوْنَ بِاَفْوَاهِهِمْ مَّا لَيْسَ فِيْ قُلُوْبِهِمْ ۭ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُوْنَ ۚ

તર્જમા : યેહ ઈસ લિયે કે મુનાફિકોં કી પહચાન હો જાએ, જબ ઉન સે કહા ગયા કે આઓ અલ્લાહ કી રાહ મેં જિહાદ કરો, યા દુશ્મનોં કો હટાઓ તો બોલે અગર હમ કો યકીન હોતા કે લળાઈ હોને કો હૈ તો હમ ઝરૂર તુમ્હારા સાથ દેતે, યેહ લોગ આજ ઈમાન કી નિસ્બત એ'લાનિયા કુફ્ર સે ઝિયાદા કરીબ હૈં. વોહ અપને મુંહ સે વોહ બાત કહ રહે હૈં, જો ઉન કે દિલોં મેં નહીં હૈ ઔર વોહ જો છુપાતે હૈં અલ્લાહ ઉસે બ ખૂબી જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જિસ દિન ઔર જિસ વક્ત રઈસુલ મુનાફિકીન અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબી ઉબય ઔર ઉસ કે તીન સૌ સાથી રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે લશ્કર સે અલગ હો કર ઔર બક્વાસ કર કે નિકલ ગએ તો ઉસ કે પીછે હઝરતે જાબિર કે વાલિદે મોહતરમ હઝરતે અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન હિઝામ ગએ ઔર ઉન સે કહા કે અલ્લાહ સે ડરો ઔર અપને નબી કા સાથ ન છોળો. અલ્લાહ કી રાહ મેં લળો યા કમ સે કમ

અપને શહર કા દિફાઅ (ડિફેન્સ બચાવ) કરો, તુમ્હારા યહાં રુકે રહને સે કમ સે કમ ઈતના તો ફાઈદા હોગા કે દુશ્મનોં કો હમારી તા'દાદ બળી નઝર આએગી ઔર ઉન પર રો'બ રહેગા.

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય મુનાફિક ને ઈસ કે જવાબ મેં કહા, મેરે ખયાલ સે જંગ નહીં હોગી, મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) અપને રિશ્તેદારોં સે સુલ્હ કર લેંગે. અગર મુઝે લળાઈ કા યકીન હોતા તો મૈં ઝરૂર રુકા રહતા. જબ હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઉન સે માયૂસ હો ગએ તો ઉન્હોં ને ફરમાયા : એ અલ્લાહ કે દુશ્મનો ! અલ્લાહ તઆલા બહુત જલ્દ અપને નબી કો તુમ સે બે પરવાહ કર દેગા ઔર ઈસ કે બા'દ આપ હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ ગએ ઔર જામે શહાદત નોશ ફરમાયા.

મુનાફિકોં કી દિલી ખ્વાહિશ યેહ થી કે જિસ તરહ હમ ઘર મેં બૈઠે રહેં ઔર જંગ મેં શામિલ ન હુએ ઔર ઈસ્લામી લશ્કર સે બગાવત કર લી, વૈસે હી હમારે રિશ્તેદાર ભી કર લેં ઔર ઈસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કો છોળ દેં લેકિન અલ્લાહ પાક મુસલમાનોં કા મદદગાર રહા.

(88) આયત નં. 169 મકામો મર્તબએ શુહદા

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ قُتِلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا ؕ بَلْ اَحْيَآءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُوْنَ ﴿۱۶۹﴾

તર્જમા : ઔર જો અલ્લાહ કી રાહ મેં મારે ગએ, ઉન્હેં મુર્દા ખયાલ ભી ન કરો, બલ્કે વોહ અપને રબ કે પાસ ઝિન્દા હૈં ઔર રોઝી દિયે જાતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અક્સર મુફસ્સિરીને કિરામ કા કહના હૈ કે યેહ આયત શુહદાએ ઉહુદ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا કા કહના હૈ કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે, જબ તુમ્હારે ભાઈ ઉહુદ

મેં શહીદ હુએ તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કો સબ્ઝ પરિન્દોં કે કાલિબ (જિસ્મ) અતા ફરમાએ, વોહ જન્નત કી નહરોં પર હવા મેં તૈરતે હૈં, જન્નત કે મેવે ખાતે હૈં, અર્શે મુઅલ્લા કે નઝદીક કિન્દીલોં મેં રહતે હૈં ઔર ઉન્હોં ને પાકીઝા ઐશ પાએ. ઉન્હોં ને કહા કે, હમારે ભાઈયોં કો કૌન ખબર દેગા કે હમ જન્નત મેં ઝિન્દા હૈં, તાકે જો લોગ દુન્યા મેં હૈં, વોહ લોગ જન્નત કી તરફ સે બે પરવાહ ન રહેં ઔર જંગ સે દૂર ન રહે. અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કે, મૈં ઉન કો તુમ્હારી ખબર દેતા હૂં ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

યાદ રહે, શહીદોં કે જિસ્મ કબ્ર મેં સલામત રહતે હૈં. કબ્ર કી મિટ્ટી ઉન્હેં નુકસાન નહીં પહુંચાતી. હુઝૂર કે ઝમાનએ ઝાહિરી મેં ઔર ઉસ કે બા'દ કઈ મરતબા ઈસ કા સુબૂત મિલ ચુકા હૈ. જૈસા કે 1935 મેં ઈરાક મેં 2 સહાબએ કિરામ કા હાકિમ વ ગવર્નર ઔર શહર કાઝી કે ખ્વાબ મેં આ કર યેહ કહના કે હમારી કબ્ર મેં દરિયાએ દિજલા કા પાની આતા હૈ, તો હમેં યહાં સે હટા કર કહીં ઔર દફન કિયા જાએ, ઔર પૂરી દુન્યા કે હઝારોં લાખોં લોગોં કે સામને ઉન કી કબ્રેં ખોદ કર ઉન કો દૂસરી જગહ દફનાના ઔર ઐસે હી અફગાનિસ્તાન મેં સુલ્તાન મુહમ્મદ ગઝનવી કી લાશ મુબારક કા દફન કે બા'દ 1000 સાલ બા'દ સહીહ સલામત નિકલના ઔર વૈસે હી ગોધરા કાંડ કે વક્ત ગુજરાત મેં દંગે મેં મારે ગએ કારંટા શરીફ કે સાદાત ઔર દૂસરે મુસલમાનોં કે જિસ્મ કા સહીહ વ સલામત રહના, યેહ ઈસ્લામ કી સચ્ચાઈ કી દલીલ હૈ ઔર શુહદાએ કિરામ કો અલ્લાહ બચા રહા હૈ ઈસ બાત કે સુબૂત હૈં.

દૂસરી બાત યેહ ભી યાદ રહે કે શહીદ સિર્ફ વોહ હૈ જો હાલતે ઈમાન મેં ઔર ઈસ્લામ કી ખાતિર લળ રહા હો, આજ કલ જો યેહ કહા જાતા હૈ કે જો વતન કે લિયે લળે ચાહે હિન્દૂ યા મુસલમાન, સબ શહીદ હૈં તો વોહ સારે શહીદ નહીં હૈં.

બુખારી વ મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈં કે જિસ કિસી કો ભી રાહે ખુદા મેં ઈઝા પહુંચી તો કિયામત કે રોઝ વોહ ઈસી હાલત મેં આએગા, જિસ હાલત મેં વોહ ઈઝા પાને કે વક્ત થા, ઉસ કે ખૂન મેં કલર ખૂન કા હી હોગા, લેકિન ખુશ્બૂ મુશ્ક કી હોગી. તિર્મિઝી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે શહીદ કો કત્લ સે તક્લીફ નહીં હોતી. સિવાએ ઈતના કે જૈસા કે એક મા'મૂલી ખરાશ પહોંચી. **મુસ્લિમ શરીફ મેં હૈ કે શહીદ કે કર્ઝ કે ઈલાવા જિતને ગુનાહ હૈં વોહ સબ મુઆફ કર દિયે જાતે હૈં.**

(89) આયત નં. 172-173 **હસ્બુનલ્લાહુ વ ને'મલ વકીલ**

اَلَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ مِنْۢ بَعْدِ مَآ اَصَابَهُمُ الْقَرْحُ ۛؕ لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا اَجْرٌ عَظِيْمٌ ۚ اَلَّذِيْنَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ اِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوْا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ اِيْمَانًا ۖۗ وَّقَالُوْا حَسْبُنَا اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيْلُ

તર્જમા : વોહ જો અલ્લાહ વ રસૂલ કે બુલાને પર હાઝિર હુએ. ઈસ કે બા વુજૂદ કે ઉન કો ઝખ્મ શદીદ પહુંચ ચુકે થે. વોહ નેક લોગ ઔર તક્વા શિઆર (પરહેઝગાર) લોગોં કે લિયે બળા સવાબ હૈ. વોહ જિન સે લોગોં ને કહા કે બેશક ! લોગોં ને તુમ્હારે લિયે (તુમ સે લળને કે લિયે) એક જમાઅત બના લી હૈ તો ઉન સે ડરો, તો ઈસ ખબર ને ઉન કા ઈમાન બઢા દિયા ઔર બોલે કે અલ્લાહ હમારે લિયે કાફી હૈ ઔર વોહ કૈસા અચ્છા કારસાઝ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે ઉહુદ સે ફારિગ હોને કે બા'દ અબૂ સુફ્યાન જબ મકામે રૂમા મેં પહુંચે, તો ઉન કો અફસોસ હુવા કે વાપસ ક્યૂં આ ગએ ? મુસલમાનોં કા એક દમ ખાતિમા ક્યૂં નહીં કર દિયા ? ઈસ ખયાલ સે ઉન્હોં ને દોબારા લળને કે લિયે વાપસ જાને કા ઈરાદા કિયા.

અબૂ સુફ્યાન જબ ઉહુદ સે વાપસ હુએ તો શનીચર કા દિન ઔર શવ્વાલ કી સાત તારીખ થી. શામ કો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉહુદ સે મદીના વાપસ આએ ઔર ઈતવાર કી સુબ્હ કો સહાબા સે હુક્મ કિયા કે ઉહુદ કે દુશ્મન લશ્કર કા પીછા કિયા જાએ ઔર કહ દિયા કે વોહી લોગ સાથ મેં રહે જો ઉહુદ મેં હાઝિર થા. દૂસરા કોઈ સાથ મેં ન નિકલે, સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને હુક્મ કી ઈતાઅત કી, જબ કે વોહ થકે હુએ, બીમાર ઔર ઝખ્મોં સે ચૂર થે, ફિર ભી મક્કે કે રસ્તે ચલ પળે ઔર મકામે હુમરાઉલ અસદ મેં પળાવ કિયા. બહુત બળી આગ રોશન કી તાકે સારે કબીલે વાલોં કો પતા ચલે ઔર વોહ જાન લેં કે મુસલમાન કમઝોર યા લાચાર નહીં હૈં. નતીજતન કુફ્ફાર ભાગ નિકલે.

અબૂ સુફ્યાન કો અપને વાપસ આને પર બળી નદામત હુઈ ઔર ઉસ ને દોબારા હમ્લા કરને કા તૈ કર લિયા. લેકિન જબ હુઝૂરે પાક કા હમરાઉલ અસદ તક આ જાને કી ઔર પળાવ કી ખબર મિલી તો ઉન લોગોં કે દિલ મેં ખૌફ પૈદા હો ગયા ઔર વોહ ભાગે. રસ્તે મેં મદીને કી તરફ જાને વાલે તાજિરોં, બદ્દૂઓં કે જો કાફિલે ઉન કો મિલતે, ઉન સે બળી તાકીદ ઔર ઈસરાર કે સાથ કહ દેતે કે ઈસ્લામી લશ્કર જહાં દેખો ઉન કો હમારી તરફ સે ભગા દેના ઔર કહ દેના કે વોહ લોગ (મક્કે વાલે-અબૂ સુફ્યાન વાલે) અપના લશ્કર નએ સિરે સે તય્યાર કર કે તુમ્હારી તરફ આને વાલે હૈં ઔર તુમ સે લળકે તુમ કો ઝળ સે ઉખાળ દેંગે. વગૈરા વગૈરા..

જબ વોહ લોગ હુમરાઉલ અસદ મેં મુસલમાનોં સે મિલે ઔર અબૂ સુફ્યાન કે સિખાએ હુએ કલિમે રટે તો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઔર સહાબા ને કહા : અલ્લાહ હમેં કાફી હૈ ઔર વોહ કિતના બળા કારસાઝ હૈ !

ઔર એક રિવાયત યેહ હૈ કે ઉહુદ સે વાપસી કે વક્ત અબૂ સુફ્યાન ને હુઝૂર કો પુકાર કર કહા થા કે અગલે સાલ હમારા મુકાબલા "મકામે બદ્ર" હૈ હુઝૂર ને કહા : اِنْ شَآءَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

દૂસરે સાલ જબ વા'દા કરીબ આયા તો વોહ મક્કે સે રવાના હુએ તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કે દિલોં મેં રો'બ ઔર ખૌફ ડાલ દિયા. ઉસ વક્ત ઉન કી મુલાકાત નુઐમ બિન મસઉદ સે હુઈ, ઉસ કો કહા કે ઈસ ઝમાને મેં મેરી લળાઈ મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સે મુકર્રર હૈ. ઔર મૈં યેહ ચાહતા હૂં કે મૈં લળાઈ મેં ન જાઉં ઔર વાપસ હો જાઉં, તૂ કુછ આઈડિયા યા હીલે બહાને કર કે મુસલમાનોં કો લળાઈ મેં આને સે રોકેગા તો મૈં તુઝે દસ ઊંટ દૂંગા.

નુઐમ મદીને આયા ઔર ખૌફ દિલાને કી હર ચન્દ કોશિશ કી. કહા : કુફ્ફાર કા લશ્કર બહુત બળા હૈ. હથિયાર ઉન કે પાસ કસરત સે હૈં ઔર બાહમ બળા ઈત્તિફાક હૈ વગૈરા. લેકિન મુસલમાનોં સે **"હસ્બુનલ્લાહુ વ ને'મલ વકીલ"** કે સિવા કોઈ જવાબ ન પાયા, આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉહુદ કે ગાઝિયોં ઔર બળી દૂસરી જમાઅત કે સાથ કે સબ મિલ કર 1500 આદમી થે. બદ્ર મેં તશરીફ લે ગએ. આઠ દિન વહાં કિયામ ફરમાયા. બાઝાર લગ ગયા ઔર ખરીદો ફરોખ્ત મેં બળા નફઅ હુવા ઔર મુસલમાનોં કે ખૌફ સે કુફ્ફાર વહાં ન આએ કે હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ કી. سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ અલ્લાહ અપને બન્દોં કો કાફી હૈ.

(90) આયત નં. 179 અલ્લાહ ને હુઝૂર કો ગૈબ કા ઇલ્મ દિયા ઔર હુઝૂર ને મુનાફિકોં કો મસ્જિદ સે નિકાલા

مَا كَانَ اللّٰهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلٰى مَاۤ اَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّٰى يَمِيْزَ الْخَبِيْثَ مِنَ الطَّيِّبِؕ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يَجْتَبِيْ مِنْ رُّسُلِهٖ مَنْ يَّشَآءُ۪ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖۚ وَاِنْ تُؤْمِنُوْا وَتَتَّقُوْا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظِيْمٌ۝

તર્જમા : અલ્લાહ મુસલમાનોં કો ઉસ હાલ પર છોળને વાલા નહીં હૈ. જિસ પર તુમ હો, જબ તક ગન્દે કો પાકીઝા સે

અલગ ન કર દે. ઔર અલ્લાહ કી યેહ શાન નહીં કે ઐ લોગો ! અલ્લાહ તુમ કો ગૈબ કા ઈલ્મ અતા કરે, હાં અલ્લાહ અપને રસૂલોં મેં સે જિસે ચાહે ઉસે ચુન લેતા હૈ તો અગર તુમ અલ્લાહ ઔર રસૂલ પર ઈમાન લાઓ ઔર પરહેઝગારી કરો તો તુમ્હારે લિયે બળા સવાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ગન્દે કો સુથરે સે અલગ તો ઈસ તરહ કિયા કે અલ્લાહ તઆલા ને ઉહુદ કે મૌકઅ પર મોમિનીન ઔર મુનાફિકીન કો અલગ કર દિયા ઔર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય મુનાફિક અપને 300 સાથી લે કર અલગ હો ગયા.

ઈસ આયત મેં અલ્લાહ તઆલા ને ગઝવએ ઉહુદ મેં હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો સાથ દેને વાલે 700 સહાબા કો મોમિન કહા. જિસ મેં સિદ્દીકે અકબર, ફારૂકે આ'ઝમ, હઝરતે ઉસ્માન ઝુન્નૂરૈન ઔર મૌલા અલી رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُم થે. અબ યહાં એક બાત કાબિલે ગૌર યેહ હૈ કે રાફઝી જો પહલે 3 ખુલફા કો હક પર નહીં માનતે વોહ ઝૂટે હૈં, યેહ સારે કે સારે જો અલ્લાહ કે નઝદીક મોમિન હૈં. ઉન કો વોહ ક્યા ક્યા કહતે હૈં ? ખૈર, યેહ તો એક અલગ બાત હૈ કે ખુલફાએ રાશિદીન કે ઈલાવા ભી કોઈ એક સહાબા કો બુરા કહના યેહ ગુમરાહી હૈ ઔર નિફાક કી નિશાની હૈ. મત્લબ કે ઐસા કહને વાલા મુનાફિક હૈ.

એક રોઝ નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે જિસ તરહ હઝરતે આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કો અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ કી ઝુર્રિયત (ઔલાદ) દિખા દી થી, ઈસી તરહ મુઝ કો મેરી ઉમ્મત કી શક્લો સૂરત દિખા દી ગઈ ઔર મુઝે ઈલ્મ દિયા ગયા કે કૌન મુઝ પર ઈમાન લાએગા ઔર કૌન ગુમરાહી મેં પળા રહેગા ?

જબ યેહ બાત મુનાફિકોં ને સુની તો ઉન લોગોં ને મઝાક કે અન્દાઝ મેં કહના શુરૂઅ કર દિયા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો વહમ હૈ કે વોહ જાનતે હૈં કે જો લોગ અભી પૈદા ભી નહીં હુએ

ઉસ મેં સે કૌન ઈમાન લાએગા ઔર કૌન કુફ્ર કરેગા ? ઔર બાત તો યેહ હૈ કે હમ ઉન કે સામને હૈં ઔર વોહ હમ કો નહીં જાનતે.

ઈસ બાત પર આકાએ કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મિમ્બર પર તશરીફ લે ગએ ઔર અલ્લાહ તઆલા કી હમ્દો સના કે બા'દ ફરમાયા કે લોગોં કા ક્યા હાલ હૈ ? કે મેરે ઈલ્મ પર તા'ને દેતે હૈં. આજ સે લે કર કિયામત તક જો ભી હોને વાલા હૈ, ઉસ મેં સે કોઈ ચીઝ ઐસી નહીં હૈ, જિસ કે મુતઅલ્લિક તુમ સુવાલ કરો ઔર મૈં જવાબ ન દે સકૂં.

અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા સહમી ને ખળે હો કર સુવાલ કિયા કે મેરા બાપ કૌન હૈ ? યા રસૂલલ્લાહ ! ફરમાયા : હુઝાફા, ફિર હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ખળે હુએ ઔર અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! હમ અલ્લાહ કે રબ હોને પર રાઝી, ઈસ્લામ કે દીન હોને પર રાઝી, કુરઆન કે ઈમામ હોને પર રાઝી, આપ કે નબી હોને પર રાઝી, હમ આપ સે મુઆફી માંગતે હૈં. યા રસૂલલ્લાહ ! હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ક્યા તુમ બાઝ આએ ? ક્યા તુમ બાઝ આએ ? ફિર આપ મિમ્બર પર સે ઉતર આએ ઔર ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઈસ હદીસ સે સાબિત હુવા કે અલ્લાહ તઆલા ને હુઝૂરે પાક કો કિયામત તક કા પૂરા ઈલ્મ અતા ફરમાયા હૈ. યેહ ભી સાબિત હુવા કે હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ઈલ્મ કે બારે મેં તા'નેં મારના યેહ મુનાફિકોં કા તરીકા હૈ. અલ્લાહ તઆલા અપને બરગુઝીદા રસૂલોં કો ગૈબ કા ઈલ્મ અતા ફરમાતા હૈ ઔર હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તમામ અમ્બિયા મેં અફઝલો આ'લા હૈં ઔર તમામ કે સરદાર હૈં. બહુત સારી અહાદીસે મુબારકા સે સાબિત હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ને હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઈલ્મે ગૈબ અતા કિયા.

જબ હુઝૂરે પાક કો યેહ હુક્મે ઈલાહી હુવા કે ઐ મહબૂબ ! તય્યિબ ઔર ખબીસ યા'ની પાક ઔર ગન્દે કો અલગ કર દો. તો

સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મસ્જિદે નબવી શરીફ કે મિમ્બર પર ખળે હો કર એક એક મુનાફિક કો નામ લે કર ફરમા દિયા કે **"ઉખ્રુજ યા ફુલાં ફ ઇન્નક મુનાફિક"** યા'ની ઐ ફુલાં તૂ ખળા હો કર નિકલ જા કે તૂ મુનાફિક હૈ, ઔર હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જિસ જિસ કા નામ લેતે ગએ, વોહ નિકલતા ગયા.

સાબિત યેહ હુવા કે હુઝૂરે પાક કે ઇલ્મે ગૈબ કે બારે મેં બક્વાસ કરને વાલોં કો મસ્જિદ સે નિકાલના યેહ ભી **સુન્નતે નબવી** હૈ.

(91) આયત નં. 181 યહૂદ કા યેહ કહના કે અલ્લાહ મોહતાજ હૈ ઔર હમ ગની

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِیْنَ قَالُوْۤا اِنَّ اللّٰهَ فَقِیْرٌ وَّ نَحْنُ اَغْنِیَآءُ ۘ
سَنَكْتُبُ مَا قَالُوْا وَ قَتْلَهُمُ الْاَنْۢبِیَآءَ بِغَیْرِ حَقٍّ ۙ وَّ نَقُوْلُ ذُوْقُوْا عَذَابَ الْحَرِیْقِ ﴿۱۸۱﴾

તર્જમા : બેશક ! ઝરૂર સુના અલ્લાહ ને ઉન કી બોલી જો બોલે કે **"અલ્લાહ મોહતાજ હૈ ઔર હમ તવંગર હૈં"** અબ હમ ઉન કે કહે કો લિખ રખેંગે ઔર ઉન કા પૈગમ્બરોં કો નાહક કત્લ કરના લિખ રખેંગે ઔર કહેંગે કે ચખો આગ કા અઝાબ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ યેહ આયતે મુબારકા **"મન્ઝલ્લઝી યુકરિદુલ્લાહિ ક-રદન હસના"** નાઝિલ હુઈ તો યેહ સુન કર યહૂદ ને કહા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કા ખુદા હમ સે કર્ઝ માંગતા હૈ, તો વોહ ફકીર હુવા ઔર હમ ગની, તો ઉન કે યેહ કહને પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તહરીરી હિદાયત કે મુતાબિક સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને જબ બનૂ કૈનુકાઅ કો ઈસ્લામ કબૂલ કરને કી દા'વત દી ઔર નમાઝ કાઇમ કરને ઔર ઝકાત અદા કરને કા હુક્મ સાદિર ફરમાયા ઔર ઉન કો અલ્લાહ તઆલા કો કર્ઝે હસના દેને કી બાત કી તો ઈસ કે જવાબ મેં વોહ બોલે વોહ યેહી થા કે :

અલ્લાહ મોહતાજ હૈ ઔર હમ માલદાર ક્યૂંકે મોહતાજ હી કર્ઝ માંગતા હૈ ઔર ઉસ પર અસ્લ રકમ સે ઝિયાદા દેને કા વા'દા ફરમાતા હૈ. તો યેહ બિઐનિહી સૂદ હૈ. વોહ મુસલમાનોં કો સૂદ સે મન્અ ફરમાતા હૈ ઔર ખુદ સૂદ દેતા હૈ તો ઐસી બક્વાસ કરને વાલોં કો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે ઉન કે લિયે આગ કા અઝાબ હૈ. **અલ્લાહ કી પનાહ**

(92) આયત નં. 188 ખુદ પસન્દી ઔર અપની ઝૂટી તા'રીફ ઐબ હૈ

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ اَتَوْا وَّيُحِبُّوْنَ اَنْ يُّحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۱۸۸﴾

તર્જમા : જો લોગ અપને કિયે પર ખુશ હોતે હૈં ઔર ચાહતે હૈં કે બે કિયે ઉન કી તા'રીફ કી જાએ. ઉન કો હરગિઝ અઝાબ સે દૂર ન સમઝના ઔર ઉન કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત યહૂદ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો લોગોં કો ધોકા દેને ઔર ગુમરાહ કરને પર ખુશ હોતે હૈં ઔર બા વુજૂદ જાહિલ હોને કે વોહ લોગોં સે અપની ઝૂટી તા'રીફ ચાહતે થે ઔર બિગૈર ઈલ્મ અપને કો આલિમ કહલવાના ચાહતે થે, અબ આજ ભી જો ઐસે લોગ હૈં ઉન કો સબક હાસિલ કરના ચાહિયે.

ઈસ આયત મેં વઈદ હૈ જો લોગ ખુદ પસન્દી કરને વાલે હૈં ઔર જો ખૂબી અપને અન્દર નહીં હૈ વોહ ઉસ કો લોગોં કી ઝબાન સે કહલવાતે હૈં. વોહ ઈબ્રત હાસિલ કરેં ઔર અગર અપને કો ન બદલા તો ઐસોં કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ.

(93) આયત નં. 195 આ'માલ કી જઝા મેં મર્દ-ઔરત મેં કુછ ફર્ક નહીં હૈ

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنِّيْ لَآ اُضِيْعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۚ

તર્જમા : અલ્લાહ ને ઉન કી દુઆ સુન લી કે મૈં તુમ મેં કામ કરને વાલે કે અજ્ર કો ઝાએઅ નહીં કરતા, ચાહે મર્દ હો ચાહે ઔરત, તુમ આપસ મેં એક હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની અમલ કા બદલા દેને મેં મર્દ-ઔરત બરાબર હી હૈં કોઈ ફર્ક નહીં હૈ. ઉમ્મુલ મોમિનીન હઝરતે ઉમ્મે સલમા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھَا ને સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કી કે યા રસૂલલ્લાહ ! મૈં હિજરત મેં ઔરતોં કે કુછ ફઝાઈલ નહીં સુનતી, મર્દોં કે ફઝાઈલ તો બહુત હૈં. તો યેહ પતા ચલે કે ઔરતોં કો ભી હિજરત કા કુછ સવાબ મિલેગા યા નહીં ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા, ખુશી સુનાઈ ગઈ કે અમલ ચાહે હિજરત કા હો યા કુછ ઔર હો, સવાબ મેં ઔરત-મર્દ દોનોં બરાબર હૈં.

(94) આયત નં. 196-197 કાફિરોં કે માલો મતાઅ પર તઅજ્જુબ ન હોના ચાહિયે

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾ مَتَاعٌ قَلِيْلٌ ثُمَّ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ؕ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

તર્જમા : કાફિરોં કા શહરોં મેં આઝાદ ફિરને સે તુમ્હેં નવાઈ ન લગે, થોળે દિન કી મોઝ મજા હૈ ઔર આખિર જહન્નમ હૈ ઔર યેહ કિતના બુરા ઠિકાના હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુસલમાનોં કી એક જમાઅત ને કહા કે કુફ્ફાર ઔર મુશ્રિકીન જો અલ્લાહ કે દુશ્મન હૈં, વોહ તો ઐશ મેં હૈં ઔર હમ તંગી વ મુસીબત મેં હૈં. ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે ઉન કી યેહ ખુશી યા રાહત ચન્દ રોઝ કે લિયે હૈ. બિલ આખિર ઉન કા અન્જામ બુરા હૈ.

બુખારી વ મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે એક રોઝ સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સરકાર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દૌલત સરાએ અકદસ પર તશરીફ લાએ તો

દેખા કે સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم એક બોરિયે (કંતાન) પર આરામ ફરમા હૈં ઔર જિસ્મ શરીફ પર નિશાન આ ગએ હૈં. યેહ દેખ કર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ રો પળે, સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને રોને કી વજહ પૂછી તો અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! કૈસરો કિસરા તો આરામ વ રાહત મેં હોં ઔર આપ રસૂલે ખુદા હોતે હુએ યેહ તક્લીફ ઉઠાએં. સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે ક્યા તુમ્હેં યેહ પસન્દ નહીં કે ઉન કે લિયે દુન્યા હો ઔર હમારે લિયે આખિરત !

(95) આયત નં. 199 નજ્જાશી કા ઈમાન ઔર શાને રસૂલ

وَاِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ لَمَنْ یُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَمَاۤ اُنْزِلَ اِلَیْكُمْ وَمَاۤ اُنْزِلَ اِلَیْهِمْ خٰشِعِیْنَ لِلّٰهِ ۙ لَا یَشْتَرُوْنَ بِاٰیٰتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِیْلًا ؕ

તર્જમા : બેશક ! બા'ઝ અહલે કિતાબ ઐસે હૈં જો અલ્લાહ પર ઈમાન લાતે હૈં ઔર ઉસ કિતાબ પર જો તુમ પર નાઝિલ હુઈ ઔર ઉસ પર જો ઈસ સે પહલે નાઝિલ હુવા. ઉન કે કુલૂબ અલ્લાહ કી તરફ ઝુકે હુએ હૈં, અલ્લાહ કી આયતોં કે બદલે ઝલીલ કીમત નહીં લેતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા કે યેહ આયત નજ્જાશી બાદશાહે હબ્શા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉસ કી વફાત કે દિન હુઝૂરે પાક ને સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان સે ફરમાયા કે ચલો અપને ભાઈ કી નમાઝે જનાઝા પઢેં. જિસ ને દૂસરે મુલ્ક મેં વફાત પાઈ હૈ.

હુઝૂરે પાક જન્નતુલ બકીઅ શરીફ મેં તશરીફ લે ગએ ઔર હબ્શા કી ઝમીન આપ કે સામને કર દી ગઈ ઔર નજ્જાશી બાદશાહ કા જનાઝા આપ કે સામને થા. ઉસ પર આપ ને ચાર તક્બીરોં કે સાથ નમાઝ પઢી. سُبْحٰنَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ ! **ક્યા શાન હૈ !**

મુનાફિકોં ને ઈસ પર તા'ન કિયા ઔર કહા કે હબ્શા કે નસરાની કી નમાઝ પઢ રહે હૈં, જિસ કો આપ ને કભી દેખા તક નહીં ઔર વોહ આપ કે દીન પર ભી ન થા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ નિસા

(96) આયત નં. 2 યતીમોં કો ઉન કા હક દો

وَاٰتُوا الْيَتٰمٰۤى اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيْثَ بِالطَّيِّبِ ۪ وَلَا تَاْكُلُوْۤا اَمْوَالَهُمْ اِلٰۤى اَمْوَالِكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ حُوْبًا كَبِيْرًا ﴿۲﴾

તર્જમા : ઔર યતીમોં કો ઉન કા માલ દો ઔર પાકીઝા કે બદલે ગન્દા ન લો ઔર ઉન કા માલ અપનો મેં મિલાવટ કર કે મત ખાઓ બેશક ! યેહ બળા ગુનાહ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કબીલએ ગત્ફાન કે એક શખ્સ કે પાસ ઉસ કે ભતીજે કા કસીર માલ થા, જબ વોહ ભતીજા બાલિગ હુવા તો ઉસ ને અપના માલ તલબ કિયા, લેકિન ઉસ કે ચચા ને ઉસ કો માલ દેને સે ઇન્કાર કર દિયા. તો ઉસ કી ઔર ઉન જૈસોં કી હિદાયત કે લિયે અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ કી.

જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો બરજસ્તા (ફૌરન) ઉસ ને અર્ઝ કિયા : હમ અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ કી ઇતાઅત કરતે હૈં ઔર બહુત બળે ગુનાહ સે અલ્લાહ કી પનાહ માંગતે હૈં. ચુનાન્ચે, ઉસ ને અપને ભતીજે કો ઉસ કા સારા માલ સોંપ દિયા, વોહ ભતીજા ભી બળા નેક બખ્ત થા. ઉસ ને અપના સારા માલ અલ્લાહ કી રાહ મેં ખર્ચ કર દિયા.

ખુશ કિસ્મત હૈં વોહ લોગ કે જબ ઉન સે કોઈ ગુનાહ યા બેહયાઈ કા કામ હો જાતા હૈ યા કોઈ શૈતાની વસ્વસા આ જાતા હૈ તબ ઉન્હેં અલ્લાહ કી આયતેં યાદ દિલાઈ જાએં તો ફૌરન તૌબા કર લેતે હૈં.

(97) આયત નં. 7 વિરાસત મેં ઔરતોં કા ભી હક હૈ

لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ ۪ وَلِلنِّسَآءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْاَقْرَبُوْنَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَ ؕ نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ﴿۷﴾

તર્જમા : મર્દો કે લિયે હિસ્સા હૈ જો છોળ ગએ ઉન કે માં-બાપ ઔર રિશ્તેદાર ઔર ઔરતોં કે લિયે હિસ્સા હૈ જો છોળ ગએ ઉન કે માં-બાપ ઔર રિશ્તેદાર. કમ હો યા ઝિયાદા, મુકર્રર હિસ્સા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અય્યામે જાહિલિયત મેં અરબ કી ઐસી આદત થી કે ઔરતોં કો મુત્લકન મીરાસ ન દેતે થે ઔર કમસીન બચ્ચોં કો ભી મહરૂમ કર લેતે થે ઔર કહતે યેહ થે કે માલ ઉસી કે વાસ્તે હોતા હૈ જો દુશ્મન સે લળ સકે, તીર, તલવાર ચલા કર માલ કમા સકે, જબ હુઝૂરે પાક મદીને મેં તશરીફ લાએ તો મીરાસ (વારસાઈ) કા તરીકા ઈસી કાનૂન પર જારી થા.

યહાં તક કે એક રોઝ એક ખાતૂન ઉમ્મે કહદ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે બા બરકત મેં હાઝિર આઈ ઔર અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! ઔસ બિન સામિત કી જો કે મુશર્રફ બ ઈસ્લામ થા, ઉસ કી વફાત હો ગઈ, મૈં ઉસ કી બેવા હૂં ઔર મેરી તીન લળકિયા હૈં, ઉસ ને કાફી માલ છોળા હૈ જિસ પર ઉસ કે ચચેરે ભાઈ કબ્ઝા કર ચુકે હૈં ઔર ઉન ભાઈયોં ને મુઝ કો ઔર મેરી છોટી છોટી બચ્ચિયોં કો મહરૂમ કર દિયા હૈ.

નબિયે કરીમ ને ઉસ કી ઈસ દરખ્વાસ્ત કો સુનને કે બા'દ ઔસ કે ચચેરે ભાઈયોં કો તલબ ફરમાયા, ઔર બેવા કી ફરિયાદ કા હાલ ઉન સે બયાન ફરમાયા ઉન્હોં ને વોહી ઝમાનએ જાહિલિયત કા કાનૂન પેશ કિયા ઔર ચાહા કે અપને બાપ-દાદા કે ઝમાને કા ઝાલિમાના કાનૂન બર કરાર રખેં. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર વાઝેહ કર દિયા કે જબ યતીમ બચ્ચે કે માં-બાપ યા રિશ્તેદાર માલ છોળ જાએં તો વોહ તર્કા (છોળા હુવા માલ) મેં બરાબર કે હકદાર હૈં.

યાદ રહે કે જો લોગ દૂસરોં કા હક ખાતે હૈં, વોહ નહીં અદા કર રહે, વોહ હરામ ખા રહે હૈં ઔર અલ્લાહ કે ગઝબ કો

દા'વત દે રહે હૈં ઔર અપને પેટ મેં આગ ડાલ રહે હૈં. કિયામત કે રોઝ યતીમોં કા માલ ખાને વાલે કો ઈસ હાલત મેં ઉઠાયા જાએગા કે ઉન કી કબ્રોં મેં સે ઔર ઉન કે મુંહ સે ઔર ઉન કે કાનોં મેં સે આગ ઔર ધુંવા નિકલતા હોગા કે લોગ જાન લેં કે યેહ વોહ લોગ હૈં જો યતીમોં કા માલ ખાતે થે.

(98) આયત નં. 8 તીજા, દસવાં, ચેહલુમ વગૈરા ઈસાલે સવાબ કી દલીલ

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝٨

તર્જમા : ઔર તક્સીમ કરતે વક્ત અગર રિશ્તેદાર યા યતીમ, મિસ્કીન આ જાએ તો ઉન કો ભી કુછ દો ઔર અચ્છી બાત બોલો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ તઆલા ને યહાં ઈસ આયત મેં મય્યિત કે તર્કે (છોળા હુવા માલ) મેં સે વોહ રિશ્તેદાર જો સીધી લીટી કે વારિસ (યા'ની બેટે-પોતે-બીવી-બચ્ચે) નહીં હૈં ઉન કો ઔર યતીમ, મિસ્કીન કો કુછ દેને કા હુક્મ ફરમાયા. સહાબએ કિરામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُم કે ઝમાને મેં ઈસ પર અમલ થા.

મુહમ્મદ ઈબ્ને સીરીન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે રિવાયત હૈ કે ઉન કે મોહતરમ વાલિદ ને તર્કે કી તક્સીમ કે વક્ત એક બકરી ઝબ્હ કી ઔર ખાના પકાયા ઔર રિશ્તેદારોં ઔર યતીમ મોહતાજોં કો ખિલાયા ઔર યેહ આયત પઢી.

ઈબ્ને સીરીન કે ઈસ કૌલ કી ઉબૈદા, સલમાન સે ભી રિવાયત હૈ ઉસ મેં યહાં તક કહા ગયા કે અગર યેહ આયત ન આઈ હોતી તો યેહ સદકા મૈં અપને માલ સે કરતા.

તીજા જિસ કો હમારે યહાં સોયમ યા ઝિયારત કહા જાતા હૈ, જિસ કા મુસલમાનોં મેં રિવાજ આમ હૈ યેહ ભી ઈસી આયત પર મુશ્તમિલ હૈ, જિસ મેં રિશ્તેદારોં ઔર ગુરબા કો ખાના

ખિલાયા જાતા હૈં ઔર કલ્મા શરીફ કા ખત્મ ઔર તિલાવતે કુરઆન વ દુઆ હોતી હૈ, અબ ઈસ કો રોકને કે લિયે કુછ ફિર્કે વાલે કોશિશેં કરતે હૈ, વોહ અપની રાય કો દીન મેં દાખિલ કરતે હૈં. سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ

પારહ 5 સૂરએ નિસા

(99) આયત નં. 32 અલ્લાહ કી તક્સીમ પર ખુશ રહો, હસદ ન કરો

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ ؕ لِلرِّجَالِ نَصِیْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوْا ؕ وَلِلنِّسَآءِ نَصِیْبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ ؕ وَسْـَٔلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمًا ۝۳۲

તર્જમા : ઔર ઉસ કી ખ્વાહિશ ન કરો જિસ મેં હમ ને તુમ મેં સે એક કો દૂસરે પર બળાઈ દી હૈ મર્દો કે લિયે ઉન કી કમાઈ સે હિસ્સા હૈ ઔર ઔરતોં કે લિયે ઉન કી કમાઈ સે, ઔર અલ્લાહ સે ઉસ કા ફઝ્લ માંગો બેશક ! અલ્લાહ સબ કુછ જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બન્દે કે હક મેં બેહતર હૈ કે અલ્લાહ કી તક્દીર પર રાઝી રહે, ચાહે દુન્યા કે એ'તિબાર સે, ચાહે દીન કે એ'તિબાર સે, એક દૂસરે સે હસદ ન કરે ઔર બુગ્ઝો અદાવત યા કીના ન રખે, અલ્લાહ તઆલા ને જિસ બન્દે કો જો ફઝીલત દી હૈ ચાહે માલો દૌલત યા ઈઝ્ઝત, ઓહદે, મર્તબે યા હસબ નસબ, યેહ સબ ઐન હિક્મત હૈ.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં હૈ કે જબ વિરાસત કે મુતઅલ્લિક આયત **"લિઝ્ઝ-કરી મિસ્લુ હઝ્ઝિલ ઉન્સયૈન"** નાઝિલ હુઈ ઔર મય્યિત કે તર્કે મેં સે મર્દ કા હિસ્સા ઔરત સે ડબલ હુવા તો મર્દો ને કહા કે હમેં ઉમ્મીદ હૈ કે હમે નેકિયોં કા સવાબ ભી ઔરતોં સે ડબલ મિલેગા ઔર ઔરતોં ને કહા કે હમેં ઉમ્મીદ હૈ કે

હમેં ગુનાહ પર અઝાબ ભી મર્દોં સે આધા હી હોગા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર ઉમ્મુલ મોમિનીન હઝરતે ઉમ્મે સલમા رضی اللہ تعالیٰ عنہا ને કહા કે હમ ભી અગર મર્દ હોતે તો જિહાદ કરતે, જાન ફિદા કરતે ઔર શહાદત કા સવાબ પાતે. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન્હેં બતાયા ગયા કે ઔરતેં અપને શૌહરોં કી ઈતાઅત ઔર પાક દામની સે ઝિયાદા સવાબ હાસિલ કર સકતી હૈં.

અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને જિસ કો જો ફઝ્લ દિયા હૈ વોહ ઐન હિકમત હૈ. બન્દે કે હક મેં બેહતર હૈ કે વોહ અપને રબ કે ફૈસલે પર ખુશ રહે ઔર હસદ વગૈરા સે બચે, ફિર ભી અગર કુછ માંગના હી હૈ તો ઉસ સે ઉસ કા ફઝ્લ માંગે ઔર કરમ માંગે.

(100) આયત નં. 34 મર્દ હાકિમ હૈં ઔરતોં પર

اَلرِّجَالُ قَوّٰمُوْنَ عَلَى النِّسَآءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلٰى بَعْضٍ وَّبِمَاۤ اَنْفَقُوْا مِنْ اَمْوَالِهِمْ ؕ فَالصّٰلِحٰتُ قٰنِتٰتٌ حٰفِظٰتٌ لِّلْغَيْبِ

તર્જમા : મર્દ હાકિમ હૈં ઔરતોં પર, યેહ ઈસ લિયે કે અલ્લાહ ને ઉન મેં સે એક કો દૂસરે પર ફઝીલત દી ઔર ઈસ લિયે કે મર્દોં ને ઉન પર અપના માલ ખર્ચ કિયા, તો નેક બખ્ત ઔરતેં ઉન કે શૌહરોં કે પીઠ પીછે હિફાઝત રખતી હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ તઆલા ને મર્દ કો ઔરતોં પર હાકિમ બનાયા તો ઔરતોં પર લાઝિમ હૈ કે વોહ મર્દ કી બાત માનેં ઔર મર્દ કી પીઠ પીછે અપની અસ્મત કી, મર્દ કે માલ કી ઔર અદબ કી હિફાઝત કરેં ઔર મર્દ કો હક હૈ કે વોહ ઔરતોં પર રિઆયા (પ્રજા) કી તરહ હુકૂમત કરે ઔર ઉન કે મસ્અલે કી તદબીર ઔર ઉસ કી હિફાઝત કરે ઔર ઉસ કી પાકીઝગી કા ખયાલ વ ઈન્તિઝામ કરે, ઉસ કા નાન વ નફકા વ દીગર ઝરૂરિયાત કા ખયાલ રખે.

ઈસી લિયે તો દુન્યા કા બળે સે બળા બાદશાહ યા અમીર તરીન ઈન્સાન ભી ચાહે વોહ કિતની હી બળી સલ્તનત કા માલિક હો યા ચાહે કિતની ભી માલો દૌલત, ઝમીન, જાએદાદ કા માલિક હો, વોહ ભી મજબૂર હૈ કે અપની બેટી દૂસરે કે નિકાહ મેં દે. યેહ ઈસ લિયે કે બેટી કી અસ્મત વ પાકીઝગી કી હિફાઝત ઉસ કા શૌહર હી કર સકતા હૈ.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં હૈ કે હઝરતે સા'દ બિન રબીઅ ને અપની બીબી હબીબા કો કુછ ગલતી પર એક તમાચા મારા તો ઉસ કે વાલિદ હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ અપને દામાદ કી શિકાયત લે કર ગએ, ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

મર્દોં કો અલ્લાહ તઆલા ને અક્લ વ દાનાઈ ઔર જિહાદ, નબુવ્વત, ખિલાફત, ઈમામત, અઝાન, ખુત્બા, તક્બીર વગૈરા મેં ફઝીલત દી, ઉસ કો વિરાસત મેં ઔરત સે દૂગના (ડબલ) હિસ્સા દિયા. તલાક વગૈરા કા હક દિયા, ઔરત કો મર્દ કે મુકાબલે મેં કમઝોર કિયા.

મર્દ કે લિયે યેહ ઝરૂરી હૈ કે વોહ ઔરતોં કી ઝરૂરિયાત કા કફીલ બને, ઉસે શૌહર કી નાફરમાની કરને કે નતીજે બતાએ, ઉસે અલ્લાહ કે અઝાબ કા ખૌફ દિલાએ, દીન સમઝાએ, ઉસ કે સાથ મહબ્બત સે પેશ આએ ઔર ઉસ કી ગલતિયાં મુઆફ કરે. ભૂલ હો જાએ તો સમઝાએ કે સમઝાના ફાએદા દેતા હૈ.

મર્દ ઈસ બાત કા ભી ખયાલ રખે કે ઉસ સે ભી ગુનાહ સરઝદ હોતે હૈં, તો અલ્લાહ દરગુઝર કરતા હૈ, ગુનાહ મુઆફ કરતા હૈ ઔર તૌબા કબૂલ કરતા હૈ તો વોહ ભી ઔરતોં સે સખ્તી ન કરે.

(101) આયત નં. 36-37 બુખ્લ ન કરો, દૂસરોં કે હક દો, ઇલ્મ ન છુપાઓ

وَاعْبُدُوا اللّٰهَ وَلَا تُشْرِكُوْا بِهٖ شَيْـًٔا وَّبِالْوَالِدَيْنِ اِحْسَانًا وَّبِذِى الْقُرْبٰى

وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَالْجَارِ ذِى الْقُرْبٰى وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ

بِالْجَنْۢبِ وَابْنِ السَّبِيْلِ ۙ وَمَا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَالًا فَخُوْرَا ۙ﴿۳۶﴾ الَّذِيْنَ يَبْخَلُوْنَ وَيَاْمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُوْنَ مَاۤ اٰتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ ؕ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابًا مُّهِيْنًا ۚ﴿۳۷﴾

તર્જમા : અલ્લાહ કી ઈબાદત કરો ઔર ઉસ કા શરીક કિસી કો ન ઠહરાઓ ઔર માં-બાપ સે ઔર રિશ્તેદારોં સે ઔર યતીમોં ઔર મોહતાજોં સે ઔર કરીબ કે પળોસી વ દૂર કે પળોસી ઔર મુસાફિર ઔર બાંદી, ગુલામોં સે ભલાઈ કરો. બેશક ! અલ્લાહ કિસી ઈતરાને વાલે, બળાઈ હાંકને વાલે કો પસન્દ નહીં કરતા ઔર જો ખુદ બુખ્લ (યા'ની કન્જુસી) કરે ઔર દૂસરોં કો બુખ્લ કરને કો કહે ઔર જો અલ્લાહ ને ઉસ કો (ઈલ્મ યા માલ) દિયા હૈ, ઉસે છુપાએ, ઉન કે લિયે ઔર કાફિરોં કે લિયે હમ ને ઝિલ્લત કા અઝાબ તય્યાર કર રખા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ ને હુક્મ ફરમાયા, ઔર વોહ યેહી ચાહતા હૈ કે આદમી અપને માં-બાપ કે સાથ અદબો તા'ઝીમ બજા લાએ ઔર ઉસ કી ખિદમત મેં લગા રહે, અપના માલ ઉન પર ખર્ચ કરે. સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે જિસ ને અપને માં-બાપ કો યા દો મેં સે એક કો બુઢાપે કી હાલત મેં પાયા ઔર વોહ ઉન કી ખિદમત કર કે જન્નતી ન બન ગયા, ઉસ કી નાક ખાક મેં મિલે યા'ની વોહ બરબાદ હો.

હદીસ શરીફ મેં યેહ ભી હૈ કે રિશ્તેદારોં કે સાથ હુસ્ને સુલૂક કરને વાલોં કી ઉમ્ર દરાઝ ઔર રિઝ્ક મેં વુસ્અત હોતી હૈ. યેહ ભી ફરમાયા કે યતીમ કી સરપરસ્તી કરને વાલા ઔર મૈં ઈતને કરીબ હોંગે જૈસે શહાદત કી ઉંગલી ઔર બીચ કી ઉંગલી હોતી હૈ. આપ ને ફરમાયા : બેવા ઔર મિસ્કીન (મોહતાજ) કી ખબરગીરી કરને વાલા મુજાહિદ ફી સબીલિલ્લાહ કી તરહ હૈં ઔર હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને પળોસી ઔર રાહગીર (મુસાફિર)

કી મદદ કા વ એહસાન કા હુક્મ ફરમાયા ઔર કહા કે મુતકબ્બિર (ઘમંડી, અભિમાની) વ બદ ખુલ્ક (બુરે અખ્લાક વાલા) જન્નત મેં દાખિલ ન હોગા.

યહૂદ કી આદત થી કે ઉન કી કિતાબ તૌરૈત મેં હુઝૂર કે જો ઔસાફ બયાન કિયે ગએ થે, ઉસ કો ઝાહિર ન કરતે થે ઔર છુપાતે થે. ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ કી ગઈ કે તુમ હુઝૂર કી સિફાત છુપાતે હો યેહ બુખ્લ હૈ તો ઐસે બખીલોં કે લિયે અલ્લાહ તઆલા ને જહન્નમ કી આગ તય્યાર કર રખી હૈ, ઈસ સે સાબિત હુવા કે ઈલ્મ કો છુપાના મઝમૂમ હૈ. બખીલી ચાહે માલ મેં હો યા ઈલ્મ મેં હો, યેહ બુરી ચીઝ હૈ ઈસ સે બચા જાએ, જો માલ ખર્ચ કરતા હૈ ઉસ કે માલ મેં બરકત હોતી હૈ, રિઝ્ક મેં વુસ્અત હોતી હૈ, બખીલ વોહ હૈ જો ખુદ તો ખાએ લેકિન દૂસરોં કો ન દે, બખીલ કે માલ સે બરકત ખીંચ લી જાતી હૈ.

(102) આયત નં. 43 નશા ન કરો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكٰرٰى حَتّٰى تَعْلَمُوْا مَا تَقُوْلُوْنَ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! નશે કી હાલત મેં નમાઝ ન પઢો જબ તક કે ઈતના હોશ ન હો કે જો કહો ઉસે સમઝ સકો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને એક જમાઅતે સહાબા કી દા'વત કી જિસ મેં ખાને કે સાથ શરાબ પેશ કી ગઈ. બા'ઝ સહાબા ને પી, ઈસ લિયે કે ઉસ વક્ત તક શરાબ હરામ ન હુઈ થી, ઈસ કે બા'દ નમાઝે મગરિબ પઢી.

ઈમામ નશે મેં **"કુલ યા અય્યુહલ કાફિરૂન અઅ્બુદુ મા-તઅ્બુદૂન વ અન્તુમ આબિદૂન મા અઅ્બુદ"** પઢ ગયા મત્લબ કે દોનોં જગહ **"લા"** તર્ક હો ગયા. મા'ના બદલ ગયા ઔર નશે મેં પતા ભી ન ચલા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર લોગોં કો નશે કી હાલત મેં નમાઝ પઢને સે રોકા ગયા ઔર

મુસલમાનોં ને નમાઝ કે વક્ત નશા કરના છોળ દિયા ઔર ઈસ કે કુછ અર્સે બા'દ શરાબ મુત્લકન હરામ ફરમા દી ગઈ.

(103) આયત નં. 43 હુક્મે તયમ્મુમ

وَاِنْ كُنْتُمْ مَّرْضٰۤى اَوْ عَلٰى سَفَرٍ اَوْ جَآءَ اَحَدٌ مِّنْكُمْ مِّنَ الْغَآىٕطِ اَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَآءَ فَلَمْ تَجِدُوْا مَآءً فَتَیَمَّمُوْا صَعِیْدًا طَیِّبًا فَامْسَحُوْا بِوُجُوْهِكُمْ وَاَیْدِیْكُمْؕ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُوْرًا۝۴۳

તર્જમા : ઔર ન નમાઝ પઢો, નાપાકી કી હાલત મેં બિગૈર નહાએ સિવા યેહ કે તુમ સફર મેં હો યા તુમ મેં સે કોઈ કઝાએ હાજત સે આએ યા ઔરતોં સે સોહબત કરે ઔર પાની ન હો તો પાક મિટ્ટી સે તયમ્મુમ કરો, તો અપને મુંહ ઔર હાથ કા મસહ કરો. બેશક ! અલ્લાહ મુઆફ કર દેને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ગઝવએ બની મુસ્તલક મેં ઈસ્લામી લશ્કર એક જંગલ મેં રુકા કે જહાં પાની ન થા ઔર વહાં સે સુબ્હ કૂચ કરને કા ઈરાદા થા, મગર વહાં ઉમ્મુલ મોમિનીન હઝરતે આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કા હાર ગુમ હો ગયા, ઉસ કી તલાશ મેં સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઝિયાદા રુકે, સુબ્હ હુઈ, પાની ન થા, તબ અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને આયતે તયમ્મુમ નાઝિલ ફરમાઈ.

ઉસૈદ બિન હઝીર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઉસ વક્ત ફરમાયા કે ઐ આલે અબૂ બક્ર ! યેહ તુમ્હારી પહલી બરકત નહીં હૈ, યા'ની ઈસ સે પહલે ભી તુમ્હારી વજહ સે મુસલમાનોં કો બળી આસાનિયાં મયસ્સર આઈં કાફી ફાઈદે પહુંચે, જબ ઊંટ ખળા હુવા તો હાર ઉસ કે નીચે સે મિલા. હાર કે ગુમ હોને મેં ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ન બતાને મેં ભી કઈ હિક્મતેં હૈં.

હઝરતે સિદ્દીકા તય્યિબા તાહિરા માં આઈશા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا કે હાર કી વજહ સે કિયામ યેહ ઉન કી ફઝીલત વ મન્ઝિલત કા

ઝુહૂર હૈં ઔર સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કી જુસ્તજૂ ઈસ મેં હિદાયત હૈ કે હુઝૂરે પાક કી પાક બીવિયોં કી ખિદમત મોમિનોં કી ખુશ નસીબી હૈ ઔર બા'દ મેં આયતે તયમ્મુમ કા નુઝૂલ હોના, ઈસ સે ઝાહિર હોતા હૈ કે હુઝૂરે પાક કી અઝવાજે પાક કી ખિદમત કા સિલા કિયામત તક કે મુસલમાનોં કો પહુંચતા રહેગા. سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ !

તયમ્મુમ કરને વાલા દિલ સે પાકી હાસિલ કરને કી નિય્યત કરે, બા'દ મેં જો ચીઝ ભી મિટ્ટી કી જિન્સ સે હો જૈસા કે ધુલ, રેતી, પથ્થર યેહ સબ પર તયમ્મુમ જાઈઝ હૈ, ચાહે પથ્થર પર મિટ્ટી લગી હુઈ ન હો તબ ભી તયમ્મુમ જાઈઝ હૈ, લેકિન પાક હોના શર્ત હૈ. તયમ્મુમ દો મરતબા હાથ મારના હૈ એક મરતબા હાથ માર કર ચહરે પર ફેર લે, ઔર દૂસરી મરતબા હાથ માર કર હાથ પર ફેર લે તયમ્મુમ હો ગયા.

જબ પાની મયસ્સર હી ન હો યા પાની તો હો મગર પાની કે ઈસ્તિ'માલ સે કોઈ બીમારી વગૈરા કા ખતરા હો યા પાની તક પહુંચના ખતરે સે ખાલી ન હો તો ઐસી સૂરત મેં તયમ્મુમ કર લેને સે વુઝૂ હો જાતા હૈ ઔર નાપાકી દૂર હો જાતી હૈ. તયમ્મુમ કર કે જબ કોઈ ઈમામત કરતા હૈ તો વુઝૂ વાલે કી નમાઝ ભી ઉન કે પીછે હો જાતી હૈ, એક વક્ત કે તયમ્મુમ સે કઈ નમાઝેં ભી પઢ સકતે હૈં.

કહા ગયા કે તયમ્મુમ વુઝૂ કા ખલીફા હૈ તો તયમ્મુમ સે હર વોહ કામ લે સકતે હૈં જો વુઝૂ સે લિયા જા સકતા થા.

(104) આયત નં. 44-45 ગુમરાહી ચાહને વાલે

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يَشْتَرُوْنَ الضَّلٰلَةَ وَيُرِيْدُوْنَ اَنْ تَضِلُّوا السَّبِيْلَ ﴿۴۴﴾ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِاَعْدَآئِكُمْ ؕ وَكَفٰى بِاللّٰهِ وَلِيًّا ۙ٘ وَّكَفٰى بِاللّٰهِ نَصِيْرًا ﴿۴۵﴾

તર્જમા : એ મહબૂબ ! ક્યા તુમ ને ઉન કો ન દેખા જિન કો કિતાબ કા એક હિસ્સા મિલા, વોહ ગુમરાહી ખરીદતે હૈં ઔર ચાહતે યેહ હૈં કે તુમ ભી બહક જાઓ ઔર અલ્લાહ તુમ્હારે દુશ્મનોં કો અચ્છી તરહ જાનતા હૈં ઔર અલ્લાહ કાફી હૈ કામ બનાને વાલા ઔર કાફી હૈ મદદગાર !

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત રિફાઆ બિન ઝૈદ ઔર માલિક બિન દખ્શમ દુશ્મને રસૂલ યહૂદી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. યેહ દોનોં જબ સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કલામ કરતે તો ઝબાનેં ટેઢી કર કે બોલતે.

યેહ વોહ લોગ થે જિન્હોં ને તૌરૈત શરીફ પઢી ઔર ઉસ મેં સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ઝિક્ર શરીફ થા, મગર ઈસ કે બા વુજૂદ ભી હુઝૂર કો ન પહચાના યા પહચાનને કે બા'દ ભી મુન્કિર બને રહે થે, સિર્ફ અદાવત કી બુન્યાદ પર ઈમાનો ઈસ્લામ સે મહરૂમ રહે ઔર દુશ્મન બને રહે તો મુસલમાનોં કો ભી અપને દુશ્મન કો પહચાન કર ઉસ સે દૂરી અપનાની ચાહિયે.

યાદ રહે, એ'લાને નબુવ્વત કે વક્ત મક્કા શરીફ કે કુરૈશી સરદાર ભી જાન ચુકે થે કે હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સચ્ચે રસૂલ હૈં ઈસ કે બા વુજૂદ ભી વોહ બદ તરીન દુશ્મન બને રહે, મક્કા કે બા'દ મદીનએ મુનવ્વરા મેં યેહી હાલ મુનાફિકીન વ યહૂદ કા રહા ઔર આજ ભી કુછ કલ્મા પઢને વાલે હૈં જો ઉન હી કી રવિશ પર હૈં, ઐસોં સે દૂરી રખની ચાહિયે ઔર મુસલમાનોં કા વાલી વ મદદગાર અલ્લાહ હૈ.

(105) આયત નં. 47 અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને સલામ કા ઈમાન લાના

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ اٰمِنُوْا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ نَّطْمِسَ وُجُوْهًا فَنَرُدَّهَا عَلٰۤى اَدْبَارِهَاۤ اَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّاۤ اَصْحٰبَ السَّبْتِ ؕ وَكَانَ اَمْرُ اللّٰهِ مَفْعُوْلًا ۝

તર્જમા : એ અહલે કિતાબ ! ઈમાન લાઓ ઉસ કિતાબ પર જો હમ ને ઉતારી, જો તુમ્હારે સાથ વાલી કિતાબ કી તસ્દીક ફરમાતી હૈં ઈસ સે પહલે કે હમ બિગાળ દેં કુછ મુંહોં કો તો ઉન્હેં ઉન કી પીઠ કી તરફ ફેર દેં યા ઉન પર ઐસી લા'નત કરે જૈસી લા'નત કી થી હફ્તા વાલોં પર ઔર ખુદા કા હુક્મ હો કર રહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ જબ હુઝૂર રહમતે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહે અક્દસ મેં હાઝિરી દેતે તો ઐસે અન્દાઝ મેં બાત કરતે કે બ ઝાહિર ઐસા લગે કે તા'રીફ કર રહે હૈં લેકિન ઝબાન કો મરોળ કર ઐસે લફ્ઝ ઈસ્તિ'માલ (યુઝ) કરતે કે બે અદબી (અપમાન) હો ઔર ફિર ઉન કે યાર દોસ્ત યા માનને વાલોં કો કહતે કે હમ હુઝૂર કી ઈહાનત, બદગોઈ, બદ કલામી કરતે હૈં ઔર વોહ અગર વાકેઈ નબી હોતે તો હમેં પહચાન લેતે ઔર યહાં તક કહ દેતે કે અગર વોહ વાકેઈ નબી હોતે તો હમ પર અલ્લાહ કા અઝાબ આ ચુકા હોતા યા'ની સાબિત હુવા કે વોહ નબી નહીં હૈં. مَعَاذَاللّٰہ

ઔર ઐસે બકવાસ કી વજહ સે અલ્લાહ ને ઉન પર લા'નત ભેજી ઔર ડરાયા કે ઈમાન લાઓ, ઈસ સે પહલે કે ઉન પર વોહ અઝાબ આએ જો હફ્તે વાલોં પર આયા થા, યા'ની સુવ્વર યા બન્દર બના દિયે જાએં યા આંખ-કાન, નાક-અબરૂ વગૈરા કા નક્શા મિટા કર ચેહરા પીઠ કી તરફ ફેર દિયા જાએ.

હફ્તે વાલે કા વાકિઆ મુખ્તસર યૂં હૈ કે વોહ એક જમાઅત થી જિન પર હફ્તે કે રોઝ (શનીચર કો) શિકાર હરામ થા. ઉન લોગોં ને તાવીલેં કીં અપને નબી કી નસીહત ઔર ખુદાઈ શરીઅત કો ન માના, શનીચર કો ગઢ્ઢે (ખડ્ડે) ખોદ કર મછલિયોં કો કુંઓં મેં કૈદ કર લેતે ઔર ઈતવાર કો નિકાલતે. અલ્લાહ તઆલા ને સય્યિદુના દાવૂદ عَلَیْہِ السَّلَام કી ઝબાને મુબારક સે ઉન ના અહલોં પર લા'નત ભેજી ઔર વોહ કૌમ બન્દરોં કી શક્લ મેં તબ્દીલ હો

ગઈ ઔર તીન દિન ઝિન્દા રહ કર સબ કે સબ મર ગએ, સિવાએ થોળોં કે જો ઉન સે અલગ હો ગએ થે.

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે જો યહૂદ કે બહુત બળે આલિમ થે ઔર અપની કિતાબ તૌરૈત મેં હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી જો ના'તો સિફત ઔર હુલિયા મુબારક કા ઝિક્ર થા ઉસ કે આલિમ થે ઔર હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો પહચાન ચુકે થે કે નબિયે બરહક હૈં ઔર કુરઆન અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ, આપ ને મુલ્કે શામ સે વાપસ આતે વક્ત રસ્તે મેં યેહ આયત સુની તો ઘર પહુંચને કે પહલે ઈસ્લામ લે આએ ઔર હુઝૂરે પાક કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ ઔર કહા કે મુઝે ઐસા ન લગતા થા કે ખુદ કા ચેહરા પીઠ કે પીછે ફિર જાને સે પહલે હાઝિરે ખિદમત હો સકુંગા ઔર ઈસી લિયે ડર કે મારે જલ્દી જલ્દી ઈમાન લે આએ.

બિલ્કુલ ઈસી તરહ સય્યિદુના કા'બ ઈબ્ને અહબાર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ જો ખુદ યહૂદ મેં બહુત બળા દરજા રખને વાલે આલિમ થે. વોહ ભી હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે યેહ આયત સુન કર મુશર્રફ બ ઈસ્લામ હુએ ઔર યહૂદ કા બહુત બળા તબકા મહરૂમ રહા. બેશક ! અલ્લાહ જિસે ચાહે હિદાયત દે, જિસે ચાહે ગુમરાહ રખે.

(106) આયત નં. 49 ખુદ પસન્દી બહુત બુરા ઐબ હૈ

اَلَمْ تَرَ اِلَی الَّذِیْنَ یُزَکُّوْنَ اَنْفُسَهُمْ ؕ بَلِ اللّٰهُ یُزَکِّیْ مَنْ یَّشَآءُ وَلَا یُظْلَمُوْنَ فَتِیْلًا ﴿۴۹﴾

તર્જમા : ક્યા તુમ ને ઉન કો ન દેખા જો ખુદ અપની બળાઈ બયાન કરતે હૈં, બલ્કે અલ્લાહ પાક કરે જિસ કો ચાહે ઔર ઉન પર દાના, ખુરમા, દાગ (ધબ્બા) બરાબર ભી ઝુલ્મ નહીં હોગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત યહૂદો નસારા કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ કે જો કહતે થે **"નહ્નુ અબ્નાઉલ્લાહિ વ અહિબ્બાઅહ"** હમ અલ્લાહ કે બેટે હૈં ઔર અલ્લાહ કે પ્યારે હૈં

ઔર સાથ મેં વોહ યેહ ભી કહતે થે કે યહૂદો નસારા કે ઈલાવા કોઈ જન્નત મેં ન જાએગા ઔર યેહ હુક્મ આમ હૈ ઔર કુરઆન મેં કઈ મરતબા ઈસ બાત સે રોકા ગયા કે ઈન્સાન અપને કો સુથરા ન બતાએ યા'ની યેહ ન કહે કે મૈં દીનદાર હૂં. મૈં નેક હૂં, મૈં મુત્તકી પરહેઝગાર હૂં, ઐસા કહના યા'ની ખુદ અપની તા'રીફ કરના કુછ કામ કા નહીં હૈ. અગર અલ્લાહ કી રહમત ઔર ઉસ કા ફઝ્લ શામિલે હાલ ન હો તો કોઈ પાક-સાફ યા નેક નહીં હો સકતા.

જો ભી ભલાઈયાં ઈન્સાન કે શામિલે હાલ હૈં વોહ સબ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી અતા હૈ ઔર આજ મુઆમલા યેહ હૈ કે બહુત લોગ જો વાકેઈ મેં જાહિલ હૈં. આલિમ નહીં હૈ, લેકિન અપને કો આલિમ કહલાતે હૈં કઈ ગૈર સય્યિદ અપને કો સય્યિદ ઝાહિર કરતે હૈં. કુછ લોગ અપને નામ કે આગે સુફી કા લેબલ લગા કર ઘૂમતે હૈં. કુછ લોગ અપની સખાવત યા તો અપને હજ ઉમરહ પર ઈતરાતે હૈં યેહ બળા ગલત તરીકા હૈ ઔર લોગ અપને આપ કો અલ્લાહ કે ગઝબ કા મુસ્તહિક બનાતે હૈં.

રિયાકારી સે અમલ કા સવાબ તો ચલા જાતા હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા કી નારાઝગી કા શિકાર બનના પળતા હૈ વોહ અલગ સે, લિહાઝા એક તો કોઈ અમલ કિયે બિગૈર તા'રીફ કે ખ્વાહાં બનને સે બચે ઔર જબ કોઈ નેક અમલ અન્જામ દે તો શુક્ર કરે, ફખ્ર ન કરે.

(107) આયત નં. 51-52 યહૂદિયોં કી કાફિરોં સે દોસ્તી વ બુત પરસ્તી

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ اُوْتُوْا نَصِيْبًا مِّنَ الْكِتٰبِ يُؤْمِنُوْنَ بِالْجِبْتِ
وَالطَّاغُوْتِ وَيَقُوْلُوْنَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا هٰۤؤُلَآءِ اَهْدٰى مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
سَبِيْلًا ﴿۵۱﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ ؕ وَمَنْ يَّلْعَنِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ نَصِيْرًا ﴿۵۲﴾

તર્જમા : એ મહબૂબ ! ક્યા તુમ ને ઉન કો ન દેખા ! જિન કો કિતાબ કા એક હિસ્સા મિલા, વોહ ઈમાન લાતે હૈં શૈતાન પર

ઔર બુત પર ઔર કાફિરોં સે કહતે હૈં કે વોહ મુસલમાનોં સે ઝિયાદા હક પર હૈં, યેહ વોહ હૈં જિન પર અલ્લાહ ને લા'નત કી ઔર જિસ પર ખુદા લા'નત કરે તો હરગિઝ ઉસ કા કોઈ મદદગાર નહીં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત કા'બ બિન અશરફ વગૈરા યહૂદ કે ઉલમા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો સત્તર70 સુવારોં કો હમરાહ લે કર મદીને સે મક્કા ગએ ઔર કુરૈશ સે મિલે ઔર સરકારે દો આલમ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કે ખિલાફ લળાઈ કરને કા એ'લાન કિયા. કુરૈશ ને કહા કે તુમ ભી અહલે કિતાબ હો ઔર મુસલમાન ભી અહલે કિતાબ ઈસ બિના પર હુઝૂર સે ઝિયાદા કરીબ હો, હમ કૈસે માન લેં કે તુમ હમ સે દગા નહીં કરોગે ? અગર હમેં યકીન દિલાના હો તો હમારે બુતોં કો સજદા કરો. તો ઉન્હોં ને શૈતાન કી પૈરવી કી ઔર બુતોં કે આગે સજદે કિયે.

ઈસ કે બા'દ અબૂ સુફયાન ને યહૂદ સે પૂછા કે ક્યા હમ હક પર હૈં યા મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હક પર હૈં ? તો કા'બ ઈબ્ને અશરફ ને કહા કે તુમ હક પર હો, ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ ને ઉન પર લા'નત ભેજી કે ઉન્હોં ને હુઝૂર કી દુશ્મની મેં શૈતાન કી પૈરવી કી ઔર બુતપરસ્તી કી.

(108) આયત નં. 58 અમાનતેં ઉસ કે હકદાર કો દો ઔર હક ફૈસલા કરો

إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمٰنٰتِ إِلٰى أَهْلِهَا ۙ وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهٖ ۗ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

તર્જમા : બેશક ! અલ્લાહ તુમ્હેં હુક્મ કરતા હૈ કે અમાનતેં જિસ કી હૈં ઉસ કો દે દો ઔર જબ તુમ લોગોં મેં ફૈસલા કરો તો હક ફૈસલા કરો. બેશક ! અલ્લાહ તુમ્હેં કિતની અચ્છી નસીહત કરતા હૈં. બેશક ! અલ્લાહ સુનને વાલા દેખને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુફસ્સિરીને કિરામ ને ઈસ વાકિએ કા ઝિક્ર ઈસ તરહ કિયા હૈ કે ફત્હે મક્કા કે દિન સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે ઉસ્માન બિન તલ્હા رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه સે જો ખાદિમે કા'બા થે, કા'બએ મુઅઝ્ઝમા કી ચાબિયાં લે લીં ઔર જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો આપ ને યેહ આયત પઢ કર ચાબિયાં ઉન્હેં વાપસ કર દીં.

ઔર ચાબિયાં વાપસ કર કે ફરમાયા કે યેહ ચાબિયાં હમેશા તુમ્હારી નસ્લ મેં હી રહેંગી. ઈસ પર હઝરતે ઉસ્માન બિન તલ્હા ઈમાન લે આએ. જો કે યેહ વાકિઆ કુછ અલગ અલગ તગય્યુરાત કે સાથ ઈસ તરહ ભી બયાન હુવા હૈ કે હઝરતે ઉસ્માન હિજરી સિન 8 મેં મદીનએ તય્યિબા પહુંચ કર ઈમાન લે આએ થે ઔર ચાબિયાં ફત્હે મક્કા કે દિન ખુદ હાઝિર આ કર હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો વાપસ દીં ઔર સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યેહ આયત તિલાવત ફરમા કર ઉન કો લૌટા દી. **وَاللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ اَعْلَم**

હુઝૂરે પાક ને હઝરતે ઉસ્માન સે યેહ ભી ફરમાયા કે ઐ ઉસ્માન ! યેહ ચાબિયાં લે લો ઔર સંભાલો, યેહ ચાબિયાં તુમ સે કોઈ નહીં છીનેગા, સિવાએ ઝાલિમ ઔર આજ કે ઝાલિમ સઊદી હુકમરાન ને ચાબિયાં છીન લીં.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે ઇન્સાફ કરને વાલે કો કિયામત કે રોઝ અલ્લાહ પાક કે કુર્બ મેં નૂરી મિમ્બર અતા કિયે જાએંગે.

(109) આયત નં. 60 હુઝૂર કા ફૈસલા ન માનને વાલે કા અન્જામ

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يَزْعُمُوْنَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا بِمَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَاۤ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَحَاكَمُوْۤا اِلَى الطَّاغُوْتِ

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! ક્યા તુમ ને ઉન્હેં ન દેખા ! જો કહતે હૈં કે હમ ઈમાન લે આએ ઉસ પર જો તુમ પર નાઝિલ હુવા

ઔર ઉસ પર જો તુમ સે પહલે નાઝિલ હુવા ઔર ફિર વોહ શૈતાન કો અપના જજ બનાએં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બિશર નામ કે એક મુનાફિક કા એક યહૂદી સે ઝગળા થા. યહૂદી ને કહા : ફૈસલા અબુલ કાસિમ કરેંગે. જબ કે મુનાફિક ને કહા કે ફૈસલા કા'બ બિન અશરફ કરેગા. મુનાફિક ઈસ બાત કો અચ્છી તરહ જાનતા થા કે હુઝૂર સિર્ફ હક ફૈસલા કરેંગે ઔર હક યહૂદી કે હક મેં થા. અબ વોહ મુનાફિક જો બા વુજૂદ યેહ કે ઈમાન કા દા'વેદાર થા, બ ઝાહિર મુસલમાન થા. ઉસ ને કા'બ સે ફૈસલા ઈસ લિયે ચાહા કે વોહ રિશ્વત ખોર થા. યહૂદી ભી ઈસ બાત કો જાનતા થા, ઈસ લિયે યહૂદી કા'બ કા હમ મઝહબ હોતે હુએ ઉસ કો અપના જજ ન માના, મજબૂર હો કર મુનાફિક કો હુઝૂર કે પાસ આના પળા.

હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જો ફૈસલા ફરમાયા વોહ યહૂદી કે હક મેં થા, યહાં સે ફૈસલા સુન ચુકને કે બા'દ મુનાફિક યહૂદી કો મજબૂર કર કે ફારૂકે આ'ઝમ (رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه) કે પાસ લે ગયા ઔર બાર બાર યેહ કહતા રહા કે મૈં મુસલમાન હૂં યેહ યહૂદી હૈ. યહૂદી ને ફારૂકે આ'ઝમ (رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه) સે કહા કે મેરા ઔર ઈસ કા ફૈસલા હુઝૂર (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ફરમા ચુકે હૈં લેકિન યેહ હુઝૂર (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કે ફૈસલે સે રાઝી નહીં હૈ ઔર આપ સે ફૈસલા ચાહતા હૈ.

ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه ને બિશર સે પૂછા કે ક્યા યેહ સચ કહતા હૈ? મુનાફિક ને કહા : "હાં" તો ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه ને કહા : ઠહરો. મૈં અભી આ કર ફૈસલા કરતા હૂં, ઔર આપ અન્દર ગએ ઔર તલ્વાર લે કર આએ ઔર બિશર મુનાફિક કા સર ધળ સે અલગ કર દિયા ઔર ફરમાયા કે જો રસૂલ કા ફૈસલા ન માને ઉસ કે લિયે મેરા યેહી ફૈસલા હૈ.

ઈસ વાકિએ સે પૂરે મદીને મેં શોર બરપા હો ગયા, "ઉમર ને મુસલમાન કો માર ડાલા." યેહ ફરિયાદ જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તક પહુંચી તો સરકાર ને ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه

કો તલબ ફરમાયા. તબ ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ કા જવાબ થા, મૈં ને કલ્મા પઢને વાલે કો ઝરૂર મારા હૈ, મુસલમાન કો નહીં મારા. મત્લબ કે ચાહે તુમ કલ્મા પઢતે હો, નમાઝ પઢતે હો, જિહાદ મેં શામિલ હોતે હો, કુરઆને કરીમ ઔર કિયામત કે દિન પર ઈમાન કા દા'વા કરતે હો, યેહ સબ કુછ હૈ મગર દિલ મેં અઝમતે મુસ્તફા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم નહીં હૈં તો આપ મોમિન નહીં હો.

ઈસ બયાન કે તઅલ્લુક સે યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام તશરીફ લે આએ ઔર ફરમાયા કે યા રસૂલલ્લાહ ! ઉમર "ફારૂક" હૈં. ઉન્હોં ને હક ઔર બાતિલ કે દરમિયાન ફર્ક ઝાહિર કર દિયા ઔર હુઝૂરે પાક ને ફારૂકે આ'ઝમ (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ) સે કહા કે ઐ ઉમર ! તુમ ફારૂક હો.

(110) આયત નં. 64 બારગાહે ખુદા મેં રસૂલ કા વસીલા દુઆ કી કબૂલિયત કા ઝરીઆ

وَمَاۤ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ رَّسُوۡلٍ اِلَّا لِيُطَاعَ بِاِذۡنِ اللّٰهِ‌ؕ وَلَوۡ اَنَّهُمۡ اِذْ ظَّلَمُوۡۤا اَنۡفُسَهُمۡ جَآءُوۡكَ فَاسۡتَغۡفَرُوا اللّٰهَ وَاسۡتَغۡفَرَ لَهُمُ الرَّسُوۡلُ لَوَجَدُوا اللّٰهَ تَوَّابًا رَّحِيۡمًا ﴿۶۴﴾

તર્જમા : ઔર અગર વોહ અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરેં તો ઐ મહબૂબ ! વોહ તુમ્હારે હુઝૂર હાઝિર હોં ફિર અલ્લાહ સે મુઆફી ચાહેં ઔર રસૂલ ઉન કી શફાઅત ફરમાએં તો ઝરૂર અલ્લાહ કો બહુત તૌબા કબૂલ કરને વાલા મહેરબાન પાએં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે રસૂલોં કો ભેજને કી એક વજહ યેહ હૈ કે લોગ અલ્લાહ કે રસૂલ કી ઈતાઅત કરેં ઔર જો રસૂલ કી ઈતાઅત ન કરે, વોહ યકીનન કાફિર હૈ, ઔર દા'વએ ઈમાન રખતે હુએ ઈતાઅત ન કરે વોહ મુર્તદ કાફિર વાજિબુલ કત્લ હૈ, જૈસા બિશર કે મુઆમલે મેં હુવા કે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ને ઉસે તહે તેગ કર દિયા.

ઔર જબ બન્દે સે ગુનાહ સરઝદ હો જાએ ઔર બન્દા અપને ગુનાહ કી મુઆફી ચાહતા હો તો વોહ રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહે અક્દસ મેં હાઝિર હો ઔર અલ્લાહ સે અપને ગુનાહોં કી મુઆફી ચાહે ઔર રસૂલ કો અપને લિયે સિફારિશી બનાએ તો ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર અલ્લાહ ઉસ કો બખ્શ દેગા. બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત મેં રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા વસીલા ઔર આપ કી શફાઅત કામ બનાને કા ઝરીઆ હૈ, જૈસા કે હઝરતે સય્યિદુના આદમ عَلَيْهِ السَّلَام કી ખતા કા મુઆફ હોના ઔર યહૂદ ભી સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તશરીફ આવરી સે કબ્લ કુફ્ફાર કે સાથ લળાઈ કે દૌરાન આપ કે વસીલે સે દુઆ કિયા કરતે થે ઔર ફત્હયાબ હોતે થે.

રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી વફાત શરીફ કે બા'દ એક આ'રાબી રૌઝએ પાક પર હાઝિર હુવા. રૌઝએ પાક કી ખાક શરીફ અપને સર પર ડાલી ઔર અર્ઝ કરતા રહા, યા રસૂલલ્લાહ ! જો આપ ને ફરમાયા વોહ હમ ને સુના ઔર જો આપ પર નાઝિલ હુવા ઉસ મેં યેહ આયતે શરીફા ભી હૈ. **"વલવ અન્નહુમ ઈઝ્ઝલમુ....(આખિર તક)"** બેશક ! યા રસૂલલ્લાહ ! મૈં ને અપની જાન પર ઝુલ્મ કિયા, મુઝ સે ગુનાહ હુએ ઔર મૈં અપને ગુનાહોં કી મુઆફી કે લિયે આપ કી બારગાહ મેં હાઝિર હુવા. આપ અલ્લાહ સે મેરે ગુનાહોં કી મુઆફી દિલવાએં, તો કબ્ર શરીફ સે આવાઝ આઈ **"તેરી બખ્શિશ કી ગઈ."**

ઈસ વાકિએ સે કુછ મસાઈલ હલ હુએ (1) અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ મેં ઉન કે મક્બૂલોં કો વસીલા બનાના જાઈઝ હૈ. ઔર યેહ કામયાબી કા ઝરીઆ હૈ (2) કબ્ર પર હાજત કે લિયે જાના ભી **"જાઊકા"** મેં દાખિલ હૈ ઔર બેહતર ઝમાના ખૈરુલ કુરુન કી નક્લ હૈ (3) મક્બૂલાને હક મદદ કરતે હૈ ઔર (4) વહાબી ઔર ગૈર મુકલ્લિદ વગૈરા જો લોગોં કો વલિયોં સે રોકતે હૈં વોહ ઝૂટે હૈં.

(111) આયત નં. 65 જો રસૂલ કા ફૈસલા ન માને વોહ મોમિન નહીં

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ حَتّٰى يُحَكِّمُوْكَ فِيْمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوْا فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوْا تَسْلِيْمًا۝

તર્જમા : તો ઐ મહબૂબ ! તુમ્હારે રબ કી કસમ, વોહ મોમિન હૈ હી નહીં, જબ તક કે અપને આપસી ઝગળે મેં તુમ કો હાકિમ ન માન લે, ઔર ફિર તુમ જો ફૈસલા ફરમાઓ ઉસે દિલ મેં રુકાવટ ન પાએ ઔર દિલ સે માન લે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહાં કહા યેહ ગયા કે જબ તક આપ કે ફૈસલે કો દિલ સે ન માને તબ તક વોહ મુસલમાન હૈ હી નહીં.

પહાળ કી તરફ સે આને વાલે ચશ્મે જિસ સે બાગ વગૈરા મેં ખેતી હોતી હૈ ઉસ મેં એક અન્સારી ઔર હઝરતે ઝુબૈર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે બીચ મેં ઝગળા પૈદા હુવા, મુઆમલા સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં પેશ હુવા. હુઝૂર ને ફરમાયા : ઐ ઝુબૈર ! તુમ અપને બાગ કો પાની દે કર બા'દ મેં પાની અપને પળોસી કી જાનિબ ફેર દો. યેહ બાત અન્સારી કો પસન્દ ન આઈ ઔર ઉસ કી ઝબાન સે નિકલ ગયા કે ઝુબૈર આપ કે ફૂફીઝાદ ભાઈ હૈં.

જબ કે ફૈસલે મેં હઝરતે ઝુબૈર કો અન્સારી કે સાથ એહસાન કરને કી હિદાયત કી ગઈ થી લેકિન અન્સારી ને ઈસ બાત કી કદ્ર ન કી તો હુઝૂરે પાક ને ઝુબૈર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો હુક્મ દિયા કે તુમ અપને બાગ કો પાની દે કર બાકી પાની રોક લો, ઈન્સાફ તો યેહી હૈ, નઝદીક વાલા હી પાની કા હકદાર હૈ, ઈસી પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(112) આયત નં. 69 જો અલ્લાહ વ રસૂલ કા હુક્મ માને ઉન્હેં અમ્બિયા, સિદ્દીક ઔર શહીદો કા સાથ

وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَآءِ وَالصّٰلِحِيْنَ ۚ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا۝

તર્જમા : ઔર જો અલ્લાહ ઔર રસૂલ કા હુક્મ માને તો ઉન કો ઉસ કા સાથ મિલેગા, જિસ પર અલ્લાહ ને અપના ફઝ્લ ફરમાયા યા'ની અમ્બિયા ઔર સિદ્દીકીન ઔર શુહદા ઔર નેક લોગ, યેહ કિતને અચ્છે સાથી હૈં !

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ ઉન કે લિયે ખુશ ખબરી હૈ જો દીનદાર હોં ઉન કા ઝાહિરો બાતિન દોનોં અચ્છે હોં ઔર હુકૂકુલ્લાહ. જૈસા કે નમાઝ, રોઝા ઔર દીગર ફરાઇઝો વાજિબાત અદા કરેં સાથ સાથ મેં હુકૂકુલ ઇબાદ કા ભી ખયાલ રખેં. યા'ની લોગોં કા હક અદા કરેં.

હઝરતે સૌબાન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સરકાર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કમાલે મહબ્બત રખતે થે, જુદાઈ કી તાબ ન થી. એક રોઝ ઇસ કદર ગમગીન હુએ કે ચેહરે કા રંગ બદલ ગયા. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : આજ રંગ ક્યૂં બદલા હુવા હૈ ? અર્ઝ કિયા : ન મુઝે કોઈ બીમારી હૈ ન કોઈ દર્દ હૈ. જબ આપ સામને નહીં હોતે તો ઇન્તિહા દરજે કી વહશત વ પરેશાની હોતી હૈ ઔર જબ આખિરત કો યાદ કરતા હૂં તો અન્દેશા હોતા હૈ કે વહાં કિસ તરહ દીદાર કર પાઊંગા ? અગર મુઝે અલ્લાહ પાક ને અપને કરમ સે જન્નત અતા ફરમા ભી દી તો આપ કે મકામ તક રસાઈ કહાં ? ઇસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર તસ્કીન અતા ફરમાઈ ગઈ.

(113) આયત નં. 78 ભલાઈ, બુરાઈ સબ અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ

وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ یَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ۚ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَیِّئَةٌ یَّقُوْلُوْا هٰذِهٖ مِنْ عِنْدِكَ ؕ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ ؕ فَمَالِ هٰۤؤُلَآءِ الْقَوْمِ لَا یَكَادُوْنَ یَفْقَهُوْنَ حَدِیْثًا ۝

તર્જમા : ઉન્હેં જબ કોઈ ભલાઈ પહુંચે તો કહેં યેહ અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ ઔર ઉન્હેં કોઈ બુરાઈ પહુંચે તો કહેં યેહ હુઝૂર કી તરફ સે આઈ. તુમ ફરમા દો, સબ અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ, તો ઉન લોગોં કો ક્યા હુવા, કોઈ બાત સમઝતે મા'લૂમ નહીં હોતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ હાલ મુનાફિકીન કા હૈ જબ કોઈ રાહત મિલતી તો ખુશ હોતે ઔર અગર કોઈ સખ્તી યા પરેશાની લાહિક હોતી તો બદ શુગૂન લેતે ઔર કહતે કે જબ સે યેહ આએ હૈં તબ સે ઐસી હી સખ્તિયાં પેશ આતી રહતી હૈં. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે તેજી હો યા મંદી, નફઅ હો યા નુક્સાન, બીમારી હો યા તન્દુરુસ્તી, રન્જ હો યા રાહત, આરામ હો યા તક્લીફ, ફત્હ મિલે યા શિકસ્ત, યેહ સબ કુછ અલ્લાહ હી કી તરફ સે હૈ.

(114) આયત નં. 79 બન્દા ગુનાહ કર કે મુસીબત કા મુસ્તહિક હોતા હૈ

مَاۤ اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللّٰهِ٘ وَمَاۤ اَصَابَكَ مِنْ سَیِّئَةٍ فَمِنْ نَّفْسِكَ ؕ

તર્જમા : જો ભલાઈ તુઝે પહુંચે વોહ અલ્લાહ કી તરફ સે હૈ ઔર જો બુરાઈ પહુંચે વોહ તેરી અપની તરફ સે હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ ભી મુનાફિકીન કે ઉસ કૌલ હી કા જવાબ હૈ જો યેહ કહા કરતે થે કે જબ સે રસૂલ આએ હમ પર તકલીફેં આતી રહીં, તો યહાં બતાયા ગયા કે ને'મતેં અલ્લાહ કે ફઝ્લ સે હૈં ઔર અલ્લાહ કી તરફ સે હૈં, અબ રહી બાત તકલીફોં કે બાબ મેં, તો તુમ ને ઐસે અમલ કિયે જિસ કે નતીજે મેં તુમ પર અલ્લાહ ને બલાએં નાઝિલ કીં.

બન્દા જબ ફાઈલે હકીકી કી તરફ નઝર કરે તો હર ચીઝ કો ઉસી કી તરફ સે જાને ઔર જબ સબબ પર નઝર કરે તો

બુરાઈયોં કો અપને ગુનાહ કી સઝા સમઝે. અપને નફ્સ કો ઝિમ્મેદાર જાને.

(115) આયત નં. 80 જિસ ને રસૂલ કા હુક્મ માના ઉસ ને અલ્લાહ કા હુક્મ માના

مَنْ يُّطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ ۚ وَمَنْ تَوَلّٰى فَمَاۤ اَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيْظًا ؕ

તર્જમા : જિસ ને રસૂલ કા હુક્મ માના બેશક ! ઉસ ને અલ્લાહ કા હુક્મ માના ઔર જિસ ને મુંહ ફેરા તો હમ ને તુમ્હેં ઉસ કો બચાને કે લિયે ન ભેજા !

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે જિસ ને મેરી ઈતાઅત કી ઉસ ને અલ્લાહ તઆલા કી ઈતાઅત કી ઔર જિસ ને મુઝ સે મહબ્બત કી ઉસ ને અલ્લાહ સે મહબ્બત કી તો આજ કે દૌર કે વહાબી, બદ અકીદા, ગુસ્તાખ, બે દીન, ગૈર મુકલ્લિદ કી તરહ ઉસ દૌર કે મુનાફિકીન બોલ પળે કે મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ચાહતે હૈં કે હમ ઉન કો રબ માનેં, જિસ તરહ નસારા ને હઝરતે ઈસા (عَلَيْهِ السَّلَام) કો ખુદા માના તો ઉન ગુસ્તાખોં કે રદ કે લિયે અલ્લાહ પાક ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ ઔર હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે કૌલ કી સચ્ચાઈ ઝાહિર ફરમાઈ.

બેશક ! રસૂલ કી ઈતાઅત અલ્લાહ કી ઈતાઅત હૈ ઔર રસૂલ સે મહબ્બત અલ્લાહ પાક સે મહબ્બત હૈ. યાદ રહે યેહ રસૂલ અપની ખ્વાહિશે નફસાની સે એક લફ્ઝ ભી નહીં બોલતે, યેહ જો ભી કહેં સબ **"વહિયે ઈલાહી"** હૈ, આપ કે કૌલ પર અમલ કરના વાજિબ હૈ, આપ કે ખિલાફ કરના ગુમરાહી હૈ ઔર આપ સે ઈન્કાર કુફ્ર હૈ.

(116) આયત નં. 83 સિર્ફ અલ્લાહ કા ફઝ્લ બચાતા હૈ

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهٗ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ۝

તર્જમા : ઔર અગર તુમ પર અલ્લાહ કા ફઝ્લ ઔર ઉસ કી રહમત ન હોતી તો તુમ મેં સે થોળે હી બચતે, બાકી શૈતાન કે પીછે લગ જાતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કોઈ યૂં ન કહે કે મૈં પાક હુવા યા મૈં નેક હૂં ક્યૂંકે નેકી ઔર પાકી કા દારોમદાર સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા કે ફઝ્લો કરમ પર હૈં, જિસે અલ્લાહ બચાના ચાહે સિર્ફ વોહી બચ સકતા હૈ. અલ્લાહ ને જબ લોગોં કો બચાના ચાહા તો એ'લાને નબુવ્વત સે કબ્લ ભી લોગોં કો બચા લિયા. જૈસા કે બુહૈરા રાહિબ, ઝૈદ બિન અમ્ર બિન ફઝીલ, વરકા બિન નૌફલ ઔર કૈસ બિન સા'દ, યેહ વોહ લોગ હૈં જો એ'લાને નબુવ્વત સે કબ્લ હી હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર ઈમાન લે આએ ઔર જૈસા કે હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે વાલિદૈન વ આપ કે દાદા અબ્દુલ મુત્તલિબ વગૈરા, જો કુફ્રો ઝલાલત કે સૈલાબ કે દૌર મેં થે, મગર દીને હનીફ, દીને ઇબ્રાહીમી પર થે. તો વોહ મુવહ્હિદ રહે ઔર બ ફઝ્લે તઆલા બચે રહે, ઔર કુછ લોગ થે, જો એ'લાને નબુવ્વત કે બા'દ ભી, મો'જિઝાત દેખને કે બા'દ ભી મહરૂમ રહે.

(117) આયત નં. 84 અલ્લાહ કી રાહ મેં લળો

فَقَاتِلْ فِیْ سَبِیْلِ اللّٰہِ ۚ لَا تُكَلَّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنِیْنَ ۚ

عَسَى اللّٰہُ اَنْ یَّكُفَّ بَاْسَ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا ؕ

તર્જમા : એ મહબૂબ ! અલ્લાહ કી રાહ મેં લળો, તુમ્હેં સિર્ફ ઇતની હી તક્લીફ દી જાએગી જિતની તુમ મેં તાકત હો ઔર મુસલમાનોં કો આમાદા કરો, અન્કરીબ અલ્લાહ કાફિરોં કી સખ્તી રોક દેગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બદ્રે સુગરા કી જંગ જો અબૂ સુફ્યાન કે સાથ મુકર્રર થી, જબ ઉસ કા વક્ત આ ગયા તો હુઝૂર ને લોગોં કો જિહાદ કે લિયે તય્યાર હોને કી દા'વત દી, વોહ કુછ લોગોં કો પસન્દ ન આયા ઔર અલ્લાહ તઆલા ને હુઝૂર કો

હુક્મ દિયા કે કોઈ આપ કે સાથ હો યા ન હો, જિહાદ ન છોળેં. અલ્લાહ આપ કા નાસિર વ મુઈન હૈ ઔર ઉસ કા વા'દા સચ હૈ ઔર આપ બદ્રે સુગરા કી જંગ કે લિયે રવાના હુએ, જબ કે આપ કે સાથ સિર્ફ સત્તર70 સુવાર થે.

મુઆમલા કોઈ ભી હો, ચાહે જિહાદ હો યા ઔર કુછ, ઉસ મેં કામયાબી કા દારોમદાર સિર્ફ નુસ્રતે ઈલાહી (અલ્લાહ કી મદદ) પર હૈ.

(118) આયત નં. 88 દુશ્મનોં કા બચાવ ન કરો

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنٰفِقِيْنَ فِئَتَيْنِ وَاللّٰهُ اَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوْا ۭ اَتُرِيْدُوْنَ اَنْ تَهْدُوْا مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُ ۭ وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ۝

તર્જમા : તુમ્હેં ક્યા હુવા હૈ કે મુનાફિકોં કે બારે મેં દો ફિર્કે બન ગએ હો, અલ્લાહ ને ઉન કે બુરે આ'માલ કે સબબ ઉન કો ઔંધા કર દિયા. ક્યા તુમ યેહ ચાહતે હો કે ઉન કો રાહ દિખાઓ જિન કો અલ્લાહ ને ગુમરાહ કર દિયા ? ઔર જિસે અલ્લાહ ગુમરાહ કરે, તુમ ઉન કે લિયે હરગિઝ રાહ ન પાઓગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુનાફિકોં કા એક ગિરૌહ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સાથ જિહાદ મેં જાને સે રુક ગયા થા, ઉસ કે બાબ મેં સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان દો હિસ્સોં મેં બટ ગએ થે. કુછ કે નઝદીક વોહ મુર્તદ હો ગએ તો ઉન કા કત્લ કરના સહીહ થા ઔર કુછ ઉન કો મુસલમાન સમઝતે થે, ઈસ મુઆમલે મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

કહા ગયા કે તુમ લોગ ઉસ ગિરૌહ કે બારે મેં એક ક્યૂં નહીં હો જાતે, યા'ની કે જબ વોહ મુર્તદ હો ગએ ઔર મુશ્રિકોં સે મિલ ગએ ઔર હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સાથ ધોકા કર બૈઠે તો અબ ઉન કે લિયે વોહી હુક્મ સહીહ હૈ, જો કાફિરોં કે લિયે હો, અબ ઉન કો મુસલમાન સમઝના સહીહ નહીં હૈ.

ઔર યેહ ભી સમઝ લેના ચાહિયે કે જિસ કો અલ્લાહ ખુદ ઉન કી ગુમરાહિયોં કે સબબ ઔર ઉન કી બદ આ'માલિયોં કે સબબ ગુમરાહ રહને દે કોઈ ઉસ કો હિદાયત દેને વાલા નહીં હૈ, તો ઐસોં કે પીછે અપની એનર્જી વેસ્ટ કરના કોઈ સહીહ અમલ નહીં હૈ.

(119) આયત નં. 91 કલ્મા પઢ કર ઇસ્લામ દુશ્મની કરને વાલે

سَتَجِدُوْنَ اٰخَرِيْنَ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّاْمَنُوْكُمْ وَيَاْمَنُوْا قَوْمَهُمْؕ كُلَّمَا رُدُّوْٓا
اِلَى الْفِتْنَةِ اُرْكِسُوْا فِيْهَاۚ فَاِنْ لَّمْ يَعْتَزِلُوْكُمْ وَيُلْقُوْٓا اِلَيْكُمُ السَّلَمَ
وَيَكُفُّوْٓا اَيْدِيَهُمْ فَخُذُوْهُمْ وَاقْتُلُوْهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوْهُمْؕ وَاُولٰٓئِكُمْ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا مُّبِيْنًا۠﴿۹۱﴾

તર્જમા : અબ તુમ કુછ ઐસે લોગોં કો દેખોગે જો ચાહતે હૈં કે તુમ સે ભી અમાન મેં રહેં ઔર અપની કૌમ સે ભી અમાન મેં રહેં. જબ ઉન કી કૌમ ઉન કો ફિત્ના ફસાદ કી તરફ બુલાએ તો ઉસ પર ઔંધે ગિરતે હૈં અબ અગર વોહ તુમ સે કિનારા ન કરેં ઔર સુલ્હ કી બાત ન કરેં ઔર અપને હાથ ન રોકેં તો ઉન કો જહાં પાઓ વહાં પકળ લો ઔર ઉન કો કત્લ કર ડાલો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મદીનએ તય્યિબા મેં કબીલએ અસદ ઔર ગત્ફાન કે કુછ લોગ સિર્ફ દિખાવે કા કલ્મા પઢ લેતે ઔર જબ ઉન મેં સે કોઈ અપની કૌમ સે મિલતા ઔર લોગ ઉન સે પૂછતે કે તુમ કિસ પર ઈમાન લાએ ? તો જવાબ મેં કહતે, બન્દર ઔર બિચ્છૂ પર, ઐસા સબ કરને કે પીછે ઉન કી નિય્યત યેહ રહતી કે વોહ મુસલમાનોં સે ભી મહફૂઝ રહેં ઔર અપની કૌમ સે ભી બચે રહેં ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. યેહ ઉન કી કમાલ કી મુનાફકત થી ઔર હુક્મ યેહ હુવા કે ઐસે લોગ અગર તૌબા ન કરેં તો મૌત હી ઈન્સાફ હૈ.

(120) આયત નં. 92 કોઈ મુસલમાન દૂસરે મુસલમાન કો કત્લ ન કરે

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ اَنْ يَّقْتُلَ مُؤْمِنًا اِلَّا خَطَـًٔا

તર્જમા : કિસી મુસલમાન કો હક નહીં કે દૂસરે મુસલમાન કો માર ડાલે, સિવાએ યેહ કે યેહ કામ ગલતી સે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અયાશ બિન રબીઆ મખ્ઝૂમી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ હિજરત સે પહલે મક્કએ મુકર્રમા મેં ઈમાન લાએ ઔર ઘર વાલોં કે ખૌફ સે મદીનએ મુનવ્વરા જા કર પનાહ લી. ઉન કી માં કો બહુત બેકરારી હુઈ ઔર ઉસ ને અપને દો બેટે જો અયાશ કે સોતેલે ભાઈ થે, હારિસ ઔર અબૂ જહલ સે કહા કે જબ તક તુમ અયાશ કો મેરે પાસ ન લાઓ, ખુદા કી કસમ, ન મેં સાએ મેં બૈઠૂં ન ખાના ચખૂં ન પાની પીઉં.

વોહ દોનોં હારિસ બિન ઝૈદ બિન અબી ઉનૈસા કો સાથ લે કર તલાશ મેં નિકલે ઔર મદીને પહુંચ કર અયાશ કો પા લિયા ઔર ઉન કો માં કે જઝ્અ ફઝ્અ ઔર બેકરારી ઔર ખાના, પીના છોળને કી બાત સુનાઈ ઔર અલ્લાહ કો દરમિયાન રખ કર અહદ કિયા કે હમ દીન કે બારે મેં તુઝ સે કુછ ન કહેંગે, ઈસ તરહ વોહ અયાશ કો મદીને સે નિકાલ લાએ, મદીને સે બાહર આ કર ઉસ કો બાંધા. હર એક ને 100 કોળે મારે ઔર માં કે પાસ લાએ.

માં ને કહા : મૈં તેરી રસ્સી ન ખોલૂંગી જબ તક તૂ અપના દીન તર્ક ન કરે, ઔર ઉસ કો બન્ધા હુવા ધૂપ મેં ડાલ દિયા ઔર મુસીબતોં મેં મુબ્તલા હો કર અયાશ ને માં કા કહા માન લિયા ઔર દીન તર્ક કર દિયા.

અબ હારિસ બિન ઝૈદ ને ઉન કો તા'ને દિયે ઔર કહા કે તૂ જિસ દીન પર થા અગર વોહ હક થા તો તૂને હક કો છોળ દિયા ઔર અગર વોહ દીન બાતિલ થા તો તૂ બાતિલ દીન પર રહા. યેહ બાત અયાશ કો બળી નાગવાર ગુઝરી ઔર ઉસ ને કહા કે

અગર મૈં તુઝ કો અકેલે મેં પાઊંગા તો ઝરૂર કત્લ કર દૂંગા. ખુદા કી કસમ.

ઈસ કે બા'દ અયાશ ફિર સે ઈસ્લામ લાએ ઔર મદીનએ તય્યિબા હિજરત કી. અબ હુવા યૂં કે હારિસ ભી ઈસ્લામ લે આએ ઔર હિજરત કર કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ પહુંચે લેકિન ઉસ રોઝ અયાશ મૌજૂદ ન થે. ઉન્હો હારિસ કે ઈસ્લામ લાને કી ખબર ન થી, ઉન્હોં ને કુબા કે કરીબ હારિસ કો દેખા તો ઉન કો કત્લ કર દિયા.

લોગોં ને અયાશ સે કહા : ઐ અયાશ ! તુમ ને બહુત બુરા કિયા, હારિસ ઈસ્લામ લા ચુકે થે, ઈસ પર અયાશ કો બહુત રન્જ હુવા ઔર હુઝૂરે પાક કી ખિદમત મેં આ કર અર્ઝ કિયા : મુઝે તા-વક્તે કત્લ ઉસ કે ઈસ્લામ કી ખબર ન થી. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ભૂલ સે કી ગઈ કત્લ પર ભી વાજિબ હૈ કે એક ગુલામ આઝાદ કરે, અગર વોહ ન બન સકે તો મુસલસલ સાઠ60 રોઝે રખે ઔર યેહ ઈસ તરહ કે બીચ મેં એક રોઝા ભી ન છૂટે ઔર અગર એક રોઝા ભી છૂટ જાએ તો નએ સિરે સે સાઠ60 રોઝે રખે ઔર કસ્દન-જાનબૂઝ કર કત્લ કરને કી સઝા જહન્નમ કી આગ હૈ, ઔર યેહ ભી ઈસ તરહ કે કત્લ કરને કી મુમાનઅત હોને (રોકને) કે બા વુજૂદ કત્લ કિયા તો સઝા હૈ જહન્નમ કી મગર અગર કત્લ કો જાઈઝ માને તો યેહ કુફ્ર હૈ ઔર હમેશા કે લિયે જહન્નમ હૈ.

જંગે ઉહુદ મેં હઝરતે હુઝૈફા કે વાલિદ યમાન કા કત્લ યા અયાશ બિન રબીઆ કે હાથ સે હારિસ કા કત્લ યા હઝરતે અબૂ દર્દા કે હાથ સે ગલતી સે એક મુસલમાન કા કત્લ હો જાના યા હઝરતે ઔસામા બિન ઝૈદ કે હાથ સે ગલતી સે મિરદાસ બિન ઉમર કા કત્લ હો જાના યેહ સારી કત્લેં ખતા કે નમૂને હૈં જિન પર કફ્ફારા હૈ.

(121) આયત નં. 94 જો તુમ્હેં સલામ કરે

يَآاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا ضَرَبْتُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَتَبَيَّنُوْا وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ اَلْقٰٓى اِلَيْكُمُ السَّلٰمَ لَسْتَ مُؤْمِنًا ۚ تَبْتَغُوْنَ عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۡ فَعِنْدَ اللّٰهِ مَغَانِمُ كَثِيْرَةٌ ؕ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! જબ તુમ જિહાદ કો નિકલો ઔર કોઈ તુમ્હેં સલામ કરે તો ઉસે યેહ ન કહો કે તૂ મુસલમાન નહીં, તુમ દુન્યા કી ઝિન્દગી કા સામાન ચાહતે હો ઔર અલ્લાહ કે પાસ બહુત સારી ગનીમતેં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મરવાસ બિન નહીક કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ અહલે ફિદક મેં સે થે ઔર ઉન કી કૌમ મેં સે સિવાએ ઉન કે દૂસરા કોઈ ઈમાન ન લાયા થા. જબ ઉસ કી કૌમ ને જાના કે ઈસ્લામી લશ્કર આ રહા હૈ તો સબ ભાગે લેકિન હઝરતે મરવાસ ન ભાગે, જબ ઉન્હોં ને દેખા કે કોઈ લશ્કર આ રહા હૈ તો આપ ને સમઝા કે કોઈ ગૈર મુસ્લિમ ટુકળી હો તો વોહ અપની બકરિયાં લેકર પહાળ પર ચઢ ગએ. જબ પતા ચલા કે ઈસ્લામી લશ્કર હૈ ઔર અલ્લાહુ અક્બર કે નારે સુને તો ખુદ ભી ખુશી ખુશી તક્બીર પઢતે પઢતે નીચે આ ગએ ઔર કહને લગે "لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ" ઔર કહને લગે "اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ".

મુસલમાનોં કો લગા કે ફિદક વાલે તો સારે મુશ્રિક હૈં ઔર યેહ ઈન્સાન ધોકા દેને કે લિયે ઈમાન ઝાહિર કરતા હૈ તો ઉસામા બિન ઝૈદ ને ઉન્હેં કત્લ કર ડાલા ઔર ઉન કી બકરિયાં લે આએ ઔર હુઝૂર કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર પૂરા વાકિઆ બયાન કિયા. આપ કો બહુત અફ્સોસ હુવા, આપ નારાઝ હુએ ઔર કહા કે તુમ ને ઉસ કે માલ કી લાલચ મેં ઉન કો કત્લ કિયા,

ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર હુક્મ હુવા કે ઉન કી બકરિયાં ઉન કે વારિસીન કે હવાલે કર દી જાએં.

ફરમાયા ગયા કે કિસી કે અન્દર કુછ ઈમાન કી નિશાની દેખો તો તહકીક કરો ઔર જબ તક ઉન કા કુફ્ર સાબિત ન હો તો અપના હાથ રોકો, ઉસ કો કત્લ ન કરો. અબૂ દાવૂદ શરીફ ઔર તિર્મિઝી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ કોઈ લશ્કર રવાના કરતે તો હુક્મ કરતે કે અગર તુમ મસ્જિદ દેખો યા અઝાન સુનો તો કત્લ ન કરો ઔર અગર કોઈ સલામ કરે તો ન કહો કે તૂ મુસલમાન નહીં હૈ.

સલામ કરના સુન્નત હૈ ઔર જવાબ દેના વાજિબ હૈ ઔર જવાબ મેં અફઝલ યેહ હૈ કે જવાબ મેં કુછ ઈઝાફા હો. જૈસે કે અગર કોઈ કહે કે اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ તો જવાબ મેં કહો وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ الله ઔર અગર સલામ કરને વાલા وَ رَحْمَةُ الله ભી કહે તો તુમ કહો وَعَلَيْكُمُ السَّلَامُ وَ رَحْمَةُ الله وَبَرَكَاتُهٗ.

કાફિર, ગુમરાહ, ફાસિક ઔર ઈસ્તિન્જા કરને વાલે મુસલમાન કો સલામ ન કરે ઔર જો શખ્સ ખુત્બા, તિલાવતે કુરઆન યા હદીસ યા ઈલ્મી તઝકિરા યા અઝાન યા તક્બીર યા નમાઝ મેં મશ્ગૂલ હો, ઉન કો ઉસ વક્ત સલામ ન કરે ઔર ઉસ વક્ત કોઈ અપને કો સલામ કરે તો જવાબ દેના વાજિબ નહીં હૈ. અગર કોઈ શખ્સ તાશ, શતરન્જ, ચોસર વગૈરા કોઈ નાજાઈઝ કામ મેં મશ્ગૂલ હો યા પાખાને મેં હો તો ઉસે સલામ ન કરેં.

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ફરમાતે હૈં : મોમિન સે સલામ કલામ બન્દ ન કરેં. મઝીદ ફરમાતે હૈ કે તુમ મેં બેહતર વોહ હૈ જો સલામ ઔર સુલ્હ મેં પહલ કરે. ઈસ સિલ્સિલે મેં એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે સલામ કરને વાલા અગર મુસલમાન હૈ તો ઉસે બેહતર તરીકે સે જવાબ દિયા જાએ ઔર અગર મુસલમાન ન હો તો ઉસે સિર્ફ "عليكم" કહ દિયા જાએ.

(122) આયત નં. 97 અગર તુમ કમઝોર હો

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ ۖ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ۚ فَأُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ

તર્જમા : વોહ લોગ જિન કી રૂહ ફિરિશ્તે નિકાલતે હૈં, ઐસી હાલત મેં કે વોહ અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરતે થે તો સુવાલ કરતે હૈં કે તુમ કિસ હાલત મેં થે ? વોહ કહતે હૈં હમ ઝમીન મેં કમઝોર થે. કહા જાતા હૈ કે ક્યા અલ્લાહ કી ઝમીન વસીઅ ન થી ? તો તુમ હિજરત કર લેતે તો ઐસોં કા ઠિકાના જહન્નમ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉન લોગોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જિન્હોં ને મક્કે મેં કલ્મએ તૌહીદ તો પઢ લિયા મગર જિસ ઝમાને મેં હિજરત ફર્ઝ થી તબ હિજરત ન કી ઔર જબ મક્કે કે મુશ્રિક જંગે બદ્ર મેં મુસલમાનોં સે લળને કે લિયે નિકલે તો ઉન કે સાથ હો લિયે ઔર કુફ્ફાર કે સાથ મારે ગએ, ઉન સે કહા ગયા કે કાફિરોં કે સાથ રહના ઔર હિજરત ન કરના ભી ગુનાહ હૈ.

ઈસ આયત સે સાબિત હુવા કે જો શખ્સ અપને શહર મેં રહ કર દીન કે ફરાઈઝ અદા ન કર સકે ઔર દૂસરી જગહ જાને સે ઈબાદત અદા કર સકે તો અપના દીન ઔર અપને આ'માલ બચાને કે લિયે એક જગહ સે દૂસરી જગહ શિફ્ટ હો જાએ, ચાહે વોહ દૂસરા મકાન કરીબ હો યા દૂર હો, હિજરત કરે ઔર ઐસે લોગોં કે લિયે જન્નત હૈ ઔર અમલ વ દીન બચાને કે લિયે હિજરત કરને વાલે કો સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઔર હઝરતે ઈબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ عَلَيْهِ السَّلَام કી ઝિયારત નસીબ હોગી.

(123) આયત નં. 100 સવાબ કા મદાર નિય્યત પર હૈ, અમલ પર નહીં

وَمَنْ يُّهَاجِرْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ مُرٰغَمًا كَثِيْرًا وَّسَعَةً ؕ وَمَنْ يَّخْرُجْ مِنْۢ بَيْتِهٖ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ۝

તર્જમા : ઔર જો અલ્લાહ કી રાહ મેં (હિજરત કે લિયે) ઘર-બાર છોળ કર નિકલે તો ઝમીન મેં કાફી જગહ ઔર વુસ્અત પા લેગા ઔર જો અલ્લાહ ઔર રસૂલ કી તરફ હિજરત કર કે નિકલેગા ઔર અગર ઉસે મૌત આ ગઈ તો ઉસ કા સવાબ અલ્લાહ કે ઝિમ્મે હૈ ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ સે પહલે વાલી આયત જબ નાઝિલ હુઈ કે કબીલએ બનૂ લૈસ કે યા કબીલએ ખુઝાઆ કે એક બુઝુર્ગ શખ્સ જુન્દા બિન ઝમરતુલ્લૈસી ને સુની ઔર વોહ એક દમ ઝઈફ શખ્સ થે, યહાં તક કે સુવારી પર ભી બૈઠ ન સકતે થે. વોહ કહને લગે કે મૈં "મુસ્તસ્ના" લોગોં સે નહીં હૂં યા'ની મજબૂર નહીં હૂં, મેરે પાસ ઈતના માલ હૈ કે મૈં મદીને પહુંચ સકતા હૂં. ખુદા કી કસમ ! હિજરત કા હુક્મ આ જાને કે બા'દ અબ મક્કા મેં એક રાત ભી નહીં રહૂંગા, તો લોગ ઉન કો ચારપાઈ પર લિટા કર લે કે ચલે.

વોહ અભી "**મકામે તન્ઈમ**" જો મક્કા સે છ[6] મિલ કી દૂરી પર હૈ ઔર જહાં સે મક્કા વાલે એહરામ બાંધતે હૈં વહાં પહુંચતે હી ઉન કા ઈન્તિકાલ હો ગયા. આખિરી વક્ત મેં અપના દાયાં હાથ અપને બાએં હાથ પર રખા હુવા થા ઔર કહ રહે થે, યા રબ ! યેહ તેરા ઔર તેરે રસૂલ કા હાથ, મૈં ઉસ પર બૈઅત કરતા હૂં જિસ પર તેરે રસૂલ ને બૈઅત કી.

યેહ ખબર સુન કર સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને કહા : ઐ કાશ ! વોહ મદીને તક પહુંચ પાતે તો ઉન કા અજ્ર કિતના

બળા હોતા ! ઔર મુશ્રિકીન વ મુનાફિકીન હંસે ઔર કહને લગે કે જિસ મત્લબ કે લિયે નિકલે થે વોહ ન મિલા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સાબિત હુવા જો કોઈ નેકી કા ઈરાદા કરે ઔર ઉસે પૂરા ન કર સકે, આજિઝ હો જાએ તો ઉસ અમલ કા સવાબ પા લેતા હૈ. જૈસા કે તલબે ઈલ્મ યા જિહાદ યા હજ, ઝિયારત, ઉમરહ, ફરમાં બરદારી, ઝોહદો તક્વા, હલાલ રિઝ્ક કે લિયે વતન છોળના વગૈરા ભી હિજરત મેં શામિલ હૈં ઔર યેહ રસ્તે મેં મર જાને વાલા અજ્ર પાએગા. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ !

(124) આયત નં. 102 અપના બચાવ કરો, ગાફિલ ન રહો

وَدَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَوْ تَغْفُلُوْنَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَ اَمْتِعَتِكُمْ فَیَمِیْلُوْنَ عَلَیْكُمْ مَّیْلَةً وَّاحِدَةً ؕ

તર્જમા : ઔર કાફિરોં કી ખ્વાહિશ હૈ કે અગર તુમ અપને અસ્લહે ઔર માલો અસ્બાબ સે ગાફિલ હો જાઓ તો એક સાથ મિલ કર તુમ પર ટૂટ પળેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم જબ ગઝવએ ઝાતુર્રકાઅ સે ફારિગ હુએ ઔર દુશ્મનોં કે બહુત સારે લોગોં કો જબ કૈદ કિયા ઔર માલે ગનીમત હાથ આયા ઔર જબ કોઈ દુશ્મન બાકી ન રહા તો કઝાએ હાજત કે લિયે જંગલ મેં અકેલે તશરીફ લે ગએ તો દુશ્મનોં કે ગિરોહ સે હારિસ મુહારબી યેહ દેખ કર તલ્વાર લે કર છુપ કર પહાળ સે ઉતરા ઔર યકાયક હઝરત કે પાસ પહુંચ ગયા ઔર કહ પળા કે યા મુહમ્મદ ! અબ તુમ કો મુઝ સે કૌન બચાએગા ?

સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જવાબ મેં ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા ! ઔર દુઆ ફરમાઈ, જૈસા ઉસ ને તલ્વાર ચલાને કા ઈરાદા કિયા તો ઔંધે મુંહ ગિર ગયા ઔર તલ્વાર હાથ સે છૂટ

ગઈ. હુઝૂર ને વોહ તલ્વાર ઉઠા લી ઔર ફરમાયા : અબ તુઝે મુઝ સે કૌન બચાએગા ? ઉસ ને કહા : મુઝે બચાને વાલા કોઈ નહીં હૈ.

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : **"અશ્હદુ અલ લાઈલાહ ઈલ્લ-લાહુ વ અશ્હદુઅન્ન મુહમ્મદુર્રસૂલુલ્લાહ"** પઢ લે. તેરી તલ્વાર તુઝે દે દૂંગા. ઉસ ને ઈસ બાત સે (ઈમાન લાને સે) ઈન્કાર કિયા ઔર કહાં : મૈં શહાદત દેતા હૂં કે પૂરી ઝિન્દગી આપ સે નહીં લળૂંગા ઔર કભી આપ કે દુશ્મન કી મદદ નહીં કરૂંગા. સરકાર ને તલ્વાર ઉસ કો દે દી, વોહ કહને લગા : યા મુહમ્મદ ! આપ હમ સે બેહતર હો. ફરમાયા : હાં હમારે લિયે યેહી ઝૈબ હૈ. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર હથિયાર સાથ રખને કા હુક્મ હુવા.

(125) આયત નં. 105-106 ધોકા ધળી કરને વાલોં કી હિમાયત, સિફારિશ ન કરો

إِنَّآ أَنزَلْنَآ إِلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ بِٱلْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُ ۚ وَلَا تَكُن لِّلْخَآئِنِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾ وَٱسْتَغْفِرِ ٱللَّهَ ۖ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٠٦﴾

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! બેશક ! હમ ને તુમ પર સચ્ચી કિતાબ નાઝિલ કી, કે તુમ લોગોં મેં ફૈસલા કરો. જિસ તરહ અલ્લાહ તુમ કો દિખાએ ઔર ધોકે વાલોં કી તરફ સે ન ઝગળો ઔર અલ્લાહ સે મુઆફી ચાહો. બેશક ! અલ્લાહ બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અન્સાર કે કબીલે બની ઝફર કા એક શખ્સ તૌમા બિન ઉબૈરક ને અપને પળોસી કતાદા બિન નૌમાન કી ઝિરહ ચુરા કર અપને પળોસી ઝૈદ બિન સીમીન યહૂદી કે વહાં આટે કી બોરી મેં છુપાઈ. જબ ઝિરહ કી તલાશ કી ગઈ ઔર તૌમા પર શક ગયા તો ઉસ ને ચોરી કા ઈન્કાર કર દિયા ઔર વોહ કસમ ખા ગયા. બોરી ફટી હુઈ થી ઔર આટા બોરી સે ગિરતા રહતા થા. ઉસ નિશાની સે લોગ યહૂદી કે ઘર તક પહુંચે.

બોરી વહીં થી. ઝિરહ ઉસ મેં થી, યહૂદી ને કહા કે તૌમા રખ ગયા હૈ ઔર યહૂદી કી એક જમાઅત ને ગવાહી દી.

મગર તૌમા કી કૌમ ને તૈ કર લિયા થા કે યહૂદી કો ચોર સાબિત કરેંગે ઔર સબ કસમ ખા લેંગે જિસ સે કૌમ બદનામ ન હો. વોહ લોગ ચાહતે થે કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તૌમા કો છોળ દેં ઔર યહૂદી કો સઝા દેં ઈસ લિયે સબ ને તૌમા કે ફેવર મેં ઔર યહૂદી કે ખિલાફ ગવાહી દે દી ઔર ઈસ વાકિએ કે મુતઅલ્લિક યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બનૂ ઝફર રાત મેં મશ્વરે કરતે થે કે તૌમા ઝૂટી કસમ ખા લે, તો રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સચ માન લેંગે. ઈસ લિયે કે તૌમા બ ઝાહિર મુસલમાન હૈ. રહ ગયા યહૂદી તો વોહ તો ખુલા કાફિર હૈ, તો હુઝૂર ઉન કી બાત સચ નહીં માનેંગે. યેહ બે વુકૂફ સારે કે સારે એક મુનાફિક કો બચાને કે લિયે ઔર એક બે ગુનાહ યહૂદી પર તોહમત રખને કે લિયે મુત્તફિક હો ગએ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને રાઝ ફાશ કર દિયા.

બિલ આખિર તૌમા મુર્તદ હો ગયા ઔર મક્કા કી તરફ ભાગા. વહાં કિસી કે ઘર મેં લૂટને કી કોશિશ કરતા થા, તો પકળા ગયા. ઈસ કે ઉપર દીવાર ગિર ગઈ ઔર વોહ દબ ગયા. દૂસરે દિન લોગોં ને નિકાલા ઔર ચાહા કે માર ડાલેં તો કુછ મક્કે વાલોં ને સિફારિશ કી કે ઈસે મત મારો, યેહ મદીને સે ભાગ કર આયા હૈ ઔર યહાં પનાહ લી હૈ, તો ઈસે મારના સહીહ નહીં, આખિર ઉસે મક્કા સે બાહર નિકાલ દિયા.

ખુઝાઆ કે કાફિલે કે સાથ ઉસ ને મુલ્કે શામ જાના તૈ કિયા ઔર રવાના હુવા. એક મન્ઝિલ પર કાફિલે વાલોં કો ગફલત મેં દેખ કર ઉન કે માલ મેં ચોરી કી તો લોગોં ને સંગસાર કિયા. યા એક રિવાયત યેહ હૈ કે જિદ્દા સે નાવ મેં સુવાર હુવા ઔર ઉસ મેં

મુસાફિરોં કે સામાન મેં સે દીનાર કી એક થૈલી ચુરાઈ ગુનાહ સાબિત હોને કે બા'દ નાવ વાલોં ને ઉસે દરિયા મેં ડૂબો દિયા. યેહ તો હૈ દુન્યા કા અઝાબ ઔર આખિરત મેં વોહ જહન્નમ કે સબ સે ગહરે તબકે મેં હોગા.

યાદ રહે, કુફ્ર, શિર્ક ઔર નબી કે ગુસ્તાખોં સે તૌબા કી તૌફીક છીન લી જાતી હૈ.

(126) આયત નં. 116 અલ્લાહ કિસ કો મુઆફ નહીં કરતા ?

اِنَّ اللّٰهَ لَا یَغْفِرُ اَنْ یُّشْرَكَ بِهٖ وَ یَغْفِرُ مَا دُوْنَ ذٰلِكَ لِمَنْ یَّشَآءُؕ وَ مَنْ یُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلٰلًۢا بَعِیْدًا۝۱۱۶

તર્જમા : અલ્લાહ ઉસે મુઆફ નહીં કરતા કે ઉસ કા કિસી કો શરીક બનાએ ઔર જો કુછ ઉસ કે નીચે હૈ ઉસ મેં સે જિસે ચાહે મુઆફ કર દેતા હૈ ઔર જિસ ને અલ્લાહ કા કિસી કો શરીક બનાયા તો વોહ દૂર કી ગુમરાહી મેં પળા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં કે યેહ આયત એક બહુત બૂઢે ગાંવ વાલે આ'રાબી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિસ ને હુઝૂર કી બારગાહ મેં આ કર અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! મૈં બૂઢા હૂં, ગુનાહ મેં ડૂબા હુવા હૂં, ઈસ કે બા વુજૂદ જબ સે મૈં ને અલ્લાહ કો પહચાના ઔર ઉસ પર ઈમાન લાયા. તબ સે આજ તક મૈં ને કભી શિર્ક ન કિયા, ઉસ કે સિવા કિસી કો વલી ન બનાયા ઔર એક પલ ભી યેહ ન સોચા કે મૈં અલ્લાહ સે ફરાર હો સકતા હૂં. મૈં બહુત શર્મ મહસૂસ કરતા હૂં, તૌબા કરતા હૂં, મગ્ફિરત ચાહતા હૂં. અલ્લાહ કે વહાં મેરા ક્યા હાલ હોગા ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઈસ આયત સે સાબિત હુવા કે શિર્ક, કુફ્ર મુઆફ નહીં હૈ. હાં મુશ્રિક યા કાફિર અગર તૌબા કરે તો તૌબા કબૂલ હૈ.

પારહ 6 સૂરએ નિસા

(127) આયત નં. 148-149 ગીબત, ચુગ્લી વ બદ કલામી સે બચો

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا عَلِيْمًا ﴿۱۴۸﴾ اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيْرًا ﴿۱۴۹﴾

તર્જમા : અલ્લાહ એ'લાનિયા બદ ગુફ્તારી પસન્દ નહીં કરતા મગર સિર્ફ વોહ જિસ પર ઝુલ્મ હુવા હો ઔર અલ્લાહ સુનને વાલા, દેખને વાલા હૈ. ઔર અગર તુમ કોઈ નેકી એ'લાનિયા કરો યા છુપ કર કરો યા કિસી કી બુરાઈ મુઆફ કર દો તો બેશક ! અલ્લાહ મુઆફ કરને વાલા કુદરત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કિસી કા છુપા હુવા ઐબ ઝાહિર કરના યા ગીબત, ચુગલી અચ્છી બાત નહીં હૈ, સમઝદાર અક્લમન્દ ઇન્સાન વોહ હૈ જો અપના ઐબ દેખે. હાં વોહ જિસ પર ઝુલ્મ હુવા હો વોહ અપને સાથ હુઈ નાઇન્સાફી યા ઝુલ્મ કી ફરિયાદ કર સકતા હૈ, બયાન કર સકતા હૈ.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં દો[2] બાતેં મશ્હૂર હૈં. એક તો યેહ કે એક શખ્સ કિસી કૌમ કા મેહમાન બના, કૌમ ને ઉસ કી મેઝબાની ઢંગ સે ન કી. વોહ વહાં સે નિકલા તો ફરિયાદ કરતા હુવા નિકલા ઔર વોહ જહાં ભી જાતા તો ઉસ કૌમ કી બે મુરવ્વતી કા બયાન કરતા, કુછ સહાબાને ઉસ કી ઈસ બાત પર ગુસ્સા કિયા તો ઈસ બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે મઝલૂમ અગર ચાહે તો ઝાલિમ કી ફરિયાદ કર સકતા હૈ.

યહાં તક કે કુછ ઝુલ્મ તો ઐસે હૈં જિસ કો ઝાહિર કરના ઝરૂરી હૈ. ઈર્શાદે રસૂલ હૈ કે ફાસિક કે ફિસ્ક કો ઝાહિર કરો, કે દૂસરે લોગ ઉસ કે શર વ ફસાદ સે બચ સકેં, લિહાઝા ઝાલિમ

હાકિમ, ખુલ્લમ ખુલ્લા ગુનાહે કબીરા કરને વાલે, ડાકા ડાલને વાલે, ઝાની વગૈરા કો ઝાહિર કરના ઝરૂરી હૈ, હાં કિસી કા વોહ ઐબ જિસ કા નુક્સાન સિર્ફ ઉસ કી ઝાત તક હી મહદૂદ હૈ, ઉસ કો છુપાના ચાહિયે ઔર ઉસ કી બદગોઈ ન કરની ચાહિયે.

બા'ઝ મુફસ્સિરીને કિરામ ને ફરમાયા કે યેહ આયત અબૂ બક્ર સિદ્દીક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ. એક શખ્સ સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સામને આપ કી બુરાઈ કર રહા થા. હઝરત ને કઈ મરતબા સુકૂત રખા. જવાબ ન દિયા લેકિન વોહ મુસલ્સલ બુરાઈ કરતા રહા, ચુપ ન રહા તો આપ ને એક મરતબા ઉસ કો જવાબ દિયા, તો સરકાર મજલિસ સે ખળે હો ગએ.

હઝરત સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને કહા : યા રસૂલલ્લાહ ! યેહ શખ્સ આપ કે સામને મુઝે બુરા કહતા રહા, આપ ને કુછ ન કહા ઔર મૈં ને સિર્ફ એક મરતબા જવાબ દિયા, તો આપ ખળે હો ગએ. સરકાર ને ફરમાયા : ઐ સિદ્દીક ! એક ફિરિશ્તા તુમ્હારી તરફ સે જવાબ દે રહા થા. જબ તુમ ને જવાબ દિયા, તો ફિરિશ્તા ચલા ગયા ઔર શૈતાન આ ગયા, ઈસ બારે મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

કહા ગયા કે **"જવાબે જાહિલા ખામોશી બાશદ"** ઐસે બાબ મેં ખામોશ રહના અફઝલ ઈસ લિયે ભી હૈ કે બહસ કા નતીજા હમેશા ઝગળા હી હોતા હૈ ઔર સબ્ર કરને મેં બહુત બળા સવાબ હૈ, બેહતરી ઈસી મેં હૈ કે બન્દોં સે દર ગુઝર કિયા જાએ. ક્યૂંકે

"કરો મહેરબાની તુમ અહલે ઝમીં પર
ખુદા મહેરબાન હોગા અર્શે બરીં પર"

યાદ રહે, બન્દે કા અમલ ચાહે એ'લાનિયા હો ચાહે પોશીદા હો, ચાહે કિસી કા ઐબ યા ખામી છુપાઓ યા કિસી કે ઝુલ્મ પર દર ગુઝર કરો, હમારા હર અમલ અલ્લાહ કે સામને હૈ ઔર વોહ સબ કુછ દેખતા, સુનતા, જાનતા હૈ. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ

(128) આયત નં. 150-151 **યહૂદ વ ઈસાઈ કાફિર હૈ**

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَّنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَّيُرِيدُونَ أَن يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥٠﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥١﴾

તર્જમા : વોહ જો અલ્લાહ વ રસૂલ કો નહીં માનતે ઔર ચાહતે હૈં કે અલ્લાહ સે ઉસ કે રસૂલોં કો જુદા કર દે ઔર કહતે હૈં કે હમ કુછ પર ઈમાન લાએ ઔર કુછ કા ઈન્કાર કર દિયા ઔર ચાહતે હૈં કે ઈમાન ઔર કુફ્ર કે દરમિયાન કોઈ રાસ્તા નિકાલ દેં. યેહ લોગ પૂરે પૂરે કાફિર હૈં ઔર હમ ને કાફિરોં કે લિયે ઝિલ્લત કા અઝાબ તય્યાર કર રખા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જૈસા કે યહૂદ હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام ઔર તૌરૈત ઔર હઝરતે ઉઝૈર عَلَيْهِ السَّلَام કો માનતે હૈં ઔર હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام ઔર હમારે ઔર સબ કે નબી હુઝૂર મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નબુવ્વત કે ઈન્કારી હૈં ઔર વૈસે હી ઈસાઈ હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام પર તો ઈમાન રખતે હૈં મગર ઉન કો ખુદા ઔર ખુદા કા બેટા કહતે હૈં ઔર વોહ ભી હમારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નબુવ્વત કા ઈન્કાર કર કે કાફિર બન ગએ.

ઉન કા યેહ અમલ "**કુફ્ર બિલ્લાહ વ રસૂલ**" હૈ. અલ્લાહ તઆલા કે તમામ અમ્બિયા, હઝરતે આદમ સે લે કર મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તક સબ પર ઈમાન લાના યેહ ઈસ્લામ કી શર્ત હૈ. કિસી એક નબી કી નબુવ્વત કા ઈન્કાર સબ નબિયોં કા ઈન્કાર હૈ, લિહાઝા આજ કે અહલે કિતાબ સહીહ માનોં મેં અહલે કિતાબ ભી નહીં રહે, ન ઈન કા ઝબીહા જાઈઝ રહા ન ઈન સે શાદી બિયાહ, ન ઈન સે દોસ્તી ન કરાબત. યેહ દુશ્મને દીન વ દુશ્મને ખુદા વ રસૂલ હૈં.

(129) આયત નં. 172 **હઝરતે ઈસા** عَلَيۡهِ السَّلَام **અલ્લાહ કે બન્દે હૈં**

لَنۡ يَّسۡتَنۡكِفَ الۡمَسِيۡحُ اَنۡ يَّكُوۡنَ عَبۡدًا لِّلّٰهِ وَلَا الۡمَلٰٓـئِكَةُ الۡمُقَرَّبُوۡنَ ؕ وَمَنۡ يَّسۡتَنۡكِفۡ عَنۡ عِبَادَتِهٖ وَيَسۡتَكۡبِرۡ فَسَيَحۡشُرُهُمۡ اِلَيۡهِ جَمِيۡعًا ۝

તર્જમા : મસીહ ઈસા અલ્લાહ કા બન્દા બનને સે કુછ નફરત નહીં કરતે ઔર ન મુકર્રબ ફિરિશ્તે બન્દા હોને સે નફરત કરતે હૈં ઔર જો અલ્લાહ કી બન્દગી સે નફરત ઔર તકબ્બુર કરે તો કઈ દમ જાતા હૈ કે વોહ ઉન કો સબ કો અપની તરફ હાંકેગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બખરાન કે નસારા કા એક વફ્દ (ડેલીગેશન) હુઝૂર રહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર આયા. ઉન્હોં ને હુઝૂર સે કહા : ''આપ ઈસા عَلَيۡهِ السَّلَام પર ઐબ લગાતે હો, જો ઉન કો અલ્લાહ કા બન્દા કહતે હો.'' તો હુઝૂર ને ફરમાયા કે, ''યેહ કોઈ ઐબ નહીં હૈ ઔર શર્મ કી બાત નહીં હૈ.'' ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(130) આયત નં. 176 **હુઝૂર** صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કા ઇલ્મ**

يَسۡتَفۡتُوۡنَكَ ؕ قُلِ اللّٰهُ يُفۡتِيۡكُمۡ فِى الۡكَلٰلَةِ ؕ

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ સે ફત્વા પૂછતે હૈં, કલાલા (લા વારિસ) કે બાબ મેં. તુમ ફરમા દો, અગર કોઈ મર્દ કા ઈન્તિકાલ હો ઔર વોહ બે ઔલાદ હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કલાલા ઉસે કહા જાતા હૈ જો મરતે વક્ત અપને પીછે ન બાપ છોળે ન ઔલાદ ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ કે બારે મેં કહા ગયા કે હઝરતે જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنۡه બીમાર થે. હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنۡه કો સાથ લે કર ઉન કી બીમાર પુર્સી કે લિયે ગએ. હઝરતે જાબિર رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنۡه બેહોશ થે. હુઝૂર ને વુઝૂ ફરમા કર વુઝૂ કા બચા હુવા પાની ઉન કે ઊપર ડાલા, ઉન્હેં આરામ મિલા. આંખ ખોલ કર દેખા તો હુઝૂર તશરીફ લાએ હુએ

થે, ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! મૈં અપને માલ કા ક્યા ઈન્તિઝામ કરૂં ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બુખારી શરીફ ઔર અબૂ દાવૂદ શરીફ કી હદીસ મેં હૈં કે હુઝૂરે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઐ જાબિર ! મેરે ઈલ્મ મેં તુમ્હારી મૌત ઈસ બીમારી મેં નહીં હૈ, ઈસ વાકિએ સે કુછ મસાઈલ હલ હુએ.

(1) બુઝુર્ગોં કે વુઝૂ કા બચા હુવા પાની તબર્રુક હૈ ઔર ઉસ પાની કો તન્દુરુસ્તી કે લિયે કામ મેં લેના સુન્નત હૈ (2) બીમારોં કી ખબર પૂછને જાના સુન્નત હૈ (3) હુઝૂરે પાક કો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને ઈલ્મે ગૈબ અતા ફરમાયા હૈ, જબ તો આપ ને કહા કે ઐ જાબિર ! મેરે ઈલ્મ મેં તુમ્હારી મૌત ઈસ બીમારી મેં નહીં.

સૂરએ માઇદહ

(131) આયત નં. 2 હરમ કો જાને વાલે લળાઈ ઝગળે છોળ દે

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحِلُّوْا شَعَآئِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْیَ وَلَا الْقَلَآئِدَ وَلَاۤ اٰمِّيْنَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ؕ وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوْا ؕ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! બે હુરમતી ન કરો અલ્લાહ કે નિશાન શઆઈરુલ્લાહ કી ઔર ન અદબ વાલે મહીનોં કી ઔર ન હરમ મેં ભેજે ગએ કુરબાની કે જાનવરોં કી ઔર ન ઉન કી જિન કે ગલે મેં પટ્ટે હૈં ઔર ન ઉન કા માલ ઔર ઈઝ્ઝત જો ઈઝ્ઝત વાલે ઘર કા'બતુલ્લાહ કી નિય્યત કર કે આએં. અપને રબ કા ફઝ્લ ઔર ઉસ કી ખુશી કી ચાહત મેં ઔર જબ તુમ એહરામ કે

બાહર આ જાઓ તો શિકાર કર સકતે હો ઔર તુમ કો કિસી કૌમ કી અદાવત ઝિયાદતી પર ન ઉક્સાએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : શરીહ બિન હિન્દ એક મશ્હૂર શકી (શકાવત વાલા, બદ બખ્ત) થા. વોહ મદીનએ તય્યિબા આયા ઔર સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર અર્ઝ કી, કે આપ ખલ્કે ખુદા કો ક્યા દા'વત દેતે હો ? ફરમાયા : અપને રબ પર ઈમાન લાને કી ઔર મેરી રિસાલત કી તસ્દીક કરને કી ઔર નમાઝ અદા કરને કી ઔર ઝકાત દેને કી. વોહ કહને લગા, બહુત અચ્છી દા'વત હૈ. મૈં અપને સાથિયોં સે સલાહ મશ્વરા કર લૂં, તો મૈં ભી ઈસ્લામ લે આઊંગા ઔર ઉન કો ભી લે આઊંગા, કહ કર ચલા ગયા.

હુઝૂર દાનએ ગુયૂબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ કે આને સે પહલે હી સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان કો ખબર દી થી કે રબીઅ કબીલે કા એક શખ્સ આને વાલા હૈ, જો શૈતાની ઝબાન બોલેગા, ઉસ કે આને ઔર વાપસ જાને કે બા'દ સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : કાફિર કા ચેહરા લે કર આયા થા ઔર ધોકે બાઝ, વા'દા ખિલાફી કરને વાલોં કી તરહ પીઠ દિખા કર ચલા ગયા. યેહ શખ્સ ઈસ્લામ લાને વાલા નહીં હૈ, જૈસા કે ઉસ ને બહાના બાઝી કી ઔર મદીને સે જાતે વક્ત વહાં કે મવેશી ચુરા કર ઔર માલ લૂટ કર ભાગા.

દૂસરે સાલ યમામા કે હાજિયોં કે સાથ કસીર માલ ઔર હજ કી કુરબાનિયાં લે કર ચલા ઔર ફત્હે મક્કા કે કબ્લ મુશ્રિક લોગ ભી હજ કરતે થે તો વોહ ભી હજ કી નિય્યત સે આયા. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم અપને અસ્હાબ કે સાથ તશરીફ લે જા રહે થે, રાસ્તે મેં સહાબાને શરીક બિન હિન્દ કો દેખા તો સોચા કે ઇસ કે પાસ સે અપને જાનવર છીન લેં, રસૂલે કરીમ

صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબા કો મન્અ ફરમાયા ઔર ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઈસ વાકિએ સે કુછ મસ્અલોં કા ઈલ્મ જાનને મિલા (1) સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અલ્લાહ તઆલા ને ઈલ્મે ગૈબ અતા ફરમાયા હૈ, ઈસ લિયે તો ઉસ બદ બખ્ત કે આને સે પહલે હી આપને સહાબા કો ખબર દી ઔર જાને કે બા'દ યેહ ફરમાયા કે વોહ ઈમાન નહીં લાએગા (2) હજ કે લિયે રવાના હોને કે બા'દ લળાઈ ઝગળે છોળ દેના ચાહિયે, ચાહે તુમ હક પર હો ઔર સામને વાલા ખતા પર હો તો ભી બદલા ન લેં.

(132) આયત નં. 3 ઈદે મીલાદુન્નબી મનાને કી કુરઆની દલીલ

اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ دِيْنِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ؕ
اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دِيْنَكُمْ وَاَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِيْ وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْاِسْلَامَ دِيْنًا ؕ

તર્જમા : આજ તુમ્હારે દીન કી તરફ સે કાફિરોં કી આસ ટૂટ ગઈ તો તુમ ઉન સે ન ડરો ઔર મુઝ સે ડરો. આજ મૈં ને તુમ્હારે લિયે તુમ્હારા દીન કામિલ કર દિયા ઔર તુમ પર અપની ને'મત પૂરી કર દી. ઔર તુમ્હારે લિયે ઈસ્લામ કો દીન પસન્દ કિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હિજ્જતુલ વિદાઅ મેં અરફે કે રોઝ, કે જિસ દિન જુમુઆ થા ઔર ઝિલ હજ્જ કી નવ તારીખ, અસ્ર કી નમાઝ કે બા'દ નાઝિલ હુઈ ઔર કહા યેહ ગયા કે કાફિર તુમ્હારે દીન, દીને ઈસ્લામ પર કભી ગાલિબ ન આ સકેંગે, ઉન કી આસ ટૂટ ગઈ.

બા'ઝ મુફસ્સિરીને કિરામ કા કહના હૈ કે દીન કો કામિલ કરને સે મત્લબ કે ઈસ્લામ હમેશા બુલન્દ રહેગા ઔર ઈસ કી સબ સે પહલી અસર તો યેહ હુઈ કે ઈસ આયત કે નુઝૂલ કે બા'દ કોઈ મુશ્રિક મુસલમાનોં કે સાથ હજ મેં શામિલ ન હો સકા. એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે ઈસ કા મત્લબ યેહ હૈ કે મૈં ને તુમ કો દુશ્મનોં સે

અમાન દી. એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે ઈસ દીન કા કમાલ યેહ હૈ કે વોહ અગલી શરીઅતોં કી તરહ મન્સૂખ ન હોગા ઔર કિયામત તક બાકી રહેગા ઔર જબ ઈસ દીન કે માનને વાલે નહીં રહેંગે તો કિયામત આ જાએગી.

બુખારી ઔર મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે પાસ એક યહૂદી આયા ઔર ઉસ ને કહા : ઐ અમીરુલ મોમિનીન ! આપ કી કિતાબ મેં એક આયત હૈ અગર વોહ હમારે પર યા'ની યહૂદિયોં પર નાઝિલ હોતી તો ઉસ કે નુઝૂલ કે દિન હમ ઈદ મનાતે. ફરમાયા : કૌન સી આયત ? તો જવાબ મેં ઉસ ને યેહી આયત **"અલ-યવ-મ અક-મલ-તુ લકુમ"** પઢી. સરકાર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : "મૈં ઉસ દિન કો જાનતા હૂં જિસ મેં વોહ નાઝિલ હુઈ ઔર ઉસ મકામ કો ભી જાનતા હૂં જહાં વોહ નાઝિલ હુઈ. વોહ મકામ અરફાત કા થા ઔર વોહ દિન જુમુઆ કા થા હમારે લિયે ઉસ રોઝ દો[2] ઈદેં થી.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا સે રિવાયત હૈ કે આપ કો ભી એક યહૂદી ને ઐસા હી કહા થા. આપ ને ફરમાયા : જિસ રોઝ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઉસ રોઝ હમારે લિયે દો ઈદેં થીં.

સાબિત હુવા કે કોઈ ભી દીની કામયાબી કે રોઝ ખુશી મનાના જાઈઝ હૈ ઔર સહાબા સે સાબિત હૈ. અગર ઐસા ન હોતા તો સય્યિદુના ફારૂકે આ'ઝમ ઔર સય્યિદુના ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا યેહ કહ દેતે કે યાદગાર કાઈમ કરના યા ઈદ મનાના બિદઅત હૈ.

મા'લૂમ હુવા કે વહાબી જો ઈદે મીલાદુન્નબી મનાને સે ચિઢતે હૈં વોહ હક પર નહીં હૈં.

(133) આયત નં. 4 તુમ્હારે લિયે ક્યા હલાલ હુવા ?

يَسْـَٔلُوْنَكَ مَاذَآ اُحِلَّ لَهُمْ ؕ قُلْ اُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبٰتُ ۙ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِّنَ

الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِيْنَ تُعَلِّمُوْنَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللّٰهُ ۫ فَكُلُوْا مِمَّاۤ اَمْسَكْنَ
عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهِ ۪ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۝۴

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ સે પૂછતે હૈં કે ઉન કે લિયે ક્યા હલાલ હુવા ? તુમ ફરમા દો, હલાલ કી ગઈ તુમ્હારે લિયે પાક ચીઝેં ઔર જો શિકારી જાનવર તુમ ને સધા લિયે, ઉન્હેં શિકાર પર દૌળાતે હો, જો ઇલ્મ ખુદા ને તુમ કો દિયા, ઉસ સે ઉન્હેં સીખા કર, તો ઉસ મેં સે ખાઓ જો તુમ્હારે લિયે રહને દેં ઔર ઉસ પર અલ્લાહ કા નામ લો ઔર અલ્લાહ સે ડરતે રહો. બેશક ! અલ્લાહ કો હિસાબ કરતે દેર નહીં લગતી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અદી ઇબ્ને હાતિમ તાઈ ઔર ઝૈદ બિન મહલ્હલ જિસ કા નામ હુઝૂરે પાક ને ઝૈદ અલ ખૈર રખા થા, યેહ દોનોં સહાબા કે સુવાલ કે જવાબ મેં નાઝિલ હુઈ. ઉન કા સુવાલ થા કે લોગ કુત્તે ઔર બાઝ કે ઝરીએ શિકાર કરતે હૈં તો ક્યા યેહ હમારે લિયે હલાલ હૈ ? ઇસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

ઇસ સે એક મસ્અલા યેહ હલ હુવા કે કિસી ચીઝ કે હરામ હોને પર દલીલ ન હોના યેહ ઉસ કે હલાલ હોને પર કાફી હૈ. હરામ વોહ હૈ જિસ સે રોકા ગયા. જહાં સુકૂત યા'ની ખામોશી હૈ વોહ જાઇઝ મુબાહ હૈ.

(134) આયત નં. 11 અલ્લાહ ને કાફિરોં કે દિલોં મેં રો'બ ડાલ દિયા

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذْ هَمَّ قَوْمٌ اَنْ يَّبْسُطُوْۤا
اِلَيْكُمْ اَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُوْنَ ۝۱۱

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ કા અપને ઊપર એહસાન યાદ કરો જબ એક કૌમ ને ચાહા કે તુમ પર અપના હાથ

ફૈલા દે તો ઉસ ને ઉન કે હાથ તુમ સે રોક દિયે ઔર અલ્લાહ સે ડરો ઔર મુસલમાનોં કો અલ્લાહ હી પર ભરોસા હોના ચાહિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે ગિત્ફાન કે મૌકઅ પર બની સા'લબા કે જંગ જૂ અપને સરદાર દા'સૂર યા ગૌરિસ કે સાથ પહાળોં મેં છુપ કર બૈઠ ગએ. ઔર ઈસ્લામી લશ્કર પર નઝર (વોચ) રખતે થે કે અચાનક ઉસ કે સરદાર કી નઝર પળી ઔર દેખા કે આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم લશ્કરે ઈસ્લામ સે કાફી દૂર એક પેળ કા તકિયા બના કર આરામ કર રહે થે, ઈસ મૌકઅ કા ફાઈદા ઉઠા કર ગૌરિસ ખુલી તલ્વાર લે કર આયા ઔર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સામને ખળા હો ગયા ઔર બોલા કે ઐ મુહમ્મદ ! અબ તુમ કો મુઝ સે કૌન બચાએગા ? સરકાર ને ફરમાયા : મુઝે મેરા રબ બચાએગા. ઈસ જવાબ સે ઉસ પર ઐસી હૈબત તારી હુઈ કે તલ્વાર ઉસ કે હાથ સે ગિર પળી જિસ કો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉઠા લી ઔર ફિર ગૌરિસ સે પૂછા કે બતા અબ તુઝ કો મુઝ સે કૌન બચાએગા ? તો વોહ બોલ પળા કે મુઝે બચાને વાલા કોઈ નહીં.

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ કો મુઆફ કર દિયા ઔર ઉસ કી તલ્વાર ઉસે વાપસ કર દી. ઔર વોહ ઈમાન લે આયા ઔર વાપસ જા કર ઉસ ને અપની કૌમ કો ઈસ્લામ કી દા'વત દી.

ઈસી તરહ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم બનૂ નુઝૈર કે ઘેરાવ મેં આ ગએ થે ઔર ઉન્હોં ને સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો કત્લ કર ડાલને કા ઈરાદા કર લિયા થા તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કે દિલોં મેં રો'બ ડાલ દિયા. ઈસી તરહ યેહ ભી રિવાયત હૈ કે એક મરતબા નબિયે કરીમ ઔર આપ કે બા'ઝ સહાબા કો કત્લ કર ડાલને કા યહૂદિયોં ને મન્સૂબા કિયા થા લેકિન અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને આપ કો ઔર આપ કે અસ્હાબ કો મહફૂઝ રખા.

યહૂદ હમેશા મુસલમાનોં કે ઔર ઈસ્લામ કે દુશ્મન રહે ઔર મુસલમાન અલ્લાહ પર તવક્કુલ ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

સે મહબ્બત ઔર ઇત્તિબાઅ કી વજહ સે યહૂદ કે ફિત્ને સે બચતે રહે મગર બા'દ મેં જબ મુસલમાન કી એક જમાઅત અય્યાશ ઔર બદકાર હો ગઈ તો ઉન પર ઐસે હુક્કામ મુસલ્લત હુએ જો બહુત હી બુરે હૈં જૈસે સઊદી ઔર યહૂદ કે દોસ્ત હૈં તો નતીજતન આજ કૌમ માર ખા રહી હૈ. **અલ્લાહ કી પનાહ**

(135) આયત નં. 15 હુઝૂર લોગોં કે ઐબ છુપાતે હૈં, હુઝૂર નૂર હૈં

يَاۤاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيْرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُوْنَ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ۬ؕ قَدْ جَآءَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ نُوْرٌ وَّكِتٰبٌ مُّبِيْنٌ ۙ﴿۱۵﴾

તર્જમા : એ અહલે કિતાબ ! બેશક ! તુમ્હારે પાસ હમારે રસૂલ આ ગએ જો ઝાહિર કરતે હૈં તુમ્હારી બહુતેરી વોહ બાતેં જો તુમ છુપાતે હો ઔર કુછ બાતેં છુપાતે હૈં. બેશક ! એ લોગો ! તુમ્હારી તરફ અલ્લાહ કે પાસ સે નૂર આ ગયા ઔર રોશન કિતાબ આ ગઈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તૌરૈત કી વોહ બાતેં ઝાહિર કર દીં જો ઉસ મેં લિખી હુઈ થીં ઔર યહૂદ ઉન કો છુપાતે થે, જિસ મેં સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ના'ત ઔર આપ કા હુલ્યા મુબારક વગૈરા દર્જ થા, ઔર આયતે રજમ ભી ઝાહિર કર દી ઔર ઉસ કૌમ પર આએ હુએ વોહ ઇતાબ વ અઝાબ જો ઉન કી બદ આ'માલિયોં કા નતીજા થા, ઉસ મેં સે કુછ કો તો ઝાહિર કિયા ઔર કુછ કો છુપાયા.

એક મરતબા એક યહૂદી ને આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે સુવાલ કિયા કે વોહ કૌન સી બાતેં હૈં જો આપને છુપાઈ ? ઉસ ને યેહ સોચ કર સુવાલ કિયા થા કે અબ અગર રસૂલ વોહ બાતેં બતાએં તો હમેં યેહ કહને કા મૌકઅ મિલ જાએગા કે આપ ને કહાં છુપાયા ? આપ ને તો હમ કો બતા દિયા ઔર ઇસ તરહ કૌલ ઔર ફૈલ મેં ફર્ક બતા કર હમ આપ કો ઝૂટા સાબિત કર દેંગે કે

કુરઆન તો કહતા હૈ કે આપ છુપાતે હો મગર હકીકતન આપ તો ઝાહિર કરતે હો.

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ કે સુવાલ કા જવાબ ન દિયા ઔર રુખ ફેર લિયા ઉસ ને દૂસરી બાર ઔર ફિર તીસરી મરતબા વોહી સુવાલ દોહરાયા. હઝરત ને હર બાર અપના ચેહરા ફિરા લિયા. સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બે રુખી દેખ કર વોહ સમઝ ગયા ઔર ઉસે આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી સચ્ચાઈ કા યકીન હો ગયા ઔર વોહ કલ્મા પઢ કર ઈમાન લે આયા.

યેહ સબ ઈસ લિયે કે બેશક ! આપ ગુમરાહી, બદ દીની બે દીની, કુફ્ર ઔર શિર્ક કી તારીકિયાં દૂર કરને વાલા નૂર હૈં. ઔર લોગોં કો સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલાને વાલી ઔર હક વ બાતિલ મેં ફર્ક ઝાહિર કરને વાલી કિતાબ કુરઆને કરીમ કે લાને વાલે હૈં, જિસ કિતાબ કે ઝરીએ ગુનાહોં કે દલદલ મેં ફંસે હુએ, કાલે ધન્ધે કરને વાલે ઔર જંગાલિયત કે કાનૂન પર અમલ કરને વાલે બદ્દુઓ કો ઐસે નૂરાની કર દિયે કે વોહ ખુદ લોગોં કે રહબર બન ગએ. જો રાહ ભટકે હુએ થે વોહ રાહ કે ચરાગ ઔર હાદી બન ગએ. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(136) આયત નં. 18 યહૂદો નસારા બોલે : હમ અલ્લાહ કે બેટે હૈં ઔર અલ્લાહ કે પ્યારે હૈ

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصٰرٰى نَحْنُ اَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَاَحِبَّآؤُهٗ ط

તર્જમા : ઔર યહૂદો નસારા બોલે કે હમ અલ્લાહ કે બેટે હૈં ઔર પ્યારે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ અહલે કિતાબ યહૂદ વ ઈસાઈ આએ. હુઝૂરે પાક ને ઉન કો ઈસ્લામ કી દા'વત પેશ કી ઔર અલ્લાહ તઆલા કી નાફરમાની સે ડરાયા તો ઈસ પર વોહ કહને લગે કે યા મુહમ્મદ ! આપ હમેં ડરાતે હૈં જબ કે હમ તો અલ્લાહ કે બેટે

ઔર ઉસ કે ચહીતે હૈં અલ્લાહ હમારે વાસ્તે શફકતો મહેરબાની મેં બાપ કે મિસ્લ હૈ ઔર હમ લોગ કુર્બો મન્ઝિલત મેં ખુદા કી ઔલાદ કે મિસ્લ હૈં, હમેં અલ્લાહ કે યહાં બળા મર્તબા ઔર બળી ફઝીલત હાસિલ હૈ જો દૂસરોં કો નસીબ નહીં. અબ અગર કભી કભાર હમ પર નારાઝ હોતા હૈ તો વોહ નારાઝગી સિર્ફ ઐસી હૈ કે કોઈ બાપ અપને બેટે સે નારાઝ હોતા હો ઔર યેહ ભી હૈ કે હમ ખુદા કે પ્યારે ઔર ઉસ સે મહબ્બત કરને વાલે હૈં.

અલ્લાહ ને ફરમાયા : એ મહબૂબ ! ઉન સે કહ દો કે અગર તુમ અપને દા'વે મેં સચ્ચે હો તો બતાઓ ફિર તુમ પર અઝાબ ક્યૂં નાઝિલ હુવા ? કભી તુમ કત્લ કિયે ગએ, કભી કૈદી બને, કભી તુમ્હારી શક્લેં બદલ ગઈ ઔર કલ કિયામત મેં ભી તુમ પર અઝાબ હોને વાલા હૈ.

(137) આયત નં. 41 ઝિના કરને વાલે કી સઝા અગલી કિતાબોં મેં

يٰۤاَيُّهَا الرَّسُوْلُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِيْنَ يُسَارِعُوْنَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْۤا اٰمَنَّا بِاَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوْبُهُمْ ۛۚ وَمِنَ الَّذِيْنَ هَادُوْا ۛۚ سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ سَمّٰعُوْنَ لِقَوْمٍ اٰخَرِيْنَ ۙ لَمْ يَاْتُوْكَ ؕ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ مِنْۢ بَعْدِ مَوَاضِعِهٖ ۚ يَقُوْلُوْنَ اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ وَاِنْ لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوْا ؕ وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ؕ

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ્હેં ઉન કી પરવાહ ન હો, જો કુફ્ર મેં દૌળ રહે હૈં. બા'ઝ ઉન મેં ઐસે હૈં જો કહતે હૈં : હમ ઈમાન લે આએ, ઔર ઉન કે દિલોં મેં ઈમાન નહીં ઔર કુછ યહૂદ હૈં કે બળે ઝૂટ કે શૌકીન હૈં, લોગોં કી બાતેં બહુત સુનતે હૈં, જો તુમ્હારે પાસ હાઝિર નહીં આએ, લફ્ઝોં કો અપની જગહ સે બદલ દેતે હૈં, કહતે હૈ યેહ હુક્મ મિલે તો માનના, યેહ ન મિલે તો બચના,

ઔર અલ્લાહ જિસ કી તબાહી ચાહે તો ઉસે અલ્લાહ સે કોઈ નહીં બચા સકતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં યેહ હૈ કે ખૈબર કે માલદાર યહૂદી મેં સે એક મર્દ કા એક ઔરત સે ઝિના હુવા, દોનોં શાદી શુદા થે ઔર ઈસ ગુનાહ કી સઝા તૌરૈત મેં સંગસારી થી, યહૂદ કે ઉલમાને ઉન લોગોં કી દુન્યાવી શરાફત ઔર બળાઈ કા ખયાલ કર કે યેહ ન ચાહા કે ઉન કો વોહ સઝા કરેં. આપસ મેં મશ્વરા કિયા કે મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી કિતાબ મેં સંગસાર કરને કા હુક્મ નહીં હૈં ઔર બની કુરૈઝા મુસલમાનોં કે હલીફ ઔર પળોસી ભી હૈં, ઉન મેં સે કિસી કો ભેજો ઔર શાદી શુદા મર્દ-ઔરત કે ઝિના કી સઝા કે બારે મેં પૂછો ઔર કોળે મારને કા હુક્મ દેં તો માન લિયા જાએ ઔર સંગસારી કા હુક્મ દેં તો ન માનેં.

વોહ લોગ (ખૈબર કે યહૂદ) બનૂ કુરૈઝા ઔર બનૂ નુઝૈર કે પાસ આએ ઔર યહૂદ મેં સે કા'બ બિન અશરફ, કા'બ બિન અસદ, માલિક બિન સૈફ ઔર કિનાના બિન અબિલ હકીક વગૈરા ઉન લોગોં કો લે કર હુઝૂર કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ. ઔર મસ્અલા પૂછા, હુઝૂર ને સુવાલ કિયા : ''ક્યા મેરા હુક્મ માનોગે ?'' ઉન્હોં ને ઈકરાર કિયા. અલ્લાહ કી તરફ સે આયતે રજમ નાઝિલ હુઈ ઔર સંગસાર કરને કા હુક્મ હુવા. યહૂદ ને યેહ હુક્મ માનને સે ઈન્કાર કર દિયા ઔર બોલે કે તૌરૈત મેં ખુદા ને હુક્મ દિયા હૈ કે રોગન મેં કોળે કો ડુબા કર ઉસ કોળે સે ચાલીસ કોળે મારના ચાહિયે, જિસ સે પીઠ કાલી હો જાએ ઔર મુંહ કાલા કર કે ગધે પર ઉલ્ટા બિઠા કર મહલ્લે મેં ફિરાયા જાએ.

હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام ને આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ખબર દી કે યેહ લોગ ઝૂટ બોલતે હૈં, ઈબ્ને સૌરિયા જો યહૂદ કા બળા આલિમ હૈ, વોહ જાનતા હૈ કે તૌરૈત મેં સંગસારી કા હી હુક્મ હૈ, કોળે મારને કા નહીં હૈ.

હુઝૂરે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને યહૂદ સે પૂછા કે તુમ્હારી કૌમ મેં સે ફિદક મેં એક જવાન રહતા હૈ, જિસ કો ઇબ્ને સૌરિયા કહતે હૈં જવાન, ખૂબ સૂરત ઔર એક આંખ વાલા હૈ વોહ કૈસા આદમી હૈ ? કહને લગે કે રૂએ ઝમીન પર યહૂદ મેં વોહ પાએ કા આલિમ હૈ, તૌરૈત કા જાનને વાલા હૈ. ફરમાયા : ક્યા તુમ ઈસ બાત પર રાઝી હો કે તૌરૈત કે હુકમ પર વોહ હમારે ઔર તુમ્હારે દરમિયાન હકમ (ફૈસલા કરને વાલા) બને ? વોહ બોલે, હાં ! હમ ઉસ કે હકમ હોને પર રાઝી હૈં.

જૈસા કે હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉસ કો બુલાને કા હુક્મ દિયા, કઈ રોઝ કે બા'દ વોહ આયા. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉસ સે ફરમાયા કે મેરે ઔર ઇન લોગોં કે બીચ તૂ હકમ બન જા. ઈસ લિયે કે તૂ બળા આલિમ હૈ. ઉસ ને હાં કહા.

બા'દ મેં હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉસે કહા : તુઝે કસમ હૈ ઉસ ખુદા કી જિસ ને મૂસા عَلَیْہِ السَّلَام પર તૌરૈત નાઝિલ કી હૈ. ઔર તુમ્હારે લોગોં કે લિયે દરિયા મેં ખુશ્ક રસ્તા બનાયા ઔર તુમ કો કૌમે ફિરઔન સે નજાત દી. તુમ્હારે લિયે મન્ન વ સલવા નાઝિલ ફરમાયા. સચ સચ બતા કે તુમ્હારી કિતાબ મેં શાદીશુદા મર્દ ઔરત કે ઝિના કી સઝા સંગસારી હૈ યા નહીં ?

ઈબ્ને સૂરિયા ને કહા : હાં ! હૈ, ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ કા આપ ને મેરે સામને ઝિક્ર ફરમાયા, કે અગર અઝાબ નાઝિલ હોને કા ખૌફ ન હોતા તો મૈં ઈન્કાર કર દેતા, મગર આપ બતાએં કે આપ કી કિતાબ (કુરઆન) મેં ક્યા હુક્મ હૈ ? ફરમાયા : જબ ચાર આદિલ ઔર ભરોસે મન્દ ગવાહોં કી ગવાહી સે ઝિના સાબિત હો જાએ તો સંગસાર કરના વાજિબ હો જાતા હૈ. ઈબ્ને સૌરિયા ને કહા, ખુદા કસમ ! તૌરૈત મેં ભી યેહી હુક્મ હૈ.

બા'દ મેં હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈબ્ને સૂરિયા સે પૂછા કે યેહ તબ્દીલી (ફેરફાર) કિસ તરહ અમલ મેં આયા ? તો ઉસ ને અર્ઝ

કી, કે હમ લોગોં કા તરીકા થા કે હમ અગર કોઈ શરીફ કો પકળતે તો છોળ દેતે ઔર કોઈ ગરીબ કો પકળતે તો હદ કાઈમ કરતે. ઈસ વજહ સે માલદારોં મેં ઝિના હદ સે બઢ ગયા, યહાં તક કે એક મરતબા બાદશાહ કે કઝીન ભાઈ ને ઝિના કિયા તો હમ ને ઉસ કો સંગસાર ન કિયા ઔર એક દૂસરે શખ્સ ને અપની કૌમ કી ઔરત સે ઝિના કિયા તો ઉસ કો સંગસાર કરના ચાહા તો ઉસ કી પૂરી કૌમ બગાવત કર ગઈ કી જબ તક બાદશાહ કે ભાઈ કો સંગસાર ન કરેં તબ તક ઈસ કો ભી યેહ સઝા ન હો, ઈસ કે બા'દ હમ સબ ને એક હો કર ગરીબ-અમીર સબ કે લિયે યેહ સઝા નિકાલી કે ચાલીસ કોળે મારે જાએં ઔર ગધે પર ઉલ્ટા બિઠા કર મહલ્લે મેં ઘુમાયા જાએ.

યેહ સુન કર યહૂદ બહુત બિગળે ઔર ઈબ્ને સૌરિયા સે કહને લગે કે તૂને બહુત જલ્દી ખબર દે દી, હમ લોગ જિતની તેરી તા'રીફ કરતે થે, તૂ ઈસ કા અહલ નહીં હૈ, ઉસ ને કહા : હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુઝ કો તૌરૈત કી કસમ દી થી ઔર અગર મુઝે અઝાબ નાઝિલ હોને કા ડર ન હોતા તો મૈં ઉન કો ખબર ન દેતા.

ઈસ કે બા'દ હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન દોનોં કો મસ્જિદ કે દરવાઝે પર સંગસાર કિયા, ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(138) આયત નં. 49 લોગોં કી ખ્વાહિશોં કે પીછે ન ચલો, બલ્કે અલ્લાહ કે ઉતારે પર ચલો

وَاَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ يَّفْتِنُوْكَ عَنْۢ بَعْضِ مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ اِلَيْكَ ط

તર્જમા : ઔર યેહ કે ફૈસલા કરો ઉન લોગોં મેં કે જો ઉતારા (કુરઆન) અલ્લાહ ને તુમ પર ઔર ઉન લોગોં કી ખ્વાહિશ કે પીછે ન ચલો ઔર બચતે રહો કે તુમ્હારે લિયે ઉન કી બાતેં ફિત્ના ન બન જાએં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદી એક સાઝિશી કૌમ થી ઔર હૈ, તો ઉન કે ઉલમાને આપસ મેં સલાહ કર કે આપ કી ખિદમત મેં આ કર મક્રો ફરેબ કા જો જાલ ફૈલાયા હૈ ઔર એક ખાસ પ્રોગ્રામ કે તહત આપ સે જો અર્ઝ કિયા હૈ કે ઐ મુહમ્મદ ! તુમ જાનતે હો કે હમ હમારી કૌમ કે અશરફ વ ઉલમા હૈં, અગર હમ આપ કી પૈરવી કરેંગે તો ઊંચ-નીચ, છોટે-બળે સબ હમારી તસ્દીક કે સબબ સે આપ કી પૈરવી કરેંગે. ઉન્હોં ને હુઝૂર સે ઔર કહા કે હમારી કૌમ મેં ખૂન ઔર માલ કે બહુત ઝગળે હૈં હમ તુમ્હેં હકમ (જજ) બનાતે હૈં, બશર્તે કે હુક્મ હમારી મરઝી કે મુવાફિક હો તો હમ તુમ્હારા દીન કબૂલ કરતે હૈં.

યેહ ઉન કા બહુત બળા જાલ થા. અલ્લાહ તઆલા ને અપને મહબૂબ કો ખબર કર દી ઔર ઉન કા ઈલ્તિમાસ કબૂલ કરને સે ડરાયા ઔર ફરમાયા કે જો ખુદા ને ભેજા હૈ ઉસ પર અમલ કરો.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં યેહ બાત ભી કહી ગઈ કે બનૂ નુઝૈર ઔર બનૂ કુરૈઝા યહૂદ કે દો કબીલે થે, ઉન મેં બાહમ એક દૂસરે કા કત્લ હોતા રહતા થા. જબ સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મદીનએ મુનવ્વરા મેં તશરીફ લે આએ તો યેહ લોગ અપના મુકદમા સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં લાએ ઔર બની કુરૈઝા ને કહા કે બની નુઝૈર હમારે ભાઈ હૈં હમ ઔર વોહ એક હી જદ્દ કી ઔલાદ હૈં એક દીન રખતે હૈં, એક કિતાબ તૌરૈત કો માનતે હૈં. અગર વોહ લોગ યા'ની બની નુઝૈર હમ મેં સે કિસી કો કત્લ કરેં, તો ઉસ કે ખૂન બહા મેં વોહ હમેં સત્તર વસ્ક ખજૂર દેતે હૈં ઔર હમ અગર ઉન મેં સે કિસી કો કત્લ કરેં તો હમ સે વોહ એક સૌ ચાલીસ વસ્ક ખજૂર લેતે હૈં.

હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : મૈં હુક્મ દેતા હૂં કે કુરૈઝી ઔર નુઝૈરી કા ખૂન બરાબર હૈ, કિસી કો દૂસરે પર કોઈ

ફઝીલત નહીં. ઉન પર બની નુઝૈર બહુત બરહમ હુએ ઔર કહને લગે, હમ આપ કે ફૈસલે સે રાઝી નહીં, આપ હમારે દુશ્મન હૈં હમેં ઝલીલ કરના ચાહતે હૈં. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(139) આયત નં. 51 યહૂદો નસારા કો દોસ્ત ન બનાઓ

يَاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُوْدَ وَالنَّصٰرٰٓى اَوْلِيَآءَ ۘ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ ؕ وَمَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاِنَّهٗ مِنْهُمْ ؕ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! યહૂદો નસારા કો દોસ્ત ન બનાઓ, કે વોહ આપસ મેં એક દૂસરે કે દોસ્ત હૈં ઔર તુમ મેં સે જો ઉન સે દોસ્તી કરેગા તો વોહ ઉન્હી મેં સે હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત મેં યહૂદ ઔર ઈસાઈયોં સે દોસ્તી, મેલ જોલ રખને સે ઔર ઉન કો મદદ કરને સે યા ઉન સે મદદ લેને સે રોકા ગયા ઔર યહાં તક કે કહ દિયા ગયા કે જો ઉન સે મહબ્બત કે તઅલ્લુક રખેગા, વોહ ઉન્હી મેં સે હૈ. યેહ અલગ બાત હૈ કે આજ કે સઊદી અરબ કે નજદી, વહાબી ઉન્હી કી મહબ્બત કા દમ ભરતે હૈં ઔર વોહ દેવબન્દી, નજદિયોં કી દોસ્તી કા દમ ભરતે હૈં.

યેહ આયત ઉબાદા બિન સામિત رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સહાબિયે રસૂલ ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય બિન સલૂલ રઈસુલ મુનાફિકીન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ.

હઝરતે ઉબાદા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા કે યહૂદ મેં મેરે બહુત સારે દોસ્ત હૈં જો બળી શાનો શૌકત ઔર બળી તાકત વાલે હૈં લેકિન અબ મૈં ઉન સે બેઝાર હૂં ઔર અલ્લાહ વ રસૂલ કે ઈલાવા કિસી ઔર કી દોસ્તી કે લિયે મેરે દિલ મેં અબ જગહ હી નહીં હૈ.

ઈસ બાત પર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય મુનાફિકોં કે સરદાર ને કહા : મૈં તો યહૂદિયોં સે દોસ્તી નહીં છોળ સકતા. મુઝે આને

વાલે વક્ત મેં પેશ આને વાલે વાકિઆત કા ખૌફ હૈં ઔર મેરે લિયે ઉન સે દોસ્તી રખના ઝરૂરી હૈ.

હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈસ બાત પર ફરમાયા કે, યહૂદ સે દોસ્તી કા દમ ભરના યેહ તેરા હી કામ હૈ, ઉબાદા કા યેહ કામ નહીં, ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

હકીકતન તો યહૂદ વ ઈસાઈ ભી એક દૂસરે કે દુશ્મન થે લેકિન ઈસ્લામ કી દુશ્મની મેં વોહ એક હો ગએ. ઔર હકીકત મેં તો સારે કાફિર એક હી મિલ્લત હૈ ઔર મુસલમાનોં કો ઉન સે દોસ્તી ન રખની ચાહિયે મગર આજ કે હુકમરાન બિલ્કુલ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય કે તરીકોં પર હૈં.

હઝરતે અબૂ મૂસા અશ્અરી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ખિલાફતે ફારૂકે આ'ઝમ મેં બસરા કે ગવર્નર થે. ઉન કા કાતિબ (રાઈટર) ઈસાઈ થા. ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને ઉન કો ખત લિખા કે નસરાની કો નિકાલ દો, ક્યા તુમ ને યેહ આયત નહીં પઢીં. **"યા અય્યુહલ્લઝી ન આ-મનૂ લા તત્તખીઝુલ યહૂદ"** ઉન્હોં ને જવાબ મેં અર્ઝ કી, મુઝે ઉસ કે દીન સે ક્યા નિસ્બત ? મુઝે તો ઉસ કી કિતાબત સે મત્લબ હૈ.

અમીરુલ મોમિનીન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને ફિર લિખા, તુમ ઉસે ઈઝ્ઝત ન દો. જિસ કો અલ્લાહ ને ઝલીલ કિયા હૈ, અલ્લાહ ને ઉસ કો દૂર કિયા, તુમ ઉસે કરીબ ન કરો. હઝરતે અબૂ મૂસા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને અર્ઝ કી, બિગૈર ઉસ કે બસરા કી હુકૂમત કા કામ ચલાના મુશ્કિલ હૈ, ઉસે સિર્ફ ઈસ લિયે રખા હૈ કે ઉસ કે જૈસી સલાહિયત વાલા (Qualified) આદમી દૂસરા નહીં હૈ. ઈસ બાત પર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને કહા, ફર્ઝ કરો કે નસરાની મર ગયા યા'ની અગર બિલ્ફર્ઝ વોહ મર જાએ તો ક્યા કરોગે ? જો ઉસ વક્ત કરના હૈ વોહ અભી કરો ઔર યેહ ફાઈનલ બાત હૈ, ઉસે નિકાલો, ઉસ સે કામ ન લો.

(140) આયત નં. 55-56 મોમિનીન એક દૂસરે કે ભાઈ ઔર દોસ્ત હૈં

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رٰكِعُوْنَ۝۵۵ وَمَنْ يَّتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ۝۵۶

તર્જમા : તુમ્હારે દોસ્ત નહીં હૈં મગર સિર્ફ અલ્લાહ વ રસૂલ વ ઈમાન વાલે, જો નમાઝ પઢતે હૈં ઔર ઝકાત દેતે હૈં ઔર ઉન કે દિલ અલ્લાહ કે આગે ઝુકે હુએ હૈં ઔર જો લોગ અલ્લાહ ઔર રસૂલ કો દોસ્ત બનાતે હૈં સિર્ફ વોહી લોગ કામયાબ હૈં.

હઝરતે જાબિર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં કે યેહ આયત હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉન્હોં ને સરકારે દો આલમ રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હો કર અર્ઝ કી, કે યા રસૂલલ્લાહ ! હમારી કૌમ બનૂ નુઝૈર વ બનૂ કુરૈઝા ને હમેં છોળ દિયા ઔર કસમ ખા લી કે અબ વોહ હમારે સાથ તઅલ્લુક નહીં રખેંગે. ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : હમ રાઝી હુએ અલ્લાહ કે રબ હોને પર ઔર રસૂલુલ્લાહ કે નબી હોને પર ઔર મોમિનીન કે દોસ્ત હોને પર ઔર યેહ હુક્મ આમ હૈ કે મોમિનીન એક દૂસરે કે ભાઈ, દોસ્ત ઔર મદદગાર હૈં. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(141) આયત નં. 57 જો ઇસ્લામ ઔર મુસલમાનોં કી મઝાક ઉળાએ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ هُزُوًا وَّلَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ۝۵۷

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! જિન લોગોં ને તુમ્હારે દીન કો હંસી ખેલ બના લિયા હૈ ઔર જિન કો તુમ સે પહલે કિતાબ દી ગઈ ઔર કાફિર, ઈન મેં સે કિસી કો ભી અપના દોસ્ત ન બનાઓ ઔર અગર ઈમાન રખતે હો તો અલ્લાહ સે ડરતે રહો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રફાઆ બિન ઝૈદ ઔર સવૈદ બિન હારિસ દોનોં ઈસ્લામ લાને કે બા'દ મુનાફિક હો ગએ. બા'ઝ મુસલમાન ઉન દોનોં સે મહબ્બત રખતે થે, અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ કર કે બતાયા કે ઝબાન સે ઈસ્લામ કા ઈકરાર કરના ઔર દિલ મેં કુફ્ર છુપાએ રખના યેહ દીન કી મઝાક કરને જૈસા હૈ ઔર ઐસોં સે મહબ્બત જાઈઝ નહીં.

(142) આયત નં. 58 અઝાન સે ચીળને વાલે

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوْهَا هُزُوًا وَّلَعِبًا ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ۝

તર્જમા : ઔર જબ તુમ નમાઝ કે લિયે અઝાન દેતે હો તો વોહ ઉન કો હંસી ખેલ બનાતે હૈં, યેહ ઈસ લિયે કે વોહ પૂરે પૂરે બે અક્લ લોગ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ મુસલમાન લોગ અઝાન સુન કર નમાઝ કે લિયે ખળે હોતે તો યહૂદ આપસ મેં કહતે **"કામૂ-લા કામૂ-સલ્લુ મા સલ્લુ"** ઐસા કહતે ઔર મઝાક ઉળાતે.

સદી કા કૌલ હૈ કે મદીના શરીફ મેં જબ મુઅઝ્ઝિન અઝાન કહતા ઔર ''اَشْهَدُ اَنْ لَّآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ'' વ ''اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ'' કહતા તો એક નસરાની યેહ કહતા કે ''જલ જાએ ઝૂટા'' એક રાત ઉસ કા ખાદિમ આગ લાયા. વોહ ઔર ઉસ કે ઘર વાલે સો રહે થે. આગ સે એક શરારા ઉળા ઔર વોહ ઔર ઉસ કા પૂરા ઘર જલ ગયા.

એક મરતબા અબૂ યાસર અખ્તબ ઔર રાફેઅ બિન અબી રાફેઅ ને ચન્દ યહૂદિયોં કે સાથ આ કર આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

સે પૂછા કે પૈગમ્બરોં સે આપ કિસ પર ઈમાન રખતે હો ? ઈસ સુવાલ સે ઉન કા મત્લબ યેહ થા કે અગર આપ ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કો ન માનેં તો વોહ આપ પર ઈમાન લે આએ. સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જવાબ ફરમાયા : મૈં અલ્લાહ પર ઈમાન લાયા ઔર ઉસ પર જો હમ પર નાઝિલ હુવા ઔર જો હઝરતે ઈબ્રાહીમ ઔર ઈસ્માઈલ ઔર ઈસ્હાક વ યા'કૂબ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام પર નાઝિલ ફરમાયા ઔર જો હઝરતે મૂસા ઔર હઝરતે ઈસા عَلَيْهِمَا السَّلَام કો દિયા ગયા યા'ની તૌરૈત ઔર ઈન્જીલ પર સબ કો માનતા હૂં. હમ અમ્બિયા કો માનને મેં ફર્ક નહીં કરતે કે કિસી કો માનેં, કિસી કો ન માનેં. જબ ઉન્હોં ને હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કા નામ સુના તો ગુસ્સે હો ગએ ઔર ઉઠ ખળે હુએ.

(143) આયત નં. 64 યહૂદ બોલે કે અલ્લાહ કે હાથ બન્ધા હૈં

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُوْلَةٌ ؕ غُلَّتْ اَيْدِيْهِمْ وَلُعِنُوْا بِمَا قَالُوْا ۘ بَلْ يَدٰهُ مَبْسُوْطَتٰنِ ۙ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ ؕ

તર્જમા : યહૂદ બોલે કે અલ્લાહ કા હાથ બન્ધા હૈ, ઉન કે હાથ બન્ધે જાએં ઔર ઉન પર ઈસ કહને કી વજહ સે લા'નત હૈ બલ્કે ઉસ કે હાથ કુશાદા હૈં, અતા ફરમાતા હૈ જિસે ચાહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં : યહૂદ બહુત ખુશ હાલ ઔર નિહાયત માલદાર થે. જબ ઉન્હોં ને સરકારે દો આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તક્ઝીબ ઔર મુખાલફત કી તો ઉન કી રોઝી કમ હો ગઈ. ઉસ વક્ત ફખાસ યહૂદી ને કહા કે અલ્લાહ કા હાથ બન્ધા હૈ યા'ની مَعَاذَ اللّٰه વોહ રિઝ્ક દેને મેં ઔર ખર્ચ કરને મેં બુખ્લ કરતા હૈ. ઈસ બાત પર દૂસરે યહૂદી ને ઉસ કો ન રોકા બલ્કે રાઝી રહે. ઈસ લિયે ઈસ કૌલ કો સબ કા મકૂલા માના ગયા ઔર ઉસ કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

પારહ 7 સૂરએ માઇદહ

(144) આયત નં. 83 કુરઆન સુન કર રોના

وَاِذَا سَمِعُوْا مَاۤ اُنْزِلَ اِلَى الرَّسُوْلِ تَرٰۤى اَعْیُنَهُمْ تَفِیْضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوْا مِنَ الْحَقِّۚ یَقُوْلُوْنَ رَبَّنَاۤ اٰمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشّٰهِدِیْنَ۝۸۳

તર્જમા : ઔર જબ સુનતે હૈં વોહ જો રસૂલ કી તરફ ઉતરા તો દેખો કે ઉન કી આંખોં સે આંસૂ નિકલ રહે હૈં, યેહ ઈસ લિયે કે ઉન્હોં ને હક કો પહચાન લિયા, વોહ કહ રહે હૈં. એ હમારે રબ ! હમ ઈમાન લા ચુકે તો તૂ હમેં હક કે ગવાહોં મેં લિખ લે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે જા'ફર તય્યાર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને જબ હબ્શા કે બાદશાહ નજ્જાશી કી દરખ્વાસ્ત પર ઉસ કે દરબાર મેં સૂરએ મરયમ ઔર સૂરએ તાહા કી આયતેં પઢ કર સુનાઈ તો ખુદ બાદશાહ નજ્જાશી ઔર ઉસ કે દરબારી જિસ મેં કૌમ કે ઉલમા મૌજૂદ થે સબ ઝારો કતાર રોને લગે.

બિલ્કુલ ઈસી તરહ નજ્જાશી કી કૌમ કે સત્તર[70] આદમી જો સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હુએ, વોહ હુઝૂરે પાક કી ઝબાને મુબારક સે સૂરએ યાસીન સુન કર બહુત રોએ, વોહ બોલે કે ઐ હમારે પરવર દિગાર ! હમ ને ઉસ રસૂલે ખુદા, રસૂલે ઈસ્લામ પર નાઝિલ શુદા કલામ કો માન લિયા, તૂ હમ કો હક કે ગવાહોં મેં લિખ લે, જિન્હોં ને રસૂલે કરીમ ઔર કુરઆને કરીમ કી સદાકત ઔર હક્કાનિયત કી ગવાહી દી.

હઝરતે જા'ફર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે સાથ જબ યેહ લોગ મદીનએ મુનવ્વરા પહુંચે તો યહૂદિયોં ને ઉન કી મલામત કી (બુરા ભલા કહા) ઔર કહા કે તુમ લોગ ક્યા જલ્દી જલ્દી ઈમાન લે આએ. હમેં દેખો, મુદતેં ગુઝરીં વોહ લોગ દા'વત દેતે રહે, હમ ઈમાન નહીં લાએ, ઔર ઐસે હી હબ્શા વાલોં ને નજ્જાશી સે કહા કે તૂ

ઉસ શખ્સ પર ઈમાન લે આયા, જિસ કો તૂને દેખા તક નહીં ? તો ઉન લોગોં ને જવાબ દિયા કે, હમ ક્યૂં ઈમાન ન લાએં ! જબ કે હમેં ઉમ્મીદ હૈ કે હમારા પરવર દિગાર હમેં નેકોં કે સાથ દાખિલ કરે.

તો યેહ હૈ સચ્ચાઈ પૈગામે મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઔર આપ પર નાઝિલ શુદા કિતાબ કી. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ જો ભી કુરઆન સમઝ કર પઢતા હૈ ઔર ઉસ મેં ઝરા (થોળા) ભી ગૌરો ફિક્ર કરતા હૈ તો ઉસ કા કલ્બ મોમ બન જાતા હૈ.

(145) આયત નં. 87 હલાલ પાકીઝા ચીઝોં કો અપની ખ્વાહિશ સે હરામ ન સમઝો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحَرِّمُوْا طَيِّبٰتِ مَاۤ اَحَلَّ اللّٰهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِيْنَ ۝

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! હરામ ન ઠહરાઓ વોહ પાકીઝા ચીઝેં જો અલ્લાહ ને તુમ્હારે લિયે હલાલ કીં ઔર હદ સે ન બઢો. બેશક ! હદ સે બઢને વાલે અલ્લાહ કો નાપસન્દ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની જિસ તરહ હરામ કો તર્ક કિયા જાતા હૈ ઈસ તરહ હલાલ ચીઝ કો તર્ક ન કરો, ઔર કિસી હલાલ ચીઝ કો મુબાલિગતન યેહ ન હો કે હમ ને ઉસ કો અપને ઉપર હરામ કર લિયા, ઈસ્લામ ને ઐસી ગૈર ફિત્રી ઝાબ્તોં કી કભી હૌસલા અફઝાઈ નહીં કી.

નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝબાને ફૈઝ તર્જુમાન સે કિયામત ઔર ઉસ દિન કી સખ્તિયોં કો સુન કર એક રોઝ જબ હઝરતે ઉસ્માન બિન મઝઊન رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કે મકાન પર હઝરતે અબૂ બક્ર સિદ્દીક, હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા, હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ, હઝરતે મિક્દાદ ઔર હઝરતે સલમાન عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને જમ્અ હો કર દુન્યા તર્ક કરને કા અહદ કિયા ઔર ઈસ બાત પર ઈત્તિફાક કિયા કે વોહ ટાટ પહનેંગે, હમેશા દિન મેં રોઝે રખેંગે, રાત ભર

બેદાર રહ કર ઈબાદતે ઈલાહી બજા લાએંગે, ગોશ્ત ઔર ચરબી વગૈરા ન ખાએંગે, ઔરતોં સે દૂર રહેંગે, ખુશ્બૂ ન લગાએંગે. યેહ ખબર જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો હુઈ તો આપ ને ઉન લોગોં સે ફરમાયા કે તુમ લોગોં ને જો ફિક્ર કી હૈ, મૈં ઈસ બાત પર મા'મૂર નહીં હૂં. તુમ્હારે નફ્સ કા ભી તુમ પર હક હૈ, તુમ રોઝા ભી રખો ઔર ઈફ્તાર ભી કરો, રાત કો ઈબાદત ભી કરો, આરામ ભી કરો.

મુઝે દેખો, મૈં રોઝા ભી રખતા હૂં, ખાના ભી ખાતા હૂં, ઈબાદત ભી કરતા હૂં, આરામ ભી કરતા હૂં, ઔરતોં કે પાસ ભી જાતા હૂં, તો જો કોઈ મેરી સુન્નત કો છોળેગા, વોહ મુઝ સે નહીં હૈ. ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(146) આયત નં. 90-91 **શરાબ હરામ કી ગઈ**

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝٩٠ اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ ۚ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ۝٩١

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! શરાબ ઔર જુઆ ઔર બુત (મૂર્તિયાં) ઔર પાસે નાપાક હી હૈં, શૈતાની કામ હૈં તો ઉસ સે બચતે રહો કે તુમ ફલાહ પાઓ, શૈતાન તો યેહી ચાહતા હૈ કે શરાબ ઔર જુએ કે ઝરીએ તુમ મેં બૈર ઔર દુશ્મની ડલવા દે ઔર તુમ્હેં ઝિક્રે ઈલાહી ઔર નમાઝ સે રોક દે. તો ક્યા અબ તુમ સબ બા'ઝ આએ ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત સે પહલે ભી અલ્લાહ તઆલા ને શરાબ સે રોકા, જૈસા કે જબ હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ ઔર હઝરતે મુઆઝ બિન જબલ رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને શરાબ કે ઔર જુએ કે બાબ મેં રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે પૂછા

તો અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કે એ મહબૂબ ! ફરમા દો કે શરાબ ઔર જુએ મેં ગુનાહ બળા હૈ. (અલ બકરહ)

બા'દ મેં ઉસ વક્ત જબ હઝરતે અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે ઘર પર દા'વત કે બા'દ જબ શરાબ પરોસી ગઈ ઔર ઈમામ નમાઝે મગરિબ કે વક્ત قُلْ یٰۤاَیُّهَا الْكٰفِرُوْنَ ۙ مें દો મરતબા **"લા"** તર્ક કર ગએ ઔર ઉસ વક્ત નમાઝ કે અવકાત મેં શરાબ સે રોક દિયા ગયા. (સૂરએ નિસા)

અબ હુવા યૂં કે અત્બાન બિન માલિક ને ઝિયાફત કી ઔર બા'ઝ મુસલમાન જિસ મેં સા'દ ઈબ્ને અબી વક્કાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ભી મૌજૂદ થે, ખાને કે બા'દ શરાબ કા દૌર હુવા ઔર મસ્તી કી હાલત મેં હઝરતે સા'દ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને એક શેર પઢા, જિસ મેં અન્સાર કી બુરાઈ થી. અહલે મજલિસ મેં સે એક અન્સાર ને ઊંટ કી હડ્ડી સે મારા ઔર આપ ઝખ્મી હો ગએ. હઝરતે સા'દ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી ઈસ બાત કી શિકાયત સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મજલિસ મેં હુઈ, ઈસ પર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને અલ્લાહ સે દુઆ કી.

એ અલ્લાહ ! હમારે વાસ્તે શરાબ કે બારે મેં અપને મહબૂબ પર વાઝેહ (*Clear*) બયાન ફરમા દે, તો યેહ આયતે તહરીમા નાઝિલ હુઈ. ઈસ કે બા'દ સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان કો સખ્તી સે મન્અ ફરમા દિયા ઔર લોગોં ને શરાબ કો ગલિયોં મેં બહા દી યહાં તક કે શરાબ કે બરતન ભી તોળ ડાલે. નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને તો યહાં તક ફરમાયા કે **"હમેશા શરાબ પીને વાલા બુત પરસ્તોં કે માનિન્દ હૈ."**

(147) આયત નં. 94 આઝમાઇશ ઔર સાબિત કદમી

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللّٰهُ بِشَیْءٍ مِّنَ الصَّيْدِ تَنَالُهٗۤ اَيْدِيْكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللّٰهُ مَنْ يَّخَافُهٗ بِالْغَيْبِ ۚ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝۹۴

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ ઝરૂર તુમ્હેં ઐસે બા'ઝ શિકાર સે આઝમાએગા જિસ તક તુમ્હારા હાથ ઔર નેઝે (ભાલે) પહુંચેં. તાકે અલ્લાહ પહચાન કરા દે ઉન કી જો ઉસ સે બે દેખે ડરતે હૈં ઔર ઈસ કે બા'દ જો કોઈ હદ સે બઢ ગયા, ઉસ કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હિજરી સિન છ[6] મેં યેહ વાકિઆ પેશ આયા. હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મક્કએ મુઅઝ્ઝમા કી ઝિયારત કા ઈરાદા ફરમાયા ઔર સહાબએ કિરામ કો લે કર મદીનએ મુનવ્વરા સે ચલ પળે, ઉસ વક્ત આપ કે સાથ 1545 એક હઝાર પાંચ સૌ પૈંતાલીસ સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان થે, સબ એહરામ પોશ થે. જબ મક્કએ મુઅઝ્ઝમા કે કરીબ એક જગહ હુદૈબિયા મેં ઉતરે તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કો શિકાર સે આઝમાયા.

ઉસ વક્ત ઉન કે કરીબ વુહુશો તુયૂર યા'ની જાનવર ઔર પરિન્દે ઈતની કસરત સે આએ કે ઉન કી સુવારિયોં પર છા ગએ હાથ સે પકળના યા નેઝે સે શિકાર એક દમ આસાન થા, અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ. "એ ઈમાન વાલો ! શિકાર ન મારો, જબ તુમ એહરામ મેં હો" ઔર બ ફઝ્લે ઈલાહી વોહ સબ હુક્મે ઈલાહી કી તા'મીલ કરને વાલે સાબિત કદમ રહને વાલે હુએ.

(148) આયત નં. 100 ગન્દા ઔર સુથરા બરાબર નહીં

قُلْ لَّا یَسْتَوِی الْخَبِیْثُ وَ الطَّیِّبُ وَ لَوْ اَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِیْثِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ یٰۤاُولِی الْاَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿۱۰۰﴾

તર્જમા : તુમ ફરમા દો કે ગન્દા ઔર સુથરા બરાબર નહીં હૈં અગર્ચે તુઝે ગન્દે કી કસરત અચ્છી લગે તો એ અક્લ વાલો ! તુમ અલ્લાહ સે ડરતે રહો કે તુમ ફલાહ પાઓ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની બતાયા યેહ ગયા કે હલાલો હરામ, પાક-નાપાક, નેકો બદ, મુસ્લિમો કાફિર, સચ-ઝૂટ, તય્યિબો ખબીસ યેહ બરાબર નહીં હોતે.

યાદ રહે, જો પાક હૈ વોહ પાક હી હૈ, ચાહે કમ હો યા ઝિયાદા ઔર જો ખરાબ હૈ વોહ ખરાબ હી હૈ, ચાહે કમ હો ચાહે ઝિયાદા, તો તુમ અક્લ સે કામ લો ઔર ન બુરે બનો, ન કિસી બુરે કો અપને પાસ આને દો, અપને આ'માલ વ અક્વાલો અહવાલ કો પાક બનાએ રખો, ચાહે દુન્યા મેં તક્લીફ આએ.

(149) આયત નં. 101 ઝિયાદા સુવાલ ન કરો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَسْـَٔلُوْا عَنْ اَشْيَآءَ اِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْۚ وَاِنْ تَسْـَٔلُوْا عَنْهَا حِيْنَ يُنَزَّلُ الْقُرْاٰنُ تُبْدَ لَكُمْؕ عَفَا اللّٰهُ عَنْهَاؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ﴿۱۰۱﴾

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! ઐસી બાતેં ન પૂછો જો તુમ પર ઝાહિર કર દી જાએં તો તુમ્હેં બુરી લગેં ઔર અગર ઉન્હેં ઉસ વક્ત પૂછોગે કે કુરઆન ઉતર રહા હૈ તો તુમ પર ઝાહિર કર દી જાએંગી, અલ્લાહ ઉન્હેં મુઆફ કર ચુકા હૈ ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા, હિલ્મ વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ગૈર ઝરૂરી સુવાલાત કરના ભી કોઈ અચ્છી ચીઝ નહીં હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે અપને રસૂલ સે ગૈર ઝરૂરી સુવાલાત કરને સે અપને કો બચાઓ.

જબ ફરીઝએ હજ કે તઅલ્લુક સે આયત નાઝિલ હુઈ ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખુત્બે મેં હજ ફર્ઝ હોને કા બયાન ફરમાયા તો હઝરતે સુરાકા બિન માલિક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને અર્ઝ કી : ક્યા હર સાલ હજ ફર્ઝ હૈં ? હુઝૂર ખામોશ રહે. સાઈલ ને સુવાલ કી તકરાર કી યા'ની વોહી સુવાલ બાર બાર પૂછતે રહે તો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા : "જો મૈં બયાન ન કરૂં ઉસ કે દરપે ન હો. અગર મૈં હાં કહ દેતા તો હર સાલ હજ

ફર્ઝ હો જાતા ઔર તુમ ન કર પાતે. મુઝે ઉસ વક્ત તક કુછ ન કહા કરો જબ તક મૈં ખુદ તુમ્હેં ન કહૂં. પહલે લોગ ભી ઈસ લિયે હલાક હુએ કે વોહ અપને નબિયોં સે સુવાલ કી કસરત કરતે થે ઔર હર બાત મેં ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઈખ્તિલાફ રખતે થે. મૈં જિસ બાત કા તુમ કો હુક્મ દૂં. તુમ મેં જિતની ઈસ્તિતાઅત હો ઈતના અમલ કરો ઔર જિન બાતોં સે મૈં તુમ્હેં રોકૂં ઉસ સે રુક જાઓ.

બા'ઝ લોગ સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે બહુત ફાલતુ (બેફાઈદા) સુવાલ કિયા કરતે થે, યેહ ખાતિરે મુબારક પર ગિરાં હોતા થા. એક રોઝ ફરમાયા : જો પૂછના હો પૂછો, મૈં હર બાત કા જવાબ દૂંગા. એક શખ્સ ને સુવાલ કિયા, મેરા અન્જામ ક્યા હૈ ? ફરમાયા : જહન્નમ. દૂસરે ને સુવાલ કિયા, મેરા બાપ કૌન હૈ ? આપ ને ઉસ કે અસ્લી બાપ કા નામ બતા દિયા જિસ કે નુત્ફે સે વોહ થા. બા વુજૂદ યેહ કે જો ઉસ કી માં કા શૌહર થા વોહ ઔર થા, ઔર વોહ જિસ કા બેટા કહલાતા થા વોહ ઔર થા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બુખારી વ મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે એક રોઝ સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ખુત્બા ફરમાતે હુએ ફરમાયા : જિસ કો જો ભી દરયાફ્ત કરના હો વોહ કરે. અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા સહમી ને ખળે હો કર સુવાલ કિયા, મેરા બાપ કૌન હૈ ? ફરમાયા : હુઝાફા. હઝરતે ઉમર ફારૂક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ઈકરારે ઈમાન વ તૌહીદો રિસાલત કે સાથ મા'ઝિરત પેશ કી. બુખારી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે લોગ ઈસ્તિહઝાઅન ઈસ તરીકે કે સુવાલ કિયા કરતે થે કે મેરા બાપ કૌન હૈ ? મેરી ઊંટની ગુમ હો ગઈ હૈ, વોહ કહાં હૈ ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(150) આયત નં. 106 વસિય્યત કે મુતઅલ્લિક ગવાહી

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا شَهَادَةُ بَيْنِكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ حِيْنَ

الْوَصِيَّةِ اثْنٰنِ ذَوَا عَدْلٍ مِّنْكُمْ اَوْ اٰخَرٰنِ مِنْ غَيْرِكُمْ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! તુમ્હારી આપસ કી ગવાહી જબ તુમ મેં સે કિસી કો મૌત આએ, વસિય્યત કરતે વક્ત, દો મો'તબર શખ્સ હૈ..

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુહાજિરીન મેં સે એક શખ્સ બદીલ જો અમ્ર બિન અલ આસ કા ગુલામ થા, વોહ તમીમ દારી ઔર અદી બિન બદા કે સાથ સફર મેં ગયા. બદીલ મુસલમાન થા ઔર તમીમ ઔર અદી દોનોં નસરાની થે. શામ પહુંચતે હી બદીલ બીમાર હો ગયા ઔર ઉસ ને અપને પાસ જો કુછ નકદ વ જિન્સ (ચીઝેં) થીં વોહ તમામ સામાન કી એક ફેહરિસ્ત લિખ કર સામાન મેં ડાલ દીં ઔર હમરાહિયોં કો ઉસ કી ખબર ન દી.

જબ ઉસ કા મરઝ બઢા ઔર મૌત કે આસાર ઉસ પર ઝાહિર હો ગએ તો ઉસ ને તમીમ ઔર અદી દોનોં હમરાહી નસરાની કો વસિય્યત કી, કે ઉસ કા તર્કા ઉસ કે વારિસીન તક પહુંચા દેં, ઉન દોનોં ને બદીલ કે મરને કે બા'દ ઉસ કા સામાન અપને કબ્ઝે મેં લે લિયા. ઉસ મેં ચાંદી કા એક જામ થા, જિસ પર સોને કી નક્કાશી કી ગઈ થી, ઉસ મેં 300 મિસ્કાલ ચાંદી થી, બદીલ યેહ જામ બાદશાહ કો નઝર કરને કે ઈરાદે સે લાયા થા, ઉસ કી વફાત કે બા'દ યેહ દોનોં ને વોહ જામ ગાઈબ કર દિયા.

જબ વોહ લોગ અપને કામ સે ફારિગ હોને કે બા'દ મદીના પહુંચે તો ઉન લોગોં ને બદીલ કા સામાન ઉસ કે ઘરવાલોં કો સુપુર્દ કર દિયા. સામાન ખોલને પર ફેહરિસ્ત ઉન કે હાથ આઈ, સામાન કો ઉસ કે મુતાબિક કિયા તો જામ ન પાયા, અબ ઉસ કે ઘર વાલે તમીમ ઔર અદી કે પાસ ગએ ઔર સુવાલ કિયા કે ક્યા બદીલ ને કુછ સામાન બેચા ભી થા ? ઉન્હોં ને કહા : નહીં. પૂછા : ક્યા કોઈ તિજારતી મુઆમલા ભી કિયા થા ? કહા : નહીં, ફિર પૂછા કે ક્યા બદીલ બહુત અરસા બીમાર રહે થે ? યા ઉન્હોં ને અપને ઈલાજ કે લિયે ખર્ચ કિયા થા ? જવાબ દિયા : નહીં, વોહ

તો શહર પહુંચતે હી બીમાર હો ગએ ઔર જલ્દી હી ઉન કા ઈન્તિકાલ હો ગયા. તબ કહા કે હમ લોગોં કો ઉસ કે સામાન સે એક ફેહરિસ્ત મિલી હૈ, ઉસ મેં ચાંદી કા એક જામ સોને સે મુનક્કશ કિયા હુવા જિસ મેં 300 મિસ્કાલ ચાંદી થી, વોહ ગાઈબ હૈ. તમીમ વ અદી ને કહા : હમેં નહીં મા'લૂમ, હમ ને તો જો વસિય્યત કી થી ઉસ કે મુતાબિક સામાન આપ કો પહુંચા દિયા, જામ કી તો હમેં ખબર ભી નહીં.

યેહ મુકદમા રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં પેશ હુવા. વોહ દોનોં વહાં ભી ઈન્કાર પર જમે રહે ઔર કસમ ખા લી. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને નમાઝે અસ્ર પઢ કર અદી વ તમીમ કો બુલાએ. ઉન દોનોં કો મિમ્બર શરીફ કે પાસ કસમેં દીં ઉન દોનોં ને કસમેં ખાઈ ઉન્હોં ને યેહ કસમ ખાઈ કે હમ ને બદીલ કા માલ લેને કા ઈરાદા નહીં કિયા ઔર હમ યેહ કસમ સચ ખાતે હૈં. પસ હઝરત કે હુક્મ કે મુવાફિક ઉન્હેં છોળ દિયા ગયા.

બા'દ મેં વોહ જામ મક્કએ મુકર્રમા મેં પકળા ગયા, જિસ શખ્સ કે પાસ થા ઉસ ને કહા : યેહ જામ મૈં ને તમીમ વ અદી સે ખરીદા હૈ. ફિર તો ઉન મેં ઔર બદીલ કે વારિસોં મેં હદ સે ઝિયાદા ઝગળા પળા અબ વોહ કહને લગે કે હમ ને યેહ જામ બદીલ સે ખરીદ લિયા થા, ચુંકે હમારે પાસ સુબૂત ન થા, ઈસ વાસ્તે હમ ને ઈકરાર ન કિયા. બારગાહે રિસાલત મેં યેહ મુકદમા પેશ આયા, સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે હુક્મ સે હઝરતે અમ્ર બિન આસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُ ખળે હો કર કસમ ખાઈ કે યેહ બરતન બદીલ હી કા હક હૈ ઔર ઉન દોનોં ને ખિયાનત કી હૈ. ઈસ કે બા'દ હુઝૂર કે હુક્મ સે વોહ જામ બદીલ કે વારિસોં કો સોંપા ગયા.

(151) આયત નં. 114 ઈદે મીલાદુન્નબી મનાને કી દલીલ કુરઆન સે

قَالَ عِيْسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللّٰهُمَّ رَبَّنَاۤ اَنْزِلْ عَلَيْنَا مَآىِٕدَةً مِّنَ السَّمَآءِ تَكُوْنُ لَنَا عِيْدًا لِّاَوَّلِنَا وَ اٰخِرِنَا وَ اٰيَةً مِّنْكَ ۚ وَ ارْزُقْنَا وَ اَنْتَ خَيْرُ الرّٰزِقِيْنَ ﴿۱۱۴﴾

તર્જમા : ઈસા ઈબ્ને મરયમ ને અર્ઝ કી, એ અલ્લાહ ! હમારે રબ ! હમ પર આસ્માન સે એક ખ્વાન (થાલ) નાઝિલ કર કે હમારે લિયે હમારે અગલોં ઔર પિછલોં કી ઈદ હો ઔર તેરી તરફ સે નિશાની હો ઔર હમેં રિઝ્ક દે, કે તૂ સબ સે બેહતર રોઝી દેને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ હઝરતે સય્યિદુના ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام કે હવારિયોં ને હઝરત સે અર્ઝ કી, કે એ ઈસા ઈબ્ને મરયમ ! ક્યા આપ કા રબ ઐસા કરેગા કે હમ પર આસ્માન સે એક થાલ ઉતારે, કહા કે હમ ચાહતે હૈં કે હમ ખાએ ઔર હમારે દિલ ઠહરેં. વગૈરા જબ હઝરત ને અલ્લાહ સે દુઆ કી તો અલ્લાહ ને આસ્માન સે ખ્વાન નાઝિલ કિયા.

જૈસા કે હઝરતે ઈસા عَلَيْهِ السَّلَام ને ફરમાયા : હમ ઈસ કે નુઝૂલ કે દિન કો ઈદ બનાએં, ઈસ કી તા'ઝીમ કરેં, ખુશિયા મનાએં, તેરી ઈબાદત કરેં, શુક્ર બજા લાએં.

ઈસ સે મા'લૂમ હુવા, જિસ રોઝ અલ્લાહ તઆલા કી ખાસ ને'મત નાઝિલ હો, ઉસ દિન કો ઈદ મનાના ઔર ખુશિયાં મનાના, ઈબાદતેં કરના, શુક્રે ઈલાહી બજા લાના, યેહ સુન્નતે અમ્બિયા ભી હૈ, તરીકએ સાલિહીન ભી હૈ ઔર ઈસ બાત મેં કિસી કો કોઈ શક નહીં હૈ કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તશરીફ આવરી તમામ ઈન્સાનોં પર અલ્લાહ તઆલા કી અઝીમ તરીન ને'મત હૈ, ઈસ લિયે સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી વિલાદત શરીફ કે દિન ઈદ મનાના, મીલાદ શરીફ પઢના અલ્લાહ કે મકબૂલ

બન્દોં કા તરીકા હૈ. યહાં તક કે ખુદ રહમતે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ભી અપની મીલાદ પઢી ઔર અપને પૈદાઈશ કે દિન યા'ની પીર કે રોઝ રોઝા રખા.

સૂરએ અલ અન્આમ

(152) આયત નં. 1 સે 3 અઝીમ સવાબ કા વા'દએ ઇલાહી

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمٰتِ وَ النُّوْرَ۬ؕ ثُمَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ یَعْدِلُوْنَ۝۱ هُوَ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ مِّنْ طِیْنٍ ثُمَّ قَضٰۤى اَجَلًاؕ وَ اَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهٗ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُوْنَ۝۲ وَ هُوَ اللّٰهُ فِی السَّمٰوٰتِ وَ فِی الْاَرْضِؕ یَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَ جَهْرَكُمْ وَ یَعْلَمُ مَا تَكْسِبُوْنَ۝۳

તર્જમા : સારી ખૂબિયાં અલ્લાહ કો જિસ ને આસ્માનોં ઔર ઝમીન કો પૈદા ફરમાયા ઔર અન્ધેરિયાં ઔર રોશની પૈદા કી, ફિર ભી જિન્હોં ને કુફ્ર કિયા, અપને પરવર દિગાર કા બરાબર વાલા બનાતે હૈં.

વોહી હૈ જિસ ને તુમ કો મિટ્ટી સે પૈદા કિયા ફિર એક મીઆદે મુકર્રર કા ફૈસલા કિયા, ફિર ભી તુમ લોગ શક કરતે હો ? ઔર વોહી અલ્લાહ હૈ આસ્માનોં ઔર ઝમીન કા, ઉસ કો તુમ્હારા છુપા ઔર ઝાહિર સબ મા'લૂમ હૈ ઔર વોહ તુમ્હારે કામ જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે યેહ પૂરી સૂરત એક હી રાત મેં યકબારગી મક્કએ મુકર્રમા મેં નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ કે નુઝૂલ કે વક્ત સત્તર હઝાર(70,000) ફિરિશ્તે તસ્બીહ વ તમ્હીદ વ તમજીદ પઢતે પઢતે નાઝિલ હુએ. હુઝૂરે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસી રાત ઈસ કો લિખ લેને કા હુક્મ ફરમાયા, ફિરિશ્તોં કી આમદ સે આસ્માન કે કિનારે ભર ગએ ઔર હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم "سُبْحَانَ رَبِّیَ الْعَظِیْمِ"

કહતે હુએ સર બ સુજૂદ હુએ. હઝરતે કા'બ અહબાર رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં કે તૌરૈત શરીફ મેં સબ સે અવ્વલ યેહી આયત હૈ.

હુઝૂર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે રિવાયત હૈ કે જો શખ્સ ઈસ મુબારક સૂરહ કી અવ્વલ સે 3 આયત (તક્સીબૂન તક) હર સુબ્હ કો પઢ લેતા હૈ તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ઉસ કી હિફાઝત કે લિયે સત્તર હઝાર(70,000) ફિરિશ્તે ભેજતા હૈ ઔર કિયામત તક ઉન ફિરિશ્તોં કે આ'માલ ઉન કી તા'દાદ કે મુતાબિક ઉસ પઢને વાલે બન્દે કે આ'માલ નામે મેં લિખે જાતે હૈં ઔર ખુસૂસી તૌર પર એક ફિરિશ્તા સાતવેં આસ્માન સે નાઝિલ હોતા હૈ જિસ કે હાથ મેં એક ચાબૂક (લોહે કા ગુર્ઝ) રહતા હૈ, અગર કોઈ શૈતાન ઉસ કે કરીબ આતા હૈ તો ઉસ કો ભગા દેતા હૈ ઔર ઉસ બન્દે ઔર શૈતાન કે દરમિયાન 70 હઝાર પર્દે લટકા દેતા હૈ. જબ કિયામત કા દિન હોગા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ બન્દે સે ફરમાએગા, એ ઈબ્ને આદમ ! આજ મેરે સાયએ રહમત મેં ચલતા રહ ઔર જન્નત મેં જો મર્ઝી આએ વોહ ફલ ખા ઔર હૌઝે કૌસર સે પાની પી ઔર સલ્સબીલ કે પાની સે ગુસ્લ કર, કે તૂ મેરા બન્દા હૈ ઔર મૈં તેરા રબ હૂં. આજ તેરે લિયે ન હિસાબ ન અઝાબ.

ઈસ મકામ પર અચ્છી તરહ ઝેહ્ન નશીં કર લેના ચાહિયે કે અહાદીસે શરીફા મેં બયાન કર્દા સવાબ કી ઉમ્મીદ પર સૂરએ અન્આમ કી તીન આયતેં ઝરૂર ઔર રોઝાના પઢની ચાહિયેં મગર યેહ યકીન નહીં કર લેના ચાહિયે કે સિર્ફ યેહી તીન આયતેં પઢ લેના હી કાફી હૈં ઔર અબ ફરાઇઝો વાજિબાત, સુન્નતો મુસ્તહબ્બાત કી ઝરૂરત નહીં હૈ ઔર ન મકરૂહાત સે બચને કી ઝરૂરત હૈ. દર અસ્લ મઝકૂરા બાલા ફઝાઇલ કા બુન્યાદી તૌર પર પૂરા ફાઈદા ઉસી કો પહુંચતા હૈ જો અસ્લ ડ્યૂટી (Duty) અદા કરતા રહે યા'ની ફરાઇઝ વગૈરા અદા કરને મેં કોતાહી ન કરે ઔર ગુનાહોં સે બચે.

તા હમ અલ્લાહ તઆલા બહુત બળા કરીમ હૈ ઔર નુક્તા નવાઝ હૈ, વોહ એક પ્યાસે કુત્તે કો પાની પિલા દેને કી વજહ સે સારી ઉમ્ર કે ગુનાહોં કો બખ્શ દેતા હૈ, તો અલ્લાહ તઆલા સૂરએ અન્આમ કી તીન આયતેં પઢને સે પઢને વાલે કો બખ્શ દે તો યેહ ઉસ કે ફઝ્લો કરમ ઔર નુક્તા નવાઝી સે ક્યા બઈદ હૈ ? سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(153) આયત નં. 7 કાફિરોં કે હીલે બહાને

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتٰبًا فِيْ قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوْهُ بِاَيْدِيْهِمْ لَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ هٰذَاۤ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ۝

તર્જમા : ઔર અગર હમ તુમ પર કાગઝ પર લિખા હુવા કુછ ઉતારતે ઔર અગર કાફિર અપને હાથોં સે ઉસે છૂ લેતે તબ ભી કહતે કે યેહ તો સિર્ફ ખુલા હુવા જાદૂ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત નઝર બિન હારિસ ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમૈયા ઔર નૌફલ બિન ખુવૈલિદ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિન્હોં ને કહા થા કે એ મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ! હમ તુમ પર હરગિઝ ઈમાન ન લાએંગે, જબ તક તુમ હમારે પાસ ઐસી કિતાબ ન લાઓ જિસ કે સાથ ચાર ફિરિશ્તે હોં વોહ ગવાહી દેં કે યેહ અલ્લાહ કી કિતાબ હૈં ઔર તુમ ઉસ કે રસૂલ હો.

ઈસ બાત પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે યેહ સબ ઉન લોગોં કે હીલે બહાને હૈં અગર કાગઝ પર લિખી હુઈ કિતાબ ઉતાર દી જાતી ઔર વોહ અપને હાથ સે છૂ કર ઉસે દેખ લેતે, ઉન કે સામને કિતાબ ઉતરતી નઝર આતી, તબ ભી યેહ બદ નસીબ ઈમાન લાને વાલે નહીં, યેહ ઉસે જાદૂ કહ દેતે ક્યૂંકે જો લોગ દુશ્મની કી વજહ સે ઈન્કાર કરતે હૈ વોહ મહરૂમ હી રહતે હૈં.

(154) આયત નં. 19 **કુરઆન સબ સે બળી ગવાહી હૈં**

قُلْ اَیُّ شَیْءٍ اَكْبَرُ شَهَادَةً ؕ قُلِ اللّٰهُ ۙ شَهِیْدٌۢ بَیْنِیْ وَ بَیْنَكُمْ ۫ وَ اُوْحِیَ اِلَیَّ هٰذَا الْقُرْاٰنُ لِاُنْذِرَكُمْ بِهٖ وَ مَنْۢ بَلَغَ ؕ

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! તુમ ફરમા દો સબ સે બળી ગવાહી કિસ કી ? તુમ ફરમાઓ, અલ્લાહ ગવાહ હૈ મુઝ મેં ઔર તુમ મેં ઔર મેરી તરફ ઈસ કુરઆન કી વહી હુઈ કે મૈં ઉસ સે તુમ કો ડરાઊં ઔર વોહ જિન જિન કો પહુંચે (વોહ ડરાએ).

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ અરબ કે બેવુકૂફોં ઔર કુરૈશ કે મુશ્રિક લોગોં ને હુઝૂર કી બારગાહ મેં અર્ઝ કિયા કે ઐ મુહમ્મદ ! (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હમ કિસી કો ભી નહીં દેખતે કે કિસી ને તેરી સચ્ચાઈ કી ગવાહી દી હો. ઔર જબ ઉન્હોં ને યહૂદો નસારા સે પૂછા કે ક્યા ઈસ મર્દ કી સિફત તુમ ને અપની કિતાબોં મેં દેખી ? તો ઉન સભોં ને ભી ઈન્કાર કિયા.

તો ઐ મહબૂબ ! ઉન સે ફરમા દો કે અલ્લાહ મેરી નબુવ્વત કી શહાદત દેતા હૈ ઔર ઉસ ને મેરી તરફ ઈસ કુરઆન કી વહી ફરમાઈ ઔર યેહ ઐસા મો'જિઝા હૈ કે તુમ બળે ફસીહો બલીગ સાહિબે ઝબાન હોને કે બા વુજૂદ ઈસ કા જવાબ ન દે સકે, ઈસ કિતાબ કુરઆને કરીમ કા મુઝ પર નાઝિલ હોના મેરે રસૂલે બરકત, રસૂલે બરહક હોને કી ગવાહી હૈ ઔર યેહ ઈતના બળા મો'જિઝા ઔર ઈતની બળી ચેલેન્જ હૈ કે આજ 1440 સાલ ગુઝર ગએ, પૂરી દુનિયા મિલ કર ન ઈસ જૈસી કોઈ સૂરત બના સકી, ન ઈસે મિટા સકી, ન એક લફ્ઝ બઢા સકી, ન ઘટા સકી, ઔર કિયામત તક ઈસ મેં કુછ રદ્દો બદલ ન કર સકેગી ઔર કુરઆન ઈસ લિયે નાઝિલ હુવા કે ઈસ કે ઝરીએ રસૂલ તુમ્હેં અલ્લાહ કી નાફરમાની સે ડરાએ ઔર માનને વાલોં કો ખુશ ખબરી અતા કરે.

ઔર હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે બા'દ કિયામત તક આને વાલે જિન્નો ઈન્સ જિન્હેં યેહ કુરઆન પહુંચે સબ ગોયા કે સબ હુક્મે ઈલાહી કી મુખાલિફત સે ડરાએં ગએ.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જિસ કો કુરઆને પાક પહુંચા ગોયા ઉસ ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો દેખા ઔર આપ કા કલામે મુબારક સુના, હઝરતે અનસ બિન માલિક رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને ફરમાયા કે જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કિસરા ઔર કૈસર વગૈરા સલાતીન કો દા'વતે ઈસ્લામ કે ખત ભેજે, એક કૌલ ઈસ આયત કી તફસીર મેં યેહ ભી હૈ કે ઈસ કુરઆન સે મૈં તુમ કો ડરાઊં ઔર જિન કો યેહ કુરઆન પહુંચે વોહ ભી યા'ની બા'દ મેં આને વાલે ઉલમા, સલાતીને હક, ઔલિયા ડરાએં.

તિર્મિઝી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે અલ્લાહ ઉન કો તરોતાઝા કરે જિસ ને હમારા કલામ સુના ઔર જૈસા સુના વૈસા પહુંચાયા. બહુત સે પહુંચાએ હુએ સુનને વાલે સે ઝિયાદા અહલ હોતે હૈં.

(155) આયત નં. 20 નબી કી સદાકત કી પહચાન

اَلَّذِیْنَ اٰتَیْنٰهُمُ الْكِتٰبَ یَعْرِفُوْنَهٗ كَمَا یَعْرِفُوْنَ اَبْنَآءَهُمْ ۘ اَلَّذِیْنَ خَسِرُوْۤا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ﴿۲۰﴾

તર્જમા : હમ ને જિન કો કિતાબ દે રખી હૈ ઉસ નબી કો ઐસા પહચાનતે હૈં જૈસા લોગ અપને બેટે કો પહચાનેં, બસ વોહ લોગ ઈમાન નહીં લાતે જિન્હોં ને અપના નુક્સાન કિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અહલે કિતાબ અપની આસ્માની કિતાબેં તૌરૈત, ઈન્જીલ વગૈરા કે ઝરીએ સે નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બ ખૂબી પહચાન ચુકે થે. ચુનાન્ચે,

હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને જબ હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه જો કબ્લે ઈસ્લામ યહૂદી થે ઔર તૌરૈત કે ઝબરદસ્ત આલિમ થે, ઈમાન લાને કે બા'દ પૂછા કે

તુમ ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો કિસ તરહ પહચાના ? અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ને જવાબ મેં ફરમાયા કે અપને બેટે કી નસબી સિહ્હત સે ઝિયાદા હુઝૂર કી રિસાલત પર યકીન રખતા હૂં. ઈસ વાસ્તે કે હુઝૂર કી રિસાલત મુઝે તૌરૈત સે હાસિલ હુઈ ઔર અપને બેટે કી નસબી સિહ્હત મેં ક્યા જાનૂં કે ઔરત ને ક્યા કિયા હૈ ?

હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ને યેહ જવાબ સુન કર હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ કી પેશાની કો બોસા દિયા ઔર ફરમાયા : ખુદા તૌફીક કો તેરી રફીક કરે. તૂ પક્કી સમઝ વાલા ઔર સચ્ચા હૈ.

કિસી ભી બચ્ચે કા અપની માં કા બેટા હોના યેહ હકીકત હૈ મગર ઉસ કા અપને બાપ કા બેટા હોના યેહ સિર્ફ માં કી ગવાહી પર હૈ ઔર ઔરતોં કા હાલ તો સબ જાનતે હૈં કે સબ બરાબર નહીં હૈં તો અબ યેહ માન લેના હૈ રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા રસૂલે બરહક હોના તો ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલા ને જો કુરઆન નાઝિલ કર કે ગવાહી દી હૈ, કિયામત તક ઉસ કો કોઈ ચેલેન્જ નહીં કરતા, રસૂલે મક્બૂલ કે દુનિયા મેં તશરીફ લાને સે પહલે ઔર બા'દ મેં મો'જિઝાત ઔર દલાઈલ આપ કી સચ્ચાઈ કા એ'લાન કરતે હી રહતે હૈં. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ

અબ કોઈ જાન બુઝ કર હક સે દૂર રહે તો વોહ ન ખુદા કા, ન રસૂલ કા, ન ઈસ્લામ કા, ન મુસલમાનોં કા નુક્સાન કરતા હૈ મગર ખુદ અપને કો હી ધોકે (ખસારે) મેં ડાલતા હૈ.

(156) આયત નં. 25 કુછ કાફિરોં કે દિલોં પર અલ્લાહ ને પર્દે ડાલ દિયે

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّسْتَمِعُ اِلَيْكَ ۚ وَجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْۤ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ؕ وَاِنْ يَّرَوْا كُلَّ اٰيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوْا بِهَا ؕ حَتّٰۤى اِذَا جَآءُوْكَ يُجَادِلُوْنَكَ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۝

તર્જમા : ઔર ઉન મેં સે બા'ઝ વોહ હૈં કે તુમ્હારી તરફ કાન લગાએં ઔર હમ ને ઉન કે દિલોં પર ગિલાફ ડાલ દિયે કે

ઉન્હેં ન સમઝે ઔર ઉન કે કાનોં મેં ડાટ ઔર અગર વોહ તમામ નિશાનિયાં દેખ લેં તબ ભી ન માનેં યહાં તક કે તુમ્હારે પાસ આએં જબ ભી ઝગળતે હૈં, કાફ઼િર વોહ કહતે હૈં કે કુરઆન તો બસ અગલોં કે કિસ્સોં કે સિવા કુછ નહીં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક મરતબા બહુત લોગ જમ્અ હો કર કુરઆન શરીફ઼ સુનતે થે, જિસ મેં અબૂ સુફ઼યાન, વલીદ બિન મુગીરા, નઝર ઈબ્ને હારિસ, અબૂ જહલ વગૈરા મૌજૂદ થે. નઝર કો સબ ને કહા ક્યૂંકે વોહ બહુત બળા તારીખ દાં થા ઔર કિસ્સા ગો થા કે તૂ બતા મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ક્યા પઢતે હૈં? ઉસ ને કહા : ખુદા કી કસમ ! મૈં કુછ નહીં સમઝા, સિર્ફ઼ ઈતના મહસૂસ હુવા કે વોહ અપની ઝબાન હિલા રહે હૈં ઔર બાતેં વોહી હૈં જો પહલે કે લોગોં કે બનાવટી કિસ્સે ઔર મનઘડત દાસ્તાને હૈં જૈસા મૈં તુમ કો (કિસ્સે-કહાનિયાં) સુનાતા હૂં વૈસે હી વોહ ભી પઢતે હૈં.

અબૂ સુફ઼યાન ને કહા : મુઝે તો ઉન કી બા'ઝ બાતેં હક મા'લૂમ હોતી હૈં અબૂ જહલ ને કહા : ઈસ કા ઈકરાર કરને સે તો મર જાના બેહતર હૈ. ગલત બાત કહતે હો, ઉન કી કોઈ બાત સચ્ચી હો હી નહીં સકતી, ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

(157) આયત નં. 26 ઈમાન ન લાને વાલે ખુદ અપને આપ કો હલાક કરતે હૈં

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْـَٔوْنَ عَنْهُ ۚ وَاِنْ يُّهْلِكُوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ﴿۲۶﴾

તર્જમા : ઔર વોહ ઈસ (કુરઆન) સે રોકતે હૈં ઔર ખુદ રુકતે હૈં ઔર અપને આપ હી કો હલાક કરતે હૈં ઔર ઉન્હેં શુઊર નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા ગયા કે યેહ મુશ્રિકીન લોગોં કો કુરઆને કરીમ સે ઔર સાહિબે કુરઆન રસૂલે કરીમ

صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે ઔર આપ પર ઈમાન લાને સે રોકતે હૈં, યેહ આયત કુફ્ફારે મક્કા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો કુરઆને કરીમ સુનને સે રુકતે થે ઔર લોગોં કો રોકતે થે, કાનોં મેં ઉંગલિયાં ડાલ લેતે થે કે કહીં કલામે મુબારક ઉન કે દિલોં મેં અસર ન કર જાએ.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે યેહ આયત હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ચચા અબૂ તાલિબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. મુશ્રિકીન કો તો હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઈઝા પહુંચાને સે રોકતે થે ઔર ખુદ ઈમાન લાને સે બચતે રહે.

(158) આયત નં. 33 રસૂલ કો ઝુટલાને વાલે

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ لَيَحْزُنُكَ الَّذِیْ يَقُوْلُوْنَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُوْنَكَ وَلٰكِنَّ الظّٰلِمِیْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُوْنَ ﴿۳۳﴾

તર્જમા : એ મહબૂબ ! હમ જાનતે હૈં યેહ બક્વાસ જો યેહ ઝાલિમ કર રહે હૈં વોહ તુમ્હેં રન્જ દેતી હૈ, તો યકીનન વોહ લોગ તુમ્હેં નહીં ઝુટલાતે મગર અલ્લાહ કી નિશાનિયોં સે યેહ ઈન્કાર કરતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અખ્નસ બિન શરીક ઔર અબૂ જહલ કી બાહમ મુલાકાત હુઈ ઔર યેહ દોનોં કા'બતુલ્લાહ મેં થે તો અખ્નસ ને અબૂ જહલ સે કહા : એ અબુલ હકમ ! (કાફિર અબૂ જહલ કો અબુલ હકમ કહતે થે) યેહ તન્હાઈ કી જગહ હૈ, યહાં કોઈ ઐસા નહીં જો તેરી ઔર મેરી બાત સુન સકે. અબ તૂ મુઝે સચ સચ બતા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સચ્ચે હૈં કે નહીં ? અબૂ જહલ ને કહા : અલ્લાહ કી કસમ ! મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) બેશક ! સચ્ચે હૈં કભી કોઈ ઝૂટ ઉન કી ઝબાન પર આયા હી નહીં મગર બાત યેહ હૈ કે યેહ કુસય કી ઔલાદ હૈં ઔર લિવા, સકાયત હિજાબત નદવહ વગૈરા સારે એ'ઝાઝ તો ઉન્હેં હાસિલ હૈં હી, અબ નબુવ્વત ભી ઉન કી હો તો બાકી કુરૈશિયોં કે લિયે ક્યા બચા ?

તિર્મિઝી મેં હઝરતે અલી સે રિવાયત હૈ કે અબૂ જહલ ને હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા કે ઐ મુહમ્મદ ! હમ ને કભી તુમ સે ઝૂટ નહીં સુના ઔર હમ તુઝે સચ્ચા જાનતે હૈં મગર દા'વએ નબુવ્વત મેં હમ તેરી તક્ઝીબ કરતે હૈં, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર બતાયા ગયા કે યેહ ઈન્કાર ઔર યેહ તક્ઝીબ સિર્ફ ઈનાદ (યા'ની દુશ્મની) કી વજહ સે હૈ, ઈતના હી નહીં, મગર આપ સે પહલે કે રસૂલ કો ભી ઝુટલાએ ગએ થે, ઉન્હોં ને સબ્ર કિયા. આપ ભી કરો, અલ્લાહ ઉન કો ઉન કે આ'માલ કી સઝા દેગા.

(159) આયત નં. 37 કાફિરોં કા અઝાબ માંગના

وَقَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَیْهِ اٰیَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ ؕ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ قَادِرٌ عَلٰۤی اَنْ یُّنَزِّلَ اٰیَةً وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ ۝

તર્જમા : ઔર બોલે (કાફિર) ઉન પર અપને રબ કી તરફ સે કોઈ નિશાની ક્યૂં ન ઉતરી. તુમ ફરમાઓ કે અલ્લાહ કાદિર હૈ કે કોઈ નિશાની ઉતારે લેકિન ઉન મેં બહુત નિરે જાહિલ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર યેહ કહતે થે કે હમ ઉન કો ઈઝાએં દેતે હૈં સતાતે હૈં ઔર અગર વાકેઈ મેં યેહ સચ્ચે હોતે તો હમ પર ઝરૂર અઝાબ આ ગયા હોતા, કાફિરોં કી ગુમરાહી ઔર સરકશી ઈસ હદ તક પહુંચ ગઈ થી કે બહુત સારી નિશાનિયાં ઔર મો'જિઝાત દેખ લેને કે બા'દ ભી મુકર ગએ ઔર ઐસી નિશાની તલબ કરને લગે જિસ કે સાથ અઝાબે ઈલાહી હો. જૈસા કે ઉન્હી મેં સે નઝર બિન હારિસ ને કહા **: અલ્લાહુમ્મ ઇન કાન હાઝા હુવલ હક્ક મિન ઇન્દિક ફ અમતિર અલૈના હિજારતમ મિનસ્સમાઅ"** યા'ની યા રબ ! અગર યેહ હક હૈ તેરે પાસ સે તો હમ પર આસ્માન સે પથ્થર બરસા. ઈન કે ઈસ મકૂલે

કા જવાબ ઈસ આયત સે દિયા ગયા કે યેહ કિતને અહમક હૈં યેહ નહીં જાનતે કે યેહ અપને લિયે હલાકત માંગ રહે હૈં.

(160) આયત નં. 52 કાફિરોં કા અપને માલ પર તકબ્બુર ઔર ગરીબોં સે નફરત

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهٗ ؕ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ وَّمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِّنْ شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُوْنَ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۵۲﴾

તર્જમા : ઔર દૂર ન કરો ઉન કો જો અપને રબ કો સુબ્હ ઔર શામ પુકારતે હૈં, ઉસ કી રિઝા ચાહતે હુએ, તુમ પર ઉન કે હિસાબ સે કુછ નહીં ઔર ઉન પર તુમ્હારે હિસાબ સે કુછ નહીં, અબ ઉન કો નિકાલોગે તો બેજા હોગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર કી એક જમાઅત આપ કી બારગાહ મેં આઈ તો ઉન્હોં ને દેખા કે સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે ઈર્દ ગિર્દ ઈબ્ને મસઊદ, બિલાલ, મિક્દાદ, અમ્માર, સુહૈબ ઔર ઉન જૈસે ગરીબ સહાબા عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان હૈં તો ઉન મગરૂર સરદારાને કુરૈશ ને કહા કે, હમ કો ઈન લોગોં કે પાસ બૈઠતે શર્મ આતી હૈ, અગર આપ ઈન લોગોં કો અપની મહફિલ સે નિકાલ દેં તો હમ આપ પર ઈમાન લે આએં યા કમ સે કમ યેહ કરેં જબ હમ લોગ હાઝિર હોં ઉસ વક્ત ઈન કો હટા દિયા જાએ.

નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને પહલે ઉન કો યેહ જવાબ દિયા કે મૈં મુસલમાનોં કો અપની સોહબત સે નહીં નિકાલ સકતા. ફિર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને અર્ઝ કિયા કે ઈન કાફિરોં કો એક મૌકઅ દીજિયે, તાકે ઝાહિર હો જાએ કે યેહ અપને અહદ પર કહાં તક કાઈમ રહતે હૈં, ચૂંકે રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم રહીમુલ ફિત્રત થે ઔર આપ કી યેહ આરઝૂ ભી થી કે શાયદ લોગ ઈમાન કબૂલ કર લેં તો ઈસ લિયે આપ ને શુરફા કી દરખ્વાસ્ત કબૂલ કર લી

ઔર જબ ઉન લોગોં ને હુઝૂર કે ફરમાને પર ઈસ વા'દે પર દસ્તાવેજ લિખને કા સામાન હાઝિર કર દિયા. ફિર આપ ને હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો હુક્મ ફરમાયા કે ઈસ ગુફ્તગૂ કો કલમ બન્દ કર લો.

લેકિન રબ્બે કરીમ કો યેહ બાત મન્ઝૂર ન હુઈ ઔર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી જો દિલી આરઝૂ થી કે અપને સચ્ચે ચાહને વાલોં કો અપની મજલિસ સે ઉઠાયા ન જાએ, વોહ પૂરી હુઈ ઔર કુરૈશ કે સરદારોં કી અહસાસે બરતરી ઔર કિબ્રો ગુરૂર કી હૌસલા અફઝાઈ ન કી ગઈ.

ઈસ સે પહલે કે હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કુછ લિખને કા હુક્મ ફરમાતે, અલ્લાહ તઆલા ને અપના હુક્મ નાઝિલ ફરમા દિયા કે ઐ મહબૂબ ! અપને ગુલામોં કો અપની બારગાહ સે ન નિકાલિયે, ઔર યૂંહી અલ્લાહ ને કુછ કો માલદાર ઔર કુછ કો ગરીબ બના કર એક દૂસરે પર ફિત્ના બનાયા કે જાંચે કે યા શુક્ર કરતા હૈ યા તકબ્બુર કરતા હૈ ઔર ક્યા સબ્ર કરતા હૈ યા શિક્વા, શિકાયત, નાશુક્રી કરતા હૈ ? યાદ રહે, માલદારી ભી આઝમાઈશ હૈ ઔર ગરીબી ભી આઝમાઈશ હૈ.

(161) આયત નં. 65 કૌમ કે આપસી ઇખ્તિલાફાત

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلٰۤى اَنْ یَّبْعَثَ عَلَیْكُمْ عَذَابًا مِّنْ فَوْقِكُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِكُمْ اَوْ یَلْبِسَكُمْ شِیَعًا وَّ یُذِیْقَ بَعْضَكُمْ بَاْسَ بَعْضٍؕ

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ વોહ (અલ્લાહ) કાદિર હૈ કે તુમ પર અઝાબ ભેજે, તુમ્હારે ઉપર સે યા તુમ્હારે પાઉં કે તલે સે, યા તુમ્હેં ભીડા દે મુખ્તલિફ ગિરોહ કર કે ઔર એક કો દૂસરે કી સખ્તી ચખાએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બુખારી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે વોહ કાદિર હૈં કે તુમ પર અઝાબ ભેજે તુમ્હારે ઉપર સે, તો સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

ને ફરમાયા : મૈં તેરી હી પનાહ માંગતા હૂં ઔર જબ યેહ નાઝિલ હુવા કે યા તુમ્હારે પાઉં કે નીચે સે, તો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : મૈં તેરી હી પનાહ માંગતા હૂં ઔર જબ યેહ નાઝિલ હુવા, તુમ્હેં ભીળાવે મુખ્તલિફ ગિરૌહ કર કે ઔર એક દૂસરે કી સખ્તી ચખાએ, તો ફરમાયા : યેહ આસાન હૈ.

મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે એક રોઝ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મસ્જિદે બની મુઆવિયા મેં દો રકઅત નમાઝ અદા ફરમાઈ ઔર ઉસ કે બા'દ તવીલ દુઆ કી, ફિર સહાબા સે મુખાતિબ હો કર ફરમાયા : મૈં ને અપને રબ સે તીન સુવાલ કિયે ઉસ મેં સે દો કબૂલ ફરમાએ ગએ, એક સુવાલ તો યેહ થા કે મેરી ઉમ્મત કો કહત સાલી કે અઝાબ સે હલાક ન કરના, યેહ કબૂલ હુવા, દૂસરા યેહ થા કે ઉસે પાની મેં ગર્ક ન કરે, યેહ કબૂલ હુવા, તીસરા યેહ થા કે ઇન મેં બાહમ જંગો જિદાલ ન હો, યેહ કબૂલ નહીં હુવા.

(162) આયત નં. 91 લોગોં ને અલ્લાહ કી કદ્ર ન કી

وَمَا قَدَرُوا اللّٰهَ حَقَّ قَدْرِهٖٓ اِذْ قَالُوْا مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ عَلٰى بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ ؕ

તર્જમા : ઔર કદ્ર ન જાની અલ્લાહ કી જૈસા કે હક થા. જબ (યહૂદ) બોલે કે અલ્લાહ ને કિસી આદમી પર કુછ નહીં ઉતારા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ કી એક જમાઅત અપને હિબરુલ અહબાર માલિક ઇબ્ને સૈફ કો લેકર હુઝૂર સે મુજાદલા કરને આઈ જબ વોહ સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે બહસો મુબાહિસા કર રહે થે, તો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને માલિક ઇબ્ને સૈફ સે, કે જો સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે ઝગળ રહા થા, પૂછા કે તુઝે ઉસ ઝાત કી કસમ, જિસ ને મૂસા પર તૌરૈત નાઝિલ કી હૈ, સચ બતા, ક્યા તૂને તૌરૈત મેં દેખા હૈ **"ઇન્નલ્લાહ યબ-ગઝૂલ હિબ્રસ્સમીન"** યા'ની અલ્લાહ કો મોટા આલિમ મબ્ગૂઝ હૈ. કહને લગા હાં ! તૌરૈત મેં હૈ. હુઝૂર ને ફરમાયા : તૂ મોટા આલિમ તો હૈ

ઈસ પર વોહ ગઝબનાક હો કર કહને લગા કે અલ્લાહ ને કિસી ઈન્સાન પર કુછ નહીં ઉતારા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ મેં ફરમાયા ગયા, કિસ ને ઉતારી વોહ કિતાબ જો મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام લાએ થે ? તો વોહ લા જવાબ હુવા ઔર યહૂદ ઉસ પર બરહમ હુએ ઔર ઉસ કો ઝિળકા ઔર ઉસ કો હિબ્ર (ધર્મ ગુરૂ પેશવા) કે ઓહદે સે મા'ઝૂલ કર દિયા.

(163) આયત નં. 93 ઝૂટા નબી મુસૈલમા કઝ્ઝાબ

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَوْ قَالَ اُوْحِیَ اِلَیَّ وَلَمْ یُوْحَ اِلَیْهِ

તર્જમા : ઔર ઉસ સે બઢ કર ઝાલિમ કૌન ? જો અલ્લાહ પર ઝૂટ બાન્ધે યા કહે, મુઝે વહી હુઈ ઔર ઉસે કુછ વહી ન હુઈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મુસૈલમા કઝ્ઝાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિસ ને યમામા ઈલાકે યમન મેં નબુવ્વત કા ઝૂટા દા'વા કિયા. કબીલએ નબી હનીફા કે ચન્દ લોગ ઉસ કે ફરેબ મેં આ ગએ થે. યેહ કઝ્ઝાબ ખિલાફતે અબૂ બક્ર સિદ્દીક મેં અમીર હમ્ઝા કે કાતિલ વહશી (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ) જો બા'દ મેં ઈમાન લા ચુકે થે, ઉન કે હાથ કત્લ હુવા.

(164) આયત નં. 93 કાતિબે વહી અબ્દુલ્લાહ બિન અબી સરહ

شَیْءٌ وَّمَنْ قَالَ سَاُنْزِلُ مِثْلَ مَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ

તર્જમા : ઔર જો કહે અભી મૈં નાઝિલ કિયે દેતા હૂં. જૈસા કે અલ્લાહ ને ઉતારા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અબ્દુલ્લાહ બિન અબી સરહ કાતિબે વહી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો કિતાબતે વહી પર મા'મૂર થા. જબ આયત **વ-લકદ ખ-લક-નલ ઇન્સાન** નાઝિલ હુઈ ઔર ઉસ ને ઈસ કો લિખા ઔર આખિર તક પહુંચતે પહુંચતે પૈદાઈશે ઈન્સાન કી તફસીલ પર મુત્તલઅ હો કર મુતઅજ્જિબ હુવા ઔર ઈસ આયત મેં આયત કા આખિર **"તબા**

રકલ્લાહુ અહ-સનુલ ખાલિકીન" બે ઈખ્તિયાર ઉસ કી ઝબાન સે નિકલ ગયા, ઈસ પર ઉસ કો ઘમન્ડ હુવા, વોહ શક મેં પળ ગયા ઔર મુર્તદ હો ગયા ઔર કહને લગા કે અગર મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સચ્ચે હૈ તો મુઝ પર ભી વહી આઈ હૈ. જિસ તરહ ઉન પર આઈ ઔર અગર વોહ ઝૂટે હૈં તો મૈં ને ભી વોહી કહા, જો ઉન્હોં ને કહા.

બા'દ મેં ફત્હે મક્કા કે વક્ત ઉન્હોં ને તાઈબ હો કર મુખ્લિસાના તૌર પર ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા ઔર ફિર તા હયાત દીન કી સર બુલન્દી ઔર સરફરાઝી કે લિયે અઝીમ ખિદમાત કી ઔર બિલ આખિર ઈમાનો ઈસ્લામ કી હાલત મેં વિસાલ ફરમાયા.

પારહ 8 સૂરએ અલ અન્આમ

(165) આયત નં. 122 અમીરે હમ્ઝા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه **કા ઈમાન લાના**

اَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَاَحْيَيْنٰهُ وَجَعَلْنَا لَهٗ نُوْرًا يَّمْشِيْ بِهٖ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَّثَلُهٗ فِي الظُّلُمٰتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِّنْهَا ؕ كَذٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكٰفِرِيْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۝

તર્જમા : ઔર ક્યા કે જો મુર્દા થા તો હમ ને ઉસે ઝિન્દા કિયા ઔર ઉસ કે લિયે એક નૂર કર દિયા જિસ સે વોહ લોગોં મેં ચલતા હૈ, ક્યા વોહ ઉસ કે જૈસા હો જાએગા જો અન્ધેરિયોં મેં હૈ, ઉસ સે નિકલના નહીં, યૂંહી કાફિરોં કી નઝર મેં ઉન કે બુરે આ'માલ ભલે દિખા દિયે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا કા કૌલ હૈ કે યેહ આયત સય્યિદુના અમીરે હમ્ઝા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ ઈસ તરહ કે એક રોઝ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ નમાઝ અદા કર રહે થે તો અબૂ જહલ મર્દૂદ ને આપ પર કોઈ નજીસ ચીઝ (ઊંટ કી હોજળી) ફેંકી થી, ઉસ રોઝ અમીરે હમ્ઝા શિકાર કો ગએ હુએ થે.

જિસ વક્ત વોહ હાથ મેં કમાન લિયે હુએ શિકાર સે વાપસ આએ તો ઉન્હેં ઈસ વાકિએ કી ખબર પહુંચી, વોહ અભી તક ઈમાન સે મુશર્રફ ન હુએ થે, મગર યેહ ખબર સુન કર ઉન કો નિહાયત તૈશ આયા. વોહ અબૂ જહલ પર ચઢ ગએ ઔર ઉસ લઈન કો કમાન સે મારને લગે ઔર અબૂ જહલ ખુશામત ઔર આજિઝી કરને લગા ઔર કહને લગા. ઐ અબૂ યુઅલા ! (યેહ અમીરે હમ્ઝા કી કુન્નિયત હૈ) ક્યા તુમ ને નહીં દેખા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કૈસા દીન લાએ ઔર ઉન્હોં ને હમારે મા'બૂદોં કો ઝૂટા કહા, હમારે બાપ-દાદા કી મુખાલિફત કી ઔર હમેં બદ અક્લ બતાયા, ઈસ બાત પર અમીરે હમ્ઝા ને કહા : તુમ્હારે બરાબર બદ અક્લ કૌન હૈ ? કે એક અલ્લાહ કો છોળ કર પથ્થરોં કો પૂજતે હો ઔર કહા : મૈં ગવાહી દેતા હૂં કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં હૈ ઔર મૈં ગવાહી દેતા હૂં કે મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم અલ્લાહ તઆલા કે રસૂલ હૈં ઉસી વક્ત સય્યિદુના અમીરે હમ્ઝા ઈમાન વ ઈસ્લામ લે આએ. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર વૈસે હી ફારૂકે આ'ઝમ ઈમાન લે આએ જો ઈમાન લાને કે કબ્લ બ વજહ કુફ્ર કે મુર્દા થે ઔર ઈસ્લામ લા કર નૂર પર આ ગએ, ઔર દૂસરોં કો નૂર કી તરફ બુલાને વાલે હો ગએ. اَلْحَمْدُ لِلّٰه عَزَّوَجَلَّ

(166) આયત નં. 124 વલીદ કા કહના કે નબુવ્વત તો મેરા હક હૈ

وَاِذَا جَآءَتْهُمْ اٰیَةٌ قَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ حَتّٰى نُؤْتٰى مِثْلَ مَاۤ اُوْتِیَ رُسُلُ اللّٰهِ ؔ

તર્જમા : ઔર જબ ઉન કે પાસ કોઈ નિશાની આતી હૈ તો કહતે હૈં, હમ ઈમાન હરગિઝ ન લાએંગે જબ તક હમેં ભી વૈસા ન મિલે જૈસા અલ્લાહ કે રસૂલોં કો મિલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : વલીદ બિન મુગીરા ને કહા થા કે અગર નબુવ્વત હક હૈ તો ઉસ કા ઝિયાદા મુસ્તહિક મૈં

હૂં ક્યૂંકે મેરી ઉમ્ર મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સે ઝિયાદા હૈ ઔર મેરે પાસ માલ ભી ઝિયાદા હૈ.

(167) આયત નં. 137 અપની ઔલાદ કો કત્લ કરને વાલે

وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيْرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِيْنَ قَتْلَ اَوْلَادِهِمْ شُرَكَآؤُهُمْ

તર્જમા : ઔર યૂંહી બહુત મુશ્રિકોં કી નઝર મેં ઉન કે શરીકોં ને ઔલાદ કા કત્લ ભલા કર દિખાયા હૈ.

ઔર આયત નં. 140

قَدْ خَسِرَ الَّذِيْنَ قَتَلُوْٓا اَوْلَادَهُمْ سَفَهًاۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ

તર્જમા : બેશક ! તબાહ હુએ વોહ લોગ જો અપની ઔલાદ કો અહમકાના જહાલત સે કત્લ કરતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઝમાનએ જાહિલિયત કે ઉન લોગોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો અપની લળકિયોં કો બહુત ઝિયાદા સંગ દિલી ઔર બે રહમી કે સાથ ઝિન્દા દર ગૌર (કબ્ર મેં દફ્ન) કર દેતે થે, રબીઆ ઔર મુજર વગૈરા કબીલોં મેં ઈસ કા બહુત રવાજ થા.

ઔર આજ ભી મોડર્ન કહલાને વાલે હિન્દૂ સમાજ મેં કઈ કૌમેં ઐસી હૈં જો અપની બેટીયોં કો સોનોગ્રાફી વગૈરા કરા કે માં કે પેટ મેં હી કત્લ કર ડાલતે હૈં, જબ ઔરત બચ્ચા જનતી હૈ ઔર અગર વોહ લળકી હો તો ઔરત કો તા'ને દેતે હૈં કહીં કહીં તો ઘર સે નિકાલ દેતે હૈં, તલાક દે દેતે હૈં.

ઔર બે રહમી કા આલમ યેહ હૈ કે કુત્તે બિલ્લી પાલતે હૈં ઔર અપની નસ્લ મિટાતે હૈં ઔર અલ્લાહ કે અઝાબ સે નહીં ડરતે હૈ બેશક ! યેહ લોગ તબાહ હુએ ઔર અલ્લાહ કે ગઝબ મેં ઉતરે.

(168) આયત નં. 157 કુરઆન કે આને કે બા'દ ભી કુફ્ફાર કી બહાને બાઝી

اَوْ تَقُوْلُوْا لَوْ اَنَّآ اُنْزِلَ عَلَيْنَا الْكِتٰبُ لَكُنَّآ اَهْدٰى مِنْهُمْ ۚ فَقَدْ جَآءَكُمْ

بَيِّنَةٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ ۚ

તર્જમા : યા તુમ કહો કે અગર હમ પર કિતાબ ઉતરતી તો હમ ઉન સે ઝિયાદા ઠીક રાહ પર હોતે તો તુમ્હારે પાસ તુમ્હારે રબ કી તરફ સે રોશન દલીલ ઔર હિદાયત ઔર રહમત આ ગઈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર કી એક જમાઅત ને કહા થા કે યહૂદો નસારા પર કિતાબેં નાઝિલ હુઈ મગર વોહ બદ અક્લી મેં ગિરિફ્તાર રહે, ઉસ કિતાબોં સે ફાઈદા ન ઉઠાયા, હમારી અક્લ વ ઝહાનત વ ફહમો ફિરાસત ઐસે હૈં કે અગર હમ પર કિતાબ ઉતરતી તો હમ ઠીક રાહ પર હોતે. અલ્લાહ તઆલા ને કુરઆન નાઝિલ ફરમા કર ઉન કા યેહ ઉઝ્ર ભી મુન્કતઅ ફરમા દિયા ઔર વોહ અક્લ કે અન્ધે ફિર ભી રાહયાબ ન હુએ.

(169) આયત નં. 164 કોઈ બોઝ ઉઠાને વાલા દૂસરોં કા બોઝ ન ઉઠાએગા

قُلْ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيْ رَبًّا وَّهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ ؕ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ اِلَّا عَلَيْهَا ۚ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ۚ

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, ક્યા અલ્લાહ કે સિવા કોઈ દૂસરા રબ ચાહૂં ? જબ કે વોહ હર ચીઝ કા રબ હૈ ઔર જો કોઈ જો કુછ કમાએ (નેકી યા બદી) વોહ ઉસી કે ઝિમ્મે હૈ, કોઈ બોઝ ઉઠાને વાલી જાન દૂસરે કા બોઝ ન ઉઠાએગી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે તુમ હમારે દીન મેં આ જાઓ ઔર હમારે મા'બૂદોં કી પરસ્તિશ કરો. વલીદ બિન મુગીરા કહતા થા કે તુમ મેરા રસ્તા અપનાઓ, અગર ઈસ મેં કોઈ ગુનાહ હૈ તો વોહ મેરી ગર્દન પર, ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે વોહ રાસ્તા જો ખુદા કે ગૈર કો ચાહે ઝિન્દા હો, ચાહે પથ્થર, ઉસ કી પરસ્તિશ બાતિલ હૈ, જો ખુદા સનાશ હો વોહ ઉસે કભી ઈખ્તિયાર નહીં કર સકતા ઔર યેહ ભી બાતિલ હૈ કે કિસી કા ગુનાહ કોઈ દૂસરા ઉઠા સકે.

સૂરએ આ'રાફ

(170) આયત નં. 31 મસ્જિદ મેં બન સંવર કર જાઓ ઔર પાક ચીઝેં ખાઓ

يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ خُذُوْا زِيْنَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَّكُلُوْا وَاشْرَبُوْا وَلَا تُسْرِفُوْا ۚ اِنَّهٗ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِيْنَ ﴿٣١﴾

તર્જમા : એ ઔલાદે આદમ ! જબ તુમ મસ્જિદ મેં જાઓ તો બન સંવર કર જાઓ ઔર ખાઓ ઔર પિયો ઔર ફુઝૂલ ખર્ચ ન કરો કે ઈસરાફ વાલે અલ્લાહ કો પસન્દ નહીં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા ગયા કે જબ મસ્જિદ મેં જાઓ તો પાક કપળે પહનો, ખુશ્બૂ લગાઓ, બાલ બિખરે હુએ હોં તો કંઘી કરો. સુન્નત યેહ હૈ કે આદમી બેહતર હૈઅત કે સાથ મસ્જિદ મેં હાઝિર હો કે નમાઝ મેં રબ સે મુનાજાત હૈ ઔર ઈસ કે લિયે ઝીનત કરના મુસ્તહબ હૈ ઔર પાકીઝગી વાજિબ હૈ.

મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે ઝમાનએ જાહિલિયત મેં દિન મેં મર્દ ઔર રાત મેં ઔરતેં નંગે હોકર તવાફ કરતે થે, તો ઈસ આયત મેં કપળે પહનને ઔર સત્ર છુપાને કા હુક્મ દિયા, ઈસ સે સાબિત હુવા કે સત્રે ઔરત (બદન કા છુપાના) નમાઝ, તવાફ ઔર હર હાલ મેં વાજિબ હૈ.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ કે બારે મેં કલ્બી કા કૌલ હૈ કે બની આમિર કબીલે વાલે ઔર કુછ લોગ હજ કે ઝમાને મેં અપની ખુરાક બહુત હી કમ કર દેતે થે ઔર ગોશ્ત ઔર ચરબી વગૈરા તો બિલ્કુલ ખાતે ન થે ઔર ઈસ કો હજ કી તા'ઝીમ જાનતે થે. મુસલમાનોં ને ઉન્હેં દેખ કર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ ! હમેં ઐસા કરને કા ઝિયાદા હક હૈ, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે ખાઓ ઔર પિયો, ચાહે ગોશ્ત હો યા ચીકનાઈ

હો ઔર ફુઝૂલ ખર્ચી ન કરો. હદ સે ન બઢો ઔર જિસ ચીઝ કો ખાને સે ખુદ અલ્લાહ તઆલા ને બ ઝબાને રસૂલ નહીં રોકા યા'ની ખુદા ને હરામ નહીં કિયા ઉસે અપની ખ્વાહિશ સે અપને ઊપર હરામ ન કરો.

અબ યહાં વહાબિયા કા રદ હૈ. જો પાકીઝા ખાને જૈસે તૌશા, સબીલ કા શરબત, નિયાઝ, ફાતિહા કા ખાના વગૈરા ખાને કી ચીઝેં હરામ કર લેતે હૈં ઔર લોગોં કો રોકતે હૈં, જૈસે વોહ અપની તરફ સે નયા કાનૂન બનાતે હૈં.

(171) આયત નં. 43 અલ્લાહ ને મોમિનોં કે સીનોં સે કીના ખીંચ લિયા

وَنَزَعْنَا مَا فِيْ صُدُوْرِهِمْ مِّنْ غِلٍّ

તર્જમા : ઔર હમ ને ઉન કે સીનોં મેં સે કીને ખીંચ લિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈ કે યેહ આયત હમ અહલે બદ્ર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર યેહ ભી આપ સે મરવી હૈં કે મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે મૈં ઔર ઉસ્માન ઔર તલ્હા ઔર ઝુબૈર ઉન મેં સે હૈં જિન કે હક મેં અલ્લાહ તઆલા ને **"વ નઝઅના માફી સુદુરિહિમ મિન ગિલ્લિન"** ફરમાયા. سُبْحَانَ اللّٰہِ عَزَّوَجَلَّ

પારહ 9 સૂરએ આ'રાફ

(172) આયત નં. 170 અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને સલામ

وَالَّذِيْنَ يُمَسِّكُوْنَ بِالْكِتٰبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ؕ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ الْمُصْلِحِيْنَ۝

તર્જમા : ઔર વોહ જો કિતાબ કો મઝબૂત થામતે હૈં ઔર ઉન્હોં ને નમાઝ કાઈમ રખી ઔર હમ બેશક ! નેકોં કે અજ્ર કો ઝાએઅ નહીં કરતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અહલે કિતાબ મેં સે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઔર ઉન કે જૈસે અફરાદ કે હક મેં

નાઝિલ હુઈ જિન્હોં ને પહલી કિતાબ પર ભી અમલ કિયા. ન ઉસ મેં કોઈ રદ્દો બદલ કિયા ન ઉસ કે કિસી અહકામ વ આયત કો છુપાયા ઔર ઉન્હેં કુરઆને પાક પર ભી અમલ કી તૌફીક મિલી.

(173) આયત નં. 180 અલ્લાહ પુકારો યા રહમાન પુકારો

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوْهُ بِهَا ۪ وَذَرُوا الَّذِيْنَ يُلْحِدُوْنَ فِيْٓ اَسْمَآئِهٖ ؕ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۸۰﴾

તર્જમા : ઔર અલ્લાહ હી કે હૈં બહુત અચ્છે નામ, તો ઉસે ઉન સે પુકારો ઔર ઉન્હેં છોળ દો જો ઉસ કે નામોં મેં હક સે દૂર હોતે હૈં. બેશક ! વોહ જલ્દ અપને કિયે કી સઝા પાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક મરતબા અબૂ જહલ ને કિસી ઉમ્મતી કો યા અલ્લાહ યા રહમાન કહતે સુન લિયા તો બકને લગા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કહતે હૈં કે હમ સિર્ફ એક હી ખુદા કી ઈબાદત કરતે હૈં ફિર યેહ મર્દ ક્યૂં દો ખુદાઓં કો પુકારતા હૈ ?

ઉસ બે અક્લ કો યેહ સમઝ મેં ન આ સકા યા ફિર વોહ સમઝ કર ના સમઝ બના રહા કે અલ્લાહ તઆલા કી ઝાત એક હૈ. લેકિન ઉસ કે અસ્માઓ સિફાત કસીર હૈં અલ્લાહ તઆલા કે તમામ અસ્માઓ સિફાત અપને અન્દર બળા અચ્છા હી મા'ના રખતે હૈં. હદીસ શરીફ મેં આયા કે અલ્લાહ તઆલા કે નિન્નાનવે(99) નામ જિસ ને યાદ કર લિયે વોહ જન્નતી હુવા.

અલ્લાહ તઆલા કો ઐસે નામોં સે પુકારના જૈસા કે કાફિર ને રખ લિયા હૈ વોહ જાઈઝ નહીં હૈ જૈસા કે કોઈ ખુદા કો રામ યા એ ભગવાન વગૈરા કહે તો યેહ જાઈઝ નહીં હૈ. જૈસે કુરૈશ કે કાફિર લાત, મનાત, ઉઝ્ઝા વગૈરા કહા કરતે થે.

(174) આયત નં. 184 નબી એક મર્દે આકિલ હૈં ઔર અમીન હૈં

اَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوْا ٚ مَا بِصَاحِبِهِمْ مِّنْ جِنَّةٍ ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿۱۸۴﴾

તર્જમા : ક્યા યેહ સોચતે નહીં કે ઉન કે સાહિબ (રસૂલુલ્લાહ) કો જુનૂન સે કોઈ નિસ્બત નહીં હૈ, વોહ તો બસ સાફ સાફ ડરાને વાલે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સફા પહાળ પર ચઢ કર રાત કે વક્ત કબીલે વાલોં કો પુકારા ઔર ફરમાયા કે મૈં તુમ્હેં અઝાબે ઈલાહી સે ડરાને વાલા હૂં ઔર આપ ને ખૌફ દિલાયા ઔર આઈન્દા કો પેશ આને વાલે હાદિસાત કા ઝિક્ર કિયા તો ઉન્હી મેં સે કિસી ને આપ કી તરફ જુનૂન (પાગલપન) કી નિસ્બત કી. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે, ઉન્હોં ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો એ'લાને નબુવ્વત સે પહલે જિન કો અમીન, સાદિક કહા કરતે થે, ઉન કો જુનૂન વાલા કહ દિયા, જો રાત દિન લોગોં કો નાર સે બચાને કે લિયે તકાલીફેં બરદાશ્ત કર કે દીન કી દા'વત દેતે હૈં.

(175) આયત નં. 187 કિયામત કે બારે મેં યહૂદ કા સુવાલ

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ السَّاعَةِ اَيَّانَ مُرْسٰىهَا ؕ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّيْ ۚ لَا يُجَلِّيْهَا لِوَقْتِهَاۤ اِلَّا هُوَ ؕ

તર્જમા : તુમ સે કિયામત કો પૂછતે હૈં કે વોહ કબ આએગી ? તુમ ફરમાઓ ઉસ કા ઈલ્મ તો મેરે રબ કે પાસ હૈ, ઉસે વોહી ઉસ કે વક્ત પર ઝાહિર કરેગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને કહા કે યહૂદિયોં ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે અગર આપ નબી હૈં તો હમેં બતાઈયે કે કિયામત કબ કાઈમ હોગી ? ક્યૂંકે હમેં ઉસ કા વક્ત મા'લૂમ હૈ, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે :

કિયામત કે વક્ત કા બતાના ફરાઈઝે નબુવ્વત સે નહીં હૈ ઔર ઐ યહૂદ ! તુમ જો યેહ કહતે હો કે હમેં ઈસ કા વક્ત મા'લૂમ

હૈ યેહ ભી ગલત હૈ. અલ્લાહ તઆલા ને ઉસે પર્દએ ગૈબ મેં રખા હૈ ઔર વોહી ઉસે ઉસ કે વક્ત પર ઝાહિર કરેગા.

(176) આયત નં. 188 ઇલ્મે ગૈબ ઝાતી અલ્લાહ કે સિવા કિસી કો નહીં હૈ

قُلْ لَّاۤ اَمْلِكُ لِنَفْسِیْ نَفْعًا وَّلَا ضَرًّا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ ઐ મહબૂબ ! કે મૈં અપની જાન કે ભલે બુરે કા ખુદ મુખ્તાર નહીં, સિવા વોહ જો અલ્લાહ ચાહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ગઝવએ બનૂ મુસ્તલક સે વાપસી કે વક્ત રાહ મેં તેઝ હવા ચલી, ચૌપાએ ભાગે તો નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખબર દી કે મદીનએ તય્યિબા મેં રિફ઼ાઅહ કા ઇન્તિકાલ હો ગયા ઔર યેહ ભી ફરમાયા કે દેખો મેરી નાકહ (ઊંટની) કહાં હૈ ? અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉબય મુનાફ઼િક અપની કૌમ સે કહને લગા, ઉન કા હાલ કૈસા અજીબ હૈ ? કે મદીને મેં મરને વાલે કી ખબર તો દે રહે હૈં ઔર અપની નાકહ કહાં હૈ વોહ મા'લૂમ નહીં. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર યેહ કૌલ મખ્ફ઼ી ન રહા, હુઝૂર ને ફરમાયા : મુનાફ઼િક લોગ ઐસા ઐસા કહતે હૈં. દેખો મેરી નાકહ ઉસ ઘાસ મેં હૈ ઔર ઉસ કી નકેલ એક દરખ્ત મેં ઉલઝ ગઈ હૈ. ચુનાન્ચે, જૈસા સરકાર ને ફરમાયા થા, ઉસી શાન સે વોહ નાકહ પાઈ ગઈ ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

યેહ કલામ બરાહે અદબ વ બરાહે તવાઝોઅ હૈ, મા'ના યેહ હૈ કે મૈં અપની ઝાત સે ગૈબ નહીં જાનતા હૂં, જો કુછ હૈ વોહ સબ અલ્લાહ તઆલા કી અતા સે હૈ ઔર યેહી સચ હૈ કે કિસી કે બતાએ બિના ઇલ્મ હોના ઔર કુલ ઇલ્મ હોના યા'ની ઝાતી ઇલ્મે ગૈબ સિર્ફ ખુદા હી કો હૈ ઔર અલ્લાહ કે સિવા જિસ કો ભી જિતના ભી ઇલ્મે ગૈબ મિલા વોહ અલ્લાહ તઆલા કે બતાને સે મિલા ઔર ઇસે **"અતાઈ ઇલ્મે ગૈબ"** કહતે હૈં, બિગૈર ખુદા કે

બતાએ મખ્લૂક મેં સે કિસી કો કુછ ભી ઇલ્મ નહીં હૈ ઔર યેહ ભી સચ હૈ કે હમારે આકા صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અલ્લાહ તઆલા ને ઇલ્મે ગૈબ અતા કિયા હૈ.

(177) આયત નં. 194 **સે** 196 **મૂર્તિ પૂજા બેકાર હૈ, સિર્ફ બકવાસ**

اِنَّ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ عِبَادٌ اَمْثَالُكُمْ فَادْعُوْهُمْ فَلْيَسْتَجِيْبُوْا لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿۱۹۴﴾ اَلَهُمْ اَرْجُلٌ يَّمْشُوْنَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اَيْدٍ يَّبْطِشُوْنَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اَعْيُنٌ يُّبْصِرُوْنَ بِهَآ اَمْ لَهُمْ اٰذَانٌ يَّسْمَعُوْنَ بِهَا ؕ قُلِ ادْعُوْا شُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ كِيْدُوْنِ فَلَا تُنْظِرُوْنِ ﴿۱۹۵﴾ اِنَّ وَلِيِّۦَ اللّٰهُ الَّذِيْ نَزَّلَ الْكِتٰبَ ۖ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصّٰلِحِيْنَ ﴿۱۹۶﴾

તર્જમા : બેશક ! વોહ જિન કો તુમ અલ્લાહ કે સિવા પૂજતે હો વોહ તુમ્હારી હી તરહ બન્દે હૈં, અગર તુમ સચ્ચે હો તો ઉન કો બુલાઓ અગર વોહ તુમ્હેં જવાબ દેં, ક્યા ઉન કે પાઉં હૈં જિન સે ચલેં ? યા ઉન કે હાથ હૈં જિન સે પકડે ? યા ઉન કી આંખેં હૈં જિસ સે દેખેં ? યા ઉન કે કાન હૈં જિસ સે સુનેં ? તુમ ફરમા દો કે અપને શરીકોં કો પુકારો ઔર મુઝ પર દાંવ ચલો ઔર મુઝે મોહલત ન દો, બેશક ! મેરા વાલી અલ્લાહ હૈ, જિસ ને કિતાબ ઉતારી ઔર વોહ નેકોં કો દોસ્ત રખતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જબ બુત પરસ્તી યા'ની મૂર્તિ પૂજા કી બુરાઇયાં બયાન કીં ઔર બુતોં કી આજિઝી યા'ની લાચારી ઔર બે ઇખ્તિયારી બયાન કી તો મુશ્રિકીન ને હુઝૂર કો ધમકાયા ઔર કહા કે બુતોં કો બુરા કહને વાલે તબાહ હો જાતે હૈં, બરબાદ હો જાતે હૈં, યેહ બુત ઉન કો હલાક કર ડાલતે હૈં. ઇસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે અગર તુમ અપને કૌલ મેં સચ્ચે હો

ઔર બુતોં મેં તુમ્હેં કુછ કુદરત નઝર આતી હો, તો મુઝે નુક્સાન પહુંચાને મેં ઉન કી મદદ લો ઔર તુમ જો કુછ ભી કર સકતે હો, મેરે ખિલાફ કર કે દિખાઓ. મુઝે તુમ્હારે મા'બૂદોં કી કુછ પરવાહ નહીં. તુમ સબ મિલ કર ભી મેરા કુછ ભી નહીં બિગાળ સકતે હો.

અલ અન્ફાલ

(178) આયત નં. 1 ગનીમતોં કે બારે મેં આયત

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَنْفَالِ ؕ قُلِ الْاَنْفَالُ لِلّٰهِ وَالرَّسُوْلِ ۚ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَصْلِحُوْا ذَاتَ بَیْنِكُمْ ۪ وَاَطِیْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗۤ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِیْنَ ①

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ સે ગનીમતોં કે બારે મેં પૂછતે હૈં, તુમ ફરમાઓ, ગનીમતોં કે માલિક અલ્લાહ ઔર રસૂલ હૈં, તો અલ્લાહ સે ડરો ઔર આપસ મેં મેલ જોલ (સુલ્હ) રખા કરો ઔર અલ્લાહ ઔર રસૂલ કા હુક્મ માનો, અગર ઈમાન વાલે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે બદ્ર કે બા'દ ગનીમત કે બાબ મેં સુવાલ યેહ પૈદા હુવા કે ઈસ પર જવાનોં કા હક હૈ યા બૂઢોં કા ઔર ઈસ કે મુતવલ્લી કૌન હોંગે, મુહાજિરીન યા અન્સાર ? હઝરતે ઉબાદા બિન સામિત رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ફરમાતે હૈં કે જબ ગનીમત કે મુઆમલે મેં હમારે મેં ઈખ્તિલાફ પૈદા હુવા ઔર બદ મઝગી કી નૌબત પૈદા હુઈ તો અલ્લાહ તઆલા ને મુઆમલા હમારે હાથ સે નિકાલ કર અપને રસૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સુપુર્દ કિયા ઔર આપ ને વોહ માલ બરાબર તક્સીમ કિયા.

(179) આયત નં. 9 બદ્ર મેં અલ્લાહ પાક કી મુસલમાનોં કો મદદ

اِذْ تَسْتَغِیْثُوْنَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اَنِّیْ مُمِدُّكُمْ بِاَلْفٍ مِّنَ الْمَلٰٓىِٕكَةِ مُرْدِفِیْنَ ⑨

તર્જમા : જબ તુમ અપને રબ સે ફરિયાદ કરતે થે તો ઉસ ને તુમ્હારી સુન લી કે મૈં તુમ્હેં મદદ દેને વાલા હૂં, હઝાર ફિરિશ્તોં કી કતાર સે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રોઝે બદ્ર જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુશ્રિકોં કો દેખા કે હઝાર હૈં ઔર આપ કે અસ્હાબ તીન સૌ તેરહ હૈં, તો હુઝૂર કિબ્લે કી તરફ મુતવજ્જેહ હુએ ઔર અપને મુબારક હાથ ફૈલા કર યેહ દુઆ કરને લગે, યા રબ ! જો તૂને મુઝ સે વા'દા ફરમાયા હૈ વોહ પૂરા કર. ઐ રબ ! અગર તૂ અહલે ઈસ્લામ કી ઈસ જમાઅત કો હલાક કરેગા તો ઝમીન મેં તેરી પરસ્તિશ ન હોગી. ઐ રબ ! ઐ ફરિયાદિયોં કી ફરિયાદ કો પહુંચને વાલે ! હમારી ફરિયાદ કો પહુંચ, હમારે દુશ્મન પર હમેં ફત્હ અતા ફરમા ઔર હમેં કામયાબ કર. નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઈસ તરહ દુઆ કર રહે થે ઔર સબ આમીન કહ કર ઈસ દુઆ મેં શરીક થે ઔર અબૂ બક્ર સિદ્દીક رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه આએ ઔર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ ! આપ કી મુનાજાત આપ કે રબ કે સાથ કાફી હો ગઈ, વોહ બહુત જલ્દ અપના વા'દા પૂરા ફરમાએગા, ઔર ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(180) આયત નં. 17 તમામ કુવ્વત અલ્લાહ પાક કી મદદ સે હૈ

فَلَمْ تَقْتُلُوْهُمْ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ قَتَلَهُمْ

તર્જમા : તો તુમ ને ઉન્હેં કત્લ ન કિયા. બલ્કે અલ્લાહ ને ઉન્હેં કત્લ કિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ મુસલમાન જંગે બદ્ર સે વાપસ આએ તો ઉન મેં કા કોઈ કહતા થા, મૈં ને ફુલાં કો કત્લ કિયા, તો દૂસરા કહતા થા કે મૈં ને ફુલાં કો કત્લ કિયા, ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે ઈસ કત્લ કો તુમ અપને ઝોર ઔર કુવ્વત કી તરફ નિસ્બત ન દો, યેહ દર અસ્લ અલ્લાહ કી મદદ હૈ ઔર ઉસ કી તરફ સે તક્વિયત હૈ ઔર તાઈદ હૈ.

(181) આયત નં. 19 કાફિરોં કી દુઆ કે યા અલ્લાહ ! જો હક પર હો તૂ ઉસ કી મદદ કર

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ ۖ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ۖ وَإِنْ تَعُودُوا نَعُدْ ۖ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ ۙ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٩﴾

તર્જમા : ઐ કાફિરો ! અગર તુમ ફૈસલા માંગતે હો તો ફૈસલા તુમ પર આ ચુકા, હક કી ફત્હ ઔર અગર બા'ઝ આઓ તો તુમ્હારા ભલા હૈ ઔર અગર તુમ ફિર સે શરારત કરોગે તો હમ ફિર સઝા દેંગે ઔર તુમ્હારા જથ્થા તુમ્હેં કુછ કામ ન દેગા, ચાહે કિતના હી ઝિયાદા હો ઔર બેશક ! અલ્લાહ ઈમાન વાલોં કે સાથ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ ખિતાબ મુશ્રિકીન સે હૈ ઔર ખાસ કર કે અબૂ જહલ ને અપની ઔર હુઝૂર કી નિસ્બત યેહ દુઆ કી થી કે યા રબ ! હમ મેં જો તેરે નઝદીક અચ્છા હો તૂ ઉસ કી મદદ કર ઔર જો બુરા હો ઉસ પર મુસીબત ડાલ ઔર એક રિવાયત યેહ ભી હૈ કે મુશ્રિકોં ને મક્કએ મુકર્રમા સે ચલતે વક્ત કા'બતુલ્લાહ કે ગિલાફ સે લિપટ કર યેહ દુઆ કી થી કે, યા રબ ! અગર મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હક પર હૈં તો તૂ ઉન કી મદદ ફરમા ઔર અગર હમ હક પર હૈં તો તૂ હમારી મદદ ફરમા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે જો ફૈસલા તુમ ને ચાહા થા વોહ દે દિયા ગયા ઔર જો ગિરોહ હક પર થા ઉસ કો ફત્હ દી ગઈ ઔર અબ આસ્માની ફૈસલે સે ભી ઈસ્લામ કી હક્કાનિયત સાબિત હુઈ ઔર અબૂ જહલ ભી ઉસ જંગ મેં બે આબરૂ હો કર ઝિલ્લત કે સાથ મારા ગયા.

(182) આયત નં. 24 રસૂલુલ્લાહ કા બુલાના ઔર અલ્લાહ કા ચાહના

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اسْتَجِيْبُوْا لِلّٰهِ وَلِلرَّسُوْلِ اِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْۚ وَاعْلَمُوْۤا اَنَّ اللّٰهَ يَحُوْلُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهٖ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ ઔર રસૂલ કે બુલાને પર હાઝિર હોં, જબ રસૂલ તુમ્હેં ઉસ ચીઝ કે લિયે બુલાએં જો તુમ્હેં ઝિન્દગી બખ્શે ઔર જાન લો કે અલ્લાહ કા હુક્મ આદમી ઔર ઉસ કે દિલી ઈરાદોં કે બીચ મેં હાઈલ હો જાતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક બાર એક મૌકઅ પર અબૂ સઈદ બિન મુઅલ્લા ઔર દૂસરે મૌકઅ પર હઝરતે ઉબય બિન કા'બ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا કો હુઝૂર ને ઐસે વક્ત પર તલબ કિયા કે દોનોં હાલતે નમાઝ મેં થે, તો ઉન્હોં ને સોચા કે નમાઝ ખત્મ કર લૂં, ફિર હાઝિરે ખિદમત હો જાઊં. ચુનાન્ચે, ઉન્હોં ને ઐસા હી કિયા ઔર જબ નમાઝ પૂરી કર લી તો ફૌરન હાઝિર હો ગએ.

ફિર સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જબ ઉન સે હાઝિરી મેં તાખીર (લેટ આને) કી વજહ પૂછી તો દોનોં ને નમાઝ મેં મશ્ગૂલ હોને કા ઝિક્ર કિયા, તો સરકાર ને ઉન સે યેહી ઈરશાદ ફરમાયા કે ક્યા તુમ ને કુરઆન કી યેહ આયત નહીં પઢી ? કે અલ્લાહ વ રસૂલ કે બુલાને પર હાઝિર હોં. અર્ઝ કિયા કે બેશક ! અબ આઈન્દા ઐસા નહીં હોગા.

ઔર જાન રખો કે બેશક ! અલ્લાહ તઆલા બન્દોં સે ઝિયાદા બન્દોં કે દિલોં કા માલિક હૈ ઔર જબ બન્દા કિસી કામ કા ઈરાદા કરતા હૈ તો વોહ ઉન કે ઈરાદોં કે દરમિયાન હાઈલ હો જાતા હૈ, યહાં તક કે અલ્લાહ તઆલા કી મશિય્યત કે બિગૈર કુછ નહીં હોતા, ન બન્દા ઈમાન લા સકતા હૈ ન કુફ્ર કર સકતા હૈ, ન નેકી કર સકતા હૈ ઔર ન ગુનાહ કર સકતા હૈ. બીમારી, તન્દુરુસ્તી, રન્જ, રાહત, નફઅ, નુક્સાન સબ કુછ ઉસી કે દસ્તે કુદરત મેં હૈ. વોહ **મુકલ્લિબલ કુલૂબ** હૈ ઔર વોહી **મુસબ્બિબલ અસ્બાબ** હૈ.

અલ્લાહ તઆલા જબ કિસી બન્દે કે સાથ ભલાઈ કા ઈરાદા કરતા હૈં તો ઉસ કો ભલાઈ કે અસ્બાબ સે કરીબ કર દેતા હૈ ઔર વોહ ભલાઈ પાતા હૈ.

(183) આયત નં. 27-28 અલ્લાહ વ રસૂલ સે દગા ન કરો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَخُوْنُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ وَتَخُوْنُوْۤا اَمٰنٰتِكُمْ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ۝ وَاعْلَمُوْۤا اَنَّمَاۤ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ۙ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ ઔર રસૂલ સે દગા ન કરો ઔર ન અપની અમાનતોં મેં ખિયાનત કરો ઔર જાન લો કે તુમ્હારા માલ ઔર તુમ્હારી ઔલાદ સબ ફિત્ના હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ફરાઇઝ કો છોળ દેના અલ્લાહ તઆલા સે ખિયાનત હૈ ઔર સુન્નત કા તર્ક કરના રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે ખિયાનત હૈ. યેહ આયત અબૂ લુબાબા હારૂન બિન અબ્દુલ મુન્ઝર અન્સારી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિસ કા મુખ્તસર વાકિઆ યેહ હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યહૂદ બની કુરૈઝા કા દો હફ્તે તક મુહાસરા કિયા, વોહ ઈસ મુહાસરે સે તંગ આ ગએ ઔર ઉન્હોં ને સુલ્હ કે મશ્વરે કે લિયે અબૂ લુબાબા કો તલબ કિયા ઔર યહૂદ ને કહા કે હમ અગર હિસાર સે ઉતર આતે હૈં તો મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હમારે સાથ ક્યા કરેંગે ? હઝરતે અબૂ લુબાબા رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને અપની ઉંગલી સે હલ્ક કી તરફ ઈશારા કિયા યા'ની સબ કો કત્લ કર ડાલેંગે ઔર યેહ કહતે હી ઉન કો એહસાસ હુવા કે મૈં ને ખિયાનત કી.

પસ હિસાર સે ઉતરતે હી મસ્જિદે નબવી મેં આએ ઔર અપને તઈં અપને આપ કો સુતૂન સે બાન્ધ લિયા, વોહ સાત રોઝ બન્ધે રહે યહાં તક કે બેહોશ હો કર ગિર ગએ. ફિર અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કી તૌબા કબૂલ કી ઔર આપ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને અપને કુલ માલ કા 1/3 સદકા કિયા, ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(184) આયત નં. 31 કુરઆન કી બરાબરી હો હી નહીં સકતી

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا قَالُوْا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَآءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هٰذَاۤ اِنْ هٰذَاۤ اِلَّاۤ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ۝۳۱

તર્જમા : ઔર જબ ઉન પર હમારી આયતેં પઢી જાએં તો કહતે હૈં, હાં હમ ને સુના, હમ ચાહતે તો હમ ભી ઐસા હી કહ સકેં યેહ સિર્ફ અગલોં કે કિસ્સે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત નઝર ઈબ્ને હારિસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જિસ ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કુરઆને પાક સુન કર કહા થા કે હમ ચાહતે તો હમ ભી ઐસી હી કિતાબ કહ લેતે ઔર હકીકત યેહ હૈ કે મરતે દમ તક કુરઆન તો ક્યા, એક સૂરત હી બના લેતે ! ઔર આજ તક તો ક્યા કિયામત તક કુરઆન કી મિસ્લ લા ન સકેંગે. બેશક ! યેહ બે મિસ્લ, બે નઝીર, લા જવાબ કિતાબ હૈ.

પારહ 10 સૂરએ અલ અન્ફાલ

(185) આયત નં. 47 તકબ્બુર કા અન્જામ

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَّرِئَآءَ النَّاسِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ وَاللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ۝۴۷

તર્જમા : ઔર ઉન કે જૈસા ન હોના જો અપને ઘર સે ઈતરાતે ઔર લોગોં કો દિખાને કો નિકલે ઔર લોગોં કો અલ્લાહ કી રાહ સે રોકને કો ઔર ઉન કે સબ કામ અલ્લાહ કે કાબૂ મેં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત કુરૈશ કે કુફ્ફાર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો બદ્ર મેં બહુત ઈતરાતે ઔર તકબ્બુર કરતે આએ થે, સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને દુઆ કી, યા રબ ! યેહ કુરૈશ તકબ્બુર વ ગુરૂર મેં ડૂબે હુએ ઔર તેરે રસૂલ કો ઝુટલાતે

હુએ જંગ કે લિયે તય્યાર હૈં. યા રબ ! અબ વોહ ઈનાયત હો જિસ કા તૂને વા'દા કિયા હૈ.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે જબ અબૂ સુફયાન ને દેખા કે કાફિલે કો કોઈ ખતરા નહીં હૈ તો ઉન્હોં ને કુરૈશ કે પાસ પયામ ભેજા કે તુમ કાફિલે કી મદદ કે લિયે આએ થે ઔર અબ ઉસે કોઈ ખતરા નહીં હૈ, લિહાઝા અબ તુમ વાપસ ચલે જાઓ, ઈસ પર અબૂ જહલ ને કહા કે ખુદા કી કસમ ! હમ વાપસ ન હોંગે, યહાં તક કે હમ બદ્ર મેં ઉતરેં, તીન રોઝ કિયામ કરેં, ઊંટ ઝબ્હ કરેં, બહુત સે ખાને પકાએં-ખાએં, શરાબ કા દૌર હો, કનીઝોં કા ગાના સુને, અરબ મેં હમારી શોહરત હો ઔર હમારી હૈબત બાકી રહે, લેકિન ખુદાએ તઆલા કો કુછ ઔર મન્ઝૂર થા, જબ વોહ બદ્ર મેં પહુંચે તો ઉન કો શરાબ કી જગહ મૌત કા શરબત પીના પળા ઔર કનીઝોં કે ગાને કે બદલે નૌહા કરને વાલિયાં ઉન પર રોઈ.

યેહ સબ ઉન કે ગુરૂર ઔર ફખ્રો તકબ્બુર કા નતીજા થા.

(186) આયત નં. 48 બદ્ર મેં શૈતાન કા કાફિરોં કો ધોકા દેના

وَاِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطٰنُ اَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَاِنِّيْ جَارٌ لَّكُمْ ۚ فَلَمَّا تَرَآءَتِ الْفِئَتٰنِ نَكَصَ عَلٰى عَقِبَيْهِ وَقَالَ اِنِّيْ بَرِيْٓءٌ مِّنْكُمْ اِنِّيْٓ اَرٰى مَا لَا تَرَوْنَ اِنِّيْٓ اَخَافُ اللّٰهَ ؕ وَاللّٰهُ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿۴۸﴾

તર્જમા : ઔર જબ કે શૈતાન ને ઉન કી નિગાહ મેં ઉન કે સબ (બુરે) કામ ભલે કર દિખાએ ઔર બોલા, આજ તુમ પર કોઈ ગાલિબ આને વાલા નહીં ઔર તુમ મેરી પનાહ મેં હો ઔર જબ દોનોં લશ્કર આમને સામને આએ તો વોહ ઉલ્ટે પાઉં ભાગા ઔર બોલા, મૈં તુમ સે અલગ હૂં. મૈં વોહ દેખ રહા હૂં જો તુમ્હેં નઝર નહીં આતા, મૈં અલ્લાહ સે ડરતા હૂં. ઔર અલ્લાહ કા અઝાબ સખ્ત હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ ને જબ બદ્ર કો જાને કા ઈરાદા કિયા તો ઉન્હેં યાદ આયા કે ઉન કે ઔર કબીલએ બની બક્ર કે દરમિયાન અદાવત હૈ, યેહ મુમ્કિન થા કે વોહ ડર કે મારે બદ્ર મેં જાને કા ઈરાદા તર્ક (CANCEL) કરતે ઔર વાપસી કા ઈરાદા કર લેતે, તો ઉસ વક્ત શૈતાને લઈન કબીલે કે સરદાર સુરાકા ઈબ્ને માલિક કી શક્લ મેં હાઝિર હુવા, ઉસ કો યેહ મન્ઝૂર ન થા કે લળાઈ ન હો, ઈસ લિયે વોહ એક લશ્કર ઔર એક ઝન્ડા સાથ લે કર આયા ઔર કહને લગા કે મૈં તુમ્હારા ઝિમ્મેદાર હૂં, તુમ્હારે સાથ હૂં ઔર આજ તુમ પર કોઈ ગાલિબ આને વાલા નહીં.

જબ મુસલમાન ઔર કુફ્ફાર કે લશ્કર સફ આરા હુએ ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને એક મુઠ્ઠી ખાક મુશ્રિકીન કે મુંહ પર મારી ઔર કુફ્ફાર પીઠ ફેર કર ભાગે ઔર હઝરત જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام જબ ઈબ્લીસે લઈન કી તરફ બઢે જો સુરાકા કી શક્લ મેં હારિસ ઈબ્ને હિશામ કા હાથ થામે હુએ થા, વોહ હાથ છુળા કર અપને લશ્કર કે સાથ ભાગા. હારિસ પુકારતા રહા, સુરાકા ! સુરાકા ! તુમ તો હમારે ઝામિન થે, અબ કહાં જાતે હો ? તો વોહ કહને લગા, જો મુઝે નઝર આતા હૈ વોહ તુમ્હેં નઝર નહીં આતા. ઈસ આયત મેં ઉસ વાકિએ કા ઝિક્ર હૈ.

ભાગે હુએ ઔર હારે હુએ કાફિરોં કી યેહ બદ બખ્તી થી કે યેહ સબ દેખને કે બા વુજૂદ ભી ન ઉન્હોં ને તૌબા કી ન ઈમાન લાએ, સિવાએ થોળોં કે ક્યૂંકે હાર કે બા'દ કુફ્ફાર ને સુરાકા સે મુલાકાત કી તો વોહ બોલા મુઝે તો જંગ કી ખબર ભી ન થી, ઔર અલ્લાહ ને આયત નાઝિલ કર કે બતાયા કે વોહ ઈબ્લીસે લઈન થા, જબ યેહ બાત ખુલ ગઈ તબ તો તૌબા કર લેતે.

(187) આયત નં. 55 કાફિર સબ જાનવરોં સે ભી બદતર હૈ.

اِنَّ شَرَّ الدَّوَآبِّ عِنْدَ اللّٰهِ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا یُؤْمِنُوْنَ ﳕ

તર્જમા : બેશક ! સબ જાનવરોં સે બદતર અલ્લાહ કે નઝદીક વોહ હૈં જિન્હોંને કુફ્ર કિયા ઔર ઈમાન નહીં લાતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત **ઇન્ન-શર્રદવાબ્બિ** ઔર ઈસ કે બા'દ વાલી આયત બનૂ કુરૈઝા કે યહૂદિયોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિન કા રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કરાર થા કે વોહ ન આપ સે લળેંગે ઔર ન આપ કે દુશ્મનોં કી મદદ કરેંગે ઔર મક્કા કે મુશ્રિકોં ને જબ નબિયે કરીમ સે જંગ કી તો ઉન્હોં ને અહદ તોળા ઔર દુશ્મનોં કો હથિયાર વગૈરા સે મદદ કી, ફિર હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ આ કર મા'ઝિરત કી, કે હમ ભૂલ ગએ ઔર હમ સે કુસૂર હુવા, ફિર દોબારા અહદ કિયા ઔર દોબારા અહદ તોળા તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન્હેં સબ જાનવરોં સે બદતર બતાયા ઔર કહા કે યેહ ઝમીન પર ચલને વાલોં મેં સે સબ સે ખરાબ હૈં.

(188) આયત નં. 70 હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم **કા ઇલ્મે ગૈબ બતાના ઔર હઝરતે અબ્બાસ કા ઈમાન લાના**

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَنْ فِيْۤ اَيْدِيْكُمْ مِّنَ الْاَسْرٰۤى ۙ اِنْ يَّعْلَمِ اللّٰهُ فِيْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّاۤ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

તર્જમા : એ ગૈબ કી ખબર દેને વાલે (નબી) ! જો કૈદી તુમ્હારે હાથ મેં હૈં ઉન સે ફરમાઓ, અગર અલ્લાહ ને તુમ્હારે દિલોં મેં ભલાઈ જાની તો તુમ સે જો લિયા ગયા ઉસ સે બેહતર તુમ્હેં અતા ફરમાએગા ઔર તુમ્હેં બખ્શ દેગા ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે અબ્બાસ ઈબ્ને અબ્દુલ મુત્તલિબ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ જો સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ચચા થે, યેહ કુફ્ફાર કે ઉન દસ સરદારોં મેં સે થે જિન્હોં ને જંગે બદ્ર મેં કુફ્ફાર કે લશ્કર કો ખાને ખિલાને કી ઝિમ્મેદારી લી થી ઔર વોહ ઇસ ખર્ચ કે લિયે

બીસ ઔકિયા સોના સાથ લે કર ચલે થે, લેકિન ઉન કે ઝિમ્મે જિસ દિન ખિલાના તૈ હુવા થા ઉસી રોઝ જંગ કા વાકિઆ પેશ આયા ઔર ખાને ખિલાને કી ફુરસત ભી ન મિલી ઔર સોના ઉન કે પાસ બચ ગયા, જબ વોહ ગિરિફ્તાર હુએ તો ઉન્હોં ને દરખ્વાસ્ત પેશ કી, કે યેહ સોના ઉન કે ફિદયે કે હિસાબ મેં લિયા જાએ, મગર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યેહ દરખ્વાસ્ત મન્ઝૂર ન કી ઔર કહા કે જો ચીઝ હમારી મુખાલિફત મેં ખર્ચ કરને કે લિયે લાઈ જાએ, વોહ છોળી ન જાએગી, યેહ તો માલે ગનીમત મેં લે લી ગઈ ઔર હઝરતે અબ્બાસ પર ઉન કે દોનોં ભતીજે અકીલ ઇબ્ને અબી તાલિબ ઔર નૌફલ ઇબ્ને હારિસ કે ફિદયે કા બાર ભી ડાલા ગયા.

ઈસ પર હઝરતે અબ્બાસ ને અર્ઝ કી યા મુહમ્મદ ! (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ક્યા તુમ મુઝે ઈસ હાલ પર છોળોંગે કે મૈં બાકી ઉમ્ર કુરૈશ સે માંગ માંગ કર ગુઝર બસર કરૂં ? તો હુઝૂર ને ફરમાયા કે, ફિર વોહ સોના કહાં હૈ જિસ કો તુમ ને મક્કએ મુકર્રમા સે નિકલતે વક્ત તુમ્હારી બીબી ઉમ્મે ફઝ્લ કે સાથ મિલ કર દફ્ન કિયા હૈ ? ઔર તુમ ઉન સે યેહ કહ કર આએ કે અગર મૈં જંગ મેં કામ આ જાઊં તો યેહ તેરા હૈ ઔર અબ્દુલ્લાહ ઔર ઉબૈદુલ્લાહ ઔર ફઝ્લ ઔર કુસુમ કા હૈ (યેહ સબ ઉન કે બેટે થે) હઝરતે અબ્બાસ ને અર્ઝ કિયા : યેહ સબ આપ કો કૈસે મા'લૂમ હુવા ? ફરમાયા : મુઝે મેરે રબ ને ખબરદાર કિયા હૈ, ઈસ પર હઝરતે અબ્બાસ ને અર્ઝ કિયા : મૈં ગવાહી દેતા હૂં બેશક ! આપ સચ્ચે નબી હો ઔર બેશક ! આપ ઉસ કે બન્દે ઔર રસૂલ હૈં.

ઔર કહા કે મેરે ઈસ રાઝ પર અલ્લાહ કે સિવા કોઈ મુત્તલઅ ન થા ઔર હઝરતે અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને અપને દોનોં ભતીજોં અકીલ ઔર નૌફલ કો ભી હુક્મ દિયા કે વોહ ભી ઈસ્લામ લે આએં. سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

સૂરએ તૌબા

(189) આયત નં. 17 નેક આ'માલ, બિગૈર ઈમાન કે કોઈ ફાઇદા નહીં દેતે

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَّعْمُرُوْا مَسٰجِدَ اللّٰهِ شٰهِدِيْنَ عَلٰۤى اَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِؕ اُولٰٓىِٕكَ حَبِطَتْ اَعْمَالُهُمْ ۚۖ وَفِى النَّارِ هُمْ خٰلِدُوْنَ۝

તર્જમા : મુશ્રિકોં કો હક નહીં કે ખુદ અપને ઊપર કુફ્ર કી ગવાહી દેતે હુએ અલ્લાહ કી મસ્જિદેં આબાદ કરેં ઉન કા તો સબ કિયા ધરા બેકાર હૈ ઔર વોહ હમેશા આગ મેં રહેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ કે કાફિરોં કે માલદારોં કી એક જમાઅત બદ્ર મેં ગિરિફ્તાર હુઈ ઔર ઉન કૈદિયોં મેં હુઝૂર કે ચચા હઝરતે અબ્બાસ ભી થે, જો બા'દ મેં ઈમાન લે આએ, ઉન કો અસ્હાબે કિરામ ને શિર્ક પર આર દિલાઈ ઔર ઇન મેં ભી હઝરતે સય્યિદુના અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ ને તો ઉન કો હુઝૂર કે મદ્દે મુકાબિલ આને પર બળે સખ્ત અલ્ફાઝ કહે, તો હઝરતે અબ્બાસ, હઝરતે અલી સે કહને લગે કે તુમ હમારી બુરાઈયાં તો બયાન કરતે હો લેકિન હમારી અચ્છાઈયાં છુપાતે હો. મૌલાએ કાએનાત ને કહા : ક્યા આપ કી કુછ ખૂબિયાં ભી હૈં ? જવાબ દિયા, હાં હમ તુમ સે અફઝલ હૈં, હમ મસ્જિદેં આબાદ કરતે હૈં, કા'બા કી ખિદમત કરતે હૈં, હાજિયોં કો પાની પિલાતે હૈં કૈદિયોં કો રિહા કરાતે હૈં. ઇસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર કહા ગયા કે મસ્જિદોં કો આબાદ કરના કાફિરોં કા કામ નહીં હૈ, ક્યૂંકે મસ્જિદ ખુદા કી ઇબાદત સે આબાદ હોતી હૈં ઔર જો ખુદા હી કા મુન્કિર હો, ઉસ કે સાથ કુફ્ર કરે, વોહ ક્યા મસ્જિદ આબાદ કરેગા ?

યેહ કિસ તરહ મુમ્કિન હૈ કે જો બુત પરસ્તી (મૂર્તિ પૂજા) કરે, જો કાફિર હો, વોહ તૌહીદ કે ઈબાદત ખાને યા'ની મસ્જિદ આબાદ કરે ? ખુદા કી મસ્જિદ તો વોહી આબાદ કરતે હૈં જો અલ્લાહ કી તૌહીદ કી ગવાહી દેં.

(190) આયત નં. 23 કાફિરોં સે દોસ્તી યા મહબ્બત જાઇઝ નહીં

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْۤا اٰبَآءَكُمْ وَ اِخْوَانَكُمْ اَوْلِيَآءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْاِيْمَانِ ؕ وَ مَنْ يَّتَوَلَّهُمْ مِّنْكُمْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿۲۳﴾

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અપને બાપ ઔર અપને ભાઈયોં કો દોસ્ત ન સમઝો, અગર વોહ ઈમાન પર કુફ્ર પસન્દ કરેં ઔર તુમ મેં સે જો કોઈ ઉન સે દોસ્તી કરેગા તો વોહી ઝાલિમ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ મુસલમાનોં કો કુફ્ફાર સે મેલ જોલ તર્ક કરને કા હુક્મ દિયા તો બા'ઝ ને કહા : યેહ કૈસે મુમ્કિન હૈં ? કે આદમી અપને બાપ, ભાઈ વગૈરા કરાબત દારોં સે તઅલ્લુક તર્ક કરે ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે ઉન સે રિશ્તા (સંબંધ) રખના જાઈઝ નહીં, ચાહે ઉન સે કોઈ ભી રિશ્તા હો.

આજ ભી કુછ સુલેહ કુલ્લી મુસલમાન, વહાબિયા ઔર ગૈર મુકલ્લિદ સે તઅલ્લુક બનાએ રખતે હૈં, વોહ ઈસ આયત સે સબક હાસિલ કરેં.

(191) આયત નં. 25 જંગે હુનૈન : સબબ પર ભરોસા કરને કે નુક્સાનાત

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ فِيْ مَوَاطِنَ كَثِيْرَةٍ ۙ وَّ يَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْـًٔا وَّ ضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُّدْبِرِيْنَ ﴿۲۵﴾

તર્જમા : બેશક ! અલ્લાહ ને બહુત જગહ તુમ્હારી મદદ કી ઔર હુનૈન કે દિન ભી મદદ કી, જબ તુમ અપની કસરત પર

ઈતરા ગએ થે, તો વોહ તુમ્હારે કુછ કામ ન આઈ ઔર ઝમીન ઈતની વસીઅ હોતે હુએ ભી તુમ પર તંગ હો ગઈ ઔર તુમ પીઠ દિખા કર ભાગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હુનૈન એક વાદી હૈ તાઈફ કે કરીબ મક્કએ મુકર્રમા સે થોળે ફાસિલે પર, ફત્હે મક્કા કે થોળે હી દિન બા'દ કબીલએ બનૂ હવાઝુન ઔર કબીલએ સકીફ કે લોગ મુસલમાનોં સે લળને કે લિયે જમ્અ હુએ ઉસ જંગ મેં મુસલમાનોં કી તા'દાદ બહુત ઝિયાદા થી, મુસલમાન બારહ હઝાર સે ભી થોળે ઝિયાદા થે, જબ કે મુશ્રિક ચાર હઝાર થે.

મુસલમાન લશ્કર મેં સે કિસી ને અપની તા'દાદ પર નઝર કર કે કહા કે, અબ હમ હરગિઝ મગ્લૂબ હોને વાલે નહીં યેહ કલ્મા નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બહુત ઝિયાદા નાપસન્દ આયા, ગિરાં ગુઝરા, ક્યૂંકે હુઝૂર હમેશા ઔર હર હાલ મેં અલ્લાહ તઆલા પર તવક્કુલ ફરમાતે થે ઔર તા'દાદ કમ યા ઝિયાદા હોને પર નઝર ન રખતે થે.

જબ જંગ શુરૂઅ હુઈ, મુશ્રિકીન ભાગે ઔર મુસલમાન માલે ગનીમત લેને મેં મસરૂફ હુએ, તો કાફિરોં ને મુસલમાનોં કો ગાફિલ દેખ કર મૌકઅ કા ફાઈદા ઉઠાયા ઔર તીરોં કી બારિશ બરસા દી. નતીજા યેહ હુવા કે મુસલમાનોં કે કદમ ઉખળ ગએ લશ્કર ભાગ ખળા હુવા ઔર હુઝૂર કે પાસ સિર્ફ આપ કે ચચા હઝરતે અબ્બાસ ઔર અબૂ સુફયાન ઈબ્ને હર્બ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا રહ ગએ.

હુઝૂર ને ઉસ વક્ત અપની સુવારી કો કુફ્ફાર કી તરફ આગે બઢાયા ઔર અપને ચચા હઝરતે અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه કો હુક્મ દિયા કે અપને અસ્હાબ કો પુકારેં ઉન કે પુકારને સે વોહ લોગ લબ્બૈક, લબ્બૈક કહતે હુએ પલ્ટે ઔર દોબારા જંગ શુરૂઅ હુઈ. હુઝૂરે પાક ને અપને દસ્તે મુબારક મેં સંગરેઝે (છોટે છોટે પથ્થર, કંકરિયાં) લેકર કુફ્ફાર કી તરફ ફેંકી ઔર ફરમાયા : મુહમ્મદ

કે રબ કી કસમ, કુફ્ફાર ભાગ નિકલે. સંગરેઝોં કા મારના થા કે કુફ્ફાર ભાગ નિકલે. મુસલમાન કામયાબ હુએ ઔર હુઝૂરે પાક ને ગનીમતેં મુસલમાનોં મેં તક્સીમ કર દીં ઈસ કે મુતઅલ્લિક યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(192) આયત નં. 34-35 માલ જમ્અ કરના ઔર ઝકાત ન દેના, બખીલ બનના

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ كَثِيْرًا مِّنَ الْاَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ لَيَاْكُلُوْنَ اَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ وَالَّذِيْنَ يَكْنِزُوْنَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يُنْفِقُوْنَهَا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۙ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ۙ۝۳۴ يَّوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِىْ نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوْبُهُمْ وَظُهُوْرُهُمْ ؕ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِاَنْفُسِكُمْ فَذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُوْنَ ۝۳۵

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! બેશક ! બહુત સે પાદરી ઔર જોગી (ધર્મ ગુરૂ) લોગોં કા માલ નાહક ખા જાતે હૈં ઔર લોગોં કો અલ્લાહ કી રાહ સે રોકતે હૈં ઔર સોના-ચાંદી જમ્અ કર કે રખતે હૈં ઔર અલ્લાહ કી રાહ મેં ખર્ચ નહીં કરતે, ઉન્હેં દર્દનાક અઝાબ કી ખુશ ખબરી દે દો.

જિસ દિન વોહ જહન્નમ કી આગ મેં તપાયા જાએગા ફિર ઉસ સે ઉન કી પેશાનિયાં ઔર કરવટેં ઔર પીઠેં દાગી જાએંગી. (ઔર કહા જાએગા) યેહ વોહ માલ હૈં જો તુમ ને અપને લિયે જમ્અ કર રખા, અબ માલ જમ્અ કરને કા અઝાબ ચખો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સદી કા કૌલ હૈં કે યેહ આયત ઝકાત કા ઈન્કાર કરને વાલોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે જો લોગ બુખ્લ (યા'ની કન્જૂસી) કરતે હૈં ઔર માલ કે હુકૂક અદા નહીં કરતે, ઝકાત નહીં દેતે હૈં.

જબ અલ્લાહ તઆલા ને અહબાર ઔર રુહબા, પાદરી ઔર સાધૂ સંત, જોગિયોં વગૈરા કે માલ કે હિર્સ કા ઝિક્ર ફરમાયા તબ મુસલમાનોં કો ભી માલ જમ્અ કરને ઔર ઉસ કા હક અદા ન કરને સે ડરાયા. હઝરતે ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા : જિસ માલ કી ઝકાત અદા ન કી ગઈ હો વોહ "કન્ઝ" હૈં જિસ કા ઝિક્ર કુરઆન મેં હુવા કે ઉસ કે માલિક કો ઉસ માલ કો જહન્નમ કી આગ મેં તપા કર ઉન સે દાગ દિયા જાએગા ! મગર જિસ માલ કી ઝકાત અદા કી ગઈ હો વોહ "કન્ઝ" નહીં હૈ.

સહાબએ કિરામ عَلَیْہِمُ الرِّضْوَان ને રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે પૂછા કે સોના-ચાંદી કા તો હાલ ઝાહિર (મા'લૂમ) હુવા, તો અબ વોહ કૌન સા માલ હૈં જિસ કો જમ્અ કિયા જાએ ? ફરમાયા : ઝિક્ર કરને વાલી ઝબાન ઔર શુક્ર કરને વાલા દિલ ઔર નેક બીબી જો ઈમાનદાર કો ઉસ કે ઈમાન પર મદદ કરે, યા'ની પરહેઝગાર હો કે ઉસ કી સોહબત સે ઈતાઅત વ ઈબાદત કા શૌક બઢે.

મસ્અલા : માલ કા જમ્અ કરના મુબાહ હૈ, યેહ મઝમૂમ નહીં હૈ, જબ કે ઉસ કા હક અદા કિયા જાએ. હાં, જો માલ કા હક અદા નહીં કિયા જાતા, વોહ ઝરૂર મઝમૂમ હૈ. હઝરતે અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ ઔર હઝરતે તલ્હા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا વગૈરા અસ્હાબ માલદાર થે ઔર જો સહાબા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُم માલ જમ્અ કરને સે નફરત રખતે થે, વોહ ઈન પર એ'તિરાઝ ન કરતે થે.

(193) આયત નં. 38 ગઝવએ તબૂક કા વાકિઆ ઔર સહાબા કી સખાવત

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَا لَكُمْ اِذَا قِيْلَ لَكُمُ انْفِرُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ ؕ اَرَضِيْتُمْ بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا مِنَ الْاٰخِرَةِ ۚ فَمَا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا قَلِيْلٌ ۝۳۸

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! તુમ્હેં ક્યા હુવા કે જબ તુમ સે કહા જાએ કે અલ્લાહ કી રાહ મેં કૂચ કરો તો ઝમીન પર બૈઠ જાતે

હો બોઝ કે મારે, ક્યા તુમ ને દુન્યા કી ઝિન્દગી આખિરત કે બદલે પસન્દ કર લી ? ઔર જીતી દુન્યા કા અસ્બાબ આખિરત કે સામને બસ થોળા હી હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ગઝવએ તબૂક કી તરગીબ કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ. તબૂક એક મકામ હૈ જો મદીનએ તય્યિબા સે શામ કી જાનિબ ચૌદહ[14] મન્ઝિલ કે ફાસિલે પર હૈ. હિજરી સન 9 મેં તાઈફ સે વાપસી કે બા'દ નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ખબર પહુંચી કે અરબ કે નસ્રાનિયોં કી તહરીક સે રૂમ કે શહનશાહ હિરક્લ ને રૂમિયોં ઔર શામિયોં કી બળી ફૌજ તય્યાર કી હૈ ઔર મુસલમાનોં પર હમ્લા કરને કા ઈરાદા રખતા હૈ, તો હુઝૂરે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જિહાદ કા હુક્મ દિયા.

વોહ ઝમાના નિહાયત તંગી, કહત સાલી ઔર શિદ્દત કી ગરમી કા થા. યહાં તક કે દો-દો આદમી એક એક ખજૂર પર ગુઝારા કરતે થે, સફર બહુત દૂર કા થા ઔર દુશ્મન બળા હી તાકતવર થા. ઈસ લિયે બા'ઝ કબીલે બૈઠે રહે ઔર જિહાદ મેં જાના ગિરાં મા'લૂમ હુવા.

હઝરતે ઉસ્માને ગની رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه ને ઈસ ગઝવે મેં બહુત ઝિયાદા ખર્ચ કિયા, દસ હઝાર મુજાહિદીન કો સામાન દિયા ઔર દસ હઝાર દીનાર ઈસ ગઝવે પર ખર્ચ કિયે ઔર નવ સૌ ઊંટ ઔર સૌ ઘોળે સાઝો સામાન કે સાથ, ઈસ કે ઈલાવા દિયે. દૂસરે અસ્હાબે રસૂલ ને ભી ખૂબ ખર્ચ કિયા, જિસ મેં સય્યિદુના અબૂ બક્ર સિદ્દીક رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه હૈં જિન્હોં ને અપના કુલ માલ હાઝિર કર દિયા, જિસ કી મિક્દાર ચાર હઝાર દિરહમ થી ઔર હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه અપના નિસ્ફ યા'ની આધા માલ લે આએ ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم તીસ હઝાર કા લશ્કર લે કર તબૂક કી જાનિબ રવાના હુએ ઔર મૌલાએ કાએનાત મૌલા અલી

كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કો મદીનએ તય્યિબા મેં છોળા રઈસુલ મુનાફિકીન અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય ઔર ઉસ કે સાથ વાલે મુનાફિક વાપસ હુએ.

જબ ઈસ્લામ કા લશ્કર તબૂક મેં ઉતરા તો ઉન્હોં ને દેખા કે પાની બહુત કમ હૈ. રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ ચશ્મે કે પાની સે ઉસ મેં કુલ્લી ફરમાઈ જિસ કી બરકત સે પાની જોશ મેં આયા, લશ્કર ઔર ઉસ કે તમામ જાનવર સૈરાબ હુએ. હુઝૂર ને કાફી અર્સા યહાં કિયામ ફરમાયા. શાહ હિરક્લ અપને દિલ મેં આપ કો સચ્ચા નબી જાનતા થા, ઈસ લિયે ડર ગયા ઔર મુકાબલા ન કિયા, ઈસી બાબ મેં યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

(194) આયત નં. 49 બેશક ! જહન્નમ કાફિરોં કો ઘેરે મેં લિયે હુએ હૈ

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّقُوْلُ ائْذَنْ لِّيْ وَلَا تَفْتِنِّيْ ؕ اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوْا ؕ وَاِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيْطَةٌۢ بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿۴۹﴾

તર્જમા : ઔર કોઈ તુમ સે યૂં અર્ઝ કરતા હૈ કે મુઝે રુખ્સત દીજિયે ઔર ફિત્ને મેં ન ડાલિયે. સુન લો કે વોહ ફિત્નોં હી મેં પળે હૈં ઔર બેશક ! જહન્નમ કાફિરોં કો ઘેરે હુએ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત જદ ઈબ્ને કૈસ મુનાફિક કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તબૂક કે લિયે તય્યારી શુરૂઅ ફરમાઈ તો જદ ઈબ્ને કૈસ ને કહા : યા રસૂલલ્લાહ ! મેરી કૌમ જાનતી હૈ કે મૈં ઔરતોં કા બળા શૈદાઈ હૂં, મુઝે અન્દેશા હૈં કે મૈં રૂમી ઔરતોં કો દેખૂંગા તો મુઝ સે સબ્ર ન હો સકેગા, ઈસ લિયે મુઝે યહીં રુક જાને કી ઈજાઝત દીજિયે ઔર ઉન ઔરતોં કે ફિત્નોં મેં ન ડાલિયે, મૈં આપ કી અપને માલ સે મદદ કરતા હૂં.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ફરમાતે હૈં કે યેહ ઉસ કા હીલા થા ઔર ઈસ મેં સિવાએ નિફાક કે દૂસરા કુછ ન થા,

રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ સે મુંહ ફેર લિયા ઔર ઉસ કો ઈજાઝત દે દી. ઉસ કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે તુમ ફ઼િત્ને હી મેં હો ઔર તુમ્હારા ઠિકાના જહન્નમ હૈ.

(195) આયત નં. 53 અલ્લાહ વ રસૂલ તુમ્હારે માલ કે મોહતાજ નહીં હૈં

قُلْ اَنْفِقُوْا طَوْعًا اَوْ كَرْهًا لَّنْ يُّتَقَبَّلَ مِنْكُمْ ؕ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فٰسِقِيْنَ۝

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! તુમ ફરમાઓ કે દિલ સે ખર્ચ કરો યા નાગવારી સે, તુમ સે હરગિઝ કબૂલ ન હોગા, બેશક ! તુમ ફ઼ાસિક લોગ હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ભી જદ઼ ઈબ્ને કૈસ હી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જિસ ને જિહાદ મેં ન જાને કી ઈજાઝત તલબ કરને કે સાથ સાથ યેહ કહા થા કે મૈં અપને માલ સે તુમ્હારી મદદ કરૂંગા, ઈસ પર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને અપને હબીબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ફરમાયા કે, કહ દો કે તુમ્હારા દેના ચાહે ખુશી સે હો ચાહે બે દિલી સે હો, રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસ કો ન લેંગે ક્યૂંકે યેહ દેના રિઝાએ ઈલાહી કે લિયે નહીં હૈ.

ઔર યેહ કાનૂન આમ હૈ, સવાબ ઉસ માલ પર હી મિલતા હૈ જિસ સે બન્દે કા મક્સૂદ રિઝાએ ઈલાહી ઔર ઈત્તિબાએ રસૂલ હો. જો માલ રિયાકારી, નામો નુમૂદ યા શોહરત યા દીગર કોઈ ગર્ઝ સે ખર્ચ કિયા જાએ, વોહ અલ્લાહ કે યહાં મકબૂલ નહીં હૈ.

(196) આયત નં. 58 હુઝૂર કો તા'ને દેને વાલા ખારિજિયોં કી અસ્લ

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّلْمِزُكَ فِى الصَّدَقٰتِ ۚ فَاِنْ اُعْطُوْا مِنْهَا رَضُوْا وَاِنْ لَّمْ يُعْطَوْا مِنْهَاۤ اِذَا هُمْ يَسْخَطُوْنَ۝

તર્જમા : ઔર ઉન મેં કોઈ વોહ હૈ જો સદકે બાંટને મેં તુમ પર તા'ન કરતા હૈ, તો અગર કુછ ઉન મેં સે મિલ જાએ તો રાઝી હો જાએ ઔર ન મિલે જભી વોહ નારાઝ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઝુલ ખુવૈસરા તમીમી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉસ શખ્સ કા નામ હરકૂસ ઈબ્ને ઝુહૈર હૈ ઔર યેહી ખારિજિયોં કી અસ્લ હૈ ઔર ઈસ ને ખારિજિયત કી બુન્યાદ ડાલી. બુખારી શરીફ ઔર મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم માલે ગનીમત તકસીમ કર રહે થે તો ઝુલ ખુવૈસરા ને કહા : યા રસૂલલ્લાહ ! અદ્લ કીજિયે. હુઝૂર ને ફરમાયા : તુઝે ખરાબી હો, મૈં અદ્લ ન કરૂંગા તો કૌન અદ્લ કરેગા ?

હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને કહા : યા રસૂલલ્લાહ ! મુઝે ઈજાઝત દીજિયે, મૈં ઈસ મુનાફિક કી ગર્દન માર દૂં, તો હુઝૂર ને ફરમાયા કે, ઈસે છોળ દો, ઈસ કે ઔર ભી હમરાહી હૈં તુમ ઉન કી નમાઝોં કે સામને અપની નમાઝોં કો ઔર ઉન કે રોઝોં કે સામને અપને રોઝોં કો હકીર સમઝોગે, વોહ કુરઆન પઢેંગે મગર ઉન કે ગલે સે ન ઉતરેગા, વોહ દીન સે ઐસે નિકલ જાએંગે જૈસે તીર કમાન સે નિકલ જાતા હૈ.

અગર કોઈ આજ ઉન કો દેખના ચાહે તો વહાબિયોં કો દેખ લે.

(197) આયત નં. 61 હુઝૂર કો તા'ને દેને વાલે ઔર ખામિયાં ઢૂંડને વાલે

وَمِنْهُمُ الَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ النَّبِيَّ وَيَقُوْلُوْنَ هُوَ اُذُنٌ ؕ قُلْ اُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِيْنَ وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ ؕ وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ رَسُوْلَ اللّٰهِ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿۶۱﴾

તર્જમા : ઔર ઉન મેં કોઈ વોહ હૈ જો ગૈબ દાં નબી કો સતાતે હૈં ઔર કહતે હૈં કે વોહ તો કાન હૈં, તુમ ફરમાઓ, તુમ્હારે ભલે કે લિયે કાન હૈં, અલ્લાહ પર ઈમાન લાતે હૈં ઔર મુસલમાનોં કી બાતોં પર યકીન કરતે હૈં ઔર જો ઈમાન વાલે હૈં ઉન કે લિયે રહમત હૈં ઔર જો રસૂલુલ્લાહ કો ઈઝા દેતે હૈં ઉન કે લિયે દર્દનાક અઝાબ તય્યાર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુનાફિકીન અપને જલ્સોં મેં હુઝૂર રહમતે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શાન મેં નાશાઇસ્તા બાતેં કિયા કરતે થે, ઉન મેં સે બા'ઝ ને કહા, અગર હુઝૂર કો ખબર હો ગઈ તો હમારે હક મેં અચ્છા ન હોગા, જુલાસ ઇબ્ને સુવૈદ મુનાફિક ને કહા : હમ જો ચાહેં બોલેં. હુઝૂર કે સામને મુકર જાએંગે ઔર કસમ ખા લેંગે, વોહ તો કાન હૈં, ઉન સે જો કહ દિયા જાએ સુન કર માન લેતે હૈં, ઇસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે મુનાફિકીન કે લિયે અઝાબ હૈ.

(198) આયત નં. 65-66 હુઝૂર કી શાન મેં ગુસ્તાખી કુફ્ર હૈ

وَلَئِنْ سَاَلْتَهُمْ لَيَقُوْلُنَّ اِنَّمَا كُنَّا نَخُوْضُ وَنَلْعَبُ ؕ قُلْ اَبِاللّٰهِ وَاٰيٰتِهٖ وَرَسُوْلِهٖ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿۶۵﴾ لَا تَعْتَذِرُوْا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ اِيْمَانِكُمْ ؕ اِنْ نَّعْفُ عَنْ طَآئِفَةٍ مِّنْكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةًۢ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿۶۶﴾

તર્જમા : એ મહબૂબ ! અગર તુમ ઉન સે પૂછો તો કહેંગે, હમ તો યૂંહી હંસી ખેલ મેં થે. તુમ ફરમાઓ : ક્યા અલ્લાહ ઔર ઉસ કી આયતેં ઔર ઉસ કે રસૂલ સે હંસતે હો, બહાને ન બનાઓ, તુમ મુસલમાન હો કર કાફિર હો ચુકે, અગર હમ તુમ મેં સે કિસી કો મુઆફ કરેં તો ઔરોં કો અઝાબ દેંગે, યેહ ઇસ લિયે કે વોહ મુજરિમ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ગઝવએ તબૂક મેં જાતે હુએ મુનાફિકોં મેં સે 3 શખ્સોં ને રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી નિસ્બત મઝાક ઉડાને કે અન્દાઝ મેં કહા કે, ઇન કા ખયાલ હૈ કે યેહ રૂમ પર ગાલિબ આ જાએંગે યેહ કિતના બઈદ (નામુમકિન, ઇમ્પોસીબલ) ખયાલ હૈ, ઔર એક બન્દા બોલતા તો કુછ ન થા મગર યેહ બાતેં સુન કર હંસતા થા.

હુઝૂર ને ઉન સબ કો બુલા કર ઇરશાદ ફરમાયા કે તુમ ઐસા ઔર ઐસા કહ રહે થે ! ઉન્હોં ને જવાબ દિયા કે, હમ રાસ્તા કાટને કે લિયે હંસી ખેલ કે તૌર પર દિલ્લગી કી બાતેં કરતે થે. ઇસ

બાત પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ. ઉન કે ઉઝ્ર વ બહાને કબૂલ ન કિયે ગએ ઔર ઉન સે કહ દિયા ગયા કે તુમ ઈસ્લામ લાને કે બા'દ કાફિર હો ગએ.

ઈસ આયત સે સાબિત હુવા કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શાન મેં ગુસ્તાખી કુફ્ર હૈ, ઈસ મેં ઉઝ્ર કબૂલ નહીં હૈ.

મુહમ્મદ ઈબ્ને ઈસ્હાક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કા કૌલ હૈ કે ઉન મેં વોહ શખ્સ જો કુછ બોલતા ન થા, ઝબાન સે કોઈ ગુસ્તાખાના કલ્મા ન નિકાલા, વોહ તાઈબ હુવા ઔર ઈખ્લાસ કે સાથ ઈમાન લે આયા, ઉન કા નામ યહ્યા ઈબ્ને હમીર અશ્જઈ થા. ચૂંકે ઉસ ને હુઝૂર કી બદગોઈ સે ઝબાન રોકી, ઈસ લિયે ઉસે તૌબા કી તૌફીક મિલી. ઉસ ને દુઆ કી, યા રબ ! મુઝે અપની રાહ મેં મક્તૂલ કર કે શહીદી વાલી ઐસી મૌત દે, કોઈ યેહ ન કહે કે મૈં ને ગુસ્લ દિયા, મૈં ને દફ્ન કિયા. ચુનાન્ચે, ઐસા હી હુવા. વોહ જંગે યમામા મેં શહીદ હુએ ઔર કિસી કો ઉન કા પતા હી ન ચલા. سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ અલ્લાહ હમ સબ કો તૌબા કી તૌફીક અતા ફરમાએ ઔર હુઝૂર કે વફાદારોં મેં રખે. (આમીન)

(199) આયત નં. 74 જુલ્લાસ કી મુનાફકત સે તૌબા

يَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ مَا قَالُوْا ؕ وَلَقَدْ قَالُوْا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوْا بَعْدَ اِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوْا بِمَا لَمْ يَنَالُوْا ۚ

તર્જમા : અલ્લાહ કી કસમ ખાતે હૈં કે ઉન્હોં ને ન કહા ઔર બેશક ! ઝરૂર ઉન્હોં ને કુફ્ર કી બાત કહી ઔર ઈસ્લામ મેં આ કર કાફિર હો ગએ ઔર વોહ ચાહા થા જો ઉન્હેં ન મિલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત જુલ્લાસ ઈબ્ને સુવૈદ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, વાકિઆ યેહ થા કે એક રોઝ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખુત્બા ફરમાયા : ઉસ મેં મુનાફિકીન કા ઝિક્ર કિયા ઔર ઉન કી બદ હાલી વ બદ મઆસી વ બદ અમલી

કા ઝિક્ર કિયા, તો યેહ સુન કર જુલ્લાસ ને કહા કે, અગર મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم) સચ્ચે હૈં તો હમ લોગ ગધોં સે ભી બદતર હૈં.

આમિર ઇબ્ને કૈસ જો ઉસ વક્ત બહુત છોટી ઉમ્ર કે થે, બચ્ચે થે, ઔર જુલ્લાસ કે ભતીજે થે, ઉન્હોં ને હુઝૂર કે સામને જુલ્લાસ કા મકૂલા બયાન કિયા, જુલ્લાસ ને ઈન્કાર કર દિયા ઔર કહા : યા રસૂલલ્લાહ ! આમિર ઝૂટ બોલતા હૈ, મૈં ને ઐસા નહીં કહા.

હુઝૂર ને દોનોં કો હુક્મ ફરમાયા કે મિમ્બર કે પાસ ખળે હો કર કસમ ખાએં. જુલ્લાસ ને નમાઝે અસ્ર કે બા'દ મસ્જિદ શરીફ મેં મિમ્બર કે પાસ ખળે હો કર અલ્લાહ કી કસમ ખાઈ કે આમિર ને મુઝ પર ઝૂટ બોલા હૈ, યેહ બાત મૈં ને નહીં કહી. ફિર આમિર ને ભી ખળે હો કર કસમ ખાઈ કે બેશક ! યેહ મકૂલા (કૌલ) જુલ્લાસ ને કહા હૈ ઔર મૈં ને ઉસ પર ઝૂટ નહીં બોલા. ફિર આમિર ને હાથ ઉઠા કર દુઆ કી, યા રબ ! અપને નબી પર સચ્ચે કી તસ્દીક નાઝિલ ફરમા. ઈન દોનોં કે જુદા હોને સે પહલે હી હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام યેહ આયત લે કર નાઝિલ હુએ. અલ્લાહ તઆલા ને આમિર કી સચ્ચાઈ કા એ'લાન કિયા.

આયત મેં **"ફઇય્યતૂબુ યકુ ખૈરુલ્લહુમ"** સુન કર ફૌરન જુલ્લાસ ખળે હો ગએ ઔર અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! સુનિયે, અલ્લાહ ને મુઝે તૌબા કા મૌકઅ દિયા, આમિર ઇબ્ને કૈસ ને જો ભી કહા સચ કહા, મૈં ને વોહ કલ્મા કહા થા ઔર અબ મૈં તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં. હુઝૂર ને ઉન કી તૌબા કબૂલ ફરમાઈ ઔર વોહ તા હયાત તૌબા પર કાઈમ રહે.

(200) આયત નં. 75-76 વા'દા ખિલાફી ઔર માલ કી મહબ્બત સે નિફાક પૈદા હોતા હૈ

وَمِنْهُمْ مَّنْ عٰهَدَ اللّٰهَ لَىِٕنْ اٰتٰىنَا مِنْ فَضْلِهٖ لَنَصَّدَّقَنَّ وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ۝ فَلَمَّاۤ اٰتٰىهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ۝

فَاَعۡقَبَهُمۡ نِفَاقًا فِىۡ قُلُوۡبِهِمۡ

તર્જમા : ઔર ઉન મેં કોઈ વોહ હૈં જિન્હોં ને અલ્લાહ સે અહદ કિયા થા કે અગર અલ્લાહ હમેં અપને ફઝ્લ સે દેગા તો હમ ઝરૂર ખૈરાત કરેંગે ઔર હમ ઝરૂર ભલે આદમી હો જાએંગે, તો જબ અલ્લાહ ને ઉન્હેં અપને ફઝ્લ સે દિયા તો ઉસ મેં કન્જૂસી કરને લગે ઔર મુંહ ફેર કર પલટ ગએ તો ઉસ કે પીછે અલ્લાહ ને ઉન કે દિલોં મેં નિફાક રખ દિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સા'લબા ઈબ્ને હાતિબ ને સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે દરખ્વાસ્ત કી, કે હુઝૂર ઉસ કે લિયે માલદાર હોને કી દુઆ ફરમાએં. હુઝૂર ને ફરમાયા : એ સા'લબા ! થોળા માલ જિસ કા તૂ શુક્ર અદા કરે, વોહ ઉસ માલ સે બેહતર હૈ જિસ કા શુક્ર તૂ અદા ન કર સકે, દોબારા ફિર સા'લબા ને હાઝિર હો કર યેહી દરખ્વાસ્ત કી ઔર બોલા ઉસ કી કસમ જિસ ને આપ કો સચ્ચા નબી બના કર ભેજા, અગર વોહ મુઝે માલ દેગા તો મૈં હર હક અદા કરૂંગા.

હુઝૂર ને દુઆ ફરમાઈ : અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ કી બકરિયોં મેં બહુત બરકત અતા ફરમાઈ ઔર વોહ ઈતની બઢીં કે મદીને મેં ઉસ કી ગુન્જાઈશ ન રહી, તો સા'લબા ઉસે લે કર જંગલ મેં ચલા ગયા ઔર વોહ જુમુઆ વ જમાઅત કી હાઝિરી સે ભી મહરૂમ હો ગયા. હુઝૂર ને ઉસ કા હાલ પૂછા તો સહાબાને અર્ઝ કિયા કે, ઉસ કા માલ બહુત કસીર હો ગયા ઔર અબ જંગલ ભી ઉસે કમ પળતા હૈ યાની જંગલ મેં ભી ઉસ કી ગુન્જાઈશ ન રહી, હુઝૂર ને ફરમાયા : સા'લબા પર અફસોસ !

ફિર જબ હુઝૂરે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઝકાત કી તહસીલ કરને વાલે ભેજે લોગોં ને અપને અપને સદકાત દિયે. જબ સા'લબા સે જા કર લોગોં ને સદકા માંગા તો ઉસ ને કહા : યેહ તો ટેક્સ હો ગયા. જાઓ ! મૈં સોચ લૂં ! જબ યેહ લોગ હુઝૂરે

પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે પાસ વાપસ આએ તો હુઝૂર ને ઉન લોગોં કે કુછ અર્ઝ કરને સે પહલે હી દો મર્તબા ફરમાયા : સા'લબા પર અફસોસ ! સા'લબા પર અફસોસ ! ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ફિર જબ સા'લબા સદકા (ઝકાત) લે કર હાઝિર હુવા તો સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે, અલ્લાહ તઆલા ને મુઝે ઉસ કે કબૂલ કરને કી મુમાનઅત ફરમા દી, વોહ અપને સર પર ખાક ડાલતા હુવા વાપસ હુવા. ઈસ કે બા'દ વોહ અપને સદકે ખિલાફતે સિદ્દીકી મેં લાયા તો હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ભી ઉસે કબૂલ ન ફરમાયા. ફિર વોહ અપને સદકે ખિલાફતે ફારૂકે આ'ઝમ મેં લે કર હાઝિર હુવા. આપ ને ભી કબૂલ ન ફરમાયા ઔર ખિલાફતે ઉસ્માની મેં વોહ હલાક હો ગયા.

ઈમામ ફખરુદ્દીન રાઝી رَحْمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیْہ ને ફરમાયા કે, ઈસ આયત સે સાબિત હોતા હૈ કે અહદ શિકની ઔર વા'દા ખિલાફી સે નિફાક પૈદા હોતા હૈ. મુસલમાનોં પર લાઝિમ હૈ કે ઐસી બાતોં સે બચેં ઔર વા'દા વફા કરને મેં પૂરી કોશિશ કરેં. હદીસ શરીફ મેં હૈ કે મુનાફિક કી તીન નિશાનિયાં હૈં (1) જબ બાત કરે તો ઝૂટ બોલે (2) જબ વા'દા કરે તો ઉસ કે ખિલાફ કરે ઔર (3) જબ ઉસ કે પાસ અમાનત રખી જાએ તો ઉસ મેં ખિયાનત કરે.

(201) આયત નં. 79 મુસલમાનોં પર ઐબ લગાને વાલે

اَلَّذِیْنَ یَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوِّعِیْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِیْنَ فِی الصَّدَقٰتِ وَالَّذِیْنَ لَا یَجِدُوْنَ اِلَّا جُهْدَهُمْ فَیَسْخَرُوْنَ مِنْهُمْ ؕ سَخِرَ اللّٰهُ مِنْهُمْ ۫ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیْمٌ۝

તર્જમા : ઔર જો ઐબ લગાતે હૈં ઉન મુસલમાનોં પર જો દિલ સે ખૈરાત કરતે હૈં ઔર ઉન પર જો અપની મેહનત સે થોળા પાતે હૈં. તો ઉન (ખૈરાત કરને વાલોં) પર હંસતે હૈં, અલ્લાહ ઉન કી હંસી કી સઝા દેગા ઔર ઉન કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ આયતે સદકા નાઝિલ હુઈ તો લોગ સદકાત લાએ. ઉન મેં કુછ લોગ બહુત કસીર માલ લાએ જૈસે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ અપના સારા માલ લાએ. ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ અપના કુલ માલ કા નિસ્ફ લાએ. હઝરતે ઉસ્માને ગની رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ દસ હઝાર દિરહમ લાએ ઔર એક હઝાર ઊંટ મઅ સાઝો સામાન લાએ. હઝરતે અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ચાર હઝાર દિરહમ લાએ. વગૈરા વગૈરા, તો ઉન કો મુનાફિકીન ને રિયાકાર કહા ઔર કોઈ સિર્ફ એક સાઅ ખુર્મે લાયા તો મુનાફિકીન ને કહા : અલ્લાહ કો ઈસ કી ક્યા પરવાહ ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

હઝરતે અબૂ અકીલ અન્સારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ એક સાઅ ખજૂરેં લેકર હાઝિર હુએ ઔર બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝ કિયા : મૈં ને આજ રાત પાની ખીંચને કી મઝદૂરી કી, ઉસ કી ઉજરત મુઝે દો સાઅ ખજૂરેં મિલીં એક સાઅ તો મૈં ઘરવાલોં કે લિયે છોળ આયા ઔર એક સાઅ રાહે ખુદા મેં હાઝિર હૈ. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને વોહ સદકા કબૂલ ફરમાયા ઔર ઉસ કી કદ્ર કી.

(202) આયત નં. 80 મુનાફિકોં કી મગ્ફિરત નહીં

اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ ؕ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِیْنَ مَرَّةً فَلَنْ یَّغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ؕ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَ رَسُوْلِهٖ ؕ وَ اللّٰهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الْفٰسِقِیْنَ۠ ﴿۸۰﴾

તર્જમા : તુમ ઉન કી મુઆફી ચાહો યા ન ચાહો, અગર તુમ સત્તર (70) મરતબા ઉન કી મુઆફી ચાહોગે તો ભી અલ્લાહ હરગિઝ ઉન્હેં ન બખ્શેગા. યેહ ઈસ લિયે કે વોહ અલ્લાહ ઔર રસૂલ કે મુન્કિર હુએ ઔર અલ્લાહ ફાસિકોં કો રાહ નહીં દેતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ ઉપર કી આયતેં નાઝિલ હુઈ ઔર મુસલમાનોં પર તન્ઝ કરને વાલે ઔર મઝાક

ઉળાને વાલે સારે મુનાફ઼િકોં કા નિફ઼ાક ખુલ ગયા ઔર મુસલમાનોં પર ઝાહિર હો ગયા, તો મુનાફ઼િક, સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ ઔર આપ સે મા'ઝિરત કર કે કહને લગે કે, આપ હમારે લિયે ઇસ્તિગફ઼ાર કીજિયે. ઇસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફ઼રમાયા ગયા કે અલ્લાહ હરગિઝ ઉન કી મગ્ફ઼િરત ન ફ઼રમાએગા.

(203) આયત નં. 84-85 મુનાફ઼િક કી નમાઝે જનાઝા ન પઢે ઔર કાફ઼િર કી કબ્ર પર ન ખળે રહેં

وَلَا تُصَلِّ عَلٰۤى اَحَدٍ مِّنْهُمْ مَّاتَ اَبَدًا وَّلَا تَقُمْ عَلٰى قَبْرِهٖ ؕ اِنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَمَاتُوْا وَهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿۸۴﴾ وَلَا تُعْجِبْكَ اَمْوَالُهُمْ وَاَوْلَادُهُمْ ؕ اِنَّمَا يُرِيْدُ اللّٰهُ اَنْ يُّعَذِّبَهُمْ بِهَا فِى الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿۸۵﴾

તર્જમા : ઔર ઉન મેં સે કિસી કી મય્યિત પર કભી નમાઝ ન પઢના ઔર ન ઉન કી કબ્ર પર ખળે રહના. બેશક ! વોહ અલ્લાહ ઔર રસૂલ સે મુન્કિર હુએ ઔર ફ઼િસ્ક યા'ની ગુનાહ હી મેં મર ગએ ઔર ઉન કે માલ ઔર ઔલાદ પર તુમ્હેં તઅજ્જુબ ન હો, અલ્લાહ યેહી ચાહતા હૈ કે દુન્યા મેં ઉન પર વબાલ કરે ઔર કુફ્ર પર હી મરેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઇસ આયત સે રસૂલે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો મુનાફ઼િક કી જનાઝે કી નમાઝ પઢને ઔર ઉસ કી કબ્ર પર ખળે રહને સે મન્અ ફ઼રમાયા ગયા.

ઇસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં હૈ કે અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉબય ઇબ્ને સલૂલ મુનાફ઼િકોં કા સરદાર થા, તો જબ વોહ મરા તો ઉસ કે બેટે અબ્દુલ્લાહ જો સાલેહ મુસલમાન, મુખ્લિસ સહાબિયે રસૂલ ઔર કસીરુલ ઇબાદાત થે, ઉન્હોં ને ખ્વાહિશ ઝાહિર કી, કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉન કે બાપ અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને ઉબય કો કફ઼ન કે લિયે અપના કમીસ મુબારક દેં ઔર ઉસ કી નમાઝે જનાઝા પઢા દેં.

હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ કી રાએ ઈસ કે ખિલાફ થી, મગર જૈસા કે ઉસ વક્ત તક મુમાનઅત કી આયત નાઝિલ ન હુઈ થી ઔર હુઝૂર કો મા'લૂમ થા કે હુઝૂર કા યેહ અમલ એક હઝાર આદમિયોં કે ઈમાન લાને કા બાઈસ હોગા, ઈસ લિયે હુઝૂર ને કમીસ ભી ઈનાયત ફરમાઈ ઔર જનાઝે મેં શિર્કત ભી કી.

કમીસ દેને કી એક વજહ યેહ ભી થી કે હુઝૂર સરવરે કૌનૈન صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ચચા જબ બદ્ર મેં કૈદી બન કર આએ તો અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય ને ઉન કો અપના કુર્તા પહનાયા થા. હુઝૂર કો ઉસ કા બદલા દેના ભી મન્ઝૂર થા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ કે બા'દ હુઝૂર ને કભી કિસી મુનાફિક કી નમાઝે જનાઝા નહીં પઢાઈ ઔર હુઝૂર કી વોહ મસ્લેહત ભી પૂરી હુઈ. ચુનાન્ચે, જબ કુફ્ફાર ને દેખા કે ઐસા શદીદુલ અદાવત બહુત બળા દુશ્મન ભી હુઝૂર કે કુર્તે સે બરકત હાસિલ કરના ચાહતા હૈ તો ઉસ મુનાફિક કે અકીદે મેં ભી હુઝૂર સચ્ચે રસૂલ હૈં યેહ સોચ કર એક હઝાર કાફિર મુસલમાન હો ગએ.

(204) આયત નં. 92 જો મજબૂર હૈં ઉન પર કોઈ ગુનાહ નહીં બલ્કે સવાબ કે હકદાર હૈં

وَّلَا عَلَى الَّذِيْنَ اِذَا مَاۤ اَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَاۤ اَجِدُ مَاۤ اَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ ۪
تَوَلَّوْا وَّاَعْيُنُهُمْ تَفِيْضُ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا اَلَّا يَجِدُوْا مَا يُنْفِقُوْنَ ؕ﴿۹۲﴾

તર્જમા : ઔર ન ઉન પર (કોઈ ગુનાહ) જો તુમ્હારે હુઝૂર હાઝિર હુએ કે તુમ ઉન્હેં સુવારી અતા ફરમાએં. તુમ સે યેહ જવાબ પાએં કે મેરે પાસ કોઈ ચીઝ નહીં કે તુમ્હેં સુવાર કરૂં ઉસ પર ઐસે વાપસ જાએં કે ઉન કી આંખોં સે આંસૂ ટપકતે હોં ઉસ ગમ સે કે ખર્ચ કા મકદૂર ન પાયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અસ્હાબે રસૂલ મેં સે ચન્દ હઝરાત જિહાદ મેં જાને કે લિયે તય્યાર હુએ, ઉન્હોં ને હુઝૂર સે સુવારી કી દરખ્વાસત કી. હુઝૂર ને ફરમાયા કે, મેરે પાસ કુછ

નહીં હૈ જિસ પર મૈં તુમ્હેં સુવાર કરૂં. તો વોહ રોતે હુએ વાપસ હુએ, ઉન પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

પારહ 11 સૂરએ તૌબા

(205) આયત નં. 95 મુનાફિકોં સે દૂર રહો

سَيَحْلِفُوْنَ بِاللّٰهِ لَكُمْ اِذَا انْقَلَبْتُمْ اِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوْا عَنْهُمْ ؕ فَاَعْرِضُوْا عَنْهُمْ ؕ اِنَّهُمْ رِجْسٌ ؗ وَّمَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝۹۵

તર્જમા : બહુત જલ્દ તુમ્હારે આગે અલ્લાહ કી કસમ ખાએંગે, જબ તુમ ઉન કી તરફ લૌટ કર જાઓગે તો ઉન સે ચશ્મપોશી કરો ઔર ઉન સે દૂર રહો, બેશક ! વોહ નાપાક હૈં ઔર ઉન કા ઠિકાના જહન્નમ હૈં ઉસ કા બદલા જો ઉન્હોં ને કમાયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા : યેહ આયત જદ બિન કૈસ ઔર મઅતબ બિન કસિર ઔર ઉન કે સાથિયોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. યેહ અસ્સી મુનાફિક થે, મુકાતિલ ને કહા : યેહ આયત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. હુઝૂરે પાક صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઉન કે પાસ ન બૈઠો, ઉન સે કલામ ન કરો ક્યૂંકે ઉન કે બાતિન ગંદે ઔર આ'માલ બુરે હૈં ઔર મલામતોં યા ઈતાબ સે ઉન કી ઈસ્લાહ ન હોગી, ઈસ લિયે કે **જો ચીઝ પલીદ હોતી હૈ, ઉસ કે પાક હોને કા કોઈ તરીકા નહીં.**

અલ્લાહ તઆલા ને જો ફરમાયા કે એ મહબૂબ ! જબ તુમ ગઝવે સે લૌટોગે તો યેહ લોગ તુમ્હારે પાસ આ કર કસમેં ખાએંગે. વૈસા હી હુવા કે જબ સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم લૌટે તો જદ બિન કૈસ ઔર દૂસરે મુનાફિકીન ને મસ્જિદ શરીફ મેં આ કર આપ કે

સામને અલ્લાહ કી કસમ ખાઈ કે હમ લળાઈ કે વાસ્તે નિકલને પર કાદિર ન થે ઔર વોહ અપને કૌલ મેં ઝૂટે થે.

અલ્લાહ તઆલા ને અપને મહબૂબ કો ઔર હુઝૂર ને મુસલમાનોં કે ઉન સે દૂરી અપનાને કા હુક્મ દિયા, ઉન સે સલામ કલામ સે રોકા, અબ આજ કે દૌર કે બાતિલ ફિર્કે વાલોં સે ભી હમેં દૂરી અપનાની ચાહિયે, કે વોહ અગર હમારે રિશ્તેદાર ભી હોં તબ ભી અલ્લાહ વ રસૂલ કે બારે મેં ગલત અકાઈદ રખને કે હિસાબ સે વોહ હમારે દુશ્મન હી હૈં.

(206) આયત નં. 98 રાહે ખુદા મેં કરાહત સે ખર્ચ કરને વાલે

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يَّتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَّيَتَرَبَّصُ بِكُمُ
الدَّوَآئِرَ ؕ عَلَيْهِمْ دَآئِرَةُ السَّوْءِ ؕ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۹۸﴾

તર્જમા : ઔર કુછ ગંવાર વોહ હૈં જો રાહે ખુદા મેં ખર્ચ કરને કો જુર્માના સમઝે ઔર તુમ્હારે પર ગર્દિશ આને કે ઈન્તિઝાર મેં રહે, ઉન્હીં કે લિયે બુરી ગર્દિશ હૈ ઔર અલ્લાહ સુનતા જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત કબીલએ અસદ વ ગતફાન ઔર તમીમ કે આ'રાબિયોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ક્યૂંકે ઐસે ખયાલ કે જિતને ભી લોગ થે યા આજ ભી કહીં હોં તો વોહ જો કુછ ખર્ચ કરતે હૈં વોહ રિઝાએ ઈલાહી યા સવાબ કી તલબ કે લિયે તો કરતે નહીં, યેહ યા તો રિયાકારી યા મુસલમાનોં કે ખૌફ સે કરતે હૈં તો ઉન્હીં કે લિયે તબાહી હૈ કે દુન્યા મેં માલ ખર્ચ કરેંગે લેકિન આખિરત મેં સવાબ તો મિલેગા નહીં.

(207) આયત નં. 99 અલ્લાહ કી રિઝા ઔર રસૂલ કી દુઆ કે લિયે ખર્ચ કરને વાલે

وَمِنَ الْاَعْرَابِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ
قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوٰتِ الرَّسُوْلِ ؕ اَلَاۤ اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ؕ
سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِىْ رَحْمَتِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۹۹﴾

તર્જમા : ઔર કુછ ગાઉં વાલે ઐસે હૈ જો ઈમાન લાએ અલ્લાહ પર ઔર કિયામત પર ઔર જો કુછ ખર્ચ કરે ઉસે અલ્લાહ કી ઈબાદત ઔર રસૂલુલ્લાહ સે દુઆ લેને કા ઝરીઆ સમઝે, યકીન માનોં કે યેહ ઉન કી ઈબાદત હૈ અલ્લાહ બહુત જલ્દ ઉન કો અપની રહમત મેં દાખિલ કરેગા. બેશક ! અલ્લાહ ગફૂરો રહીમ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઔર ઉન કે બરઅક્સ, કુછ ગાઉં વાલે જૈસા કે કબીલએ અસદ, જુહૈના, અસ્લમ ઔર ગિફ્ફાર કે લોગ, જિન કી શાન યેહ હૈ કે અલ્લાહ ઔર કિયામત પર પુખ્તા ઈમાન ઔર યકીન રખતે હૈં ઔર જો કુછ ખર્ચ કરતે હૈં વોહ ઉન કે લિયે અલ્લાહ કી ઈબાદત હૈ ઔર કુર્બે ઈલાહી કા વસીલા હૈ ક્યૂંકે હુઝૂર નબિયે રહમત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમેશા સદકા દેને વાલોં કે લિયે ખૈરો બરકત કી દુઆ કરતે થે ઔર ઉન કી મગ્ફિરત ચાહતે થે, તો હુઝૂર કી દુઆ ઉન કે લિયે બારગાહે ઈનાયતે રબ્બાની મેં કુર્બત કા સબબ હૈ.

યા'ની રાહે મૌલા મેં અપના માલ ખુશી ખુશી ખર્ચ ખૈરાત કરને વાલોં કી દુન્યા ભી બેહતર હૈ ઔર આખિરત ભી બેહતર હૈ ઔર યેહી ફાતિહા કી અસ્લ હૈ કે સદકે કે સાથ દુઆએ મગ્ફિરત કી જાતી હૈ, લિહાઝા ફાતિહા કો બિદઅત યા નાજાઈઝ સમઝના યા કહના યેહ કુરઆનો હદીસ કે ખિલાફ હૈ.

(208) આયત નં. 101 મુનાફિકોં કો મસ્જિદ સે નિકાલના સુન્નતે રસૂલ હૈ

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ؕ وَمِنْ اَهْلِ الْمَدِیْنَةِ ؔۛ مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ ۫ لَا تَعْلَمُهُمْ ؕ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ ؕ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَیْنِ ثُمَّ یُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِیْمٍ ۚ﴿۱۰۱﴾

તર્જમા : ઔર કુછ તુમ્હારે આસ પાસ કે ગંવાર મુનાફિક હૈં ઔર બા'ઝ મદીને વાલે ભી, નિફાક ઉન કી આદત બન ગઈ

હૈ, ઉન્હેં તુમ અભી નહીં જાનતે, હમ જાનતે હૈં, હમ ઉન્હેં બહુત જલ્દ દોબારા સઝા દેંગે ઔર આખિરત મેં અપને અન્જામ, બળે અઝાબ કી તરફ હાંકે જાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મદીને કે આસ પાસ રહને વાલે ઔર બા'ઝ મદીને વાલે અનપઢ ગૈર મુહઝ્ઝબ (દેહાતી) મુનાફિક થે, જો બ ઝાહિર કલ્મા પઢતે થે, નમાઝ રોઝે પાબન્દી સે અદા કરતે થે. જો સિર્ફ દિખાવા થા ઔર નુઝૂલે વહી કે પહલે હુઝૂર ઉન કો નહીં જાનતે થે ઔર અલ્લાહ તઆલા ને વહી નાઝિલ ફરમા કે આપ કો પહચાન કરા દી.

ચુનાન્ચે, એક મરતબા આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જુમુઆ કે દિન ખુત્બા દેને કે લિયે ખળે હુએ ઔર આપ ને હમ્દો સના કે બા'દ એક એક મુનાફિક કા નામ લે કર ફરમાયા. **"ઉખ્રૂજ યા ફુલાં ફ ઇન્નક મુનાફિક."** યા'ની નિકલજા એ ફુલાં કે તૂ મુનાફિક હૈ. સાબિત હુવા કે અલ્લાહ ને અપને મહબૂબ કો ઈલ્મ અતા કિયા ઔર યેહ ભી સાબિત હુવા કે ગુસ્તાખાને રસૂલ, બદ અકીદા, બદ મઝહબ લોગોં કો મસ્જિદ સે નિકાલના સુન્નતે રસૂલ હૈ.

(209) આયત નં. 102 જો અપને ગુનાહોં પર નાદિમ હોતે હૈં અલ્લાહ ઉન કી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ

وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا وَّاٰخَرَ سَيِّئًا ؕ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

તર્જમા : ઔર કુછ ઔર હૈં જો અપને ગુનાહોં કા ઈકરાર કિયે ઔર કુછ નેક કામ કિયે ઔર કુછ ગુનાહ ભી ઉન સે હુએ કરીબ હૈ કે અલ્લાહ ઉન કી તૌબા કબૂલ ફરમા લે, બેશક ! અલ્લાહ ઝરૂર ગફૂર રહીમ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મદીનએ તય્યિબા કે ચન્દ મુસલમાનોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો ગઝવએ

તબૂક મેં હાઝિર ન હુએ થે મગર ઉન્હોં ને મુનાફિકોં કી તરહ ઝૂટે બહાને ન બનાએ ઔર વોહ અપને ઈસ ફે'લ પર નાદિમ હુએ. મુકિર (ઇકરારી) હુએ ઔર તૌબા કી ઔર કહા કે હમ પર અફ્સોસ ! હમ ગુમરાહોં કે સાથ યા ઔરતોં કે સાથ રહ ગએ ઔર રસૂલુલ્લાહ ઔર ઉન કે અસ્હાબ જિહાદ મેં હૈં.

જબ હુઝૂર જિહાદ સે વાપસ હુએ ઔર મદીને કે કરીબ પહુંચે તો ઉન્હોં ને કસમ ખાઈ કે હમ અપને આપ કો સુતૂનોં સે બાન્ધ લેંગે ઔર હરગિઝ ન ખોલેંગે યહાં તક કે ખુદ રસૂલે કરીમ હી ખોલેં યેહ કસમેં ખા કર વોહ મસ્જિદ શરીફ મેં સુતૂનોં સે બન્ધ ગએ, જબ હુઝૂર તશરીફ લાએ ઔર ઉન્હેં મુલાહઝા ફરમાયા, તો બોલે, યેહ કૌન લોગ હૈં ? અર્ઝ કિયા ગયા, યેહ વોહ લોગ હૈં, જો જિહાદ મેં જાને સે રહ ગએ થે ઔર ઉન્હોં ને અલ્લાહ સે અહદ કિયા હૈ કે હમ અપને આપ કો ન ખોલેંગે જબ તક હુઝૂર ઉન સે રાઝી હો કર ખુદ ન ખોલેં.

હુઝૂર ને ફરમાયા કે, મૈં ભી અલ્લાહ કી કસમ ખાતા હૂં કે ન મૈં ઉન કો ખોલૂં ઔર ન ઉન કા ઉઝ્ર કબૂલ કરૂં, જબ તક મુઝે અલ્લાહ કી તરફ સે ઉન કો ખોલને કા હુક્મ દિયા જાએ, તબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં ખોલા.

જબ સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં ખોલા તો ઉન્હોં ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! યેહ હમારા માલ હમારે રહ જાને કા બાઈસ હુવા, ઇન્હેં લીજિયે ઔર સદકા કીજિયે ઔર હમેં પાક કર દીજિયે ઔર હમારે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત ફરમાઇયે. હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : મુઝે તુમ્હારા માલ લેને કા હુક્મ નહીં હૈ. ઈસ પર અગલી આયત નાઝિલ હુઈ.

ઐ મહબૂબ ! ઉન કે માલ સે ઝકાત તહસીલ કરો, જિસ સે તુમ ઉન કો પાકીઝા ઔર સુથરા કર દો ઔર ઉન કે હક મેં દુઆએ ખૈર કરો, બેશક ! તુમ્હારી દુઆ ઉન કે લિયે દિલોં કા ચૈન હૈ. سُبْحٰنَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

(210) આયત નં. 107 ફિર્કા પરસ્તોં કી મસ્જિદેં

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَّكُفْرًا وَّتَفْرِيْقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَاِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ مِنْ قَبْلُ ؕ وَلَيَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنَاۤ اِلَّا الْحُسْنٰى ؕ وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكٰذِبُوْنَ۝

તર્જમા : ઔર જિન્હોં ને મસ્જિદ બનાઈ કુફ્ર કી બિના પર, નુક્સાન પહુંચાને કો ઔર મુસલમાનોં મેં ફિર્કા બન્દી કરને કો ઔર ઉસ કે ઈન્તિઝાર મેં જો પહલે સે અલ્લાહ વ રસૂલ કા મુખાલિફ હૈ ઔર વોહ ઝરૂર કસમેં ખાએંગે કે હમ ને તો ભલાઈ ચાહી ઔર અલ્લાહ ગવાહ હૈ કે વોહ બેશક ! ઝૂટે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત એક જમાઅતે મુનાફિકીન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિન કી તા'દાદ 12 થી ઔર જિન્હોં ને મસ્જિદે કૂબા કો નુક્સાન પહુંચાને ઔર મુસલમાનોં કી જમાઅત કો મુતફર્રિક કરને કી ગરઝ સે એક મસ્જિદ બનાઈ.

અબૂ આમિર રાહિબ જો કબીલએ બની ખઝરજ કે શુરફા મેં સે થા. તૌરૈત ઔર ઈન્જીલ કે ઈલ્મ પર બળી મહારત રખતા થા ઔર વોહ એક નસરાની રાહિબ (પાદરી) બન ચુકા થા, હિજરત કે કબ્લ વોહ હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ના'ત અહલે મદીના કો સુનાયા કરતા થા. જબ હુઝૂર હિજરત કર કે મદીનએ મુનવ્વરા તશરીફ લે આએ તો વહાં કે લોગ આપ કે જમાલ વ કમાલ પર શૈફતા (આશિક) હો ગએ ઔર અબૂ આમિર કી સોહબત સે દૂર ચલે ગએ તો અબૂ આમિર કો હસદ હુવા.

સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મદીના તશરીફ લાને કે બા'દ વોહ આયા ઔર કહને લગા, યેહ કૌન સા દીન હૈ જો આપ લાએ હો ? હુઝૂર ને ફરમાયા : મૈં મિલ્લતે હનફિયા દીને ઈબ્રાહીમી લાયા હૂં ઉસ ને કહા : ક્યા મૈં ઉસી દીન પર હૂં ? ફરમાયા : નહીં. વોહ કહને લગા ક્યા આપ ને ઉસ દીન મેં કુછ મિલા દિયા હૈ ? હુઝૂર ને ફરમાયા : નહીં. મૈં ખાલિસ સાફ

મિલ્લત લાયા હૂં. અબ અબૂ આમિર ને કહા : હમ મેં સે જો ઝૂટા હો અલ્લાહ ઉસે મુસાફિરત મેં તન્હા ઔર બેકસ કર કે હલાક કરે, હુઝૂર ને આમીન ફરમાયા. લોગોં ને ઉસ કા નામ અબૂ આમિર રાહિબ કે બજાએ અબૂ આમિર ફાસિક રખ દિયા.

અબ વોહ આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ઇન્કાર મેં મશ્ગૂલ હુવા ઔર જંગે બદ્ર કે બા'દ મદીને સે ભાગ કર કુફ્ફારે મક્કા સે મિલા ઔર જંગે ઉહુદ મેં આયા. લશ્કરે ઇસ્લામ પર તીર ચલાને વાલોં મેં વોહ પહલા થા ઔર જંગે હુનૈન મેં ભી વોહ આયા. હુનૈન મેં જબ કબીલએ હવાજન કો શિકસ્ત હુઈ તો વોહ માયૂસ હો કર મુલ્કે શામ કી તરફ ભાગા, વહાં સે ઉસ ને મુનાફિકોં કો ખબર ભેજી કે તુમ સે જો સામાને જંગ હો સકે, ઇતને અસ્લહે (હથિયાર) જમ્અ કરો ઔર મેરે લિયે એક મસ્જિદ બનાઓ. મૈં શાહે રૂમ કે પાસ જાતા હૂં, મૈં વહાં સે રૂમી લશ્કર લે કર આઊંગા ઔર મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ઔર ઉન કે અસ્હાબ કો નિકાલૂંગા ઔર મસ્જિદ મેં બૈઠ કર દર્સ દિયા કરૂંગા.

યેહ ખબર પા કર મુનાફિકોં ને મસ્જિદે ઝરાર બનાઈ ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કિયા કે યેહ મસ્જિદ હમ ને આસાની કે લિયે બનાઈ હૈ, જો લોગ બૂઢે યા કમઝોર વગૈરા હૈં વોહ ઇસ મેં બા ફરાગત નમાઝ પઢ લિયા કરેં આપ ઇસ મેં એક નમાઝ પઢ દીજિયે ઔર બરકત કી દુઆ ફરમા દીજિયે.

હુઝૂર ને ફરમાયા : અભી તો મૈં તબૂક કે સફર કે લિયે તય્યારી કર ચુકા હૂં, વાપસી પર અલ્લાહ કી મરઝી હોગી તો વહાં નમાઝ પઢ લૂંગા. જબ નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ગઝવએ તબૂક સે વાપસ હો કર મદીના શરીફ કે કરીબ એક મકામ પર ઠહરે તો મુનાફિકીન ને આપ સે દોબારા દરખ્વાસ્ત કી, કે ઉન કી મસ્જિદ મેં તશરીફ લે ચલેં તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન કે ફાસિદ ઇરાદોં કો બેનકાબ કર દિયા ગયા ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

ને અપને અસ્હાબ કો હુક્મ દિયા કે ઉસ મસ્જિદ કો ગિરા દેં ઔર આગ લગા દેં. ચુનાન્ચે, ઐસા હી કિયા ગયા ઔર અબૂ આમિર ફાસિક શામ મેં સફર કી હાલત મેં બેકસી ઔર તન્હાઈ કે આલમ મેં હલાક હુવા.

મા'લૂમ હુવા કે જો મસ્જિદે ઈસ્લામ કો નુક્સાન પહુંચાને કે લિયે બનાઈ જાતી હૈં વોહ મકામ લાઈકે ઈબાદત નહીં હૈ ઔર ઐસા કામ કરને વાલે બાગિયોં કે સરગના કા હશ્ર ભી બુરા હી હોતા હૈ.

(211) આયત નં. 108 મસ્જિદે કૂબા કા બયાન ઔર અહલે કૂબા કી પાકીઝગી કા બયાન

لَا تَقُمْ فِيْهِ اَبَدًا ؕ لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَى التَّقْوٰى مِنْ اَوَّلِ يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُوْمَ فِيْهِ ؕ فِيْهِ رِجَالٌ يُّحِبُّوْنَ اَنْ يَّتَطَهَّرُوْا ؕ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِيْنَ ﴿۱۰۸﴾

તર્જમા : ઉસ મસ્જિદ (મસ્જિદે ઝરાર) મેં કભી ખળા ન રહના. બેશક ! વોહ મસ્જિદ (મસ્જિદે કૂબા) પહલે હી દિન સે જિસ કી બુન્યાદ ખૌફે ખુદા પર રખી ગઈ હૈ વોહ ઈસ લાઈક હૈ કે તુમ ઉસ મેં કિયામ કરો, ઉસ મેં ઐસે લોગ હૈં જો બહુત પાક સાફ રહને કો પસન્દ કરતે હૈં ઔર પાક સાફ રહને વાલોં કો અલ્લાહ દોસ્ત રખતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ સે મુરાદ મસ્જિદે કૂબા હૈ જો બની અમ્ર વ બની ઔફ કે મહલ્લે મેં હૈ. જબ આપ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હિજરત કર કે મદીનએ મુનવ્વરા તશરીફ લાએ તો મહલ્લા કૂબા મેં ઉતરે ઔર ચૌદહ(14) રોઝ યહાં કિયામ કિયા ઔર ઈન્હી દિનોં મેં આપ ને મસ્જિદ કી બુન્યાદ ડાલી મદીનએ મુનવ્વરા કી યેહ પહલી મસ્જિદ હૈ જિસ મેં સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને નમાઝ પઢી.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હર હફ્તે કૂબા મેં તશરીફ લાતે થે, દૂસરી હદીસ મેં હૈ કે મસ્જિદે કૂબા મેં નમાઝ પઢને કા સવાબ ઉમરાહ કે બરાબર હૈ.

યેહ આયત અહલે મસ્જિદે કૂબા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઐ ગિરોહે અન્સાર ! અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ને તુમ્હારી તા'રીફ ફરમાઈ, તુમ વુઝૂ ઔર ઈસ્તિન્જા કે વક્ત ક્યા અમલ કરતે હો ? ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! હમ બળા ઈસ્તિન્જા તીન ઢેલોં સે કરતે હૈં ઔર ઈસ કે બા'દ પાની લેતે હૈં યેહ પાક સાફ રહને કી આદત બહુત અચ્છી હૈ ઔર બેશક ! અલ્લાહ પાક સાફ રહને વાલે ઔર તૌબા કરને વાલે કો મહબૂબ રખતા હૈ.

(212) આયત નં. 111 અલ્લાહ ને મુસલમાનોં કે માલ ઔર જાનેં જન્નત કે બદલે મેં ખરીદ લિયે હૈં

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ ؕ

તર્જમા : બેશક ! અલ્લાહ ને મુસલમાનોં સે ઉન કી જાન ઔર માલ કો ખરીદ લિયા હૈ, ઈસ કીમત પર કે ઉન કે લિયે જન્નત હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : લૈલતુલ ઉકબહ કે મૌકઅ પર જબ અન્સાર ને રસૂલે ખુદા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે બૈઅત કી, જિન મેં 75 મદીને વાલે ઈમાન સે મુશર્રફ હુએ. તો અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને ખુદા વ રસૂલે ખુદા કે તઅલ્લુક સે અપના ફર્ઝ જાનના ચાહા તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈરશાદ ફરમાયા : મૈં અપને રબ કે લિયે તૌબા શર્ત કરતા હૂં કે તુમ ઉસ કી ઈબાદત કરો ઔર ઉસ કી ઈબાદત મેં કિસી કો શરીક ન કરો ઔર મેરે લિયે યેહ શર્ત કરતા હૂં કે ઉન ચીઝોં સે મેરી ઈતાઅત કરો જિન સે તુમ અપની જાન ઔર અપને માલ કી હિફાઝત કરતે હો.

ઉન્હોં ને સુવાલ કિયા કે હમ ઈસ બાત પર કાઈમ રહેં યા'ની યેહ અમલ કરેં તો હમેં ક્યા મિલેગા. સરકાર ને ફરમાયા : જન્નત. ઈસ પર અન્સાર બોલે કે યેહ ખરીદો ફરોખ્ત બળે ફાઈદે વાલી હૈ, હમ ને ઈસ તિજારત મેં ફાઈદા પાયા ઔર હરગિઝ નુક્સાન ન હોગા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. سُبْحٰنَ اللہ عَزَّوَجَلَّ

(213) આયત નં. 113 કાફિરોં કે લિયે ન મગ્ફિરત હૈ ન દુઆએ મગ્ફિરત

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ يَّسْتَغْفِرُوْا لِلْمُشْرِكِيْنَ وَلَوْ كَانُوْۤا اُولِيْ قُرْبٰى مِنْۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُمْ اَصْحٰبُ الْجَحِيْمِ ﴿۱۱۳﴾

તર્જમા : નબી ઔર મુસલમાનોં કા યેહ કામ નહીં કે ગૈર મુસ્લિમોં કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરેં. ચાહે વોહ રિશ્તેદાર હોં જબ કે ઉન કો યેહ ઝાહિર હો ગયા કે વોહ જહન્નમી હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નબિયે કરીમ صَلَّى اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અપને ચચા અબૂ તાલિબ સે ફરમાયા થા કે મૈં તુમ્હારે લિયે ઈસ્તિગફાર કરૂંગા. જબ તક મુઝે ન રોકા જાએ. તો અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમા કર મુમાનઅત ફરમા દી.

(214) આયત નં. 114 હઝરતે ઇબ્રાહીમ عَلَیْہِ السَّلَام **કા આઝર કે લિયે બખ્શિશ કી દુઆ કરના**

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ اِبْرٰهِيْمَ لِاَبِيْهِ اِلَّا عَنْ مَّوْعِدَةٍ وَّعَدَهَاۤ اِيَّاهُ ۚ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗۤ اَنَّهٗ عَدُوٌّ لِّلّٰهِ تَبَرَّاَ مِنْهُ ؕ اِنَّ اِبْرٰهِيْمَ لَاَوَّاهٌ حَلِيْمٌ ﴿۱۱۴﴾

તર્જમા : ઔર ઈબ્રાહીમ કા અપને બાબા કી બખ્શિશ ચાહના, તો વોહ તો સિર્ફ એક વા'દે કે સિવા કુછ ન થા જો વોહ કર ચુકે થે, ફિર જબ ઈબ્રાહીમ કો ખુલ ગયા કે વોહ અલ્લાહ કા દુશ્મન હી રહા, તો ઉસ સે હટ ગએ. બેશક ! ઈબ્રાહીમ ઝરૂર બહુત આહેં ભરને વાલે તહમ્મુલ કરને વાલે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ વા'દે સે યા તો વોહ વા'દા મુરાદ હૈ જો હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام ને અપને બાપ કે બળે ભાઈ આઝર સે કહા થા કે મૈં અપને રબ સે તેરી મગ્ફિરત ચાહુંગા, યા વોહ વા'દા મુરાદ હૈ જો આઝર ને હઝરતે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام સે ઈસ્લામ લાને કે લિયે કિયા થા, તો ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام કી દુઆ ઈસ વા'દે કે સબબ સે થી.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં એક રિવાયત હૈ કે હઝરતે અલી كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم ફરમાતે હૈં કે જબ યેહ આયત **"અસ્તગફિરુ લક રબ્બી"** નાઝિલ હુઈ તો મૈં ને સુના કે એક શખ્સ અપને વાલિદૈન કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરતા હૈ, બા વુજૂદ યેહ કે વોહ દોનોં મુશ્રિક થે.

મૈં ને કહા : તૂ મુશ્રિકોં કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરતા હૈ ? ઉસ ને કહા ક્યા ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام ને આઝર કે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત ન કી થી ? વોહ ભી તો મુશ્રિક થા. મૈં ને યેહ વાકિઆ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કિયા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام કા ઈસ્તિગફાર ઈસ્લામ કી ઉમ્મીદ પર થા, જિસ કા આઝર ને ઈબ્રાહીમ عَلَيْهِ السَّلَام કો વા'દા કિયા થા ઔર આપ ને આઝર કો ઈસ્તિગફાર કા વા'દા કિયા થા ઔર જબ યેહ બાત ખુલ ગઈ કે વોહ કાફિર હી રહા તો આપ ને અપના ઈલાકા (રિશ્તા) તોળ દિયા ઔર ઈસ્તિગફાર કરના બન્ધ કર દિયા.

(215) આયત નં. 117 ગઝવએ તબૂક કે મુજાહિદીન પર અલ્લાહ કી રહમત

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ

તર્જમા : બેશક ! અલ્લાહ કી રહમત મુતવજ્જેહ હુઈ ઉસ ગૈબદાં નબી પર ઔર ઉન મુહાજિરીન ઔર અન્સાર પર, જિન્હોં ને મુશ્કિલ કી ઘળી મેં ઉન કા સાથ દિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ગઝવએ તબૂક કે મુજાહિદીન કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ, ઈસ ગઝવે મેં મુસલમાન લશ્કર પર તંગી (શોર્ટેજ) કા યેહ હાલ થા કે દસ દસ આદમિયોં કે બીચ સુવારી કે લિયે એક ઊંટ થા. નૌબત બ નૌબત (એક કે બા'દ દૂસરા) ઉસ પર સુવારી કરતે થે. ખાને કી કિલ્લત કા યેહ હાલ થા કે એક એક ખજૂર પર કઈ આદમી બસર કરતે થે. ઈસ તરહ કે થોળી ચૂસ કર પાની પી લિયા, પાની કી ભી નિહાયત તંગી થી ગર્મી શિદ્દત કી થી, પ્યાસ કા ગલ્બા ઔર પાની નહીં, ઈસ હાલત મેં સહાબએ કિરામ સિદ્ક, ઈમાન, યકીન ઔર ઈખ્લાસ કે સાથ હુઝૂર કી જાં નિસારી મેં સાબિત કદમ રહે.

હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! દુઆ ફરમાઈયે. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને દસ્તે મુબારક ઉઠા કર દુઆ ફરમાઈ, અભી દસ્તે મુબારક દુઆ કે લિયે ઉઠે હી થે કે અલ્લાહ તઆલા ને અબ્ર ભેજા, બારિશ હુઈ, લશ્કર સૈરાબ હુવા. સહાબાને બરતન ભર લિયે. ઉસ કે બા'દ જબ આગે ચલે તો ઝમીન ખુશ્ક થી, બારિશ થી હી નહીં. પાની વોહ અબ્રે ખાસ ઉસ લશ્કર હી કે લિયે ભેજા ગયા થા. سُبْحَانَ اللّٰہِ عَزَّوَجَلَّ

(216) આયત નં. 118 અલ્લાહ તૌબા કબૂલ કરને વાલા મહેરબાન હૈ

وَّعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا ؕ حَتّٰۤى اِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْاَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ اَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْۤا اَنْ لَّا مَلْجَاَ مِنَ اللّٰهِ اِلَّاۤ اِلَيْهِ ؕ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا ؕ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿۱۱۸﴾

તર્જમા : ઉન તીનોં કી ભી તૌબા કબૂલ કી જો બિછળ ગએ થે, યહાં તક કે જબ ઉન પર ઝમીન અપની વુસ્અત કે બાવુજૂદ તંગ હો ગઈ ઔર ઉન પર અપની જાન તંગ હો ગઈ ઔર સમઝ

ગએ કે અલ્લાહ સે પનાહ નહીં, સિવા ઉસી કે પાસ, ફિર ઉન કી તૌબા કબૂલ કી. બેશક ! અલ્લાહ હી તૌબા કબૂલ કરને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ તીન અન્સારી સહાબા થે, જો જંગે તબૂક મેં ન ગએ ઔર પીછે રહ ગએ. યેહ કા'બ બિન માલિક ઔર હિલાલ ઈબ્ને ઉમય્યા ઔર મેશરહ બિન રબીઅ હૈં. રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તબૂક સે વાપસ આ કર ઉન સે જિહાદ મેં હાઝિર ન આને કી વજહ દરયાફ્ત કી ઔર ફરમાયા કે, ઠહરો યહાં તક કે અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે લિયે કોઈ ફૈસલા ફરમાએ. સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હુક્મ ફરમા દિયા થા કે કોઈ મુસલમાન ન ઉન સે મિલે જુલે ન બાત કરે ઔર ચાલીસ દિન કે બા'દ આપ ને ફરમાયા કે, વોહ અપની ઔરતોં સે ભી દૂર રહેં, યહાં તક કે ઐસા લગતા થા કે ઉન કો કોઈ પહચાનતા હી નહીં હૈ.

ઉન કો કોઈ ઐસી જગહ ન મિલ સકી જહાં ઉન્હેં એક લમ્હે કે લિયે ભી કરાર હોતા, હર વક્ત પરેશાની ઔર રન્જો ગમ મેં મુબ્તલા હુએ, દુન્યા જૈસે કે ઉન કે લિયે તંગ હો ગઈ ઔર વોહ તૌબા ઔર ગિર્યા વ ઝારી કરતે રહે ઔર અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કે હાલ પર કરમ ફરમાયા ઔર અપને નબિયે પાક પર આયત નાઝિલ કર કે ઉન્હેં તૌબા કી કબૂલિયત કી ખુશ ખબર સુનાઈ.

ઈસ મકામ પર યેહ બાત ઝેહ્‌ન નશીં રહે કે **જબ તક અલ્લાહ તબારક વ તઆલા તૌબા કી તૌફીક નહીં દેતા. તબ તક કિસી તૌબા કરને વાલા સચ્ચી તૌબા કી તરફ રાગિબ હી નહીં હોતા ઔર તૌબા કરને વાલે કી તૌબા દુરુસ્ત નહીં હોતી, અપને ગુનાહ યા ખતા પર શર્મિન્દા હો કર તાઈબ હોના ભી અલ્લાહ કી તરફ સે બહુત બળા ઈન્આમ હૈ.**

સૂરએ યૂનુસ

(217) આયત નં. 2 ક-દમ-સિદ-કીન સે ક્યા મુરાદ હૈં ?

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَاۤ اِلٰى رَجُلٍ مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ ؕ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيْنٌ ۝۲

તર્જમા : ક્યા લોગોં કો તઅજ્જુબ હુવા ઈસ પર, કે હમ ને ઉન્હી મેં સે એક મર્દ પર વહી ભેજી, કે લોગોં કો ડરાઓ ઔર જો ઈમાન લાએં, ઉન કો ખુશ ખબર દે દેં કે ઉન કે પરવર દિગાર કે પાસ ઉન કે લિયે **ક-દ-મ-સિદ-કીન** યા'ની સચ કા મકામ હૈ. કાફિર બોલે કે યેહ તો ખુલા જાદૂગર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُمَا ને ફરમાયા કે, જબ અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો રિસાલત સે મુશર્રફ ફરમાયા તો આપ ને એ'લાને નબુવ્વત કિયા, તો અરબ મુન્કિર હો ગએ ઔર ઉન મેં સે બા'ઝ ને કહા કે, અલ્લાહ કી શાન ઈસ સે બઢ કર હૈ કે કિસી ઈન્સાન કો રસૂલ બનાએ ઔર સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી અઝમતો કો ન પહચાન સકે ઔર બોલ પળે કે તઅજ્જુબ હૈ કે હક તઆલા અહલે દુન્યા પર એક આદમી કો રસૂલ બનાએ ઔર વોહ ભી ઈસ કે લિયે અબૂ તાલિબ કે ભતીજે ઔર અબ્દુલ્લાહ કે યતીમ કો ચુને. ચુનાન્ચે, રબ તઆલા ને ફરમાયા ઔર યેહ આયત નાઝિલ કી.

ક-દ-મ-સિદ-કીન સે ક્યા મુરાદ હૈ ? ઈસ કે બારે મેં કઈ કૌલ હૈં યેહ ભી કહા ગયા કે ક-દ-મ-સિદ-કીન સે મુરાદ હક તઆલા કા મોમિનોં કો નજાત દેને કા વા'દએ અજલી હૈ.

ઔર યેહ ભી કૌલ હૈ કે કદમે સિદ્ક સે મુરાદ મકામે સિદ્ક હૈ, કે ઈસ મેં ન ઝવાલ હૈ ન મલાલ, યા ઈમાને સાદિક

મુરાદ હૈ, યા અલ્લાહ કી રિઝામન્દી મુરાદ હૈ, યા મોમિનીન કે હક મેં ફિરિશ્તોં કી દુઆએં યા વોહ નેક કામ જો પહલે સે આગે ભેજે, યા અગલે બુઝુર્ગ જિન કી દુઆએં પીછે વાલોં કો પહુંચતી હૈં યા ઔલાદે સાલેહ જો ઉન સે પહલે વફાત પા જાએ, યા અલ્લાહ તઆલા કા ઈસ ઉમ્મત કો તાઅત કે સાથ મુકદ્દમ કરના. જિસ કી ખબર **"નહ-નુલ આખિરુસ્સાબિકુન"** સે મિલતી હૈ, યા સચ્ચે શફીઅ શફીઉલ મુઝનિબીન મુહમ્મદ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મુરાદ હૈં.

જબ આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે પૂછા ગયા કે ક-દ-મે સિદ-કીન સે ક્યા મુરાદ ! તો આપ ને ફરમાયા : "વોહ મેરી શફાઅત હૈ. વસીલા કિયે જાઓ તુમ મેરે સાથ અપને રબ કી તરફ" ઔર યેહ અમ્રે યકીની હૈ કે ગુનહગારોં કો રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શફાઅત કે બરાબર કોઈ વસીલા નહીં.

(218) આયત નં. 11 આદમી અપને લિયે હલાકત કી દુઆ કરતા હૈ

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ ؕ

તર્જમા : ઔર અગર અલ્લાહ લોગોં પર બુરાઈ ઐસી જલ્દ ભેજતા જૈસી વોહ ભલાઈ કી જલ્દી કરતે હૈં તો ઉન કા વા'દા પૂરા હો ચુકા હોતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની અગર અલ્લાહ તઆલા લોગોં કી બદ દુઆએં જો વોહ ગુસ્સે કે વક્ત અપને લિયે ઔર અપને અહલો અયાલ યા માલ કે લિયે કરતે હૈં ઔર કહતે હૈં હમ હલાક હો જાએં ખુદા હમેં ગારત કરેં, ખુદા મુઝે મૌત દે, મેરા માલ બરબાદ હો જાએ, ઔર ઐસે હી કલ્મે અપની ઔલાદ વ રિશ્તેદારોં કે લિયે કહતા હૈ, અગર વોહ બદ દુઆએં જલ્દી કબૂલ હો જાતીં તો ઉન લોગોં કા ખાતમા હો જાતા, લેકિન અલ્લાહ તબારક વ તઆલા દુઆએં ખૈર કબૂલ ફરમાને મેં જલ્દી કરતા હૈ, દુઆએ બદ મેં નહીં, ઔર યેહ ઉસ કી રહમત હૈ.

શાને નુઝૂલ : નઝર ઈબ્ને હારિસ ને કહા થા, યા રબ ! યેહ દીને ઈસ્લામ અગર તેરે નઝદીક હક હૈ તો હમ પર આસ્માન સે પથ્થર બરસા, ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

(219) આયત નં. 12 ને'મત ઔર મુસીબત મેં બન્દે કા હાલ

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْۢبِهٖۤ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَآئِمًا ۚ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهٗ مَرَّ كَاَنْ لَّمْ يَدْعُنَاۤ اِلٰى ضُرٍّ مَّسَّهٗ ؕ

તર્જમા : ઔર જબ ઈન્સાન કો દુખ પહુંચતા હૈ તો હમ કો લૈટે, બૈઠે, યા ખળે (હર હાલ મેં) પુકારને લગતા હૈ ઔર જબ હમ ને ઉસ કા દુખ દૂર કર દિયા, તો ઐસે ચલ દેતા હૈ જૈસે કે હમેં કભી પુકારા હી ન થા, ઉસ દુખ મેં જો ઉસે પહુંચા થા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મત્લબ યેહ હૈ કે ઈન્સાન બલા કે વક્ત બિલ્કુલ બે સબ્રા હૈ ઔર રાહત કે વક્ત એક દમ નાશુક્રા હૈ.

યેહ હાલ દૌરે રિસાલત કે કાફિરોં કા થા, જૈસા કે વલીદ ઈબ્ને મુગીરા ઔર ઉત્બા બિન રબીઆ જૈસે લોગ કે જબ તક્લીફ પહુંચતી તો દુઆ મેં મશ્ગૂલ હો જાતે ઔર જબ અલ્લાહ તઆલા ઉસ મુસીબત યા બલા સે નજાત દે દેતા તો વાપસ અપને કુફ્ર ઔર નાશુક્રી કી તરફ પલટ જાતે.

યેહી અહવાલ આજ કે દૌર કે મુસલમાનોં કે ભી હો ગએ હૈં કે વોહ ભી મુસીબત કે વક્ત ગિળ ગિળા કર દુઆએં કરતે હૈં ઔર જબ અલ્લાહ તબારક વ તઆલા અપને ફઝ્લ સે તકાલીફ દૂર ફરમા દેતા હૈ તો વોહ અલ્લાહ કો ભૂલ જાતે હૈં.

મોમિન આકિલ કા હાલ ઈસ કે ખિલાફ હૈ વોહ મુસીબત વ બલા પર સબ્ર કરતા હૈ, રાહત વ ને'મત કે વક્ત શુક્ર કરતા હૈ, તક્લીફ વ રાહત દોનોં હાલ મેં અલ્લાહ તઆલા સે ગિળ ગિળાતા હૈ.

ઔર મોમિને કામિલ કા હાલ તો ઈસ સે ભી અરફ્ઓ આ'લા હૈ. વોહ અલ્લાહ કે ચુને હુએ બન્દે કો હાસિલ હૈ, ઔર વોહ યેહ કે મુસીબતો બલા યા ને'મતો રાહત, દોનોં હાલત મેં ઉસ કે દિલ યક્સાં રહતે હૈં. કઝાએ ઈલાહી પર દિલ સે રાઝી રહતે હૈં ઔર હર હાલ મેં શુક્ર કરતે રહતે હૈં.

(220) આયત નં. 15 કિસી કો હક નહીં કે કુરઆન કો બદલ દે

قَالَ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا ائْتِ بِقُرْاٰنٍ غَيْرِ هٰذَآ اَوْ بَدِّلْهُ ؕ

તર્જમા : વોહ જિન કો હમ સે મિલને કી ઉમ્મીદ નહીં હૈ જબ ઉન પર હમારા કલામ પઢા જાતા હૈ તો કહતે હૈં કે દૂસરા કુરઆન લે આઈયે યા ઈસ કો બદલ ડાલો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુશ્રિકીને મક્કા મેં સે 5 અફરાદ યા'ની અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમય્યા અલ મખ્ઝુમી, વલીદ બિન મુગીરા, મકરઝ બિન હફ્સ, અમ્ર બિન અબ્દુલ્લાહ આમિરી ઔર અલ આસ બિન આમિર બિન હિશામ, યેહ તમામ આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હુએ ઔર કહા કે અગર આપ ચાહતે હૈં કે હમ આપ પર ઈમાન લે આએં તો આપ ઈસ કુરઆન કે ઈલાવા કોઈ ઔર કુરઆન લે આએં, જિસ મેં લાત વ ઉઝ્ઝા ઔર મનાત (યેહ મુશ્રિકીન કે બુતોં કા નામ હૈં) કી ઈબાદત સે મન્અ ન કિયા ગયા હો ઔર અગર અલ્લાહ ઐસી આયતેં નાઝિલ ન કરે તો આપ ઐસી આયતેં બના લેં. યા ઈસ કુરઆન કો બદલ ડાલેં ઔર અઝાબ કી આયતોં કી જગહ રહમત કી આયતેં બના લે યા હરામ કી જગહ હલાલ ઔર હલાલ કી જગહ હરામ લિખ ડાલેં.

કુફ્ફાર કા યેહ મુતાલ્બા બતૌરે મઝાક થા, યા ફિર ઈસ મુતાલબે સે ઉન કી ગરઝ યેહ હો કે અગર યેહ મુતાલ્બા માન લિયા જાએ તો આપ કા યેહ દા'વા બાતિલ હો જાએ કે કુરઆન અલ્લાહ તઆલા કા કલામ હૈ.

અલ્લાહ તઆલા ને યેહ ફરમા દિયા કે એ મહબૂબ ! જવાબ દે દીજિયે કે મૈં ઈસ કલામ મેં કોઈ કમી બેશી નહીં કર સકતા ઈસ લિયે કે યેહ મેરા કલામ નહીં હૈ, બલ્કે યેહ કલામે ઈલાહી હૈ.

(221) આયત નં. 22 ઇકરમા ઇબ્ને અબૂ જહલ, મુસીબત જિન કે હક મેં ને'મત બન ગઈ

هُوَ الَّذِیۡ یُسَیِّرُکُمۡ فِی الۡبَرِّ وَ الۡبَحۡرِ ؕ

તર્જમા : વોહી હૈ જો સૈર કરાતા હૈ તુમ્હેં ખુશ્કી ઔર તરી મેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : દરિયાઈ સફર મેં બન્દે જબ તક આરામ સે સફર કરતે રહતે હૈં. ઈસ બીચ અચાનક દાએં યા બાએં યા આગે પીછે કહીં સે તેઝ હવા યા આંધી તુફાન આ જાએ ઔર જાન પર બન આએ તો લોગ એક અલ્લાહ કો પુકારતે હૈં જૈસા કે.

ઉમ્મે હકીમ બિન્તે અલ હારિસ વોહ ઈકરમા બિન અબી જહલ કે નિકાહ મેં થી. હુવા યૂં કે જબ મક્કા ફત્હ હુવા તો વોહ આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર ઈમાન લે આઈ ઔર ઉન કે શૌહર ઈકરમા મક્કે સે ભાગે, વોહ એક કશ્તી મેં બૈઠે. વોહ કશ્તી તુફાન મેં ફંસ ગઈ. ઈકરમા ને લાત વ ઉઝ્ઝા, જિસ કી વોહ પરસ્તિશ (પૂજા પાઠ) કરતે થે, ઉસ કો પુકારા. કશ્તી વાલોં ને કહા કે, ઈસ તુફાન મેં જબ તક તુમ ઈખ્લાસ કે સાથ એક અલ્લાહ કો નહીં પુકારોગે તો કહીં ભી નજાત નહીં, કુછ ફાઈદા ન હોગા, અલ્લાહ કે સિવા ઈસ તુફાન સે નજાત દેને વાલા કોઈ નહીં.

અબ ઈકરમા કી આંખેં ખુલ ગઈ ઔર ઉન્હોં ને દિલ મેં સોચા કે અગર સમુન્દર મેં સિર્ફ અલ્લાહ ફરિયાદ કો સુનતા હૈ તો ખુશ્કી મેં ભી ઉસ કે સિવા કોઈ ઔર કામ નહીં આ સકતા હૈ. ઉન્હોં ને કસમ ખાઈ કે અગર અલ્લાહ ને મુઝે ઈસ તુફાન સે બચા લિયા તો સીધા મૈં મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કે પાસ હાઝિર હો

જાઉંગા ઔર ઈસ્લામ કબૂલ કર લૂંગા, ફિર ઉન્હોં ને ઐસા હી કિયા.

ઔર اَلْحَمْدُلِلّٰہ عَزَّوَجَلَّ વોહ ઈમાન લે આએ ઔર તા હયાત મુખ્લિસ મોમિન બને રહે.

(222) આયત નં. 48 અઝાબ જલ્દી માંગને વાલે

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ۝

તર્જમા : ઔર (કાફિર) કહતે હૈં યેહ વા'દા (અઝાબ કા) કબ પૂરા હોગા, અગર તુમ સચ્ચે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ આયત **"ઇન્ના નુરિયન્નક"** મેં અઝાબ કી વઈદ દી ગઈ તો કાફિરોં ને બરાહે સરકશી યેહ કહા કે જિસ અઝાબ કા આપ વા'દા કરતે હો, વોહ કબ આએગા ? ઈસ મેં ક્યા તાખિર હૈં ? ઉસ અઝાબ કો જલ્દ લે આઈયે. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ હૂદ

(223) આયત નં. 5 અલ્લાહ સે કુછ ભી કભી છુપા હુવા નહીં હે

اَلَاۤ اِنَّهُمْ يَثْنُوْنَ صُدُوْرَهُمْ لِيَسْتَخْفُوْا مِنْهُ ؕ اَلَا حِيْنَ يَسْتَغْشُوْنَ
ثِيَابَهُمْ ۙ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّوْنَ وَمَا يُعْلِنُوْنَ ۚ اِنَّهٗ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ۝

તર્જમા : સુનો વોહ લોગ અપને સીને દોહરા કરતે હૈં કે અલ્લાહ સે પર્દા કરેં, સુનો જિસ વક્ત વોહ અપને કપળો સે સારા બદન ઢાંપ લેતે હૈં ઉસ વક્ત ભી અલ્લાહ ઉન કા છુપા ઔર ઝાહિર સબ કુછ જાનતા હૈ. બેશક ! વોહી દિલોં કી બાત જાનને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં કે યેહ આયત અખ્નસ બિન શરીક મુનાફિક કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ બહુત શીરીં ગુફ્તાર શખ્સ થા, રસૂલે

કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં આતા તો બહુત ખુશામદ કી બાતેં કરતા ઔર દિલ મેં બુગ્ઝો અદાવત છુપાએ રખતા.

બા'ઝ ઔર મુનાફિકીન કી ભી યેહ આદત થી કે જબ રસૂલે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા સામના હોતા તો સીના ઔર પીઠ ઝુકાતે, સર નીચા કરતે, ચેહરા છુપા લેતે કે હુઝૂર દેખને ન પાએં ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. એક હદીસ મેં યેહ ભી હૈ કે મુસલમાન કઝાએ હાજત કે વક્ત ઔર હમ બિસ્તરી કે વક્ત અપને બદન ખોલને સે શર્માતે થે, ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે અલ્લાહ સે બન્દે કા કોઈ હાલ છુપા નહીં, લિહાઝા ચાહિયે યેહ કે શરીઅત કી ઈજાઝતોં પર આમિલ રહે.

પારહ 12 સૂરએ હૂદ

(224) આયત નં. 12 કાફિરોં કા હુઝૂર કી નબુવ્વત સે ઇન્કાર

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌۢ بَعْضَ مَا یُوْحٰۤى اِلَیْكَ وَ ضَآىٕقٌۢ بِهٖ صَدْرُكَ اَنْ یَّقُوْلُوْا لَوْ لَاۤ اُنْزِلَ عَلَیْهِ كَنْزٌ اَوْ جَآءَ مَعَهٗ مَلَكٌؕ اِنَّمَاۤ اَنْتَ نَذِیْرٌؕ

તર્જમા : તો ક્યા જો વહી તુમ્હારી તરફ હોતી હૈ ઉસ મેં સે તુમ કુછ છોળ દોગે ? ઔર ક્યા ઉસ પર કુછ દિલ તંગ હોંગે ? ઈસ બિના પર કે વોહ કહતે હૈં કે ઉન કે સાથ કોઈ ખઝાના ક્યૂં નહીં ઉતારા ગયા ? યા ઉન કે સાથ કોઈ ફિરિશ્તા આતા, તુમ તો સિર્ફ ડર સુનાને વાલે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમય્યા મખ્ઝૂમી ને રસૂલે અકરમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા કે, અગર આપ સચ્ચે રસૂલ હો, ઔર અગર આપ કા ખુદા હર ચીઝ પર કાદિર હૈ, તો ઉસ ને આપ પર ખઝાના ક્યૂં નહીં ઉતારા ? યા આપ કે સાથ કોઈ ફિરિશ્તા ક્યૂં નહીં ભેજા જો આપ કી રિસાલત કી ગવાહી દેતા ? ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને અપને મહબૂબ કો ફરમા દિયા કે ઈન કી બાતોં સે દિલ

તંગ ન હોં ન ઈન કી પરવાહ કરો. અલ્લાહ તઆલા ઈન કો ઈન કે બક્વાસ કી સઝા દેગા.

(225) આયત નં. 15-16 **જો દુન્યા પસન્દ કરે ઔર ઇસ્લામ કા મુન્કિર હો**

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَزِيْنَتَهَا نُوَفِّ اِلَيْهِمْ اَعْمَالَهُمْ فِيْهَا وَهُمْ فِيْهَا لَا يُبْخَسُوْنَ ﴿۱۵﴾ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَيْسَ لَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ اِلَّا النَّارُ ۖ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوْا فِيْهَا وَبٰطِلٌ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۶﴾

તર્જમા : જો દુન્યા કી ઝિન્દગી ઔર ઉસ કી સજાવટ ચાહે, હમ ઉસ કો ઉસ મેં પૂરા ફલ દેંગે ઔર ઉસ મેં કમ ન કરેંગે, યેહ વોહ હૈં, જિન કે લિયે આખિરત મેં આગ કે સિવા કુછ નહીં, ઔર વોહ દુન્યા મેં જો કુછ કરતે રહતે થે, સબ અકારત ગયા, અમલ બરબાદ હો ગએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મુશ્રિકીન કે હક મેં હૈ ઔર ઈસ મેં મુસલમાનોં કો ભી તમ્બીહ (ચેતવણી વોર્નિંગ) હૈ કે જો આ'માલ ઉન્હોં ને તલબે દુન્યા કે લિયે કિયે, ઉસ કા અજ્ર ઉન્હેં દુન્યા હી મેં તન્દુરુસ્તી, દૌલત, રિઝ્ક, ઔલાદ કી કસરત, શોહરત વગૈરા સે મિલ જાએગા, અગર વોહ સિલએ રહમી કરેં, ગરીબોં કો ખાના ખિલાએં યા કોઈ ભી નેકી કરેં ચાહે કિતના ભી કર લેં, નિય્યત અગર દુન્યા હી હૈ તો આખિરત મેં ઉસે ઈસ અમલ કે બદલે કુછ ન મિલેગા, કાફિર કો તો વૈસે હી આખિરત કા તસવ્વુર ભી કહાં ?

હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે, ઈસ ઉમ્મત મેં જો કોઈ ભી હૈ, ચાહે યહૂદી હો ચાહે નસરાની હો, જિસ કો ભી મેરી ખબર પહુંચી ઔર અગર વોહ મુઝ પર ઈમાન લાએ બિગૈર મર ગયા તો વોહ જહન્નમી હૈ. હુઝૂર પર ઈમાન સે ઈન્કાર કાફિર બનાતા હૈ ઔર હુઝૂર કે તરીકોં સે ઈન્કાર મુસલમાન કો ભી ફાસિક ગુનહગાર બનાતા હૈ.

(226) આયત નં. 114 બેશક ! નેકિયાં ગુનાહોં કો મિટા દેતી હૈં

وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَیِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ الَّیْلِ ؕ اِنَّ الْحَسَنٰتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّاٰتِ ؕ ذٰلِكَ ذِكْرٰی لِلذّٰكِرِیْنَ ﴿۱۱۴﴾

તર્જમા : ઔર પાબન્દી કરો નમાઝ કી દિન મેં દોનોં કિનારોં ઔર રાત આને પર, બેશક ! નેકિયાં બુરાઈયોં કો દૂર કર દેતી હૈં, યેહ નસીહત હૈ ઉન કે લિયે જો નસીહત માનેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મા'લૂમ હુવા કે નેકિયાં ગુનાહોં કે લિયે કફ્ફારા બન જાતી હૈં ચાહે વોહ નેકી નમાઝ હો યા સદકા-ખૈરાત, યા ઝિક્રો-અઝકાર, યા તૌબા-ઈસ્તિગફાર, યા જો કુછ ભી હો નેકિયાં કરતે રહને સે ગુનાહે સગીરા તો મુઆફ હો હી જાતે હૈં ઔર તૌબા-ઈસ્તિગફાર કરને સે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ ગુનાહે કબીરા ભી મુઆફ ફરમા દેતા હૈ.

મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે પાંચોં નમાઝોં ઔર એક જુમુઆ સે દૂસરે જુમુઆ તક ઔર એક રિવાયત મેં હૈ કે એક રમઝાન સે દૂસરે રમઝાન તક, યેહ સબ ઉન ગુનાહોં કા કફ્ફારા હૈ જો ઉન કે દરમિયાન મેં હુએ, જબ કે આદમી કબીરા સે બચતા રહે.

એક શખ્સ ઉમર બિન અઝબા ને કિસી ઔરત કો દેખા ઔર ઉસ સે કોઈ નાશાઈસ્તા હરકત હુઈ તો ફૌરન વોહ શર્મિન્દા હો કર રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા ઔર અપના હાલ બયાન કિયા. ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. સરકાર ને ઉસે પૂછા, ક્યા તૂને ઝોહર કી નમાઝ મેરે સાથ પઢી ? કહા કે, હાં. આપ ને ફરમાયા : યેહી નમાઝ તેરે ગુનાહ કા કફ્ફારા હૈ.

ઉસ શખ્સ ને અર્ઝ કિયા : ક્યા સગીરા ગુનાહોં કે લિયે નેકિયોં કા કફ્ફારા બન જાના યેહ મેરે લિયે ખાસ હૈ ? ફરમાયા : નહીં, યેહ સબ કે લિયે હૈ.

બા'ઝ આરિફીન કા કહના હૈ કે સુબ્હો શામ કે ઝિક્ર ઔર મુરાકબા કે અન્વાર ઉન વક્તોં કી ઝુલ્મત (તારિકિયાં) કો દફ્આ કર દેતે હૈં અલ મુખ્તસર... ઈબાદત વ ઈતાઅત ગુનાહોં કી ઝુલ્મત કો મિટા દેતે હૈં. سُبْحَانَ اللہ عَزَّوَجَلَّ

પારહ 13 સૂરએ રઅદ

(227) આયત નં. 13 અલ્લાહ કી પકળ બહુત સખ્ત હૈ.

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهٖ وَالْمَلٰٓئِكَةُ مِنْ خِيْفَتِهٖ ۚ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيْبُ بِهَا مَنْ يَّشَآءُ وَهُمْ يُجَادِلُوْنَ فِي اللّٰهِ ۚ وَهُوَ شَدِيْدُ الْمِحَالِ ۝۱۳

તર્જમા : ઔર કળક અલ્લાહ કી પાકી બોલતી હૈ ઔર ઉસ કે ફિરિશ્તે ઉસ કે ડર સે ઔર વોહ બિજલી ભેજતા હૈ તો ઉસે ડાલતા હૈ જિસ પર ચાહે ઔર વોહ અલ્લાહ કે બારે મેં ઝગળતે હોતે હૈં ઔર ઉસ કી પકળ સખ્ત હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે હસન رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નબિયે કરીમ, રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અરબ કે એક નિહાયત સરકશ કાફિર કો ઈસ્લામ કી દા'વત દેને કે લિયે સહાબએ કિરામ કી એક જમાઅત ભેજી. ઉન્હોં ને ઉસ કો દા'વતે ઈસ્લામ દી, તો વોહ કહને લગા, મુહમ્મદ (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કા રબ કૌન હૈ ? જિસ કી તુમ મુઝે દા'વત દેતે હો, ક્યા વોહ સોને કા હૈ ? યા ચાંદી કા યા લોહે કા યા તાંબે કા હૈ ? મુસલમાનોં પર યેહ બાત બહુત ગિરાં ગુઝરી ઔર ઉન્હોં ને વાપસ આ કર આં હઝરત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા કે, ઐસા સિયાહ બાતિન સરકશ કાફિર દૂસરા નહીં દેખા.

હુઝૂર ને ફરમાયા : ઉસ કે પાસ દોબારા જાઓ. ઉસ ને ફિર વોહી ગુફ્તગૂ કી ઔર ઈતના ઔર કહા કે મૈં મુહમ્મદ (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી દા'વત કબૂલ કર કે ક્યા ઐસે રબ કો માન લૂં જિસે ન મૈં ને દેખા ઔર ન પહચાના ! યેહ હઝરાત ફિર વાપસ

આએ ઔર અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! ઉસ કા ખુબુસ (ખબીસ બાતિન) તો ઔર તરક્કી પર હૈ.

હુઝૂર ને ફરમાયા : ફિર જાઓ, હુઝૂર કે ઈર્શાદ પર અમલ કરતે હુએ વોહ ફિર સે ગએ. જબ ઉસ સે બાત ચીત કર રહે થે ઔર વોહ ઐસી હી સિયાહ દિલી બક્વાસ કર રહા થા કે એક બાદલ આસ્માન પર આયા ઔર કળક હુઈ, બિજલી ચમકી, બિજલી ગિરી ઔર ઉસ કાફિર કો જલા દિયા. યેહ હઝરાત ઉસ કે પાસ બૈઠે રહે જબ વાપસ હુએ તો રાસ્તે મેં સહાબએ કિરામ عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان કી એક ઔર જમાઅત સામને મિલી, વોહ કહને લગે, ક્યા વોહ શખ્સ જલ ગયા ? ઉન્હોં ને પૂછા કે આપ કો કૈસે મા'લૂમ હુવા ? ઉન્હોં ને કહા : સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર વહી આઈ હૈ. **"વ-યુર્સિલુસ્સવાઇક ફ-યુસીબુ બિહા મૈયશાઉ વ-હુમ યુઝદિલૂન ફિલ્લાહિ"**

ઔર બા'ઝ મુફસ્સિરીન ને ઝિક્ર કિયા કે આમિર ઈબ્ને તુફૈલ ને અરબદ ઈબ્ને રબીઆ સે કહા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કે પાસ ચલો. મૈં ઉન્હેં બાતોં મેં લગાઊંગા, તુમ પીછે સે તલ્વાર સે હમ્લા કરના. યેહ મશ્વરા કર કે દોનોં હુઝૂર કે પાસ આએ ઔર આમિર ને હુઝૂર સે ગુફ્તગૂ શુરૂઅ કી, બહુત તવીલ ગુફ્તગૂ કે બા'દ કહને લગા કે, હમ જાતે હૈં ઔર એક બળા લશ્કરે ઝર્રાર લે કર આપ પર લાએંગે. યેહ કહ કર ચલા ગયા. બાહર આ કર અરબદ સે કહને લગા, તૂને તલ્વાર ક્યૂં નહીં ચલાઈ ? ઉસ ને કહા : જબ જબ મૈં તલ્વાર ચલાને કા ઈરાદા કરતા થા, તો તૂ બીચ મેં આ જાતા થા. ઉન કે નિકલને કે વક્ત હુઝૂર ને યેહ દુઆ ફરમાઈ **"અલ્લાહુમ્મ ઇકફિહીમા બિમા શિઅત"** જબ યેહ દોનોં મદીના શરીફ સે બાહર આએ તો ઉન પર બિજલી ગિરી, અરબદ વહાં જલ કર મર ગયા ઔર આમિર ભી ઉસી રાહ મેં બહુત બદતર હાલ મેં મરા.

(228) આયત નં. 19 મોમિન ઔર કાફિર બરાબર નહીં

اَفَمَنْ يَّعْلَمُ اَنَّمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ اَعْمٰى ؕ اِنَّمَا يَتَذَكَّرُ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۙ﴿۱۹﴾

તર્જમા : ક્યા વોહ જો જાનતા હૈ કે જો કુછ તુમ્હારી તરફ તુમ્હારે રબ કી તરફ સે ઉતરા, વોહ હક હૈ, વોહ ઉસ જૈસા હો જાએગા જો અન્ધા હૈ ? નસીહત તો વોહી માનતે હૈં જો અક્લ વાલે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે હમ્ઝા બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ (رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ) ઔર અબૂ જહલ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર અન્ધા વોહ હૈ જો હક કો નહી માનતા, કુરઆન પર ઔર રસૂલે ખુદા પર ઈમાન નહીં લાતા ઔર નસીહત કબૂલ નહીં કરતા.

(229) આયત નં. 30 કુફ્ફાર રહમાન કે મુન્કિર હૈ

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰكَ فِیْۤ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَاۤ اُمَمٌ لِّتَتْلُوَا۟ عَلَيْهِمُ الَّذِیْۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ ؕ قُلْ هُوَ رَبِّیْ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ مَتَابِ ﴿۳۰﴾

તર્જમા : ઔર ઈસી તરહ હમ ને તુમ કો ઐસી ઉમ્મત મેં રસૂલ બનાયા કે બેશક ! ઈન સે પહલે કઈ ઉમ્મતેં ગુઝર ચુકીં, તાકે તુમ ઉન પર હમારી ભેજી હુઈ વહી કી તિલાવત કરો ઔર વોહ લોગ રહમાન કા ઈન્કાર કર રહે હૈં, તુમ કહ દો, વોહી મેરા પરવર દિગાર હૈ, ઉસ કે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં, ઉસી પર મૈં ને ભરોસા કિયા ઔર ઉસી કી તરફ મેરા લૌટના હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત સુલ્હે હુદૈબિયા મેં નાઝિલ હુઈ. જિસ કા મુખ્તસર વાકિઆ યેહ હૈ કે સુહૈલ ઈબ્ને અમ્ર જબ સુલ્હ કે લિયે આયા ઔર સુલ્હ નામા લિખને પર ઈત્તિફાક

હો ગયા તો હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને મૌલા અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે કહા : લિખો **"બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ"** તો કુફ્ફાર ને ઈસ મેં ઝગળા કિયા ઔર કહા કે હમારે દસ્તૂર કે મુતાબિક **"બિસ્મિકલ્લાહુમ્મ"** લિખવાઈયે ઈસ કે મુતઅલ્લિક યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે યેહ કુફ્ફાર રહમાન કે મુન્કિર હૈં.

(230) આયત નં. 31 કાફિરોં કે ગલત મુતાલબે

وَلَوْ اَنَّ قُرْاٰنًا سُیِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ اَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْاَرْضُ اَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى ؕ بَلْ لِّلّٰهِ الْاَمْرُ جَمِیْعًا ؕ اَفَلَمْ یَایْــٴَـسِ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ لَّوْ یَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِیْعًا ؕ

તર્જમા : ઔર અગર કોઈ ઐસા કુરઆન આતા જિસ સે પહાળ ટલ જાતે યા ઝમીન ફટ જાતી યા મુર્દે બાત કરતે, જબ ભી યેહ કાફિર ઈમાન લાને વાલે નહીં, બલ્કે સબ કામ અલ્લાહ હી કે ઈખ્તિયાર મેં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મક્કા કે કુરૈશિયોં ગિરોહે કુફ્ફાર ને રસૂલે અકરમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા કે અગર આપ યેહ ચાહતે હૈં કે હમ આપ પર ઈમાન લે આએં ઔર આપ કી ઈત્તિબાઅ કરેં તો આપ કુરઆન શરીફ પઢ કર ઉસ કી તાસીર સે મક્કએ મુકર્રમા કે પહાળ હટા દીજિયે, તાકે હમેં ખેતી કરને કે લિયે વસીઅ મૈદાન મિલ જાએ ઔર ઝમીન ચીર કર પાની કે ચશ્મે જારી કર દીજિયે કે હમ ખેતિયાં ઔર બાગીચે કો ઉસ સે સૈરાબ કરેં ઔર કુસય ઈબ્ને કિલાબ વગૈરા હમારે મરે હુવોં કો ઝિન્દા કર દીજિયે કે હમ ઉસ સે પૂછ લેં ઔર જાનેં કે આપ નબી હૈં. ઈસ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે યેહ સબ હીલે બહાને હૈં યેહ કુફ્ફાર ઈમાન લાને વાલે નહીં હૈં ઔર ઐસોં હી કે લિયે દર્દનાક અઝાબ હૈ.

ઈમાન વોહી લાએગા જિસે અલ્લાહ તૌફીક દે ઔર અલ્લાહ સરકશ કૌમ કો હિદાયત સે મહરૂમ કર દેતા હૈ. તો ચાહે વોહ કિતને હી મો'જિઝાત દેખ લેં, યા દલીલેં સુન લેં, વોહ અપની ગુમરાહી મેં ભટકતે રહતે હૈં.

સૂરએ ઇબ્રાહીમ

(231) આયત નં. 24-25 મોમિન કે આ'માલ કી મિસાલ

اَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ اَصۡلُهَا ثَابِتٌ وَّفَرۡعُهَا فِى السَّمَآءِ ۙ﴿۲۴﴾ تُؤۡتِىۡۤ اُكُلَهَا كُلَّ حِيۡنٍۢ بِاِذۡنِ رَبِّهَا ؕ وَيَضۡرِبُ اللّٰهُ الۡاَمۡثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُوۡنَ ﴿۲۵﴾

તર્જમા : ક્યા તુમ ને ન દેખા અલ્લાહ ને પાકીઝા બાત કી કૈસી મિસાલ બયાન ફરમાઈ ? જૈસે પાકીઝા દરખ્ત, જિસ કી જળેં કાઈમ ઔર શાખેં આસ્માન મેં ઔર અપને રબ કે હુક્મ સે હર વક્ત ફલ દેતા રહતા હૈ ઔર અલ્લાહ લોગોં કે લિયે મિસાલેં બયાન કરતા હૈ કે વોહ સમઝેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ મિસાલ હૈ કલ્મએ ઈમાન કી لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ કહના ઔર ઉસ પર કાઈમ રહના. ઈમાન જબ કામિલ બન જાતા હૈ તો જૈસે ઉસ કી જળે મોમિન કે દિલ કી ઝમીન મેં સાબિત ઔર મઝબૂત બન જાતી હૈં વોહ આસ્માન મેં પહુંચતી હૈ ઔર ઉસ કે સમરાત (ફલ), બરકતો સવાબ, હર વક્ત હાસિલ હોતા રહતા હૈ.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને સહાબએ કિરામ عَلَيۡهِمُ الرِّضۡوَان સે પૂછા કે વોહ દરખ્ત બતાઓ જો મોમિનોં કી મિસાલ હૈ ? ઉસ કે પત્તે નહીં ગિરતે ઔર વોહ હર વક્ત ફલ દેતા હૈ. સહાબાને બહુત સોચા કે વોહ દરખ્ત જિસ કે પત્તે ન ગિરેં ઔર વોહ હર વક્ત ફલ દેવે, જબ ઐસા કોઈ દરખ્ત ખયાલ મેં ન આયા તો હુઝૂર સે દરયાફ્ત કિયા, સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : કે

વોહ ખજૂર કા દરખ્ત હૈ, જિસ કે પત્તે ગિરતે નહીં પતઝળ મેં ભી વોહ હરા ભરા રહતા હૈ, ઉસ કે ફલ બહુત શીરીં (મીઠે) હોતે હૈં, વૈસા હી મુઆમલા મોમિન કા હૈ.

મુસીબત આને પર વોહ ઘબરાતા નહીં, જૈસે પતઝળ મેં ખજૂર કે પેડ કે પત્તે નહીં ગિરતે વૈસે આફતો બલાએં આને પર ભી મોમિન મુસ્કુરાતા રહતા હૈ.

જૈસે ખજૂર કે પત્તે નોકીલે હોતે હૈં કે ખજૂર ખાના હો તો સલીકે સે ખાઓ, ઐસે હી મોમિન ઈમાન કે મુઆમલે મેં બળા સખ્ત હોતા હૈ કે ખિલાફે ઇસ્લામ ચીઝ દેખૂંગા તો કાટ ડાલૂંગા.

જૈસે ખજૂર કે ફલ મીઠે, શીરીં હોતે હૈં ઔર હમેશા તરોતાઝા રહતે હૈં ઔર દૂર તક પહુંચતે હૈં. વૈસે હી મોમિન કે અખ્લાક શીરીં ઔર આ'માલ દૂસરોં કો ફાએદા પહુંચાને વાલે હોતે હૈં. યેહ હમેશા સબ કે લિયે રાહત વ મહેરબાની કા બાઈસ હોતા હૈ.

(232) આયત નં. 27 ઈમાન કબ્રો આખિરત કા સાથી હૈ

يُثَبِّتُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَفِي الْاٰخِرَةِ ۚ وَيُضِلُّ اللّٰهُ الظّٰلِمِيْنَ ۙۚ وَيَفْعَلُ اللّٰهُ مَا يَشَآءُ ﴿۲۷﴾

તર્જમા : સાબિત કદમ રખતા હૈ અલ્લાહ ઉન્હેં જો માન ગએ, કલિમતુલ હક પર, દુન્યાવી ઝિન્દગી મેં, ઔર આખિરત મેં, ઔર બે રાહ રખતા હૈ અલ્લાહ અન્ધેર મચાને વાલોં કો..ઔર અલ્લાહ જો ચાહે કરે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ફૂફી હઝરતે સફિય્યા رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا ને જબ ઈન્તિકાલ ફરમાયા, આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કી કબ્ર મુબારક કે સિરહાને ખળે રહ કર ફરમાયા.

ઐ ફૂફી ! આપ ક્યૂં નહીં કહ દેતે કે અલ્લાહ કે રસૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ફૂફી સફિય્યા હૂં.

સહાબએ કિરામ ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! હમ ને યેહ અજીબ માઝરા દેખા ! તો આપ ને ફરમાયા કે મુન્કર નકીર કે સુવાલ કા જવાબ દેને મેં વોહ ઘબરાએ તો મૈં ને તલ્કીન કી, યા'ની કે મુન્કર નકીર કબ્ર મેં હર મય્યિત કો જો 3 સુવાલ કરતે હૈં મન રબ્બુકા ? મા દીનુકા ? ઔર મા કુન્તુ તકુલૂ ફી હાઝર રુજુલ.

સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ઉન કો તો આપ ને તલ્કીન ફરમાઈ, મગર હમ કો જબ યેહ હાલત દરપેશ આએગી તો હમારા ક્યા હોગા ? હમ કો કૌન તલ્કીન કરેગા ?

તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ ઔર મુસલમાનોં કો તસલ્લી દી ગઈ કે એ નબી કે માનને વાલો ! આપ કો તન્હા નહીં છોળા જાએગા. જબ તુમ દુન્યા મેં ઈમાન પર સાબિત રહે, અલ્લાહ તબારક વ તઆલા તુમ કો કબ્ર મેં ઔર આખિરત મેં સાબિત રખેગા, યા'ની અલ્લાહ ઈમાન વાલોં કો સાબિત રખતા હૈ હક બાત પર દુન્યા કી ઝિન્દગી મેં ઔર આખિરત મેં. سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ

પારહ 14 સૂરએ હિજ્ર

(233) આયત નં. 9 કુરઆન કી નિગહબાની

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

તર્જમા : બેશક ! હમ ને ઉતારા યેહ કુરઆન ઔર હમ હી ઉસ કે નિગહબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર હુઝૂરે પાક صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ઈઝા પહુંચાને કે લિયે ઔર જાન સે માર ડાલને કે લિયે હમેશા કોશાં રહતે થે ઔર કભી આપ કો જાદૂગર, કભી શાઈર, કભી મજનૂન કહતે થે ઔર કુરઆન કો અલ્લાહ કા કલામ ન માનતે થે. એક મરતબા કહા : એ વોહ જિન પર કુરઆન ઉતરા, બેશક ! તુમ મજનૂન હો.

અલ્લાહ તઆલા ને હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો ફરમાયા : **"વલ્લાહુ યઅ-સિમુ-ક મિનન્નાસ"** યા'ની હમ તુમ્હેં લોગોં સે બચાએંગે ઔર કુરઆન કે બારે મેં કહા : **"ઇન્ન નહનુ નઝ-ઝલ-નઝ-ઝિક-ર વ ઇન્ના લહૂ લ હાફિઝૂન"**

ઔર અલ્લાહ ને હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો કૈસા બચાયા ! યા'ની આપ કો ભી બચાયા ઔર આપ કી સુન્નત, આપ કે પૈગામ કો ભી બચાયા ઔર અપને કલામ કો ભી બચાયા, કે તહરીફ વ તબ્દીલ ઔર કમી વ ઝિયાદતી સે બચાયા ઔર તમામ ઈન્સાનો જિન્ન મિલ કર ભી ન કુછ બદલાવ કર પાએ ન કિયામત તક કર પાએંગે, યેહ સારે મિલ કર એળી ચોટી કા ઝોર લગા દેં એક ઝેર, ઝબર જિતની ભી તહરીફ, તબ્દીલી ન કર પાએંગે. سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે **"લહૂ"** કી ઝમીર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તરફ હૈ યા'ની દુશ્મનોં કે ઈઝા પહુંચાને સે, ઉન કે શર સે, અલ્લાહ આપ કા નિગહબાન હૈ.

(234) આયત નં. 24 ઔર બેશક ! અલ્લાહ કો સબ કુછ મા'લૂમ હૈ

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِيْنَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِيْنَ ﴿۲۴﴾

તર્જમા : ઔર બેશક ! હમેં મા'લૂમ હૈ જો તુમ મેં આગે બઢે ઔર બેશક ! હમેં મા'લૂમ હૈ જો તુમ મેં પીછે રહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જમાઅતે નમાઝ કી પહલી સફ કે ફઝાઈલ બયાન ફરમાએ તો સહાબા સફે અવ્વલ હાસિલ કરને કે લિયે ઝિયાદા કોશાં હુએ ઔર ઉસ કા ઈઝદિહામ (ભીળ, હુજૂમ) હોને લગા.

ઔર જિન હઝરાત કે મકાન મસ્જિદે નબવી શરીફ સે દૂર થે, વોહ અપને મકાન બેચ કર કરીબ મકાન ખરીદને લગે, તાકે સફે અવ્વલ મેં જગહ મિલને સે કભી મહરૂમ ન રહેં. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન કો તસલ્લી દી ગઈ કે સવાબ

નિય્યતોં પર હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા આગે વાલોં કો ભી જાનતા હૈ ઔર કિસી ઉઝ્ર કે સબબ પીછે રહ જાને વાલોં કો ભી જાનતા હૈ ઉન કી નિય્યતોં કો ભી જાનતા હૈ, ઉસ સે કુછ ભી છુપા નહીં હૈ.

યા'ની વોહ જો ઈબાદત, ઈતાઅત ઔર ખૈર કે કામોં મેં સબ્કત લે જાને વાલે હૈં યા જો સુસ્તી સે પીછે રહ જાને વાલે હૈં યા જો કિસી ઉઝ્ર કી વજહ સે પીછે રહ ગએ. સબ કી નિય્યતેં ભી ઉસે મા'લૂમ હૈં.

(235) આયત નં. 87 સૂરએ ફાતિહા કી બરકત, ફઝીલત વ એ'ઝાઝ

وَلَقَدْ اٰتَيْنٰكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَثَانِيْ وَالْقُرْاٰنَ الْعَظِيْمَ۝

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! બેશક ! હમ ને તુમ્હેં સાત આયતેં દીં જો દોહરાઈ જાતી હૈં ઔર અઝમત વાલા કુરઆન દિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બુખારી ઔર મુસ્લિમ કી હદીસ મેં જૈસા કે વારિદ હુવા, યેહ સાત આયતોં સે મુરાદ સૂરએ ફાતિહા હૈ જો હર નમાઝ મેં દોહરાઈ જાતી હૈ ઔર ઈસ કે બિગૈર નમાઝ મુકમ્મલ હી નહીં હોતી.

યેહ સાત આયતેં બનૂ કુરૈઝા ઔર બનૂ નુઝૈર કે સામાન સે લદે હુએ સાત કાફિલોં સે બેહતર હૈ, જિસ મેં અન્વાઓ અક્સામ કે કપડે, ખુશ્બૂ ઔર જવાહિરાત વગૈરા થે. જિન્હેં દેખ કર મુસલમાનોં કો યેહ ખયાલ આયા કે અગર યેહ માલ હમારે પાસ હોતા તો હમ ઈન સે તક્વીયત હાસિલ કરતે ઔર ઈસ કો અલ્લાહ તઆલા કી રાહ મેં ખર્ચ કરતે, તબ અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે :

ઐ મહબૂબ ! તુમ પર સૂરએ ફાતિહા કી જો સાત આયતેં નાઝિલ કી ગઈ હૈં, વોહ અપને રૂહાની, ઈમાની ઔર ઉખ્રવી ફવાઈદ કે પેશે નઝર, ઉન સાત કાફિલોં સે બેહતર હૈં.

સૂરએ ફાતિહા કી એક ફઝીલત યેહ ભી હૈ કે ઉસ કા એક નિસ્ફ અલ્લાહ તઆલા કે લિયે હૈ જિસ મેં અલ્લાહ તઆલા કી

હમ્દો સના હૈ ઔર દૂસરા નિસ્ફ બન્દે કે લિયે હૈ જિસ મેં બન્દે કી અપને રબ સે દુઆ હૈ سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ બેશક ! કુરઆન વોહ હૈ જિસ કી બદૌલત આદમી હર ચીઝ સે બે પરવાહ બન જાતા હૈ.

(236) આયત નં. 90-91 કુરઆન કો બાંટને વાલે, નબી સે અદાવત વાલે

كَمَآ اَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِيْنَ ﴿۹۰﴾ الَّذِيْنَ جَعَلُوا الْقُرْاٰنَ عِضِيْنَ ﴿۹۱﴾

તર્જમા : જિસ તરહ કે નાઝિલ કિયા હમ ને બાંટને વાલોં પર જિન્હોં ને કલામે ઈલાહી (કુરઆન) કે ટુકળે ટુકળે કર લિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે કોઈ કહતા થા, સૂરએ બકરહ મેરી હૈ કોઈ સૂરએ નમ્લ કો, કોઈ સૂરએ અન્કબૂત કો અપને સાથ ખાસ કર લેતા ઔર યેહ સબ દિલ્લગી ઔર મસ્ખરાપન કી રૂ સે થા.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે બાંટને વાલોં સે યહૂદો નસારા મુરાદ હૈં. ચૂંકે વોહ કુરઆન કે કુછ હિસ્સોં પર ઈમાન લાએ જો ઉન કે ખયાલ મેં ઉન કી કિતાબોં કે મુવાફિક થે ઔર કુછ હિસ્સોં કે મુન્કિર હો ગએ.

કતાદા ઔર ઈબ્ને સાઈબ કા કૌલ હૈ કે બાંટને વાલોં સે કુફ્ફારે કુરૈશ મુરાદ હૈં, જિસ મેં સે બા'ઝ કુરઆન કો સહર (જાદૂ), બા'ઝ કહાનત ઔર બા'ઝ અફસાના (કિસ્સે કહાનિયાં) કહતે થે, ઈસ તરહ ઉન્હોં ને કુરઆન કે મુતઅલ્લિક અપને અક્વાલ તક્સીમ કર રખે થે.

એક કૌલ યેહ હૈ કે બાંટને વાલોં સે વોહ બારહ શખ્સ મુરાદ હૈં જિન્હેં કુફ્ફારે કુરૈશ ને મક્કએ મુકર્રમા કે રાસ્તોં પર મુકર્રર કિયે થે, હજ કે ઝમાને મેં હર હર રાસ્તે પર ઉન મેં કા એક એક શખ્સ બૈઠ જાતા થા ઔર બાહર સે હજ કે લિયે આને વાલોં કો બહકાતા થા ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે બદગુમાન કરને કે લિયે એક એક બાત મુકર્રર કર લેતા થા, કોઈ આને વાલોં સે કહતા થા કે ઉન કી બાતોં મેં ન આના કે વોહ જાદૂગર હૈં, કોઈ

કહતા થા વોહ કઝ્ઝાબ હૈં, કોઈ કહતા થા વોહ પાગલ હૈં, કોઈ કહતા થા વોહ કાહિન હૈં, કોઈ કહતા થા વોહ શાઈર હૈં, યેહ સુન કર જબ લોગ કા'બતુલ્લાહ કે દરવાઝે પર આતે તો વહાં વલીદ બિન મુગીરા બૈઠા રહતા, ઉન સે લોગ નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મુતઅલ્લિક હાલ જાનના ચાહતે ઔર કહતે કે હમ ને મક્કા આતે વક્ત શહર કે કિનારે ઉન કી નિસ્બત ઐસા ઔર ઐસા સુના, તો વોહ કહતા કે તુમ ને સહીહ સુના, ઈસી તરહ વોહ અલ્લાહ કે બન્દોં કો બહકાતે ઔર ગુમરાહ કરતે ઉન લોગોં કો અલ્લાહ ને હલાક કિયા.

આજ ભી કુછ ગૈર મુકલ્લિદ ઔર વહાબિયા હુઝૂર કે મુતઅલ્લિક અપની કિતાબોં મેં ઔર અપને સ્ટેજ પ્રોગ્રામોં મેં, બયાનોં મેં ઔર સોશિયલ મીડિયા પર આપ કી શાન ઘટાને કે લિયે બહુત સારે ગલત બયાન કરતે હૈં કોઈ સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે ઈલ્મ પર તા'ને દેતા હૈ, કોઈ આપ કી અહલો અયાલ પર ઝબાન ચલાતા હૈ, કોઈ કહતા હૈ મર કર મિટ્ટી હો ગએ.

અલ્લાહ ઉન કો ગારત કરે ઔર હલાક કરે ! આમીન

(237) આયત નં. 95 હુઝૂર કે દુશ્મનોં કા અન્જામ

اِنَّا كَفَيْنٰكَ الْمُسْتَهْزِءِيْنَ ﴿٩٥﴾

તર્જમા : બેશક ! ઈન હંસને વાલોં પર હમ તુમ્હેં કિફાયત કરતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફારે કુરૈશ કે શુરફા મેં સે પાંચ સરદાર આસ ઈબ્ને વાઈલ સહમી ઔર અસ્વદ ઈબ્ને મુત્તલિબ ઔર અસ્વદ ઈબ્ને અબ્દે યગૂસ ઔર હારિસ ઈબ્ને કૈસ ઔર ઉન સબ કા સરદાર વલીદ ઈબ્ને મુગીરા મખ્ઝૂમી યેહ પાંચ લોગ નબી صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બહુત ઈઝા દેતે ઔર આપ કે સાથ તમસ્ખુર વ ઈસ્તિહઝા (મઝાક, મસ્ખરી વ ઠઠ્ઠા) કરતે થે. અસ્વદ ઈબ્ને મુત્તલિબ કે લિયે હુઝૂર ને દુઆ કી થી કે યા રબ ! ઈસ કો અન્ધા કર દે.

એક રોઝ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મસ્જિદે હરામ મેં તશરીફ ફરમા થે કે વોહ પાંચોં આએ ઔર હસ્બે દસ્તૂર તા'ન વ તમસ્ખુર કે કલિમાત કહે ઔર ફિર તવાફ મેં મશ્ગૂલ હો ગએ.

ઉસી હાલત મેં હઝરતે જિબ્રઈલે અમીન عَلَيْهِ السَّلَام હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં પહુંચે ઔર કહા કે યા રસૂલલ્લાહ ! મુઝે હુક્મે ખુદાવન્દી હૈ કે મૈં ઇન કે શર કો કિફાયત કરૂં યા'ની ઇન કે શર કી ઐસી સઝા દૂં કે ઉન કે હક મેં કાફી હો, ચુનાન્ચે, હઝરતે જિબ્રઈલ ને વલીદ બિન મુગીરા કી પિંડલી, આસ બિન વાઇલ કે તલ્વે, હારિસ બિન કૈસ કી નાક, અસ્વદ બિન અબ્દે યગૂસ કે મુંહ ઔર અસ્વદ બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ કી આંખ કી તરફ ઇશારા કિયા, જિસ કે સબબ સે થોળે હી દિનોં મેં વોહ કાફિર હલાક હો ગએ.

વલીદ ઇબ્ને મુગીરા તીર બેચને વાલે કી દુકાન કે કરીબ સે નિકલા. એક પૈકાન (ફણી) ઉસ કે ગિરેબાન મેં ઘુસ ગઇ. ઉસ ને તકબ્બુર સે ઉસ કો નિકાલને કે લિયે સર નિચા ન કિયા. ઉસ કી વજહ સે પિંડલી મેં ઝખ્મ આયા ઔર વોહ મર ગયા. આસ ઇબ્ને વાઇલ કે પાઉં મેં કાંટા લગા ઔર નઝર ન આયા પાઉં મેં વરમ આ ગયા ઔર વોહ ભી મર ગયા. અસ્વદ ઇબ્ને મુત્તલિબ કી આંખ મેં ઐસા દર્દ હુવા કે દિવાર મેં સર મારતા રહા ઔર યેહ કહતે કહતે મરા કે મુઝ કો મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ને કત્લ કિયા ઔર અસ્વદ ઇબ્ને અબ્દે યગૂસ કો ઇસ્તિસ્કા હુવા ઔર કલ્બી કા કૌલ હૈ કે ઉસ કો લૂ લગી ઔર મુંહ ઇતના કાલા હો ગયા કે ઉસ કે ઘર વાલોં ને ઉસ કો ન પહચાના ઔર વોહ અપના મુંહ ખાક મેં મારતે મારતે મર ગયા ઔર ઉસી મેં હલાક હો ગયા. ઉન્હીં કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે દુશ્મનાને રસૂલ ને અપના અન્જામે કાર દેખ લિયા કે યેહ તો દુન્યવી સઝા થી, આખિરત કા અઝાબ તો અલગ હૈ.

(238) આયત નં. 98 અપને રબ કી હમ્દ કરતે હી રહો, ગમ આસાન હો જાએગા

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِيْنَ ۙ﴿۹۸﴾

તર્જમા : તો અપને રબ કી પાકી બયાન કરો હમ્દ કે સાથ ઔર સજદા કરને વાલોં મેં રહા કરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયતે શરીફા મેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ કે ઐ મહબૂબ ! હમ તુમ્હારે કલ્બી ઈઝ્તિરાબ સે આગાહ હૈં ઔર બેગાનોં કે ગુસ્સે સે જો તુમ્હેં તક્લીફ પહુંચતી હૈ, ઉસ કો હમ જાન રહે હૈં. **તુમ હુઝૂરે દિલ સે નમાઝ પઢતે રહો કે નમાઝ મુશાહદા કા મૈદાન હૈ ઔર દોસ્ત કે મુશાહદે મેં બલા કા બોઝ ખિંચના આસાન હૈ.**

ઔર યેહી સચ હૈ કે જબ યેહ તસવ્વુર બન્ધ જાતા હૈ કે મેરા દોસ્ત, મેરા ખાલિકો માલિક મેરે સાથ હૈ, વોહ મુઝ પર જો ગુઝર રહી હૈ ઉસે જાનતા હૈ તો બલા કુછ નહીં હૈ, તકાલીફે બરદાશ્ત કરના સહલ (યા'ની આસાન) હો જાતા હૈ.

એક બુઝુર્ગ ને કહા કે મૈં ને બગદાદ કે બાઝાર મેં દેખા કે એક શખ્સ પર લોગોં ને સૌ (100) કોળે બરસાએ. ઉસ ને આહ તક ન કી, મૈં ને ઉસ સે પૂછા કે એ જવાં મર્દ ! તૂને ઈતને ઝખ્મ ખાએ ઔર ઉફ તક ન કી ! વોહ બોલા કે, હાં શૈખ સાહિબ ! મુઝે મા'ઝૂર રખિયે કે મેરા માશૂક મેરે બરાબર થા ઔર દેખ રહા થા કે મુઝે ઉસ કે વાસ્તે મારતે હૈં, ઉસ કે મુશાહદે કે સબબ મુઝે ઝખ્મ કે દર્દ કા એહસાસ ન થા ઔર મુઝે કુછ મા'લૂમ હી ન હુવા.

તો જો અલ્લાહ તઆલા કે ખયાલ મેં ગુમ હો જાતા હૈ, ઉસે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ સે જો ભી મિલતા હૈ, ઉસે વોહ લઝીઝ મા'લૂમ હોતા હૈ.

સૂરએ નહલ

(239) આયત નં. 1 કાફિર જલ્દી જલ્દી અઝાબ માંગતે હૈ

اَتٰۤى اَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوْهُ ؕ سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ①

તર્જમા : અબ આતા હી હૈ અલ્લાહ કા હુક્મ, તો ઉસ કી જલ્દી ન મચાઓ, પાકી હૈ અલ્લાહ તઆલા કો ઔર વોહ બુલન્દો બાલા હૈ ઉસ સે જિસ કો તુમ શરીક કરતે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જનાબ સરવરે કૌનૈન, રહમતે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ કિસી ચીઝ સે વઈદ કરતે યા કિયામત કે દિન કી હાઝિરી સે ડરાતે કે કિયામત કાઈમ હોગી, દુન્યા મેં તુમ પર અઝાબ આએગા, તો દુશ્મન ઉસે જલ્દી માંગતે, યેહ ઈસ લિયે કે વોહ ઈસ વઈદ કો સહીહ ન સમઝતે ઔર મઝાક ઔર ઠઠ્ઠા કરતે ઔર કહતે કે જલ્દી જલ્દી અઝાબ લે આઓ, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે જિસ કી તુમ જલ્દી મચા રહે હો, વોહ ઝરૂર આએગી ઔર ઉસ વક્ત તુમ્હારા કોઈ મદદગાર ન હોગા. હર ચીઝ કા અલ્લાહ કે નઝદીક એક વક્ત મુકર્રર હૈ ઔર ઉસે કોઈ રોક સકને વાલા નહીં.

(240) આયત નં. 4 ઇન્સાન બળા ઝગળાલૂ હૈ

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ ④

તર્જમા : ઈન્સાન કો એક કતરએ નાચીઝ સે પૈદા કિયા, ફિર ભી અબ વોહ ખુલા ઝગળા ખોર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉબય ઈબ્ને ખલફ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો મરને કે બા'દ ઝિન્દા હોને કા ઈન્કાર કરતા થા. જૈસે નાસ્તિક લોગ આજ ભી કરતે હૈં કે મર ગયા તો બાત ખત્મ હો ગઈ, ન કિયામત હૈ, ન હિસાબ કિતાબ, ન જન્નત ન દોઝખ, સબ કુછ યહાં હી હૈ, યેહ તબકા આજ ભી હૈ. એક મરતબા વોહ કિસી મર્દ કી ગલી હુઈ હડ્ડી ઉઠા લાયા

ઔર સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે બહસ કરને લગા કે આપ કા યેહ ખયાલ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઈસ હડ્ડી કો ઝિન્દગી દેગા, ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

ઔર ઈસે બળા હી નફીસ જવાબ દિયા કે હડ્ડી તો કુછ ન કુછ ઉઝ્વ (શક્લ) રખતી હૈ અલ્લાહ તઆલા તો મની કે એક કતરે સે તુઝ જૈસા ઝગળા ખોર ઈન્સાન પૈદા કર સકતા હૈ યેહ દેખ કર તો તૂ ઉસ પર ઈમાન લે આ, કે એક કતરે સે પૂરા ઈન્સાન, ઉસ કે મુખ્તલિફ આ'ઝા, હાથ, પૈર, કાન, નાક, દિમાગ વગૈરા પૈદા કિયા ઔર દેખને કી, સુનને કી તાકત દે દી ઔર વોહ જિસ ને ઝિન્દગી દી, વોહી મૌત દેગા, ફિર વોહ દોબારા ઉઠાએગા, ઉસ કી કુદરત સે કુછ ભી મુશ્કિલ નહીં હૈ.

(241) આયત નં. 24 નઝર ઇબ્ને હારિસ, કુરઆન કા મુન્કિર

وَ اِذَا قِیْلَ لَهُمْ مَّاذَاۤ اَنْزَلَ رَبُّكُمْ ۙ قَالُوْۤا اَسَاطِیْرُ الْاَوَّلِیْنَ ﴿۲۴﴾

તર્જમા : ઔર જબ ઉન સે કહા જાએ કે તુમ્હારે રબ ને ક્યા ઉતારા ? તો કહેં કે અગલોં કી કહાનિયાં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ યેહ સુવાલ પૈરવી કરને વાલે ઔર મા તહત રહને વાલોં ને અપને રઈસોં સરદારોં સે પૂછા કે ખુદા ને ક્યા ઉતારા હૈ ? તો નઝર ઈબ્ને હારિસ ને જવાબ દિયા કે ઉસ ને બહુત સી કહાનિયાં યાદ કર લી થીં ઔર વોહ જબ સફર કે લિયે જાતા તો જહાં સે મિલે, વહાં સે કિસ્સોં, કહાનિયોં કી કિતાબેં (બુક્સ) વગૈરા લાતા, તો જબ કોઈ કુરઆને કરીમ કી નિસ્બત ઉસ સે સુવાલ કરતા તો યેહ જાનને કે બા વુજૂદ કે કુરઆન શરીફ કિતાબે મુઅઝ્ઝઝ ઔર હક ઔર હિદાયત કી કિતાબ હૈ, વોહ લોગોં કો ગુમરાહ કરને કે લિયે કહતા કે યેહ સિર્ફ અગલોં કી કહાનિયાં હૈં ઔર ઐસી કહાનિયાં તો મુઝે બહુત યાદ હૈ ઈસ પર યેહ આયતે શરીફા નાઝિલ હુઈ.

ઔર ઈસ ગુમરાહ-ગરી કા નતીજા યેહ નિકલા કે ઉસ ને લોગોં કો ઈસ્લામ સે રોકા ઔર વોહ ખુદ ભી મહરૂમ રહા.

(242) આયત નં. 30 જિન્હોં ને ઇસ દુન્યા મેં ભલાઈ કી, કુરઆન કો સમઝાને વાલે

وَقِيۡلَ لِلَّذِيۡنَ اتَّقَوۡا مَاذَاۤ اَنۡزَلَ رَبُّكُمۡ‌ؕ قَالُوۡا خَيۡرًا‌ؕ لِلَّذِيۡنَ اَحۡسَنُوۡا فِىۡ هٰذِهِ الدُّنۡيَا حَسَنَةٌ‌ ؕ وَلَدَارُ الۡاٰخِرَةِ خَيۡرٌ‌ ؕ وَلَنِعۡمَ دَارُ الۡمُتَّقِيۡنَ ۙ‏

તર્જમા : ઔર જબ પૂછા ગયા ઉન સે જો અપને રબ સે ડરતે હૈં કે તુમ્હારે રબ ને ક્યા નાઝિલ કિયા ? તો સબ ને જવાબ દિયા કે ભલાઈ હી ભલાઈ, જિન્હોં ને ભલાઈ કી ઉસ કે લિયે ઈસ દુન્યા મેં ભી ભલાઈ હૈ ઔર આખિરત કા ઘર ઝિયાદા બેહતર હૈ ઔર ક્યા હી અચ્છા હૈ પરહેઝગારોં કા ઘર !

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અરબ કે કબાઈલ હજ કે દિનોં મેં હુઝૂર નબિયે કરીમ કે હાલ કી તહકીક કે લિયે મક્કએ મુકર્રમા કો કાસિદ (અપને નુમાઈન્દે, ડેલીગેશન) ભેજતે થે. જૈસા કે અગલી આયતોં મેં બતાયા ગયા કે જબ યેહ કાસિદ મક્કા કે કરીબ પહુંચતે તો શહર કે કિનારે ઉન કો કુરૈશ કે કુફ્ફાર કે કારિન્દે મિલતે ઔર વોહ હુઝૂર કી બદગોઈ કરતે, ઉન મેં સે કોઈ હુઝૂર કો જાદૂગર કહતા, કોઈ કાહિન, કોઈ શાઈર, કોઈ મજનૂ કહતા ઔર યેહ ભી કહતા કે ઉન સે ન મિલના, ઈસી મેં તુમ્હારી ભલાઈ હૈ.

ઈસ પર વોહ કાસિદ કહતે કે અગર હમ મક્કએ મુકર્રમા પહુંચ કર બિગૈર ઉન સે મિલે હમારી કૌમ કી તરફ વાપસ પલટે તો હમ બુરે કાસિદ હોંગે ઔર ઐસા કરના હમારે મન્સબે ફરાઈઝ કા તર્ક કરના હોગા ઔર કૌમ કી ખિયાનત હોગી. હમેં તહકીક કે લિયે ભેજા ગયા હૈ તો હમારા ફર્ઝ હૈ કે હમ ઉન કે અપને ઔર ઉન કે બેગાને સબ સે મિલેં ઔર જો કુછ મા'લૂમ હો, કૌમ કો ઉસ કી ઈત્તિલાઅ દેં, ઈસ ખયાલ સે વોહ લોગ અસ્હાબે રસૂલ સે ભી

મિલતે થે ઔર હાલ કી તહકીક કરતે થે ઔર જબ અસ્હાબે રસૂલ સે મિલતે તો વોહ હુઝૂર કે હાલાત, કમાલાત ઔર કુરઆને કરીમ કે મઝામિન કી ઈત્તિલાઅ દેતે થે ઔર કુરઆને કરીમ બસ **"ભલાઈ હી ભલાઈ"** હૈ, યેહ બતાતે થે. ઉન કા ઝિક્ર ઈસ આયતે કરીમા મેં બતાયા ગયા કે યેહ કુરઆન તમામ નેકિયાં ઔર બરકતોં કા જામેઅ હૈ ઔર દુન્યવી વ દીની નેકિયાં ઔર ઝાહિરી ઔર બાતિની ખૂબિયાં ઈસ સે હાસિલ હોતી હૈં.

બા'ઝોં ને કહા કી દુન્યા અચ્છા ઘર હૈ કે ઉસ મેં **"ઝાદે આખિરત"** તય્યાર કર સકતે હૈં, દુન્યા આખિરત કી ખેતી હૈં. ઈસી લિયે બુઝુર્ગોં ને ફરમાયા હૈ **આજ બોઓ, કલ કાટો, અબ જો ભલાઈ બોએગા વોહ ગિબ્તા કાટેગા ઔર જો બુરાઈ બોએગા વોહ નદામત યા'ની શર્મિન્દગી કાટેગા.**

(243) આયત નં. 38 મુશ્રિક લોગ કિયામત કો નહીં માનતે

وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ ۙ لَا يَبْعَثُ اللّٰهُ مَنْ يَّمُوْتُ ۭ بَلٰى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ ۙ﴿۳۸﴾

તર્જમા : ઔર ઉન્હોં ને અલ્લાહ કી કસમ ખાઈ કે બળે ઝોર કી કસમ, કે અલ્લાહ મુર્દે નહીં જિલાએગા, હાં હાં, ક્યૂં નહીં ઉઠાએગા, ઈસ પર બિલ્કુલ ઠીક વા'દા હૈ લેકિન બહુતેરે લોગ નહીં જાનતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક મુશ્રિક એક મુસલમાન કા કર્ઝદાર થા. દૌરાને ગુફ્તગૂ મુસલમાન ને ઈસ તરહ અલ્લાહ કી કસમ ખાઈ કે ઉસ ઝાત કી કસમ જિસ સે મૈં મરને કે બા'દ મિલને કી તમન્ના રખતા હૂં. ઈસ પર ઉસ મુશ્રિક ને કહા : ક્યા તેરા યેહ ખયાલ હૈ કે તૂ મરને કે બા'દ ઉઠેગા ઔર મુશ્રિક ને કહા : અલ્લાહ મુર્દે ન ઉઠાએગા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(244) આયત નં. 62 કાફિર માનતે હૈં કે ઉન કે લિયે ભલાઈ હૈ યેહ ઝૂટ હૈ

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ مَا يَكْرَهُوْنَ وَتَصِفُ اَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ اَنَّ لَهُمُ الْحُسْنٰى ؕ لَا جَرَمَ اَنَّ لَهُمُ النَّارَ

તર્જમા : ઔર વોહ અલ્લાહ કે લિયે વોહ સાબિત કરતે હૈં જો ઉન કે અપને લિયે ના પસન્દીદા હૈ ઔર ઉન કી ઝબાનેં ઝૂટ કહતી હૈં કે ઉન કે લિયે ભલાઈ હૈ, સચ યેહ હૈ કે ઉન કે લિયે આગ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફારે મક્કા અલ્લાહ કે લિયે બેટિયાં હોના સાબિત કરતે થે, જૈસે કે બનૂ મુદલજ કહતે થે કે ફિરિશ્તે અલ્લાહ કી બેટિયાં હૈં ઔર તમામ કુફ્ફાર અલ્લાહ કા શરીક ઠહરાતે થે ઔર લાત, ઉઝ્ઝા, મનાત વગૈરા કો શરીક કહતે થે ઔર ઇતના કુછ કરને કે બા વુજૂદ ભી અપને આપ કો હક પર ગુમાન કરતે થે. ઔર કહતે થે કે :

અગર મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હક પર હૈં ઔર મરને કે બા'દ ફિર સે ઉઠાએ જાએંગે તો જન્નત હમ હી કો મિલેગી ક્યૂંકે હમ હક પર હૈં, ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન કા રદ ફરમાયા ગયા ઔર કહા ગયા કે યેહ ઉન કા ખયાલી પુલાવ હૈ ઔર ઉન કે લિયે સિર્ફ આગ હૈ.

વૈસે હી હિન્દૂ અલ્લાહ કા શરીક બના કર અપને લિયે સ્વર્ગ કા ખયાલ રખતે હૈં.

(245) આયત નં. 70 મોમિન કા બૂઢાપા ઔર કુરઆન કી બરકતેં

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفّٰىكُمْ ۙ وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ اِلٰۤى اَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْ لَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿۷۰﴾

તર્જમા : અલ્લાહ ને તુમ્હેં પૈદા ફરમાયા, ફિર તુમ્હારી જાન કબ્ઝ કરેગા ઔર તુમ મેં કોઈ સબ સે નાકિસ ઉમ્ર કી તરફ

પલટાયા જાતા હૈ તાકે જાન લેને કે બા'દ કુછ ન જાને, બેશક ! અલ્લાહ સબ કુછ જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની ઝઈફી કી વજહ સે ઉન પર ઐસા નિસ્યાન તારી હોતા હૈ કે વોહ અપને લળકપન કે હાલ કી તરહ હો જાતા હૈ, યહાં તક કે નાદાની મેં બચ્ચોં સે ઝિયાદા બદતર હો જાતા હૈ. હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡھُمَا ને ફરમાયા કે મુસલમાન બ ફઝ્લે ઈલાહી ઈસ સે મહફૂઝ હૈ. લમ્બી ઉમ્ર ઔર બકા સે ઉન્હેં અલ્લાહ તઆલા કે હુઝૂર મેં કરામત ઔર અક્લ વ મા'રિફત કી ઝિયાદતી હાસિલ હોતી હૈ ઔર હો સકતા હૈ કે તવજ્જોહ ઈલલ્લાહ કા ઐસા ગલ્બા હો કે ઈસ આલમ (દુન્યા) સે રિશ્તા ટૂટ જાએ. ઈકરમા કા કૌલ હૈ કે જિસ ને કુરઆને પાક પઢા વોહ ઈસ અરઝલ ઉમ્ર (નિકમ્મી ઉમ્ર) કી હાલત કો ન પહુંચે, કે ઈલ્મ કે બા'દ બે ઈલ્મ હો જાએ. سُبۡحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(246) આયત નં. 75 મોમિન ઔર કાફિર બરાબર નહીં

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبۡدًا مَّمۡلُوۡكًا لَّا يَقۡدِرُ عَلٰى شَىۡءٍ وَّمَنۡ رَّزَقۡنٰهُ مِنَّا رِزۡقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنۡفِقُ مِنۡهُ سِرًّا وَّجَهۡرًا ؕ هَلۡ يَسۡتَوٗنَ ؕ

તર્જમા : અલ્લાહ ને એક મિસાલ બયાન કી, કે એક ગુલામ દૂસરે કી મિલ્કિયત હૈ ખુદ કુછ ભી નહીં કર સકતા ઔર દૂસરા વોહ, જિસ કો હમ ને અપની તરફ સે અચ્છી રોઝી અતા ફરમાઈ વોહ ઉસ મેં સે છુપે ઔર ઝાહિર ખર્ચ કરતા હૈ, ક્યા દોનોં બરાબર હો જાએંગે ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક વોહ ગુલામ, જૈસે કાફિર, જિસ કો કિસી કો કુછ દેને ઔર ફાઈદા પહુંચાને કી કુદરત ન હો ઔર એક વોહ જો પોશીદા ઔર ઝાહિર, જિસ તરહ જી ચાહે ખર્ચ કરતા રહતા હૈ તો ક્યા દોનોં બરાબર હૈં ? ઔર ઈસ આયત કે મુતઅલ્લિક બા'ઝ ને કહા કે, યેહ મિસાલ તૌફીક યાફ્તા

મોમિન યા'ની અબૂ બક્ર સિદ્દીક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ઔર બદ નસીબ કાફિર અબૂ જહલ કી હૈ.

(247) આયત નં. 89-90 દુશ્મન ભી બોલ પળા કે યેહ કુરઆન અલ્લાહ કા કલામ હૈ

وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَّهُدًى وَّرَحْمَةً وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِيْنَ ﴿۸۹﴾ اِنَّ اللّٰهَ يَاْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسَانِ وَاِيْتَآئِ ذِي الْقُرْبٰى وَيَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَآءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۚ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ﴿۹۰﴾

તર્જમા : હમ ને તુમ પર યેહ કુરઆન ઉતારા કે હર ચીઝ કા રોશન બયાન હૈ ઔર હિદાયત ઔર રહમત ઔર બશારત મુસલમાનોં કે લિયે. બેશક ! અલ્લાહ તુમ્હેં ઇન્સાફ ઔર નેકી ઔર રિશ્તેદારોં કો દેને કા હુક્મ ફરમાતા હૈ ઔર બે હયાઈ ઔર બુરી બાત ઔર સરકશી સે મન્અ ફરમાતા હૈ, તુમ્હેં નસીહત ફરમાતા હૈ કે તુમ ધ્યાન કરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ મેં તીન ચીઝોં કા હુક્મ દિયા ઔર તીન ચીઝોં સે મન્અ ફરમાયા. અદલો ઇન્સાફ કા હુક્મ દિયા ઔર એહસાન કરને કા ઔર રિશ્તેદારોં કો દેને કા હુક્મ કિયા ઔર બે હયાઈ, બુરાઈ ઔર બગાવત સે રોકા. યેહ આયત તમામ ખૈર ઔર શર કે બયાન કી જામેઅ હૈ.

યેહી આયત હઝરતે ઉસ્માન ઇબ્ને મઝઉન કે ઈસ્લામ કા સબબ હુઈ, જો ફરમાતે હૈં ઈસ આયત કે નુઝૂલ ને ઈમાન કો મેરે દિલ મેં જગહ દી, ઈસ આયત કો સુન કર વલીદ બિન મુગીરા જૈસે શકિયુલ કલ્બ ને ભી ઈસ મેં બળી હલાવત મહસૂસ કી, યહાં તક કે અબૂ જહલ જૈસે સિયાહ બાતિન ને ભી ઈસ આયાત કો સુન કર એ'તિરાફ કિયા કે, બેશક ! યેહ કિસી આદમી કા કલામ નહીં

હૈ. યહાં તક કે અકતમ બિન જૈફી જો અરબ મેં બુઝુર્ગ ઔર હકીમ થા, ઉસ ને યેહ આયત કી બદૌલત ઈસ્લામ કબૂલ કિયા.

(248) આયત નં. 101 અલ્લાહ જો ચાહે હુક્મ ફરમાએ, જિસે ચાહે મન્સૂખ (રદ) કર દે

وَاِذَا بَدَّلْنَاۤ اٰیَةً مَّكَانَ اٰیَةٍ ۙ وَّاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا یُنَزِّلُ قَالُوْۤا اِنَّمَاۤ اَنْتَ
مُفْتَرٍ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا یَعْلَمُوْنَ۝

તર્જમા : ઔર જબ હમ એક આયત કી જગહ દૂસરી આયત બદલેં ઔર અલ્લાહ ખૂબ જાનતા હૈ જો વોહ ઉતારતા હૈ. તો કાફિર કહતે હૈ કે તુમ તો દિલ સે બના લેતે હો, બલ્કે ઉન મેં અક્સર કો ઈલ્મ નહીં.

મત્લબો મા’ના ઔર શાને નુઝૂલ : જિન પર શૈતાન કા ગલ્બા હોતા હૈ તો ઉન કા ગૌરો ફિક્ર કા અન્દાઝ ભી અજીબ હો જાતા હૈ. કુરઆને કરીમ કે જબ બા’ઝ અહકામ મન્સૂખ (રદ) હુએ તો મક્કએ મુઅઝ્ઝમા કે કાફિરોં ને યેહ કહના શુરૂઅ કર દિયા કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) અપને અસ્હાબ કે સાથ મસ્ખરાપન કરતે હૈં. આજ ઉન્હેં કુછ હુક્મ દેતે હૈં ઔર કલ રદ કર દેતે હૈં ગાલિબ ગુમાન હૈ કે ખુદા પર ઝૂટ બાન્ધતે હૈં. તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

વોહ નહીં જાનતે કે મન્સૂખ (રદ) કર કે દૂસરા હુક્મ જારી કરને મેં હિક્મત ક્યા હૈ? ઉન કો ગૌર કરના ચાહિયે કે પૂરા કારખાનએ કુદરત નસ્ખ સે ભરા હૈ. યેહ રાત-દિન કા બદલ કર આના યેહ મૌસમોં કી તબ્દીલિયાં વગૈરા ઈન કી નિશાનિયાં હૈં, રસૂલોં કી શરીઅતેં બદલતી રહીં હલાલો હરામ કે કાનૂન બદલતે રહે.

(249) આયત નં. 102 બેશક ! કુરઆન અલ્લાહ કા કલામ હૈ

قُلْ نَزَّلَهٗ رُوْحُ الْقُدُسِ مِنْ رَّبِّكَ بِالْحَقِّ لِیُثَبِّتَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا
وَهُدًى وَّبُشْرٰى لِلْمُسْلِمِیْنَ۝

તર્જમા : તુમ જવાબ દો કે, ઉતારા હૈ ઈસ કો રૂહુલ અમીન ને, તુમ્હારે રબ કી તરફ સે, એક દમ સહીહ, કે ઈસ સે ઈમાન વાલોં કો સાબિત કદમ કરે ઔર હિદાયત ઔર બશારત મુસલમાનોં કો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત કે નુઝૂલ કે તઅલ્લુક સે સહીહ રિવાયત યેહ હૈ કે અબૂ ફકીહ નામ કા એક શખ્સ રાત કે વક્ત હઝરતે રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં કુરઆન કી તા'લીમ લેને આતા. ઈસ પર કુફ્ફારે કુરૈશ કહને લગે કે, તૌબા ! તૌબા ! મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ઈસ ગુલામ સે સીખ કર હમ સે કહતે હૈં. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર ઈરશાદ ફરમાયા ગયા કે ઐસી બાતિલ બાતેં દુન્યા મેં કૌન માનેગા ? જિસ ગુલામ કી તરફ યેહ કુફ્ફાર સિખાને કી નિસ્બત કરતે હૈં વોહ અજમી હૈ ઐસા કુરઆન બનાના ક્યા ઈસ કે લિયે મુમ્કિન થા ? તુમ્હારે ફસીહો બલીગ, જિન કી બલાગત પર અહલે અરબ ફખ્ર કરતે હૈં ઔર નાઝ કરતે હૈં વોહ સબ કે સબ હૈરાન હૈં ઔર એક સૂરત યા એક આયત કુરઆન કી મિસ્લ બનાના મુહાલ (ઈમ્પોસીબલ) હૈ ઔર ઉન કી કુદરત સે બાહર હૈ ઔર અગર ઈસ કો કિસી ઈન્સાન કા કલામ કરાર દેતે હો તો તુમ ભી ક્યૂં નહીં બના લેતે ?

યેહ તો ખુદા કી કુદરત ઔર શાન હૈ કે જિસ ગુલામ કી તરફ યેહ કુફ્ફાર નિસ્બત કરતે થે ઔર કહતે થે કે વોહ હુઝૂર કો સિખાતા હૈ, વોહ ભી હુઝૂર પર સિદ્દ્ક ઔર ઈખ્લાસ કે સાથ ઈમાન લે આયા.

(250) આયત નં. 106 હઝરતે અમ્માર બિન યાસર કા ઈમાન ઔર સબ્ર

مَنْ كَفَرَ بِاللّٰهِ مِنْۢ بَعْدِ اِيْمَانِهٖۤ اِلَّا مَنْ اُكْرِهَ وَقَلْبُهٗ مُطْمَئِنٌّۢ
بِالْاِيْمَانِ وَلٰكِنْ مَّنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللّٰهِ ۚ
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝١٠٦

તર્જમા : જો ઈમાન લાને કે બા'દ ઈસ્લામ સે મુન્કિર હો ગયા, સિવાએ ઉસ કે, કે જો મજબૂર કિયા જાએ ઔર ઉસ કા દિલ ઈમાન પર જમા હુવા હો, હાં વોહ જો દિલ ખોલ કર કાફિર હો, ઉસ પર અલ્લાહ કા ગઝબ હૈ ઔર ઉસ કો બળા અઝાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હઝરતે અમ્માર બિન યાસર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે મુતઅલ્લિક નાઝિલ હુઈ. ક્યૂંકે મુશ્રિકીન ને હઝરતે અમ્માર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો ઔર ઉન કે વાલિદ યાસર ઔર ઉન કી માં સુમૈયા કો ઔર હઝરતે સુહૈબ, હઝરતે બિલાલ ઔર હઝરતે ખબ્બાબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُم કો ઔર હઝરતે સાલિમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કો પકળ લિયા થા ઔર બહુત સખ્ત ઝુલ્મ ઢાએ.

હઝરતે સુમૈયા (હઝરતે અમ્માર કી વાલિદએ મોહતરમા) કો ઝાલિમોં ને દો ઊંટોં કે બીચ મેં બાન્ધ દિયા ઔર નેઝે સે તક્લીફ દી ઔર ઉન સે કહા કે તુમ મર્દોં સે અપની ખ્વાહિશ પૂરી કરને કે લિયે ઈસ્લામ લાઈ હો સો ઉન કો કત્લ કર દિયા ઔર ઉન કે ખાવન્દ યાસર હઝરતે અમ્માર કે વાલિદ કો ભી કત્લ કર દિયા, યેહ દોનોં વોહ થે જિન કો ઈસ્લામ કી ખાતિર સબ સે પહલે શહાદત મિલી ઔર રહ ગએ અમ્માર તો ઉન સે ઝાલિમોં ને જબરન કુફ્રિયા કલ્મા કહલવાયા.

જબ રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ખબર દી ગઈ કે હઝરતે અમ્માર ને કલિમએ કુફ્ર બોલા હૈ તો આપ ને ફરમાયા કે બેશક ! અમ્માર સર સે પાઉં તક ઈમાન સે મા'મૂર હૈ, ઉસ કે ગોશ્ત ઔર ખૂન મેં ઈમાન રચ ચુકા હૈ. ફિર હઝરતે અમ્માર રસૂલે કરીમ કી બારગાહ મેં રોતે હુએ આએ. રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઉન કી આંખોં સે આંસૂ પોંછ રહે થે ઔર ફરમા રહે થે, અગર વોહ દોબારા તુમ સે કલિમએ કુફ્ર કહલવાએ તો દોબારા કહ લેના.

જબ અમ્માર ને અર્ઝ કિયા : ઐ ખુદા કે રસૂલ ! બહુત બુરા હુવા ઔર બહુત હી બુરે કલ્મે મેરી ઝબાન સે જારી હુએ.

ઈરશાદ ફરમાયા : ઉસ વક્ત તેરે દિલ કા ક્યા હાલ થા ? અર્ઝ કિયા : દિલ ઈમાન પર ખૂબ જમા હુવા થા. સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને શફકત વ રહમત ફરમાઈ. ફરમાયા : અગર ફિર સે ઐસા ઈત્તિફાક હો તો યેહી કરના ચાહિયે.

મસ્અલા : અગર ઐસી હાલત મેં ભી સબ્ર કરે ઔર કત્લ કર દિયા જાએ તો વોહ મા'ઝૂર હોગા ઔર શહીદ હોગા જૈસા કે હઝરતે ખબ્બાબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને સબ્ર કિયા ઔર સૂલી પર ચઢા કર ઉન કો શહીદ કર દિયા ગયા. સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન કો **"સય્યિદુશ્શુહદા"** ફરમાયા.

(251) આયત નં. 113 દુશ્મનોં પર ભી હુઝૂર કી રહમત

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُوْلٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوْهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظٰلِمُوْنَ ﴿۱۱۳﴾

તર્જમા : બેશક ! ઉન કે પાસ ઉન્હીં મેં સે એક રસૂલ તશરીફ લાયા, તો ઉન્હોં ને ઉસે ઝુટલાયા, તો ઉન્હેં અઝાબ ને પકડ લિયા ઔર વોહ ઝાલિમ થે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ અલ્લાહ તઆલા કી મુસલ્સલ નાફરમાની ઔર રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી અદાવત ઔર ઝુટલાને કે સબબ અલ્લાહ તઆલા ને અહલે મક્કા કો અઝાબ મેં પકડા ઔર વોહ કહત ઔર ખુશ્ક સાલી કે અઝાબ મેં મુબ્તલા હુએ, યહાં તક કે મુર્દાર ખાતે થે ઔર જબ તકલીફ કે બરદાશ્ત કી કુવ્વત ન રહી તો કુરૈશ કી ઔરતોં ને કિસી કો હઝરતે સરાપા રહમત કી ખિદમતે અક્દસ મેં ભેજા ઔર અર્ઝ કિયા કે :

અગર હમારે મર્દોં ને આપ કે સાથ દુશ્મની કી, તો મક્કે કી ઔરતોં ઔર બચ્ચોં કા ક્યા કુસૂર હૈ ? કે કહત કી વજહ સે મરને કે કરીબ હૈં તો રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને લોગોં કો ઈજાઝત દી કે વોહ ઉન કે પાસ સે ગલ્લા (અનાજ વગૈરા) લે

જાએં. ચુનાન્ચે, હર તરફ સે ઉન કે પાસ અશ્યા કા આના શુરૂઅ હો ગયા.

(252) આયત નં. 126 સે 128 ઐ મહબૂબ ! સબ્ર કરો ! અલ્લાહ ઉન કે સાથ હૈ જો ડરતે હૈં

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهٖ ؕ وَلَىٕنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَیْرٌ لِّلصّٰبِرِیْنَ ﴿۱۲۶﴾ وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَیْهِمْ وَلَا تَكُ فِیْ ضَیْقٍ مِّمَّا یَمْكُرُوْنَ ﴿۱۲۷﴾ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِیْنَ اتَّقَوْا وَّالَّذِیْنَ هُمْ مُّحْسِنُوْنَ ﴿۱۲۸﴾

તર્જમા : અગર તુમ સઝા દો તો સિર્ફ ઈતની હી સઝા દો જિતની તુમ કો તક્લીફ પહુંચાઈ ગઈ ઔર અગર તુમ સબ્ર કરો તો સબ્ર વાલોં કો સબ સે અચ્છા બદલા હૈ ઔર ઐ મહબૂબ ! તુમ સબ્ર કરો ઔર તુમ્હારા સબ્ર અલ્લાહ હી કી તૌફીક સે હૈ ઔર ઉન કા રન્જ ન કરો ઔર ઉન કે દાંવ સે તુમ્હારા દિલ તંગ ન હો, બેશક ! અલ્લાહ ઉન કે સાથ હૈ જો ડરતે હૈં ઔર જો નેકિયાં કરતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જંગે ઉહુદ મેં કાફિરોં ને મુસલમાન શુહદા કે ચેહરોં કો ઝખ્મી કર કે ઉન કી શક્લોં કો તબ્દીલ કિયા થા ઔર ઉન કે પેટ ચાક કિયે, ઉન કે બદન કે આ'ઝા કાટે થે. ઉન શહીદોં મેં હઝરતે અમીર હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْه ભી થે. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જબ ઉન કો દેખા તો આપ કો બહુત સદમા હુવા ઔર હુઝૂર ને કસમ ખાઈ કે એક (હઝરતે અમીર હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْه) કા બદલા સત્તર(70) કાફિરોં સે લિયા જાએગા ઔર સત્તર કા યેહી હાલ કિયા જાએગા. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ તો હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અપના ઈરાદા તર્ક કિયા ઔર કસમ કા કફ્ફારા અદા કિયા.

પારહ 15 સૂરએ બની ઇસરાઈલ

(253) આયત નં. 11 આદમી અપને લિયે બુરાઈ કી દુઆ કરતા હૈ જૈસે નઝર બિન હારિસ

وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِؕ وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُوْلًا ۝١١

તર્જમા : ઔર આદમી બુરાઈ કી દુઆ કરતા હૈ જૈસે વોહ ભલાઈ માંગતા હૈ ઔર આદમી બળા જલ્દ બાઝ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : આદમી અપને લિયે ઔર અપને ઘરવાલોં કે લિયે ઔર અપના માલ ઔર અપની ઔલાદ કે લિયે બદદુઆ કરતા હૈ ઔર અગર અલ્લાહ તઆલા ઉસ કી વોહ દુઆ કબૂલ કર લે તો વોહ ખુદ ઔર ઉસ કા માલ, ઔલાદ વગૈરા તબાહ હો જાએં લેકિન અલ્લાહ તઆલા અપને ફઝ્લો કરમ સે ઉસે કબૂલ નહીં ફરમાતા.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ફરમાતે હૈં કે નઝર ઈબ્ને હારિસ કાફિર ને કહા : યા રબ ! અગર યેહ દીને ઈસ્લામ તેરે નઝદીક હક હૈ તો હમ પર આસ્માન સે પથ્થર બરસા યા દર્દનાક અઝાબ ભેજ, અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ કી યેહ દુઆ કબૂલ કર લી ઔર ઉસ કી ગર્દન મારી ગઈ.

(254) આયત નં. 15 જો બેહકા વોહ અપને હી બુરે કો બેહકા

مَنِ اهْتَدٰى فَاِنَّمَا يَهْتَدِيْ لِنَفْسِهٖۚ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَاؕ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰىؕ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِيْنَ حَتّٰى نَبْعَثَ رَسُوْلًا ۝١٥

તર્જમા : જિસ ને રાહ પાઈ તો અપને હી ભલે કો પાઈ ઔર જો બેહકા અપને હી બુરે કો બેહકા ઔર કોઈ બોઝ ઉઠાને વાલી જાન દૂસરે કા બોઝ નહીં ઉઠાએગી ઔર હમ અઝાબ કરને વાલે નહીં જબ તક રસૂલ ન ભેજ લેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : વલીદ બિન મુગીરા કાફિરોં સે યેહ બક્વાસ કરતા થા કે તુમ મેરે તા'બેદાર બને રહો,

યા'ની કુફ્ર પર કાઈમ રહો, મૈં તુમ્હારે ગુનાહોં કા બોઝ ઉઠા લૂંગા. યેહ ઉસ કી બે અક્લી કી વાઝેહ દલીલ હૈ ઔર વોહ ખુદાઈ નિઝામે અદ્લ સે બે ખબર થા.

ઉસ કો ઔર ઉસ જૈસોં કો બતાયા ગયા કે જો કોઈ બેહકા ઉસ ને અપના હી બુરા કિયા ઔર કિસી કી પૈરવી મેં ગુનાહ કરોગે તો વોહ કિયામત કે દિન તુમ્હારી કુછ મદદ ન કર સકેગા. સબ અપને અપને બોઝ કે તલે દબે હોંગે. યાદ રહે, કોઈ ઈન્સાન નતીજે કે લિહાઝ સે ન તો કોઈ ભલાઈ કરતા હૈ ન બુરાઈ બલ્કે નતીજે કે લિહાઝ સે વોહ જો કરતા હૈ વોહ અપને હી સાથ કરતા હૈ.

(255) આયત નં. 29 ન ફુઝૂલ ખર્ચ કરો ન કન્જૂસી કરો, બલ્કે દરમિયાની રાસ્તા અપનાઓ

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوْلَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوْمًا مَّحْسُوْرًا ﴿۲۹﴾

તર્જમા : ઔર અપના હાથ અપની ગર્દન સે બન્ધા હુવા ન રખ ઔર ન પૂરા ખોલ દે કે તૂ મલામત કિયા હુવા થકા હુવા બૈઠા રહે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કિસી કો કુછ અતા કરને કે લિયે, બખ્શિશ કે લિયે હાથ કુશાદા કરના ઈબાદત હૈ. હક તબારક વ તઆલા સખાવત કી સિફત મેં એ'તિદાલ (દરમિયાની રસ્તે) કા હુક્મ ફરમાતા હૈ : એ'તિદાલ કી દોનોં તરફ યા'ની એક તરફ કન્જૂસી હૈ, વોહ બુરી ચીઝ હૈ ઔર દૂસરી તરફ ઈસરાફ હૈ, વોહ ભી બુરી ઔર નાપસન્દીદા ચીઝ હૈ.

શાને નુઝૂલ : એક મુસલમાન બીવી કે સામને એક યહૂદિયા ઔરત ને હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કી સખાવત કા બયાન કિયા ઔર ઉસ મેં બેહદ મુબાલગા કિયા કે ઉસ ને સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર તરજીહ દે દી ઔર કહા : હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કી સખાવત ઈસ ઈન્તિહા પર પહુંચી હુઈ થી કે અપની ઝરૂરત કે ઈલાવા જો કુછ ભી ઉન કે પાસ આતા વોહ સાઈલ કો દે દેતે.

યેહ બાત મુસલમાન બીવી કો નાગવાર ગુઝરી ઔર ઉન્હોં ને કહા કે અમ્બિયા عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام સબ સાહિબે ફઝ્લો કમાલ હોતે હૈં, હઝરતે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કે જૂદો નવાલ (સખાવત) મેં કોઈ શક શુબ્હા નહીં, મગર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા મર્તબા સબ સે આ'લા હૈ. યેહ કહ કર ઉસ ને ચાહા કે યહૂદિયા કો સરકાર કે જૂદો કરમ કી આઝમાઈશ કરા દી જાએ. ચુનાન્ચે, ઉસ ને અપની છોટી બચ્ચી કો સરકાર કી ખિદમત મેં ભેજા કે હુઝૂર સે કમીસ માંગ લાએ. ઉસ વક્ત હુઝૂર કે પાસ એક હી કમીઝ થી, જો આપ ને ઉતાર કર અતા ફરમા દી ઔર અપને દૌલત સરાએ અક્દસ મેં તશરીફ રખી. શર્મ સે બાહર તશરીફ ન લાએ, યહાં તક કે અઝાન કા વક્ત આયા તો સબ કો ફિક્ર હુઈ. હાલ મા'લૂમ કરને કે લિયે દૌલત સરાએ અક્દસ મેં તશરીફ લાએ તો દેખા કે જિસ્મ મુબારક પર કમીસ નહીં, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(256) આયત નં. 31 અપની ઔલાદ કો કત્લ ન કરો

وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ ؕ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ ؕ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيْرًا ﴿۳۱﴾

તર્જમા : ઔર અપની ઔલાદ કો મુફ્લિસી કે ડર સે કત્લ ન કરો, હમ ઉન્હેં ભી રોઝી દેંગે ઔર તુમ્હેં ભી રોઝી દેંગે, બેશક ! ઉન કા કત્લ બળી ખતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઝમાનએ જાહિલિયત મેં અરબ કે લોગ અપની લળકિયોં કો ઝિન્દા ગાળ દિયા કરતે થે, યા'ની કબ્ર મેં દફ્ન કર દેતે થે ઔર ઉસ કા એક સબબ નાદારી કા થા ઔર કુછ લોગ લળકી કા બાપ બનને મેં શર્મિન્દગી મહસૂસ કરતે થે, અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ કર કે ઉસ કી મુમાનઅત ફરમાઈ.

ઔર આજ કે મોડર્ન દૌર મેં ભી બચ્ચિયોં કે સાથ યેહી સુલૂક હો રહા હૈ. જદીદ (આધુનીક) મશીન કે ઝરીએ ડૉક્ટર કી

મદદ સે જાન લિયા જાતા હૈ કે હમલ મેં ક્યા હૈ ? લળકા હો તો ઝિન્દા રખો ઔર લળકી હો તો ગિરા દો, કહ કર માર ડાલા જાતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : ઈન કા કત્લ બળા ગુનાહ હૈ, મારી ગઈ લળકિયાં કિયામત કે દિન અપને કાતિલોં કી ફરિયાદ અલ્લાહ પાક કે સામને પેશ કરેંગી ઔર બન્દા મુસ્તહિકે સઝા બનેગા.

(257) આયત નં. 45-46 કાફિરોં કી આંખ ઔર દિલોં પર પર્દે, કે ન કુરઆન સમઝેં ન માનેં, અબૂ લહબ કી બીવી કા વાકિઆ

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَیْنَكَ وَبَیْنَ الَّذِیْنَ لَا یُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ
حِجَابًا مَّسْتُوْرًاۙ﴿۴۵﴾ وَّجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ یَّفْقَهُوْهُ وَفِیْۤ اٰذَانِهِمْ
وَقْرًاؕ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِی الْقُرْاٰنِ وَحْدَهٗ وَلَّوْا عَلٰۤى اَدْبَارِهِمْ نُفُوْرًا﴿۴۶﴾

તર્જમા : ઔર એ મહબૂબ ! જબ તુમ ને કુરઆન પઢા તો હમ ને તુમ મેં ઔર ઉન મેં જો આખિરત પર ઈમાન નહીં લાતે ઉન મેં એક છુપા હુવા પર્દા કર દિયા ઔર હમ ને ઉન કે દિલોં પર ગિલાફ ડાલ દિયા કે ઉસ કો ન સમઝેં ઔર ઉન કે કાનોં મેં ટેંટ ઔર જબ તુમ કુરઆન મેં અપને અકેલે રબ કી યાદ કરતે હો તો વોહ નફરત કરતે હુએ પીઠ ફેર કર ભાગતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ આયત **તબ્બત-યદા** નાઝિલ હુઈ ઔર અબૂ લહબ કી બીવી ઉમ્મે જમીલ કો મા'લૂમ હુવા કે ઉસ કે ઔર ઉસ કે શૌહર કી મઝમ્મત મેં સૂરહ નાઝિલ હુઈ તો વોહ પથ્થર લે કર આઈ. હુઝૂર ઉસ વક્ત સય્યિદુના સિદ્દીકે અક્બર કે સાથ હરમ મેં તશરીફ ફરમા થે. અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ કી આંખ કે સામને એક પર્દા કર દિયા, વોહ હુઝૂર કો દેખ ન પાઈ. વોહ હઝરતે અબૂ બક્ર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે કહને લગી કે, તુમ્હારે સાહિબ કહાં હૈં ? મુઝે મા'લૂમ હુવા કે ઉન્હોં ને મેરી હિજૂ (બુરાઈ) કી હૈ. સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ફરમાયા કે, વોહ શેર ગોઈ

નહીં કરતે. (વોહ શાઈર નહીં હૈં) તો વોહ યેહ કહતી હુઈ વાપસ ગઈ કે મૈં ઉન કા સર કુચલને કે લિયે યેહ પથ્થર લાઈ થી, કહ રહી થી કે વોહ મુઝે મિલ જાએં તો પથ્થર ઉન કે મુંહ પર મારૂંગી.

હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કિયા : ઉસ ને હુઝૂર કો નહીં દેખા. ફરમાયા : મેરે ઔર ઉસ કે દરમિયાન એક ફિરિશ્તા હાઈલ રહા, ઈસ કે મુતઅલ્લિક યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

એક કૌલ કે મુતાબિક યેહ આયત ઉન કાફિરોં કે બારે મેં નાઝિલ હુઈ જો રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ઉસ વક્ત ઈઝા પહુંચાતે થે જબ આપ કુરઆન પઢતે થે ઔર વોહ અબૂ સુફયાન, નઝર બિન હારિસ, અબૂ જહલ ઔર અબૂ લહબ કી બીવી ઉમ્મે જમીલ થી. તો અલ્લાહ તઆલા ને રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો દેખને સે ઉન કી બસારત ઉસ વક્ત સલ્બ કર લી (છીન લી) જબ આપ કુરઆન પઢતે થે, વોહ આપ કે પાસ આતે, આપ કે પાસ સે ગુઝરતે ઔર આપ કો દેખ ન સકતે. ચુંકે ઉન કાફિરોં ને અલ્લાહ તઆલા કી જનાબ મેં યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી શાન મેં ઈતની ગુસ્તાખી કી, કે ઈસ કી સઝા કે તૌર પર અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કો હિદાયત સે મહરૂમ રખા.

(258) આયત નં. 47 હુઝૂર કો ન સમઝ સકને વાલે

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا یَسْتَمِعُوْنَ بِہٖۤ اِذْ یَسْتَمِعُوْنَ اِلَیْكَ وَاِذْ ہُمْ نَجْوٰۤی اِذْ یَقُوْلُ
الظّٰلِمُوْنَ اِنْ تَتَّبِعُوْنَ اِلَّا رَجُلًا مَّسْحُوْرًا ﴿۴۷﴾

તર્જમા : ઝાલિમ જબ તુમ્હારી તરફ કાન લગાતે હૈં ઔર જબ આપસ મેં મશ્વરા કરતે હૈં તો કહતે હૈં કે તુમ એક ઐસે મર્દ કે પીછે ચલે જિસ પર જાદૂ કિયા ગયા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરઆન કો કાફિર ઈસ વાસ્તે સુનતે થે કે મસ્ખરાપન કરેં ઔર તા'ને દેં. ચુનાન્ચે, જબ

હુઝૂર કુરઆને કરીમ કી તિલાવત કરતે તો વોહ ઈકઠ્ઠા હો કર સુનતે. તો જબ આકા صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને પઢા તો નઝર બિન હારિસ ને કહા કે, મૈં નહીં જાનતા કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ક્યા કહતે હૈં ? અબૂ સુફયાન બોલા, મુઝે ઉન કી કુછ બાતેં સચ્ચી મા'લૂમ હોતી હૈં, અબૂ જહલ ને કહા કે, વોહ તો મજનૂન (પાગલ) આદમી હૈં, અબૂ લહબ કહને લગા કે, વોહ કાહિન હૈં, ખુતૈબા બોલા કે શાઈર હૈં. તો ઉસ જમાઅતે સરાપા હમાકત કે તઅલ્લુક સે અલ્લાહ તઆલા ઈરશાદ ફરમાતા હૈ કે, યેહ વોહ હૈ જિન કી અક્લેં ઝાઈલ હો ચુકી હૈ, યેહ ખુદ ગુમરાહ હો ચુકે હૈં ઔર અબ રાહ નહીં પા સકતે.

(259) આયત નં. 53 ઐસી બાત કહો જો સબ સે અચ્છી હો, સબ્ર કરો, મુઆફ કરો

وَقُلْ لِّعِبَادِیْ یَقُوْلُوا الَّتِیْ هِیَ اَحْسَنُ ؕ اِنَّ الشَّیْطٰنَ یَنْزَغُ بَیْنَهُمْ ؕ اِنَّ الشَّیْطٰنَ كَانَ لِلْاِنْسَانِ عَدُوًّا مُّبِیْنًا ۝

તર્જમા : મેરે બન્દોં સે ફરમાઓ, વોહ બાત કહેં જો સબ સે અચ્છી હો. બેશક ! શૈતાન ઉન કે આપસ મેં ફસાદ ડાલ દેતા હૈ. બેશક ! શૈતાન આદમી કા ખુલા દુશ્મન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુશ્રિકીન મુસલમાનોં સે બદ કલામિયાં કરતે થે ઔર ઉન્હેં ઈઝાએં દેતે રહતે થે. ઉન્હોં ને સરકાર આકાએ કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે ફરિયાદ કી. ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર મુસલમાનોં કો બતાયા ગયા કે વોહ કુફ્ફાર કી જાહિલાના બાતોં કા જવાબ ન દેં. સબ્ર કરેં.

એક કૌલ યેહ હૈ કે યેહ આયત હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. એક કાફિર ને ઉન કી શાન મેં બેહૂદા કલ્મા ઝબાન સે નિકાલા થા તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન્હેં સબ્ર કરને ઔર મુઆફ કરને કા હુક્મ ફરમાયા.

(260) આયત નં. 56 તુમ્હારે બુત (મૂર્તિયાં) ન ફાઇદા પહુંચાએં ન નુક્સાન

قُلِ ادْعُوا الَّذِیْنَ زَعَمْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ فَلَا یَمْلِكُوْنَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَ لَا تَحْوِیْلًا۝۵۶

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, ઉન કો પુકારો જિન કો તુમ અલ્લાહ કે સિવા માનતે હો, વોહ ઇખ્તિયાર નહીં રખતે તક્લીફ દૂર કરને કા ઔર ન ફેર દેને કા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર જબ સખ્ત કહત મેં મુબ્તલા હુએ ઔર નૌબત યહાં તક પહુંચી કે કુત્તે ઔર મુર્દાર ખા ગએ, ઔર હુઝૂર કી બારગાહ મેં ફરિયાદ લે કર પહુંચે, તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે, જબ તુમ બુતોં કો ખુદા માનતે હો, તો ઇસ વક્ત ઉન્હેં પુકારો, દેખો ક્યા વોહ તુમ્હારી મદદ કરતે હૈં ? ઔર જબ તુમ જાનતે હો કે વોહ તુમ્હારી મદદ નહીં કર સકતે તો ફિર ક્યૂં ઉન કો મા'બૂદ માનતે હો ?

(261) આયત નં. 59 કુફ્ફાર કા હુઝૂર સે મુતાલબા કે પહાળોં કો સોના બના દો

وَمَا نُرْسِلُ بِالْاٰیٰتِ اِلَّا تَخْوِیْفًا۝۵۹

તર્જમા : ઔર હમ ઐસી નિશાનિયાં નહીં ભેજતે મગર ડરાને કો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઇબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા કે અહલે મક્કા ને સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે સફા પહાળ કો સોના કર દેં ઔર પહાળોં કો મક્કા કી સરઝમીન સે હટા દેં. ઇસ પર અલ્લાહ તઆલા ને અપને રસૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર યેહ વહી ભેજી કે આપ ફરમાઓ તો આપ કી કૌમ કો મોહલત દી જાએ ઔર આપ ફરમાઓ તો ઉન્હોં ને જો તલબ કિયા વોહ પૂરા કિયા જાએ, લેકિન અગર ફિર ભી વોહ ઈમાન ન લાએ તો નેસ્તો નાબૂદ કર કે હલાક કર દિયા જાએગા. યેહ ઇસ લિયે કે હમારી સુન્નત યેહી હૈ કે જબ કોઈ કૌમ કોઈ ખાસ નિશાની તલબ કર કે ઈમાન નહીં

લાતી તો હમ ઉસે હલાક કર દેતે હૈં, મોહલત નહીં દેતે. ઐસા હી હમ ને અગલોં કે સાથ કિયા હૈ, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર હુઝૂર ને ફરમાયા કે ઐ મેરે રબ ! ઈન કો મોહલત દે દે ઔર યેહ ઈસ લિયે કે ઉન મેં સે કુછ લોગ તો ઈમાન લાને વાલે થે યા કમ સે કમ ઉન કી ઔલાદ તો ઈમાન લે આએગી ઔર અગર અલ્લાહ તઆલા ઉન કી ડિમાન્ડ પૂરી કર દેતા ઔર ફિર ભી વોહ ઈમાન ન લાતે તો જળ સે ઉખાળ દિયે જાતે, ઈસી વજહ સે અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કા ફરમાઈશી મો'જિઝા પૂરા ન કિયા.

(262) આયત નં. 60 વાકિઅએ મે'રાજ ઔર લોગોં કી આઝમાઇશ

وَ اِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ اَحَاطَ بِالنَّاسِ ؕ وَ مَا جَعَلْنَا الرُّءْیَا الَّتِیْۤ اَرَیْنٰكَ اِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ

તર્જમા : ઔર જબ હમ ને ફરમાયા કે સબ લોગ તુમ્હારે રબ કે કાબૂ મેં હૈં ઔર હમ ને તુમ્હારે ખ્વાબ કો જો તુમ્હેં દિખાયા ઉસે લોગોં કે લિયે આઝમાઈશ કે સિવા કુછ નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને અહલે મક્કા કો બેદારી મેં સફરે મે'રાજ કી ખબર દી તો ઉન્હોં ને ઉસે ઝુટલાયા ઔર કુછ લોગ મુર્તદ હો ગએ ઔર તમસ્ખુર સે ઈમારતે બૈતુલ મુકદસ કા નક્શા પૂછને લગે. હુઝૂર ને જબ અલ્લાહ કે હુક્મ સે નક્શા બતા દિયા તો ઉસ પર કુફ્ફાર આપ કો સાહિર (જાદૂગર) કહને લગે.

(263) આયત નં. 72 જો ઇસ દુન્યા મેં અન્ધા હૈ વોહ આખિરત મેં ભી અન્ધા હૈ

وَ مَنْ كَانَ فِیْ هٰذِهٖۤ اَعْمٰى فَهُوَ فِی الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَ اَضَلُّ سَبِیْلًا۝

તર્જમા : ઔર જો ભી ઈસ દુન્યા મેં અન્ધા રહા તો વોહ આખિરત મેં ભી અન્ધા હૈ ઔર ભી ઝિયાદા ગુમરાહ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુહક્કિકીન હઝરાત કે નઝદીક ઈસ કા મા'ના યેહ હૈ કે જો કોઈ દુન્યા મેં ઈતાઅત સે અન્ધા હૈ વોહ આખિરત મેં સવાબ સે અન્ધા રહેગા ઔર જો કોઈ યહાં તૌબા કા મુંહ નહીં દેખતા, વહાં મગ્ફિરત કી સૂરત ન દેખેગા. મા'ના યેહ હૈ કે જો દુન્યા મેં કાફિર ગુમરાહ હૈ, વોહ આખિરત મેં અન્ધા હોગા. યેહ અન્ધે ઔર ગુમરાહ સિરાતે મુસ્તકીમ પર ક્યા આતે ? યેહ તો ખુદ હુઝૂર કો રાહ સે બેહકાને કી કોશિશ મેં લગે રહતે થે. ચુનાન્ચે, બનૂ સકીફ કા એક ડેલીગેશન સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આ કર કહને લગા કે :

અગર આપ હમારી કુછ બાતેં મન્ઝૂર કર લેં તો હમ આપ કી બૈઅત કર લેં ઔર અગર આપ યેહ બાતેં મન્ઝૂર ન કરેં તો હમ આપ પર ઈમાન ન લાએંગે. એક તો યેહ કે હમ નમાઝ મેં ઝુકેંગે નહીં યા'ની રુકૂઅ ઔર સજદા ન કરેંગે, દૂસરી યેહ કે હમ અપને બુત કો અપને હાથ સે ન તોળેંગે ઔર હમેં એક સાલ તક ઉસ સે નફઅ ઉઠાને કી ઈજાઝત મિલે યા'ની કે ઉસ કે પૂજને વાલે નઝરેં ઔર ચઢાવે લાએં ઉસ કો હમ વસૂલ કર લેં ઔર ઉન્હોં ને યેહ ભી કહા કે યેહ ઝમીને તાઈફ જો હમારી આરામ ગાહ હૈ, ઉસે હરમે મક્કા કી તરહ મુઅઝ્ઝમ વ મોહતરમ કરાર દેં, અગર લોગ તુમ સે પૂછેં કે તુમ ને ઐસા ક્યૂં કિયા ? તો કહ દેના કે મેરે ખુદા ને મુઝે યેહ હુક્મ દિયા હૈ ઔર યેહ સબ હમ ઈસ લિયે ચાહતે હૈં કે આપ કી તરફ સે હમેં ઐસા એ'જાઝ મિલે જો દૂસરોં કો ન મિલા હો.

હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઉસ દીન મેં કુછ ભલાઈ નહીં જિસ મેં રુકૂઅ, સજદા ન હો ઔર બુતોં કો તોળને કી બાત તુમ્હારી મરઝી મગર લાત વ ઉઝ્ઝા સે ફાઈદા ઉઠાને કી ઈજાઝત મૈં હરગિઝ નહીં દૂંગા.

ઔર બા'ઝોં કે નઝદીક કુરૈશ ને આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહા કે હમ આપ કો હજરે અસ્વદ ન છૂને દેંગે જબ તક તુમ

હમારે બુતોં કો ન છૂ લો, અગર્ચે ઉંગલી કે સિરે સે હી. તો યેહ વહી નાઝિલ હુઈ કે યેહ કાફિર ચાહતે હૈં કે તુમ્હેં હમારી વહી સે ફેર લે જાએં ઔર ફિર તો વોહ તુમ્હેં અપના ગહરા દોસ્ત બના લેતે.

(264) આયત નં. 76 કાફિરોં ને ચાહા કે હુઝૂર કો સર ઝમીને અરબ સે નિકાલ દેં

وَاِنْ كَادُوْا لَيَسْتَفِزُّوْنَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوْكَ مِنْهَا وَاِذًا لَّا يَلْبَثُوْنَ خِلٰفَكَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۷۶﴾

તર્જમા : ઔર કરીબ થા કે વોહ તુમ્હેં ઈસ ઝમીન સે નિકાલ દેં કે તુમ્હેં ઈસ સે બાહર કર દેં ઔર ઐસે મેં વોહ ભી ન ઠહર સકતે તુમ્હારે બા'દ મગર કુછ હી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ મક્કે કે કાફિરોં ને દેખા કે ઉન કા કોઈ હર્બા યા કોઈ ચાલબાઝી કામયાબ નહીં હોતી તો ઉન્હોં ને રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો નિકાલ દેને કે બાબ મેં આપસી મશ્વરા કિયા કે દુશ્મની મેં ઈસ હદ તક ઝિયાદતી કરની ચાહિયે કે હુઝૂર ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર સર ઝમીને અરબ સે નિકલ જાએ ઔર ઉન્હોં ને ઐસા હી કિયા કે હુઝૂર ઔર આપ કે અસ્હાબ ને હિજરત કી ઔર સુન્નતે ઈલાહિયા યેહ રહી કે જિસ કૌમ ને ભી અપને દરમિયાન સે રસૂલોં કો નિકાલા અલ્લાહ ને ઉન કો હલાક કિયા ઔર ઐસા હી હુવા કે હિજરત કે બા'દ થોળે હી અર્સે મેં વાકિઅએ બદ્ર પેશ આયા ઔર કુફ્ફાર હલાક હુએ.

ઔર ઈસ આયત કે તઅલ્લુક સે એક બાત યેહ ભી કહી ગઈ કે યહૂદ કો રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મદીનએ મુનવ્વરા કે કિયામ પર હસદ આયા. ચુનાન્ચે, વોહ બોલે કે ઐ અબુલ કાસિમ ! અગલે અમ્બિયાઅ عَلَيْهِمُ الصَّلٰوةُ وَالسَّلَام સર ઝમીને શામ પર થે. અગર આપ ભી પૈગમ્બર હો ઔર આપ યેહ ચાહતે હો કે હમ

તુમ્હારી તસ્દીક કરેં તો આપ કો ચાહિયે કે આપ મુલ્કે શામ મેં જા કર રહો, વહિયે ઈલાહી ને ઉન કી યેહ સાઝિશ કો નાકામ કર દિયા ઔર વાઝેહ ફરમા દિયા કે :

એ મહબૂબ ! યહૂદ ચાહતે હૈં કે મદીનએ મુનવ્વરા સે તુમ્હેં દૂર ભેજ દેં ઔર અગર ઐસા હુવા તો વોહ તેરે બા'દ ન રહ સકેંગે ઔર ઐસા હી હુવા કે થોળે હી ઝમાને મેં યહૂદ કે કબીલે કત્લ ઔર ઝિલા વતન (શહર બદર) હુએ.

(265) આયત નં. 81 હક (ઇસ્લામ) આયા ઔર બાતિલ (કુફ્ર) મિટ ગયા

وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ؕ اِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوْقًا ﴿۸۱﴾

તર્જમા : ઔર ફરમાઓ કે હક આયા ઔર બાતિલ મિટ ગયા. બેશક ! બાતિલ કો મિટના હી થા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને મસઊદ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم રોઝે ફત્હે મક્કા હરમે કા'બા મેં દાખિલ હુએ તો કા'બએ મુકદ્દસા કે ઈર્દ ગિર્દ તીન સૌ સાઠ બુત (મૂર્તિયાં) ગાળી હુઈ થીં, જિન કો લોહે ઔર રાંગે સે જોળ કર મઝબૂત કિયા ગયા થા. સય્યિદે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે દસ્તે મુબારક મેં એક લકળી થી હુઝૂર યેહ આયત **"વકુલ જાઅલ હક્કુ વ ઝહકલ બાતિલ ઇન્નલ બાતિલ કાન ઝહૂકા"** પઢ કર જિસ બુત કી તરફ ઈશારા ફરમાતે થે. વોહ બુત ગિર જાતા થા.

(266) આયત નં. 85 હુઝૂર સે તીન સુવાલ નબી કી સદાક્ત કી આઝમાઇશ

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ ؕ قُلِ الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ وَمَاۤ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿۸۵﴾

તર્જમા : ઔર તુમ કો રૂહ કે બારે મેં સુવાલ કરતે હૈં, તુમ ફરમાઓ, રૂહ મેરે રબ કે હુક્મ સે એક ચીઝ હૈ ઔર તુમ્હેં બહુત થોળા હી ઈલ્મ દિયા ગયા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ આપસી મશ્વરે કે લિયે જમ્અ હુએ ઔર ઉસ મેં બાહમ ગુફ્તગૂ યેહ હુઈ કે મુહમ્મદ મુસ્તફા (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) હમારે બીચ મેં રહે ઔર હમ ને કભી ઉન કો સચ્ચાઈ ઔર અમાનત મેં કમઝોર ન પાયા ઔર કભી ઉન પર તોહમત લગાને કા મૌકઅ હાથ ન આયા, અબ જબ ઉન્હોં ને નબુવ્વત કા દા'વા કિયા હૈ તો ઉન કી સીરત યા ઉન કે ચાલ ચલન પર તો કોઈ ઐબ લગાના મુમ્કિન હી નહીં હૈ તો યહૂદ સે પૂછના ચાહિયે કે ઐસી હાલત મેં ક્યા કિયા જાએ ?

ચુનાન્ચે, અરબ કે કુફ્ફાર જૈસે નઝર બિન હારિસ ઔર ઉબય બિન ખલફ ને ઉત્બા બિન અબી મુઈત વગૈરા કો મદીને મેં ભેજા કે વહાં કે યહૂદિયોં સે રસૂલે અકરમ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કે હાલાત બયાન કર કે ઉન સે આપ કી નબુવ્વત કે તઅલ્લુક સે દરયાફ્ત કિયા જાએ તો ઉન લોગોં ને મદીને પહુંચ કર રસૂલે અકરમ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી કૈફિયત બયાન કી ઔર ઉન સે પૂછા કે તુમ અપની કિતાબોં કી રોશની મેં ઈસ શખ્સ કે બારે મેં ક્યા કહતે હો ?

યહૂદ મુતઅજ્જિબ હો કર બોલે : ઐ અરબ કે સરદારો ! હમ જાનતે હૈં કે નુઝૂલે પૈગમ્બર કા ઝમાના કરીબ આ ચુકા હૈ ઔર તુમ્હારી બાતોં સે ઉસ નબી કી બૂ હમારે દિમાગ મેં આ રહી હૈં તુમ ઉન સે આઝમાઈશ કે તૌર પર (1) અસ્હાબે કહ્ફ ઔર (2) ઝુલ્કરનૈન કે વાકિઆત ઔર (3) રૂહ કે તઅલ્લુક સે સુવાલ કરો ઔર દેખો વોહ ક્યા જવાબ દેતે હૈં ઔર સુન લો કે ઉન્હોં ને મઝકૂરા બાલા સુવાલોં મેં સે અગર તીનોં સુવાલ કે જવાબ દિયે યા તીન મેં સે કિસી ભી સુવાલ કા જવાબ ન દિયા તો સમઝ લો કે વોહ નબી નહીં હૈં ઔર અગર વોહ પહલે દો સુવાલોં કા જવાબ દેં ઔર રૂહ કે મુતઅલ્લિક સુવાલ કા જવાબ ન દેં તો સમઝો કે વોહ સચ્ચે નબી હૈં.

કુફ્ફારે મક્કા, મક્કએ મુકર્રમા વાપસ આએ. મજલિસ મુન્અકિદ કી ઔર આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે મજલિસ મેં 3 સુવાલ કિયે ગએ. આપ ને 2 સુવાલોં કે જવાબ અતા ફરમાએ ઔર રૂહ કે બાબ મેં આયત નાઝિલ હુઈ. યહૂદિયોં કી રહનુમાઈ મેં કુફ્ફારે મક્કા કે સુવાલ કે માકૂલ જવાબ મિલ જાને સે સાબિત તો હો હી ગયા કે હુઝૂર સચ્ચે નબી હૈં લેકિન બુગ્ઝ, અદાવત ઔર હટધર્મી સે ન યહૂદી માને ન કુફ્ફારે કુરૈશ, બહુત કમ લોગ ઈમાન લાએ.

યાદ રહે, ઈલ્મે ઈલાહી કે સામને સારી મખ્લૂક કા ઈલ્મ વોહ દરજા ભી નહીં રખતા જો એક કતરે કો સમુન્દર કે સામને હો. વોહ ઝાતે બરતરો બાલા અપને ઈલ્મ મેં સે જિસ કો જિતના ચાહે અતા ફરમા દે ઔર જિસ સે જિતના ચાહે સલ્બ કર લે. બેશક ! વોહ ઝાત ને અપને મહબૂબ કો તમામ મખ્લૂક સે ઝિયાદા ઈલ્મ અતા ફરમાયા ઔર અપને મહબૂબ કો ક્યા ઔર કિતના અતા ફરમાયા, વોહ સમઝને સે હમ લાચાર હૈં વોહ બસ દેને વાલા જાને ઔર લેને વાલા જાને.

(267) આયત નં. 88 તમામ ઇન્સાનો જિન્ન મિલ કર ભી કુરઆન કી મિસ્લ નહીં લા સકતે

قُلْ لَّىِٕنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَ الْجِنُّ عَلٰۤى اَنْ یَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لَا یَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَ لَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِیْرًا﴿۸۸﴾

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, અગર આદમી ઔર જિન્ન સબ ઈસ બાત પર મુત્તફિક હો જાએં કે ઈસ કુરઆન કી માનિન્દ લે આએં તબ ભી ન લા સકેંગે. ચાહે ઉન મેં એક દૂસરે કે મદદગાર હોં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ તઅલ્લુક સે નઝર બિન હારિસ કા યેહ કહના કે અગર હમ ચાહેં તો ઈસ કુરઆન કે મિસ્લ કહ દેં યેહ ઉસ કી ખામ ખયાલી થી કે અગર વોહ ઐસા કર

સકતા થા તો ક્યૂં નહી લાયા ? ઈસી લિયે યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર આજ તક પૂરી દુન્યા કે બળે બળે ફુસહા વ બુલગા (ભાષા કે જાનને વાલે) મિલ કર કલામે રબ્બાની કી એક સૂરત કી મિસાલ તક ન લા સકે ઔર ન કિયામત તક લા સકેંગે.

(268) આયત નં. 90 સે 94 કાફિરોં ને હુઝૂર સે આખિરી ફૈસલા માંગા

وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوْعًا ﴿٩٠﴾ اَوْ تَكُوْنَ
لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ﴿٩١﴾ اَوْ تُسْقِطَ
السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيْلًا ﴿٩٢﴾ اَوْ يَكُوْنَ
لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ ؕ وَلَنْ نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّٰى
تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتٰبًا نَّقْرَؤُهٗ ؕ قُلْ سُبْحٰنَ رَبِّيْ هَلْ كُنْتُ اِلَّا بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٣﴾
وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُّؤْمِنُوْٓا اِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰٓى اِلَّآ اَنْ قَالُوْٓا اَبَعَثَ
اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٤﴾

તર્જમા : ઔર (કાફિર) બોલે કે હમ તુમ પર હરગિઝ ઈમાન ન લાએંગે યહાં તક કે તુમ હમારે લિયે ઝમીન મેં કોઈ ચશ્મા બહા દો યા તુમ્હારે લિયે ખજૂરોં ઔર અંગૂરોં કા કોઈ બાગ હો, ફિર તુમ ઈસ કે અન્દર ખૂબ નહરેં બહા દો, યા તુમ હમ પર આસ્માન ગિરા દો, ટુકળા ટુકળા, જૈસા તુમ કહા કરતે હો, યા અલ્લાહ ઔર ફિરિશ્તોં કો હમારે સામને લે આઓ, યા તુમ્હારા કોઈ ઘર સોને કા હો યા તુમ આસ્માન પર ચઢ જાઓ ઔર હમ તુમ્હારે ચઢ જાને કે સબબ ભી ન માનેંગે, યહાં તક કે હમ પર કોઈ કિતાબ ઉતાર દો કે હમ ઉસે પઢેં. એ મહબૂબ ! તુમ જવાબ દે દો કે પાકી હૈ મેરે પરવર દિગાર કી, કે મૈં ક્યા હૂં, ઈસ કે સિવા. એક ઈન્સાન કે જો રસૂલ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ તઆલા ને ઈસ કુરઆન મેં હર તરહ કી મિસાલેં તરહ તરહ સે બયાન ફરમાઈ તો

અક્સર આદમિયોં ને ન માના ઔર નાશુક્ર ગુઝાર હી બને રહે. જબ મો'જિઝાત ને હુજ્જત કાઈમ કર દી ઔર કાફિરોં કે પાસ કોઈ ઉઝ્ર બાકી ન રહા તો લોગોં કો મુગાલ્તે મેં ડાલને કે લિયે તરહ તરહ કી નિશાનિયાં તલબ કરને લગે ઔર ઉન્હોં ને કહ દિયા, હમ આપ પર ઈમાન લાને વાલે નહીં.

કુફ્ફારે કુરૈશ કા'બએ મુઅઝ્ઝમા મેં જમ્અ હુએ ઔર ઉન્હોં ને સય્યિદે આલમ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કો બુલવાયા, હુઝૂર તશરીફ લે આએ તો ઉન્હોં ને કહા કે હમ ને આપ કો ઈસ લિયે બુલાયા હૈ કે આજ ગુફ્તગૂ કર કે આપ સે ફાઈનલ મુઆમલા તૈ કર લેં, તાકે હમ ફિર આપ કે હક મેં મા'ઝૂર સમઝે જાએં.

ઉન્હોં ને કહા : અરબ મેં કોઈ ઐસા આદમી નહીં હુવા જિસ ને અપની કૌમ પર વોહ શદીદ તક્લીફેં ડાલીં જૈસી આપ ને ડાલીં. આપ ને હમારે બાપ-દાદા કો બુરા કહા, હમારે દીન પર ઐબ લગાએ, હમારે દાનિશમન્દોં કો કમ અક્લ ઠહરાયા, હમારે મા'બૂદોં કી તૌહીન કી, જમાઅત મુતફર્રિક કર દી, કોઈ બુરાઈ બાકી ન રખી, ઈસ સે તુમ્હારી ગરઝ ક્યા હૈ ?

અગર તુમ માલ ચાહતે હો તો હમ તુમ્હારે લિયે ઈતના માલ જમ્અ કર દેં કે હમારી કૌમ મેં તુમ સબ સે ઝિયાદા માલદાર હો જાઓ, અગર એ'ઝાઝ ચાહતે હો તો હમ તુમ્હેં અપના સરદાર બના લેં, અગર મુલ્ક વ સલ્તનત ચાહતે હો તો હમ તુમ્હેં બાદશાહ માન લેં, યેહ સબ બાતેં કરને કો હમ તય્યાર હૈં ઔર અગર તુમ્હેં કોઈ દિમાગી બીમારી હો યા કોઈ ખાલિસ હો તો હમ તુમ્હારા ઈલાજ કરાએં ઔર ચાહે જિતના ખર્ચ હો વોહ હમ ઉઠાએં.

સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : ઈન મેં સે કોઈ બાત નહીં ઔર મૈં માલ વ સલ્તનત યા સરદારી કિસી ચીઝ કા તાલિબ નહીં હૂં, બાત સિર્ફ ઈતની હી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ને મુઝે અપના રસૂલ બના કર ભેજા ઔર મુઝ પર અપની કિતાબ

નાઝિલ ફરમાઈ ઔર મુઝે યેહ હુક્મ ભેજા કે મૈં તુમ્હેં ઉસ કિતાબ કો માનને પર અલ્લાહ કી રિઝા ઔર આખિરત કી ને'મત કી બશારત દૂં ઔર ઈન્કાર કરને પર અઝાબે ઈલાહી કા ખૌફ દિલાઉં. મૈં ને તુમ તક અપને રબ કા પૈગામ પહુંચા દિયા. અગર તુમ ઈસે કબૂલ કરો તો તુમ્હારે લિયે દુન્યા વ આખિરત કી ભલાઈ હૈ ઔર અગર ન કબૂલ કરો તો મૈં સબ્ર કરૂંગા ઔર અલ્લાહ કે ફૈસલે કા ઈન્તિઝાર કરૂંગા.

ઈસ બાત પર ઉન લોગોં ને કહા : એ મુહમ્મદ ! (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) જો ઉપર આયતોં મેં વારિદ હુવા. બોલે કે, આપ હમારી દરખ્વાસ્ત કો કબૂલ નહીં કરતે તો ઈન પહાળોં કો હટા દીજિયે ઔર સાફ મૈદાન બના દીજિયે ઔર નહરેં જારી કર દીજિયે ઔર હમારે મરે હુએ બાપ-દાદોં કો ઝિન્દા કર દીજિયે કે હમ ઉન સે પૂછ દેખેં કે જો આપ ફરમાતે હૈં વોહ સચ હૈ ? અગર વોહ કહ દેંગે તો હમ માન લેંગે. હુઝૂર ને ફરમાયા : મૈં ઈન બાતોં કે લિયે નહીં ભેજા ગયા, જો પહુંચાને કે લિયે મુઝે ભેજા ગયા હૈ વોહ મૈં ને પહુંચા દિયા. અગર તુમ માનો તો તુમ્હારા નસીબ, કે ઈસ મેં તુમ્હારા ભલા હૈ ઔર અગર ન માનો તો મૈં અલ્લાહ કે ફૈસલે કા ઈન્તિઝાર કરૂંગા.

કુફ્ફાર ને કહા : ફિર આપ અપને રબ સે અર્ઝ કર કે એક ફિરિશ્તા બુલવા લીજિયે જો આપ કી તસ્દીક કરે યા'ની આપ કી સચ્ચાઈ કી ગવાહી દે ઔર અપને લિયે બાગ, બગીચે, મહલ ઔર સોના-ચાંદી કે ખઝાને તલબ કીજિયે. ફરમાયા : મૈં ઈસ કે લિયે નહીં ભેજા ગયા, મૈં બશીર વ નઝીર (ખુશ ખબરી દેને વાલા ઔર ડરાને વાલા) બના કર ભેજા ગયા હૂં.

ઈસ બાત પર વોહ કહને લગે, તો હમ પર આસ્માન ગિરવા દીજિયે, ઔર ઉન મેં સે બા'ઝ ને કહા કે, હમ હરગિઝ આપ પર ઈમાન લાને વાલે નહીં, યહાં તક કે આપ અલ્લાહ કો

ઔર ફિરિશ્તે કો હમારે સામને ન લાએં ઈસ પર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મજલિસ સે ઉઠ ખળે હુએ ઔર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમૈયા આપ કે સાથ ઉઠા ઔર કહને લગા, ખુદા કી કસમ ! મૈં કભી આપ પર ઈમાન ન લાઉંગા, જબ તક તુમ સીઢી લગા કર આસ્માન પર ન ચઢ જાઓ ઔર મેરી નઝરોં કે સામને વહાં સે એક કિતાબ ઔર ફિરિશ્તોં કી એક જમાઅત લે કર ન લાઓ ઔર અગર યેહ ભી કરો તો ભી ખુદા કી કસમ ! મૈં ફિર ભી ન માનૂંગા.

રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જબ દેખા કે યેહ લોગ ઈસ કદર ઝિદ ઔર ઈનાદ (દુશ્મની) મેં હૈં તો આપ કો રન્જ હુવા ઔર ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

મા'લૂમ હુવા કે કુફ્ફાર કા ઈમાન ન લાના સિર્ફ હટધર્મી, ઝિદ ઔર દુશ્મની પર થા. ક્યૂંકે હક સાબિત તો હો હી ચુકા થા ઔર વોહ જાનતે થે કે હુઝૂર સચ્ચે નબી હૈં યહાં તક કે યહૂદી અહલે કિતાબ કી ગવાહિયાં ભી આપ કી સચ્ચાઈ પર દલાલત કરતી થીં બિલ્કુલ ઈસી તરહ ઈસ દૌર કે કુફ્ફાર ભી ઈસ્લામ કી સચ્ચાઈ કો જાનતે હુએ ભી ઈમાન નહીં લાતે.

(269) આયત નં. 110 ચાહે અલ્લાહ કહો, ચાહે રહમાન, સબ ઉસી કે નામ હૈં

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ؕ اَیًّا مَّا تَدْعُوْا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰی ۚ

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ અલ્લાહ કહ કર પુકારો યા રહમાન કહ કર, જો કહ કર પુકારો સબ ઉસી કે અચ્છે નામ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે એક શબ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને તવીલ સજદા કિયા ઔર અપને સજદે મેં યા અલ્લાહ, યા રહમાન કહતે રહે, અબૂ જહલ ને સુના તો કહને લગા કે મુહમ્મદ

(صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હમેં તો કઈ મા'બૂદોં કો પૂજને સે મન્અ કરતે હૈં ઔર ખુદ તો દો મા'બૂદોં કો પુકારતે હૈં. અલ્લાહ કો ઔર રહમાન કો. ઉસ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે અલ્લાહ ઔર રહમાન દોનોં એક હી મા'બૂદે બરહક કે દો નામ હૈં, ચાહે કિસી ભી નામ સે પુકારો.

(270) આયત નં. 110 નમાઝ મેં કિરાઅત ધીમી આવાઝ સે કરો

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلًا ﴿۱۱۰﴾

તર્જમા : ઔર અપની નમાઝ ન બહુત આવાઝ સે પઢો ન બિલ્કુલ આહિસ્તા પઢો ઔર ઉન દોનોં કે બીચ મેં રાસ્તા રખો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નમાઝ મેં આવાઝ મુતવસ્સિત (દરમિયાની) હોની ચાહિયે, જિસ સે મુક્તદી ઉસે બ આસાની સુન લે. ઈસ આયત કા શાને નુઝૂલ યેહ હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મક્કએ મુકર્રમા મેં જબ અપને અસ્હાબ કી ઈમામત ફરમાતે ઔર મુશ્રિકીન સુનતે તો કુરઆને પાક કો ઔર ઉસ કે નાઝિલ ફરમાને વાલે કો ઔર જિન પર નાઝિલ હુવા ઉન સબ કો ગાલિયાં દેતે. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

એક બાત યેહ હૈ કે કામ કોઈ ભી હો, દરમિયાની રાહ પસન્દીદા ઔર મહબૂબ હૈ. રિવાયત હૈ કે અમીરુલ મોમિનીન સય્યિદુના સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કુરઆન આહિસ્તા પઢતે થે ઔર કહતે થે કે મૈં ખુદા સે મુનાજાત કરતા હૂં ઔર વોહ મેરી હાજત જાનતા હૈ ઔર અમીરુલ મોમિનીન સય્યિદુના ઉમર ફારૂક رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કુરઆન બુલન્દ આવાઝ સે પઢતે થે ઔર કહતે થે કે મૈં શૈતાન કો ભગાતા હૂં ઔર સોએ હુવોં કો જગાતા હૂં ઔર જબ યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ તો હુઝૂર ને સિદ્દીકે અક્બર સે કહા કે ઝરા અપની આવાઝ બુલન્દ કરો ઔર ફારૂકે આ'ઝમ સે કહા કે અપની આવાઝ પસ્ત (મીડિયમ) કરો. سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

સૂરએ કહફ

(271) આયત નં. 23-24 વા'દે કે વક્ત اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ **કહો**

وَلَا تَقُوْلَنَّ لِشَایْءٍ اِنِّیْ فَاعِلٌ ذٰلِكَ غَدًا ﴿۲۳﴾ اِلَّاۤ اَنْ یَّشَآءَ اللّٰهُ ۫ وَاذْكُرْ رَّبَّكَ اِذَا نَسِیْتَ

તર્જમા : ઔર હરગિઝ કિસી બાત કો ન કહના કે કલ મૈં યેહ કામ કર દૂંગા, મગર યેહ કહો કે અગર અલ્લાહ ચાહે ઔર જબ તૂ ભૂલ જાએ તો અપને રબ કી યાદ કર.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની જબ કિસી કામ કા ઈરાદા હો તો યૂં કહના ચાહિયે કે اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ મૈં ઐસા કરૂંગા. અહલે મક્કા ને જબ હુઝૂર સે 3 સુવાલ કિયે તો આપ ને ફરમાયા કે મૈં કલ બતાઉંગા ઔર اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ ન કહા તો કઈ રોઝ તક વહી ન આઈ, ફિર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

મા'લૂમ હુવા કે ઈખ્તિયાર ઔર મશિયત સિર્ફ અલ્લાહ તઆલા હી કી હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલા કા કોઈ ફે'લ હિક્મતો મશિય્યત સે ખાલી નહીં હોતા ઔર બન્દે કે તમામ કામ અલ્લાહ તઆલા કી મશિય્યત પર મબ્ની હૈં. મુમ્કિન હૈ કે, નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી મઝકૂરા બાલા ભૂલ કે વા'દે કે વક્ત اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ ન કહના ઔર થોળે દિન તક વહી કા ન આના, ઈસ મેં મસ્લેહતે ખુદાવન્દી ઔર હિક્મતે રબ્બાની હો તાકે મુન્કિરીન વ મુઆનિદીન યા'ની ઈન્કાર કરને વાલે ઔર દુશ્મને ખુદા વ રસૂલ પર ભી વાઝેહ હો જાએ કે નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم અપની તરફ સે કુછ નહીં કહતે, બલ્કે જો વહિયે ઈલાહી સે ઉન્હેં મા'લૂમ હોતા હૈ વોહી ઈર્શાદ ફરમાતે હૈં. તો અગર ફૌરન વહિયે ઈલાહી આ જાતી ઔર આપ જવાબ અતા ફરમા દેતે તો કુફ્ફાર શુબા કર સકતે થે કે આપ ને અપને દિલ સે જવાબ ઘળ લિયા ઔર કુફ્ફાર

કા યેહ સોચના કુછ બઈદ ન થા ઈસ લિયે કે વોહ તા'નો તશ્ની કે મૌકએં ઢૂંડતે હી રહતે થે.

ઔર ઈસ મેં ઉમ્મતે રસૂલુલ્લાહ કો ભી યેહ તા'લીમ થી કે જબ કોઈ કામ કા ઈરાદા કરો, યા કિસી કો કુછ વા'દા કરો તો اِنْ شَآءَاللهُ عَزَّوَجَلَّ ઝરૂર કહ દિયા કરો ઔર ઐસા ન કહો કે મૈં યેહ કામ કર દૂંગા મગર યેહ કે અગર અલ્લાહ ને ચાહા તો મૈં યેહ કામ ઝરૂર કરૂંગા.

(272) આયત નં. 28 ઉન સે ઝૂળે રહો જો અલ્લાહ કી રિઝા ચાહતે હૈં ઔર દુન્યા ચાહને વાલોં કો છોળ દો

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِيْنَ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيْدُوْنَ وَجْهَهٗ وَلَا تَعْدُ عَيْنٰكَ عَنْهُمْ ۚ تُرِيْدُ زِيْنَةَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنَا قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ فُرُطًا ﴿۲۸﴾

તર્જમા : ઔર અપની જાન ઉન સે માનૂસ રખો કે સુબ્હ શામ અપને રબ કો પુકારતે હૈં ઉસ કી રિઝા ચાહતે હુએ ઔર તુમ્હારી આંખેં ઈન્હેં છોળ કર દૂસરોં પર ન પળેં. ક્યા તુમ દુન્યા કી ઝિન્દગી કી ઝીનત (સજાવટ-આરાઈશ) ચાહોગે ? ઔર ઉસ કા કહા ન માનો જિસ કા દિલ હમ ને અપની યાદ સે ગાફિલ કર દિયા ઔર વોહ અપની ખ્વાહિશ કે પીછે ચલા ઔર ઉસ કા કામ હદ સે ગુઝર ગયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સરદારાને કુફ્ફાર કી એક જમાઅત ને સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કિયા કે હમેં ગરીબ, ગુરબા ઔર મોહતાજોં, મિસ્કીન કે સાથ બૈઠતે શર્મ આતી હૈ. અગર આપ અપની સોહબત સે ઈન્હેં હટા દો તો હમ ઈસ્લામ લે આએ ઔર હમારે ઈસ્લામ લાને સે કસીરુલ તા'દાદ લોગ ઈસ્લામ લે આએંગે, ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

એક કૌલ કે મુતાબિક યેહ આયત મદની હૈ. ઈસ કે નાઝિલ હોને કા સબબ યેહ હૈ કે જિન કી તાલીફે કલ્બ કી ગઈ થી ઉન મેં સે એક ગિરૌહ જૈસે ઉયૈના ઈબ્ને હસીસ ઔર ઈકરઅ ઈબ્ને હાબિસ ઔર ઉન કે મિસ્લ લોગોં ને અર્ઝ કી, કે યા રસૂલલ્લાહ ! હમ અરબ કે શુરફા હૈં ઔર સલમાન ઔર અબૂ ઝર ઔર ગરીબ મુસલમાનોં કે સાથ ન બૈઠ સકેંગે, અગર આપ ઈન્હેં અપને સે દૂર કરેં તો હમ લોગ આપ કે પાસ અહકામે શરઈયા સીખા કરેં તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા :

એ મહબૂબ ! ઈન ફકીરોં કી સોહબત પર જો ખુદા કી રિઝા કે લિયે શબો રોઝ ઉસ કી ઈબાદત મેં સૈર કરતે હૈં તો આપ ઉન કો અપની સોહબત સે ન હટાઈયે ઔર જો લોગ દુન્યા કી ઝિન્દગી પસન્દ કર બૈઠે હૈં, યેહ વોહ હૈં જિન કે દિલોં કો હમ ને અપની યાદ સે ગાફિલ કર દિયે હૈં ઉન્હેં છોળિયે.

પારહ 16 સૂરએ કહફ

(273) આયત નં. 109 તમામ મખ્લૂક કા ઇલ્મ અલ્લાહ કે ઇલ્મ કે સામને કુછ નહીં હૈ

قُلْ لَّوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِّكَلِمٰتِ رَبِّيْ لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمٰتُ رَبِّيْ وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهٖ مَدَدًا

તર્જમા : તુમ ફરમા દો, અગર સમુન્દર મેરે રબ કી બાતોં કે લિયે સિયાહી બન જાએ તો ઝરૂર સમુન્દર ખત્મ હો જાએ, ઈસ સે પહલે કે મેરે રબ કે કલિમાત ખત્મ હોં, ચાહે હમ ઉસ કી મદદ કે લિયે વૈસા હી દૂસરા લે આએં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અગર અલ્લાહ તઆલા કે ઈલ્મો હિક્મત કે કલ્મે લિખના ચાહો તો અગર ઉન કે લિયે તમામ સમુન્દરોં કા પાની સિયાહી બન જાએ ઔર તમામ બન્દે મિલ કર લિખના ચાહેં તો તમામ પાની ખત્મ હો જાએ મગર

અલ્લાહ તઆલા કી ઈલ્મો હિક્મત કી બાતેં ખત્મ ન હોં ચાહે ઉસ પાની કે સાથ ઈતને હી દૂસરે સમુન્દર મિલાએ જાએં, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા કે ઈલ્મ કી કોઈ હદ હી નહીં.

યહૂદ ને યેહ એ'તિરાઝ કિયા થા કે તુમ કહતે હો કે તુમ્હારે નબી કો હિક્મત દી ગઈ હૈ ઔર તુમ્હારે કુરઆન મેં હૈ કે જિસ કો હિક્મત દી ગઈ ઉસે ખૈરે કસીર દિયા ગયા, ફિર તુમ યેહ ક્યૂં કહતે હો કે તુમ કો બહુત કમ ઈલ્મ દિયા ગયા ?

ઈસ કા જવાબ યેહ હૈ કે બેશક ! નબિયે કરીમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો ખૈરે કસીર દી ગઈ હૈ ઔર યેહ ભી હકીકત હૈ કે આપ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ઈલ્મ બહુત અઝીમ હૈ તમામ મખ્લૂક કા ઈલ્મ આપ કે ઈલ્મ કે સામને એક કતરા હૈ ઔર તન્હા આપ કા ઈલ્મ તમામ મખ્લૂક કે ઈલ્મ કે સામને ગોયા સમુન્દર હૈ. લેકિન આપ સરકાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ઈલ્મ અલ્લાહ તઆલા કે ઈલ્મ કે મુકાબલે મેં ઈસ તરહ ભી નહીં હૈ જૈસે કતરા સમુન્દર કે સામને હો, ક્યૂંકે કતરે કી નિસ્બત સમુન્દર કી તરફ **"મુતનાહી (લીમીટેડ) કી નિસ્બત"** મુતનાહી જૈસી હૈ ઔર આપ કે ઈલ્મ કી નિસ્બત અલ્લાહ કે ઈલ્મ કી તરફ મુતનાહી કી નિસ્બત **"ગૈરે મુતનાહી"** (અન લીમીટ) કી તરહ હૈ.

તો હુઝૂરે પાક કા ઈલ્મ મખ્લૂક કે સામને ચાહે કિતની હી બળી નિસ્બત રખતા હો, અલ્લાહ કે ઈલ્મ કે સામને કુછ નહીં હૈ ક્યૂંકે હુઝૂર કા ઈલ્મ સીમીત (લીમીટેડ) હૈ. જબ કે અલ્લાહ કે ઈલ્મ કી કોઈ હદ નહીં હૈ. واللہ تعالٰی اعلم

સૂરએ મરયમ

(274) આયત નં. 64 اِنْ شَآءَاللہ عَزَّوَجَلَّ **કહના ન ભૂલેં**

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ ۚ لَهٗ مَا بَيْنَ اَيْدِيْنَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ ۚ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ۚ

તર્જમા : ઔર હમ ફિરિશ્તે નહીં ઉતરતે, સિવાએ તુમ્હારે રબ કે હુક્મ સે, ઉસી કા હૈ જો હમારે આગે હૈ ઔર પીછે હૈ ઔર જો ઉસ કે દરમિયાન મેં હૈ ઔર આપ કા પરવર દિગાર ભૂલને વાલોં સે નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હક સુબ્હાનહૂ વ તઆલા અલીમો હકીમ હૈ, ઉસ કા કોઈ કામ ઇલ્મ ઔર હિક્મત સે ખાલી નહીં. ઉસ કે હર કામ મેં કઈ મસ્લેહતેં હોતી હૈં.

હુવા યૂં કે જબ લોગોં ને જનાબે રિસાલત મઆબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે અસ્હાબે કહફ ઔર ઝુલકરનૈન ઔર રૂહ કે મુતઅલ્લિક 3 સુવાલ પૂછે તો આપ ને ફરમાયા કે "કલ આના, મૈં જવાબ દૂંગા" ઔર ઉસ મૌકઅ પર આપ ને اِنْ شَآءَ اللّٰہ નહીં ફરમાયા. તો બારહ (12) યા પન્દરહ (15) યા પચ્ચીસ (25) દિન તક વહી નહીં આઈ, ઇતને દિનોં કે બા'દ જબ હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام નાઝિલ હુએ તો આપ ને ફરમાયા કે ભાઈ ! બહુત દેર કે બા'દ આએ. મૈં તો તુમ્હારા મુન્તઝિર થા. તબ હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام ને જવાબ દિયા ઔર અર્ઝ કી :

હમ યા'ની જિબ્રઈલ ઔર દૂસરે ફિરિશ્તે ઉતરતે નહીં સિવાએ આપ કે પરવર દિગાર કે હુક્મ સે ઔર ઇસ વાકિએ મેં હુઝૂર કે ઉમ્મતિયોં કો ભી બળી તા'લીમ હૈ કે કભી ભી કિસી કો વા'દા કરતે વક્ત યેહ ન કહેં કે મૈં કર દૂંગા. યા'ની યેહ કહેં કે اِنْ شَآءَ اللّٰہ (અગર અલ્લાહ ને ચાહા તો) મૈં કર દૂંગા.

(275) આયત નં. 77 કિયામત કે મુન્કિર

اَفَرَءَيْتَ الَّذِىْ كَفَرَ بِاٰيٰتِنَا وَقَالَ لَاُوْتَيَنَّ مَالًا وَّوَلَدًا ﴿ؕ۷۷﴾

તર્જમા : તો ક્યા તુમ ને ઉસે દેખા જો હમારી આયતોં સે મુન્કિર હુવા ઔર કહતા હૈ કે મુઝે ઝરૂર માલ ઔર ઔલાદ મિલેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બુખારી ઔર મુસ્લિમ કી હદીસ મેં હૈ કે હઝરતે ખબ્બાબ ઇબ્ને અરત કા ઝમાનએ

જાહિલિયત મેં આસ બિન વાઈલ સહમી પર કર્ઝ થા, વોહ ઉસ કે પાસ તકાઝે કે લિયે ગએ તો આસ ને કહા કે મૈં તુમ્હારા કર્ઝ અદા ન કરૂંગા. જબ તક કે તુમ મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કા દીન ન છોળ દો ઔર કુફ્ર ન અપનાલો યા'ની દોબારા કાફિર હો જાઓ તો હી તુમ્હારા કર્ઝ તુમ્હેં મિલેગા.

હઝરતે ખબ્બાબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા : ઐસા હરગિઝ નહીં હો સકતા યહાં તક કે તૂ મરે ઔર મરને કે બા'દ ઝિન્દા હો કર ઉઠે. વોહ કહને લગા કે ક્યા મૈં મરને કે બા'દ ફિર ઝિન્દા હો કર ઉઠૂંગા ? હઝરતે ખબ્બાબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને કહા : હાં ! તો આસ ને કહા : તો ફિર મુઝે છોળિયે, યહાં તક કે મૈં મર જાઊં ઔર મરને કે બા'દ ફિર ઝિન્દા હોઊં ઔર મુઝે માલ ઔર ઔલાદ મિલે, તબ હી આપ કા કર્ઝ અદા કરૂંગા ઔર ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ તાહા

(276) આયત નં.2-3 ઐ મહબૂબ ! અપને નફ્સ કો થોળા આરામ દો

مَاۤ اَنْزَلْنَا عَلَیْكَ الْقُرْاٰنَ لِتَشْقٰۤیۙ(۲) اِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَنْ یَّخْشٰیۙ(۳)

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! હમ ને યેહ કુરઆન ઈસ લિયે નહીં નાઝિલ ફરમાયા કે તુમ તક્લીફ ઉઠાઓ, યેહ તો ડરને વાલોં કે લિયે સિર્ફ નસીહત હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કાફિરોં કે ઈમાન ન લાને કી વજહ સે બહુત અફસોસ કરતે રહતે થે ઔર યેહ ભી હૈ કે સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم તમામ રાત આરામ ન કરતે થે ઔર નમાઝેં પઢા કરતે થે યહાં તક કે પૈરોં પર વરમ આ જાતે થે ઔર સૂજ જાતે થે તો અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમા કર ફરમાયા કે અપને નફ્સે પાક કો થોળા આરામ દીજિયે, હમ ને કુરઆન ઈસ લિયે નહીં નાઝિલ ફરમાયા કે આપ મશક્કત મેં પળેં.

મુમ્કિન હૈ કે યેહ આયત મેં મુશ્રિકીન કા રદ હો, વોહ ઈસ તરહ કે અબૂ જહલ ઔર નઝર બિન હારિસ ને રસૂલે કરીમ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم) સે કહા કે તુમ مَعَاذَ الله શકી હો. ક્યૂંકે તુમ ને અપને બાપ-દાદા કા દીન છોળ દિયા ઔર તુમ પર કુરઆન ઈસ લિયે ઉતારા ગયા કે તુમ શકી હો જાઓ, ઈન કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે યેહ કુરઆન હિદાયત, નસીહત, રહમત હૈ.

(277) આયત નં. 106 કિયામત કે દિન પહાળોં કા ક્યા હોગા ?

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّيْ نَسْفًا ﴿۱۰۵﴾ فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿۱۰۶﴾

તર્જમા : ઔર તુમ સે પહાળોં કા પૂછતે હૈ. તુમ ફરમાઓ ઉસ કો મેરા રબ રેઝા રેઝા કર કે ઉળા દેગા તો ઝમીન કો પટ હમવાર કર કે છોળેગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا ને ફરમાયા કે કબીલએ બનૂ સકીફ કે એક આદમી ને રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم સે દરયાફ્ત કિયા કે કિયામત કે દિન પહાળોં કા ક્યા હાલ હોગા ? ઉસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

(278) આયત નં. 114 કુરઆન આરામ સે પઢો જલ્દી ન કરો

فَتَعٰلَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ ۚ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْاٰنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُّقْضٰۤى اِلَيْكَ وَحْيُهٗ ۫ وَقُلْ رَّبِّ زِدْنِيْ عِلْمًا ﴿۱۱۴﴾

તર્જમા : સબ સે બુલન્દ હૈ અલ્લાહ સચ્ચા બાદશાહ ઔર કુરઆન મેં જલ્દી ન કરો, ઈસ કે પહલે કે પૂરી કી જાએ તુમ પર ઈસ કી વહી ઔર યૂં અર્ઝ કરોં. એ મેરે રબ ! મુઝે ઝિયાદા ઈલ્મ દે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ હઝરતે જિબ્રઈલ અમીન عَلَيْهِ السَّلَام કુરઆને કરીમ લે કર નાઝિલ હોતે તો હઝરતે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم ઉન કે સાથ સાથ પઢતે કે ઔર જલ્દી કરતે કે યાદ હો જાએ, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે આપ મશક્કત ન ઉઠાએ ઔર જલ્દી જલ્દી ન પઢે.

અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને કુરઆને મજીદ કો ઈસ લિયે નાઝિલ કિયા કે લોગ પઢેં, સમઝેં ઔર ઉસ પર અમલ કરેં ઔર વોહ કામ છોળ દેં જો ના મુનાસિબ હોં ઔર વોહ કામ કરેં જો કરને કે લાઈક હો તો ઉમ્મતે રસૂલ કો ચાહિયે કે કુરઆન કો સમઝ કર આહિસ્તા આવાઝ સે રુક રુક કર પઢેં ઔર અલ્લાહ તઆલા સે ઈલ્મ માંગેં ઔર કહેં **"રબ્બી ઝિદની ઇલ્મા".**

(279) આયત નં. 124 જિસ ને અલ્લાહ કી યાદ સે મુંહ ફેરા

وَمَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِیْ فَاِنَّ لَهٗ مَعِیْشَةً ضَنْكًا وَّنَحْشُرُهٗ یَوْمَ الْقِیٰمَةِ اَعْمٰى ﴿۱۲۴﴾

તર્જમા : તો જિસ ને મેરી યાદ સે મુંહ ફેરા, બેશક ! ઉસ કે લિયે તંગ ઝિન્દગાની હૈ ઔર હમ ઉસે કિયામત મેં અન્ધા ઉઠાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બેશક ! સચ બાત યેહી હૈ કે જિસ ને અલ્લાહ તઆલા કી હિદાયત કો માના ઔર રસૂલુલ્લાહ કી પૈરવી કી તો વોહ તો ન બહકે ઔર ન બદ બખ્ત હો.

બદ બખ્ત તો વોહી હૈ જિસ ને હિદાયત સે અપના રુખ ફેર લિયા, રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી પૈરવી ન કી ઔર મુસલમાનોં કે રસ્તે સે હટ કર ચલા. યેહ આયત અસ્વદ ઈબ્ને અબ્દુલ ઉઝ્ઝા મખ્ઝૂમી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે વોહ યા ઉસ કે જૈસે જો ભી હૈં ઉન કે લિયે તંગ ઝિન્દગાની હૈ.

દુન્યા મેં તંગ ઝિન્દગાની યેહ હૈ કે હિદાયત કા રાસ્તા છોળ દેને સે અમલે બદ ઔર હરામ મેં મુબ્તલા હો જાએ યા કનાઅત સે મહરૂમ હો જાએ કે કિતના ભી મિલે, શુક્ર ન કર સકે ઔર હિર્સ મેં હી મુબ્તલા રહે, માલ કિતના ભી મિલે, લાલચ ખત્મ હી ન હો.

કબ્ર કી તંગ ઝિન્દગાની યેહ હૈ કે કાફિર પર નિન્યાનવે અઝદહે મુસલ્લત કિયે જાએં, કબ્ર ઉસ કો ઈતની સખ્તી સે દબાએ કે એક તરફ કી પસ્લી દૂસરી તરફ આ જાએં કબ્ર મેં આગ ભળકા દી જાએ.

આખિરત કી તંગ ઝિન્દગાની યેહ હૈ કે જહન્નમ કે હવાલે કર દિયા જાએ. હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رضی اللہ تعالیٰ عنہما સે રિવાયત હૈ કે બન્દે કો થોળા મિલે, યા ઝિયાદા મિલે, અગર ઉસ મેં ખૌફે ખુદા ન હો તો ઉસ બન્દે મેં કુછ ભલાઈ નહીં. યેહ તંગ ઝિન્દગાની હૈ યેહ ઉન કે લિયે દુન્યા મેં અન્ધા હોના હૈ ઔર આખિરત મેં ભી.

(280) આયત નં. 135 **કાફિર ચાહતે હૈં કે મુસલમાન ખત્મ હો જાએં**

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوْا ۚ فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ اَصْحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدٰى ﴿۱۳۵﴾

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, સબ ઈન્તિઝાર કર રહે હૈં, તુમ ભી રાહ દેખો, બહુત જલ્દી પતા ચલ જાએગા કે કૌન હક પર હૈ ઔર કિસ ને હિદાયત પાઈ હૈ ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુશ્રિકીન ને કહા થા કે હમ ઝમાને કે હવાદિસ ઔર હાદિસાત કા ઈન્તિઝાર કર રહે હૈં કે કબ મુસલમાનોં પર આએં ઔર ઉન કા કિસ્સા તમામ હો. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બતાયા ગયા કે તુમ તો મુસલમાનોં કી તબાહી વ બરબાદી કા ઈન્તિઝાર કર રહે હો ઔર મુસલમાન તુમ પર અઝાબ કા ઈન્તિઝાર કર રહે હૈં. અબ રાહ દેખો.

પારહ 17 સૂરએ અમ્બિયા

(281) આયત નં. 1 **લોગ કિયામત સે ગફ્લત મેં હૈં**

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ مُّعْرِضُوْنَ ﴿۱﴾

તર્જમા : લોગોં કા હિસાબ નઝદીક હૈ ઔર વોહ હૈં કે ગફ્લત મેં મુંહ ફેરે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મુન્કિરીને બઅસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો મરને કે બા'દ ઝિન્દા હોને કો

નહીં માનતે થે. ઉન કે નઝદીક ન કિયામત ન હિસાબ-કિતાબ ન સઝા યા જઝા ન જન્નત ન જહન્નમ.

જબ કે હર નફ્સ કો મરના તો હૈ હી ઔર કોઈ હો, ચાહે મોમિન ચાહે મુશ્રિક, કાફિર ચાહે મુલ્હિદ, મરને સે કિસી કો ઈન્કાર નહીં ઔર મરતે હી ઉસ મરને વાલે કે લિયે જૈસે કિયામત આ ચુકી તો હિસાબ તો નઝદીક હૈ.

હદીસ શરીફ મેં ભી હૈ કે જો મરતા હૈ ઉસ કે લિયે કિયામત કાઈમ હો જાતી હૈ ઔર વોહ દારે અમલ સે નિકલ કર દારે હિસાબ મેં પહુંચ જાતા હૈ. અબ ચાહે ઉસ કા હિસાબ જબ ભી હો, જલ્દી યા તાખીર સે, લેકિન વોહ રહેગા તો દારે હિસાબ હી મેં. ઈસ સૂરત મેં હર શખ્સ કે લિયે કિયામત કા આગાઝ ઉસ કી મૌત સે હોગા ઔર કિસી કો અપની મૌત કા વક્ત મા'લૂમ નહીં. વોહ કિસી ભી વક્ત હો સકતી હૈ. ઈસ લિયે હર શખ્સ કો હર વક્ત ચૌંકન્ના ઔર હોશિયાર રહના ચાહિયે ઔર અપની હયાત કી હર આને વાલી ઘળી કો અપની આખિરી ઘળી સમઝના ચાહિયે તાકે યેહ ફિક્ર ઉસે હર વક્ત મોહતાત (એલર્ટ) રખે કે ખુદા કી નાફરમાની ન હોને પાએ.

(282) આયત નં. 11-12 અલ્લાહ સે ભાગ કર કોઈ બચ નહીં સકતા

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَّاَنْشَاْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا اٰخَرِيْنَ ۝١١
فَلَمَّآ اَحَسُّوْا بَاْسَنَآ اِذَا هُمْ مِّنْهَا يَرْكُضُوْنَ ۝١٢

તર્જમા : ઔર કિતની હી બસ્તિયાં હમને તબાહ કર દીં કે વોહ લોગ ઝાલિમ ગુનહગાર થે ઔર ઉસ કે બા'દ નઈ કૌમ પૈદા કી તો જબ ઉન્હોં ને હમારા અઝાબ દેખા તો વોહ ઉસ સે ભાગને લગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુફસ્સિરીન ને ઝિક્ર કિયા હૈ કે સર ઝમીને યમન મેં એક આબાદી હૈ જિસ કા નામ હસૂર હૈ.

વહાં કે રહને વાલે અરબ થે, ઉન્હોં ને અપને નબી કો ઝુટલાયા ઔર ઈમાન ન લાએ ઔર નબી કો કત્લ કિયા તો અલ્લાહ તઆલા ને ઉન પર બુખ્તે નસર બાદશાહ કો મુસલ્લત કિયા. ઉસ ને ઉન કો ગિરિફ્તાર કિયા ઔર કત્લ કિયા ઔર જબ યેહ અમલ જારી રહા તો લોગ અપને અપને શહર છોળ કર ભાગે તો મલાઈકા ને ઉન સે તન્ઝ (મહેણા) કે અન્દાઝ મેં કહા કે ભાગો મત ઔર લૌટ કે જાઓ અપને મસ્કન કી તરફ તબ વોહ બોલે કે હાએ હમારી ખરાબી કે હમ હી ઝાલિમ થે.

...અલ મુખ્તસર...જબ અઝાબે ઈલાહી આતા હૈ તો કોઈ ભાગ કર બચ નહીં સકતા ઔર ઝાલિમોં કે લિયે નદામત કે ઈલાવા કુછ નહીં હૈ.

(283) આયત નં. 101-102 ભલાઈ વાલોં કો કુછ ગમ નહીં

اِنَّ الَّذِيْنَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِّنَّا الْحُسْنٰۤى ۙ اُولٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُوْنَ ۙ﴿۱۰۱﴾ لَا يَسْمَعُوْنَ حَسِيْسَهَا ۚ وَهُمْ فِيْ مَا اشْتَهَتْ اَنْفُسُهُمْ خٰلِدُوْنَ ﴿۱۰۲﴾

તર્જમા : બેશક ! વોહ જિન કે લિયે હમારા વા'દા ભલાઈ કા હો ચુકા. વોહ જહન્નમ સે દૂર રખે ગએ હૈં, વોહ ઉસ કી ભનક ન સુનેંગે ઔર વોહ અપની મન ચાહી ખ્વાહિશ મેં હમેશા રહેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયતે કરીમા મેં મોમિનોં કો બશારત હૈ કે વોહ જહન્નમ સે દૂર રખે જાએંગે. હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને યેહ આયતે મુબારકા પઢ કર ફરમાયા કે મૈં ઉન્હીં મેં સે હૂં ઔર અબૂ બક્ર ઔર ઉમર ઔર ઉસ્માન ઔર તલ્હા ઔર ઝુબૈર ઔર સા'દ ઔર અબ્દુર્રહમાન ઈબ્ને ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ભી ઉન્હી મેં સે હૈં.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં યેહ હૈ કે રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم એક રોઝ કા'બએ મુઅઝ્ઝમા મેં દાખિલ હુએ. ઉસ વક્ત કુરૈશ કે સરદાર હતીમ મેં મૌજૂદ થે ઔર કા'બા શરીફ કે

આસ પાસ તીન સૌ સાઠ (360) બુત થે. નઝર બિન હારિસ આપ કે સામને આયા ઔર આપ સે કલામ કરને લગા, હુઝૂર ને ઉસ કો જવાબ દે કર ખામોશ કર દિયા ઔર કુરઆન કી યેહ આયત તિલાવત ફરમાઈ **"ઇન્ન-કુમ વમા તઅ-બુદૂન મિન-દુનિલ્લાહિ હસબુ જહન્નમ"** યા'ની તુમ ઔર તુમ જિસે પૂજતે હો, સબ જહન્નમ કે ઈન્ધન હૈં. યેહ ફરમા કર હુઝૂર તશરીફ લે ગએ.

ફિર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને જહબરી આયા ઔર ઉસ ને વલીદ ઈબ્ને મુગીરા સે ઈસ ગુફતગૂ કી ખબર દી. કહને લગા, ખુદા કી કસમ ! મૈં હોતા તો ઉન સે બહસ કરતા. ઈસ પર લોગોં ને રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બુલાયા. અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને જહબરી ને આપ સે કહા કે આપ ને યેહ ફરમાયા હૈ કે તુમ ઔર તુમ અલ્લાહ કે સિવા જિસે પૂજતે હો સબ જહન્નમ કા ઈન્ધન હૈં ? હુઝૂર ને ફરમાયા : હાં. કહને લગા કે યહૂદ તો હઝરતે ઉઝૈર عَلَيْهِ السَّلَام કો પૂજતે હૈં ઔર નસારા હઝરતે મસીહ عَلَيْهِ السَّلَام કો પૂજતે હૈં ઔર બનૂ મલીહ ફિરિશ્તોં કો પૂજતે હૈં.

ઈસ પર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને યેહ આયતે મુબારકા નાઝિલ ફરમાઈ ઔર બયાન ફરમા દિયા કે હઝરતે ઉઝૈર ઔર હઝરતે મસીહ ઔર ફિરિશ્તે વોહ હૈં જિન કે લિયે અલ્લાહ કા ભલાઈ કા વા'દા હો ચુકા ઔર વોહ જહન્નમ સે દૂર રખે ગએ હૈં.

ઔર હુઝૂરે પાક ને ફરમાયા કે દર હકીકત યહૂદો નસારા વગૈરા શૈતાન કી પરસ્તિશ કરતે હૈં, ઈન જવાબોં કે બા'દ ઉસ કો કુછ બોલને કી મજાલ ન રહી ઔર વોહ ખામોશ હો ગયા ઔર કાફિરોં સે યેહ કહના કે તુમ ઔર તુમ જિસ કો અલ્લાહ કે સિવા પૂજતે હો, વોહ જહન્નમ કા ઈન્ધન હૈં, તો યહાં અલ્લાહ કે સિવા સે મત્લબ ઉન કે મા'બૂદાને બાતિલ મુરાદ હૈં.

સૂરએ હજ

(284) આયત નં. 3 અલ્લાહ કે બારે મેં ઝગળને વાલે

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ﴿۳﴾

તર્જમા : ઔર કુછ લોગ વોહ હૈં જો અલ્લાહ કે બારે મેં ઝગળતે હૈં, બે કુછ જાને બુઝે ઔર હર સરકશ શૈતાન કે પીછે હો જાતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત નઝર બિન હારિસ કે બારે મેં નાઝિલ હુઈ જો બળા હી ઝગળા ખોર થા ઔર ફિરિશ્તોં કો ખુદા કી બેટિયાં કહતા થા ઔર કુરઆને કરીમ કો અગલોં કી કહાનિયાં કહતા થા ઔર મૌત કે બા'દ ઉઠાએ જાને કા મુન્કિર થા વોહ ઔર ઉબય બિન ખલફ ઔર ઉન જૈસે બહસો મુબાહસા કરતે રહતે થે ઔર યેહ સબ ઈસ લિયે કરતે થે કે શૈતાન કી પૈરવી કરતે થે ઔર આજ ભી ઉન જૈસે લોગ હૈં જો ઉન કે જૈસે અમલ અન્જામ દેતે હૈં ઔર કિયામત પર ઈમાન નહીં રખતે.

(285) આયત નં. 8 સિફાતે ઇલાહિયા મેં ઝગળને વાલે

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ﴿۸﴾

તર્જમા : ઔર કોઈ આદમી વોહ હૈ કે અલ્લાહ કે બારે મેં યૂં ઝગળતા હૈ કે ન તો ઈલ્મ, ન કોઈ રોશન દલીલ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અબૂ જહલ ઔર એક જમાઅતે કુફ્ફાર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો અલ્લાહ તઆલા કી સિફાત મેં ઝગળા કરતે થે ઔર ઉસ કી તરફ ઐસે ઔસાફ કી નિસ્બત કરતે થે જો ઉસ કી શાન કે લાઈક નહીં.

(286) આયત નં. 11 કમઝોર ઈમાન વાલે ન ઇધર કે ન ઉધર કે

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَاِنْ اَصَابَهٗ خَيْرُ اِطْمَاَنَّ
بِهٖ ۚ وَاِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةُ اِنْقَلَبَ عَلٰى وَجْهِهٖ ۚ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةَ ؕ
ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِيْنُ ﴿۱۱﴾

તર્જમા : ઔર કુછ આદમી અલ્લાહ કી ઈબાદત એક કિનારે પર કરતે હૈં, ફિર અગર ઉન્હેં કોઈ ભલાઈ પહુંચે તબ તો ચૈન સે હૈં ઔર જબ કોઈ આઝમાઈશ પહુંચી તો મુંહ કે બલ પલટ જાતે હૈં નુક્સાન મેં રહે દુન્યા ઔર આખિરત દોનોં મેં, યેહી ખુલા હુવા ઘાટા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉસ દૌર કે ઉન આ'રાબિયોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો બાહર સે આ કર મદીને મેં દાખિલ હોતે ઔર ઈસ્લામ લે આતે, ઉન કી હાલત યેહ થી કે અગર વોહ ખૂબ તન્દુરુસ્ત રહે યા ઉન કો બેટા પૈદા હુવા યા દૌલત બઢી તો કહતે થે કે ઈસ્લામ અચ્છા હૈ, ઈસ દીન મેં આ કર હમેં ફાઈદા હુવા ઔર અગર કોઈ બાત અપની ઉમ્મીદ કે ખિલાફ હુઈ મસ્લન બીમાર હુએ યા લળકી પૈદા હુઈ યા માલ કી કમી હુઈ તો કહતે થે કે જબ સે હમ ઈસ દીન મેં આએ હમેં નુક્સાન હી હુવા ઔર દીન સે ફિર જાતે થે (યા'ની મુર્તદ) હો જાતે થે. આજ કે દૌર મેં ભી મુસલમાન કે ઘર મેં પૈદા હોને વાલોં મેં ભી ઐસે હૈં જો કુફ્ર કો ઈસ્લામ સે ઝિયાદા અચ્છા સમઝતે હૈં. યેહ ઐસે શખ્સ હૈં જો ને'મત ઔર રાહત મિલને પર તો ઈબાદત કરતે હૈં ઔર આઝમાઈશ કે વક્ત ઈબાદત સે કિનારા કર લેતે હૈં ઔર બલ્કે ઈમાન સે ભી મહરૂમ હો જાતે હૈં.

ઈસ આયત કે મુતઅલ્લિક એક કૌલ યેહ હૈ કે એક યહૂદી ઈમાન લાયા ઔર અન્ધા હો ગયા ઔર બહુત સી બલા ઉસ પર પેશ આઈ. ઉસ ને રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહા કે મૈં ને દીને ઈસ્લામ કો મન્હૂસ પાયા, મુઝે બૈઅત સે રિહા કીજિયે. આં હઝરત ને ફરમાયા કે ઈસ્લામ કો નહીં છોળા જાતા. ઉસ પર યહૂદી મુર્તદ હો ગયા, ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(287) આયત નં. 15 અલ્લાહ તઆલા અપને નબી કી મદદ ઝરૂર કરેગા

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَّنْصُرَهُ اللّٰهُ فِى الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ اِلَى السَّمَآءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهٗ مَا يَغِيْظُ ﴿۱۵﴾

તર્જમા : જો યેહ ખયાલ કરતા હો કે અલ્લાહ અપને નબી કી મદદ ન ફરમાએગા, ન દુન્યા મેં ઔર ન આખિરત મેં, તો ઉસે ચાહિયે કે ઉપર સે એક રસ્સી લટકાએ ઔર અપને કો ફાંસી દે દે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે કબીલએ ગત્ફાન કે એક ગિરૌહ ને ઈસ્લામ કબૂલ કરને મેં કુછ નાસમઝી કા મુઆમલા કિયા ઔર બોલે કે શાયદ મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કી મુહીમ નુસ્રતે ઈલાહી ન હોને કે સબબ કામયાબ ન હો ઔર વોહ ફત્હ ન પાએં તો જો હમારી ઔર યહૂદ કે દરમિયાન દોસ્તી હૈ વોહ ભી ખત્મ હો જાએગી ઔર ઉન કી મદદ ફિર હમેં ન મિલેગી.

યા'ની યેહ વોહ શખ્સ થે જો રસૂલ પર અલ્લાહ કી મદદ આને સે પહલે હી દિલી દુશ્મની કે સબબ સે ગુમાન કરતે થે કે અલ્લાહ તઆલા અપને રસૂલ કી મદદ ન કરેગા તો ઐસે લોગ ચાહે હસદ મેં ચાહે જલન મેં ભલે અપની જાન દે દેં. અલ્લાહ ઝરૂર અપને નબી કી મદદ કરેગા.

(288) આયત નં. 25 સર ઝમીને હરમ કિસી સઊદી કી જાગીર નહીં

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِيْ جَعَلْنٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءَ ِۨ الْعَاكِفُ فِيْهِ وَالْبَادِ ؕ وَمَنْ يُّرِدْ فِيْهِ بِاِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿۲۵﴾

તર્જમા : બેશક ! જિન્હોં ને કુફ્ર કિયા ઔર અલ્લાહ કી રાહ ઔર અદબ વાલી મસ્જિદ સે રોકતે હૈં જિસે હમ ને તમામ લોગોં કે લિયે મુકર્રર કિયા કે ઉસ મેં સબ કા બરાબર હક હૈ, ચાહે વહાં કા રહને વાલા હો ચાહે પરદેસી હો ઔર જો ઉસ મેં ઝિયાદતી કા નાહક ઈરાદા કરે તો હમ ઉસે દર્દનાક અઝાબ ચખાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અબૂ સુફ્યાન ઈબ્ને હર્બ વગૈરા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. એક મશ્હૂર કૌલ કે મુતાબિક

જંગે હુદૈબિયા કે દિન કુફ્ફારે કુરૈશ ને હુઝૂર નબિયે કરીમ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ઔર ઉન કે અસ્હાબ (عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان) કો ખાનએ કા'બા ઔર મસ્જિદે હરામ સે રોકા થા. જબ કે હુક્મે રબ ઔર ઈરાદએ ખુદાવન્દી તો યેહ હૈ કે કોઈ ભી (સિવાએ મુશ્રિક) મુસલમાન ચાહે મક્કા કા બાશિન્દા હો ચાહે બાહર કા રહને વાલા, કભી ભી યા'ની જબ વોહ ચાહે યહાં આ કર કા'બતુલ્લાહ કા તવાફ ઔર દીગર ઈબાદાત કર સકતા હૈ.

અબ જો ઈસ મેં આને સે રોકે યા ઝિયાદતી કા નાહક ઈરાદા કરે વોહ અપને આપ કો દર્દનાક અઝાબ કે લિયે તય્યાર રખે જૈસા કે આજ કે સઊદી કરતે હૈં, જો લોગોં કો હરમ તક આને મેં રુકાવટેં પૈદા કરતે હૈં ઔર હાકિમ બન બૈઠે હૈં ઔર વીઝા ફી કે નામ સે બળી રકમ વુસૂલ કરતે હૈં.

ઈમામે આ'ઝમ અબૂ હનીફા رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કે નઝદીક યહાં મસ્જિદે હરામ સે મક્કએ મુકર્રમા યા'ની સર ઝમીને હરમ મુરાદ હૈં યેહ હરમ શરીફ શહર કે રહને વાલોં યા પરદેસી સબ કે લિયે યક્સાં હૈ, ઈસ મેં રહને ઔર ઠહરને કા સબ કો હક હૈ. કોઈ કિસી કો ઈસ સે નિકાલે નહીં ઈસી લિયે ઈમામે આ'ઝમ મન્અ ફરમાતે હૈં જૈસા કે હદીસ શરીફ મેં હૈ કે હુઝૂર નબિયે પાક ને ફરમાયા કે મક્કએ મુકર્રમા હરમ હૈ, ઉસ કી ઝમીન ફરોખ્ત ન કી જાએ.

અક્સર ઉલમા ઈસ બાત પર હૈં કે હરમ મેં ગુનાહ કા સિર્ફ ઈરાદા કરને સે ભી આદમી ગુનહગાર હો જાતા હૈ ઔર અઝાબ કા મુસ્તહિક હો જાતા હૈ. જબ કે અગર કોઈ હરમ કે બાહર ગુનાહ કા ઈરાદા કરે મગર ગુનાહ ન કરે તો ફિર વોહ ગુનહગાર નહીં ઔર આજ કી વહાબી હુકૂમત ખુલે આમ હાજિયોં કો પરેશાન કરતી હૈ ઔર લૂટતી હૈ, ઈસ લિયે યેહ હુક્કામ અલ્લાહ કે બાગી હૈં ઔર યહૂદ કે દોસ્ત હૈં.

(289) આયત નં. 37 કુરબાની કરતે વક્ત ખૌફે ખુદા કા યા'ની પરહેઝગારી કા હોના

لَنْ يَّنَالَ اللّٰهَ لُحُوْمُهَا وَلَا دِمَآؤُهَا وَلٰكِنْ يَّنَالُهُ التَّقْوٰى مِنْكُمْ ؕ

તર્જમા : ન તુમ્હારી કુરબાની કા ગોશ્ત ન ખૂન પહુંચતા હૈ મગર તુમ્હારી પરહેઝગારી તક્વા ઉસ વક્ત પહુંચતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઝમાનએ જાહિલિયત કે કુફ્ફાર કુરબાનિયોં કા ખૂન કા'બતુલ્લાહ કી દિવારોં પર મલતે થે ઔર છિળકતે થે ઔર ઈસ કો તકર્રુબ કા સબબ જાનતે થે. તો જબ ઈસ્લામ કે શુરૂઆત કે અય્યામ મેં ઉસ અગલે કાઈદે કે મુવાફિક લોગોં ને કા'બા શરીફ કી દિવારોં કો ખૂન સે આલૂદા કરને કા ઈરાદા કિયા તો હક તઆલા ને ઈસ કામ સે મન્અ ફરમાયા ઔર બતાયા ગયા કે તુમ્હારી નિય્યત, તુમ્હારા ઈખ્લાસ ઔર તુમ્હારા ખૌફે ખુદા સે ડરના, યેહ વોહ ચીઝેં હૈં જિસ સે તુમ અલ્લાહ તઆલા કો ખુશ કર સકતે હો.

(290) આયત નં. 39 કાફિરોં સે લળાઈ કી ઈજાઝત

اُذِنَ لِلَّذِيْنَ يُقٰتَلُوْنَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوْا ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ عَلٰى نَصْرِهِمْ لَقَدِيْرُ ۙ﴿۳۹﴾

તર્જમા : લળાઈ કી ઈજાઝત ઉન કો દી ગઈ જિન સે કાફિર લળતે હૈં ઈસ લિયે કે ઉન પર ઝુલ્મ હુવા. બેશક ! અલ્લાહ ઉન કી મદદ પર કુદરત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મક્કા કે કુફ્ફાર હમેશા સે મુસલમાનોં કો હાથ ઔર ઝબાન સે ઈઝા દેને કી કોશિશ મેં લગે રહતે થે, હર ઘળી સહાબા હુઝૂર કે પાસ ઈસ હાલત મેં પહુંચતે થે કે કિસી કા સર ફટા હૈ, કિસી કા હાથ ટૂટા હૈ કિસી કા પાઉં બન્ધા હુવા હૈ. હર રોઝ ઈસ કિસ્મ કી શિકાયતેં બારગાહે અક્દસ મેં પહુંચતી થીં ઔર હુઝૂર યેહ ફરમા દિયા કરતે કે સબ્ર કરો, મુઝે અભી જિહાદ કા હુક્મ નહીં મિલા હૈ.

જબ હુઝૂર ને મદીનએ તય્યિબા હિજરત ફરમાઈ, તબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર યેહ વોહ પહલી આયત હૈ જિસ મેં કુફ્ફાર કે સાથ જંગ કરને કી ઈજાઝત દી ગઈ હૈ.

(291) આયત નં. 52 અલ્લાહ શૈતાન કે પઢેં હુએ કો મિટા દેતા હૈ

وَمَاۤ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُوْلٍ وَّلَا نَبِیٍّ اِلَّاۤ اِذَا تَمَنّٰۤى اَلْقَى الشَّیْطٰنُ فِیْۤ اُمْنِیَّتِهٖ ۚ فَیَنْسَخُ اللّٰهُ مَا یُلْقِی الشَّیْطٰنُ ثُمَّ یُحْكِمُ اللّٰهُ اٰیٰتِهٖ ؕ وَاللّٰهُ عَلِیْمٌ حَكِیْمٌ ۙ﴿۵۲﴾

તર્જમા : ઔર ઐ મહબૂબ ! હમ ને તુમ સે પહલે જિતને રસૂલ યા નબી ભેજે સબ પર ભી યેહ વાકિઆ ગુઝરા હૈ કે જબ ઉન્હોં ને પઢા તો શૈતાનને ઉન કે પઢને મેં અપની તરફ સે કુછ મિલા દિયા તો અલ્લાહ શૈતાન કે ડાલે હુએ કો મિટા દેતા હૈ, ફિર અલ્લાહ અપની આયતેં પક્કી કર લેતા હૈ ઔર અલ્લાહ ઈલ્મ ઔર હિક્મત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ સૂરએ નજમ નાઝિલ હુઈ તો સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મસ્જિદે હરામ મેં ઉસ કી તિલાવત ફરમાઈ ઔર બહુત આહિસ્તા આહિસ્તા, આયતોં કે દરમિયાન વક્ફા ફરમાતે હુએ, જિસ સે સુનને વાલે ગૌર ભી કર સકેં ઔર યાદ ભી કર સકેં કે યાદ કરને મેં મદદ ભી મિલે, જબ આપ ને **"અફ રઇયતુમુલ લાત-વલ ઉઝ્ઝા"** પઢ કર હસ્બે દસ્તૂર વક્ફા ફરમાયા તો શૈતાનને મુશ્રિકીન કે કાન મેં ઈસ સે મિલા કર દો કલિમે ઐસે પઢ દિયે જિન સે બુતોં કી તા'રીફ નિકલતી થી યા'ની "લાત, ઉઝ્ઝા, મનાત કૌમ કે બુઝુર્ગ થે યા ઊંચે ઉળને વાલે મુર્ગ થે ઔર ઉન સે શફાઅત કી ઉમ્મીદ રખી જાએ."

કાફિર લોગ યેહ ફિકરા સુન કર બહુત ખુશ હુએ ઔર સમઝે કે હઝરતે રિસાલત મઆબ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને યેહ કલિમાત ભી પઢે ઔર ઉન કે બુતોં કી તા'રીફ કી તો સૂરત કે આખિર મેં

જબ આયતે સજદા પઢ કર આં હઝરત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને મુસલમાનોં સમેત સજદા કિયા તો ખ્વાહ મ ખ્વાહ બહુત સારે મુશ્રિક ભી ઈસ સજદા કરને મેં શરીક હુએ, પસ હઝરતે જિબ્રઈલે અમીન عَلَیْہِ السَّلَام ને નાઝિલ હો કર યેહ હાલ આં હઝરત صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કિયા. યેહ માઝરા સુન કર હુઝૂર બહુત ગમગીન હુએ તો યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર આપ કો તસલ્લી દી ગઈ.

(292) આયત નં. 59 વોહ ગાઝી જિન કો શહાદત ન મિલી

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُّدْخَلًا يَّرْضَوْنَهٗ ؕ وَاِنَّ اللّٰهَ لَعَلِيْمٌ حَلِيْمٌ ﴿۵۹﴾

તર્જમા : તાકે દાખિલ ફરમાએ ઉન્હેં ઐસી જગહ જો વોહ પસન્દ કરેં ઔર બેશક ! અલ્લાહ ઝરૂર ઈલ્મ વાલા હિલ્મ વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બા'ઝ સહાબા ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ ! હમ દીની ભાઈયોં કે એક ગિરોહ કે સાથ જિહાદ કો જાતે હૈં ઔર વોહ શહીદ હોં કર ખુદા કે અતિય્યાત કે મુસ્તહિક હો જાતે હૈં. અગર હમ શહીદ ન હો, અપની તબઈ (કુદરતી) મૌત મરે તો હમારા ક્યા હાલ હોગા ? તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે જબ સબ જિહાદ કી નિય્યત મેં મુત્તફિક હૈં તો સબ કો હમ નેક રોઝી દેંગે. અલ હાસિલ, જિહાદ મેં જાને વાલે ચાહે શહીદ હો, ચાહે તબઈ મૌત મરેં સવાબ સબ કે લિયે બરાબર હૈ ક્યૂંકે સબ કા પ્રોગ્રામ એક હૈ, નિય્યત એક હૈ યા'ની અલ્લાહ કા કુર્બ ઢૂંડના ઔર દીન કી મદદ વગૈરા.

તો જબ નિય્યત એક હૈ તો બન્દા મહરૂમ નહીં હૈ. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(293) આયત નં. 60 જબ કોઈ તુમ સે લળે

ذٰلِكَ ۚ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوْقِبَ بِهٖ ثُمَّ بُغِیَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللّٰهُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ﴿۶۰﴾

તર્જમા : બાત યેહ હૈ કે જો બદલા લે જૈસી તક્લીફ ઉન કો પહુંચાઈ ગઈ થી તો ફિર અગર ઉસ પર ઝિયાદતી હુઈ તો બેશક !

અલ્લાહ ઉસ કી મદદ ફરમાએગા. બેશક ! અલ્લાહ મુઆફ કરને વાલા બખ્શને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે મુશ્રિકીન મેં સે એક કૌમ ને મુહર્રમ કે આખિરી દિનોં મેં મુસલમાનોં સે લળના ચાહા, મુસલમાનોં ને મુહર્રમ કે મહીને મેં પરહેઝ કર કે કહા કે સબ્ર કરો, મુહર્રમ કા મહીના નિકલ જાને દો, કાફિર ન માને ઔર લળાઈ શુરૂઅ કર દી. મુસલમાન અલ્લાહ કી મદદ સે ઉન સે લળ કર ફત્હે મન્દ હુએ.

(294) આયત નં. 67 હર ઉમ્મત કે લિયે ઇબાદત કે લિયે અલ્લાહ કે બનાએ હુએ કાનૂન હૈ

لِكُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا هُمْ نَاسِكُوْهُ فَلَا يُنَازِعُنَّكَ فِي الْاَمْرِ وَادْعُ اِلٰى رَبِّكَ ؕ اِنَّكَ لَعَلٰى هُدًى مُّسْتَقِيْمٍ ۝

તર્જમા : હર ઉમ્મત કે લિયે હમ ને ઈબાદત કે કાનૂન બનાએ કે વોહ ઉન પર ચલે તો હરગિઝ વોહ તુમ સે ઈસ મુઆમલે મેં ઝગળા ન કરેં ઔર અપને રબ કી રાહ કી તરફ બુલાઓ કે તુમ સીધી રાહ પર હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત બુદૈલ ઈબ્ને વરકાઅ ઔર બશર બિન સુફ્યાન ઔર યઝીદ બિન ખુનૈસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉન લોગોં ને અસ્હાબે રસૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે ક્યા સબબ હૈ કે જિસ જાનવર કો તુમ ખુદ કત્લ (ઝબ્હ) કરતે હો ઉસે ખાતે હો ઔર જિસ કો અલ્લાહ મારતા હૈ ઉસે નહીં ખાતે ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બતાયા ગયા કે ઈબાદત કે તરીકે યા હલાલ, હરામ કે બાબ મેં અલ્લાહ તઆલા ને હર ઉમ્મત કે લિયે હુક્મ નાઝિલ ફરમાયા ઔર કાનૂન બનાયા, ન મુસલમાન અપની મરઝી સે કુછ હલાલ કર લેતા હૈ ન હરામ, હમેં બસ હુક્મે ઈલાહી ઔર શરીઅતે મુહમ્મદી પર અમલ કરના હૈ.

પારહ 18 સૂરએ મુઅમિનૂન

(295) આયત નં. 75 મૂર્તિયોં કો પૂજને વાલે ભી મુસીબત કે વક્ત અલ્લાહ કે રસૂલ વ ઔલિયા હી કે પાસ આતે હૈં

وَلَوْ رَحِمْنٰهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِّنْ ضُرٍّ لَّلَجُّوْا فِيْ طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ۝

તર્જમા : ઔર અગર હમ ને ઉન પર રહમ ફરમાયા ઔર ઉન કે દુખ કો દૂર કર દિયા તો ફિર ભી વોહ અપની સરકશી મેં મદહોશ હો કર ખળે હો જાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ કુફ્ફારો મુશ્રિકીન કા તરીકા રહા કે મુસીબત યા બલા કે વક્ત ખુદા કો પુકારતે હૈં ઔર જૈસે હી મુસીબત ટલ જાતી હૈ તો ફિર બગાવત ઔર ઝુલ્મ પર ઉતર આતે હૈં.

જૈસા કે ફિરઔન કે જાદૂગર વ સય્યિદુના મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام કા મુકાબલા હુવા ઔર જબ હઝરત કી લાઠી, જો સાંપ મેં તબ્દીલ હો ગઈ થી ઉસ ને જાદૂગરોં કી રસ્સિયાં ઔર લાઠિયાં જો સાંપ કી શક્લ મેં થીં વોહ સબ કો નિગલ લિયા. અબ જબ હઝરત કી લાઠી સે બને હુએ સાંપ ને ફિરઔન કો ઉસ કે મહલ સમેત નિગલના ચાહા તો ફિરઔન કી આવાઝ નિકલી : મૂસા બચાઓ, મૂસા બચાઓ ! યા'ની વોહ કાફિર ભી જાનતા થા કે અલ્લાહ કે ગઝબ સે કોઈ બચા સકતા હૈ તો વોહ અલ્લાહ કા નબી હી બચા સકતા હૈ.

વૈસે હી દૌરે જાહિલિયત મેં જબ અરબ સમુન્દર મેં સફર કરતે થે તો જબ તુફાન આ જાતા તો એક ખુદા કો પુકારતે થે ખાલિસ ખુદા કા હો કર.

હમારે યહાં હિન્દુસ્તાન કે કુફ્ફાર ભી જબ બળી આફત આ જાતી હૈ તો વલિયોં કે આસ્તાનો પર લાઈન લગા દેતે હૈં ઔર જબ તક્લીફ દૂર હો જાતી હૈ તો ફિર વોહી કુફ્ર પર અળે રહતે હૈં.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ કે બાબ મેં રિવાયત યેહ હૈ કે જબ કહત કા ઝરર ઈન્તિહા કો પહુંચ ગયા ઔર મક્કે કે લોગ

મુર્દાર તક ખાને લગે તો કૌમ કે કહને સે અબૂ સુફ્યાન મદીને મેં આયા (ઉસ વક્ત વોહ ઈમાન નહીં લાએ થે) ઔર રસૂલે કરીમ સે કહને લગા કે તુમ ગુમાન કરતે હો કે તુમ અહલે આલમ કે લિયે રહમતુલ્લિલ આલમીન હો ઔર મક્કે કે લોગ તુમ્હારી દુઆ સે આજિઝ આ ગએ હૈં, બાપોં કો તો તુમ ને તલ્વાર સે કત્લ કિયા ઔર બેટોં કો ભૂક કે ઝરીએ મારા, તો હક તઆલા ને યેહ આયત ભેજી.

હુઝૂર ને દુઆ કી તો ઉન લોગોં ને ઉસ બલા સે નજાત પાઈ ઔર કુફ્ફાર કા મુઆમલા તો જો અલ્લાહ ને ફરમાયા કે મુસીબત દૂર હોતે હી વોહ ઈનાદ પર ઉતર આતે હૈં.

(296) આયત નં. 110 ગરીબોં કી મઝાક ઉળાને વાલે

فَاتَّخَذْتُمُوْهُمْ سِخْرِيًّا حَتّٰۤى اَنْسَوْكُمْ ذِكْرِيْ وَكُنْتُمْ مِّنْهُمْ تَضْحَكُوْنَ۝۱۱۰

તર્જમા : તો તુમ ને ઉન કો ઠઠ્ઠા (મઝાક) બના લિયા ઔર ઉન કો બનાને કે ચક્કર મેં મેરી યાદ ભૂલ ગએ ઔર તુમ ઉન સે હંસી કરતે થે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયતે કુફ્ફારે કુરૈશ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો હઝરતે બિલાલ વ હઝરતે અમ્માર વ હઝરતે સુહેબ ઔર હઝરતે ખબ્બાબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ વગૈરા ફુકરા અસ્હાબે રસૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે હંસી મઝાક કરતે થે.

ઔર ઉન કી મઝાક ઉળાને મેં ઔર હકીર સમઝને કે ચક્કર મેં ખુદ ઈમાન વ ઈસ્લામ સે મહરૂમ રહે ઔર કુફ્ર પર મરે.

સૂરએ નૂર

(297) આયત નં. 22 લોગોં કો મુઆફ કરો ઔર ભલાઈ સે હાથ ન રોકો

وَلَا يَاْتَلِ اُولُوا الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ اَنْ يُّؤْتُوْۤا اُولِي الْقُرْبٰى
وَالْمَسٰكِيْنَ وَالْمُهٰجِرِيْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۖ وَلْيَعْفُوْا وَلْيَصْفَحُوْا ؕ اَلَا
تُحِبُّوْنَ اَنْ يَّغْفِرَ اللّٰهُ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ۝۲۲

તર્જમા : ઔર વોહ જો તુમ મેં ફઝીલત વાલે ઔર ગુન્જાઈશ વાલે હૈં વોહ કસમ ન ખાએં રિશ્તેદારોં ઔર મિસ્કીનોં ઔર અલ્લાહ કી રાહ મેં હિજરત કરને વાલોં કો દેને કી ઔર ચાહિયે કે મુઆફ કરેં ઔર દરગુઝર કરેં, ક્યા તુમ્હેં યેહ પસન્દ નહીં કે અલ્લાહ તુમ્હારી બખ્શિશ કરે ? ઔર અલ્લાહ બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય મુનાફિક ને ઉમ્મુલ મોમિનીન સય્યિદા તાહિરા માં આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا પર તોહમત લગાઈ તો હઝરતે સિદ્દીકે અકબર કે ખાલાઝાદ ભાઈ મુસ્તલહ ભી મુનાફિકોં કે પ્રોપેગન્ડે સે મુતઅસ્સિર હો કર મુનાફિકોં કે હમ ખયાલ હો ગએ થે. વોહ મુહાજિર થે, બદ્રી સહાબા થે ઔર ઉન કા ખયાલ ઔર મદદ સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે ઝિમ્મે થા. બા'દ મેં ઉન્હોં ને સચ્ચી ઔર ખરી તૌબા કર લી થી. ફિર ભી હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ઉન કે તઅલ્લુક સે યેહ તૈ કર લિયા થા કે મૈં અપને ખાલાઝાદ ભાઈ મુસ્તલહ કો ન ખર્ચ દૂંગા ઔર ન ઉન કે સાથ કોઈ ભલાઈ કરૂંગા ઔર ઉસ કે લિયે કસમ ભી ખાઈ થી તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

જબ યેહ આયત સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને પઢી તો હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને કહા કે બેશક ! મેરી આરઝૂ હૈ કે અલ્લાહ મેરી મગ્ફિરત ફરમાએ ઔર મૈં મુસ્તલહ કે સાથ જો નેક સુલૂક કરતા થા વોહ કભી બન્દ ન કરૂંગા. ચુનાન્ચે, આપ ને ઉસે જારી ફરમા દિયા.

ઈસ આયત સે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી ફઝીલત સાબિત હુઈ. ઈસ સે આપ કી શાન કી બુલન્દી ઔર મર્તબા ઝાહિર હોતા હૈ, ઈસ આયત સે યેહ ભી જાનને મિલા કે કોઈ શખ્સ અગર કિસી કામ કે કરને યા ન કરને કે બાબ મેં કસમ ખાએ ઔર બા'દ મેં પતા ચલે કે ઉસ કો કરના હી બેહતર હૈ તો ઉસ કામ કો કરે, કસમ તોળ દે ઔર કસમ કા કફ્ફારા અદા કરે.

(298) આયત નં. 33 અપની કનીઝોં કો બદકારી પર મજબૂર ન કરો

وَلَا تُكْرِهُوْا فَتَيٰتِكُمْ عَلَى الْبِغَآءِ اِنْ اَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوْا عَرَضَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ؕ وَمَنْ يُّكْرِهْهُّنَّ فَاِنَّ اللّٰهَ مِنْۢ بَعْدِ اِكْرَاهِهِنَّ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۳۳﴾

તર્જમા : ઔર અપની કનીઝોં કો બદકારી પર મજબૂર ન કરો જબ કે વોહ બચના ચાહેં તાકે તુમ દુન્યવી ઝિન્દગી કા કુછ માલ ચાહો ઔર જો ઉન્હેં મજબૂર કરેગા, તો બેશક ! અલ્લાહ, અગર વોહ મજબૂરી હી કી હાલત મેં રહે, તો બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રઈસુલ મુનાફિકીન અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય વોહ મુનાફિકોં કા પેશ્વા છ(6) ખૂબ સૂરત કનીઝ રખતા થા ઔર ઝબરદસ્તી ઉસ સે ઝિના (બદકારી) કરવા કે ઉસ કી કમાઈ સે કુછ ઉન સે લે લિયા કરતા થા. અલ્લાહ તઆલા ને ઉસ મુનાફિક કે બેહયાઈ ઔર બેશર્મી કે કિરદાર કો પસન્દ ન ફરમાયા.

ઉસ મુનાફિક કી ઉસ હરકત સે આજિઝ આ કર મઆઝહ ઔર મસ્કહ નામ કી લૌંડિયોં ને આપ સે કહા કે યેહ કામ જો હમ કરતે હૈં અગર બેહતર હૈ તો અબ તક બહુત કિયા, અબ ઈસ સે કિનારા કશ હો જાના ચાહિયે ઔર અગર યેહ કામ બુરા હૈ તો અબ વક્ત આ ગયા હૈ કે ઉસે છોળ દેં, ફિર દોનોં ને રસૂલે અકરમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હો કર અપની કૈફિયત બયાન કી તો યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે દુન્યા હાસિલ કરને કે લિયે ઐસે બુરે કામ ન કરો કે આખિરત બિગળ જાએ.

(299) આયત નં. 47 મુનાફિક રસૂલુલ્લાહ કા ફૈસલા નહીં માનતે

وَيَقُوْلُوْنَ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالرَّسُوْلِ وَاَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلّٰى فَرِيْقٌ مِّنْهُمْ مِّنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ؕ وَمَاۤ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۴۷﴾

તર્જમા : ઔર કહતે હૈં હમ ઈમાન લે આએ, અલ્લાહ ઔર રસૂલ પર ઔર હુક્મ માના, ફિર ઉન મેં કે કુછ ઉસ કે બા'દ ફિર જાતે હૈં ઔર વોહ મુસલમાન નહીં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કાફિર વ મુનાફિક બારહા તજરિબા કર ચુકે થે ઔર ઉન્હેં કામિલ યકીન થા કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા ફૈસલા એક દમ હક ઔર અદ્લ હોતા હૈ. ઈસ લિયે ફરીકૈન મેં સે જો હક પર હોતા વોહ ખ્વાહિશ કરતા કે હુઝૂર ઉન કા ફૈસલા ફરમાએં ઔર જો હક પર ન હોતા વોહ જાનતા થા કે સરકાર કી અદાલત સે વોહ અપની નાજાઈઝ મુરાદ નહીં પા સકતા, ઈસ લિયે વોહ હુઝૂર કે ફૈસલે સે ડરતા ઔર કિસી યહૂદી કી તરફ ચાહતા કે ફૈસલા કરાએ કે રિશ્વત દે કર અપને હક મેં જજમેન્ટ લા સકે.

બિશર મુનાફિક ઔર એક યહૂદી મેં ઝગળા પળા યહૂદી બોલા આઓ મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કી અદાલત સે ફૈસલા તલબ કરેં, મુનાફિક જાનતા થા કે મૈં હક પર નહીં હૂં ઔર હુઝૂર હક હી ફૈસલા કરેંગે તો વોહ કહને લગા કે કા'બ બિન અશરફ કે સામને મુકદમા પેશ કરેં વોહ મુનાફિક હુઝૂર કે ફૈસલે સે રાઝી ન હુવા ઔર કહને લગા કે વોહ હમ પર ઝુલ્મ કરેંગે, ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

શાને નુઝૂલ કે બારે મેં એક રિવાયત યેહ ભી હૈ કે હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ઔર મુગીરા બિન વાઈલ મેં પાની ઔર ઝમીન કી બાબત ઝગળા પળા હર ચન્દ હઝરતે અલી ને ચાહા કે ઉસે રસૂલે મક્બૂલ કી ખિદમત મેં લાયા જાએ મગર યેહ બાત મુમ્કિન ન હુઈ, મુગીરા બોલા કે વોહ તુમ્હારા હક સાબિત કરેંગે. ઈસ લિયે કે તુમ ઉન કે ચચાઝાદ ભાઈ હો. ઔર અસ્લ બાત યેહ થી કે વોહ મલઊન જાનતા થા કે મુઆમલે મેં હઝરતે અલી رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કા હક હૈ ઔર રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

હક વાલે કે હક મેં હી ફૈસલા કરેંગે તો અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે મુનાફિક લોગ ઈમાન ઔર ફરમાં બરદારી કા દા'વા કરતે તો હૈં મગર ફિર ખુદા વ રસૂલ કા હુક્મ માનને સે ઈન્કાર કરતે હૈં.

(300) આયત નં. 52 કામયાબી કૈસે મિલે ?

وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَخْشَ اللّٰهَ وَيَتَّقْهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ۝۵۲

તર્જમા : ઔર જો કહા માને અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ કા ઔર અલ્લાહ સે ડરે ઔર ઉસ કા ખૌફ રખે તો વોહી કામ્યાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક બાદશાહ ને ઉલમા સે ઈલ્તીમાસ (અર્ઝ) કિયા કે એક આયત ઐસી બતાએં કે ઉસ પર અમલ કરના કાફી હો ઔર ફિર દૂસરી આયત કી ઝરૂરત બાકી ન રહે તો ઉલમાએ કિરામ ને ઈસી આયત પર ઈત્તિફાક કિયા, ઈસ વાસ્તે કે ફૌઝો ફલાહ કા હુસૂલ સિવાએ ફરમાં બરદારી ઔર ખૌફ વ પરહેઝગારી કે બિગૈર મુમ્કિન હી નહીં.

(301) આયત નં. 55 અલ્લાહ ઝરૂર અમ્નો સુકૂન વ રાહત દેગા

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْاَرْضِ

તર્જમા : અલ્લાહ ને વા'દા કિયા ઉન કો જો તુમ મેં સે ઈમાન લાએ ઔર અચ્છે કામ કિયે કે ઝરૂર ઉન્હેં ઝમીન મેં ખિલાફત દેગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم વહી નાઝિલ હોને સે દસ સાલ તક મક્કએ મુકર્રમા મેં કિયામ પઝીર રહે ઔર હુઝૂર ઔર સહાબએ કિરામ કુફ્ફાર કી ઈઝાઓં પર સબ્ર કરતે રહે. ફિર બ હુક્મે ઈલાહી મદીનએ તય્યિબા હિજરત ફરમાઈ મગર કુરૈશ ઈસ પર ભી બા'ઝ ન આએ.

ગરીબ મુહાજિરીન જિન્હોં ને હિજરત કે બા'દ મદીના શરીફ મેં અન્સાર કે ઘરોં મેં કિયામ કિયા, ઉસ વક્ત અક્સર કબીલે જો મક્કા ઔર મદીના મેં થે, કુરૈશ ઉન સે મિલ કર ઈન મુહાજિરોં સે લળને કો મુત્તફિક હુએ ઔર દિન રાત ધમ્કિયાં દેતે

રહે ઔર સખ્ત પૈગામ ભેજતે રહતે. વોહ ગરીબ મુહાજિર અક્સર અપને બચાવ કે લિયે હથિયાર અપને સાથ રખતે ઔર ખૌફ ઔર હિરાસ મેં બસર કરતે. એક દિન આપસ મેં કહને લગે કે કોઈ ઝમાના ઐસા ભી આએગા કે હમ લોગ અપને આપ કો મુત્મઈન ઔર બે ખૌફ દેખેંગે ? ઔર ફરાગત કે સાથ અમ્નો આફિયત કે સાથ બૈઠેં તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ. سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ ચુનાન્ચે, યેહ વા'દા પૂરા હુવા. સર ઝમીને અરબ સે કુફ્ફાર મિટા દિયે ગએ. મુસલમાનોં કા કબ્ઝા હુવા, કુફ્ર શિર્ક મિટ ગયા.

સૂરએ ફુરકાન

(302) આયત નં. 4 ફુરઆન કો ઝુટલાને વાલે

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اِفْكُ ٟ افْتَرٰىهُ وَاَعَانَهٗ عَلَيْهِ قَوْمٌ اٰخَرُوْنَ ۚ فَقَدْ جَآءُوْ ظُلْمًا وَّزُوْرًا ۚ

તર્જમા : ઔર જિન્હોં ને કુફ્ર કર રખા હૈ વોહ બક દિયે કે યેહ કુરઆન અગલોં કી કહાનિયોં કે સિવા કુછ નહીં હૈ, જિસ કો રસૂલ ને બના લિયા ઔર દૂસરોં ને ઉન મેં આપ કી મદદ કી તો યેહ બકને વાલે ખુદ ઝુલ્મ ઔર ઝૂટ પર ઉતર આએ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઔર ઈસ કૌલ કા કહને વાલા યા'ની કુરઆન કો અગલોં કી કહાનિયાં કહને વાલા નઝર બિન હારિસ થા ઔર દૂસરોં ને ઈસ કામ મેં રસૂલુલ્લાહ કી મદદ કી જો કહતા થા તો દૂસરોં સે મુરાદ તીન અફરાદ થે. જૈસે હુતૈબા કા આઝાદ કર્દા ગુલામ અદાસ ઔર આમિર બિન હઝરમી કા ગુલામ યસાર ઔર ઉસી કા ગુલામ જબ્ર, યેહ તીનોં અહલે કિતાબ થે જિન્હોં ને કહા કે યેહ ગુઝશ્તા લોગોં કી કહાનિયાં હૈં.

ઈસ સિલ્સિલે મેં કાફિરોં કા કહના યેહ થા કે યેહ મઝકૂરા બાલા તીનોં અગલી ખબરેં પૈગમ્બર કો સુનાતે હૈં જિસે આપ

અરબી ઈબારત મેં કર કે હમ કો સુનાતે હૈં. ઈસ ઝૂટ ઔર હટધર્મી કા નતીજા ઉન્હી કુફ્ફારોં કો ભુગતના પળા ઔર નઝર બિન હારિસ યહાં તક કહતા થા કે યા ખુદા ! અગર યેહ કુરઆન હક હૈ તો હમ પર જલ્દી અઝાબ નાઝિલ કર, જો આ કર રહા ઔર વોહ હલાક હુવા.

(303) આયત નં. 20 અલ્લાહ ને એક કો દૂસરે કે લિયે આઝમાઇશ બનાયા કે દુન્યા ઇમ્તિહાન કી જગહ હૈ

وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً ۭ اَتَصْبِرُوْنَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيْرًا ۝

તર્જમા : ઔર હમ ને તુમ મેં એક કો દૂસરે કે લિયે આઝમાઈશ કિયા હૈ ઔર ઐ લોગો ! ક્યા તુમ સબ્ર કરોગે ? ઔર ઐ મહબૂબ ! તુમ્હારા રબ દેખતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અરબ કે શરીફ લોગ ઔર કૌમ કે લીડર જબ ઈસ્લામ લાને કા ઈરાદા કરતે તો ગુરબા કો દેખ કર યેહ ખયાલ કરતે કે યેહ લોગ હમ સે પહલે ઈસ્લામ લા ચુકે, ઉન કો હમ પર એક ફઝીલત રહેગી, ઈસ ખયાલ સે વોહ ઈસ્લામ સે બા'ઝ રહતે. ઈસ તરહ વોહ ગુરબા શુરફા કે લિયે આઝમાઈશ બન જાતે.

ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે યેહ આયત અબૂ જહલ ઔર વલીદ ઇબ્ને ઉકબા ઔર આસ ઇબ્ને વાઇલ ઔર નઝર ઇબ્ને હારિસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉન લોગોં ને હઝરતે અબૂ ઝર ઔર ઇબ્ને મસઊદ ઔર અમ્માર ઇબ્ને યાસર ઔર બિલાલ ઔર સુહૈબ ઔર આમિર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْھُم કો દેખા કે યેહ પહલે ઈમાન લે આએ હૈં તો ગુરૂર સે કહને લગે કે અગર હમ ભી ઈમાન લે આએંગે તો ઈન મેં ઔર હમ મેં ક્યા ફર્ક રહ જાએગા.

અલ્લાહ ને એક કો દૂસરે કે લિયે ઈમ્તિહાન બનાયા. ચુનાન્ચે, પૈગમ્બર કી આઝમાઈશ ઉમ્મતિયોં સે હૈ ઔર ફકીરોં કી આઝમાઈશ માલદારોં સે હૈં, બીમાર કી આઝમાઇશ તન્દુરુસ્ત સે

હૈ, ઔર અન્ધે કી આઝમાઈશ આંખ વાલોં સે હૈ. ખુલાસએ કલામ યેહ હૈ કે દુન્યા ઈમ્તિહાન ગાહ હૈ તો ઝરૂરી હૈ કે લોગોં કે અહવાલ ઉન મેં મુખ્તલિફ હોં ઔર અલ્લાહ ઈખ્તિલાફ કે સબબ લોગોં કો આઝમાએ તાકે સબ્ર ઔર શુક્ર વાલે બે સબ્રોં ઔર નાશુક્રોં સે અલગ હો જાએં.

પારહ 19 સૂરએ ફુરકાન

(304) આયત નં. 26 સે 28 કિયામત કે દિન ઝાલિમ અપના હાથ ચબા લેગા ઔર કહેગા, મૈં ને ફુલાં કો દોસ્ત ક્યૂં બનાયા ?

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلٰى يَدَيْهِ يَقُوْلُ يٰلَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُوْلِ سَبِيْلًا ﴿۲۷﴾ يٰوَيْلَتٰى لَيْتَنِىْ لَمْ اَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيْلًا ﴿۲۸﴾

તર્જમા : ઔર ઉસ દિન (કિયામત કે દિન) સચ્ચી બાદશાહી રહમાન કી હૈ ઔર વોહ દિન કાફિરોં કે લિયે સખ્ત હૈ ઔર જિસ દિન કાફિર અપના હાથ ચબા ચબા લેગા કે હાએ અફસોસ ! કિસી તરહ મૈં રસૂલ કે સાથ રાહ લેતા ઔર મેરી ખરાબી ! મૈં ને ફુલાં કો દોસ્ત ન બનાયા હોતા !

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હસરત ઔર નદામત કા યેહ હાલ તમામ કુફ્ફાર કે લિયે આમ હૈ, હર એક કહેગા, એ કાશ ! મૈં દુન્યા મેં મુસલમાન હોતા.

ઉક્બા બિન અબી મુઈત કા તઅલ્લુક ઈસ આયત સે ખાસ હૈ ઉક્બા બિન અબી મુઈત ઉબય ઈબ્ને ખલફ કા ખાસ દોસ્ત થા. હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે કહને સે ઉસ ને (لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ) કી ગવાહી દી. ઈમાન લે આયા ઔર ઉબય ઈબ્ને ખલફ કે ઝોર ડાલને સે વોહ મુર્તદ હો ગયા ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉસ ગુસ્તાખ કે મક્તૂલ હોને કી ખબર દી. ચુનાન્ચે, વોહ બદ્ર મેં મારા ગયા, ઈસ કે મુતઅલ્લિક યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે રોઝે કિયામત ઉસ કો ઈન્તિહા દરજે

હસરત વ નદામત હોગી (અફસોસ ઔર શર્મિન્દગી) ઔર ઈસ હસરત મેં વોહ અપના હાથ ચબા ચબા લેગા.

હઝરતે અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે આદમી અપને દોસ્તોં કે દીન પર હોતા હૈ તો દેખના ચાહિયે કે કિસ કો દોસ્ત બનાતા હૈ.

બા'ઝ તફસીરોં મેં હૈ કે ઉકબા બિન અબી મુઈત રોઝાના ચાર હઝાર (4000) મરતબા અપની ઉંગલિયોં કે સિરે સે કોહની તક ચબાએગા ઔર હક તઆલા હર બાર ઉસ કે હાથ કો વૈસા હી કર દેગા, જૈસા થા ઔર ફિર વોહ ચબાએગા, તો યેહ હૈ બુરી દોસ્તી કા નતીજા.

(305) આયત નં. 70 તૌબા કરને વાલોં પર ખાસ ઇન્આમ

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ یُبَدِّلُ اللّٰهُ سَیِّاٰتِهِمْ حَسَنٰتٍ ؕ

તર્જમા : અગર જો તૌબા કરે ઔર ઈમાન લાએ ઔર અચ્છે કામ કરે તો ઐસો કી બુરાઈયોં કો અલ્લાહ નેકિયોં સે બદલ દેગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે બા'ઝ કુફ્ફારો મુશ્રિક ને જનાબે રિસાલત મઆબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે અક્દસ મેં અર્ઝ કિયા : એ મુહમ્મદ ! (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) હમ ને શિર્ક કિયા ઔર નાહક ખૂન કિયે ઔર બદકારી યા'ની ઝિના ઔર દૂસરે બુરે કામ હમ સે સાદિર હુએ ઔર બચ્ચિયોં કો ઝિન્દા દરગૌર (દફન) ભી કિયા તો જિસ ખુદા કી ઈબાદત કે લિયે તુમ હમેં બુલાતે હો, અગર વોહ ખુદા હમારે ગુનાહોં કો દર ગુઝર કરે તો હમ ઈમાન લા સકતે હૈં તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

યા'ની અલ્લાહ ઉન કે ગુનાહોં કો નેકિયોં સે બદલ દેગા યા'ની ઉન કે ગુનાહોં કો તૌબા કે સબબ મિટાતા હૈ. મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે રોઝે કિયામત એક શખ્સ હાઝિર કિયા જાએગા. મલાઈકા અલ્લાહ તઆલા કે હુક્મ સે ઉસ કે સગીરા

ગુનાહ એક એક કર કે યાદ દિલાતે જાએંગે ઔર વોહ અપને બળે બળે ગુનાહ પેશ હોને સે ડરતા રહેગા, ઉસ કે બા'દ ઉસ કો કહા જાએગા કે હર એક બદી કે ઈવઝ તુઝે નેકી દી ગઈ, યેહ ફરમાતે હુએ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અલ્લાહ તઆલા કી બન્દા નવાઝી પર ખુશી હુઈ ઔર આપ કે ચેહરએ અક્દસ પર તબસ્સુમ કે આસાર નુમાયાં હુએ. سُبْحَانَ الله عَزَّوَجَلَّ

સૂરએ શુઅરા

(306) આયત નં. 3 ઐ મહબૂબ ! આપ ગમગીન ન હોં

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ اَلَّا یَكُوْنُوْا مُؤْمِنِیْنَ۝۳

તર્જમા : ક્યા તુમ અપની જાન પર ખેલ જાઓગે ઉન કે ગમ મેં કે યેહ કાફિર ઈમાન નહીં લાતે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ કુરઆને કરીમ કી તક્ઝીબ કર કે ઔર આપ કો ઝુટલા કે ઈમાન ન લાએ ઔર હુઝૂર ઉન કે ઈમાન કે બહુત હરીસ થે, તો ઉન કી યેહ તક્ઝીબ આપ કે કલ્બે અત્હર પર બહુત ગિરાં ગુઝરી, તો હક તઆલા ને આપ કો તસલ્લી દેને કે લિયે યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ ઔર ફરમાયા કે ઐ મહબૂબ ! આપ અપને ઉપર શફકત ફરમાએં ઔર બિલા વજહ રન્જો મલાલ સે અપને આપ કો ન મારેં યા'ની આપ અપની હાલત ઐસી ન બના લેં જૈસી જાન કી બાઝી લગા દેને વાલે બના લેતા હૈ.

(307) આયત નં. 197 અગલી આસ્માની કિતાબોં મેં હુઝૂર કા ઝિક્ર

اَوَلَمْ یَكُنْ لَّهُمْ اٰیَةً اَنْ یَّعْلَمَهٗ عُلَمٰٓؤُا بَنِیْۤ اِسْرَآءِیْلَ۝۱۹۷

તર્જમા : ઔર ક્યા યેહ ઉન કે લિયે નિશાની ન થી કે નબી કો જાનતે હૈં બની ઈસરાઈલ કે આલિમ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બા'ઝ તફસીરોં મેં હૈ કે અરબ કે મુશ્રિકીન અપને બા'ઝ મુશ્કિલ કામોં મેં બની ઈસરાઈલ

કે ઉલમા કી તરફ રુજૂઅ કરતે થે ઔર યહૂદી ઉલમા જો બાત ઉસ બાબ મેં કહતે, વોહ ઉસે કબૂલ કર કે દલીલ જાનતે થે.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા કે અરબ કે અહલે મક્કા ને યહૂદે મદીના કે પાસ અપને મો'તમિદીન કો ભેજા કે કયા નબિયે આખિરુઝ્ઝમાં મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે મુતઅલ્લિક ઉન કી કિતાબોં મેં કુછ ખબર હૈ ? ઉસ કા જવાબ યહૂદી ઉલમા ને યેહી દિયા કે યેહી ઉન કા ઝમાના હૈ ઔર ઉન કી ના'તો સિફત તૌરૈત મેં મૌજૂદ હૈ. યહૂદ મેં સે હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઔર ઈબ્ને યમીન ઔર શઅબા ઔર અસદ ઔર ઉસૈદ વગૈરા જિન્હોં ને તૌરૈત શરીફ મેં હુઝૂર કે ઔસાફ પઢે થે વોહ ઈમાન લે આએ ઔર મુશ્રિકીને મક્કા મેં સે અક્સર ઈનાદ કી વજહ સે મહરૂમ હી રહે.

(308) આયત નં. 224 ઔર શાઇર લોગોં કી પૈરવી ગુમરાહ કરતે હૈં

وَالشُّعَرَآءُ یَتَّبِعُہُمُ الْغَاوٗنَ ﴿۲۲۴﴾

તર્જમા : ઔર શાઈરોં કી પૈરવી ગુમરાહ કરતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત શોઅરાએ કુફ્ફાર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જો હુઝૂર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી બદગોઈ મેં શે'ર કહતે થે. મુશ્રિક શાઈર જૈસે ઈબ્ને જબગરી ઔર હુબૈરા ઔર ઉમય્યા સકફી વગૈરા કે અશ્આર મેં હુઝૂર કી બુરાઈ કરતે ઔર અરબ કે ગુમરાહ મુશ્રિક ઉસ કો યાદ કર લેતે થે, જિસે વોહ પઢા કરતે થે, ઉન કી યેહ આયત મેં મઝમ્મત ફરમાઈ ગઈ.

પારહ 20 સૂરએ નમલ

(309) આયત નં. 65 ખુદા કે સિવા કિસી કો ગૈબ કા ઇલ્મ નહીં

قُلْ لَّا یَعْلَمُ مَنْ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الْغَیْبَ اِلَّا اللہُ ؕ وَمَا یَشْعُرُوْنَ اَیَّانَ یُبْعَثُوْنَ ﴿۶۵﴾

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ કોઈ ઝમીન વાલા ન કોઈ આસ્માન વાલા, ગૈબ નહીં બતા સકતા, સિવાએ અલ્લાહ ઔર લોગ નહીં જાનતે કે કબ ઉઠાએ જાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મુશ્રિકીન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિન્હોં ને રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કિયામત કે આને કા વક્ત દરયાફ્ત કિયા થા.

ઔર બાત યેહી હૈ કે વોહી એક જાનને વાલા હૈ ગૈબ કા, ઉસ કે સિવા કિસી કો ઝાતી ઇલ્મે ગૈબ નહીં હૈ, અબ ઉસે ઇખ્તિયાર હૈ વોહ જિસ કો ચાહે, જિતના ચાહે, બતાએ ઔર ન ચાહે ન બતાએ.

ઔર વોહ અપને બરગુઝીદા રસૂલોં મેં સે જિસ કો ચાહતા હૈ બતાતા ભી હૈ.

સૂરએ કસસ

(310) આયત નં. 48 યહૂદી ઔર કુફ્ફાર કી બોલી એક જૈસી

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا لَوْلَآ اُوْتِیَ مِثْلَ مَآ اُوْتِیَ مُوْسٰی ؕ اَوَلَمْ یَكْفُرُوْا بِمَآ اُوْتِیَ مُوْسٰی مِنْ قَبْلُ ۚ قَالُوْا سِحْرٰنِ تَظٰهَرَا ۫ وَقَالُوْۤا اِنَّا بِكُلٍّ كٰفِرُوْنَ ﴿۴۸﴾

તર્જમા : ફિર જબ ઉન કે પાસ હમારી તરફ સે હક આયા તો બોલે ઉન્હેં ક્યૂં ન દિયા ગયા જો મૂસા કો દિયા ગયા થા. ક્યા ઉન કે મુન્કિર ન હુએ થે પહલે જો મૂસા કો દિયા ગયા થા, બોલે કે દોનોં જાદૂ હૈં ઔર હમ દોનોં કે મુન્કિર હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ ને યહૂદ સે રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મુતઅલ્લિક સુવાલ પૂછે ઔર યહૂદ ને આપ કી નબુવ્વત કા ઇકરાર કર દિયા ઔર આપ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ના'તો સિફત તૌરૈત સે પઢ કર સુનાઈ તો મુશ્રિકીન ને

તૌરૈત સે ભી ઈન્કાર કર દિયા ઔર કહા કે યેહ દોનોં યા'ની તૌરૈત ઔર કુરઆન દોનોં જાદૂ હૈં.

યહૂદ ને કુરૈશ કો પૈગામ ભેજા કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે મૂસા عَلَيْهِ السَّلَام જૈસે મો'જિઝાત તલબ કરે યા'ની ઈન્હેં કુરઆન યકબારગી ક્યૂં ન દિયા ગયા ? ઔર અસા ઔર યદે બૈઝા જૈસે મો'જિઝાત ક્યૂં ન દિયે ગએ ?

બાત યેહ હૈ કે ચાહે અહલે કિતાબ યહૂદો નસારા હોં ચાહે કાફિર-મુશ્રિક, યેહ સારે કે સારે ઔર મુનાફિક સારે એક જૈસે હી હૈં ઔર ઈસ્લામ દુશ્મની ઔર મુસલમાન દુશ્મની મેં યક્સાં હૈં ઔર આજ કે દૌર મેં ભી વોહ ઐસે હી હૈં જૈસે પહલે થે. "**અલ કુફ્રુ મિલ્લતુન વાહિદ**"

(311) આયત નં. 52 હક પરસ્ત અહલે કિતાબ

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِهٖ هُمْ بِهٖ يُؤْمِنُوْنَ ﴿۵۲﴾

તર્જમા : જિન કો હમ ને ઈસ સે પહલે કિતાબ દી વોહ ઈસ પર ઈમાન લાતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મોમિનીને અહલે કિતાબ હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઔર ઉન કે અસ્હાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ.

ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે યેહ ઉન અહલે ઈન્જીલ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો હબ્શા સે આ કર સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે દસ્તે હક પરસ્ત પર ઈમાન લાએ થે. યેહ ચાલીસ હઝરાત થે જો હઝરતે જા'ફર ઈબ્ને અબી તાલિબ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કે હમરાહ આએ.

જબ ઉન્હોં ને મુસલમાનોં કી હાજત ઔર તંગિએ મઆશ દેખી તો બારગાહે રિસાલત મેં અર્ઝ કી, કે હમારે પાસ માલ હૈ, અગર હુઝૂર હમેં ઈજાઝત દેં તો જા કર અપના માલ લે આએં ઔર ઉસ સે મુસલમાનોં કી ખિદમત કરેં, હુઝૂર ને ઈજાઝત દે દી ઔર

વોહ જા કર અપના માલ લે આએ ઔર ઉસ સે મુસલમાનોં કી ખિદમત કી, ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા કે યેહ આયત અસ્સી (80) અહલે કિતાબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિસ મેં 40 નજરાન કે ઔર 32 હબ્શા કે ઔર 8 શામ કે થે.

(312) આયત નં. 56 અલ્લાહ જિસે ચાહે હિદાયત દે

અબૂ તાલિબ કે બાબ મેં આયત

اِنَّكَ لَا تَهْدِیْ مَنْ اَحْبَبْتَ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ یَهْدِیْ مَنْ یَّشَآءُ ۚ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِیْنَ ﴿۵۶﴾

તર્જમા : બેશક ! યેહ નહીં કે તુમ જિસે ચાહો હિદાયત કર દો, હાં અલ્લાહ હિદાયત કરતા હૈ, જિસે ચાહે ઔર વોહ ખૂબ જાનતા હૈ હિદાયત વાલોં કો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુસ્લિમ શરીફ મેં અબૂ હુરૈરા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ સે રિવાયત હૈ કે યેહ આયત અબૂ તાલિબ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન કી મૌત કે વક્ત ફરમાયા : એ ચચા ! કહો لَآ اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہ મૈં કિયામત કે દિન તુમ્હારે લિયે શાહિદ હૂંગા.

ઉન્હોં ને જવાબ મેં કહા : અગર મુઝે કુરૈશ કે આર દેને કા અન્દેશા ન હોતા તો મૈં ઝરૂર ઈમાન લા કર તુમ્હારી આંખેં ઠન્ડી કરતા, ઉસ કે બા'દ ઉન્હોં ને યેહ શે'ર પઢે :

"વલકદ અલિમ્તુ બિ અન્ના દીનિ મુહમ્મદિન મિન-ખૈરિલ અદ-યાનિલ બરિય્યતી દી-નન લવ-અલલ મલા-મતુ અવ-હિઝારુ મુસબ્બ-તિન લ-વજ-દતની સમુ-હમ બિઝા-ક મુબીના"

યા'ની મૈં યકીન સે જાનતા હૂં કે મુહમ્મદ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા દીન તમામ જહાનોં કે દીનોં સે અફઝલ હૈં અગર કુરૈશ કી બદગોઈ વ મલામત કા અન્દેશા ન હોતા તો મૈં નિહાયત સફાઈ કે સાથ ઈસ દીન કો કબૂલ કરતા.

ઉસ કે બા'દ અબૂ તાલિબ કા ઈન્તિકાલ હો ગયા. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર એક રિવાયત મેં યહાં તક હૈ કે મૈં અબ્દુલ મુત્તલિબ કે તરીકે પર હૂં. યા'ની મુવહ્હિદ જો કભી બુતોં કી પૂજા નહીં કરતા ઔર અલ્લાહ તઆલા કી વહદાનિય્યત, યક્તાઈ કા કાઈલ હોતા હૈ લેકિન નબી કી આમદ ઔર એ'લાને નબુવ્વત કે બા'દ મુવહ્હિદ હોના કોઈ ફાઈદા નહીં દેતા. અલ્લાહ કી વહદાનિય્યત યા'ની તૌહીદ ઔર રસૂલ કી રિસાલત કા ઈકરાર ઝરૂરી હૈ.

(313) આયત નં. 57 દુન્યાવી ફાઇદે કે લિયે આખિરત કા નુક્સાન કરને વાલે

وَقَالُوْٓا اِنْ نَّتَّبِعِ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا ؕ

તર્જમા : ઔર કહતે હૈં અગર હમ તુમ્હારે સાથ હિદાયત કી પૈરવી કરેં તો લોગ હમેં મુલ્ક સે દર બદર કર દેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુછ લોગોં કો હિદાયત કબૂલ કરને મેં યેહ બાત રોકતી થી કે કહીં હમેં ઈસ કે નતીજે મેં કુફ્ફાર હરમ કી ઝમીન સે નિકાલ ન દેં ઔર કમ તા'દાદ મેં હોને કે સબબ સે હમ ઉન કા મુકાબલા ભી ન કર સકેં ઔર ફિર દર બદર કી ઝિન્દગી ગુઝારની પળ જાએ.

જૈસા કે હારિસ બિન ઉસ્માન બિન નૌફલ ને રિસાલત મઆબ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર યેહ ખદશે કા ઈઝહાર ભી કિયા કે હમ જાનતે હૈં કે આપ કી બાત હક હૈ ઔર જો કુછ આપ ફરમાતે હૈં વોહ ઝિન્દગી મેં હમારી દૌલત કા સબબ હૈ ઔર વફાત કે બા'દ હમારી સઆદત કા ઝરીઆ હૈ.

મગર આપ કી મુતાબિઅત તમામ અરબ કી મુખાલિફત કા સબબ હૈં તો મૈં ડરતા હૂં કે મૈં અગર આપ કી પૈરવી કરૂં તો અરબ મુઝે સર ઝમીને હરમ સે નિકાલ દેંગે ઔર મેરે યારો મદદગાર થોળે હૈં, મુઝ મેં અરબ કા મુકાબલા કરને કી કુવ્વત નહીં હૈ, તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કે જબ કે વોહ બુત પરસ્ત થે તબ ભી હમ ને ઉન્હેં હરમ કી સર ઝમીન પર બે ખૌફ ઔર મુત્મઇન ઔર ખુશ હાલ રખા, તો અગર વોહ ઈમાન લાએ તો ક્યૂં કર ઉન્હેં નિકાલ દિયે જાને કા ખૌફ હૈ ? વોહ ક્યૂં ઐસા સોચતે હૈં કે અલ્લાહ ઉન્હેં અમ્ન મેં નહીં રખેગા ? ઉન્હેં યેહ સોચના ચાહિયે કે ઈમાન વાલોં ઔર ઇતાઅત ગુઝારોં પર હમેશા અલ્લાહ કી નવાઝિશેં રહીં ઔર રહેંગી.

મઝીદ કહા ગયા કે તુમ દુન્યવી જિન જિન લઝ્ઝતોં યા ને'મતોં કે ઝવાલ કે ખૌફ સે ઈમાન નહીં લાતે, વોહ દુન્યા કી ઝિન્દગી કા આરઝી સામાન હૈ ઔર ઉસે તો યૂં ભી જાના હી હૈ ઔર અલ્લાહ કે પાસ જો ને'મતેં હૈં ઉસે ઝવાલ નહીં.

(314) આયત નં. 61 કાફિર ઔર મોમિન બરાબર નહીં

اَفَمَنْ وَّعَدْنٰهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيْهِ كَمَنْ مَّتَّعْنٰهُ مَتَاعَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ﴿۶۱﴾

તર્જમા : તો ક્યા વોહ જિસ સે હમ ને અચ્છા વા'દા ફરમાયા જો ઉસ કો મિલને વાલા હી હૈ, વોહ ઐસા હૈ જિસે હમ ને દુન્યવી ઝિન્દગી કા રહન સહન દિયા, ફિર વોહ કિયામત કે દિન પકડ કર હાઝિર કિયા જાએગા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર અપની બદ અક્લી સે ખુદ કો મોમિનીન સે ઔર અપને ધર્મ કો દીને ઈસ્લામ સે બેહતર સમઝતે થે. ચુનાન્ચે, ઈસ તઅલ્લુક સે હઝરતે અલી ઔર હઝરતે હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا કી અબૂ જહલ કે સાથ બડી બહસ હુઈ. બા'ઝ ને કહા કે યેહ બહસ હઝરતે અમ્માર બિન યાસર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી વલીદ બિન મુગીરા કે સાથ હુઈ.

કાફિરોં કે પાસ અપની બેહતરી સાબિત કરને કે લિયે અપની દુન્યાવી આસાઇશ (સજાવટ-ઇન્ટીરીયર, ડેકોરેશન) ઔર હયાત કી ફિરાવાની (ઝિયાદા માલો તિજારત, ખેતીબાડી) વગૈરા

થી, જબ કે હકીકતન હઝરતે અલી, હઝરતે હમ્ઝા ઔર હઝરત અમ્માર બિન યાસર رضی اللہ تعالیٰ عنہم ખુસૂસી તૌર પર ઔર દુન્યા ભર કે સારે મોમિનીન ઉમૂમી તૌર પર અબૂ જહલ ઔર વલીદ બિન મુગીરા ખુસૂસી તૌર પર ઔર સારે કાફિરીન સે ઉમૂમી તૌર પર અફઝલ, બેહતર ઔર બરતર હૈં, યેહ કભી બરાબર નહીં હો સકતે.

(315) આયત નં. 68 વલીદ કા યેહ કહના કે નબુવ્વત મુઝે મિલની ચાહિયે

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ وَيَخْتَارُ ؕ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ ؕ

તર્જમા : ઔર તુમ્હારા રબ પૈદા કરે જિસે ચાહે ઔર સુન લે ઉન (દૂસરે) લોગોં કો કુછ ઈખ્તિયાર નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અરબ કે સરદાર અપની ખામ ખયાલી ઔર કમ અક્લી કે સબબ તા'ને દેતે થે ઔર કહતે થે કે હક તઆલા ને મુહમ્મદે અરબી (صلی اللہ تعالیٰ علیہ والہٖ وسلم) કો ક્યૂં નબુવ્વત કે લિયે પસન્દ કિયા ? હોના તો યેહ ચાહિયે થા કે ઐસા મન્સબ મક્કા કે યા તાઈફ કે જો સબ સે ઝિયાદા બુઝુર્ગ હો ઉસે પહુંચતા.

ઈસ કલામ કા કાઈલ વલીદ ઈબ્ને મુગીરા થા ઔર બળે આદમી સે વોહ અપને કો ઔર ઉર્વા ઈબ્ને મસઊદ સકફી કો મુરાદ લેતા થા, ઉસ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ફરમાયા ગયા કે રસૂલોં કો ભેજના ઉન લોગોં કે ઈખ્તિયાર મેં નહીં હૈ, અલ્લાહ કી મર્ઝી હૈ ઔર હિક્મત વોહી જાનતા હૈ, વોહ જો ચાહે કરે ઔર જિસે ચાહે ચુન લે. તુમ્હેં ક્યા મજાલ ?

(316) આયત નં. 85 અલ્લાહ કા હુઝૂર કો મક્કા કે ફત્હ ઔર વાપસી કા વા'દા

اِنَّ الَّذِىْ فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْاٰنَ لَرَآدُّكَ اِلٰى مَعَادٍ ؕ

તર્જમા : બેશક ! જિસ ને તુમ પર કુરઆન ફર્ઝ કિયા વોહ તુમ્હેં ફિર લે જાએગા જહાં તુમ વાપસ જાના ચાહતે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રબ્બે કરીમ કિસી પર જબ અપના ફઝ્‌લ ફરમાના ચાહતા હૈ તો ઉસ કી તલબ વ તમન્ના ઔર ઈન્તિઝાર વ તવક્કોઅ કે બિગૈર ઉસે અપને ફઝ્‌લ સે નવાઝ દેતા હૈ.

યેહ આયતે કરીમા મકામે જુહફા મેં નાઝિલ હુઈ જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મદીને કી તરફ હિજરત કરતે હુએ વહાં પહુંચે ઔર આપ કો અપને આબાઓ અજદાદ કી જાએ વિલાદત મક્કએ મુકર્રમા કા શૌક હુવા, તો જિબ્રઈલે અમીન عَلَيْهِ السَّلَام તશરીફ લાએ ઔર સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કિયા કે ક્યા હુઝૂર કો અપને શહર મક્કએ મુકર્રમા કા શૌક હૈ ? ફરમાયા : હાં, ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ ઔર યેહ આયતે કરીમા પઢી.

મુરાદ યેહ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા આપ કો ફત્હે મક્કા કે દિન મક્કએ મુકર્રમા મેં બળી હી શાનો શૌકત ઔર ઈઝ્ઝતો વકાર ઔર ગલ્બા ઔર ઈક્તિદાર કે સાથ દાખિલ કરેગા. વહાં કે રહને વાલે સબ આપ કે ઝેરે ફરમાન હોંગે, શિર્ક ઔર શિર્ક કરને વાલે મગ્લૂબ, રુસ્વા ઔર બે આબરૂ હોંગે. سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

(317) આયત નં. 85 હુઝૂર કો ગુમરાહ કહને વાલે ઝલીલો ખ્વાર હૈં

قُلْ رَّبِّيْٓ اَعْلَمُ مَنْ جَآءَ بِالْهُدٰى وَمَنْ هُوَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿۸۵﴾

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ કે મેરા રબ અચ્છી તરહ જાનતા હૈ જો હિદાયત લાયા ઔર જો ખુલી ગુમરાહી મેં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત કુફ્ફારે મક્કા કે કૌલ કે રદ મેં નાઝિલ હુઈ, જિન્હોં ને હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે બારે મેં કહા થા : **"ઇન્નક લફી દલા લિમ્મુબીન"** યા'ની આપ ઝરૂર ખુલી ગુમરાહી મેં હો. مَعَاذَ اللّٰه

સૂરએ અન્કબૂત

(318) આયત નં. 2 આઝમાઇશ ઝરૂર હોગી હી હોગી

اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ یُّتْرَكُوْۤا اَنْ یَّقُوْلُوْۤا اٰمَنَّا وَ هُمْ لَا یُفْتَنُوْنَ۝۲

તર્જમા : ક્યા લોગ ઈસ ગુમાન મેં હૈં કે સિર્ફ ઈતની હી બાત પર છોળ દિયે જાએંગે કે કહેં હમ ઈમાન લે આએ ઔર ઉન કી આઝમાઈશ ન હોગી ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉન હઝરાત કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જો મક્કએ મુકર્રમા મેં થે ઔર ઉન્હોં ને ઈસ્લામ કા ઈકરાર કિયા તો અસ્હાબે રસૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં લિખા કે સિર્ફ ઈકરાર કાફી નહીં હૈ જબ તક હિજરત ન કરો, તો ઉન સહાબા ને હિજરત કી ઔર મદીને કા ઈરાદા કર કે રવાના હુએ, મુશ્રિકીન ને ઉન કા પીછા કિયા ઔર ઉન સે લળાઈ કી, બા'ઝ હઝરાત ઉન મેં સે શહીદ હો ગએ બા'ઝ બચ કે નિકલ આએ ઔર હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا કા કૌલ હૈ કે મુરાદ ઉન લોગોં સે સલમા ઈબ્ને હિશામ, અયાશ ઈબ્ને અબી રબીઅ ઔર વલીદ ઈબ્ને વલીદ ઔર અમ્માર ઈબ્ને યાસર વગૈરા હૈ જો મક્કએ મુકર્રમા મેં ઈમાન લાએ ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે યેહ આયત હઝરતે અમ્માર رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه કે હક મેં હૈ કે જો ખુદા પરસ્તી કી વજહ સે સતાએ જાતે થે.

ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે યેહ આયત હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْه કે ગુલામ હઝરતે મિહજઅ ઈબ્ને અબ્દુલ્લાહ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો બદ્ર મેં સબ સે પહલે શહીદ હુએ. હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કી નિસ્બત ફરમાયા કે મિહજઅ સય્યિદુશ્શુહદા હૈં ઔર ઈસ ઉમ્મત મેં જન્નત કે દરવાઝોં પર વોહ પહલે પુકારે જાએંગે. ઉન કે વાલિદૈન ઔર ઉન કી બીવી કો બહુત સદમા હુવા તો અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ ઔર ઉન કી તસલ્લી ફરમાઈ.

અલ મુખ્તસર હર ઈમાન વાલે કો આઝમાઈશે ખુદાવન્દી કે લિયે તય્યાર રહના ચાહિયે. રબ્બે કરીમ જો ભી કરે ઉસ કા ઈખ્તિયાર હૈં ઔર ઉસ મેં ઉસ કી હિક્મતેં ઔર મસ્લેહતેં હોતી હૈ, વોહ અગર બન્દોં કો મુસીબત ભી દેતા હૈ તો ઉસી મેં બન્દે કી ભલાઈ હૈ.

(319) આયત નં. 8 માં-બાપ કે હુક્મ સે અલ્લાહ કી નાફરમાની મત કર

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ؕ وَاِنْ جَاهَدٰكَ لِتُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ؕ

તર્જમા : ઔર હમ ને આદમી કો તાકીદ કી કે માં-બાપ કે સાથ ભલાઈ કર ઔર અગર વોહ તુઝ કો હુક્મ કરેં કે તૂ મેરા કિસી કો શરીક ઠહરાએં જિસ કા તુઝે ઇલ્મ નહીં તો તૂ ઉન કા કહના ન માન.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : સૂરએ અન્કબૂત કી યેહ આયત ઔર સૂરએ લુક્માન ઔર સૂરએ અહકાફ કી આયતેં સા'દ ઈબ્ને અબી વક્કાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર બકૌલે ઈબ્ને ઈસ્હાક યેહ આયત સા'દ ઈબ્ને માલિક ઝહરી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉન કી માં હમતહ બિન્તે અબૂ સુફયાન ઈબ્ને ઉમય્યા ઈબ્ને અબ્દુશ્શમ્સ થી.

હઝરતે સા'દ સાબિકીને અવ્વલીન મેં સે થે ઔર અપની વાલિદા કે સાથ અચ્છા સુલૂક કરતે થે. જબ આપ ઈસ્લામ લે આએ તો આપ કી વાલિદાને કહા : તૂને યેહ નયા કામ કિયા. ખુદા કી કસમ ! અગર તૂને દીને મુહમ્મદી નહીં છોળા તો મૈં ન ખાઊં ન પીઊં ઔર હમેશા ધૂપ મેં બૈઠૂં યહાં તક કે મર જાઊં ઔર તેરી હમેશા કે લિયે બદનામી હો ઔર તુઝે માં કા કાતિલ કહા જાએ, ફિર ઉસ બૂઢિયા ને ફાકા કિયા, ન ખાયા, ન પીયા, ન સાએ મેં બૈઠી, ઇસ સે ઝઈફ હો ગઈ, ફિર એક દિન ઔર એક

રાત ઈસી તરહ રહી. તબ હઝરતે સા'દ હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ આએ ઔર કૈફિયત બયાન કી, તબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર યેહ ભી હુવા કે હઝરતે સા'દ અપની માં કે પાસ આએ ઔર કહા : ઐ માં ! અગર તેરી સૌ (100) જાનેં હોં ઔર એક એક કર કે સબ નિકલ જાએ તો ભી મૈં અપના દીન (ઈસ્લામ) છોળને વાલા નહીં. તૂ ચાહે ખા ચાહે મત ખા. જબ વોહ હઝરતે સા'દ કી તરફ સે માયૂસ હો ગઈ કે, સા'દ અપના દીન છોળ ને વાલા નહીં તો અન-શન (ભૂખ હડતાલ) કા નાટક છોળ દિયા ઔર ખાને પીને લગી, ઈસ પર અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ. ઔર કહા ગયા માં-બાપ કે સાથ નેક સુલૂક કરો, લેકિન વોહ અગર કોઈ ઐસા હુક્મ દેં જિસ મેં ખુદા સે બગાવત યા નાફરમાની હોતી હો તો ઉન કી બાત ન માનો.

(320) આયત નં. 12 કોઈ દૂસરે કે ગુનાહ કા બોઝ નહીં ઉઠા સકતા

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّبِعُوْا سَبِيْلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطٰيٰكُمْ ؕ

તર્જમા : ઔર કાફિર મુસલમાનોં સે બોલે, હમારા રસ્તા અપનાઓ ઔર હમ તુમ્હારે ગુનાહ ઉઠા લેંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફારે મક્કા ને મોમિનીને કુરૈશ સે કહા થા કે તુમ હમારા ઔર હમારે બાપ-દાદા કા (ઝૂટા) દીન ઈખ્તિયાર કરો. તુમ્હેં અલ્લાહ કી તરફ સે જો ભી મુસીબત પહુંચેગી હમ ઉન કે કફીલ હૈં.

ઔર તુમ્હારે સારે ગુનાહ હમારી ગર્દન પર યા'ની કે અગર હમારે તરીકે પર રહને કી વજહ સે અલ્લાહ ને તુમ્હેં પકળા ઔર અઝાબ કિયા તો તુમ્હારા અઝાબ હમ અપને ઉપર લે લેંગે, અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કી તક્ઝીબ ફરમાઈ.

બાત યેહ હૈ કે કોઈ કિસી દૂસરે કા બોઝ નહીં ઉઠાએગા સબ અપને અપને ગુનાહોં મેં ફંસે દબે હોંગે. હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જિસ ને ઈસ્લામ મેં કોઈ બુરા તરીકા નિકાલા, ઉસ પર ઉસ તરીકા

નિકાલને કા ગુનાહ ભી હૈ ઔર કિયામત તક જો દૂસરે લોગ ઉસ તરીકે પર અમલ કરેં, ઉન સબ કા ગુનાહ ભી તરીકા નિકાલને વાલે પર રહેગા.

પારહ 21 સૂરએ અન્કબૂત

(321) આયત નં. 51 ઇસ ઉમ્મત કે લિયે કુરઆન કાફી હૈ

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّاۤ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ يُتْلٰى عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَّذِكْرٰى لِقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۟

તર્જમા : ક્યા ઉન કે લિયે કાફી નહીં હૈ કે હમ ને ઉતારા તુમ પર કુરઆન જો ઉન પર પઢી જાતી હૈ. બેશક ! યકીનન ઈસ મેં રહમત ઔર નસીહત હૈ ઈમાન વાલોં કે લિયે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ કે તઅલ્લુક સે એક કૌલ યેહ હૈ કે કુછ લોગ આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ ઔર યહૂદ કે બા'ઝ કલિમાત લિખ કર લાએ ઔર યેહ લાને કા મક્સદ યેહ ઝાહિર કિયા કે હમ ઐસી ચીઝ ચાહતે હૈં જિસ સે અપના ઈલ્મ બઢાએ.

આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે પિછલી કૌમ કી યેહી ગુમરાહી થી કે જો કુછ ઉન કા નબી ઉન પર લાયા ઉસે છોળ કર ઐસી ચીઝ કી તરફ રગ્બત કરતે થે જો ઉન કે નબી કે સિવા દૂસરા લાયા ઔર ઉસ વક્ત યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(322) આયત નં. 53 અઝાબ મેં જલ્દી કરને વાલે

وَيَسْتَعْجِلُوْنَكَ بِالْعَذَابِ ؕ وَلَوْلَاۤ اَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَآءَهُمُ الْعَذَابُ ؕ وَلَيَاْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ۟

તર્જમા : ઔર તુમ સે અઝાબ કી જલ્દી કરતે હૈં ઔર અગર એક ઠહરાઈ હુઈ મુદ્દત ન હોતી તો ઝરૂર ઉન પર અઝાબ આ જાતા ઔર ઝરૂર ઉન પર અચાનક આએગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત નઝર બિન હારિસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જિસ ને સય્યિદે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે હમારે ઉપર આસ્માન સે પથ્થરોં કી બારિશ કરાઇયે.

(323) આયત નં. 56 ઇબાદત ન છોળોં ચાહે વતન છોળના પળે

یٰعِبَادِیَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ اَرْضِیْ وَاسِعَةٌ فَاِیَّایَ فَاعْبُدُوْنِ﴿۵۶﴾

તર્જમા : ઐ મેરે બન્દો જો ઈમાન લા ચુકે હો બેશક ! મેરી ઝમીન વસીઅ હૈ તો મેરી હી ઈબાદત કરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે કુછ મુસલમાનોં ને મક્કે હી મેં કિયામ કર લિયા, ઝાદે રાહ ખર્ચ ન હોને કી વજહ સે યા કમ હિમ્મતી યા વતન કી મહબ્બત યા ભાઈયોં કી સોહબત કે ખયાલ સે હિજરત ન કરતે થે ઔર ખૌફો હિરાસ કે સાથ ખુદા કી ઈબાદત ડરતે ડરતે છુપ કર કરતે થે, તો કહા ગયા કે અગર વતન મેં રહ કર ઈબાદત ન કર સકતે હો તો હિજરત કરો ઔર સુકૂનો ઈત્મીનાન કે સાથ સરાપા પૈકરે ઈખ્લાસ હો કર અલ્લાહ કી ઈબાદત કરો ઔર યેહ ભી સુન લો કે અગર અહલો ઈયાલ કી મહબ્બત કે સબબ શહર નહીં છોળતે તો એક દિન જુદાઈ તો હોની હી હૈ.

(324) આયત નં. 60 સબ કો રોઝી અલ્લાહ હી દેતા હૈ ચાહે વતન, ચાહે બે વતન

وَكَاَیِّنْ مِّنْ دَآبَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ۖۗ اَللّٰهُ یَرْزُقُهَا وَاِیَّاكُمْ ۖؗ وَهُوَ السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ﴿۶۰﴾

તર્જમા : ઔર ઝમીન પર કિતને હી ચલને વાલે ઐસે હૈં જો અપની રોઝી સાથ નહીં રખતે. અલ્લાહ ઉન્હેં ઔર તુમ્હેં સબ કો રોઝી દેતા હૈ ઔર વોહી સુનતા જાનતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મક્કએ મુકર્રમા મેં મોમિનીન કો મુશ્રિકીન કી તરફ સે તરહ તરહ કી ઈઝાએં હોતી રહતીં થીં, સય્યિદે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન કો મદીનએ

મુનવ્વરા હિજરત કરને કો કહા, મુસલમાનોં ને યેહ આયતેં સુનીં ઔર હિજરત કા ઈરાદા કિયા તો દૂસરા દગદગા પૈદા હુવા કે જિસ શહર મેં હમારે લિયે ન ઘરબાર, ન માલ, કૌન હમેં ખિલાએગા, કૌન પિલાએગા, વહાં હમ કૈસે ચલે જાએં ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે સબ કા રાઝિક ચાહે ઈન્સાન યા જાનવર યા પરિન્દે સબ કો વોહી ખિલાતા પિલાતા હૈ, ઉસી પર તવક્કુલ કરો ઔર અપના કામ ઉસી કો સોંપો ઔર જો હુકમ હો વોહ કરો.

સૂરએ રૂમ

(325) આયત નં. 2-3 અબૂ બક સિદ્દીક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ **કા યકીનો ઈમાન**

غُلِبَتِ الرُّوۡمُ ۙ﴿۲﴾ فِیۡۤ اَدۡنَی الۡاَرۡضِ وَ ہُمۡ مِّنۡۢ بَعۡدِ غَلَبِہِمۡ سَیَغۡلِبُوۡنَ ۙ﴿۳﴾ فِیۡ بِضۡعِ سِنِیۡنَ ۬ؕ

તર્જમા : રૂમી મગ્લૂબ હુએ પાસ કી ઝમીન મેં ઔર અપની મગ્લૂબી કે બા'દ અન્કરીબ ગાલિબ હોંગે ચન્દ સાલ મેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ફારસ ઔર રૂમ કે દરમિયાન જંગ થી ઔર ચૂંકી અહલે ફારસ મજૂસી (આગ કી પૂજા કરતે) થે, ઈસ લિયે અરબ કે મુશ્રિક ઉન કા ગલ્બા પસન્દ કરતે થે. રૂમી અહલે કિતાબ (ઈસાઈ) થે ઈસ લિયે મુસલમાનોં કો ઉન કા ગલ્બા પસન્દ થા. ખુસરૂ પરવેઝ બાદશાહે ફારસ ને લશ્કર ભેજા ઔર કૈસરે રૂમ ને ભી ભેજા, દોનોં લશ્કર સર ઝમીને શામ કે કરીબ મુકાબિલ હુએ, અહલે ફારસ ગાલિબ આએ યેહ ખબર મુસલમાનોં કો ગિરાં ગુઝરી, કુફ્ફારે મક્કા ઈસ સે ખુશ હુએ ઔર મુસલમાનોં સે કહને લગે, તુમ ભી અહલે કિતાબ ઔર નસારા ભી અહલે કિતાબ ઔર હમ ભી ઉમ્મી ઔર અહલે ફારસ ભી ઉમ્મી. હમારે ભાઈ તુમ્હારે ભાઈયોં પર ગાલિબ હુએ, હમારી ઔર તુમ્હારી જંગ હોગી તો હમ ભી તુમ પર ગાલિબ હોંગે. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઉન્હેં બતાયા ગયા કે ચન્દ સાલ મેં ફિર અહલે રૂમ અહલે ફારસ પર ગાલિબ આએંગે. યેહ આયત સુન કર હઝરતે અબૂ

બક્ર સિદ્દીક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને કુફ્ફારે મક્કા મેં જા કર એ'લાન કર દિયા કે ખુદા કી કસમ ! રૂમી ઝરૂર અહલે ફારસ પર ગલ્બા પાએંગે.

એ અહલે મક્કા ! તુમ ઈસ વક્ત કે નતીજએ જંગ પર ખુશ ન હોં, હમેં હમારે નબી صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ખબર દી હૈ, યેહ સુન કર ઉબય બિન ખલફ કાફિર આપ કે મુકાબલે મેં ખળા હો ગયા ઔર આપ કે ઔર ઉન કે દરમિયાન 100 ઊંટ કી શર્ત લગ ગઈ. અગર નવ સાલ મેં અહલે ફારસ ગાલિબ આ જાએં તો હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઉબય કો સૌ ઊંટ દેંગે ઔર અગર રૂમી ગાલિબ આ જાએં તો ઉબય હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો સૌ ઊંટ દેગા, ઉસ વક્ત તક કિમાર (જૂઆ) કી હુર્મત કી આયત નાઝિલ ન હુઈ થી.

અલબત્તા સાત સાલ કે બા'દ ઈસ ખબર કા સિદ્ક ઝાહિર હુવા ઔર જંગે હુદૈબિયા યા બદ્ર કે દિન રૂમી અહલે ફારસ પર ગાલિબ આએ ઔર રૂમિયોં ને મદાઈન ફત્હ કિયા ઔર ઈરાક મેં રૂમિયા નામ કા એક શહર કી બિના રખી ઔર હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને શર્ત કે સૌ ઊંટ ઉબય કી ઔલાદ સે વુસૂલ કિયે, ક્યૂંકે વોહ બદ બખ્ત ઉસ વક્ત તક મર ચુકા થા. સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો હુક્મ દિયા કે શર્ત કા માલ સદકા કર દેં, યેહ ગૈબી ખબર હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી નબુવ્વત કી સચ્ચાઈ ઔર કુરઆને કરીમ કે કલામે ઈલાહી હોને કી રોશન દલીલ હૈ.

સૂરએ લુક્માન

(326) આયત નં. 6 કુરઆન કો છોળ કર કહાનિયાં (કથા) વગૈરા પઢને વાલોં કા અન્જામ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْتَرِىْ لَهْوَ الْحَدِيْثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَّيَتَّخِذَهَا هُزُوًا ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ۝

તર્જમા : ઔર કુછ લોગ ખેલ કી બાતેં ખરીદતે હૈં કે બે સમઝે અલ્લાહ કી રાહ સે બહકા દેં ઔર ઉસે હંસી બના લેં ઉન કે લિયે ઝિલ્લત કા અઝાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ખેલ કી બાતોં સે યહાં મુરાદ વોહ કિસ્સે કહાનિયાં હૈં જો ઝૂટ હૈં ઔર ઉસ મેં મશ્ગૂલ હો કર આદમી નેકી સે ઔર કામ કી બાતોં સે ગફલત મેં પળ જાતા હૈ, યેહ વોહ કહાનિયાં હૈં, હકીકત કા જિસ સે કોઈ તઅલ્લુક નહીં. જૈસે નોવેલ, રામાયણ, મહાભારત વગૈરા હૈં જો કિસી રાઈટર વાલ્મીકી યા તુલસીદાસ ને લિખી હૈ. યેહ આયત ઐસી હી કહાનિયાં ખરીદ કર લાને ઔર સુનાને વાલે નઝર બિન હારિસ કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ. જો તિજારત કે સિલ્સિલે મેં દૂર દરાઝ કે અલાકોં મેં જાતા ઔર અજમિયોં કી કિતાબેં ખરીદતા ઔર કુરૈશ કો સુનાતા થા. ઔર કહતા થા કે સરવરે કાએનાત صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم તુમ્હેં આદ વ સમૂદ કે કિસ્સે સુનાતે હૈં. તો મૈં રુસ્તમ, સિકન્દર વ શાહાને ફારસ કે કિસ્સે સુનાતા હૂં ઔર કુછ લોગ ઉન કહાનિયોં મેં મશ્ગૂલ હુએ ઔર કુરઆને પાક સુનને સે રહ ગએ, ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર બા'ઝોં ને કહા કે યેહ આયત ઉન લોગોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો ગાને વાલી લૌંડિયાં ખરીદ લેતે ઔર લોગોં કો ઉન કી આવાઝ ઔર અન્દાઝ સુના કર કલામે હક સુનને સે રોકતે થે ઔર ખુદ મુસ્તહિકે અઝાબ બનતે થે ઔર ઔરોં કો બનાતે થે.

(327) આયત નં. 27 ઇલ્મે ઇલાહી કી કોઈ હદ નહીં

وَلَوْ اَنَّ مَا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلَامٌ وَّالْبَحْرُ يَمُدُّهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمٰتُ اللّٰهِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ۝

તર્જમા : અગર ઝમીન મેં જિતને પેળ હૈં, સબ કી કલમ બન જાએ ઔર સારે સમુન્દર ઉસ કી સિયાહી (ઇન્ક) બન જાએં,

ઈસ કે પીછે સાત સમુન્દર ઔર લાએ જાએ તો ભી અલ્લાહ કી બાતેં ખત્મ ન હોંગી. બેશક ! અલ્લાહ ઈઝ્ઝત વાલા હિક્મત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહૂદ ને કુરઆન પર એ'તિરાઝ કિયા કે કહીં તો ઈસ મેં હૈ તુમ કો હિક્મત દી ગઈ ઔર આપ કહતે હૈં કે જિસ કો હિક્મત દી ગઈ ઉસ કો ખૈરે કસીર દિયા ગયા ઔર કહીં હૈ કે તુમ કો થોળા સા ઈલ્મ દિયા ગયા તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

જબ સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હિજરત ફરમા કર મદીનએ તય્યિબા મેં તશરીફ લાએ તો યહૂદ કે ઉલમા ઔર રાહિબ આપ કી ખિદમત મેં હાઝિર આએ ઔર કહા કે હમ ને સુના હૈ કે આપ ફરમાતે હૈં કે **"વમા ઉ-તીતુમ મિ-નલ ઇલ્મિ ઇલ્લા કલીલા"** યા'ની તુમ્હેં થોળા ઈલ્મ દિયા ગયા હૈ તો ઉસ સે આપ કી મુરાદ હમ લોગ હૈં ? યા આપ કી કૌમ ?

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : સબ મુરાદ હૈં. ઉન્હોં ને કહા : ક્યા આપ કી કિતાબ મેં નહીં હૈ કે હમેં તૌરૈત દી ગઈ ઔર ઉસ મેં હર શૈ કા ઈલ્મ હૈ ? તો હુઝૂર ને ફરમાયા કે, હર શૈ કા ઈલ્મ ભી ઈલ્મે ઈલાહી કે સામને કલીલ હૈ ઔર તુમ્હેં તો અલ્લાહ તઆલા ને ઈતના ઈલ્મ દિયા હૈ કે ઉસ પર અમલ કરો તો નફઅ પાઓ. ઉન્હોં ને કહા : યેહ કૈસે હો સકતા હૈ ? આપ કહતે હો જિસે હિક્મત દી ગઈ ઉસે ખૈરે કસીર દિયા ગયા તો "ઈલ્મે કલીલ" ઔર "ખૈરે કસીર" કૈસે જમ્અ હો સકતા હૈ ? ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

બતાયા ગયા કે ઈલ્મે ઈલાહી કે સામને સારી મખ્લૂકાત કા ઈલ્મ વોહ નિસ્બત ભી નહીં રખતા જો કતરે કો સમુન્દર કે સાથ હો. ક્યૂંકે બન્દે કે ઈલ્મ કી એક હદ હૈ જબ કે ઈલ્મે ઈલાહી લા મુત્નાહી (ગૈર મહદૂદ) હૈ.

(328) આયત નં. 32 વોહ મુસીબત જો ને'મત બન ગઈ

وَاِذَا غَشِيَهُمْ مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللّٰهَ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ ۚ فَلَمَّا نَجّٰىهُمْ اِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ ؕ

તર્જમા : ઔર જબ ઉન પર કોઈ પાની કી મૌજ પહાળોં કી તરહ આ પળતી હૈ તો ખાલિસ અલ્લાહ કે હો કર ઉસી સે દુઆ માંગતે હૈં ઔર જબ ઉન કો હમ ઝમીન કી તરફ બચા કર લે જાતે હૈં તો કોઈ એ'તિદાલ પર રહતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા ગયા હૈ કે યેહ આયત ઇકરમા બિન અબી જહલ કે હક મે નાઝિલ હુઈ. જિસ સાલ મક્કએ મુકર્રમા કી ફત્હ હુઈ તો વોહ સમુન્દર કી તરફ ભાગે, વહાં તેઝ હવા ઔર તૂફાન ને ઘેરા ઔર ખતરે મેં પળ ગએ, તો ઇકરમા ને કહા કે અગર અલ્લાહ તઆલા હમેં ઇસ ખતરે સે નજાત દે તો મૈં ઝરૂર સય્યિદે આલમ મુહમ્મદ મુસ્તફા صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર ઉન કે હાથ મેં હાથ દે દૂંગા યા'ની ઇસ્લામ લાઊંગા ઔર ઇતાઅત કરૂંગા. અલ્લાહ તઆલા ને કરમ ફરમાયા, હવા ઠહર ગઈ ઔર ઇકરમા મક્કએ મુકર્રમા આ ગએ ઔર ઇસ્લામ લે આએ ઔર બળે મુખ્લિસ બને રહે. ઇસ તરહ યેહ પાની કે અન્દર હવા કા તૂફાન ઔર મૌત કા ખતરા ઉન કે હક મેં ને'મત બન ગઈ.

(329) આયત નં. 34 ઇલ્મે ગૈબ ઝાતી સિર્ફ ખુદા હી કે પાસ હૈ

اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ؕ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ؕ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ بِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوْتُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿۳۴﴾

તર્જમા : બેશક ! અલ્લાહ કે પાસ હૈ કિયામત કા ઇલ્મ ઔર બારિશ ભેજતા હૈ ઔર વોહી જાનતા હૈ જો માંઓ કે પેટ મેં

હૈ ઔર કિસી કો મા'લૂમ નહીં કે કલ ક્યા કમાઈ કરેગા ? ઔર કોઈ નહીં જાનતા કે કહાં મરૂંગા ? બેશક ! અલ્લાહ જાનને વાલા બતાને વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત હારિસ બિન અમ્ર યા વારિસ બિન અમ્ર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જિસ ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હો કર કિયામત કા વક્ત દરયાફ્ત કિયા થા ઔર કહા થા કે મૈં ને ખેતી બોઈ હૈ, બતાઓ બારિશ કબ હોગી ? ઔર મેરી ઔરત હામેલા હૈ, બતાઓ કે ઉસ કે પેટ મેં ક્યા હૈ ? લળકા યા લળકી ? ઔર યેહ તો મુઝે મા'લૂમ હૈ કે કલ મૈં ને ક્યા કિયા, બતાઓ કે આઇન્દા કલ મૈં ક્યા કરૂંગા ? ઔર મૈં યેહ જાનતા હૂં કે મૈં કહાં પૈદા હુવા. મુઝે યેહ બતાઓ કે મૈં કહાં મરૂંગા ? ઇસ કે જવાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ગર્ઝ યેહ કે બિગૈર અલ્લાહ તઆલા કે બતાએ ઇન ચીઝોં કા ઇલ્મ કિસી કો નહીં હૈ, અલ્લાહ પાક અપને મહબૂબોં મેં સે જિસે ચાહે જિતના ચાહે બતાએ.

સૂરએ સજદહ

(330) આયત નં. 16-17 અપને રબ સે ડરને વાલે, રાત કો કમ સોતે હૈં

تَتَجَافٰى جُنُوْبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُوْنَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَّطَمَعًا ۡ وَّمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿۱۶﴾ فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّاۤ اُخْفِيَ لَهُمْ مِّنْ قُرَّةِ اَعْيُنٍ ۚ جَزَآءًۢ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۷﴾

તર્જમા : ઉન કી કરવટેં જુદા હોતી હૈં ખ્વાબ ગાહોં સે ઔર અપને રબ સે દુઆ કરતે હૈં ઉસ સે ડરતે ઔર ઉસ સે ઉમ્મીદ રખતે ઔર વોહ હમારે દિયે મેં સે હમારી રાહ મેં ખૈરાત કરતે હૈં તો કિસી જાન કો યેહ મા'લૂમ નહીં કે ઉન કી આંખોં કી ઠન્ડક કે લિયે અલ્લાહ ને ક્યા છુપા રખા હૈ ? ઉન કે અમલ કા બદલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ બયાન નમાઝે તહજ્જુદ અદા કરને વાલોં કા હૈ. યેહ વોહ લોગ હૈં જો અલ્લાહ કે અઝાબ સે ડરતે રહતે હૈં ઔર ઉસ કી રહમત કી ઉમ્મીદ રખતે હૈં. ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં હૈ કે હઝરતે અનસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ફરમાયા કે યેહ આયત હમ અન્સારિયોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે હમ મગરિબ પઢ કર અપને ઘરોં તક વાપસ ન જાતે, જબ તક હમ રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કે સાથ ઈશા ન પઢ લેતે.

ઈન મેં સે બા'ઝ તો વોહ હૈં જો નમાઝે ઈશા કે વક્ત મસ્જિદે નબવી મેં હાઝિર હોતે, ફિર નમાઝે ફજ્ર કી જમાઅત મેં શરીક હોને કે બા'દ ઘર વાપસ હોતે. બા'ઝ સાલેહીન મેં સે કિસી ને પૂરી શબ સિર્ફ કિયામ, કિસી ને સિર્ફ રુકૂઅ ઔર કિસી ને સિર્ફ સજદે મેં ગુઝાર દી, યા કિસી એક ને સિર્ફ એક એક રુકન મેં મુતઅદ્દિદ રાતેં ગુઝારીં.

ચુનાન્ચે, હઝરતે ઉવૈસ કરની رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ હર રાત કો મુન્તખબ રુકન કે નામ સે મૌસૂમ કરતે કે યેહ સજદે કી રાત હૈ, યેહ રુકૂઅ કી રાત હૈ. ફિર એક હી સજદે મેં યા એક હી રુકૂઅ મેં પૂરી રાત ગુઝાર દેતે. ઉન સે કિસી ને પૂછા કે આપ ક્યૂં કર ઈબાદત કી તાકત રખતે હો કે બળી બળી રાતેં એક હી હાલ મેં ગુઝાર દેતે હો ? હઝરતે ઉવૈસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને કહા : બળી બળી રાતેં કહા હૈં ? કાશ ! કે અઝલ સે અબદ તક એક હી રાત હોતી કે મેં એક હી સજદે મેં તમામ કર દેતા ઔર ઉસ સજદે મેં નાલઓ-ઝારી ઔર ગિર્યા (રોના) ઔર ગિળ ગિળાના બહુત કરતા.

યેહ વોહ લોગ હૈં જો રાત મેં ઈબાદત કરતે ઔર દિન મેં જો કુછ અલ્લાહ ને દિયા ઉસ મેં સે ખર્ચ કરતે. ઐસે લોગોં કે બારે મેં હદીસ શરીફ મેં હૈ કે ''વા'દા કી ગઈ હૈ મેરે નેક બન્દોં કે વાસ્તે વોહ ચીઝ જિસ કો ન આંખ ને દેખા, ન કાન ને સુના ઔર ન આદમી કે દિલ પર ગુઝરી. سُبْحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(331) આયત નં. 18 હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કા ફૈસલા, મોમિન ઔર કાફિર બરાબર નહીં હૈ

أَفَمَنْ كَانَ مُؤْمِنًا كَمَنْ كَانَ فَاسِقًا ۚ لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

તર્જમા : તો ક્યા જો ઈમાન વાલા હૈ વોહ ઉસ જૈસા હો જાએગા જો નાફરમાન હો ? વોહ બરાબર નહીં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે અલી મુર્તઝા كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم સે વલીદ બિન ઉકબા બિન અબી મુઈત કિસી બાત મેં ઝગળ રહા થા. દૌરાને ગુફ્તગૂ વોહ કહને લગા કે ખામોશ હો જાઓ, તુમ લળકે હો, મૈં બૂઢા હૂં. મૈં બહુત ઝબાન દરાઝ હૂં, મેરી નૌકે સિનાન (તલવાર કી ધાર) બહુત ઝિયાદા તેઝ હૈ, મૈં તુમ સે ઝિયાદા બહાદૂર હૂં, મૈં બળા જથ્થેદાર હૂં.

હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા كَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْكَرِيْم ને કહા : તૂ ચુપ હો જા તૂ ફાસિક હૈ.

યા'ની તૂ જિન જિન બાતોં પર નાઝ કરતા હૈ વોહ કોઈ કાબિલે મદહ બાત નહીં, ઈન્સાન કા ફઝ્લ તાઅતો ઈમાનો તક્વા મેં હૈ. જિસે દૌલતે ઈમાન નસીબ નહીં, વોહ રઝીલ (બે ઇઝ્ઝત) હૈ, કાફિર મોમિન કે બરાબર નહીં હો સકતા. અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે કૌલ કી તસ્દીક મેં યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

સૂરએ અહઝાબ

(332) આયત નં. 1 અલ્લાહ સે ડરો ઔર કાફિરોં કા કહા ન માનો

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ ۗ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١﴾

તર્જમા : એ નબી ! ડરતે રહો અલ્લાહ સે ઔર કાફિરોં ઔર મુનાફિકોં કા કહા ન માનો. બેશક ! અલ્લાહ ઇલ્મો હિક્મત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અબૂ સુફયાન ઈબ્ને હર્બ ઔર ઈકરમા બિન અબી જહલ ઔર અબુલ આ'વર સલમી જંગે ઉહુદ કે બા'દ મદીનએ તય્યિબા આએ ઔર મુનાફિકોં કે સરદાર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય સલૂલ કે યહાં મુકીમ હુએ, સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અમાન હાસિલ કર કે ગુફતગૂ કે લિયે આએ.

ઉન્હોં ને કહા : આપ લાત, ઉઝ્ઝા, મનાત વગૈરા જિન કો મુશ્રિકીન અપના મા'બૂદ સમઝતે હૈં, ઉન કે બારે મેં કુછ ન કહેં ઔર યેહ કહ દીજિયે કે ઉન કી શફાઅત ઉન કે પુજારિયોં કે લિયે હૈં ઔર હમ લોગ આપ કો ઔર આપ કે રબ કો કુછ ન કહેંગે. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો યેહ બાતેં બહુત નાગવાર ગુઝરીં ઔર મુસલમાનોં ને ઉન કે કત્લ કા ઈરાદા કિયા. રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુસલમાનોં કો ઉન કે કત્લ સે રોક દિયા ઔર કહા કે મૈં ઉન કો અમાન દે ચુકા હૂં.

અલ્લાહ ને ફરમાયા : ઐ મહબૂબ ! વોહ સબ લોગ જો પ્રોગ્રામ બના કર આએ હૈં ઔર જો આપ સે કહલવાના ચાહતે હૈં ઉસ કા માનના તો દૂર કી બાત હૈ, ઉસ કી તરફ તવજ્જોહ ભી ન દેં ઔર અલ્લાહ તુમ કો અહદ પૂરા કરને કા હુક્મ ફરમાતા હૈ. ચુનાન્ચે, હઝરત ને મુસલમાનોં કો ઉન કે કત્લ સે રોક દિયા ઔર હઝરતે ઉમર رَضِيَ اللهُ تَعَالَى عَنْهُ ને ઉન કો મદીને સે નિકાલ બાહર કિયા.

(333) આયત નં. 4 અલ્લાહ ને કિસી આદમી કે અન્દર દો દિલ ન રખે

مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِّنْ قَلْبَيْنِ فِيْ جَوْفِهٖ ۚ

તર્જમા : અલ્લાહ ને કિસી આદમી કે અન્દર દો દિલ ન રખે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અબૂ મુઅમ્મર હમીદ ફહરી કી યાદદાશ્ત અચ્છી થી. જો સુનતા થા યાદ કર લેતા થા, કુરૈશ ને કહા, કે ઈસ કે દો દિલ હૈં ઔર હર એક મેં મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સે ઝિયાદા અક્લ હૈ, બદ્ર મેં જબ મુશ્રિક ભાગે તો વોહ ઈસ તરહ ભાગા કે એક જૂતી હાથ મેં ઔર એક

જૂતી પૈર મેં જબ ઉસ કી અબૂ સુફ્યાન સે મુલાકાત હુઈ તો અબૂ સુફ્યાન ને ઉસ કો પૂછા તેરા ક્યા હાલ હૈ ? ઉસ ને કહા : લોગ ભાગ ગએ. અબૂ સુફ્યાન ને કહા : એક જૂતી હાથ મેં ઔર એક પાઉં મેં ક્યૂં હૈ ? બોલા : ઉસ કા મુઝે પતા નહીં. મૈં સમઝ રહા થા દોનોં જૂતિયાં પાઉં મેં હૈં. ઉસ વક્ત કુરૈશ કો મા'લૂમ હુવા કે દો દિલ હોતે તો જો જૂતી હાથ મેં લિયે હૈ ઉસે ભૂલ ન જાતા.

(334) આયત નં. 12 મુનાફિકીન અલ્લાહ વ રસૂલ કે વા'દે પર યકીન નહીં કરતે

وَاِذْ یَقُوْلُ الْمُنٰفِقُوْنَ وَالَّذِیْنَ فِیْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗۤ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿۱۲﴾

તર્જમા : ઔર જબ કહને લગે મુનાફિક ઔર જિન કે દિલોં મેં રોગ થા, હમેં અલ્લાહ વ રસૂલ ને જો વા'દા કિયા થા વોહ ધોકા થા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુસલમાનોં કી ફત્હ ઔર અલ્લાહ કી મદદ કા જો વા'દા કિયા થા વોહ મુનાફિકોં કી નઝર મેં સિર્ફ દિલ્લગી યા'ની મઝાક યા ધોકા, ફરેબ થા ઔર યેહ બાત મોઅતલ બિન કોસેર ને કુફ્ફાર કા લશ્કર દેખ કર કહી થી કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હમેં ફારસ વ રૂમ કી ફત્હ કા વા'દા દેતે હૈં ઔર હાલ યેહ હૈ કે હમ મેં સે કિસી કો મજાલ નહીં કે ડેરે સે બાહર નિકલ સકે તો યેહ વા'દા નિરા ધોકા હૈ.

(335) આયત નં. 18 મદીના કે મુનાફિક આસ્તીન કે સાંપ

قَدْ یَعْلَمُ اللّٰهُ الْمُعَوِّقِیْنَ مِنْكُمْ وَالْقَآىٕلِیْنَ لِاِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ اِلَیْنَا ۚ وَلَا یَاْتُوْنَ الْبَاْسَ اِلَّا قَلِیْلًا ﴿۱۸﴾

તર્જમા : બેશક ! અલ્લાહ જાનતા હૈ ઉન કો જો ઔરોં કો જિહાદ સે રોકતે હૈં ઔર અપને ભાઈયોં કો કહતે હૈં હમારી તરફ ચલે આઓ ઔર લળાઈ મેં નહીં આતે સિવા થોળે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુનાફિક અપને દોસ્તોં સે કહતે થે, દીને ઈસ્લામ પર કાઈમ રહને કી કોઈ ઝરૂરત નહીં હૈ, તો તુમ અપને બાપ-દાદા કે દીન યા'ની કુફ્ર કી તરફ પલટ જાઓ ઔર મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો દુશ્મનોં કે હવાલે છોળ દો.

રિવાયત હૈ કે એક શખ્સ આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી લશ્કર ગાહ સે મદીનએ મુનવ્વરા ગયા. વહાં ઉસ ને અપને ભાઈ કો દેખા કે ઐશો તરબ કે અસ્બાબ મુહય્યા કિયે હુએ હૈ. શરાબ કી બોતલ ઉસ કે સામને હૈ વોહ શખ્સ બોલા કે ઐ ભાઈ ! તૂ યહાં ઐશો તરબ મેં મશ્ગૂલ હૈં ઔર હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મૈદાને જંગ મેં તીરો તલ્વાર કા સામના કર રહે હૈં. ભાઈ ને જવાબ દિયા : તૂ ભી આ બૈઠ, ક્યૂંકે તુઝે ઔર તેરે દોસ્તોં (અસ્હાબે રસૂલુલ્લાહ) કો બલા ને ઘેર લિયા હૈ મુહમ્મદે અરબી (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હરગિઝ ઈસ મઆરકે સે સલામત ન લૌટેંગે.

વોહ શખ્સ વહાં સે ફિરા ઔર બોલા કે જાતા હૂં ઔર રસૂલુલ્લાહ કો તેરી બાત સુનાતા હૂં, જબ વોહ હુઝૂર કે પાસ પહુંચા તો હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام ઉસ કે પહલે હી યેહ આયત લે કર આ ચુકે થે.

બા'ઝોં ને કહા કે મુનાફિક લોગ મુસલમાનોં કો ડરાતે થે યા અબૂ સુફયાન યા યહૂદી મુનાફિકોં કો કહતે થે કે અપને કો હલાકત મેં ન ડાલો ઔર મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી યારી ઔર મદદગારી સે દૂર ભાગો. ચુનાન્ચે, યહૂદ ને મુનાફિકોં કો પૈગામ ભેજા કે તુમ ક્યૂં અપની જાન અબૂ સુફયાન કે હાથોં સે હલાક કરાના ચાહતે હો ? ઉસ કે લશ્કરી અગર તુમ કો પા ગએ તો કિસી કો ન છોળેંગે હમેં તુમ્હારા અન્દેશા હૈ.

યેહ ખબર સુન કર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબી ઔર ઉન કે સાથી મોમિનીન કો ડરાને લગે. લેકિન જિસ કદર ઉસ ને કોશિશ કી, મોમિનીન કા ઈસ્બાતો ઈસ્તિકલાલ બઢતા ચલા ગયા.

પારહ 22 સૂરએ અહઝાબ

(336) આયત નં. 58 મુસલમાનોં કો સતાને વાલે

وَالَّذِيْنَ يُؤْذُوْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمُؤْمِنٰتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوْا فَقَدِ احْتَمَلُوْا بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا۠

તર્જમા : ઔર જો મુસલમાન મર્દ ઔર ઔરતોં કો બે કિયે સતાતે હૈં, ઉન્હોં ને બોહતાન ઔર ખુલા ગુનાહ અપને સર પર લિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉન મુનાફિકીન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો ઈઝા દેતે થે ઔર ઉન કે હક મેં બદગોઈ કરતે થે. હઝરતે હુઝૈફા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને ફરમાયા કે, કુત્તે ઔર સુવ્વર કો ભી નાહક ઈઝા દેના દુરુસ્ત નહીં હૈ તો મોમિનીન વ મોમિનાત કો ઈઝા દેના કિતના બદ તરીન જુર્મ હૈ !

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં યેહ ભી હૈ કે એક દિન હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને એક લૌંડી બનાવ સિંગાર (મેકઅપ) કિયે દેખી કે બદકારી કી તરફ ઈરાદા રખતી થી, ઉસ કો મલામત કી બલ્કે અદબ દે કર ઝિળકા. લૌંડી અપને આકા કે પાસ શિકાયત લે ગઈ ઉસ બે અદબ ને સખ્ત ઔર બુરી બાતેં ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે મુંહ પર કહીં ઔર યેહ આયત ઉસ કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ ઔર બા'ઝોં ને કહા કે ઝિનાકારોં કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ કે રાતોં કો સરે રાહ બૈઠતે ઔર બુરે કામ કરતે.

(337) આયત નં. 59 પર્દા કરને ઔર ચેહરા ઢાંકને કા હુક્મ

يٰۤاَيُّهَا النَّبِىُّ قُلْ لِّاَزْوَاجِكَ وَبَنٰتِكَ وَنِسَآءِ الْمُؤْمِنِيْنَ يُدْنِيْنَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيْبِهِنَّ ؕ

તર્જમા : એ નબી ! અપની બીબિયોં ઔર અપની સાહિબ ઝાદિયોં ઔર મુસલમાનોં કી ઔરતોં કો ફરમા દો કે અપની ચાદરોં કા એક હિસ્સા અપને ચેહરે પર ડાલે રહેં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુનાફિકીન કી યેહ આદત થી કે વોહ બાંદિયોં કો છેળા કરતે થે, ઉસ વક્ત આઝાદ ઔરતોં કી યેહ અલામત થી કે સર કો ચાદર સે છુપા કર રાહ મેં ચલતીં ઔર લૌંડિયા નંગે સર ફિરતીં. ચૂંકે બદકાર લોગ ઉન ઔરતોં સે દૂર રહતે થે જો સર છુપાએ રહતી થીં તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે બાંદિયોં કી તરહ ખુલા ચેહરા ખુલા સર, બાહર ન નિકલો, તાકે તુમ્હારી પાક દામની કી હિફાઝત હો.

સૂરએ સબા

(338) આયત નં. 34-35 માલદાર હમેશા ઘાટે મેં રહે

وَمَآ اَرْسَلْنَا فِیْ قَرْیَةٍ مِّنْ نَّذِیْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَاۤ ۙ اِنَّا بِمَاۤ اُرْسِلْتُمْ بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿۳۴﴾

وَقَالُوْا نَحْنُ اَكْثَرُ اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا ۙ وَّمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِیْنَ ﴿۳۵﴾

તર્જમા : ઔર હમ ને જબ કિસી શહર મેં કોઈ ડર સુનાને વાલા ભેજા, વહાં કે આસૂદા હાલ (માલદાર તબકા) ને યેહી કહા : તુમ જો લેકર ભેજે ગએ હમ ઉન કે મુન્કિર હૈં ઔર બોલે : હમ માલ ઔર ઔલાદ મેં બઢ કર હૈં ઔર હમ પર અઝાબ નહીં હોને વાલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અમ્બિયાએ સાબિકીન કે સાથ ભી યેહી મુઆમલા રહા ઔર હુઝૂર કે દૌર મેં ઔર બા'દ ભી યેહી મુઆમલા રહા કે માલદાર લોગ ઈસી તરહ અપને માલ ઔર ઔલાદ કે ગુરૂર મેં અમ્બિયા કો ઝુટલાતે રહે.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં કહા ગયા કે દો શખ્સ તિજારત મેં શરીક થે. ઉન મેં સે એક મુલ્કે શામ ગયા ઔર એક મક્કએ મુકર્રમા રહા. જબ નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મબઊસ હુએ

ઔર ઉસ ને મુલ્કે શામ મેં હુઝૂર કે મુતઅલ્લિક ખબર સુની તો ઉસ ને અપને શરીક (હિસ્સેદાર, પાર્ટનર) કો ખત લિખા ઔર ઉસ મેં હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે મુતઅલ્લિક મુફસ્સલ હાલ દરયાફ્ત કિયા.

ઉસ શરીક ને જો મક્કે મેં થા, ઉસ ને લિખા કે મુહમ્મદ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને અપની નબુવ્વત કા એ'લાન તો કિયા હૈ લેકિન સિવાએ છોટે દર્જે કે હકીરો ગરીબ લોગોં કે ઔર કિસી ને ઉન કા ઈત્તિબાઅ નહીં કિયા, જબ વોહ ખત ઉસે પહુંચા તો વોહ અપને તિજારતી કામ છોળ કર મક્કએ મુકર્રમા આયા ઔર આતે હી અપને શરીક કો કહા : મુઝે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કા પતા બતાઓ ઔર મા'લૂમ કર કે સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા પૂછા કે, આપ દુન્યા કો ક્યા દા'વત દેતે હો ? ઔર હમ સે ક્યા ચાહતે હો ?

ફરમાયા : બુત પરસ્તી છોળ કર એક અલ્લાહ કી ઈબાદત કરના ઔર સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં અહકામે ઈલાહી બતાએ. યેહ બાતેં ઉસ કે દિલ મેં અસર કર ગઈ ઔર વોહ પિછલી આસ્માની કિતાબોં કા આલિમ થા, વોહ કહને લગા : મૈં ગવાહી દેતા હૂં કે બેશક ! આપ અલ્લાહ કે રસૂલ હો. હુઝૂર ને ફરમાયા : તુમ ને યેહ કૈસે જાના ? ઉસ ને જવાબ દિયા : જબ ભી કોઈ નબી ભેજા ગયા, પહલે છોટે દરજે કે ગરીબ લોગ ઉસ કે તાબેઅ હુએ ઔર યેહ સુન્નતે ઈલાહિયા હમેશા જારી રહી ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ ફાતિર

(339) આયત નં. 42 હુઝૂર કે આને સે પહલે ઔર બા'દ મેં કાફિરોં કે રવય્યે મેં ફર્ક

وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَآءَهُمْ نَذِيْرٌ لَّيَكُوْنُنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحْدَى الْاُمَمِ ۚ فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيْرٌ مَّا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُوْرَا ۙ﴿۴۲﴾

તર્જમા : ઔર ઉન લોગોં ને અલ્લાહ કી કસમ ખાઈ, બળે જોર કી કસમ કે, અગર ઉન કે પાસ કોઈ ડર સુનાને વાલા આયા તો ઝરૂર ઝિયાદા હિદાયત વાલે હો કર રહેંગે, દૂસરે લોગોં કી નિસ્બત, ફિર જબ ઉન કે પાસ ડર સુનાને વાલા આ ગયા તો નફરત કે સિવા કુછ ન બઢા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ કે રઈસ લોગોં ને સુના થા કે અહલે કિતાબ યહૂદો નસારા ને અપને નબિયોં કો ઝુટલાયા તો યેહ કુફ્ફાર આપસ મેં કહને લગે કે, લા'નત કરે અલ્લાહ યહૂદો નસારા પર, યેહ કૈસે દો ગિરોહ હૈં કે અપને પૈગમ્બર કો ઝુટલાતે થે. ખુદા કી કસમ ! અગર હમારે પાસ કોઈ રસૂલ આયા તો હમ ઉન સે ઝિયાદા રાહયાબ હોંગે ઔર ઉસ કી તસ્દીક મેં બળી જલ્દી કરેંગે.

ઔર વોહી જબ રસૂલ તશરીફ લે આએ તો બઢ ચઢ કર મુખાલિફત કરને લગે ઔર ઝુટલાને પર આ ગએ ઔર વોહ ભી રસૂલ કો પહચાન લેને કે બા'દ.

સૂરએ યાસીન

(340) આયત નં. 8-9 હુઝૂર કે દુશ્મનોં કી બદતરીન હાલત

إِنَّا جَعَلْنَا فِىٓ أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَٰلًا فَهِىَ إِلَى ٱلْأَذْقَانِ فَهُم مُّقْمَحُونَ ۝٨ وَجَعَلْنَا مِنۢ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَٰهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ۝٩

તર્જમા : હમ ને ઉન કી ગર્દનોં મેં તૌક કર દિયે હૈં કે વોહ ઠોળી તક ચઢે હુએ હૈં તો વોહ મુંહ ઉઠાતે રહ ગએ ઔર હમ ને ઉન કે આગે એક દિવાર બના દી ઔર ઉન કે પીછે એક દિવાર ઔર ઉન્હેં ઉપર સે ઢાંપ લિયા તો અબ ઉન્હેં કુછ નહીં સુઝતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અબૂ જહલ ઔર ઉસ કે દો મખ્ઝૂમી દોસ્તોં કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ. અબૂ

જહલ મર્દૂદ ને કસમ ખાઈ થી કે વોહ અગર હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો નમાઝ પઢતે દેખેગા તો પથ્થર સે સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા સર કુચલ દેગા. જબ ઉસ ને હુઝૂર કો નમાઝ પઢતે દેખા તો અપને ઈરાદએ ફાસિદા સે એક પથ્થર ઉઠા લાયા, જબ ઉસ ને મારને કે ઈરાદે સે ઉસ પથ્થર કો ઉઠાયા તો ઉસ કા હાથ ઉસ કી ગર્દન સે ચીપટ કર રહ ગયા ઔર પથ્થર હાથ સે લિપટ ગયા. યેહ હાલ દેખ કર અપને દોસ્તોં કી તરફ વાપસ ગયા ઔર ઉન સે વાકિઆ બયાન કિયા ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બા'ઝોં ને કહા કે કૌમે બનૂ મખ્ઝૂમ ને બ મુશ્કિલ અબૂ જહલ કા હાથ છુળાયા ઔર એક મખ્ઝૂમી બોલા કે મૈં જાતા હૂં ઔર ઈસ પથ્થર સે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કા સર કુચલતા હૂં. જબ આપ કે કરીબ આયા તો અન્ધા હો ગયા. વલીદ બિન મુગીરા ને સર કુચલના ચાહા તો વોહ ઉસ વક્ત પહુંચા કે અભી સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم નમાઝ પઢ હી રહે થે. જબ વોહ કરીબ પહુંચા તો અલ્લાહ ને ઉસ કી બીનાઈ છીન લી ઔર વોહ સિર્ફ આવાઝ સુનતા થા, દેખ નહીં સકતા થા.

અબૂ જહલ કે તીસરે દોસ્ત ને દા'વા કિયા કે વોહ ઝરૂર યેહ કામ અન્જામ દેગા, બળે દા'વે કે સાથ વોહ હુઝૂર કી જાનિબ ચલા ઔર ઉલ્ટે પાઉં બદ હવાસ હો કર ભાગા કે ઉંધે મુંહ ગિર ગયા. ઉસ કે દોસ્તોં ને ઉસ કા હાલ પૂછા તો કહને લગા, મૈં ને એક સાંઢ દેખા જો મેરે ઔર હુઝૂર કે બીચ હાઈલ હો ગયા થા. લાત વ ઉઝ્ઝા કી કસમ ! મૈં ઝરાસા ભી આગે બઢતા તો વોહ મુઝે ખા લેતા. ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(341) આયત નં. 12 "આસાર" લિખે જાતે હૈં

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوْا وَاٰثَارَهُمْ ؕ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنٰهُ فِيْۤ اِمَامٍ مُّبِيْنٍ ﴿۱۲﴾

તર્જમા : બેશક ! હમ મુર્દે જિલાએંગે ઔર હમ લિખ રહે હૈં જો ઉન્હોં ને આગે ભેજા ઔર જો આસાર (નિશાનિયાં) પીછે છોળી ઔર હર ચીઝ હમ ને ગિન રખી હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બની સલમા મદીને શરીફ કે કિનારે મસ્જિદે નબવી સે દૂર રહતે થે. ઉન્હોં ને ચાહા કે વહાં સે તબ્દીલ હો કર મસ્જિદ શરીફ કે કરીબ મેં આ જાએ. ઉસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે મકાન તબ્દીલ ન કરો, તુમ્હારે કદમ લિખે જાતે હૈં, જિતની દૂર સે આઓગે, ઈતને કદમ ઝિયાદા પળેંગે, સવાબ ઝિયાદા મિલેગા.

નમાઝિયોં મેં સબ સે ઝિયાદા બુઝુર્ગ વોહ આદમી હૈ મસ્જિદ મેં જિસ કે આને કી રાહ બહુત દૂર હો. મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે જિસ શખ્સ ને ઈસ્લામ મેં નેક તરીકા નિકાલા. ઉસ કો તરીકા નિકાલને કા ભી સવાબ મિલેગા ઔર ઉસ પર અમલ કરને વાલોં કા ભી સવાબ મિલેગા. બિગૈર ઈસ કે, કે અમલ કરને વાલે કે સવાબ સે કુછ કમી કી જાએ. سُبْحَانَ اللّٰه عَزَّوَجَلَّ

પારહ 23 સૂરએ યાસીન

(342) આયત નં. 47 કાફિરોં કા બુખ્લ ઔર મુસલમાનોં સે બહસ

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۙ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ

તર્જમા : ઔર જબ ઉન સે ફરમાયા જાએ કે અલ્લાહ કે દિયે મેં સે કુછ ઉસ કી રાહ મેં ખર્ચ કરો તો કાફિર મુસલમાનોં કે લિયે કહતે હૈં, ક્યા હમ ઉસે ખિલાએં જિસે અલ્લાહ ચાહતા તો ખિલા દેતા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત કુફ્ફારે કુરૈશ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જિન સે મુસલમાનોં ને કહા થા, તુમ અપને માલ કા વોહ હિસ્સા મોહતાજોં પર ખર્ચ કરો, જો તુમ ને ખુદ અપને ઈરાદે સે અલ્લાહ તઆલા કે લિયે નિકાલા હૈ ઉસ પર ઉન્હોં ને કહા કે ક્યા હમ ઉન્હેં ખિલાએં જિન કો અલ્લાહ ખિલાના ચાહતા તો ખિલા દેતા ? ઉન કા કહને કા મત્લબ યેહ થા કે ખુદા હી કો મિસ્કીનોં કો મોહતાજ રખના મન્ઝૂર હૈ તો ઉન કો ખાના દેના વોહ અલ્લાહ તઆલા કી મશિય્યત કે ખિલાફ હોગા. યેહ બાત ઉન્હોં ને બખીલી વ કન્જુસી સે તમસ્ખુર કે અન્દાઝ મેં કહી થી.

અલ્લાહ તઆલા ને બા'ઝ લોગોં કો માલદાર કિયા હૈ ઔર બા'ઝ કો ફકીર યા'ની ગરીબ ઔર ઈમ્તિહાન કે વાસ્તે હુક્મ ફરમાયા કે માલદાર અપને માલ મેં સે જો ખુદા ને મુકર્રર કિયા હૈ, મોહતાજોં કો દેં યેહ દુન્યા દારુલ ઈમ્તિહાન હૈ. માલદારી ઔર ગરીબી દોનોં આઝમાઈશ હૈં. ગરીબોં કી આઝમાઈશ સબ્ર સે ઔર માલદારોં કી આઝમાઈશ રાહે મૌલા મેં ખર્ચ કરને સે હૈ ઔર બન્દા હકીકત મેં વોહી બન્દા હૈ જો હુક્મ માને ઔર ઉસ મેં ચૂં ચાં ન કરે.

(343) આયત નં. 69 **મુહમ્મદ શાઇર નહીં હૈં**

وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهٗ ؕ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿۶۹﴾

તર્જમા : ઔર હમ ને ઉન કો શે'ર કહના ન સિખાયા ઔર વોહ ઉન કી શાન કે લાઇક નહીં હૈ, યેહ તો સિર્ફ રોશન કુરઆન હૈ ઔર નસીહત હૈ.

શાને નુઝૂલ : કુફ્ફારે કુરૈશ ને કહા થા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) શાઈર હૈં ઔર યેહ જો ફરમાતે હૈં યા'ની કુરઆને પાક શાઈરી હૈ, ઈસ બાત સે ઉન કી મુરાદ કુરઆને કરીમ કી નિસ્બત ઝૂટ હૈ.

ઈસ આયત મેં ઉન કા રદ કિયા ગયા ઔર કહા ગયા કે ન હુઝૂર શાઈર હૈં ન કુરઆન શાઈરી હૈ બલ્કે યેહ કલામે ઈલાહી હૈ, જિસ મેં અવ્વલો આખિરીન કા ઈલ્મ હૈ ઔર પન્દો નસીહત હૈ ઔર યેહ ઈસ લિયે નાઝિલ ફરમાયા ગયા કે ઈસ કે ઝરીએ નાફરમાનોં કો અઝાબે ઈલાહી સે ડારાયા જાએ ઔર ફરમાં બરદારોં કો દુન્યા મેં ઔર આખિરત મેં ખુશ ખબર સુનાઈ જાએ.

(344) આયત નં. 77 ઇન્સાન બળા ઝગળા ખોર ઔર નાશુક્રા હૈ

اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنٰهُ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيْمٌ مُّبِيْنٌ۝

તર્જમા : ક્યા ઈન્સાન ને ન દેખા કે હમ ને ઉસે એક નાચીઝ કતરે સે પૈદા કિયા તો અબ વોહ એ'લાનિયા ઝગળાલૂ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે આસ બિન વાઈલ યા અબૂ જહલ યા એક મશ્હૂર કૌલ કે મુતાબિક ઉબય બિન ખલફ ને થોળી સી પુરાની હડ્ડિયાં હાથ મેં લીં ઔર આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મહફિલ મેં આયા. વહાં કુરૈશ કે બા'ઝ સરદાર મૌજૂદ થે. વોહ હાથ મેં એક ગલી સળી હડ્ડી લે કર તોળતા જાતા થા ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે કહતા જાતા થા કે વોહ કૌન હૈ જો ઈસ મુતફર્રિક અજઝા યા ઈસ હડ્ડી કો ગલ સળ જાને કે બા'દ ઝિન્દા કરેગા ?

હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : "હાં" ઔર તુઝે ભી મરને કે બા'દ ઉઠાયા જાએગા ઔર જહન્નમ મેં દાખિલ કરેગા, અલ્લાહ તઆલા જો ચાહે કરે કે ઉસ કે લિયે કુછ ભી ના મુમ્કિન નહીં હૈ.

ઈન્સાન ખુદ અપની પૈદાઈશ મેં ગૌરો ફિક્ર કરે કે એક નાચીઝ પાની કે કતરે સે એક બેહતરીન શક્લો સૂરત વાલા ઈન્સાન બના દેતા હૈ, ફિર ઉસે અક્લો શુઊર અતા ફરમાતા હૈ, ઉસ ઝાત કાદિરે મુત્લક કે લિયે ક્યા મુશ્કિલ હૈ ? તો ઉસ કાદિરે મુત્લક કે લિયે મરે હુએ ઈન્સાન કો ફિર સે હયાત દેના કુછ બઈદ (દૂર) નહીં.

સૂરએ સાફ્ફાત

(345) આયત નં. 11 અપની તાકત પર ઘમન્ડ કરને વાલે

فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمْ مَّنْ خَلَقْنَا ؕ اِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِّنْ طِيْنٍ لَّازِبٍ ﴿۱۱﴾

તર્જમા : ઉન સે પૂછો, ક્યા ઉન કી પૈદાઇશ મઝબૂત હૈ, યા હમારી ? ઔર મખ્લૂક આસ્માનોં ઔર ફિરિશ્તોં વગૈરા કી ? બલ્કે હમ ને ઉસ કો ચિકની મિટ્ટી સે બનાયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે રુકાના બિન ઝૈદ કો અપની જિસ્માની તાકત વ કુવ્વત પર બહુત ગુરૂર થા ઔર યેહ બઅસ વ હશ્ર કિયામત કે દિન કી હાઝિરી કા મુન્કિર થા ઔર કુરૈશ મેં અપની જોરાવરી કી ડીંગેં મારતા રહતા થા તો હક તઆલા ને ઉસ કે તઅલ્લુક સે યેહ આયત ભેજી કે ઐ મહબૂબ ! યેહ બકને વાલે, યેહ બેજા ફખ્ર કરતે હૈં. યેહ એક નાપાક નાચીઝ કતરે કી પૈદાઇશ હૈં. યેહ મિટ્ટી સે બને ઔર મિટ્ટી મેં સમાએંગે. અગર ઈમાનો અમલ નહીં તો યેહ કુછ નહીં હૈં ઔર વોહ અલ્લાહ કે અઝાબ કે મુસ્તહિક હૈં.

(346) આયત નં. 64 સે 67 કિયામત કો ઝુટલાને વાલે, જહન્નમ મેં મેહમાની

اِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِيْۤ اَصْلِ الْجَحِيْمِ ﴿۶۴﴾ طَلْعُهَا كَاَنَّهٗ رُءُوْسُ الشَّيٰطِيْنِ ﴿۶۵﴾ فَاِنَّهُمْ لَاٰكِلُوْنَ مِنْهَا فَمَالِـُٔوْنَ مِنْهَا الْبُطُوْنَ ﴿۶۶﴾ ثُمَّ اِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيْمٍ ﴿۶۷﴾

તર્જમા : બેશક ! હમને (થુહર કા પેળ) ઝાલિમોં કી જાંચ કિયા હૈ, બેશક ! વોહ એક પેળ હૈ કે જહન્નમ કી જળ સે નિકલતા હૈ. ઉસ કા શિગુફા જૈસે દેવોં (શૈતાન) કા સર, ફિર બેશક ! વોહ ઉસ મેં સે ખાએંગે, ફિર ઉસ સે પેટ ભરેંગે ઔર બેશક ! ઉન કે લિયે ઉસ પર ખૌલતે હુએ ગરમ પાની કી મિલૌની હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મઆલિમ મેં હૈ કે ઈબ્ને જબારી ને કુરૈશ કે રઈસોં કો કહા કે મુહમ્મદે અરબી صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમેં "ઝક્કુમ" (યા'ની થુહર કા પેળ) સે ડરાતે હૈં ઔર બરબર્રાહ ઔર આફ્રીકી ઝબાન મેં "ઝક્કુમ" મસ્કા ઔર ખુરમે કો કહતે હૈં, તો અબૂ જહલ ખળા હો ગયા ઔર અરબ કે બળે બળે આદમિયોં કો અપને ઘર પર જમ્અ કિયા ઔર લૌંડી સે બોલા : હમેં ઝક્કુમ દે, પસ લૌંડી મસ્કા ઔર ખુરમે લે આઈ. અબૂ જહલ ને કહા : ખાઓ, યેહ વોહી ઝક્કુમ હૈ જિસ સે મુહમ્મદે અરબી (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હમેં ડરાતે હૈં. તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે "ઝક્કુમ" વોહ નહીં જો યેહ કાફિર ગુમાન કરતે હૈં, બલ્કે ઝક્કુમ વોહ હૈ જો ઉપર આયત મેં નાઝિલ હુવા યા'ની થુહર કા પેળ જો જહન્નમ કી જળોં સે નિકલતા હૈ.

બા'ઝોં ને કહા : ઝક્કુમ સે મુરાદ હૌલનાક શયાતીન સાંપ હૈં ઔર બા'ઝોં ને કહા કે મક્કા કે ઈર્દ-ગિર્દ કાલે પથ્થર હૈં જો દોઝખિયોં કી મેહમાની હૈ. અલ્લાહ કી પનાહ.

(347) આયત નં. 158-159 અલ્લાહ કે લિયે રિશ્તે ઔર ઔલાદ ઘઢને વાલે

وَجَعَلُوْا بَيْنَهٗ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ؕ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُوْنَ ﴿۱۵۸﴾ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿۱۵۹﴾

તર્જમા : ઔર ઉન્હોં ને ઉન મેં ઔર જિન્નાત મેં રિશ્તા ઠહરાયા ઔર જિન્નોં કો મા'લૂમ હૈ કે વોહ ઝરૂર હાઝિર કિયે જાએંગે. પાકી હૈ અલ્લાહ કો ઉન બાતોં સે જો વોહ બતાતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે બની ખુઝાઆ મેં સે બા'ઝ લોગોં ને કહા કે હક તઆલા ને જિન્નાત કે ખાનદાન મેં અપની શાદી કી ઔર બા'ઝ જિન્નાત કે સાથ મિલને સે ફિરિશ્તે પૈદા હુએ. (مَعَاذَ الله) કૈસે અઝીમ કુફ્ર કે મુર્તકિબ હુએ ઔર વોહ લોગ કહતે થે કે ખુદા ઔર શૈતાન ભાઈ-ભાઈ હૈં (مَعَاذَ الله) તો ઉન લોગોં કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર ઐસા હી હમારે મુલ્ક કે મુશ્રિકીન ભી કહતે હૈં ઔર અપને ગોડ કે લિયે બીબી, સાસ, મામૂં, બેટે, પોતે સાબિત કરતે હૈં ઉન કા ગોડ પૈદા ભી હોતા હૈ, બીમાર ભી હોતા હૈ, મરતા ભી હૈ, યહાં તક કે કભી કભી તો ઉન કે ખુદા કો બન્દે માર ડાલતે હૈં.

અલ્લાહ કી પનાહ.

સૂરએ ص

(348) આયત નં. 5 કાફિર બોલે : ઇન્હોં ને બહુત સારે ખુદાઓં કા એક કર દિયા

اَجَعَلَ الْاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚۖ اِنَّ هٰذَا لَشَیْءٌ عُجَابٌ ۝

તર્જમા : ઈસ ને તો બહુત ખુદાઓં કા એક ખુદા કર દિયા. બેશક ! યેહ બળી અજીબ બાત હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ હઝરતે ઉમર ઔર અમીરે હમ્ઝા (رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا) ઈમાન લે આએ તો કુરૈશ કે શુરફાઅ મુઝતરિબ હો ગએ. વલીદ બિન મુગીરા ને કુરૈશ કે સરદારોં મેં સે પચ્ચીસ આદમિયોં કો જમ્અ કિયા ઔર ઉન્હેં અબૂ તાલિબ કે પાસ લાયા ઔર બોલા કે ઐ અબ્દે મુનાફ કે બેટે ! તુમ હમારે બુઝુર્ગ ઔર સરદાર હો, હમ તુમ્હારે પાસ ઈસ લિયે આએ હૈં કે તુમ હમારે ઔર અપને ભતીજે કે દરમિયાન ફૈસલા કરા દો.

હમારી કૌમ કે બે અક્લોં મેં સે એક એક કો તુમ્હારા ભતીજા ફુસ્લાતા હૈ ઔર અપના નિકાલા હુવા દીન ઔર બનાએ હુએ આઈન ઉન કે સામને ચમકાતા હૈ ઔર હમારે ગિરોહ મેં હર વક્ત ફૂટ ડાલતા હૈ ઔર અબ વોહ ઝમાના કરીબ હૈ કે ઉસ આગ કો બુઝાને કી તદબીર ઔર તદારુક સે હમ આજિઝ આ ચુકે.

અબૂ તાલિબ ને સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰی عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બુલાયા ઔર અર્ઝ કિયા યેહ આપ કી કૌમ કે લોગ હૈં ઔર આપ સે સુલહ ચાહતે હૈં, ઉન કી તરફ સે યક લખ્ત ઈન્હિરાફ ન કીજિયે

ઔર ઉન કી બાત સુનિયે ઔર ઉન કી જો બાત હૈ ઉસ મેં ઝરા ગૌરો તઅમ્મુલ કીજિયે.

સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે ચચા ! યેહ મુઝ સે ક્યા ચાહતે હૈં ? ઉન્હોં ને કહા : હમ બસ ઈતના ચાહતે હૈં કે આપ હમેં ઔર હમારે મા'બૂદોં કા ઝિક્ર છોળ દીજિયે. હમ આપ કી ઔર આપ કે મા'બૂદ કી બદગોઈ ન કરેંગે. હુઝૂર ને ફરમાયા : ક્યા તુમ એક કલ્મા કબૂલ કર સકતે હો કે જિસ કે નતીજે મેં તુમ અરબો અજમ કે માલિક ઔર ફરમાં રવાં હો જાઓ ? તો અબૂ જહલ બોલા : એક ક્યા હમ દસ કલ્મે કબૂલ કર સકતે હૈં તો હુઝૂર ને ફરમાયા : કહો "لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰه" ઈસ બાત પર વોહ સબ ઉઠ ગએ.

કહને લગે ઔર કાફિર બોલે, યેહ જાદૂગર હૈ બળા ઝૂટા, ઈન્હોં ને બહુત સે ખુદાઓં કા એક ખુદા કર દિયા, ઈતની બહુત મખ્લૂક કે લિયે એક ખુદા કૈસે કાફી હો સકતા હૈ ? યેહ બળી અજીબ બાત હૈ. કહા : ઈન કે પાસ સે ચલો ઔર અપને ખુદાઓં પર સાબિર રહો.

(349) આયત નં. 8 કાફિરોં કા યેહ કહના કે કુરઆન મુહમ્મદ પર ક્યૂં ?

ءَاُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْۢ بَيْنِنَا ؕ بَلْ هُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْ ذِكْرِيْ ۚ

તર્જમા : ક્યા ઉન પર કુરઆન ઉતારા ગયા હમ સબ મેં સે ? બલ્કે વોહ મેરી કિતાબ સે શક મેં હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અહલે મક્કા કો સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર હસદ આયા ઔર બોલે કે હમ મેં સાહિબે શર્ફો ઈઝ્ઝત આદમી મૌજૂદ થે, ઉન મેં સે કિસી પર કુરઆન ન ઉતરા ઔર ખાસ ઈન પર કુરઆન ક્યૂં ઉતરા ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર અલ્લાહ અપની હિક્મત સે, અપને ઈરાદે સે, જિસે ચાહે, મન્સબે નબુવ્વત કે લિયે ચુન લે. ઈસ મેં કિસી કો ક્યા

મજાલ ? કે સુવાલ કરે કે અલ્લાહ ને ઐસા ક્યૂં કિયા ? યા યેહ સુવાલ કરે કે ઐસા ક્યૂં નહીં કિયા ?

સૂરએ ઝુમર

(350) આયત નં. 9 ક્યા મોમિન ઔર કાફિર બરાબર હૈં ?

اَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ اٰنَآءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَّقَآئِمًا يَّحْذَرُ الْاٰخِرَةَ وَيَرْجُوْا رَحْمَةَ رَبِّهٖ ؕ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِيْنَ يَعْلَمُوْنَ وَالَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ؕ

તર્જમા : ક્યા વોહ જિસ ને સુજૂદ ઔર કિયામ કરતે હુએ ફરમાં બરદારી મેં અપની ઘળિયાં ગુઝારીં વોહ આખિર ડરતા રહા. અપને રબ કી રહમત કા ઉમ્મીદવાર, વોહ ક્યા નાફરમાનોં જૈસા હો જાએગા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે અબ્બાસ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ સે મરવી હૈ કે યેહ આયત હઝરતે અબૂ બક્ર વ ઉમર رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ ઔર હઝરતે ઈબ્ને ઉમર رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ ફરમાતે હૈં કે યેહ આયત હઝરતે ઉસ્માને ગની رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે યેહ આયત હઝરતે ઈબ્ને મસઊદ, હઝરતે અમ્માર ઔર હઝરતે સલમાન رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہُم કે હક મેં નાઝિલ હુઈ.

ઈસ આયત સે સાબિત હુવા કે રાત કે નવાફિલો ઈબાદત દિન કે નવાફિલો ઈબાદત સે અફઝલ હૈં.

(351) આયત નં. 10 સબ્ર કરને વાલોં કા ભરપૂર સવાબ

قُلْ يٰعِبَادِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوْا رَبَّكُمْ ؕ لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ؕ وَاَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةٌ ؕ اِنَّمَا يُوَفَّى الصّٰبِرُوْنَ اَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ ઐ મેરે બન્દો ! જો ઈમાન લાએ હો, અપને રબ સે ડરો, જિન્હોં ને ભલાઈ કી ઉન કે લિયે ઈસ

દુન્યા મેં ભલાઈ હૈ ઔર અલ્લાહ કી ઝમીન કુશાદા હૈ. સબ્ર કરને વાલોં કો ઉન કા અજ્ર બે હિસાબ ભરપૂર દિયા જાએગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત મુહાજિરીને હબ્શા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર યેહ ભી કહા ગયા કે યેહ આયત જા'ફર બિન અબી તાલીબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જિન્હોં ને મુસીબતોં ઔર બલાઓં પર સબ્ર કિયા ઔર હિજરત કી ઔર અપને દીન પર કાઈમ રહે ઔર દીન ન છોળા.

હઝરતે અલિય્યુલ મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને ફરમાયા કે હર નેકી કરને વાલોં કી નેકિયોં કા વઝ્ન કિયા જાએગા. સિવાએ સબ્ર કરને વાલોં કે, ક્યૂંકે સબ્ર કરને વાલોં કો ઉન કા અજ્ર બે હિસાબ, બે અન્દાઝ દિયા જાએગા ઔર યેહ ભી રિવાયત હૈ કે અસ્હાબે મુસીબતો બલા હાઝિર કિયે જાએંગે, ન ઉન કે લિયે મીઝાન કાઈમ કી જાએ ન હિસાબો કિતાબ કે દફ્તર ખોલે જાએં, ઉન પર અજ્રો સવાબ કી બે હિસાબ બારિશ હોગી યહાં તક કે દુન્યા મેં આફિયત કી ઝિન્દગી બસર કરને વાલે ઉન્હેં દેખ કર આરઝૂ કરેંગે કે કાશ ! હમ પર દુન્યા મેં મુસીબતેં આતીં તો હમ ભી યેહ અજ્ર પાતે.

યા'ની યેહ લોગ દોનોં જહાં મેં કામયાબ રહેંગે. યહાં કી ભલાઈ, ઈમાન કે સાથ નેકિયાં કરને કી તૌફીક ઔર આખિરત કી ભલાઈ, અજ્રો સવાબ હૈ. દુન્યા મેં દિલ કી રોશની, ચેહરે કી તાઝગી ઔર તા'રીફો તૌસીફ ઉન્હેં મયસ્સર આએગા ઔર આખિરત મેં જન્નત મેં સાલિહીન કા સાથ મિલેગા.

(352) આયત નં. 14-15 મેરે લિયે મેરા દીન, તુમ્હારે લિયે તુમ્હારા

قُلِ اللّٰهَ اَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهٗ دِیْنِیْ ﴿۱۴﴾ فَاعْبُدُوْا مَا شِئْتُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ ؕ

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, મૈં અલ્લાહ હી કો પૂજતા હૂં, સિર્ફ ઉસ કા બન્દા હો કર, તો તુમ ઉસ કે સિવા જિસે ચાહો પૂજો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અરબ કે મુશ્રિકીન ને કહા કે એ મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) તુમ ને ખુદ અપના નુકસાન કિયા કે અપને બાપ-દાદા કે દીન કી મુખાલફત કી આપ અપની કૌમ કે સરદારોં ઔર અપને રિશ્તેદારોં કો નહીં દેખતે ? જો લાતો ઉઝ્ઝા કી પરસ્તિશ કરતે હૈં ? ઉન કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(353) આયત નં.17-18 મુર્તી પૂજા છોળને વાલોં કે લિયે ખુશ ખબરી હૈ

وَالَّذِيْنَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوْتَ اَنْ يَّعْبُدُوْهَا وَاَنَابُوْٓا اِلَى اللّٰهِ لَهُمُ الْبُشْرٰى ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ۙ۝١٧ الَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ اَحْسَنَهٗ ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ هَدٰىهُمُ اللّٰهُ وَاُولٰٓئِكَ هُمْ اُولُوا الْاَلْبَابِ ۝١٨

તર્જમા : વોહ જો બુતોં કો પૂજને સે બચેં ઔર અલ્લાહ કી તરફ ઝુક જાએં ઉન્હી કે લિયે ખુશ ખબરી હૈ તો મેરે ઉન બન્દોં કો ખુશ ખબરી સુનાઓ. જો કાન લગા કર સુનેં ઔર બેહતર પર અમલ કરેં યેહ હૈં જિન કો અલ્લાહ ને હિદાયત ફરમાઈ ઔર યેહી અક્લ વાલે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه બારગાહે રિસાલત પનાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે અક્દસ મેં હાઝિર આ કર ઈસ્લામ સે મુશર્રફ હુએ તો છ(6) આદમી જો બા'દ મેં અશ્રએ મુબશ્શરા સે હૈં, વોહ યા'ની હઝરતે ઉસ્માન, હઝરતે તલ્હા, હઝરતે ઝુબૈર, હઝરતે સઈદ બિન ઝૈદ, હઝરતે સા'દ બિન અબી વક્કાસ ઔર હઝરતે અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ رِضْوَانُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْهِمْ اَجْمَعِيْن મુલાકાત કો આએ કે હકીકતે ઈમાન કી ખબર પૂછી ઔર જો બાતેં હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ને બતાઈ ઉસ મેં ઉન લોગોં કો સચ્ચાઈ નઝર આઈ ઔર વોહ સબ મુસલમાન હો ગએ.

ઈસ આયત કી તફસીર મેં બા'ઝ ને કહા કે બાત સુનના ઔર બેહતર બાત કી પૈરવી કરના આમ હૈ.

(354) આયત નં. 19 જિસ કે લિયે હમેશા કી જહન્નમ સાબિત હો ગઈ

اَفَمَنۡ حَقَّ عَلَيۡهِ كَلِمَةُ الۡعَذَابِ ؕ اَفَاَنۡتَ تُنۡقِذُ مَنۡ فِى النَّارِ ۞

તર્જમા : તો ક્યા જિસ પર અઝાબ કી બાત દુરુસ્ત હો ચુકી તો ક્યા તુમ હિદાયત દે કર આગ કે મુસ્તહિક કો બચા લોગે ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જો લોગ અઝલી બદ બખ્ત હૈં ઔર ઈલ્મે ઈલાહી મેં જહન્નમી હૈં, ઉસે કૌન બચા સકતા હૈ ? હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُمَا કા કૌલ હૈ કે ઈસ સે મુરાદ અબૂ લહબ ઔર ઉતૈબા હૈં યા'ની ઉન કી જહન્નમ સે રિહાઈ એ મહબૂબ ! તુમ્હારે હાથ મેં નહીં હૈ, તો ઉન કી નજાત કા સુવાલ હી નહીં પૈદા હોતા.

(355) આયત નં. 22 વોહ નૂર વાલે જિન કા સીના અલ્લાહ ને ઇસ્લામ કે લિયે ખોલ દિયા

اَفَمَنۡ شَرَحَ اللّٰهُ صَدۡرَهٗ لِلۡاِسۡلَامِ فَهُوَ عَلٰى نُوۡرٍ مِّنۡ رَّبِّهٖ ؕ فَوَيۡلٌ لِّلۡقٰسِيَةِ قُلُوۡبُهُمۡ مِّنۡ ذِكۡرِ اللّٰهِ ؕ اُولٰٓئِكَ فِىۡ ضَلٰلٍ مُّبِيۡنٍ ۞

તર્જમા : તો ક્યા શક કે વોહ શખ્સ જિસ કા સીના અલ્લાહ ને ઈસ્લામ કે લિયે ખોલ દિયા ઔર વોહ અપને રબ કી તરફ સે નૂર પર હૈ વોહ ઉન જૈસા હો જાએગા જો સંગ દિલ હૈં ઔર જિન કે દિલ ખુદા કી યાદ સે સખ્ત હૈં ઔર જો લોગ ખુલી ગુમરાહી મેં હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે યેહ આયત હઝરતે અલી મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ઔર હઝરતે હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ કી શાન મેં હૈ કે હક તઆલા ને ઉન કે દિલ કો મા'રીફત કે નૂર સે મુનવ્વર ફરમા દિયા ઔર અબૂ લહબ ઔર ઉસ કે બે અદબ બેટોં કે તઅલ્લુક સે ફરમાયા કે ઉન કે દિલ અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે સખ્ત હૈં ઔર વોહ ગુમરાહ હૈં, યેહ દોનોં બરાબર નહીં.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જબ યેહ આયત સહાબા કે સામને તિલાવત ફરમાઈ તો સહાબા

ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સીને કા ખુલના કિસ તરહ સે હોતા હૈ ? ઔર ઉસ કી ક્યા અલામત હૈ ?

ફરમાયા : જબ નૂર કલ્બ મેં દાખિલ હોતા હૈ તો વોહ ખુલતા હૈ ઔર ઉસ મેં વુસ્અત હોતી હૈ, ઉસ કી અલામત દારુલ ખુલ્દ (આખિરત કા ઘર) કી તરફ મુતવજ્જેહ હોના ઔર દારુલ ગુરૂર (દુન્યા) સે દૂર રહના હૈ ઔર ઈસ કી અલામત સે હૈ કે મૌત કે આને સે પહલે મૌત કી તય્યારી કી જાએ.

(356) આયત નં. 24 કાફિર અપને કો જહન્નમ સે ન બચા પાએગા

اَفَمَنْ يَّتَّقِيْ بِوَجْهِهٖ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ وَقِيْلَ لِلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ۝

તર્જમા : તો ક્યા વોહ જો કિયામત કે દિન અપને ચેહરે કે સિવા અઝાબ કી ઢાલ ન પાએગા, વોહ નજાત વાલોં જૈસા હો પાએગા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કાફિરોં કે હાથ ગર્દનોં સે મિલા કર બાન્ધ દિયે જાએંગે ઔર ઉન કી ગર્દનોં મેં એક ગન્ધક કા જલતા હુવા પહાળ પળા હોગા, જો ઉન કે ચેહરોં કો ભૂન ડાલેગા ઔર વોહ ઈસ હાલ મેં ઔંધે કર કે જહન્નમ મેં ડાલ દિયે જાએંગે.

"કલ્બી" સે મન્કૂલ હૈ કે ઈસ આયત મેં અબૂ જહલ કી તરફ ઈશારા હૈ કે ઉસે હાથ ગર્દન મેં બાન્ધ કર દોઝખ મેં લે જાએંગે ઔર વોહ ચાહતા હોગા કે આતિશે દોઝખ કી તરફ ચેહરા ન કરે ઔર ઉસ સે બચે, વોહ બચ ન સકેગા ઔર ન કોઈ કાફિર બચ સકેગા.

પારહ 24 સૂરએ ઝુમર

(357) આયત નં. 33 તસ્દીક કરને વાલે હી પરહેઝગાર હૈં

وَالَّذِيْ جَآءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ۝

તર્જમા : ઔર વોહ જો યેહ સચ (કુરઆન) લે કર આએ ઔર જિન્હોં ને ઉસ કી તસ્દીક કી વોહી પરહેઝગાર હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જિબ્રઈલે અમીન عَلَیۡہِ السَّلَام યેહ કુરઆન લે કર આએ ઔર સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઈસ કી તસ્દીક કી ઔર એક દૂસરા કૌલ યેહ હૈ કે કુરઆન લાને વાલે રસૂલે મક્બૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઔર સબ સે પહલે તસ્દીક કરને વાલે મર્દોં મેં સય્યિદુના સિદ્દીકે અક્બર ઔર ઔરતોં મેં હઝરતે ખદીજતુલ કુબરા ઔર બચ્ચોં મેં હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُم થે ઔર યેહ ભી એક કૌલ હૈ કે તસ્દીક કરને વાલે સારે મોમિનીન હૈં ક્યૂંકે સબ ને ઈસ કી તસ્દીક કી ઔર યેહી પરહેઝગાર હૈં. سُبۡحَانَ اللّٰہ عَزَّوَجَلَّ

(358) આયત નં. 36 અલ્લાહ તુમ્હારે લિયે કાફી હૈ તો તુમ કિસી સે ન ડરો

اَلَیۡسَ اللّٰہُ بِکَافٍ عَبۡدَہٗ ؕ وَ یُخَوِّفُوۡنَکَ بِالَّذِیۡنَ مِنۡ دُوۡنِہٖ ؕ وَ مَنۡ یُّضۡلِلِ اللّٰہُ فَمَا لَہٗ مِنۡ ہَادٍ ﴿ۚ۳۶﴾

તર્જમા : ક્યા અલ્લાહ અપને બન્દોં કે લિયે કાફી નહીં હૈ ? ઔર તુમ્હેં ઉસ કે સિવા ઔરોં સે ડરાતે હૈં ઔર જિસે અલ્લાહ ગુમરાહ કરે. ઉસ કી હિદાયત કરને વાલા કોઈ નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ આં હઝરત બાતિલ મા'બૂદોં કે ઉયૂબ બયાન કરતે તો કાફિર કહતે કે ઐ મુહમ્મદ ! (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ઐસા ન કહો, વરના હમારે ખુદા તુમ કો રન્જ પહુંચાએંગે ઔર તુમ તબાહ હો જાઓગે. તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે અલ્લાહ عَزَّوَجَلَّ અપને મહબૂબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો દુશ્મનોં કે શર સે બચાને કે લિયે કાફી હૈ ઔર વોહ અપને હબીબ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી નુસ્રત ફરમાએગા ઔર દીન ગાલિબ હોગા ઔર અલ્લાહ પાક મુસલમાનોં કો કાફિરોં કે શર સે બચાને વાલા કાફી હૈ તો ઉસી પર તવક્કુલ હોના ચાહિયે.

(359) આયત નં. 53 ગુનહગારો ! અલ્લાહ કી રહમત સે માયૂસ ન હો

قُلۡ یٰعِبَادِیَ الَّذِیۡنَ اَسۡرَفُوۡا عَلٰۤی اَنۡفُسِہِمۡ لَا تَقۡنَطُوۡا مِنۡ رَّحۡمَۃِ اللّٰہِ ؕ اِنَّ اللّٰہَ یَغۡفِرُ الذُّنُوۡبَ جَمِیۡعًا ؕ اِنَّہٗ ہُوَ الۡغَفُوۡرُ الرَّحِیۡمُ ﴿۵۳﴾

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ એ મેરે વોહ બન્દો ! જિન્હોં ને અપને નફ્સોં પર ઝુલ્મ કિયા, તુમ અલ્લાહ કી રહમત સે નાઉમ્મીદ ન હો. બેશક ! અલ્લાહ સારે ગુનાહોં કો મુઆફ કર દેગા કે યકીનન વોહી બખ્શને વાલા રહમત વાલા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં મુફસ્સિરીને કિરામ કા ઈખ્તિલાફ હૈ. બા'ઝ ને કહા કે યેહ મુશ્રિકીન કે તઅલ્લુક સે નાઝિલ હુઈ કે મુશ્રિકીન મેં સે ચન્દ લોગ સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ ઔર કહા કે બેશક ! આપ કા દીન તો અચ્છા હૈ લેકિન હમ ને બળે બળે ગુનાહ કિયે હૈં ઔર બહુત સી માસિયતોં મેં મુબ્તલા રહે (જૈસે શરાબ નોશી, ઝિના, ડાકા ઝની વગૈરા) ક્યા કિસી તરહ હમારે ગુનાહ મુઆફ હો સકતે હૈં ? ઈસી બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે ઈમાન લાના ઔર સચ્ચી તૌબા કરના, યેહ કામ ઐસે હૈં કે અલ્લાહ અપને કરમ સે સબ મુઆફ કર દેતા હૈ.

ઔર બા'ઝ મુફસ્સિરીન ને કહા કે યેહ ગુનાહે કબીરા કરને વાલે મુસલમાનોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર બા'ઝ ને કહા કે યેહ આયત અમીરે હમ્ઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે કાતિલ વહશી જો અબૂ સુફયાન કી બીવી હિન્દા કે ગુલામ થે, ઉન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જો બા'દ મેં ઈમાન લે આએ થે ઔર ઝિન્દગી ભર મુખ્લિસ મોમિન બને રહે ઔર જિન્હોં ને સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે લશ્કર મેં શામિલ હો કર એક ઝૂટે નબી મુસૈલમા કઝ્ઝાબ કો કત્લ કિયા.

અગર્ચે ઈસ આયત કા શાને નુઝૂલ કોઈ એક હી હો, ઉપર કે તીનોં અક્વાલ કો હદીસ શરીફ કી પુશ્ત પનાહી હાસિલ હૈ ઔર ઈસ કા હુક્મ સારે બન્દોં કે લિયે આમ હૈ.

યાદ રખના ચાહિયે કે મગ્ફિરત કા દારો મદાર હક સુબ્હાનુહૂ વ તઆલા કે ફઝ્લો કરમ પર હૈ. અગર વોહ ચાહે તો હિસાબ લેને સે પહલે હી બખ્શ દે ઔર અગર ચાહે તો હિસાબ લે કર બખ્શ દે. યૂંહી અગર ચાહે તો સઝા દેને કે બા'દ બખ્શ દે. ગુનાહે કબીરા કી તૌબા કો જો ઝરૂરી સમઝા ગયા હૈ. વોહ અસ્લ મગ્ફિરત કે લિયે નહીં, બલ્કે બે સઝા ઔર બિગૈર હિસાબ કે લિયે હૈ. અલ મુખ્તસર, ખુદા કે ઈતાબ ઔર અઝાબ સે બચને કે લિયે ગુનાહોં સે તૌબા કરના ભી ઝરૂરી હૈ.

સૂરએ હામીમ

(360) આયત નં. 8 બેહદ (અન લીમીટ) સવાબ જો મોમિન કી ખુશ નસીબી હૈ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٨﴾

તર્જમા : બેશક ! જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર અચ્છે કામ કિયે, ઉન કે લિયે બે ઈન્તિહા સવાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા ગયા કે યેહ આયત બીમાર વ અપાહિજ વ બૂઢોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો અમલ વ ઈતાઅત કે કાઈલ ન રહે, તો ઉન કો બે કિયે ભી વોહી સવાબ મિલેગા, જો તન્દુરુસ્તી મેં કિયા કરતે થે. બુખારી શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે જબ બન્દા કોઈ અમલ કરતા હૈ ઔર કિસી બીમારી યા સફર કે બાઈસ વોહ ઉસ અમલ સે મજબૂર હો જાતા હૈ તો તન્દુરુસ્તી કી હાલત મેં જો અમલ વોહ કરતા રહતા થા વૈસા હી સવાબ ઉસ કે લિયે લિખા જાતા હૈ.

(361) આયત નં. 13 મુહમ્મદ જો ફરમાતે હૈં વોહ સચ મેં હો જાતા હૈ

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! તુમ (કાફિરોં સે) કહ દો કે મૈં તુમ્હેં ડરાતા હૂં એક કળક સે જૈસી કળક આદ ઔર સમૂદ પર આઈ થી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક જમાઅતે કુરૈશ ને કે જિસ મેં અબૂ જહલ વગૈરા સરદાર ભી મૌજૂદ થે, યેહ તજવીઝ કિયા કે કોઈ ઐસા શખ્સ જો શાઈર ભી હો, જાદૂ ભી જાનતા હો ઔર કહાનત ભી જાનતા હો યા'ની જ્યોતિષી હો, ઉસ કો નબિયે કરીમ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) સે કલામ કરને કે લિયે ભેજા જાએ. ચુનાન્ચે, ઉત્બા બિન રબીઆ કા ઈન્તિખાબ હુવા.

ઉત્બા ને સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે આ કર કહા : આપ બેહતર હો યા હાશિમ ? આપ બેહતર હો યા અબ્દુલ મુત્તલિબ ? આપ બેહતર હૈં યા અબ્દુલ્લાહ ? આપ ક્યૂં હમારે મા'બૂદોં કો બૂરા કહતે હો ? આપ ક્યૂં હમારે બાપ-દાદાઓં કો ગુમરાહ કહતે હો ? અગર આપ કો હુકૂમત કા શૌક હો તો હમ આપ કો અપના બાદશાહ બના લેં, આપ કે ફરેરે ઉળાએ અગર ઔરતોં કા શૌક હો તો કુરૈશ મેં સે જિન લળકિયોં કો આપ પસન્દ કરેં હમ દસ લળકિયાં આપ કે નિકાહ મેં દે દેં અગર માલ કી તલબ હો તો હમ આપ કો ઈતના માલ દે દેં કે આપ કી નસ્લોં સે ભી બચ રહે.

હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ખામોશી સે ઉસ કી તકરીર સુનતે રહે. જબ વોહ ખામોશ હુવા તો હુઝૂરે પાક ને યેહ સૂરત હામીમ અસ્સજદા પઢી જબ આપ યેહ આયત **"ફઇન અઅ્રદૂ ફકુલ અન્ઝરતુમ સાઇક-તુમ મિસ્લિ-સાઇકતિ આદિવ-વ-સમૂદ"** પર પહુંચે તો ઉત્બા ને જલ્દી સે અપના હાથ સરકાર (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કે મુંહ મુબારક પર રખ દિયા ઔર આપ કો રિશ્તએ કરાબત કી કસમ દિલાઈ ઔર ડર કર અપને ઘર ભાગ ગયા.

જબ કુરૈશ ઉસ કે મકાન પર પહુંચે તો ઉસ ને તમામ વાકિઆ બયાન કર કે કહા : ખુદા કી કસમ ! મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) જો કહતે હૈં વોહ ન શેર હૈ ન સહર હૈ ઔર ન કહાનત. મૈં ઈન ચીઝોં કો બહુત જાનતા હૂં. મૈં ને ઉન કા કલામ સુના ઉન્હોં ને આયત

"**ફઇન અઅ્રદૂ** પઢીં. મૈં ને ઉન કે દહાને મુબારક પર હાથ રખ દિયા ઔર ઉન્હેં કસમ દી કે બસ કરો ઔર તુમ જાનતે હો, વોહ જો કુછ ફરમાતે હૈં, વોહ હો જાતા હૈ. ઉન કી બાત કભી ઝૂટ નહીં હોતી, મુઝે અન્દેશા હો ગયા કે કહીં તુમ પર અઝાબ નાઝિલ ન હો જાએ.

યેહ હૈ વોહ સચ જો સર પર ચઢ કે બોલે, કે આખિર કુરઆન ને અપની સચ્ચાઈ દુશ્મન સે ભી મનવા હી લી. اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ عَزَّوَجَلَّ

(362) આયત નં. 26 કુરઆન ઔર રસૂલુલ્લાહ સે દુશ્મની

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَسْمَعُوْا لِهٰذَا الْقُرْاٰنِ وَالْغَوْا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُوْنَ ۝۲۶

તર્જમા : ઔર જિન્હોં ને કુફ્ર કિયા હૈ, વોહ બોલે, કુરઆન મત સુનો ઔર ઉસ મેં બેહૂદા શૌર મચાયા કરો કે શાયદ તુમ જીત જાઓ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફાર કહતે થે કે યેહ વસિય્યત ઔર નસીહત એક દૂસરે કો કરતે કે જબ આં હઝરત કો કુરઆન પઢતે દેખો, ઈસ તરહ શોર મચાઓ કે આપ ગલ્તી કરેં પઢ ન પાએં ઔર અગર વોહ પઢે તો કોઈ સુન ન પાએં તો જબ સરકાર તિલાવતે કુરઆને કરીમ પઢતે તો વોહ સીટીયાં બજાતે, તાલીયાં બજાતે, શોર કરતે ઔર બુલન્દ આવાઝ સે બેહૂદા બક્વાસ કરતે.

ઔર આજ કે કુફ્ફાર ભી કુરઆન કે ખિલાફ અલગ અલગ તરીકે સે પ્રોપેગન્ડા કરતે હી રહતે હૈં. કભી યેહ કુરઆન કે ગલત તર્જમે કરને વાલોં કી મદદ કરતે હૈં કભી શરીઅત કો ઝુલ્મ કહતે હૈં કભી ઝુલ્મ કરને વાલોં કી મદદ કરતે હૈં. કભી રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બુરા ભલા કહતે હૈં.

(363) આયત નં. 33 અલ્લાહ કી તરફ બુલાને વાલે

وَمَنْ اَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَاۤ اِلَى اللّٰهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَّقَالَ اِنَّنِيْ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ۝۳۳

તર્જમા : ઔર ઉન સે ઝિયાદા કિસ કી બાત અચ્છી જો અલ્લાહ કી તરફ બુલાએ ઔર ખુદ નેકી કરે ઔર કહે કે મૈં મુસલમાન હૂં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : દીને હક કી દા'વત દેના સબ સે બળી ઈબાદત હૈ ઔર સબ સે અહમ ઈતાઅત હૈ, ઈસ લિયે ફરમાયા કે ઈસ સે ઉમ્દા કલામ કિસ કા હો સકતા હૈ ?

ઈમામ અબુલ્લૈસ رَحۡمَۃُ اللّٰہِ تَعَالٰی عَلَیۡہِ ને ફરમાયા કે ઈસ સે ઉલમા મુરાદ હૈં જો દીન કે ઉમૂર લોગોં કો સિખાતે હૈં.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ કે બારે મેં આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہَا ને ફરમાયા કે મેરે નઝદીક યેહ આયત મુઅઝ્ઝિન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ ઔર એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે જો કોઈ ભી કિસી ભી તરીકે સે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ બુલાએ વોહ સબ ઈસ મેં દાખિલ હૈં. **દા'વતે ઈલલ્લાહ કે કઈ મર્તબે હૈં ઔર યેહ બેહતરીન તાઅત હૈ.**

(364) આયત નં. 34 બુરાઇ કો ભલાઈ સે ટાલ

وَلَا تَسۡتَوِی الۡحَسَنَۃُ وَلَا السَّیِّئَۃُ ؕ اِدۡفَعۡ بِالَّتِیۡ ہِیَ اَحۡسَنُ فَاِذَا الَّذِیۡ بَیۡنَکَ وَبَیۡنَہٗ عَدَاوَۃٌ کَاَنَّہٗ وَلِیٌّ حَمِیۡمٌ ﴿۳۴﴾

તર્જમા : નેકી ઔર બદી બરાબર ન હો જાએગી, એ સુનને વાલે ! બુરાઈ કો ભલાઈ સે ટાલ, તભી વોહ કે તુઝ મેં ઔર ઉસ મેં દુશ્મની થી, વોહ ઐસા હો જાએગા જૈસા કે ગહરા દોસ્ત.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા ગયા કે યેહ આયત અબૂ સુફયાન કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે ઉન કી શિદ્દતે અદાવત કે બા વુજૂદ હુઝૂર નબિયે કરીમ ને ઉન કે સાથ નેક સુલૂક કિયા, ઉન કી સાહિબઝાદી કો શરફે ઝૌજિયત કા શરફ અતા કિયા, ઉસ કા નતીજા યેહ હુવા કે વોહ સાદિકુલ મહબ્બત મોમિન બન ગએ.

પારહ 25 સૂરએ શૂરા

(365) આયત નં. 23 હુઝૂર કે કરાબતદારોં (આલે નબી) સે મહબ્બત

قُلْ لَّاۤ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَیْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِی الْقُرْبٰىؕ

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, મૈં ઈસ પર તુમ સે કુછ ઉજરત નહીં માંગતા, સિવાએ મેરે રિશ્તેદારોં સે મહબ્બત.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સે રિવાયત હૈ કે જબ નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મદીનએ તય્યિબા મેં રૌનક અફરોઝ હુએ ઔર અન્સાર ને દેખા કે આપ કી ઝરૂરિયાત વ અખરાજાત બહુત હૈં ઔર માલ કુછ ભી નહીં હૈ. તો ઉન્હોં ને આપસ મેં મશ્વરા કિયા ઔર હુઝૂર કે એહસાનાત યાદ કર કે હુઝૂર કી ખિદમત મેં પેશ કરને કે લિયે બહુત સારા માલ જમ્અ કિયા ઔર ઉસે લે કર હુઝૂર કી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે હુઝૂર કી બદૌલત હમેં હિદાયત હુઈ, હમ ને ગુમરાહી સે નજાત પાઈ, હમ દેખતે હૈં હુઝૂર કી મસારિફ બહુત હૈં, ઈસ લિયે હમ યેહ માલ આપ કી ખિદમત મેં નઝર કે લિયે લાએ હૈં ઈસે કબૂલ ફરમાએં ઔર હમારી ઈઝ્ઝત અફઝાઈ કીજિયે. ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર હુઝૂર ને વોહ માલ વાપસ કર દિયા.

મુસલમાનોં કે દરમિયાન મહબ્બત લાઝિમ હૈ જૈસા કે અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને ફરમાયા : **"અલ મુઅમિનૂન વલ મુઅમિનાતુ બાદુહુમ અવલિયાઉ બઅ-દ"** ઔર હદીસ શરીફ મેં હૈ કે મુસલમાન મિસ્લ એક ઈમારત કે હૈ જિસ કા એક હિસ્સા દૂસરે હિસ્સે કો કુવ્વત ઔર મદદ પહુંચાતા હૈ. જબ મુસલમાનોં મેં બાહમ એક દૂસરે સે મહબ્બત વાજિબ હુઈ તો સય્યિદુલ મુર્સલીન صَلَّى اللهُ تَعَالٰی عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી આલ કે સાથ મહબ્બત કિસ કદર ઝરૂરી હોગી ? મત્લબ યેહ કે અલ્લાહ તઆલા ને હુઝૂર રહમતુલ્લિલ આલમીન કો

ફરમાયા કે વોહ અપની ઉમ્મત સે ફરમાએં કે મૈં રુશ્દો હિદાયત કા જો કામ અન્જામ દેતા હૂં, ઉસ કે ઈવઝ મેં તુમ સે કુછ ઉજરત નહીં ચાહતા, મગર સિર્ફ ઈતના કે આપ મેરે કરાબતદારોં સે મહબ્બત કરેં.

(366) આયત નં. 30 મુસીબત ક્યૂં આતી હૈ ?

وَمَآ اَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيْبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ اَيْدِيْكُمْ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ؕ﴿۳۰﴾

તર્જમા : ઔર તુમ્હેં જો મુસીબત પહુંચી વોહ ઉસ કે સબબ સે હૈ જો તુમ્હારે હાથોં ને કમાયા ઔર બહુત કુછ તો વોહ મુઆફ કર દેતા હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુરાદ ઈસ સે યેહ હૈ કે દુન્યા મેં જો મુસીબતેં ઔર તક્લીફેં મુસલમાન કો પહુંચતી હૈં. અક્સર ઉસ કા સબબ ઉન કે ગુનાહ હોતે હૈં. ઉન તક્લીફોં કો અલ્લાહ તઆલા ઉન કે ગુનાહોં કા કફ્ફારા કર દેતા હૈ ઔર કભી કભી તક્લીફ ઉસ કી રિફઅતે દરજાત કે લિયે હોતી હૈ.

મસાઈબ કે આને કે અસ્બાબ કે સિલ્સિલે મેં ઈત્રે તહકીક યેહ હૈ કે આમ બન્દએ મોમિન પર દુન્યા મેં જો તકલીફેં આતી હૈં વોહ ઉસ કે ગુનાહોં કા કફ્ફારા હૈ. અમ્બિયાએ કિરામ પર જો મસાઈબ આતે હૈ વોહ ઉન કે દરજાત મેં બુલન્દી કે લિયે હૈ સાલિહીન પર જો મુસીબતેં આતી હૈં વોહ ઉન કે ઈમ્તિહાન આઝમાઈશ કે લિયે હોતી હૈ ઔર દીવાનોં ઔર બચ્ચોં પર જો મસાઈબ આતે હૈં વોહ ઉન કે માં-બાપ કે લિયે અજ્રો સવાબ કે લિયે હૈં, શર્ત યેહ કે વોહ સબ્ર કરેં ઔર કાફિરોં ઔર ઝિન્દીક (નાસ્તિક) પર જો તક્લીફેં આતી હૈં વોહ ઉન કી તૌહીન કે લિયે હૈં.

(367) આયત નં. 37-38 શાને સિદ્દીકે અકબર વ ફારૂકે આ'ઝમ

وَالَّذِيْنَ يَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓئِرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَاِذَا مَا غَضِبُوْا هُمْ يَغْفِرُوْنَ ﴿۳۷﴾ وَالَّذِيْنَ اسْتَجَابُوْا لِرَبِّهِمْ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ ۠ وَاَمْرُهُمْ شُوْرٰى بَيْنَهُمْ ۠ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ﴿۳۸﴾

તર્જમા : ઔર વોહ જો બળે બળે ગુનાહોં ઔર બેહયાઈ સે બચતે હૈં ઔર જબ ગુસ્સા આએ તો મુઆફ કર દેતે હૈં ઔર જિન્હોં ને અપને રબ કા હુક્મ માના ઔર નમાઝ કાઈમ કી ઔર ઉન કા કામ આપસ મેં મશ્વરે સે હૈ ઔર જો હમારે દિયે હુએ (માલ) મેં સે કુછ હમારી રાહ મેં ખર્ચ કરતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયતે કરીમા ખાસ કર કે અબૂ બક્ર સિદ્દીક ઔર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ લેકિન બિલ ઉમૂમ યેહ સારે મુસલમાનોં કે હક મેં ભી હૈ જો ઉન બુઝુર્ગોં કે તરીકે પર અમલ કરેં ઔર યેહ ભી કહા ગયા કે ઈસ સે અન્સાર મુરાદ હૈં.

સૂરએ ઝુખરુફ

(368) આયત નં. 32 ક્યા તુમ્હારે રબ કી રહમત વોહ બાંટતે હૈં ?

اَهُمْ يَقْسِمُوْنَ رَحْمَةَ رَبِّكَ ؕ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيْشَتَهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ

તર્જમા : ક્યા તુમ્હારે રબ કી રહમત વોહ બાંટતે હૈં ? હમ ને હી ઉન મેં ઉન કી જિસ્ત કા સામાન દુન્યા કી ઝિન્દગી મેં બાંટા ઔર ઉન મેં એક દૂસરે પર દરજા બુલન્દી દી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મક્કા કે કાફિર બોલે કે કુરઆન કિસી બળે આદમી પર ક્યૂં ન નાઝિલ કિયા ગયા ? ઔર યહાં બળે આદમી સે ઉન કી મુરાદ મક્કએ મુઅઝ્ઝમા યા તાઈફ કે કોઈ માલદાર ઔર શાનો શૌકત વાલા શખ્સ યા'ની મક્કે મેં વલીદ બિન મુગીરા યા ઉત્બા બિન રબીઆ યા અખ્નસ બિન નરીક પર ઔર તાઈફ મેં ઉરવા સકફી યા ખુબૈબ બિન અમ્ર યા કિનાના મુરાદ થે.

કાફિરોં કા મુદ્દઆ યેહ થા કે રિસાલત બળા મન્સબ હૈ, હોના યેહ ચાહિયે થા કે કિસી બુઝુર્ગ આદમી કો મિલતા.

અબ્દુલ્લાહ કે યતીમ કો નહીં ઔર બુઝુર્ગી ઉન કે નઝદીક દુન્યા જમ્અ કરના યા હુકૂમત કરના યેહી થા.

અલ્લાહ તઆલા ને ઉન કે રદ મેં ફરમાયા કે ક્યા નબુવ્વત કી કુન્જિયાં ઉસ કે હાથ મેં હૈં, કે વોહ જિસે ચાહે ઉસે દે દે ઔર દુન્યા કી દૌલત વ સરવત ભી અલ્લાહ તઆલા ને અપની મરઝી સે તક્સીમ કી હૈ કે કિસી કો ગની (યા'ની માલદાર) કિયા, કિસી કો ફકીર (યા'ની ગરીબ મોહતાજ) તો જબ દુન્યા જૈસી હકીર ચીઝ મેં ભી યા ઉસ કી તક્સીમ મેં ભી બન્દે કા કોઈ ઇખ્તિયાર નહીં તો નબુવ્વત જો મન્સબે આલી હૈ વોહ ક્યા યેહ તક્સીમ કરેંગે ?

(369) આયત નં. 57 તમામ કુફ્ફાર ઔર વોહ જિસે પૂજતે હૈં સબ જહન્નમ કે ઇન્ધન હૈં

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا اِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّوْنَ۝ وَقَالُوْٓا ءَاٰلِهَتُنَا خَيْرٌ اَمْ هُوَ ؕ

તર્જમા : ઔર જબ ઇબ્ને મરયમ કી મિસાલ બયાન કી જાએ જબ હી તુમ્હારી કૌમ કે લોગ ઉસ સે હંસને લગતે હૈ ઔર કહતે હૈં કે ક્યા યેહ બેહતર હૈં યા હમારે મા'બૂદ ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને કુરૈશ કે સામને યેહ આયત **"વમા તઅ-બુદૂન મિન દુનિલ્લાહિ હસ્બુ-જહન્નમ"** યા'ની એ કાફિરો ! તુમ ઔર જિસ કો તુમ પૂજતે હો સબ જહન્નમ કે ઇન્ધન હો" યેહ સુન કર મુશ્રિકીન કો બહુત ગુસ્સા આયા ઔર ઇબ્ને જા'બરી કહને લગા : યા મુહમ્મદ ! યેહ જો આપ ને કહા વોહ સિર્ફ હમ ઔર હમારે મા'બૂદોં કે લિયે હૈ યા સબ ઉમ્મતોં કે લિયે હૈ સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને જવાબ દિયા યેહ તુમ્હારે ઔર તુમ્હારે મા'બૂદોં કે લિયે ભી હૈ ઔર સબ ઉમ્મતોં કે લિયે ભી હૈ.

ઈસ પર ઉસ બદ બખ્ત ને કહા કે આપ કે નઝદીક ઈસા બિન મરયમ નબી હૈં ઔર આપ ઉન કી ઔર ઉન કી વાલિદા કી તા'રીફ ભી કરતે હૈં. આપ કો મા'લૂમ હૈ નસારા ઉન કો પૂજતે હૈં ઔર યહૂદ હઝરતે ઉઝૈર કો પૂજતે હૈં ઔર ફિરિશ્તે ભી પૂજે જાતે હૈં તો અગર (مَعَاذَاللّٰه) વોહ સબ જહન્નમ મેં હો તો ફિર હમ રાઝી હૈં કે હમ ઔર હમારે મા'બૂદ ભી ઉન કે સાથ જહન્નમ મેં રહેં યેહ કહ કર વોહ ખૂબ હંસે.

ઈસ પર અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ **"ઇન્નલ-લઝીન સબકત લહુમ-મિનલહુસ્ના (આખિર તક)"** ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ **"વલમ્મા દુરિબબ્નુ મરયમ"** ફરમાયા ગયા કે જિન કે બારે મેં હમારા ભલાઈ કા વા'દા ફરમાયા ગયા વોહ ઈસ સે બરી હૈ.

સૂરએ દુખાન

(370) આયત નં. 43 સે 49 અબૂ જહલ કા અન્જામ

اِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّوْمِ ﴿۴۳﴾ طَعَامُ الْاَثِیْمِ ﴿۴۴﴾ كَالْمُهْلِ ۚ یَغْلِیْ فِی الْبُطُوْنِ ﴿۴۵﴾ كَغَلْیِ الْحَمِیْمِ ﴿۴۶﴾ خُذُوْهُ فَاعْتِلُوْهُ اِلٰی سَوَآءِ الْجَحِیْمِ ﴿۴۷﴾ ثُمَّ صُبُّوْا فَوْقَ رَاْسِهٖ مِنْ عَذَابِ الْحَمِیْمِ ﴿۴۸﴾ ذُقْ ۚ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِیْزُ الْكَرِیْمُ ﴿۴۹﴾

તર્જમા : બેશક ! થુહળ કા પેળ ગુનહગારોં કી ખુરાક હૈ ગલે હુએ તાંબે કી તરહ પેટ મેં જોશ મારતા હૈ, ઉસે પકળો, ઠીક ભળકતી હુઈ આગ કી તરફ જોર સે ઘસીટ કર લે જાઓ, ફિર ઉસ કે સર કે ઉપર ગરમ ગરમ ખૌલતે પાની કા અઝાબ ડાલો ચખ ! હાં હાં તૂ હી હૈ બળા ઈઝ્ઝત વાલા કરમ વાલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મલાઈકા યેહ કલિમાત ઈહાનત ઔર તઝલીલ સે કહેંગે ક્યૂંકે અબૂ જહલ કહા કરતા થા કે મૈં બતહા મેં બળા ઈઝ્ઝત વાલા ઔર કરમ વાલા હૂં, ઉસ કો

અઝાબ કે વક્ત તા'ના દિયા જાએગા. ઔર હર એક કાફિર સે ભી કહા જાએગા.

થુહળ એક ખબીસ નિહાયત હી કળવા દરખ્ત હૈ જો જહન્નમ વાલોં કી ખુરાક હોગા. હદીસ શરીફ મેં હૈં કે અગર ઈસ થુહળ કે દરખ્ત કા એક કતરા દુન્યા મેં ટપકા દિયા જાએ તો દુન્યા વાલોં કી ઝિન્દગી ખરાબ હો જાએ.

સૂરએ જાસિયા

(371) આયત નં. 14 અહલે ઈમાન સે કહો કે સબ્ર કરેં ઔર દર ગુઝર કરેં

قُلْ لِّلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًاۢ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ۝۱۴

તર્જમા : એ મહબૂબ ! ઈમાન વાલોં સે ફરમાઓ ઉન સે દર ગુઝર કરેં જો અલ્લાહ કે દિનોં કી ઉમ્મીદ નહીં રખતે, તાકે અલ્લાહ એક કૌમ કો ઉન કી કમાઈ કા બદલા દે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા યેહ ગયા કે કુફ્ફાર કી તરફ સે જો ઈઝા પહુંચે યા ઉન કે કલિમાત જો તક્લીફ પહુંચાએં ઉન સે દર ગુઝર કરેં (Let go) કરેં ઝગળે ન કરેં ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં કઈ કૌલ હૈં. એક યેહ કે ગઝવએ બની મુસ્તલક મેં મુસલમાન બીરે મરીસીઆ પર ઉતરે. યેહ એક કુવાં થા. અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય મુનાફિક ને અપને ગુલામ કો પાની કે લિયે ભેજા. વોહ દેર મેં આયા તો ઉસ ને સબબ જાનના ચાહા. ગુલામ ને કહા : હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કુવેં પર બૈઠે થે. જબ તક નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઔર હઝરતે સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કી મશકેં ન ભર ગઈ ઉસ વક્ત તક કિસી કો પાની ન

ભરને દિયા. યેહ સુન કર ઉસ બદ બખ્ત ને ઈન હઝરાત કી શાન મેં ગુસ્તાખાના કલ્મે કિયે. હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ કો ઉસ કી બક્વાસ કા પતા ચલા તો વોહ તલ્વાર લે કર તય્યાર હુએ, ઉસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન કો રોકા ગયા.

મકાતિલ કા કૌલ હૈ કે કબીલએ બનૂ ગિફાર કે એક શખ્સ ને મક્કએ મુકર્રમા મેં હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ કો ગાલી દી, તો આપ ને ઉસ કો પકળને કા ઈરાદા કિયા તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

એક કૌલ યેહ ભી હૈ કે જબ આયત **"મનઝલ્લઝી યુકરિદુલ્લાહ ક-રદન હસ્નહ"** નાઝિલ હુઈ તો ફિનહાસ યહૂદી ને કહા કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કા રબ મોહતાજ હો ગયા (مَعَاذَاللہ) તો ઈસે સુન કર હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنْہ ને તલ્વાર ખીંચી ઔર ઉસ કી તલાશ મેં નિકલે ઔર હુઝૂરે પાક صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને આદમી ભેજ કર ઉન્હેં વાપસ બુલા લિયા.

(372) આયત નં. 21 કાફિર લોગ જન્નત કે ખ્વાબ દેખતે હૈં જો પૂરા નહીં હોગા

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾

તર્જમા : ક્યા જિન્હોં ને બુરે કામ કિયે વોહ યેહ સમઝતે હૈં કે હમ ઉન્હેં ઉન જૈસા કર દેંગે જો ઈમાન લાએ ઔર અચ્છે કામ કિયે ? કે ઉન કી ઝિન્દગી ઔર મૌત બરાબર હો જાએ, ક્યા હી બુરા ખ્વાબ દેખતે હૈં !!

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મઆલિમ મેં હૈ કે મુશ્રિકીને મક્કા કી એક જમાઅત ને મુસલમાનોં સે યેહ કહા થા કે અગર તુમ્હારી બાત હક હો કે મરને કે બા'દ ઉઠના હો (વોહ કિયામત કો માનતે હી ન થે) તો યા'ની અગર કિયામત હો તબ

ભી હમ હી બેહતર રહેંગે. જૈસા દુન્યા મેં હમ બેહતર રહે, ઉસ કે રદ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

પારહ 26 સૂરએ ફત્હ

(373) આયત નં. 24 બદલે કી તાકત રખતે હુએ મુઆફ કર દેના હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી શાન

وَهُوَ الَّذِىْ كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ؕ

તર્જમા : ઔર વોહી (અલ્લાહ) હૈ જિસ ને ઉન કે હાથ તુમ સે રોક દિયે ઔર તુમ્હારે હાથ ઉન સે રોક દિયે, વાદિયે મક્કા મેં ઈસ કે બા'દ કે તુમ્હારા ઉન પર કાબૂ હો ચુકા થા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે જબ આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હુદૈબિયા મેં થે તો અહલે મક્કા મેં સે અસ્સી આદમી જો હથિયારોં સે લૈસ થે ઉન્હોં ને નમાઝ કે વક્ત જબલે તનઈમ પર સે ઉતર કર શબ ખૂન મારા તાકે સહાબા કો કત્લ કર દેં સહાબાને ગલ્બા કર કે ઉન કો ગિરિફ્તાર કર દિયા ઔર આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં લાએ. આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન્હેં આઝાદ ફરમા દિયા તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર યેહ વોહ રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઝાત શરીફ હૈ કે દુશ્મન કો ભી મુઆફ કરતે રહે سُبْحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ હમારે કરીમ રબ ને હમેં કૈસા કરીમ રસૂલ દિયા હૈ !

સૂરએ હુઝૂરાત

(374) આયત નં. 1 અલ્લાહ ઔર રસૂલ સે આગે ન બઢો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَىِ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ સે આગે ન બઢો ઔર અલ્લાહ સે ડરો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ચન્દ શખ્સોં ને ઈદે અઝહા કે દિન સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે પહલે કુરબાની કર લી, તો ઉન કો હુક્મ હુવા કે દોબારા કુરબાની કરેં ઔર હઝરતે આઈશા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهَا સે રિવાયત હૈ કે બા'ઝ લોગ રમઝાન કે એક રોઝ પહલે હી રોઝા રખના શુરૂઅ કર દેતે થે ઉન કે હક મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(375) આયત નં. 2 અપની આવાઝેં ઉંચી ન કરો નબી કી આવાઝ પર

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَرْفَعُوْۤا اَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوْا لَهٗ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمَالُكُمْ وَاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ۝۲

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! અપની આવાઝેં ઉંચી ન કરો નબી કી આવાઝ સે, ઉન કે હુઝૂર બાતેં ચિલ્લા કર ન કહો, જૈસે એક દૂસરે પર આપસ મેં ચિલ્લાતે હો, કહીં ઐસા ન હો કે તુમ્હારે આ'માલ બરબાદ હો જાએં ઔર તુમ્હેં પતા ભી ન ચલે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત મેં બારગાહે રિસાલત મઆબ કા અદબ સિખાયા ગયા ઔર યેહ આયત બ કૌલે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُمَا સાબિત બિન કૈસ બિન શમ્માસ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો ઉંચી આવાઝ સુનતે (યા'ની કમ સુનતે) થે ઔર આવાઝ ઉન કી ઉંચી થી, બાત કરને મેં આવાઝ બુલન્દ હો જાયા કરતી થી. જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો સાબિત અપને ઘર મેં બૈઠે રહે ઔર કહને લગે કે મૈં અહલે નાર (જહન્નમ) સે હૂં. હુઝૂર ને ઉન કા હાલ દરયાફ્ત કિયા તો આપ ને કહા કે ઉન સે કહો કે વોહ તો અહલે જન્નત સે હૈં.

યેહ આયત નાઝિલ હોને કે બા'દ હઝરતે સિદ્દીકે અકબર વ ફારૂકે આ'ઝમ ઔર બા'ઝ સહાબા عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان ને બહુત ઝિયાદા

એહતિયાત અપને ઊપર લાઝિમ કર લી ઔર ખિદમતે અક્દસ મેં બહુત હી કમ આવાઝ સે બાત કરતે થે યહાં તક કે વિસાલ શરીફ કે બા'દ ભી સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان વગૈરા કબ્ર શરીફ કે પાસ ભી ગુફ્તગૂ કરને મેં બહુત એહતિયાત કરતે થે. યેહ આયતે મુબારકા રૌઝએ અક્દસ કી દિવારોં પર લિખી હુઈ હૈ.

(376) આયત નં. 4 સરકાર કી બારગાહ મેં બા અદબ બને રહો

اِنَّ الَّذِیْنَ یُنَادُوْنَكَ مِنْ وَّرَآءِ الْحُجُرٰتِ اَكْثَرُهُمْ لَا یَعْقِلُوْنَ۝

તર્જમા : બેશક ! વોહ જો તુમ્હેં હુજરોં કે બાહર સે પુકારતે હૈં અક્સર બે અક્લ હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત બની તમીમ કે એક વફ્દ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જબ કે વોહ લોગ સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં દોપહર કે વક્ત પહુંચે જબ કે હુઝૂર આરામ ફરમા રહે થે, ઉન લોગોં ને હુજરા શરીફ કે બાહર સે આપ કો પુકારના શુરૂઅ કર દિયા. હુઝૂર તશરીફ લે આએ ઔર યેહ આયત શરીફ નાઝિલ હુઈ.

(377) આયત નં. 6 ફાસિક કે કૌલ પર એ'તિમાદ ન કિયા જાએ

یٰۤاَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اِنْ جَآءَكُمْ فَاسِقٌۢ بِنَبَاٍ فَتَبَیَّنُوْۤا

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! અગર તુમ્હારે પાસ કોઈ ફાસિક કોઈ ખબર લે આએ તો પહલે ખૂબ તહકીક કર લો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હિજરત કે નવ મેં સાલ વલીદ બિન ઉકબા કો કબીલએ બનૂ ઉકબા કે પાસ ભેજા કે ઉન સે ઝકાત વુસૂલ કર લાએં ઉન લોગોં ઔર વલીદ કે દરમિયાન ઝમાનએ જાહિલિયત મેં ખૂન ખરાબા હો ચુકા થા, જબ ઉન્હોં ને વલીદ કે આને કી ખબર સુની તો વલીદ સે દર ગુઝરે ઔર નઈ મહબ્બત કી બુન્યાદ ડાલે, બહુત સે લોગ તા'ઝીમ કી રાહ સે ઈસ્તિક્બાલ કે લિયે

બાહર આએ. વલીદ યેહ સમઝે કે મુકાબલા ઔર મુકાતિલા કે લિયે આએ હૈં પસ વોહ ભાગ કર રસૂલે મક્બૂલ કી તરફ આએ ઔર અર્ઝ કી, કે બનૂ મુસ્તલક મુર્તદ હો ગએ હૈં, ઉન્હોં ને મેરે કત્લ કા ઈરાદા કિયા થા ઔર ઝકાત દેને સે ઈન્કાર કિયા.

હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ખાલિદ બિન વલીદ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه કો એક ગિરૌહ કે સાથ ભેજા ઔર ફરમાયા કે ઉન કે કામ મેં બળી એહતિયાત કરના ઔર જલ્દ બાઝી ન કરના. હઝરતે ખાલિદ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ગએ ઔર ઉન કા હાલ દરયાફ્ત કિયા. ઉસ ને જા કર દેખા કે અઝાન દેતે હૈં, નમાઝ બા જમાઅત પઢતે હૈં ઈસ્લામ કા તરીકા ઉન પર ઝાહિર હૈ, વોહ વાપસ આએ ઔર હઝરતે ખાલિદ ને કૈફિયત બયાન કી. હઝરતે ખાલિદ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه ને હુઝૂર નબિયે કરીમ સે હાલ અર્ઝ કિયા ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(378) આયત નં. 9 મુસલમાનોં કે બીચ મેં સુલ્હ કરાઓ

وَاِنْ طَآئِفَتٰنِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اقْتَتَلُوْا فَاَصْلِحُوْا بَيْنَهُمَا ۚ

તર્જમા : અગર મુસલમાનોં કે દો ગિરૌહ આપસ મેં લળેં તો ઉન મેં સુલ્હ કરાઓ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم દરાઝ ગોશ પર સુવાર તશરીફ લે જા રહે થે અન્સાર કી એક મજલિસ પર ગુઝર હુવા. આપ થોળા સા રુકે. ઉસ જગહ દરાઝ ગોશ ને પેશાબ કિયા તો અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉબય ને નાક બન્દ કર લી.

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને રવાહા ને ઉસ મુનાફિક કો કહા : હુઝૂર કે દરાઝ ગોશ કા પેશાબ તેરે મુશ્ક સે બેહતર ખુશ્બૂ રખતા હૈ. હુઝૂર તો તશરીફ લે ગએ લેકિન દોનોં મેં બાત બઢ ગઈ ઔર યહાં તક નૌબત આઈ કે દોનોં ને અપને અપને લોગોં કો બુલા લિયા ઔર લળાઈ તક બાત પહુંચ ગઈ. ઈબ્ને ઉબય ચૂંકે મુનાફિક થા લેકિન ઉસ કી કૌમ કે બહુત લોગ મુસલમાન થે તો

હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ. હુઝૂર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم વાપસ આએ ઔર દોનોં મેં સુલ્હ કરા દી.

(379) આયત નં. 11 કિસી કા મઝાક ન ઉળાઓ

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسٰۤى اَنْ يَّكُوْنُوْا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَآءٌ مِّنْ نِّسَآءٍ عَسٰۤى اَنْ يَّكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ ۚ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! ન મર્દ મર્દ સે હંસે, અજબ નહીં કે વોહ બેહતર હો હંસી ઉળાને વાલોં સે, ઔર ન ઔરતેં ઔરતોં સે, મુમ્કિન હૈ કે વોહ બેહતર હો હંસી ઉળાને વાલિયોં સે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે બની તમીમ કા એક ગિરોહ ગરીબ સહાબા કા મઝાક ઉળાતા થા. જૈસે હઝરતે અમ્માર બિન યાસર, હઝરતે સલમાન ફારસી, હઝરતે બિલાલ, હઝરતે ખબ્બાબ ઔર હઝરતે સુહૈબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُم પર તા'ને કસતે થે તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

કિસી મુસલમાન કો અઝ રાહે મઝાક ભી ઐસા કહના સહીહ નહીં, કિસી મોમિન કો ફાસિક યા મુનાફિક કહના ભી જાઈઝ નહીં.

(380) આયત નં. 12 ઐબ ન ઢૂંડો, એક દૂસરે કી ગીબત ન કરો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اجْتَنِبُوْا كَثِيْرًا مِّنَ الظَّنِّ ۫ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَّ لَا تَجَسَّسُوْا وَلَا يَغْتَبْ بَّعْضُكُمْ بَعْضًا ؕ اَيُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ يَّاْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوْهُ ؕ وَاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۲﴾

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! બહુત ગુમાન સે બચો. બેશક ! કોઈ ગુમાન ગુનાહ હો જાતા હૈ ઔર ઐબ ન ઢૂંડો ઔર એક દૂસરે કી ગીબત ન કરો. ક્યા તુમ મેં સે કોઈ ઈસ બાત કો પસન્દ કરેગા કે અપને મરે હુએ ભાઈ કા ગોશ્ત ખાએ ? યેહ

તુમ્હેં ગવારા ન હોગા ઔર અલ્લાહ સે ડરો. બેશક ! અલ્લાહ બહુત તૌબા કબૂલ કરને વાલા મહેરબાન હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કહા યેહ ગયા કે મુસલમાન કા ઐબ ન ઢૂંડો ઔર ઉન કે છુપે હાલ કે પીછે ન પળો. જિસે અલ્લાહ તઆલા ને અપની સત્તારી સે છુપાયા, કિસી કી પીઠ પીછે ઉસે બુરા કહના, ઉસ કે મરને કે બા'દ ઉસ કા ગોશ્ત ખાને કે બરાબર હૈ.

ઈસ આયત કે શાને નુઝૂલ મેં હૈ કે હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ જિહાદ કે લિયે તશરીફ લે જાતે તો હર દો માલદારોં કે સાથ એક ગરીબ કો કર દેતે કે વોહ ઉન કી ખિદમત કરે, વોહ ઉસે ખિલાએં. ઈસી તરહ હઝરતે સલમાન ફારસી رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કો દો આદમિયોં કે સાથ કિયે થે. એક રોઝ વોહ સો ગએ ઔર ખાના તય્યાર ન કર સકે તો ઉન્હોં ને હઝરતે સલમાન رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કો ખાના તલબ કરને કે લિયે હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તરફ ભેજા, હુઝૂર કે ખાદિમે ખાસ હઝરતે ઉસામા થે. હઝરત ને હઝરતે સલમાન કો ઉસામા કે પાસ ભેજા. વહાં ખાના ખત્મ હો ચુકા થા. હઝરતે સલમાન વાપસ આએ.

અબ હઝરતે સલમાન કે દોનોં રફીકોં ને કહા કે ઉસામા ને બુખ્લ કિયા ઔર કહા કે ઉન કે પાસ ખાના થા મગર નહીં દિયા ઔર ઉન દોનોં સહાબી ને હઝરતે સલમાન કે મુતઅલ્લિક કહા કે ઉન કા કદમ ઐસા હૈ કે અગર કુવેં કે કરીબ જાએ તો ઉસ કા પાની ભી ખુશ્ક હો જાએ. ફિર પતા ચલા કે ઉસામા ને વાકેઈ સચ કહા થા, ઉન કે પાસ ખાના ન થા.

દૂસરે રોઝ જબ યેહ દોનોં સહાબી હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આએ તો આપ ને ફરમાયા : "યેહ ગોશ્ત કી સુર્ખી ક્યા હૈ જો મૈં તુમ્હારે દાંતોં મેં દેખતા હૂં ?" વોહ બોલે કે હમ ને તો

ગોશ્ત નહીં ખાયા. સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે તુમ ને ગીબત કી ઔર જો ગીબત કરતા હૈ વોહ અપને મરે હુએ ભાઈ કા ગોશ્ત ખાતા હૈ.

(381) આયત નં. 13 જો અલ્લાહ સે ડરને વાલા હૈ વોહી ઇઝ્ઝત વાલા હૈ

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ ذَكَرٍ وَّاُنْثٰى وَجَعَلْنٰكُمْ شُعُوْبًا وَّقَبَآىِٕلَ لِتَعَارَفُوْا ؕ اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتْقٰىكُمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿۱۳﴾

તર્જમા : એ લોગો ! હમ ને તુમ્હેં એક મર્દ ઔર એક ઔરત સે પૈદા કિયા. તુમ મેં શાખેં ઔર કબીલે કિયે તાકે આપસ મેં પહચાન રખો. બેશક ! અલ્લાહ કે યહાં તુમ મેં ઝિયાદા ઈઝ્ઝત વાલા વોહ હૈ જો તુમ મેં ઝિયાદા પરહેઝગાર હૈ. બેશક ! અલ્લાહ જાનને વાલા ખબરદાર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અલ્લાહ ને સબ કો એક મર્દ હઝરત આદમ عَلَيْهِ السَّلَام ઔર એક ઔરત હઝરત હવ્વા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهَا સે પૈદા ફરમાયા. જબ સારે ઇન્સાન એક હી માં-બાપ સે હૈં તો અપને નસબ પર ફખ્ર ઔર દૂસરે કે નસબ પર તા'ન ક્યૂં ? તો જો કોઈ કબીલે યા કરાબતદારોં પર નાઝ કરતા હૈ વોહ સમઝ લે કે યેહ કબીલે વગૈરા પહચાન કે લિયે હૈં, ફખ્રો ગુરૂર કે લિયે નહીં હૈં.

ફત્હે મક્કા કે દિન ઝબાન દરાઝોં ને હઝરતે બિલાલ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કી ગીબત ઉસ વક્ત કી જબ વોહ કા'બતુલ્લાહ શરીફ કી છત પર ચઢ કર અઝાન કહને મેં મશ્ગૂલ થે ઔર ઉન ગીબત કરને વાલોં ને યેહ બાત કહી કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો ઈસ કાલે કવ્વે કે સિવા ઔર કોઈ અઝાન કહને વાલા નહીં મિલા. ઔર હઝરત બિલાલ કે નસબ પર એ'તિરાઝ કરને લગે તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઔર ઈસ આયત કે તઅલ્લુક સે એક રિવાયત યેહ ભી હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને બાઝારે મદીના મેં એક હબશી ગુલામ મુલાહઝા ફરમાયા જો યેહ કહ રહા થા કે :

જો મુઝે ખરીદે ઉસ સે મેરી યેહ શર્ત હૈ કે મુઝે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ઈક્તિદા મેં નમાઝેં પંજગાના અદા કરને સે ન રોકે. ઉસ ગુલામ કો એક શખ્સ ને ખરીદ લિયા. વોહ ગુલામ બીમાર પળ ગયા. રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉસ કી ઈયાદત કે લિયે તશરીફ લે ગએ. ફિર ઉસ કા ઈન્તિકાલ હો ગયા ઔર રસૂલે કરીમ ઉસ કે દફ્ન મેં તશરીફ લે ગએ. ઈસ પર કુછ લોગોં ને કુછ બાત કહી. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

બતાયા ગયા કે ઈઝ્ઝત પરહેઝગારી મેં હૈ, હસબ નસબ સે નહીં. યા માલદારી મેં નહીં. અલ્લાહ સે ઝિયાદા ડરને વાલા અલ્લાહ સે ઝિયાદા કરીબ હૈ. દારો મદાર ઈમાનો અમલ પર હૈ. سُبْحَانَ الله عَزَّوَجَلَّ

(382) આયત નં. 14 ઝાહિર મેં કલ્મા પઢ લેને સે આદમી ઈમાન વાલા નહીં હૈ જબ તક દિલ સે ઈમાન ન લાએ

قَالَتِ الْاَعْرَابُ اٰمَنَّا ؕ قُلْ لَّمْ تُؤْمِنُوْا وَلٰكِنْ قُوْلُوْۤا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيْمَانُ فِيْ قُلُوْبِكُمْ ؕ

તર્જમા : ગંવાર બોલે કે હમ ઈમાન લાએ. ઐ મહબૂબ ! તુમ ફરમાઓ તુમ ઈમાન નહીં લાએ, હાં તુમ મુતીઅ હુએ ઔર અભી ઈમાન તુમ્હારે દિલ મેં દાખિલ ન હુવા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત બનૂ અસદ બિન ખુઝૈમા કી એક જમાઅત કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જો ખુશ્ક સાલી કે ઝમાને મેં રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર આએ ઔર અપને ઈસ્લામ કો ઝાહિર કિયા ઔર હકીકત મેં વોહ ઈમાન ન રખતે થે. સુબ્હો શામ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં હાઝિર હો કર અપને ઈસ્લામ કા એહસાન જતાતે

ઔર કુછ ન કુછ તલબ કરતે રહતે થે. કહતે થે કે યા રસૂલ્લલાહ ! તમામ અરબ આપ કે પાસ તન્હા આએ ઔર હમ અહલો ઈયાલ કે સાથ આએ, અક્સર અરબ ને આપ કે સાથ કિતાલ (જંગ) કિયા ઔર હમ ને બાગ રોકે રખી. અલ ગરઝ ઈમાન લા કર રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર એહસાન જતાતે થે તો હક તઆલા ને ફરમાયા : ઐ મહબૂબ ! તુમ ઉન સે કહ દો કે ઐ કબીલએ અસદ વ ગત્ફાન વાલો ! તુમ અભી તક ઈમાન ન લાએ, ઈસ લિયે કે ઈમાન કહતે હૈં તસ્દીકે કલ્બ કે સાથ ઝબાની ઈકરાર કો ઔર તુમ કો ઝબાની ઈકરાર હૈ લેકિન તસ્દીકે કલ્બી નહીં હૈ યા'ની ઈમાન અભી તુમ્હારે દિલોં મેં દાખિલ નહીં હુવા. ઈમાન વાલે તો વોહી હૈં જો અલ્લાહ વ રસૂલ પર ઈમાન લાએ ફિર શક ન કિયા.

સૂરએ ق

(383) આયત નં. 25 **ભલાઈ સે રોકને વાલા**

مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيْبٍ ﴿٢٥﴾

તર્જમા : જો હૈ ભલાઈ સે બળા રોકને વાલા હદ સે બઢને વાલા શક કરને વાલા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બા'ઝોં ને કહા કે યેહ આયત વલીદ બિન મુગીરા કે મુતઅલ્લિક હૈ ઔર ખૈર સે દીને ઈસ્લામ મુરાદ હૈ. વોહ અપની ઔલાદ ઔર કરાબત દારોં કો દીને ઈસ્લામ કબૂલ કરને સે મન્અ કરતા ઔર કુફ્ર ઔર ઈનાદ કી સિફત સે ભી મૌસૂફ થા, અપને માલ કો ઈસ્લામ દુશ્મની મેં સર્ફ કરતા થા.

(384) આયત નં. 38-39 **ઐ મહબૂબ ! સબ્ર કરો**

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ۖ وَّمَا مَسَّنَا مِنْ لُّغُوْبٍ ﴿٣٨﴾ فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُوْلُوْنَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ

તર્જમા : ઔર બેશક ! હમ ને આસ્માનોં ઔર ઝમીન કો ઔર જો કુછ ઉન કે દરમિયાન હૈ સબ છ(6) દિન મેં બનાયા ઔર થકાન હમારે કરીબ ન આઈ તો ઐ મહબૂબ ! ઉન કી બાતોં પર સબ્ર કરો ઔર અપને રબ કી પાકી બોલો હમ્દ કે સાથ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુફસ્સિરીને કિરામ કા કહના હૈ કે યેહ આયત યહૂદ કે રદ મેં નાઝિલ હુઈ જો યેહ કહતે થે કે અલ્લાહ તઆલા ને આસ્માનો ઝમીન ઔર ઉસ કે બીચ કી કાએનાત કો છ(6) રોઝ મેં બનાયા. જિસ કા પહલા યકશમ્બા ઔર પિછલા જુમુઆ, ફિર مَعَاذَ الله વોહ થક ગયા ઔર શનીચર કો ઉસ ને અર્શ પર લેટ કર આરામ કિયા.

ઈસ આયત મેં ઉસ કા રદ હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઈસ સે પાક હૈ કે વોહ થકે. વોહ ઈસ બાત પર કાદિર હૈ કે એક આન મેં સારા આલમ બના દે લેકિન યેહ ઉસ કી હિક્મત હૈ, વોહ જો ચાહે કરે. શાને ઈલાહી મેં યહૂદ કા યેહ બકના સરકાર કો બહુત નાગવાર ગુઝરા ઔર ચેહરએ મુબારક શિદ્દતે ગઝબ સે સુર્ખ હો ગયા તો અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયતે મુબારકા નાઝિલ ફરમાઈ.

ઐ મહબૂબ ! યેહ યહૂદ ખુદા કે તઅલ્લુક સે ઈસ્તિરાહત વ થકાન કી બાત કરતે હૈં યા મુશ્રિકીન હશ્ર વ નશ્ર કા જો ઈન્કાર કરતે હૈં યા તુમ્હારી શાન મેં જો ગલત બાતેં ઉન કી ઝબાન સે નિકલતી હૈં યા તુમ્હારી તરફ શેરો શાઈરી કો યા જાદૂ યા કહાનત કો જોળના યા દિવાના કહના યા હમારી તરફ ઔલાદ કો ઔર શિર્ક કી જો બાતેં ઘઢતે હૈં ઈન સારી બાતોં સે તક્લીફ દેહ હોના યા ઈઝા રસાની હોને મેં તો કોઈ શક નહીં લેકિન ઈન સારી ખફીફુલ હરકાત બક્વાસ કે જવાબ મેં આપ પૈગમ્બરાના શાન દિખાઈયે ઔર ઉન સે મુંહ ફેર લીજિયે. સબ્ર કીજિયે.

ઔર રસૂલ ને સબ્ર કિયા ઔર અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને ઉન કો જવાબ દિયા ઔર દેગા.

પારહ 27 સૂરએ તૂર

(385) આયત નં. 29 નબી કો બુરા ભલા કહને વાલે

فَذَكِّرْ فَمَآ اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَّلَا مَجْنُوْنٍ ؕ﴿۲۹﴾

તર્જમા : ઐ મહબૂબ ! તુમ નસીહત ફરમાઓ કે તુમ અપને રબ કી ને'મત સે ન કાહિન હો ન મજનૂન.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે કુફ્ફાર મક્કએ મુઅઝ્ઝમા કી ઘાટિયોં મેં ખળે રહતે ઔર રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો અરબ કે કાફિલોં કે સામને શાઈર વ સાહિર (જાદૂગર) કહતે, મઝનૂન કહતે, કાહિન કહતે ઔર આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઉન કી બાતોં સે બહુત ગમગીન હોતે.

ઔર વોહ બદ બખ્ત લોગ યેહ ભી કહતે કે ઈસ કી મૌત ભી ઉસ કે બાપ કી મૌત કી મિસ્લ હોગી ઔર યેહ બૂઢાપે તક નહીં પહુંચ પાએગે, તો અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા કે ઐ મહબૂબ ! સબ્ર કરો.

સૂરએ નજમ

(386)આયત નં. 32 ખુદ અપની તા'રીફ ન કરો

اَلَّذِیْنَ یَجْتَنِبُوْنَ كَبٰٓىِٕرَ الْاِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ اِلَّا اللَّمَمَ ؕ اِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِكُمْ اِذْ اَنْشَاَكُمْ مِّنَ الْاَرْضِ وَاِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّةٌ فِیْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ فَلَا تُزَكُّوْۤا اَنْفُسَكُمْ ؕ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقٰى ۠﴿۳۲﴾

તર્જમા : જો બળે બળે ગુનાહોં ઔર બેહયાઈયોં સે બચતે હૈં મગર ઈતના કે ગુનાહ કે પાસ ગએ ઔર રુક ગએ. બેશક ! તુમ્હારે રબ કી મગ્ફિરત વસીઅ હૈ, વોહ તુમ્હેં ખૂબ જાનતા હૈ તુમ કો મિટ્ટી સે પૈદા કિયા ઔર જબ તુમ અપની માંઓં કે પેટ મેં હમલ મેં થે તો અપને આપ કો પાકીઝા ન કહો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ઉન લોગોં કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જો નેકિયાં કરતે થે ઔર અપને આ'માલ કી તા'રીફ કરતે થે ઔર કહતે થે હમારી નમાઝેં, હમારે રોઝે, હમારે હજ.

ઈસ આયત મેં રિયા યા'ની શોબાજી ખુદ પસન્દી સે મન્અ ફરમાયા ગયા ઔર કહા ગયા કે યહૂદિયોં કી ઈસ રવિશ કો મત અપનાઓ કે જબ ઉન કા કોઈ લળકા મરતા તો વોહ યેહ કહતે કે વોહ સિદ્દીક હૈં રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : યહૂદ ઝૂટ બોલતે હૈં હર લળકા અપની માં કે પેટ મેં યા સઈદ હૈ યા શકી. ઉસ કે મુતઅલ્લિક યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(387) આયત નં. 33-34 **ક્યા તુમ ને દેખા જો ફિર ગયા**

اَفَرَءَيْتَ الَّذِىْ تَوَلّٰىۙ ﴿۳۳﴾ وَاَعْطٰى قَلِيْلًا وَّاَكْدٰى ﴿۳۴﴾

તર્જમા : તો ક્યા તુમ ને દેખા જો ફિર ગયા ઔર કુછ થોળા સા દિયા ઔર રોક રખા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત વલીદ બિન મુગીરા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, જિસ ને નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કા દીન મેં ઈત્તિબાઅ કિયા થા. મુશ્રિકોં ને ઉસે આર દિલાઈ ઔર કહા કે તૂને બુઝુર્ગોં કા ઔર અપને બાપ-દાદોં કા દીન છોળ દિયા ઔર તૂ ગુમરાહ હો ગયા. ઉસ ને કહા કે મૈં ને અઝાબે ઈલાહી કે ખૌફ સે ઐસા કિયા, તો આર દિલાને વાલે કાફિર ને ઐસા કહા કે અગર તૂ ફિર સે શિર્ક કી તરફ લૌટ આએ તો ઔર ઈસ કદર માલ મુઝે દે તો તેરા અઝાબ મૈં અપને ઝિમ્મે લેતા હૂં ઈસ પર વલીદ ને ઈસ્લામ તર્ક કિયા ઔર શિર્ક કી તરફ લૌટા ઔર જિસ શખ્સ કો માલ દેના તૈ કિયા થા ઉસે થોળા સા દિયા ઔર બાકી મન્અ કર દિયા.

યેહ ભી કહા ગયા હૈ કે યેહ આયત આસ બિન વાઈલ સહમી કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ અક્સર અમ્ર મેં નબિયે કરીમ

صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી તાઈદ વ મુવાફકત કિયા કરતા થા ઔર યેહ ભી કહા ગયા હૈ કે યેહ આયત અબૂ જહલ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે ઉસ ને કહા થા, અલ્લાહ તઆલા કી કસમ ! મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) હમેં બેહતરીન અખ્લાક કા હુક્મ ફરમાતે હૈં યા'ની ઈસ ને ભી થોળા સા ઈકરાર કિયા ઔર બાકી સે બા'ઝ રહા ઔર ઈમાન ન લાયા.

સૂરએ કમર

(388) આયત નં. 1 ચાંદ કા દો ટુકળે હો જાના

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ①

તર્જમા : નઝદીક આ ગઈ કિયામત ઔર ચાંદ શક હો ગયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈમામ ઝાહિદ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيْه ફરમાતે હૈં કે એક રાત અબૂ જહલ ઔર એક યહૂદી આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં પહુંચે, અબૂ જહલ બોલા કે ઐ મુહમ્મદ ! صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હમેં કોઈ મો'જિઝા દિખાઓ વરના તલ્વાર સે તુમ્હારા સર ઉળાતા હૂં. આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે ક્યા મો'જિઝા ચાહતે હો ? ઉસ ને દાંએ બાંએ દેખા ઔર સોચા કે ક્યા મો'જિઝા ચાહૂં ? કે જિસ કા હોના મુહાલ હો.

યહૂદી અબૂ જહલ સે બોલા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) જાદૂગર હૈ, ઉસે કહો કે ચાંદ કે ટૂકળે કર દે ક્યૂંકે જાદૂ ઝમીન પર હી અસર કર સકતા હૈ ઔર જાદૂગર આસ્માન પર તસર્રુફ નહીં કર સકતે હૈં. અબૂ જહલ બોલા કે ઐ મુહમ્મદ ! ચાંદ કો હમારે વાસ્તે ફાળ દો. પસ આં હઝરત صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને કલિમે કી ઉંગલી ઉઠાઈ ઔર ઈશારા ફરમાયા ચાંદ કો કે ફટ જા ! ફૌરન

ચાંદ દો ટુકળે હો ગયા. એક ટુકળા અપને મકામ પર રહા ઔર દૂસરા ટુકળા બહુત દૂર હટ ગયા, ફિર અબૂ જહલ બોલા કે ઈસે કહો, મિલ જાએ. આપ ને ઈશારા ફરમાયા તો દોનોં ટુકળે મિલ ગએ.

યહૂદી તો ઈમાન લે આયા, અબૂ જહલ બોલા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ને જાદૂ કર કે મેરી આંખેં બાન્ધ દીં ઔર ચાંદ હમેં દો ટુકળે નઝર આયા, મુસાફિર લોગ જો દૂર દૂર સે હમારે પાસ આએંગે હમ ઉસે પૂછેંગે કે ઉન્હોં ને ચાંદ દો ટુકળે દેખા હૈ યા નહીં ? જબ આને જાને વાલોં સે પૂછા, સબ ને યેહી જવાબ દિયા કે હાં ફુલાં શબ ચાંદ કો હમ ને દો ટુકળે મેં દેખા. પસ બા વુજૂદ ઈસ કે, કે અબૂ જહલ ને ઔર અહલે મક્કા ને ખુદ અપની આંખોં સે દેખા ઔર બા વુજૂદ ઈતને ગવાહોં કે, કે ઉન્હોં ને ગવાહી દીં. વોહ બદ નસીબ ઈમાન ન લાયા ઔર યેહી કહતા રહા કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કા જાદૂ બહુત સખ્ત હૈ. યેહ મો'જિઝા દેખ કર હમારે હિન્દુસ્તાન કે ભટીન્ડા મેં રતન હિન્દી ઈમાન લે આએ ઔર સહાબી બને.

સૂરએ રહમાન

(389) આયત નં. 1-2 અલ્લાહ ને મહબૂબ કો કુરઆન સિખાયા

اَلرَّحْمٰنُ ۙ﴿۱﴾ عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ ؕ﴿۲﴾

તર્જમા : રહમાન ને અપને મહબૂબ કો કુરઆન સિખા દિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ આયત **"ઉસ્જુદુ લિર્રહમાનિ"** નાઝિલ હુઈ તો કુફ્ફાર ને કહા કે રહમાન ક્યા હૈ ? હમ નહીં જાનતે, ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા ને યેહ સૂરત નાઝિલ ફરમાઈ કે રહમાન જિસ કા તુમ ઈન્કાર કરતે હો વોહ વહી હૈ જિસ ને કુરઆન નાઝિલ ફરમાયા ઔર મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો સિખાયા.

ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે અહલે મક્કા ને જબ કહા કે કોઈ બશર મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો સિખાતા હૈ તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ કે ખુદ રબ્બે કાએનાત હુઝૂર કો સિખાતા હૈ.

સૂરએ હદીદ

(390) આયત નં. 10 શાને સહાબા عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان

وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوْا فِیْ سَبِیْلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِیْرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِؕ لَا یَسْتَوِیْ مِنْكُمْ مَّنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقٰتَلَؕ

તર્જમા : ઔર તુમ્હેં ક્યા હુવા કે અલ્લાહ કી રાહ મેં ખર્ચ ન કરો હાલાંકે આસ્માનો ઝમીન સબ કા વારિસ અલ્લાહ હી હૈ તુમ મેં બરાબર નહીં વોહ જિન્હોં ને ફત્હે મક્કા સે પહલે ખર્ચ કિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ મુસલમાન તા'દાદ મેં કમ ઔર કમઝોર થે કે વોહ મુહાજિરીનો અન્સાર મેં સે સાબિકીને અવ્વલીન હૈં ઉન કે હક મેં નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે અગર તુમ મેં સે કોઈ ઉહુદ પહાળ કે બરાબર સોના ખર્ચ કર દે તબ ભી ઉન કે એક મુઠ્ઠી જવ કે બરાબર ન હો સકે.

કલ્બી કા કહના હૈ કે યેહ આયત સય્યિદુના સિદ્દીકે અકબર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે વોહ સબ સે પહલે ઈસ્લામ લાએ ઔર અપના માલ ખર્ચ કિયા ઔર હુઝૂર કી હિમાયત કી.

(391) આયત નં. 16 રોના ઝિયાદા બેહતર હૈ

اَلَمْ یَاْنِ لِلَّذِیْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّۙ

તર્જમા : ક્યા અભી ઈમાન વાલોં કો વોહ વક્ત નહીં આયા કે ઉન કે દિલ અલ્લાહ કી યાદ સે ઔર જો ઉતારા ગયા ઉસ સે ઝુક જાએં (દિલ મોમ હો જાએ).

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઉમ્મુલ મોમિનીન આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہَا સે રિવાયત હૈ કે નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم હુજરા મુબારક સે બાહર તશરીફ લાએ તો મુસલમાનોં કો દેખા કે આપસ મેં હંસ રહે હૈં. ફરમાયા કે તુમ હંસતે હો ? અભી તક તુમ્હારે રબ કી તરફ સે અમાન નહીં આઈ ઔર તુમ્હારે હંસને પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ઈસ હંસી કા કફ્ફારા ક્યા હૈ ? ફરમાયા : ઈતના હી રોના. અલ મુખ્તસર, સબ કો ખુદા સે ડરના ચાહિયે ઔર ઈખ્લાસ કો અપના શિઆર બના લેના ચાહિયે.

પારહ 28 સૂરએ મુજાદલા

(392) આયત નં. 8 હુઝૂર કો ગાલી બકને વાલે

وَاِذَا جَآءُوۡكَ حَيَّوۡكَ بِمَا لَمۡ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ ۙ وَيَقُوۡلُوۡنَ فِىۡۤ اَنۡفُسِهِمۡ لَوۡلَا يُعَذِّبُنَا

તર્જમા : ઔર જબ આએ તુમ્હારે પાસ તો સલામ કિયા ઐસે લફ્ઝોં મેં કે સલામ કરાર નહીં દિયા તુમ્હારે લિયે અલ્લાહ ને ઔર અપને જી મેં કહતે હૈં કે હમ પર અઝાબ ક્યૂં નહીં આતા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે યહૂદ રસૂલે મકબૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આએ ઔર કહા કે **"અસ્સામુ અલયકુમ"** (સામ મૌત કો કહતે હૈં) હઝરત ને ઉન કો ફરમાયા : **"વ અલયકુમ"** હઝરતે બીબી આઈશા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہَا ને યહૂદ કા કલામ સુના તો ફરમાયા : **"અસ્સામુ અલયકુમ વ લઅનકુમુલ્લાહ વ ગદબલ્લાહુ અલયકુમ"** યા'ની તુમ્હેં મૌત આએ ઔર તુમ પર અલ્લાહ કી લા'નત વ ગઝબ. તો હુઝૂર ને ફરમાયા : એ આઈશા ! આદત નર્મ કરો.

હઝરતે બીબી આઈશા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہَا ને ફરમાયા : યા રસૂલલ્લાહ ! ક્યા આપ ને ન સુના કે ઉન્હોં ને ક્યા કહા ? હઝરત ને ફરમાયા : એ આઈશા ! મગર તુમ ને વોહ નહીં સુના જો મૈં ને કહા ઔર રદ કિયા ? યા'ની મૈં ને ભી તો કહા : **"વ અલયકુમ"** યા'ની ઉન કી બાત ઉન પર લૌટા દી ઔર મેરી બાત ઉન કે હક મેં મકબૂલ હૈ, ઉન કી બાત મેરે બારે મેં નહીં. તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

(393) આયત નં. 12 એક ઐસી આયત જિસ પર સિર્ફ મૌલા અલી ને અમલ કિયા

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُوْلَ فَقَدِّمُوْا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوٰىكُمْ صَدَقَةً ؕ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! જબ તુમ રસૂલ સે પોશીદા બાત કરના ચાહો તો અપની સરગોશી કે આગે પહલે સદકા દે દો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે લોગ હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી સરગોશી મેં હર કિસ્મ કી ખબરેં પૂછતે ઔર બ કસરત સુવાલાત કરતે ઔર ઉસ કા જવાબ ચાહતે તો ઉન કો બારગાહે નબવી કા વકાર સમઝાને કે લિયે ઔર બ કસરત સુવાલોં સે રોકને કે લિયે યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ પર હઝરતે અલી મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ ને અમલ કિયા.

હદીસ મેં હૈ કે યેહ મનાઈ (રોકના) દસ દિન રાત રહી. હઝરતે અલી کَرَّمَ اللّٰہُ تَعَالٰی وَجْهَهُ الْکَرِیْم કે પાસ સોને કા એક દીનાર થા, આપ ને ઈસે દસ દિરહમ મેં બેચા. હર રોઝ એક દિરહમ પહલે સદકા દેતે ઔર કુછ પૂછતે. ઈસ કે બા'દ યેહ હુક્મ મન્સૂખ હો ગયા. અલ ગરઝ જબ હુક્મ નાઝિલ હુવા તો હઝરતે અલી મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે સિવા કિસી ને ઉસ પર અમલ ન કિયા ઔર યેહ બાત મૌલા અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ કે મનાકિબ મેં સે હૈ. એક કૌલ યેહ

ભી હૈ કે યેહ હુક્મ સિર્ફ એક સાઅત દિન કો રહા. હઝરતે અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ને ઉસ પર અમલ કર લિયા, ફિર યેહ હુક્મ ઉઠા લિયા ગયા. હઝરત ને જો સુવાલાત પૂછે ઔર જવાબ પાએ વોહ યેહ હૈં.

અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم વફા ક્યા હૈ ?

જવાબ મિલા : તૌહીદ ઔર તૌહીદ કી શહાદત દેના.

અર્ઝ કિયા : ફસાદ ક્યા હૈ ?

જવાબ મિલા : કુફ્રો શિર્ક.

અર્ઝ કિયા : હક ક્યા હૈ ?

જવાબ મિલા : ઈસ્લામ વ કુરઆન ઔર વિલાયત જબ તુઝે મિલે.

અર્ઝ કિયા : હિલા ક્યા હૈ ?

જવાબ મિલા : તર્કે હિલા

અર્ઝ કિયા : મુઝ પર ક્યા લાઝિમ હૈ ?

જવાબ મિલા : અલ્લાહ વ રસૂલ કી ઈતાઅત.

અર્ઝ કિયા : અલ્લાહ તઆલા સે કૈસે દુઆ માંગૂં ?

જવાબ મિલા : સિદ્ક વ યકીન કે સાથ.

અર્ઝ કિયા : ક્યા માંગૂં ?

જવાબ મિલા : આકિબત.

અર્ઝ કિયા : અપની નજાત કે લિયે ક્યા કરૂં ?

જવાબ મિલા : હલાલ ખા ઔર સચ બોલ.

અર્ઝ કિયા : સુરૂર ક્યા હૈ ?

જવાબ મિલા : જન્નત.

અર્ઝ કિયા : રાહત ક્યા હૈ ?

જવાબ મિલા : અલ્લાહ કા દીદાર.

જબ મૌલા અલી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ઈન સુવાલોં સે ફારિગ હુએ તો યેહ હુક્મ મન્સૂખ હો ગયા.

(394) આયત નં. 14 મુનાફિકોં કી પહચાન

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ؕ

તર્જમા : ક્યા તુમ ને ઉન્હેં નહીં દેખા જિન્હોં ને દોસ્તી કી ઐસી કૌમ સે જિન પર અલ્લાહ કા ગઝબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હદીસ મેં હૈ કે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને નબતલ એક મુનાફિક થા ઔર રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પાસ બૈઠતા થા ઔર આપ કી બાતેં યહૂદ સે કહ દિયા કરતા થા. એક દિન હઝરત હુજૂરાતે તાહિરાત મેં સે એક હુજરે મેં તશરીફ ફરમા થે. ઔર સહાબા કા એક ગિરોહ ભી હાઝિરે ખિદમત થા. હઝરત ને ફરમાયા કે એક મર્દ આએગા, ઉસ કા દિલ સરકશ ઔર મુતકબ્બિર હૈં ઔર વોહ શૈતાન કી નિગાહ સે દેખતા હૈ. ઐસે હી ઈબ્ને નબતલ આયા. હઝરત ને ફરમાયા : તૂ મુઝે ગાલી ક્યૂં દેતા હૈ ? ઔર ફુલાં ઔર ફુલાં તેરે યાર ક્યૂં મુઝે સખ્ત કહતે હૈં ? પસ ઈબ્ને નબતલ ઔર ઉસ કે યારોં ને કસમ ખા લી કે હમ ને હરગિઝ યેહ બે અદબી નહીં કી હૈ તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ હશ્ર

(395) આયત નં. 1-2 યહૂદિયોં કા મક્રો ફરેબ દગાબાઝિયાં

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ۝ هُوَ الَّذِىْٓ اَخْرَجَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ؕ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَّخْرُجُوْا وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مَّانِعَتُهُمْ حُصُوْنُهُمْ مِّنَ اللّٰهِ فَاَتٰهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوْا ۗ

તર્જમા : અલ્લાહ કી પાકી બોલતા હૈ જો કુછ આસ્માનો ઝમીન મેં હૈ ઔર વોહી ઈઝ્ઝત વાલા, હિક્મત વાલા હૈ, વોહી હૈ જિસ ને કાફિર કિતાબિયોં કો ઉન કે ઘરોં સે નિકાલા ઉન કે

પહલે હશ્ર કે લિયે ઔર તુમ્હેં ગુમાન ન થા કે વોહ નિકલેંગે ઔર વોહ સમઝતે થે કે ઉન કે કિલે ઉન્હેં અલ્લાહ સે બચા લેંગે, તો અલ્લાહ કા હુક્મ ઉન પર વહાં સે આયા જિસ કા ઉન કો વહમો ગુમાન ભી ન થા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ સૂરત બની નુઝૈર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. યેહ લોગ યહૂદી થે. જબ નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم મદીને તય્યિબા મેં રૌનક અફરોઝ હુએ તો ઉન્હોં ને હુઝૂર સે ઈસ શર્ત પર સુલહ કી કે ન આપ કે સાથ હો કર કિસી સે લળે ઔર ન કિસી કે સાથ હો કર આપ સે લળે. જબ જંગે બદ્ર મેં મુસલમાનોં કી ફત્હ હુઈ તો બની નુઝૈર ને કહા કે યેહ વોહી નબી હૈં જિન કી સિફત તૌરૈત મેં હૈ. ફિર જબ જંગે ઉહુદ મેં મુસલમાનોં કો તક્લીફ પહુંચી તો વોહ શક મેં પળે ઔર ઉન્હોં ને હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઔર આપ કે સાથિયોં કે સાથ અદાવત કા ઈઝહાર કિયા ઔર જો મુઆહદા કિયા થા ઉસે તોળ દિયા. યહાં તક કે ઉન કા એક સરદાર કા'બ બિન અશરફ ચાલીસ સુવારોં કો લે કર મક્કએ મુકર્રમા પહુંચા ઔર કુરૈશ કે સરદારોં સે રસૂલે કરીમ કે ખિલાફ લળને કા મુઆહદા કિયા.

અલ્લાહ તઆલા કે ઈલ્મ દેને સે હુઝૂર ઈસ હાલ પર મુત્તલઅ થે ઔર જબ બનૂ નુઝૈર ને ખિયાનત ઔર અહદ શિકની કી તો હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મુહમ્મદ બિન મુસ્લિમા અન્સારી કો હુક્મ દિયા ઔર ઉન્હોં ને કા'બ બિન અશરફ કો કત્લ કર દિયા. ઉન સે એક ઔર ખિયાનત યેહ વાકેઅ હુઈ કે :

રિવાયત હૈ કે હઝરતે રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હિજરી સિન 4 મેં સહાબા કી એક જમાઅત કે સાથ 2 મર્દોં કી દિયત કે લિયે યહૂદી બનૂ નુઝૈર કે મહલ્લે મેં તશરીફ લે ગએ. જબ આપ યહૂદ કે ઘર કી દિવાર સે પીઠ લગા કર બૈઠે, યહૂદ એક બળા પથ્થર છત પર લે ગએ કે હુઝૂર પર ઉપર સે ડાલ દેં, ફૌરન હી

હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام ને આપ કો ખબર દી ઔર આપ મદીનએ મુનવ્વરા વાપસ આ ગએ ઔર યહૂદ કો કહલવાયા કે તુમ્હારી ગદ્દારી ઝાહિર હો ચુકી તો તુમ હમારે શહર વ દયાર સે નિકલ જાઓ ઔર આપ ને ઉન કો દસ દિન કી મોહલત દી ઔર વોહ સામાને સફર મુહય્યા કરને મેં મશ્ગૂલ હુએ.

ઉધર ઈબ્ને ઉબય જો મુનાફિકોં કા પેશ્વા થા. ઉસ ને કિસી કો યહૂદ કે પાસ ભેજા કે તુમ લોગ અપને ઘરોં સે ન નિકલો ઔર અપને કિલોં મેં પનાહ લિયે રહો. મૈં અપની કૌમ સે દો હઝાર આદમિયોં સમેત તુમ્હારા મુઈનો મદદગાર હૂં. યહૂદ ઈસ મુનાફિક કી બાત પર મગરૂર હો કર બાગી હો ગએ ઔર યેહ ખબર હુઝૂર કો પહુંચી. આપ એક ગિરૌહ લે કર ઉન પર પહુંચે ઔર 15 દિન તક ઉન કા મુહાસરા કિયા, ઉસ મુનાફિક ને વા'દા વફા ન કિયા ઔર કુછ મદદ ન કી. આખિર યહૂદ ને ઉસ ખૌફ ઔર હિરાસ કી વજહ સે જિલા વતન હોના કબૂલ કિયા.

ઔર જબ શહર બદર હોના ઉન્હોં ને કબૂલ કર લિયા તો આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે યેહ શર્ત હૈ કે અપને હથિયાર છોળ જાઓ ઔર તુમ્હારે જાનવર જિસ કદર માલ ઉઠા સકેં, ઉતના ઉન પર લાદ કર લે જાઓ, યેહ અમ્ર કરાર પાયા ઔર અલ્લાહ તઆલા ને યેહ સૂરત નાઝિલ ફરમાઈ.

યેહ ભી રિવાયત હૈ કે યહૂદ જબ વતન છોળને પર આમાદા હુએ ઔર સમઝે કે હમારે મકાનાત મોમિનોં કે કબ્ઝે મેં આએંગે તો અપને મકાન ખોદતે થે ઔર જો દરવાઝા ઔર લકળી ઔર પથ્થર ઉન્હેં અચ્છા મા'લૂમ હોતા ઉસે અપની જગહ સે ઉખાળ કર ચાહતે કે ઉસે અપને સાથ લે જાએં તો છે સૌ ઊંટ લાદ કર અપને કો આરાસ્તા કિયા ઔર બનાવટ ઔર તસન્નોં કા મુઝાહરા કરતે હુએ દફ બજાતે ઔર ગાતે હુએ મદીનએ મુનવ્વરા સે બાહર નિકલે. બા'ઝ તો ઉન મેં સે વિલાયતે શામ ગએ ઔર બા'ઝ ખૈબર કી તરફ ગએ.

(396) આયત નં. 5-6 હુઝૂર કે દુશ્મનોં કી રુસ્વાઈ

مَا قَطَعْتُمْ مِّنْ لِّيْنَةٍ اَوْ تَرَكْتُمُوْهَا قَآئِمَةً عَلٰٓى اُصُوْلِهَا فَبِاِذْنِ اللّٰهِ وَلِيُخْزِيَ الْفٰسِقِيْنَ۝۵ وَمَآ اَفَآءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مِنْهُمْ

તર્જમા : જો દરખ્ત તુમ ને કાટે યા જો ઉન કી જળો પર છોળ દિયે, યેહ સબ અલ્લાહ કી ઈજાઝત સે થા ઔર યેહ ઈસ લિયે કે ફાસિકોં કો રુસ્વા કરે ઔર અલ્લાહ ને ઉન સે અપને રસૂલ કો ગનીમત દિલાઈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ બનૂ નુઝૈર જિલા વતન હુએ તો સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કે દરખ્ત કાટને ઔર ઉન કો જલા દેને કા હુક્મ દિયા, ઈસ પર વોહ દુશ્મને ખુદા બહુત ઘબરાએ ઔર રન્જીદા હુએ ઔર કહને લગે, ક્યા તુમ્હારી કિતાબ મેં ઈસ કા હુક્મ હૈ ?

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ ઔર અબુલ્લૈસ માઝિની رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا ઈસ દરખ્ત કાટને ઔર જલાને પર મા'મૂર હુએ તો અબુલ્લૈસ અચ્છે દરખ્ત કાટતે ઔર કહતે, મૈં ઈન્હેં કાટ કર મુનાફિકોં કા દિલ તોળતા હૂં ઔર અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને સલામ رَضِيَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ઉન મેં સે બળે બળે દરખ્ત કાટતે ઔર કહતે કે મૈં જાનતા હૂં કે

અલ્લાહ તઆલા યેહ ખુર્મે કે દરખ્ત મુસલમાનોં કે હાથ મેં ફેર દેગા. તો જો દરખ્ત બેહતર હૈ ઉસે મૈં મુસલમાનોં કે લિયે છોળતા હૂં. ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઈસ મેં બતાયા ગયા કે મુસલમાનોં મેં જો દરખ્ત કાટને વાલે હૈં, ઉન કા અમલ ભી દુરુસ્ત હૈ ઔર જો દરખ્ત કાટના નહીં ચાહતે વોહ ભી ઠીક હૈ યા'ની સહીહ કહતે હૈં ક્યૂંકે દરખ્ત કાટના યા છોળ દેના દોનોં અલ્લાહ તઆલા કે ઈઝ્નો ઈજાઝત સે હૈ.

(397) આયત નં. 9 ખુદ તકલીફ ઉઠા કર દૂસરોં કો અતા કરને વાલે

وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ۝۹

તર્જમા : ઔર જો અપને નફ્સ કો લાલચ સે બચાયા ગયા વોહી કામયાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ બનૂ નુઝૈર જિલા વતન હુએ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને માલે ગનીમત કે તક્સીમ કા ઈખ્તિયાર હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કે હવાલે કિયા તો સરકાર ને અન્સાર કો તલબ કિયા ઔર ઉન્હોં ને મુહાજિરીન કે સાથ જો ઈઆનત કી ઔર ઈમદાદ ઔર એહસાન કિયા થા વોહ બયાન ફરમાયા. ફિર ફરમાયા કે અગર તુમ ચાહો તો બનૂ નુઝૈર કા માલ મૈં તુમ સબ મેં તક્સીમ કર દૂં ઔર મુહાજિર લોગ બ દસ્તૂરે સાબિક તુમ્હારે ગિરૌહ મેં રહેં ઔર અગર તુમ ચાહો તો યેહ માલ મૈં ખાસ મુહાજિરોં હી કો દે દૂં ઔર વોહ તુમ્હારે ઘરોં સે નિકલ કર અપને ઉમૂરે મા'શિયત કે બન્દો બસ્ત મેં મશ્ગૂલ હો જાએં.

પસ હઝરતે સા'દ બિન અબી વક્કાસ ઔર સઈદ બિન મુઆઝ ઔર સઈદ બિન ઉબાદા رَضِیَ اللهُ تَعَالٰی عَنْهُم જો કે અહલે મદીના કે પેશ્વા વ સરદાર થે, ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم હમારા જી તો યેહ ચાહતા હૈ કે યેહ માલ આપ મુહાજિરોં મેં તક્સીમ કર દેં ઔર જિસ તરહ વોહ હમારે ઘર મેં રહતે હૈં, રહે ઈસ વાસ્તે કે હમારે ઘરોં મેં ઈસી કે સબબ સે નૂર હૈ. પસ રસૂલે મક્બૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم ને અન્સાર કે હક મેં દુઆ ફરમાઈ ઔર હક તઆલા ને ઉન કી શાન મેં યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَالِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં એક ભૂકા શખ્સ આયા. હુઝૂર ને અઝવાજે મુતહ્હરાત કે હુજરોં પર મા'લૂમ કરાયા કે ક્યા ખાને કી કોઈ ચીઝ હૈ ? મા'લૂમ હુવા કે કિસી બીબી સાહિબા કે પાસ કુછ નહીં હૈ તો હુઝૂર ને સહાબા કો ફરમાયા કે જો ઈસ કો મેહમાન બનાએ, અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર રહમત ફરમાએ. હઝરતે અબૂ તલ્હા અન્સારી ખળે હો ગએ ઔર હુઝૂર સે ઈજાઝત લે કર મેહમાન કો અપને ઘર લે ગએ.

ઘર જા કર બીબી સે ફરમાયા : ખાને કો કુછ હૈ ? ઉન્હોં ને કહા : કુછ નહીં હૈ. સિર્ફ બચ્ચોં કે લિયે થોળા સા ખાના હૈ. હઝરતે અબૂ તલ્હા ને ફરમાયા : બચ્ચોં કો બેહલા ફુસ્લા કર સુલા દો ઔર જબ મેહમાન ખાને બૈઠે તો ચરાગ દુરુસ્ત કરને કે બહાને ચરાગ બુઝા દો, તાકે વોહ અચ્છી તરહ ખા લે. યેહ તજવીઝ ઈસ લિયે કે મેહમાન કો પતા ન ચલે કે અહલે ખાના ઉસ કે સાથ ખાના નહીં ખા રહે હૈં, અગર ઉસે પતા ચલ જાએગા તો વોહ ઈસરાર કરેગા ઔર ભૂકા રહ જાએગા. ઈસ તરહ મેહમાન કો ખિલાયા ઔર ઉન સાહિબોં ને ભૂકે રહ કર રાત ગુઝારી.

જબ સુબ્હ હુઈ ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર આએ તો સરકાર ને ફરમાયા : રાત ફુલાં ઔર ફુલાં લોગોં મેં અજીબ મુઆમલા પેશ આયા ઔર અલ્લાહ હમ સે બહુત રાઝી હૈ ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(398) આયત નં. 10 સહાબએ કિરામ કો ગાલી દેને વાલે

وَالَّذِيْنَ جَآءُوْ مِنْۢ بَعْدِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِاِخْوَانِنَا الَّذِيْنَ سَبَقُوْنَا بِالْاِيْمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِيْ قُلُوْبِنَا غِلًّا

તર્જમા : ઔર જો ઉન કે બા'દ આએ, દુઆ કરતે હૈં કે પરવર દિગાર ! હમેં બખ્શ દે ઔર હમારે ભાઈયોં કો જો હમ સે પહલે ઈમાન લાએ ઔર હમારે દિલ મેં ઉન કે લિયે કુછ કીના ન રખ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઔર યેહ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સહાબા હૈં જો પહલે ઈમાન લાને વાલે હૈં. ઉલમા ફરમાતે હૈં કે જિસ કિસી કો સહાબએ કિરામ عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان મેં સે કિસી એક સે ભી દિલ મેં કીના હો વોહ ઈસ આયત વાલોં મેં સે નહીં ઔર ઈસ બાત મે મહરૂમ હૈ.

સાહિબે અન્વાર ને ફરમાયા હૈ કે હક તઆલા ને મુસલમાનોં કે તીન મર્તબે કિયે હૈં : મુહાજિર, અન્સાર ઔર તાબેઈન

કે યેહ હઝરાત દિલ કી સાદગી ઔર તીનત કી પાકી સે મૌસૂફ હૈં. મોમિન મેં સે જો ભી ઈસ સિફત પર ન હો વોહ મોમિન કી કિસ્મોં સે બાહર હૈ.

હઝરતે ઉમ્મુલ મોમિનીન આઈશા સિદ્દીકા رَضِیَ اللہُ تَعَالٰی عَنۡہَا ને ફરમાયા કે લોગોં કો હુક્મ તો યેહ દિયા ગયા કે સહાબએ કિરામ عَلَیۡہِمُ الرِّضۡوَان કે લિયે ઈસ્તિગ્ફાર કરેં ઔર યેહ હૈં કે ગાલિયાં દેતે હૈં.

સૂરએ મુમ્તહિના

(399) આયત નં. 1 બદ્રી સહાબા કો અલ્લાહ મુઆફ કર ચુકા હૈ

یَاۤاَیُّهَا الَّذِیۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تَتَّخِذُوۡا عَدُوِّیۡ وَعَدُوَّكُمۡ اَوۡلِیَآءَ تُلۡقُوۡنَ اِلَیۡهِمۡ بِالۡمَوَدَّةِ وَقَدۡ كَفَرُوۡا بِمَا جَآءَكُمۡ مِّنَ الۡحَقِّ ۚ

તર્જમા : ઐ ઈમાન વાલો ! મેરે ઔર અપને દુશ્મનોં કો દોસ્ત ન બનાઓ, તુમ ઉન્હેં ખબર પહુંચાતે હો દોસ્તી સે, હાલાંકે વોહ ઉસ હક સે મુન્કિર હૈ જો તુમ્હારે પાસ આયા.

શાને નુઝૂલ : બની હાશિમ કે ખાનદાન કી એક બાન્દી સારહ મદીનએ તય્યિબા મેં સરકાર صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં હાઝિર હુઈ જબ કે હુઝૂર ફત્હે મક્કા કે લિયે સામાન ફરમા રહે થે.

હુઝૂર ને ઉસે ફરમાયા : ક્યા તૂ મુસલમાન હો કર આઈ ? ઉસ ને કહા : નહીં. ફરમાયા : ક્યા હિજરત કર કે આઈ ? બોલી નહીં. ફરમાયા : ફિર ક્યૂં આઈ ? જવાબ દિયા, મોહતાજી થી, તંગ આકે આઈ હૂં. બની અબ્દુલ મુત્તલિબ ને ઉન કી મદદ કી, કપડે બનાએ સામાન દિયા.

હાતિબ બિન અબી બલ્તઆ ઉસ સે મિલે, વોહ બદ્રી સહાબી થે, મુહાજિર થે. ઉન્હોં ને ઉસ કો દસ દીનાર દિયે, એક ચાદર દી ઔર એક ખત અહલે મક્કા કે પાસ ઉસ કી મા'રિફત ભેજા. જિસ કા મઝમૂન યેહ થા કે સય્યિદે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

તુમ પર હમ્લે કા ઈરાદા રખતે હૈં. તુમ સે અપને બચાવ કી જો ભી તદબીર બન સકે, વોહ કર લો. સારહ યેહ ખત લે કર રવાના હુઈ. અલ્લાહ તઆલા ને અપને હબીબ કો ઈસ કી ખબર દે દી.

હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે અલી, હઝરતે મિક્દાદ ઔર હઝરતે ઝુબૈર رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُم કો હુક્મ દિયા ઔર વોહ ઘોળોં પર રવાના હુએ. આપ ને ફરમાયા : મકામે રૌઝએ ખાખ પર તુમ્હેં એક મુસાફિર ઔરત મિલેગી, ઉસ કે પાસ હાતિબ બિન અબૂ બલ્તઆ કા ખત હૈ, વોહ ખત ઉસ સે લે લો ઔર ઉસે છોળ દો ઔર અગર વોહ ઈન્કાર કરે તો ઉસ કી ગરદન માર દો. યેહ હઝરાત રવાના હુએ ઔર ઉસ ઔરત કો ઠીક ઉસી મકામ પર પાયા જહાં સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા થા. ઉસ સે ખત માંગા, ઉસ ને ઈન્કાર કર દિયા ઔર કસમ ખા ગઈ. સહાબા ને વાપસી કા કસ્દ કિયા.

હઝરતે અલી મુર્તઝા رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ ને બ કસમ ફરમાયા કે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખબર ખિલાફે વાકિઆ હો હી નહીં સકતી ઔર તલ્વાર નિકાલ કર ઔરત સે ફરમાયા કે ખત નિકાલ યા ગરદન રખ. જબ ઉસ ને દેખા કે હઝરત બિલ્કુલ આમાદએ કત્લ હૈં તો ઉસ ને અપને ઝૂળે મેં સે ખત નિકાલા. યેહ લોગ વોહ ખત હુઝૂરે પાક صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં લે આએ.

હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હાતિબ رَضِىَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُ કો તલબ કિયા ઔર પૂછા, તૂને ઐસા ક્યૂં કિયા ? ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ ! મૈં જબ સે ઈસ્લામ લાયા તબ સે મૈં ને કભી કુફ્ર નહીં કિયા. ઔર જબ સે હુઝૂર કી નિયાઝમન્દી મયસ્સર આઈ મૈં ને કભી ખિયાનત નહીં કી લેકિન બાત યેહ હૈ કે મૈં કુરૈશ મેં રહતા થા, મેરે સિવા જો મુહાજિરીન હૈ ઉન કે મક્કે મેં રિશ્તેદાર હૈં, જો ઉન કે ઘરબાર કી નિગરાની કરતે હૈં, મુઝે અપને ઘર વાલોં કા

અન્દેશા થા, ઈસ લિયે મૈં ને યેહ ચાહા કે મૈં અહલે મક્કા પર કુછ એહસાન કરૂં તાકે વોહ મેરે ઘર વાલોં કો ન સતાએં.

મૈં યેહ ભી જાનતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા અહલે મક્કા પર અઝાબ નાઝિલ કરને વાલા હૈ. મેરા ખત ઉન કો ન બચા પાએગા. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ઉન કા ઉઝ્ર કબૂલ કર લિયા ઔર ઉન કી તસ્દીક કી, હઝરતે ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ખળે હુએ ઔર અર્ઝ કી યા રસૂલલ્લાહ ! મુઝે ઈજાઝત દીજિયે મૈં ઈસ મુનાફિક કી ગરદન ઉળા દૂં. હુઝૂર ને ફરમાયા : એ ઉમર ! અલ્લાહ તઆલા સબ જાનતા હૈ, જબ હી તો ઉસ ને અહલે બદ્ર કે બારે મેં ફરમાયા : ''જો ચાહો કરો. મૈં ને તુમ્હેં બખ્શ દિયા'' યેહ સુન કર ફારૂકે આ'ઝમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه રો પળે ઉન કી આંખોં સે આંસૂ જારી હો ગએ ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(400) આયત નં. 7 અલ્લાહ ચાહે તો દુશ્મન કો ભી દોસ્ત બના દે

عَسَى اللّٰهُ اَنْ یَّجْعَلَ بَیْنَكُمْ وَ بَیْنَ الَّذِیْنَ عَادَیْتُمْ مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ؕ
وَ اللّٰهُ قَدِیْرٌ ؕ

તર્જમા : કરીબ હૈ કે અલ્લાહ તુમ મેં ઔર ઉન મેં જો તુમ્હારે દુશ્મન હૈં દોસ્તી કર દે ઔર અલ્લાહ કાદિર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ કાફિરોં સે દૂરી અપનાને કે મુતઅલ્લિક આયત નાઝિલ હુઈ તો મોમિનોં ને કરાબત દારોં કી અદાવત મેં તશદ્દુદ કિયા ઔર ઉન સે બેઝાર હુએ, તો અલ્લાહ તઆલા ને ફરમાયા : જો ઐસા કાફિર હૈ જો ન લળે, યા તુમ સે લળને વાલે કો મદદ ન કરે ઉન સે અચ્છા સુલૂક કરો, કરીબ હૈ કે અલ્લાહ ઉન કો તૌબા કી તૌફીક દે ઔર તુમ્હારે દોસ્ત બના દે.

હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُمَا ને ફરમાયા કે યેહ આયત ખુઝાઆ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ કે ઉસ ને રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે ઈસ શર્ત પર સુલહ કી થી કે ન આપ સે લળેંગે ઔર ન આપ કે મુખાલિફ કી મદદ કરેંગે, અલ્લાહ તઆલા ને ઉન લોગોં કે સાથ નેક સુલૂક કરને કી ઈજાઝત દી.

હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઝુબૈર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُ ને ફરમાયા કે યેહ આયત ઉન કી વાલિદા અસ્મા બિન્તે અબૂ બક્ર સિદ્દીક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنۡہُمَا કે હક મેં નાઝિલ હુઈ, ઉન કી વાલિદા મદીનએ તય્યિબા મેં તોહફે વગૈરા લે કર આઈ થી ઔર વોહ મુશ્રિકા થી તો હઝરતે અસ્મા ને ઉન કે હદિયે કબૂલ ન કિયે ઔર ઉન્હેં અપને ઘર મેં આને કી ઈજાઝત ન દી. ઉન્હોં ને રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે પૂછા કે ક્યા હુક્મ હૈ ? તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. તો રસૂલે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیۡہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ઉન કો ઈજાઝત દી કે ઉન્હેં ઘર મેં બુલાએં ઉન કે હદિયે કબૂલ કરેં ઔર ઉન કે સાથ નેક સુલૂક કરેં.

ઔર હુવા યેહ કે અબૂ સુફયાન, સુહૈલ બિન અમ્ર, હકીમ બિન હિઝામ વગૈરા રુઉસાએ અરબ જો મુસલમાનોં કે બળે દુશ્મન થે, ઉન્હોં ને ઈસ્લામ કબૂલ કર લિયા ઔર લોગોં કો ઉન કે સાથ કામિલ મહબ્બત પૈદા હુઈ.

(401) આયત નં. 13 યહૂદો નસારા સે દોસ્તી ન કરો

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيۡنَ اٰمَنُوۡا لَا تَتَوَلَّوۡا قَوۡمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيۡهِمۡ

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! ઉન લોગોં સે દોસ્તી ન કરો જિન પર અલ્લાહ કા ગઝબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બા'ઝ મુસલમાન દુન્યવી ફાઈદા હાસિલ કરને કે લિયે યહૂદ સે દોસ્તી કરતે થે ઔર ઉન તક કુછ બાતેં, કુછ ખબરેં પહુંચાતે થે, ઉન કે બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે કાફિરોં સે દોસ્તી ન કરો.

સૂરએ સફ

(402) આયત નં. 8 ચાહતે હૈં કે અલ્લાહ કા નૂર અપને મુંહોં સે બુઝા દે

يُرِيْدُوْنَ لِيُطْفِـُٔوْا نُوْرَ اللّٰهِ بِاَفْوَاهِهِمْ وَاللّٰهُ مُتِمُّ نُوْرِهٖ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ۝۸

તર્જમા : ચાહતે હૈં કે અલ્લાહ કા નૂર અપને મુંહોં સે બુઝા દે ઔર અલ્લાહ કો અપના નૂર પૂરા કરના હૈ, ભલે બુરા માનેં કાફિર.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : લિબાસ મેં હૈ કે ચન્દ રોઝ હુઝૂર પર વહી નહીં આઈ તો કા'બ બિન અશરફ ને કહા કે ખુશ ખબરી હો તુમ પર એ યહૂદિયો ! કે મુહમ્મદ કે ખુદા ને ઉસ કા નૂર બુઝા દિયા ઔર ઉસ કા કામ પૂરા ન હોગા. યેહ બાત લોગોં ને આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અર્ઝ કી : આપ કે દિલ મુબારક કો રન્જો મલાલ હુવા. પસ હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام ઉસ રન્જ કો દફઆ કરને કે લિયે યેહ આયત લે કર નાઝિલ હુએ.

સૂરએ જુમુઆ

(403) આયત નં. 9-10 જુમુઆ કે દિન અઝાન હોતે હી કારોબાર (Business) **છોળ દો**

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا نُوْدِيَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ يَّوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا اِلٰى ذِكْرِ اللّٰهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ؕ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ۝۹ فَاِذَا قُضِيَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوْا فِي الْاَرْضِ وَابْتَغُوْا مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ۝۱۰

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! જુમુઆ કે દિન જબ અઝાન હો ગઈ તો અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી તરફ જલ્દી કરો ઔર ખરીદો ફરોખ્ત છોળ દો. યેહ બેહતર હૈ તુમ્હારે લિયે અગર જાનો ઔર

માનો તો ફિર જબ નમાઝ પૂરી હો જાએ તો ઝમીન મેં ફૈલ જાઓ ઔર અલ્લાહ કા ફઝ્લ તલાશ કરો ઔર અલ્લાહ કો બહુત યાદ કરો કે કામયાબ હો જાઓ.

મઝહબે ઈમામે આ'ઝમ કે નઝદીક કૌલે સહીહ યેહ હૈ કે નમાઝ કી રગબત કરના ઔર ખરીદો ફરોખ્ત છોળ દેના વાજિબ હો જાતા હૈ ચાહે અઝાન કી અલગ અલગ જગહ સે દી જાતી હો.

રિવાયત હૈ કે એક દિન રસૂલે કરીમ ખુત્બા પઢતે થે. અચાનક દહયા કલ્બી કા એક કાફિલા મુલ્કે શામ કી તરફ સે આ પહુંચા. બહુત સા ગલ્લા લિયે હુએ થા. ઉસ વક્ત મદીનએ મુનવ્વરા મેં તંગી થી ઔર કાફિલા સહીહ સલામત આ પહુંચા તો ખુશી કા તબલ બજાતે થે. તબલ કી આવાઝ હાઝિરીને મજલિસ કે કાનોં મેં પહુંચી તો ગલ્લા ખરીદને કે લિયે લોગ મસ્જિદ સે બાહર નિકલ ગએ. ઔર કાફિલે કી તરફ ચલે. સિર્ફ 12 આદમિયોં કે સિવા કોઈ મસ્જિદ મેં ન રહા, ઉન ન નિકલને વાલોં મેં ખુલફાએ રાશિદીન ભી થે. રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે અગર તુમ સબ ચલે જાતે ઔર મસ્જિદ મેં કોઈ ન રહતા તો યહાં સે તુમ્હારી તરફ એક આગ રવાના હોતી ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ મુનાફિકૂન

(404) આયત નં. 1 મુનાફિક ઝરૂર ઝૂટે હૈં

وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ لَكٰذِبُوْنَ ①

તર્જમા : ઔર અલ્લાહ ગવાહી દેતા હૈ કે મુનાફિક ઝરૂર ઝૂટે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈબ્ને ઉબય મુનાફિક ખૂબ રૂ ખુશ બયાન આદમી થા ઔર ઉસ કે સાથ વાલે મુનાફિકીન ભી કરીબ કરીબ વૈસે હી થે. જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી મજલિસ શરીફ મેં હાઝિર હોતે તો ખૂબ બાતેં બનાતે.

ગઝવએ મુરૈસી સે ફારિગ હો કર જબ રસૂલે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ચાહે મુરૈસી પર કિયામ ફરમાયા તો વહાં દો સહાબિયોં મેં કુછ બાત પર ઝગળા પૈદા હુવા. ઔર નૌબત યહાં તક પહુંચી કે અન્સાર ઔર મુહાજિરીન કે દરમિયાન ફિત્ના પૈદા હો જાએ. ઇબ્ને ઉબય મુનાફિક ને ઇસ મૌકઅ પર નાશાઇસ્તા બાતેં કીં ઔર ગુસ્તાખી કી ઔર કહા કે મદીનએ તય્યિબા મેં પહુંચ કર હમારે ઇઝ્ઝત વાલે ઝલીલોં કો નિકાલ દેંગે ઔર અપની કૌમ સે કહને લગા કે અગર તુમ ઇન કો અપના ઝૂટા ખાના ન દો તો યેહ તુમ્હારી ગરદન પર સુવાર ન હોં, અબ ઉન પર કુછ ખર્ચ ન કરો તો યેહ મદીને સે ભાગ જાએં.

ઉસ કી યેહ નાશાઇસ્તા બક્વાસ સુન કર ઝૈદ બિન અકરમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કો તાબ ન રહ સકી. ઉન્હોં ને ઉસ સે ફરમાયા : ખુદા કી કસમ ! તૂ હી ઝલીલ હૈ, અપની કૌમ મેં બુગ્ઝ ડાલને વાલા ઔર હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે સર પર મે'રાજ કા તાજ હૈ. હઝરત રહમાન ને ઉન્હેં ઇઝ્ઝતો કુવ્વત દી હૈ, ઇબ્ને ઉબય ને કહા : ચૂપ, મૈં તો યેહ હંસી કે લિયે કહ રહા થા. હઝરતે ઝૈદ બિન અકરમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ને યેહ બાત નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બતાઇ.

હઝરતે ઉમર رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه ને ઉસ કે કત્લ કી ઇજાઝત ચાહી તો સરકાર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને મન્અ ફરમાયા. હુઝૂરે પાક ને ઇબ્ને ઉબય સે પૂછા કે તૂને યેહ બાતેં કહી થીં તો વોહ મુકર ગયા. કસમ ખા ગયા કે મૈં ને કુછ નહીં કહા. ઉસ કે સાથી જો મજલિસ શરીફ મેં હાઝિર થે, વોહ અર્ઝ કરને લગે, ઇબ્ને ઉબય બૂઢા શખ્સ હૈ, વોહ જો કહતા હૈ ઠીક કહતા હૈ, ઝૈદ બિન અકરમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કો શાયદ ધોકા હુવા.

અલ્લાહ તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઇ ઔર ઝૈદ બિન અકરમ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કે કૌલ કી સચ્ચાઇ ઔર ઇબ્ને ઉબય કા ઝૂટ સાબિત હુવા તો ઉસ સે કહા ગયા કે જા, સય્યિદે આલમ

صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં જા, કે વોહ તેરે લિયે અલ્લાહ સે મુઆફી ચાહેં. તો ઉસ ને ગરદન ફેરી ઔર કહને લગા, તુમ ને કહા, ઈમાન લા, તો મૈં ઈમાન લે આયા, તુમ ને કહા, ઝકાત દો તો મૈં ને ઝકાત દી, અબ ક્યા યેહી બાકી રહ ગયા હૈ ? કે મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કો સજદા કરૂં ? ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ. ઈસ આયત શરીફ કે નાઝિલ હોને કે ચન્દ રોઝ બા'દ વોહ મુનાફિક અપને નિફાક કી હાલત મેં મર ગયા.

સૂરએ તગાબૂન

(405) આયત નં. 14 તુમ્હારા માલ ઔર કુછ ઔલાદ તુમ્હારી દુશ્મન હૈં

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿۱۴﴾

તર્જમા : એ ઈમાન વાલો ! બેશક ! તુમ્હારી કુછ બીબિયાં ઔર ઔલાદ તુમ્હારી દુશ્મન હૈં તો ઉન સે બચતે રહો. તુમ્હારા માલ ઔર ઔલાદ બસ ફિત્ના હી હૈ ઔર અલ્લાહ ! ઉસ કે યહાં બળા સવાબ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِىَ اللهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સે મન્કૂલ હૈ કે રસૂલે અકરમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી હિજરત કે બા'દ મુસલમાનોં ને મક્કએ મુકર્રમા સે મદીનએ મુનવ્વરા કી તરફ હિજરત કા ઈરાદા કિયા મગર ઉન કે બીવી બચ્ચોં ને રોના ધોના, ગિર્યા વ ઝારી ઔર બે કરારી કા મુઝાહરા કિયા ઔર મક્કા ન છોળને પર ઝિદ કરને લગે ઔર વોહ લોગ ભી ઉન પર કમાલે શફકતો મહબ્બત કી વજહ સે આજિઝ આ કર મક્કે મેં હી રહ ગએ. હક તઆલા ને ઉસ કે બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે એ ઈમાન વાલો ! તુમ્હારી કુછ બીબિયાં ઔર ઔલાદ તુમ્હારી દુશ્મન હૈ.

યેહ આયત ઉન મુસલમાનોં કો પહુંચી તો ઉન્હોં ને હિજરત કી ઔર જબ મુહાજિરોં કો દેખા કે ઉન મેં કા હર એક અહકામે દીન મેં ફકીહ હૈ ઔર આલિમો ફાઝિલ હો ગયા હૈ તો ઉન મુસલમાનોં ને અપને ઝનો ફરઝન્દ પર સખ્તી કા ઈરાદા કિયા કે હમ તુમ્હારે હી સબબ સે ઈલ્મો હિક્મત સે મહરૂમ રહે ઔર ઈસી વજહ સે ઉન્હોં ને ઉન કો ખર્ચ દેના બન્ધ કિયા યા કમ કિયા, મહેરબાની કી રસ્મેં ઉન કે રોકીં તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે :

ઔર અગર તુમ ઉન કો મુઆફ કર દો ઔર દર ગુઝર કરો ઔર બખ્શ દો તો બિલાશુબા અલ્લાહ ગફૂરુર્રહીમ હૈ.

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ

સૂરએ તલાક

(406) આયત નં. 2-3 અલ્લાહ સે ડરને વાલે કો હર ગમ સે નજાત હૈ

وَمَنْ یَّتَّقِ اللّٰہَ یَجْعَلْ لَّہٗ مَخْرَجًا ۙ﴿۲﴾ وَّیَرْزُقْہُ مِنْ حَیْثُ لَا یَحْتَسِبُ ؕ
وَمَنْ یَّتَوَکَّلْ عَلَی اللّٰہِ فَہُوَ حَسْبُہٗ ؕ

તર્જમા : ઔર જો અલ્લાહ સે ડરતા રહે, અલ્લાહ ઉસ કે લિયે નજાત કી રાહ નિકાલ દેગા ઔર ઉસે વહાં સે રોઝી દેગા જહાં સે ઉસ કા ગુમાન ભી ન હો ઔર જો અલ્લાહ પર ભરોસા કરે અલ્લાહ ઉસ કે લિયે કાફી હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઈસ આયત કા નુઝૂલ હોને કા સબબ યેહ હૈ કે મુશ્રિકોં ને ઔફ બિન માલિક કે બેટે કો કૈદ કર લિયા ઉસ કા બાપ પૈગમ્બર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં આયા ઔર અર્ઝ કી : યા રસૂલલ્લાહ ! صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મેરા બેટા કાફિરોં કી કૈદ મેં હૈ ઔર ઉસ કી માં બહુત બે સબ્રી ઔર બે કરારી કા મુઝાહરા કરતી હૈ ઔર ઉસ કે સાથ ફક્રો ફાકા કી ભી

નૌબત આ ચુકી હૈ ઔર ખાને કો ભી કુછ નહીં હૈ. હુઝૂર ને ફરમાયા : તૂ તક્વા ઈખ્તિયાર કર ઔર સબ્ર કર, તૂ ઔર ઉસ કી માં અક્સર કહા કરો "لَاحَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ."

હઝરતે ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને અપની ઔરત સમેત હઝરત કી હિદાયત પર અમલ કિયા ઔર لَاحَوْلَ وَلَاقُوَّةَ પઢને કી કસરત કી. થોળી હી મુદ્દત મેં ઔફ કા બેટા મુશ્રિકોં કી કૈદ સે છુટ ગયા ઔર ઉન કી ચાર હઝાર (4000) બકરિયાં હંકારતે હુએ મદીનએ તય્યિબા આ ગયા (દુશ્મન ગાફિલ હો ગયા થા). ઔફ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી ખિદમતે અક્દસ મેં હાઝિર હો કર દરયાફ્ત કિયા કે ક્યા યેહ બકરિયાં ઉન કે લિયે હલાલ હૈં ? ઈસ પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર હુઝૂર ને ઈજાઝત દી.

હઝરતે અબૂ ઝર ગિફારી رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે મૈં એક આયત જાનતા હૂં કે અગર લોગ ઉસ આયત કો મઝબૂત પકળ લેં યા'ની ઉસ પર અમલ કરેં તો વોહ સબ કામ કે લિયે કાફી હૈ. ફિર આપ ને **"વમંય યત્તકિલ્લાહ યજ-અલ્લહુ મખરજંવ"** પઢી ઔર ચન્દ બાર ઈસ કા ઈઆદા કિયા, ઈસ આયત કી બુન્યાદ તક્વા ઔર તવક્કુલ હૈ, તક્વા અપનાને વાલોં કે લિયે ઈસ સૂરએ મુબારકા મેં અલ્લાહ વ રસૂલ કી તરફ સે કઈ ખુશ ખબરિયાં હૈં, જૈસે અલ્લાહ પાક ફરમાતા હૈ : ઔર જો અલ્લાહ સે ડરે, અલ્લાહ ઉસ કે લિયે નજાત કી રાહ નિકાલ દેગા ઔર ઉસે વહાં સે રોઝી દેગા, જહાં સે ઉસ કા ગુમાન ભી ન હો ઔર જો અલ્લાહ સે ડરે તો વોહ ઉસ કે લિયે કાફી હૈ. ઔર અલ્લાહ પાક ફરમાતા હૈ : ઔર જો અલ્લાહ સે ડરે, અલ્લાહ ઉસ કે કામ મેં આસાની ફરમા દેગા. તો આદમી હમેશા અલ્લાહ સે ડરતા રહે.

પારહ 29 સૂરએ મુલ્ક

(407) આયત નં. 1 સૂરએ મુલ્ક શફાઅત કરતી હૈ

تَبٰرَكَ الَّذِیْ بِیَدِهِ الْمُلْكُ٘ وَ هُوَ عَلٰى كُلِّ شَیْءٍ قَدِیْرُۙ۝۱

તર્જમા : બળી બરકત વાલા હૈ વોહ જિસ કે કબ્ઝે મેં સારા મુલ્ક હૈ ઔર વોહ હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : અસ્હાબે રસૂલ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને એક જગહ ખૈમા નસબ કિયા. વહાં કોઈ મુસલમાન કી કબ્ર થી ઔર ઉન્હેં ખબર ન થી, વોહ સાહિબે કબ્ર સૂરએ મુલ્ક પઢતે રહે, યહાં તક કે પૂરી પઢી. ખૈમે વાલે સહાબી ને હુઝૂર કી ખિદમત મેં આ કર વાકિઆ અર્ઝ કિયા. સય્યિદે આલમ صَلَّی اللہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : યેહ સૂરત માનેઆ, મુનજિયા હૈ, અઝાબે કબ્ર સે નજાત દિલાતી હૈ. سُبْحَانَ اللہ عَزَّوَجَلَّ

(408) આયત નં. 25 કિયામત કબ આએગી ?

وَ یَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِیْنَ۝۲۵

તર્જમા : ઔર પૂછતે હૈં કે કબ હૈ યેહ (કિયામત) કા વા'દા અગર તુમ સચ્ચે હો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ ઉન લોગોં કે જવાબ મેં બતાયા ગયા કે ઐ મહબૂબ ! તુમ ફરમા દો કે કિયામત કે આને કા દિન બતાના મેરે **"ફરીઝએ નબુવ્વત"** મેં નહીં હૈ બલ્કે મેરે ફરીઝએ નબુવ્વત મેં તો યેહ હૈ કે અગર ખુદા તઆલા કે બતાને સે મુઝે મા'લૂમ ભી હો તબ ભી ઉસ કો મૈં ઝાહિર ન કરૂં ઈસ લિયે કે ઈરશાદે ખુદાવન્દી હૈ કે કિયામત અચાનક આએગી ઔર બતા દેને સે ઉસ કા આના અચાનક ન રહ જાએગા.

સૂરએ કલમ

(409) આયત નં. 10-13 વલીદ બિન મુગીરા દુશ્મને રસૂલ કે બાબ મેં કુરઆની આયતેં

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِيْنٍ ۙ﴿۱۰﴾ هَمَّازٍ مَّشَّآءٍۭ بِنَمِيْمٍ ۙ﴿۱۱﴾ مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ اَثِيْمٍ ۙ﴿۱۲﴾ عُتُلٍّۭ بَعْدَ ذٰلِكَ زَنِيْمٍ ۙ﴿۱۳﴾

તર્જમા : તો ઐસે કી બાત ન સુનના જો બળા કસમેં ખાને વાલા, ઝલીલ, બહુત તા'ને દેને વાલા, બહુત ઈધર કી ઉધર લગાતે ફિરને વાલા, ભલાઈ સે બળા રોક ને વાલા, હદ સે બઢ જાને વાલા, ગુનહગાર, દુરુસ્ત ખૂં (બદ મિજાઝ) ઔર સબ કે બા'દ નુત્ફે મેં ના તહકીક.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુરાદ ઈસ સે વલીદ બિન મુગીરા હૈ. યેહ મશ્હૂર હૈ યા ફિર અસ્વદ બિન યગૂસ યા અખનસ બિન શરીક હૈ લેકિન મશ્હૂર કૌલ વલીદ બિન મુગીરા હૈ જો સરકાર કી શાન મેં ગુસ્તાખિયાં કરતા રહતા થા. યહાં ઉસ કે ઉયૂબ ગિનાએ ગએ કે વોહ ભલાઈ સે રોકતા હૈ યા'ની લોગોં કો ઈસ્લામ સે રોકતા હૈ કે વલીદ અપને બેટોં ઔર રિશ્તેદારોં સે કહતા થા કે અગર તુમ મેં સે કોઈ ઈસ્લામ મેં દાખિલ હુવા તો મૈં અપને માલ મેં સે તુમ કો કુછ ન દૂંગા ઔર વોહ ફાજિર, બદકાર, બદ મિજાઝ, બદ ઝબાન ઔર બખીલ થા ઔર કુરઆન ને ફરમાયા કે ઉસ કી અસ્લ મેં ખતા યા'ની વોહ હરામ કી ઔલાદ.

રિવાયત હૈ કે વલીદ 18 બરસ કા થા ઉસ વક્ત મુગીરા ને દા'વા કિયા કે મૈં ઉસ કા બાપ હૂં ઔર ઉસે અપને સાથ લિયા. તફસીરે ઝાહિદ મેં હૈ કે જબ રસૂલુલ્લાહ ને યેહ આયત કુરૈશ કી મહફિલ મેં વલીદ કે સામને પઢી તો વલીદ ને વોહ સારે ઉયૂબ કો અપને અન્દર પાયા. ખુદ અપના હરામ ઝાદા હોના ઉસે મા'લૂમ

ન હો સકા, અપને જી મેં કહા કે મૈં કુરૈશ કા સરદાર હૂં ઔર મેરા બાપ મુગીરા મશ્હૂરો મા'રૂફ હૈ ઔર મૈં યેહ જાનતા હૂં કે મુહમ્મદ કભી ઝૂટ નહીં બોલતે, મુઝે ઉન્હોં ને હરામ ઝાદા કહા.

વોહ તલ્વાર ખીંચ કર અપની માં કે પાસ ગયા. ગરઝ યેહ કે ઉસે બહુત ધમકાયા કે સચ બોલ. આખિર ઉસ ને ઈકરાર કિયા કે તેરા બાપ ઔરતોં કે હક મેં બે હરારત, બે તાકત ઔર સર્દ થા યા'ની બિલ્કુલ નામર્દ થા ઔર ઉસ કે ભતીજે ઉસ કી મીરાસ કી તાક મેં થે, મુઝે રશ્ક આયા ઔર ફુલાં શખ્સ કે ગુલામ કો મૈં ને મઝદૂરી પર ઠહરાયા. ઉસ સે તેરે બાપ કા કામ લિયા, ઈસ તરહ તુઝે પૈદા કિયા તો તૂ ઉસ કા નુત્ફા હૈ. બેશક ! તૂ હરામ ઝાદા હૈ.

(410) આયત નં. 51 નઝરે બદ સે અલ્લાહ બચાએ

وَاِنْ يَّكَادُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَيُزْلِقُوْنَكَ بِاَبْصَارِهِمْ

તર્જમા : ઔર વાકેઈ મેં કાફિર લોગ ઝરૂર ગિરાના ચાહતે હૈં તુમ કો અપની અપની નઝરે બદ સે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મન્કૂલ હૈ કે કુરૈશ કે કોતાહ નઝરોં ને કબીલએ બની અસદ મેં સે એક ગિરોહ જો હસદ ઔર બદ નઝરી મેં મશ્હૂર થા ઔર ઉન કી યેહ હાલત થી કે દા'વા કર કે નઝર લગાતા થા ઔર જિસ ચીઝ કો વોહ બુરી નઝર સે દેખતે વોહ હલાક હો જાતી. કુફ્ફાર ને ઉન કો બહુત કુછ વા'દોં સે તક્વિયત કી તાકે આં હઝરત صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે પરતવ વ જમાલ કો સદમા પહુંચાએ ઔર ઈસ આલમ સે મિટા દે. ઉન કી તમામ તર કોશિશેં ઔર સઈ બેકાર ગઈ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને અપને મહબૂબ કો ઉન કે શર સે મેહફૂઝ રખા ઔર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

હઝરતે હસન બસરી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْه ને ફરમાયા કે જિસ કો નઝર લગે ઉસ પર યેહ આયત પઢ કર દમ કર દી જાએ.

સૂરએ મઆરિજ

(411) આયત નં. 1-2 અઝાબ માંગને વાલા

سَاَلَ سَآىِٕلٌۢ بِعَذَابٍ وَّاقِعٍۙ۝۱ لِّلْكٰفِرِیْنَ لَیْسَ لَهٗ دَافِعٌۙ۝۲

તર્જમા : એક માંગને વાલા વોહ અઝાબ માંગતા હૈ જો કાફિરોં પર હોને વાલા હૈ ઉસ કા કોઈ ટાલને વાલા નહીં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જબ અહલે મક્કા કો અઝાબે ઈલાહી સે ડરાયા તો વોહ આપસ મેં કહને લગે કે યેહ અઝાબ કે મુસ્તહિક કૌન લોગ હૈં ? યેહ હુઝૂર સે પુછો ઔર હુઝૂર સે સુવાલ કરને વાલા નઝર બિન હારિસ થા. નઝર બિન હારિસ ને મસ્જિદ શરીફ દે દરવાઝે પર ખળે હો કર યેહ દુઆ કી થી કે યા ખુદા ! અગર મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) હક પર હૈં તો ઔર જો કુછ કહતે હૈં વોહ તેરી તરફ સે હક હૈ તો મુઝ પર પથ્થર બરસા યા મુઝ કો દર્દનાક અઝાબ દે તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

બા'ઝોં ને કહા કે અઝાબ માંગને વાલા અબૂ જહલ થા ઔર ઈસ આયત મેં ઈરશાદ ફરમાયા ગયા કે કાફિર તલબ કરેં યા ન કરેં, અઝાબ જો ઉન કે લિયે મુકદ્દર હૈ વોહ આ કર હી રહેગા ઔર ટલને વાલા નહીં.

સૂરએ નૂહ

(412) આયત નં. 10 સે 12 હર તકલીફ કા એક હી ઇલાજ ઇસ્તિગફાર

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ؕ اِنَّهٗ كَانَ غَفَّارًاۙ۝۱۰ یُّرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَیْكُمْ مِّدْرَارًاۙ۝۱۱ وَّ یُمْدِدْكُمْ بِاَمْوَالٍ وَّ بَنِیْنَ وَ یَجْعَلْ لَّكُمْ جَنّٰتٍ وَّ یَجْعَلْ لَّكُمْ اَنْهٰرًاؕ۝۱۲

તર્જમા : ઔર (હઝરતે નૂહ ને) કહા : અપને રબ સે મુઆફી માંગો, વોહ બળા મુઆફ કરને વાલા હૈ. તુમ પર ઝોરદાર બારિશ ભેજેગા ઔર માલ ઔર બેટોં સે તુમ્હારી મદદ કરેગા ઔર તુમ્હારે લિયે બાગ બના દેગા ઔર તુમ્હારે લિયે નહરેં બનાએગા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે હસન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે રિવાયત હૈ કે એક શખ્સ આપ કે પાસ આયા, ઉસ ને કિલ્લતે બારિશ કી ફરિયાદ કી, આપ ને ઉસે કહા : તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરો. દૂસરા આયા ઉસ ને તંગદસ્તી યા'ની રોઝી કી કમી કી શિકાયત કી, આપ ને કહા : તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરો. તીસરા આયા, ઉસ ને કિલ્લતે નસ્લ (યા'ની ઔલાદ) ન હોને કી શિકાયત કી. આપ ને કહા : તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરો. ચૌથા આયા, ઉસ ને ઝમીની પૈદાવાર કી કમી કી ફરિયાદ કી. આપ ને ઉસે ભી તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કા હુક્મ દિયા.

રબીઅ બિન સૌબા જો મૌજૂદ થે, ઉન્હોં ને કહા : હઝરત લોગ આએ, કિસ્મ કિસ્મ કી હાજતેં લેકર ઔર આપ ને સબ કો એક હી જવાબ દિયા, તો હઝરત ને ઉપર કી આયત તિલાવત ફરમાઈ.

સય્યિદુના ઈમામે હસન رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ એક મરતબા અમીરે મુઆવિયા رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કે યહાં તશરીફ લે ગએ તો ઉન કે એક ખાદિમ યા મુલાઝિમ ને ઔલાદ ન હોને કી શિકાયત કી. હઝરત ને ઉન્હેં ભી તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરને કો કહા, ઉસ કી બરકત સે ઉન કે યહાં દસ બેટે હુએ.

સૂરએ મુદસ્સિર

(413) આયત નં. 10 સે 16 બુરોં કી દોસ્તી કા અન્જામ ઇસ્લામ સે દૂરી

ذَرْنِیْ وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِیْدًاۙ﴿۱۱﴾ وَّجَعَلْتُ لَهٗ مَالًا مَّمْدُوْدًاۙ﴿۱۲﴾ وَّبَنِیْنَ شُهُوْدًاۙ﴿۱۳﴾ وَّمَهَّدْتُّ لَهٗ تَمْهِیْدًاۙ﴿۱۴﴾ ثُمَّ یَطْمَعُ اَنْ اَزِیْدَۗۙ﴿۱۵﴾ كَلَّاؕ اِنَّهٗ كَانَ لِاٰیٰتِنَا عَنِیْدًاؕ﴿۱۶﴾

તર્જમા : ઉસે રહને દો જિસે મૈં ને અકેલા પૈદા કિયા ઔર ઉસે બહુત ઝિયાદા માલ દિયા ઔર બેટે દિયે, સામને હાઝિર રહતે ઔર ઉસે બહુત સામાન દિયા, ફિર ભી લલચાતા હૈ કે મૈં ઉસે ઔર ઝિયાદા દૂં, હરગિઝ નહીં. બેશક ! યેહ હમારી આયતોં કા મુખાલિફ હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત વલીદ બિન મુગીરા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ અપની કૌમ મેં વહીદ કે લકબ સે જાના જાતા થા. અલ્લાહ ને ઉસે બ કસરત ખેતિયાં ઔર મવેશી ઔર બહુત ઝિયાદા માલે તિજારત દિયા થા. વોહ ઉસ ઝમાને મેં એક લાખ દીનાર નક્દ કી હૈસિયત રખતા થા. તાઈફ મેં ઉસ કા ઈતના બળા બાગ થા જો સાલ કે કિસી ભી વક્ત ફલોં સે ખાલી ન રહતા થા. ઉસ કે દસ બેટે થે, ચૂંકે માલદાર થે ઈસ લિયે કારોબાર વગૈરા કે લિયે સફર કી હાજત ન રહતી થી, તો સબ બાપ કે સામને હાઝિર રહતે થે. ઉસ કે દસ બેટોં મેં સે તીન મુશર્રફ બ ઈસ્લામ હુએ (1) ખાલિદ બિન વલીદ (2) હિશામ બિન વલીદ ઔર (3) વલીદ બિન વલીદ ઔર સરદારી અતા કી લેકિન ઉસ કો નાશુક્રી કે ઈલાવા કુછ ન બઢા.

જહાં **હામીમ તન્ઝીલુલ કિતાબ મિનલ્લાહિલ અઝીઝીલ અલીમ** નાઝિલ હુઈ ઔર સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને મસ્જિદ શરીફ મેં તિલાવત ફરમાઈ, વલીદ ને સુના ઔર કૌમ કી મજલિસ મેં આ કર ઉસ ને કહા : ખુદા કી કસમ ! મૈં ને મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કી ઝબાન સે અભી એક કલામ સુના, ન વોહ આદમી કા કલામ ન જિન્ન કા, બ ખુદા ઉસ મેં અજીબ સી શીરીની હૈ ઔર તાઝગી ઔર ફવાઈદો દિલકશી હૈં વોહ કલામ સબ પર ગાલિબ રહેગા, મગ્લૂબ ન હોગા ઔર બુલન્દી સે પસ્તી કી તરફ ન ઝુકેગા.

કુરૈશ ને યેહ બાતેં સુન કર ગુમાન કર લિયા કે વલીદ ઈમાન લે આયા. અબૂ જહલ ને વલીદ કો હમવાર કરને કા ઝિમ્મા લિયા. ઉસ કે પાસ આ કર બહુત ગમઝદા હો કર બૈઠ ગયા. વલીદ ને કહા : ક્યા ગમ હૈ ? અબૂ જહલ ને કહા : ગમ ક્યૂં ન હો ? તૂ બૂઢા હો ગયા, કુરૈશ તેરે ખર્ચ કે લિયે રુપિયા જમ્અ કર દેંગે. ઉન્હેં ખયાલ હૈ કે તૂને મુહમ્મદ કે કલામ કી તા'રીફ ઈસ લિયે કી હૈ કે તુઝે ઉસ કે દસ્તરખ્વાન કા બચા હુવા ખાના મિલ જાએ, ઈસ પર ઉસે બહુત તૈશ આયા. વોહ કહને લગા, ક્યા કુરૈશ કો મેરે માલો દૌલત કા હાલ મા'લૂમ નહીં હૈ ? ઔર ક્યા મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) ને ઔર ઉન કે સાથિયોં ને કભી સૈર હો કર ખાના ભી ખાયા હૈ ? વહાં ક્યા બચેગા જો મુઝે મિલેગા ? ફિર અબૂ જહલ કે સાથ ઉઠા ઔર અપની કૌમ મેં આ કર કહને લગા :

તુમ્હારા ખયાલ હૈ મુહમ્મદ (صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) મજનૂ હૈં, ક્યા તુમ ને કભી ઉન મેં દિવાનગી કી કોઈ હાલત દેખી ? સબ ને કહા : હરગિઝ નહીં.

કહને લગા : તુમ ઉન્હેં કાહિન સમઝતે હો, ક્યા તુમ ને કભી ઉન્હેં કહાનત કરતે દેખા ? સબ ને કહા હરગિઝ નહીં. કહા : તુમ ઉન્હેં શાઈર સમઝતે હો ક્યા તુમ ને કભી ઉન્હેં શેર કહતે પાયા ? સબ ને કહા : હરગિઝ નહીં, કહા : તુમ ઉન્હેં કઝ્ઝાબ કહતે હો. તુમ્હારે તજુર્બે મેં કભી ઉન્હોં ને ઝૂટ બોલા ? સબ ને કહા : હરગિઝ નહીં. ઉન મેં ઔર કુરૈશ મેં આપ કા સિદ્કો દિયાનત મશ્હૂર હૈ ઔર કુરૈશ આપ કો સાદિકો અમીન કહા કરતે થે. યેહ સુન કર કુરૈશ ને કહા : બાત ક્યા હૈ ? અબ વલીદ ને કહા : બાત યેહ હૈ કે વોહ જાદૂગર હૈં. તુમ ને દેખા હોગા ઉન કી બદૌલત રિશ્તેદાર રિશ્તેદાર સે, બાપ બેટે સે અલગ હો જાતે હૈં બસ યેહી જાદૂગર કા કામ હૈ વોહ જો પઢતે હૈં દિલ મેં અસર કર જાતા હૈ.

યેહ ખબર રસૂલે મકબૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કો પહુંચી ઔર આપ નિહાયત ગમગીન હુએ તો હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ.

અક્સર મુફસ્સિરીને કિરામ કા કહના હૈ કે યેહ આયત નાઝિલ હોને કે બા'દ ઉસ કા જાહો માલ ઘટ ને લગા ઔર ઉસ કે ફરઝન્દ ઉસ સે બરગશ્તા હુએ ઔર બા'ઝ મર ગએ ઔર વોહ મોહતાજ ઔર રુસ્વા હુવા ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉસે જહન્નમ કે પહાળ સઊદ પર ચઢાએગા. વોહ એક પહાળ હૈ આગ કા, ઉસ મેં 73 બરસ મેં ચઢ સકતા હૈ ઔર ઉસ કે ઉપર ચઢતે હી ફિર નીચે ગિરા દિયા જાએગા ઔર સઊદ એક પથ્થર હૈ કે ઉસ પર નહીં જા સકતે તો ઉસ કો આગ કી ઝન્જીરોં મેં જકળ કર ખીંચેંગે ઔર પીછે સે આગ કે ગુર્ઝ મારેંગે ઔર વલીદ કે વાસ્તે જઝા ઔર સઝા કી યેહ બળી વઈદ હૈ.

(414) આયત નં. 31 કાફિર જહન્નમ સે નહીં ડરતે

وَمَا جَعَلْنَآ اَصْحٰبَ النَّارِ اِلَّا مَلٰٓئِكَةً ۙ وَّمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ اِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۙ

તર્જમા : ઔર હમ ને દોઝખ કે દરોગા ન કિયે મગર ફિરિશ્તે ઔર હમ ને ઉન કી યેહ ગિનતી ન રખી મગર કાફિરોં કી જાંચ કો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : તિબ્યાન મેં ઈબ્ને આઝિબ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ સે રિવાયત હૈ કે યહૂદ કે એક ગિરોહ ને હઝરત રસૂલે મકબૂલ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે દોઝખ કે ફિરિશ્તોં કે બારે મેં પૂછા, આપ ને ફરમાયા : વોહ ઉન્નીસ (19) હૈં ઔર યહૂદ ને માન લિયા કે યેહ બાત તૌરૈત કે મુતાબિક હૈ. યેહ આયત નાઝિલ હોને કે બા'દ અબૂ જહલ બોલા : ઐ ગિરોહે કુરૈશ ! દોઝખ કે ફિરિશ્તે ઉન્નીસ સે ઝિયાદા નહીં, ક્યા તુમ મેં સે દસ આદમી એક ફિરિશ્તે કો દફઆ નહીં કર સકતા ?

અબુલ અસદ બિન કિલ્દહ બોલા કે સતરહ(17) કો તો મૈં કાફી હૂં, દસ કો પીઠ સે ઔર સાત કો પેટ સે. બાકી 2 કો તુમ કિફાયત કરતે હો ઔર એક રિવાયત યેહ હૈ કે વોહ બોલા કે પુલ સિરાત પર મૈં તુમ્હારે દસ કો દાહિને હાથ સે ઔર નવ કો બાએં હાથ સે ધકેલ કર સહીહ સલામત બિહિશ્ત મેં ચલે જાએંગે તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ કિયામહ

(415) આયત નં. 3 કિયામત કો ન માનને વાલે

اَیَحْسَبُ الْاِنْسَانُ اَلَّنْ نَّجْمَعَ عِظَامَهٗؕ۝۳

તર્જમા : ક્યા આદમી યેહ સમઝતા હૈ કે હમ હરગિઝ ઉસ કી હડ્ડિયાં જમ્અ ન ફરમાએંગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યહાં આદમી સે મુરાદ કાફિર મુન્કિરે બઅસ હૈ. યેહ આયત અદી બિન રબીઆ કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. જિસ ને નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે અગર કિયામત કા દિન દેખ ભી લૂં તબ ભી ન માનૂં ઔર આપ પર ઈમાન ન લાઊં. ક્યા અલ્લાહ તઆલા બિખરી હુઈ હડ્ડિયાં જમ્અ કર દેગા ? ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ. જિસ કા મા'ના યેહ હૈ કે ક્યા ઉસ કાફિર કો યેહ ગુમાન હૈ કે હડ્ડિયાં બિખર જાને ઔર ગલને ઔર રેઝા રેઝા હો કર મિટ્ટી મેં મિલ જાને કે બા'દ, મુન્તશિર હો જાને કે બા'દ ઉસ કા જમ્અ કરના યેહ હમારી કુદરત સે બાહર હૈ ?

(416) આયત નં. 16 કુરઆન કા મહફૂઝ રખના અલ્લાહ કે ઝિમ્મએ કરમ પર હૈ

لَا تُحَرِّكْ بِهٖ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهٖؕ۝۱۶

તર્જમા : કુરઆન કે સાથ અપની ઝબાન કો મત હરકત દો કે જલ્દી જલ્દી યાદ કર લો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને અબ્બાસ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُمَا ને ફરમાયા કે હઝરતે જિબ્રઈલે અમીન عَلَیْہِ السَّلَام હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم પર જબ કુરઆન પઢતે તો હઝરત ભી ઝબાન સે ઉન કે સાથ પઢતે કે ભૂલ ન જાએં તો યેહ આયત નાઝિલ હુઈ.

(417) આયત નં. 31 સે 35 અબૂ જહલ કી ખરાબી

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلّٰى ﴿۳۱﴾ وَلٰكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿۳۲﴾ ثُمَّ ذَهَبَ اِلٰٓى اَهْلِهٖ يَتَمَطّٰى ﴿۳۳﴾ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿۳۴﴾ ثُمَّ اَوْلٰى لَكَ فَاَوْلٰى ﴿۳۵﴾

તર્જમા : ઉસ ને ન તો સચ માના ન નમાઝ પઢી, હાં ઝુટલાયા ઔર મુંહ ફેરા, ફિર અપને ઘર કી તરફ અકળતા ચલા, તેરી ખરાબી આ લગી. અબ આ લગી, ફિર તેરી ખરાબી આ લગી, અબ આ લગી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને બત્હા મેં અબૂ જહલ કે કપળે પકળ કર ઉસ સે ફરમાયા : **ઔલા લકફ ઔલા સુમ્મ ઔલા લકફ ઔલા''** યા'ની તેરી ખરાબી આ લગી, અબ આ લગી, ફિર **તેરી ખરાબી આ લગી, અબ આ લગી''** તો અબૂ જહલ ને કહા : ઐ મુહમ્મદ ! ક્યા તુમ મુઝે ધમકાતે હો ? તુમ ઔર તુમ્હારા રબ મેરા કુછ નહીં બિગાળ સકતે. મક્કા કી પહાળિયોં કે દરમિયાન મેં સબ સે ઝિયાદા કવી જોરાવર સાહિબે શૌકતો કુવ્વત હૂં.

મગર કુરઆની ખબર ઔર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કા ફરમાન ઝરૂર પૂરા હોના હી થા. ચુનાન્ચે, ઐસા હી હુવા ઔર જંગે બદ્ર મેં અબૂ જહલ ઝિલ્લતો ખ્વારી કે સાથ મારા ગયા. હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : હર ઉમ્મત મેં એક ફિરઔન હોતા હૈ ઔર મેરી ઉમ્મત કા ફિરઔન અબૂ જહલ હૈ.

ઈસ આયત મેં ઉસ કી ખરાબી કા ઝિક્ર ચાર મરતબા ફરમાયા ગયા. પહલી ખરાબી ઝિલ્લત કે સાથ મૌત, દૂસરી ખરાબી

કબ્ર કી સખ્તિયાં ઔર વહાં કી શિદ્દત, તીસરી ખરાબી મરને કે બા'દ ઉઠને કે વક્ત મસાઈબ મેં ગિરિફ્તાર હોના, ચૌથી ખરાબી જહન્નમ.

સૂરએ દહર

(418) આયત નં. 7-8 શાને મૌલા અલી كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم

يُوْفُوْنَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُوْنَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهٗ مُسْتَطِيْرًا۝ وَيُطْعِمُوْنَ الطَّعَامَ عَلٰى حُبِّهٖ مِسْكِيْنًا وَّيَتِيْمًا وَّاَسِيْرًا۝٨

તર્જમા : વોહ પૂરી કરેં મન્નત કો ઔર ડરતે હૈં ઉસ દિન સે જિસ કી તબાહી ફૈલ જાને વાલી હૈ ઔર ખાના ખિલાતે હૈં ઉસ કી મહબ્બત મેં મિસ્કીન ઔર યતીમ ઔર કૈદી કો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયતે કરીમા ખાસ તૌર પર હઝરતે અલી كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم કી શાન મેં નાઝિલ હુઈ. ચુનાન્ચે, તફસીરોં મેં હૈ કે હઝરત રિસાલત પનાહ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم હઝરતે અલી મુર્તઝા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કે ઘર તશરીફ લાએ. હઝરતે ઈમામે હસન ઔર હઝરતે ઈમામે હુસૈન رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا બીમાર થે તો હઝરતે અલી ઔર હઝરતે ફાતિમા رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْهُمَا સે ફરમાયા કે કુછ નઝર કરો યા'ની મન્નત માનો કે તુમ્હારે ફરઝન્દ સેહત પાએં, ઉન્હોં ને મન્નત માની કે તીન રોઝ રોઝે રખેંગે ઔર કિસી તરહ જવ કર્ઝ લે કર યા મઝદૂરી કર કે હાસિલ કિયે ઔર આટા પીસ કર રોટી પકાઈ. મગરિબ કે વક્ત ચાહા કે ઈફતારી કરેં. પસ એક ફકીર ઘર કે દરવાઝે પર આયા ઔર આવાઝ દી કે ઐ અહલે બૈતે નબુવ્વત ! મૈં એક મુસલમાન ફકીર હૂં, મુઝે રોટી દો, કે અલ્લાહ તઆલા તુમ કો બિહિશ્ત મેં ને'મત દે. અમીરુલ મોમિનીન ને અપના હિસ્સા ઉસ કો દે દિયા ઔર સબ અહલે બૈતને ભી દે દિયા ઔર સિર્ફ પાની સે રોઝા ખોલ કર રાત બસર કી.

દૂસરે દિન રોઝા રખા. ઈફ્તારી કે વક્ત એક યતીમ દરવાઝે પર આ ગયા ઔર સુવાલ કિયા તો સબ ખાના ઉસ કો દે દિયા. તીસરે દિન શામ કો એક કૈદી આ ગયા, સબ ખાના ઉસ કો અતા ફરમા દિયા ઔર હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ કે અબરાર કી શાન યેહ હૈ કે અપની નઝર પૂરી કરતે હૈં.

(419) આયત નં. 24 ઇસ્લામ કે દુશ્મનોં કી બાત ન સુનેં

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ اٰثِمًا اَوْ كَفُوْرًا ﴿۲۴﴾

તર્જમા : તો અપને રબ કે હુક્મ પર સાબિર રહો ઔર ઉન મેં કિસી ગુનહગાર યા નાશુક્રે કી બાત ન સુનો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : ઉત્બા બિન રબીઆ ઔર વલીદ બિન મુગીરા યેહ દોનોં નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી બારગાહ મેં આએ ઔર કહને લગે કે આપ ઈસ કામ સે યા'ની ઈસ્લામ કી તબ્લીગ સે બા'ઝ આએં તો ઉત્બા ને કહા : અગર આપ ઐસા કરેં તો મૈં અપની બેટી આપ કો બિયાહ દૂં. ઔર બિગૈર મહેર આપ કી ખિદમત મેં હાઝિર કર દૂં ઔર વલીદ ને કહા : મૈં આપ કો ઈતના માલ દૂં કે આપ રાઝી હો જાએં. ઈસ બાત પર યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર કહા ગયા કે કુફ્ર કી તરફ દા'વત દેને વાલે કાફિરોં કી બાત ન સુનેં યા ન માનેં.

સૂરએ મુર્સલાત

(420) આયત નં. 1 ગારે મુર્સલાત

وَالْمُرْسَلٰتِ عُرْفًا ﴿۱﴾

તર્જમા : કસમ ઉસ કી જો લગાતાર ભેજી જાતી હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : હઝરતે ઈબ્ને મસઊદ رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰی عَنْهُ ને ફરમાયા કે યેહ આયત **વલ મુર્સલાત** શબે જિન મેં નાઝિલ હુઈ. હમ નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કે હમરાહ થે. જબ મિના કી ગાર મેં પહુંચે તો વલ મુર્સલાત નાઝિલ હુઈ. હુઝૂર

ઈસ કી તિલાવત ફરમાતે થે ઔર હમ ઉસ કો પઢતે જાતે થે. અચાનક એક સાંપ ને જસ્ત મારી. હમ ઉસ કો મારને કે લિયે લપકે વોહ ભાગ ગયા. હુઝૂર ને ફરમાયા : તુમ ઉસ કી બુરાઈ સે બચાએ ગએ ઔર વોહ તુમ્હારી બુરાઈ સે બચાયા ગયા. યેહ ગાર મિના મેં ગારે મુર્સલાત કે નામ સે મશ્હૂર હૈ.

પારહ 30 સૂરએ નબા

(421) આયત નં. 1-2 કાફિર જાનના ચાહતે હૈં કે યેહ ઇસ્લામ ક્યા હે ?

عَمَّ يَتَسَآءَلُوْنَ ۝١ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ ۝٢

તર્જમા : કિસ ચીઝ કી પૂછગછ યેહ લોગ કરતે હૈં ? ઉસ બળી ખબર કી ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને જબ અહલે મક્કા કો તૌહીદ કી દા'વત દી ઔર ઉન પર કુરઆન પઢા તો ઉન્હીં મેં બાહમ ગુફ્તગૂ શુરૂઅ હુઈ ઔર એક દૂસરે સે પૂછને લગે કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) ક્યા દીન લાએ હૈં ? ઈસ આયત મેં ઉન કી ગુફ્તગૂ કા બયાન હૈ.

બળી ખબર સે મુરાદ યા કુરઆન હૈ યા સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم કી નબુવ્વત હૈ યા કિયામત મેં હિસાબો કિતાબ કે લિયે ઉઠના હૈ.

સૂરએ અબસ

(422) આયત નં. 1-2 અબ્દુલ્લાહ ઇબ્ને મક્તૂમ કા મકામ

عَبَسَ وَتَوَلّٰٓی ۝١ اَنْ جَآءَهُ الْاَعْمٰی ۝٢

તર્જમા : તેવરી ચઢાઈ ઔર મુંહ ફેર લિયા, કે ઉન કે પાસ એક નાબીના આ ગયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત હૈ કે હઝરતે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મક્તૂમ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہُ હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم

કી મજલિસ મેં હાઝિર હુએ. આં હઝરત રુઅસાએ કુરૈશ ઉત્બા બિન રબીઆ, અબૂ જહલ બિન હિશામ, અબ્બાસ બિન અબ્દુલ મુત્તલિબ ઔર ઉબય બિન ખલફ ઔર ઉમય્યા બિન ખલફ વગૈરા કો ઈસ્લામ કી દા'વત પેશ કર રહે થે, ઉસ દરમિયાન હાઝિર હુએ ઔર નાબીના થે ઔર ઉન્હોં ને હુઝૂર નબિયે કરીમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો બાર બાર નિદા કર કે અર્ઝ કિયા કે જો અલ્લાહ તઆલા ને આપ કો સિખાયા હૈ વોહ મુઝે તા'લીમ ફરમાએં. ઈબ્ને મક્તૂમ યેહ ન સમઝ સકે કે હુઝૂર દૂસરોં સે ગુફ્તગૂ ફરમા રહે હૈં.

યેહ બાત હુઝૂર કો નાગવાર ગુઝરી, હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم અપને દૌલત સરાએ અક્દસ કી તરફ વાપસ હુએ તો હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام યેહ આયત લે કર નાઝિલ હુએ.

ઈસ આયત શરીફ કે નાઝિલ હોને કે બા'દ સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઈબ્ને ઉમ્મે મક્તૂમ કા ઈકરામ ફરમાતે થે. ઈમામ ઝાહિદ ને ફરમાયા કે હઝરતે સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઈબ્ને મક્તૂમ કે પીછે ગએ ઔર ઉન કો ફેર કર મસ્જિદ મેં લાએ ઔર અપની ચાદર મુબારક બિછા દી ઔર ઉન કા દિલ ખુશ કિયા ઔર ફરમાતે થે કે મરહબા ! ઉસ શખ્સ પર કે ઈસ કે બાબ મેં મેરે રબ ને મુઝ પર ઈતાબ કિયા ! ઔર જિહાદ મેં જાતે વક્ત આપ ને દો બાર ઉન કો અપના ખલીફા કિયા.

સૂરએ મુતફ્ફિફીન

(423) આયત નં. 1 સે 4 માપ ઔર તોલ મેં કમી ન કરો

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِيْنَ ﴿۱﴾ الَّذِيْنَ اِذَا اكْتَالُوْا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُوْنَ ﴿۲﴾ وَاِذَا كَالُوْهُمْ اَوْ وَّزَنُوْهُمْ يُخْسِرُوْنَ ﴿۳﴾ اَلَا يَظُنُّ اُولٰٓئِكَ اَنَّهُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ ﴿۴﴾ لِيَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿۵﴾

તર્જમા : કમ તોલને વાલે કી ખરાબી હૈ, વોહ (ઈસ તરહ) કે જબ દૂસરોં સે લે તો પૂરા લે ઔર જબ ઉન કો માપ તોલ કર દે તો કમ કર દે, ક્યા વોહ લોગ નહીં જાનતે કે ઉન કો એક અઝમત વાલે દિન કે લિયે ઉઠના હૈં ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રસૂલે મકબૂલ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم જબ મક્કએ મુકર્રમા સે મદીનએ મુનવ્વરા હિજરત કર કે તશરીફ લાએ તો યહાં કે લોગ પૈમાને મેં ખિયાનત કરતે થે, ખાસ કર કે અબૂ જુહૈના એક ઐસા શખ્સ થા જો દો પૈમાને (માપીયે) ઔર બાટ રખતા થા. એક ખરીદને કે લિયે ઔર એક બેચને કે લિયે, તો ઉન કે ઔર ઉસ જૈસે લોગોં કે બાબ મેં યેહ આયત નાઝિલ હુઈ ઔર ઉન્હેં પૈમાનોં મેં અદ્લ કરને કા હુક્મ દિયા ગયા.

હઝરતે શુઐબ عَلَيْهِ السَّلَام જિસ કૌમ કી તરફ ભેજે ગએ વોહ કૌમ ભી તિજારતી મુઆમલો મેં ખિયાનત કરતી થી ઔર નબી કી નસીહતો હિદાયત ન માનને કે સબબ હલાક હુઈ. આજ ભી અવામ મેં ચોરી કા યેહ તરીકા આમ હો ચુકા હૈ, જિસ સે રિઝ્ક હરામ હો જાતા હૈ, અલ્લાહ કી પનાહ.

(424) આયત નં. 29-30 મુજરિમ લોગ મુસલમાનોં સે હંસતે હૈં

اِنَّ الَّذِيْنَ اَجْرَمُوْا كَانُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا يَضْحَكُوْنَ ﴿۲۹﴾ وَاِذَا مَرُّوْا بِهِمْ يَتَغَامَزُوْنَ ﴿۳۰﴾

તર્જમા : બેશક ! જિન્હોં ને જુર્મ કિયા, વોહ મુસલમાનોં સે હંસા કરતે હૈં ઔર જબ મુસલમાન ઉન કે પાસ સે ગુઝરતે હૈં તો આંખ મારતે હૈં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : બેશક ! મુજરિમ લોગ જૈસે અબૂ જહલ, વલીદ બિન મુગીરા ઔર આસ બિન વાઈલ વગૈરા ઔર ઉન જૈસે દૂસરે હઝરતે અમ્માર, હઝરતે ખબ્બાબ

ઔર સુહૈબ, બિલાલ વગૈરા મોમિનીન ફુકરા (અલ્લાહ ઉન સે રાઝી ઔર વોહ અલ્લાહ સે રાઝી હોં) પર હંસા કરતે થે ઔર મઝાક ઉળાતે થે.

કશાફ મેં હૈ કે એક દિન હઝરતે અલી كَرَّمَ اللّٰهُ تَعَالٰى وَجْهَهُ الْكَرِيْم એક મુસલમાન કે સાથ જા રહે થે. મુનાફિક કા એક ગિરૌહ હંસા ઔર ચશ્મ ઔર અબરૂ (આંખ ઔર ભંવોં) સે ઈશારા કિયા ઔર મસ્ખરાપન સે પેશ આએ ઔર અપને યારોં કે પાસ જા કર બોલે કે હમારા સરદાર, હમારા રઈસ આજ "અસ્લહ" થા. અસ્લહ ઉસે કહતે હૈં જિસ કે સર પર સામને બાલ ન હોં ઐસા કહને સે ઉન કી મુરાદ મૌલા અલી رَضِیَ اللّٰهُ تَعَالٰى عَنْه કી ઝાત થી ઔર ઉસ પર વોહ મુનાફિક ખૂબ હંસે થે કે સય્યિદુના જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام યેહ આયતે મુબારકા લે કર હાઝિર હુએ.

સૂરએ તારીક

(425) આયત નં. 1 સિતારોં સે શયાતીન કો મારા જાતા હૈ

وَالسَّمَآءِ وَالطَّارِقِ ۙ﴿۱﴾

તર્જમા : આસ્માન કી કસમ ઔર રાત કો આને વાલે કી.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક રાત સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી ખિદમત મેં અબૂ તાલિબ કુછ હદિયા લાએ. હુઝૂર ઉસ કો તનાવુલ ફરમા હી રહે થે કે ઉસ દરમિયાન એક તારા ટૂટા ઔર તમામ ફઝા આગ સે ભર ગઈ. અબૂ તાલિબ ઘબરા કર કહને લગે, યેહ ક્યા હૈ ? સય્યિદે આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : યેહ સિતારા હૈ જિસ સે શૈતાન મારે જાતે હૈં ઔર યેહ કુદરતે ઈલાહી કી નિશાનિયોં મેં સે હૈ. અબૂ તાલિબ કો ઈસ સે તઅજ્જુબ હુવા ઔર ઉસ વક્ત યેહ સૂરત નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ બલદ

(426) આયત નં. 5 તાકત પર ઘમન્ડ કરને વાલે

اَيَحْسَبُ اَنْ لَّنْ يَّقْدِرَ عَلَيْهِ اَحَدٌ ۝

તર્જમા : ક્યા આદમી યેહ સમઝતા હૈ કે હરગિઝ કોઈ ઉસ પર કુદરત નહીં પાએગા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત અબુલ અશદ ઉસૈદ બિન કિલ્દા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. વોહ નિહાયત કવી ઔર જોરાવર થા. ઉસ કી તાકત કા યેહ આલમ થા કે ચમળા પાંવ કે નિચે દબા લેતા થા, દસ દસ આદમી ઉસ કો ખીંચતે ઔર ચમળા ફટ કર ટુકળે ટુકળે હો જાતા, મગર જિતના ઉસ કે પાંવ કે નીચે હોતા, ન નિકલ સકતા. ઔર એક કૌલ યેહ હૈ કે યેહ આયત વલીદ બિન મુગીરા કે હક મેં નાઝિલ હુઈ. મા'ના યેહ કે યેહ કાફિર અપની કુવ્વત પર મુસલમાનોં કો કમઝોર સમઝતા હૈ, તો ક્યા ગુમાન હૈ ? ક્યા વોહ અલ્લાહ કાદિર કી કુદરત કો નહીં જાનતા ?

સૂરએ લૈલ

(427) આયત નં. 5 સે 11 મોમિન ઔર કાફિર કે સાથ ક્યા હોગા ?

فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰى ۝ وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ۝ فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْيُسْرٰى ۝ وَاَمَّا مَنْۢ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى ۝ وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ۝ فَسَنُيَسِّرُهٗ لِلْعُسْرٰى ۝ وَمَا يُغْنِيْ عَنْهُ مَالُهٗۤ اِذَا تَرَدّٰى ۝

તર્જમા : તો જિસ ને બખ્શિશ કી ઔર અલ્લાહ સે ડરતા રહા ઔર બળી અચ્છી તા'લીમ કી તસ્દીક કી તો જલ્દ હમ ઉસ કે લિયે આસાની કા સામાન કર દેંગે.

ઔર રહે વોહ જિસ ને કન્જૂસી કી ઔર બે પરવાહ બના રહા ઔર નિહાયત અચ્છી તા'લીમ કો ઝુટલાયા તો જલ્દ હમ ઉસ કે લિયે દુશ્વારી કા સામાન મુહય્યા કર દેંગે ઔર ઉસ કો ઉસ કા માલ કામ ન આએગા, જબ વોહ હલાકત મેં પળ ચુકા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : રિવાયત મેં હૈ કે હઝરતે બિલાલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ઉમય્યા બિન ખલફ કે ગુલામ થે. વોહ કાફિર હઝરત કો તરહ તરહ કી તક્લીફ દેતા થા તાકે વોહ દીને ઈસ્લામ સે ફિર જાએં ઔર ઉન કે દિલ મેં હર વક્ત મહબ્બતે ઈલાહી કી આગ ઔર ઝિયાદા ભળકતી થી. એક દિન હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ ને દેખા કે ઉમય્યા ને હઝરતે બિલાલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો જલતી હુઈ રેત પર ડાલ દિયા હૈ ઔર તપતે હુએ પથ્થર ઉન કે સીને પર રખે હૈં ઔર વોહ ઉસ હાલ મેં ભી **અહદ અહદ** કહ રહે હૈં. હઝરતે અબૂ બક્ર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કા દિલ ઉન પર જલા. ફરમાયા : ઐ ઉમય્યા ! વાએ તુઝ પર, ઈસ ખુદા કે દોસ્ત પર તૂ કિતના ઝુલ્મ કરેગા ? ઉમય્યા બોલા : ઐ અબૂ બક્ર ! અગર તેરા દિલ ઈસ પર જલતા હૈ તો ઉસે મુઝ સે ખરીદ લે. પૂછા કે કિતને મેં બેચેગા ? બોલા : ઈસે નસ્તાસ રૂમી સે બદલતા હૂં.

ઔર નસ્તાસ રૂમી હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કા ગુલામ થા. ઉસ સે હઝારોં દીનાર કીમત મિલ સકતી થી ઔર હઝરતે સિદ્દીક ને ઉસ સે કહ દિયા થા કે અગર તૂ ઈમાન લાએ તો મેરા જો માલ તેરે પાસ હૈ ઔર તૂ જો તિજારત કરતા હૈ સબ તુઝ કો બખ્શ દૂં. નસ્તાસ ઈમાન ન લાયા ઔર હઝરતે સિદ્દીકે અક્બર رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કા દિલ ઉસ સે રન્જીદા થા. જબ ઉમય્યા સે યેહ બાત સુની તો ગનીમત જાન કર નસ્તાસ કો તમામ ઈસ્તિઅદાદ ઔર મક્દરત સમેત ઉમય્યા કે હવાલે કિયા ઔર હઝરતે બિલાલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો લે લિયા ઔર ઉસી વક્ત સવાબે આખિરત હાસિલ કરને કી ઉમ્મીદ પર હઝરતે બિલાલ رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કો આઝાદ કર દિયા.

હક તઆલા ને યેહ આયત નાઝિલ ફરમાઈ ઔર હઝરતે સિદ્દીક رَضِیَ اللّٰہُ تَعَالٰی عَنْہ કી સીરત સે ખબર દી ઔર ફરમાયા : જિસ ને અપના માલ ખર્ચ કિયા ઔર ઉસ કા બદલા ઔર સવાબ મિલને કી તસ્દીક કી, તો કરીબ હૈ કે હમ ઉસ કે લિયે આસાની મુહય્યા કર દેં ઔર રહે વોહ જિન્હોં ને બુખ્લ કિયા જૈસા કે ઉમય્યા, તો હમ ઉસ કે લિયે દુશ્વારી મુહય્યા કર દેંગે.

સૂરએ દુહા

(428) આયત નં. 3 અલ્લાહ ને અપને મહબૂબ કો ન છોળા

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى ۝٣

તર્જમા : બેશક ! તુમ કો તુમ્હારે રબ ને ન છોળા ન મકરૂહ જાના.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : એક મરતબા ઐસા ઈત્તિફાક હુવા કે ચન્દ રોઝ વહી ન આઈ તો કુફ્ફાર ને બ તરીકે તા'ન યેહ કહા કે મુહમ્મદ (صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم) કો ઉસ કે રબ ને છોળ દિયા ઔર મકરૂહ જાના. ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

(429) આયત નં. 5 અલ્લાહ મહબૂબ કો ખુશ કર દેગા

وَلَسَوْفَ يُعْطِيْكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى ۝٥

તર્જમા : ઔર બેશક ! અન્કરીબ આપ કા રબ આપ કો ઈતના દેગા કે તુમ રાઝી હો જાઓગે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : મુસ્લિમ શરીફ કી હદીસ મેં હૈ કે નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને દોનોં દસ્તે મુબારક ઉઠા કર ઉમ્મત કે હક મેં રો રો કર દુઆ ફરમાઈ : **"અલ્લાહુમ્મા ઉમ્મતી ઉમ્મતી"** અલ્લાહ તઆલા ને જિબ્રઈલ عَلَیْہِ السَّلَام કો હુક્મ દિયા કે જાઓ ઔર મેરે હબીબ કી ખિદમત મેં જા કર દરયાફ્ત કરો કે રોને કા સબબ ક્યા હૈ ? બા વુજૂદ યેહ કે અલ્લાહ દાના હૈ.

હઝરતે જિબ્રઈલ عَلَيۡهِ السَّلَام ને હસ્બે હુક્મ આ કર દરયાફ્ત કિયા. સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હાલ બતાયા. ઔર ગમે ઉમ્મત કા ઈઝહાર કિયા હઝરતે જિબ્રઈલે અમીન عَلَيۡهِ السَّلَام ને બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત મેં અર્ઝ કિયા : તેરે હબીબ યેહ ફરમાતે હૈં. અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ને જિબ્રઈલ સે કહા : જાઓ ઔર કહ દો કે હમ આપ કો આપ કી ઉમ્મત કે બારે મેં અન્કરીબ ખુશ કર દેંગે. આપ કો ગિરાં ખાતિર ન હોને દેંગે.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જબ યેહ આયત નાઝિલ હુઈ તો સરવરે આલમ, સય્યિદુલ અમ્બિયા, રહમતુલ્લિલ આલમીન صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : જબ તક મેરા એક ઉમ્મતી ભી દોઝખ મેં રહે, મૈં રાઝી નહીં હોને વાલા હૂં. સરકાર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيۡهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કી રિઝા ઈસી મેં હૈ કે સબ ગુનહગારાને ઉમ્મત બખ્શ દિયે જાએં. سُبۡحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ

ઈમામ મુહમ્મદ બાકિર رَحۡمَةُ اللهِ تَعَالٰى عَلَيۡهِ ફરમાતે હૈં કે એ અહલે ઈરાક ! તુમ કહતે હો કે કુરઆને કરીમ કી સબ આયતોં મેં બળી ઉમ્મીદ કી આયત યેહ હૈ **“લા તક્નતૂ મિર-રહમતિલ્લાહ”** ઔર હમ અહલે બૈત ઈસ બાત પર હૈ કે આયત **“વલા સૌફા યુઅતિક રબ્બુક ફતરદા”** હૈ ઈસ કી બ નિસ્બત ઉમ્મીદ ઝિયાદા હૈ યેહ ઈસ વાસ્તે કે જબ તક આપ કી ઉમ્મત મેં સે એક શખ્સ ભી દોઝખ મેં રહેગા હરગિઝ આપ રાઝી નહીં હોને વાલે. سُبۡحَانَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ

સૂરએ અલક

(430) આયત નં. 6-7 આદમી સરકશી કરતા હૈ ઔર અપને આપ કો ગની સમઝ લિયા

كَلَّاۤ اِنَّ الۡاِنۡسَانَ لَيَطۡغٰۤى ۙ﴿۶﴾ اَنۡ رَّاٰهُ اسۡتَغۡنٰى ؕ﴿۷﴾

તર્જમા : હાં હાં બેશક ! આદમી સરકશી કરતા હૈ ઔર યેહ ઉસ પર કે અપને આપ કો ગની સમઝ લિયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યા'ની ગફલત કે સબબ દુન્યા સે મહબ્બત ઔર માલ પર તકબ્બુર હૈ. યેહ આયત અબૂ જહલ કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ. ઉસ કો કુછ થોળા સા માલ હાથ આ ગયા થા તો ઉસ ને લિબાસ ઔર ખાને પીને ઔર સુવારી મેં તકલ્લુફ શુરૂઅ કર દિયા ઔર ઉસ કા ગુરૂર ઔર તકબ્બુર બહુત બઢ ગયા જૈસે આજ કલ કે માલદાર કપળા ઔર ખાના ઔર ગાળિયોં મેં દિખાવા કરતે હૈં.

(431) આયત નં. 9-10 અબૂ જહલ નમાઝ મેં રુકાવટ ડાલને વાલા

اَرَءَيْتَ الَّذِىْ يَنْهٰى ۙ﴿۹﴾ عَبْدًا اِذَا صَلّٰى ؕ﴿۱۰﴾

તર્જમા : ભલા દેખો તો જો મન્અ કરતા હૈ બન્દે કો જબ નમાઝ પઢે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ભી દુશ્મને રસૂલ અબૂ જહલ મર્દૂદ કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ. ઉસ મર્દૂદ ને હુઝૂર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم કો નમાઝ પઢને સે મન્અ કિયા થા ઔર લોગોં સે કહ દિયા થા કે અગર મૈં ઉન્હેં નમાઝ પઢતે દેખૂંગા તો مَعَاذَ اللّٰه ઉન કે સર કો પાંવ સે કૂચલ દૂંગા ઔર ચેહરા ખાક મેં મિલા દૂંગા.

ફિર વોહ ઈસી ઈરાદએ ફાસિદા સે હુઝૂરે પાક કી તરફ આયા ઔર હુઝૂર કે કરીબ પહુંચ કર ઉલ્ટે પાંવ ભાગા, હાથ આગે બઢાએ હુએ, જૈસે કોઈ કિસી મુસીબત સે બચને કે લિયે હાથ આગે બઢાતા હૈ, ચેહરે કા રંગ ઉળ ગયા, હાથ, પૈર, બદન કાંપને લગા. લોગોં ને કહા ક્યા હાલ હૈ ? ઉસ ને કહા : મેરે ઔર મુહમ્મદ (صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم) કે બીચ મેં એક ખન્દક હૈ જિસ મેં આગ ભરી હુઈ હૈ ઔર દેહશતનાક પરિન્દે બાઝૂ ફૈલાએ હુએ હૈં.

સરકારે દો આલમ صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા : અગર વોહ મેરે કરીબ આતા તો ફિરિશ્તે ઉસ કે બદન કે ટુકળે ટુકળે કર દેતે.

(432) આયત નં. 15 **સે** 17 **કાફિર સિર્ફ ડીંગેં મારતા હૈ**

كَلَّا لَئِنْ لَّمْ يَنْتَهِ ۙ۬ لَنَسْفَعًۢا بِالنَّاصِيَةِ ۙ﴿۱۵﴾ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ۚ﴿۱۶﴾ فَلْيَدْعُ نَادِيَهٗ ۙ﴿۱۷﴾

તર્જમા : હાં હાં અગર વોહ બાઝ ન આયા તો ઝરૂર હમ પેશાની કે બાલ પકળ કર ખીંચેંગે, કૈસી ખતાકાર ઝૂટી પેશાની, અબ પુકારે અપને મદદગારોં કો.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયત ભી અબૂ જહલ કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ. જબ અબૂ જહલ ને હુઝૂર કો નમાઝ સે રોકા તો હુઝૂર ને ઉસ કો સખ્તી સે ઝિળક દિયા, ઈસ બાત પર ઉસ ને કહા કે આપ મુઝે ઝિળકતે હો ? ખુદા કી કસમ ! મૈં આપ કે મુકાબિલ નૌજવાન સુવારોં ઔર પૈદલ સે ઈસ જંગલ કો ભર દૂંગા, આપ જાનતે હૈં મક્કએ મુકર્રમા મેં મુઝ સે ઝિયાદા જથ્થેવાલા ઔર મજલિસ વાલા કોઈ નહીં.

ઔર આખિર વોહ મગરૂર બે સહારા, બે મદદ, ઝલીલ હો કર બદ્ર મેં મરા.

સૂરએ હુમઝહ

(433) આયત નં. 1 **સે** 3 **ગીબત કરને વાલોં કી ખરાબી હૈ**

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةِ ۙ﴿۱﴾ الَّذِیْ جَمَعَ مَالًا وَّعَدَّدَهٗ ۙ﴿۲﴾ يَحْسَبُ اَنَّ مَالَهٗۤ اَخْلَدَهٗ ۚ﴿۳﴾

તર્જમા : ખરાબી હૈ ઉન કે લિયે જો લોગોં કે મુંહ પર ઐબ કરેં ઔર પીઠ પીછે બદી કરેં. જિસ ને માલ જોળ જોળ કર રખા, ક્યા યેહ યૂં સમઝતા હૈ કે માલ ઉસે દુન્યા મેં હમેશા રખેગા ?

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ આયતેં કુફ્ફાર કે હક મેં નાઝિલ હુઈ જો સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ઔર આપ કે અસ્હાબ કી બુરાઈયાં કરતે રહતે થે, ઝબાન સે તા'ને દેતે

થે. ગીબત કરતે થે ઔર હુક્મ હર ગીબત કરને વાલોં પર આમ હૈ ઔર માલ જમ્અ કરને વાલે શાયદ યેહ સમઝ બૈઠે હૈં કે ઉન કા માલ ઉન કો હમેશા દુન્યા મેં રખેગા ઔર મરને ન દેગા.

સૂરએ માઊન

(434) આયત નં. 1 **સે** 3 **અલ્લાહ તઆલા કી ને'મતોં કી નાશુક્રી કરને વાલે**

اَرَءَيْتَ الَّذِىْ يُكَذِّبُ بِالدِّيْنِ ۝١ فَذٰلِكَ الَّذِىْ يَدُعُّ الْيَتِيْمَ ۝٢ وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِيْنِ ۝٣

તર્જમા : ઝરા બતાઓ તો જો દીન કો ઝુટલાતા હૈ ઔર જો ઐસા હૈ કે યતીમોં કો ધક્કે દેતા હૈ ઔર મિસ્કીનોં કો ખાના ખિલાને કી રગ્બત નહીં રખતા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ અબૂ જહલ થા જો અપને કૌલ ઔર ફે'લ સે આખિરત કો બળી શદો મદ કે સાથ ઝુટલાતા થા ઔર જબ કિસી યતીમ કા વસી હોતા ઔર યતીમ ખાના કપળા માંગતા તો વોહ યતીમ કો ધક્કે માર કે નિકાલ દેતા ઔર હમેશા લોગોં કો ખર્ચ કરને સે રોકતા થા.

ઔર યેહ ભી કહા ગયા કે યેહ આયત મક્કે મેં આસ બિન વાઇલ ઔર મદીને મેં અબ્દુલ્લાહ બિન ઉબય મુનાફિક કે બાબ મેં નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ કાફિરૂન

(435) આયત નં. 1 **સે** 3 **તુમ્હારે લિયે તુમ્હારા (બાતિલ) દીન ઔર મેરે લિયે મેરા દીન (ઇસ્લામ)**

قُلْ يٰۤاَيُّهَا الْكٰفِرُوْنَ ۝١ لَاۤ اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ۝٢ وَلَاۤ اَنْتُمْ عٰبِدُوْنَ مَاۤ اَعْبُدُ ۝٣

તર્જમા : એ મહબૂબ ! તુમ ફરમાઓ, એ કાફિરો ! ન મૈં પૂજતા હૂં જો તુમ પૂજતે હો ઔર ન તુમ પૂજતે હો જો મૈં પૂજતા હૂં.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુરૈશ કી એક જમાઅત ને સય્યિદે આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم સે કહા થા કે આપ હમારે દીન કા ઈત્તિબાઅ કીજિયે, હમ આપ કે દીન કા ઈત્તિબાઅ કરેંગે. એક સાલ આપ હમારે મા'બૂદોં કી ઈબાદત કરો. એક સાલ હમ આપ કે મા'બૂદ કી ઈબાદત કરેંગે.

સરકાર صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને ફરમાયા કે અલ્લાહ કી પનાહ કે મૈં ઉસ કે સાથ કિસી ગૈર કો શરીક કરૂં, તો કહને લગે. આપ હમારે કિસી મા'બૂદ કો હાથ હી લગા દીજિયે, હમ આપ કે દીન કી તસ્દીક કરેંગે ઔર આપ કે મા'બૂદ કી ઈબાદત કરેંગે.

ઈસ પર યેહ આયતેં નાઝિલ હુઈ ઔર સરકારે દો આલમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم મસ્જિદ શરીફ મેં તશરીફ લે ગએ ઔર વહાં કુરૈશ કી જમાઅત મૌજૂદ થી. હુઝૂર ને યેહ સૂરત ઉન કો પઢ કર સુનાઈ ઔર વોહ માયૂસ હો ગએ.

સૂરએ લહબ

(436) આયત નં. 1 અબૂ લહબ ઔર ઉસ કી બીબી કે લિયે તબાહી કા એ'લાન

تَبَّتْ یَدَاۤ اَبِیْ لَهَبٍ وَّ تَبَّؕ ①

તર્જમા : તબાહ હો જાએં અબૂ લહબ કે દોનોં હાથ ઔર વોહ તબાહ હો હી ગયા.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : જબ નબિયે કરીમ صَلَّی اللّٰہُ تَعَالٰی عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم ને કોહે સફા પર અરબ કે લોગોં કો બુલાયા, હર તરફ સે લોગ આએ. પહલે તો હઝરત ને અપને સિદ્કો અમાનત કી શહાદત લી બા'દ મેં ફરમાયા : **"ઇન્ની લકુમ નઝીરુમ બયન યદય્ય અઝાબિન શદીદ"** ઈસ પર અબૂ લહબ ને કહા : તુમ

તબાહ હો જાઓ. ક્યા તુમ ને હમેં ઈસ લિયે જમ્અ કિયા થા ? ઈસ પર યેહ સૂરતે શરીફા નાઝિલ હુઈ ઔર અલ્લાહ તઆલા ને અપને હબીબ કી તરફ સે જવાબ દિયા.

અબૂ લહબ હુઝૂર કા સગા ચચા થા. અબૂ લહબ ને જબ પહલી આયત સુની તો કહને લગા, જો કુછ મેરા ભતીજા કહતા હૈ અગર વોહ સચ હૈ, તો મૈં અપની જાન કે લિયે માલો ઔલાદ કો ફિદયા કર દૂંગા. બતાયા ગયા, ન તેરા માલ તેરે કામ આએગા ન ઔલાદ ઔર તૂ ઔર તેરી બીબી જહન્નમ મેં જાએંગે ઔર હુવા ઐસા હી.

ઉસ કી બીબી ઉમ્મે જમીલ જો અબૂ સુફયાન કી બહન થી, વોહ ભી હુઝૂર સે બહુત દુશ્મની રખતી થી. એક રોઝ કાંટોં કા ગઠ્ઠા ઉઠા કર લા રહી થી કે હુઝૂર કે રસ્તે મેં કાંટે બિછાએ તો આરામ કે લિયે એક પથ્થર પર બૈઠી. એક ફિરિશ્તે ને બ હુકમે ઈલાહી ઉસ કે પીછે સે ગઠ્ઠે કો ખીંચા તો રસ્સી સે ગલે મેં ફાંસી લગ ગઈ ઔર વોહ મર ગઈ.

સૂરએ ઇખ્લાસ

(437) આયત નં. 1 અલ્લાહ વાહિદ યકતા હૈ

قُلْ هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ ①

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ વોહ અલ્લાહ એક હૈ.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : કુફ્ફારે અરબ ને સરકાર صَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم સે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કે મુતઅલ્લિક તરહ તરહ કે સુવાલ કિયે. કોઈ કહતા થા, અલ્લાહ કા નસબ ક્યા હૈ ? કોઈ કહતા થા, વોહ સોને કા હૈ યા ચાંદી કા હૈ ? યા લોહે કા હૈ ? યા લકળી કા હૈ ? કિસ ચીઝ કા હૈ ? કોઈ કહતા થા, વોહ ખાતા ક્યા હૈ ? ઉસ કા કૌન વારિસ હોગા ? ઈસ પર યેહ આયતે કરીમા નાઝિલ હુઈ.

સૂરએ ફલક

(438) હુઝૂરે પુરનૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર ભી જાદૂ કા વાર કિયા ગયા

قُلْ اَعُوْذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ۙ﴿۱﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ۙ﴿۲﴾

તર્જમા : તુમ ફરમાઓ, મૈં ઉસ કી પનાહ લેતા હૂં જો સુબ્હ કા પૈદા કરને વાલા હૈ, ઉસ કી સબ મખ્લૂક કે શર સે.

મત્લબો મા'ના ઔર શાને નુઝૂલ : યેહ સૂરત ઔર સૂરએ વન્નાસ યેહ દોનોં સૂરતેં ઉસ વક્ત નાઝિલ હુઈ. જબ કે લબીદ બિન અસ્લમ યહૂદી ઔર ઉસ કી બેટિયોં ને હુઝૂર સય્યિદે આલમ صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم પર જાદૂ કિયા ઔર હુઝૂર કે જિસ્મે મુબારક ઔર ઝાહિરી આ'ઝા પર ઉસ કા અસર હુવા. કલ્બો અક્લો એ'તિકાદ પર કુછ અસર ન હુવા.

ચન્દ રોઝ કે બા'દ જિબ્રઈલ عَلَيْهِ السَّلَام આએ ઔર ઉન્હોં ને અર્ઝ કિયા કે એક યહૂદી ને આપ પર જાદૂ કિયા હૈ ઔર જાદૂ કા જો કુછ સામાન હૈ વોહ ફુલાં કુંવેં મેં પથ્થર કે નીચે દબાયા હૈ.

હુઝૂર صَلَّى اللهُ تَعَالٰى عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ને હઝરતે અલી رَضِيَ اللهُ تَعَالٰى عَنْه કો ભેજા. કુંવેં કા પાની નિકાલને કે બા'દ પથ્થર ઉઠાયા તો ઉસ કે નીચે સે ખજૂર કે ગાભે કી થેલી બર આમદ હુઈ. ઉસ મેં હુઝૂર કે મુએ મુબારક શરીફ જો કંઘી સે બર આમદ હુએ થે ઔર હુઝૂર કી કંઘી કે ચન્દ દાંતે ઔર એક ડોરા યા કમાન કા ચિલ્લા જિસ મેં ગ્યારહ ગિરહ લગી થી ઔર એક મોમ કા પુતલા જિસ મેં ગ્યારહ સુઈયાં ચુભી થી, યેહ સબ સામાન પથ્થર કે નીચે સે નિકલા ઔર હુઝૂર કી ખિદમત મેં હાઝિર કિયા ગયા.

અલ્લાહ તઆલા ને દોનોં સૂરતેં નાઝિલ ફરમાઈ ઈન દોનોં સૂરતોં મેં ગ્યારહ આયતેં હૈં, હર એક આયત પઢતે જાતે થે તો એક એક ગિરહ ખુલતી જાતી થી યહાં તક કે સબ ગિરહેં ખુલ ગઈ ઔર હુઝૂર બિલ્કુલ તન્દુરુસ્ત હો ગએ. سُبْحَانَ الله عَزَّوَجَلَّ

ઈસ કિતાબ "શાને નુઝૂલે આયાતે કુરઆન"

કી છપાઈ મેં મદદ કરને વાલે હઝરાત (ડોનર) કે નામ

《1》 હાજી ઈમ્તિયાઝ ભાઈ અશરફી (પોરબન્દર)
《2》 ડૉક્ટર ઈબ્રાહીમ ભાઈ અશરફી (બીલીમોરા)
《3》 હાજી આરિફ ભાઈ વડીયાવાલા
《4》 જુનૈદ ભાઈ "
《5》 સાબિર ભાઈ "
《6》 ઈસ્માઈલ ભાઈ "
《7》 હાજી હારૂન અબ્દુલ કાદર "
《8》 હાજી અબ્દુલ હમીદ નૂરાની
《9》 તારીક ભાઈ બાંડી સાહિબ મિશન મોડાસા
《10》 હાજી ઈરફાન ભાઈ ઓક્સફર્ડ બોરસદ
《11》 હાજી અબ્દુલ રઝ્ઝાક કેલે વાલે નૂરે મારૂફ મસ્જિદ
《12》 હાજી અબ્દુલ ગની ડોઈ હિમ્મતનગર
《13》 તૌફીક અહમદ સલીમ ભાઈ મન્સૂરી
《14》 મર્હૂમ હુસૈનમિયાં મુસામિયાં વૈદ્ય
《15》 મર્હૂમા બીબી બેહન હુસૈનમિયાં વૈદ્ય
《16》 મર્હૂમા ઝુલૈખાબાનું રફીક અહમદ વૈદ્ય
《17》 મર્હૂમ આદમ ભાઈ ઈસબ ભાઈ મન્ડલી
《18》 મર્હૂમા બીબી બેહન આદમ ભાઈ મન્ડલી
《19》 મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન વાંકાનેર
《20》 હાજી શાહિદ હુસૈન હાજી અબ્દુલ કાદર હરસોલિયા કી તરફ સે તમામ મર્હૂમોં કે ઈસાલે સવાબ કે લિએ.

મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન કી નઈ પેશકશ
ગુજરાતી ભાષાંતર મેં
હઝરતે શૈખ સા'દી શીરાઝી رَحْمَةُ اللّٰهِ تَعَالٰى عَلَيْه
કી હિકાયતોં નસીહતોં પર મુશ્તમિલ

કિતાબ બ નામ

"ગુલિસ્તાં વ બોસ્તાં"

એક ઔર મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન કી નઈ
પેશકશ (ગુજરાતી લીપિ ઔર ઉર્દૂ ઝબાન)
હુઝૂર શૈખુલ ઈસ્લામ વલ મુસ્લિમીન કી માયાનાઝ
તફસીર

તફસીરે અશરફી

(પારહ-૧૬)

અન્કરીબ પબ્લિશ (શાએઅ) હોને જા રહી હૈ, ઈસે આપ મુહદ્દિસે આ'ઝમ મિશન કી હેડ ઓફિસ ઔર મિશન કી મુખ્તલિફ બ્રાન્ચ સે હાસિલ કર સકતે હૈ. અપને મર્હૂમીન કે ઈસાલે સવાબ કે લિએ ડોનેશન દેને કે લિએ ઈસ નમ્બર પર રાબિતા કરે. +91 96242 21212

ખલીફએ શૈખુલ ઈસ્લામ હાજી ઈબ્રાહીમ ભાઈ
વડીયાવાલા (અહમદાબાદ)